BIBLIOTECA VITT. EMANUELE
FONDO EBORENSE
32
3 C
15

FRANCISCI MARIÆ CAMPIONI

ORDINIS SS. TRINITATIS
Redemptionis Captivorum, Cleri Examinatoris
Apoſtolici, &c.

INSTRUCTIO

PRO SE PRÆPARANTIBUS
Ad audiendas Confeſſiones,

DIVISA IN DUAS PARTES.

REVERENDISSIMO PATRI
GREGORIO DE LA FORGE
In Sacrâ Theologiâ Doctori,
CHRISTIANISSIMORUM REGUM
à Concionibus, Eleemoſynis, & Conſiliis,
totius ejuſdem Ordinis Majori Miniſtro,
ac Generali Apoſtolico.

PARS PRIMA.

ROMÆ, Typis Antonii de Rubeis, MDCCIII.

SUPERIORUM PERMISSU.

REVERENDISSIME PATER.

D*Iverſis diù motibus, fatiſque jactatus* ORDO SS. TRINITATIS *Redemptionis Captivorum, ſub uno tandèm*

Capite coaluit. Immenſæ tibi laudes, immenſæ Tibi gratiarum actiones, qui Trinus omnia uno regis imperio. Jàm ſuſpicio Tibi ſimillimum Ordinem. Præferebat Deum nomine, inſigniis; nùnc & unitate.

Secundùm Deum, vobis laus, vobis gratiarum actio, SS. JOANNES *de* MATHA, & FOELIX VALESIUS. *Quem fundaſtis Ordinem magnà potentià, inter procellas, & tempeſtates firmaſtis non minore providentià. Impetrando Eccleſiæ Paſtori ſupremo, adhùc occulebantur in Conclavi ſuffragia Cardinalium. E potiſſimà, unde regnat, cœli parte proſpexit humana* VALESIUS. *Jam noverat, qui dexteritate, qui labore, adhùc Cardinalis, noſtræ poſuiſſet rudimenta tranquillitatis. Huic occupavit vota, primuſque fecit, quod Cardinales fecerunt. Jureque occupavit. Ubi* Sydus Albanum *creſceret in*

ſplen-

ſplendidiſſimum Solem, ſedaret hic ventos, & fieret magna tranquillitas. Equidem primæ CLEMENTIS *curæ, vèl in perditiſſimis innocentiam reſtituere, populi terræ motibus concuſſi ſublevare anguſtias, annonam transferre, nùnc hùc, nùnc illùc, ut poſcerent tempus, ac neceſſitas, Verbi divini prædicationem revocare in* Petri Cathedram, *ad ſuprema* Orbis *confinia deſtinare* Operarios Evangelicos, *indefeſsè in orbis Chriſtiani pacem vigilare, Maximum Principatum onerare maximarum operatione virtutum; sèd nèc poſtremæ forent, quem ſemper dilexit, Ordini ſemèl proſpicere. Ita* FOELIX *inſtructus, non credidit ſe fœlicem, non fœlices nos, niſi diem ſuis natalibus auguſtam redderet auguſtiorem* ALBANI *Cardinalis deſtinatione in Summum Hierarcham. Deprecatus eſt ille, quod merebatur: malebat eſſe, qui fuerat.*

Recuſavit ad lachrymas uſque Sacerdotium: ſed non fuit liberum. Quia urgendæ, imò adducendæ Ordinis tranquillitati, Clemens *in terris futurus erat ſollicitior,* FOELIX *in cœlis voluit eſſe ſecurior.*

Parùm fuit, Sancti Patriarchæ, *veſtrâ providentiâ, dare Principem, qui firmaret Ordinem, dediſtis & Conſiliarios Principis, qui viam ſternerent firmitati Ordinis, Cardinales Ampliſſimos,* Nicolaum Acciajolum, Leandrum Coloredum, Sperellum Sperellium, *&* Joannem Mariam Gabriellium, *Eccleſiæ Romanæ Lumina, & Columina. Horum labor parturivit noſtrum otium, ſollicitudo tranquillitatem. Sanctiſſimi* Clementis *authoritate conſcripti Patres perfecerunt plenum periculi negotium, Ordinis aut ſuo ſchiſmate proterendi, aut eorum miſeratione ſervandi.*

Quem,

Quem, veſtrâ providentiâ, non movere lapidem, Auguſti Reges, CHRISTIANISSIMUS, *&* CATHOLICUS, *ut Ordo conſpicuus nomine Trinitatis revireſceret laude unitatis? Urſerunt pacem Ordinis, urgent pacem Orbis; & hanc ſanè majori impendio, majoribus curis: At non majori affectu, non majori pietate. Fallor: Magnis impendiis, magnis curis urgent pacem Orbis: At majori affectu, majori pietate urſerunt pacem Ordinis. Chriſtiana Charitas ordinata in omnibus Juſtis, ordinatiſſima in Regibus* CHRISTIANISSIMO, *&* CATHOLICO, *expoſcit propria curari propenſiùs extraneis. Regius porrò eſt Ordo, non modò, quia ſub* CHRISTIANISS., *&* CATHOLICO *natus; verùm magis, quia è* CHRISTIANISSIMO, *&* CATHOLICO *natus. Idem, qui Lilia, Crucem, ſanguis irrigat. Idem germen floruit in Reges, qui Barbaros enſe compeſcant, ne Chriſtia-*

nos ſervitute opprimant , & in Ordinem, qui Barbaros auro emolliat, ut Chriſtianos ſervitio oppreſſos liberent.

Veſtrâ providentiâ, de conjunctione hàc, quæ firmat Ordinis libertatem, ſalutem, ſecuritatem, ſolliciti Eminen. Tussanus *de* Jamson, *& Excellentiſſ.* Joannes Franciscus *de* Pacheco, *ubi Reges* Clementem *ſupplicarunt, regias* Clementi *ſupplicationes expoſuerunt. Pacem noſtram ſibi Reges vindicant; ſed horum operâ ſibi vindicant. Jure Principis illi vindicant: iſti Oratorum. Idem opus omnium; & ſi gloria diſpar: gloria illis imperandi: gloria iſtis parendi. Equidem gloria diſpar: at ſuppar. Et ſive diſpar, ſive ſuppar, gloria ponè divina. Paruerunt enim, & ad exitum uſque paruerunt. Infirmi cura, non curatio incumbit Medico; At hi curam ſimùl adorti, & curationem. Parùm fuit, veſtrâ Providentiâ duce,*

ado-

adoriri ; perfecerunt veſtrâ Providentiâ comite ; atque ideò Magnum : quid enim Magnos, niſi Magna deceant?

Benignè, quos audivit, ad Ordinis tranquillitatem, Sacratiſſimos Reges SANCTISSIMUS HIERARCHA, *ut plurimùm audivit ore Illuſtriſs., ac Reverendiſs.* D. JOSEPHI *de* MOLINOS. *Pro Regis utriuſque authoritate, Oratoris utriuſque dignitate, quos præferebat, veſtrâ Providentiâ, in ſermonem* JOSEPHI *aureum os compoſitum, Orbi celebrem reddit pacandis animorum diſſidiis, quem, in uno collecta Juris utriuſque ſcientia dudùm fecerat illuſtrem componendis litium diſcordiis.*

Suſtentaſtis è cælo, Patres Piiſſimi, Filios, candidâ in Annalibus Ordinis, veſte lapillo candidiore ſignandos, qui, Procuratorio Partium nomine, in Urbe agebant grande negotium. Non defecerunt, veſtrâ ope, laboribus attriti, ſu-

dori-

doribus madidi, ſollicitudine anxii, aſperis, frequentibuſque itineribus laſſi, quos arctus panis, aqua brevis non refocillaret, nec ſomnus plerumque reficeret.

Veſtrum opus fuit moderatio, quà ſuam, in ſchiſmate Ordinis, poteſtatem, fortunamque oblitterarunt Provinciales Caſtellæ, qui nupèr præerat, & qui nùnc præeſt. Horum divina virtus, veſtrâ ope ſuffulta preſſit omnem dominandi cupiditatem, ne obſtarent conjunctioni, ſed ut publicà utilitate illecti flagitarent conjunctionem, ut ſubeſſe optarent, qui præerant, propterea digni pro publicà Re tùnc magis imperare, cum pro publicà Re ceſſerunt imperio.

Tanti erat, REVERENDISSIME PATER, *te Sanctis* PATRIARCHIS *ſubſtitui, te in Ordinis Ducem, ac Supremum Caput præſtitui. Et quantâ concordiâ, quantoque concentu virtutum?*

Quò

Quò illuſtriùs iſtæ reſplendeant, junguntur avitæ nobilitati ſanguinis, ut adamas vincitur auro. Jàm duo exornant Ordinem, ſumma virtus, quæ tua eſt, & ſumma claritas, quæ tuorum eſt. Equidem ſi loquerer de propbano Principatu, illi, quà imperium meruiſſes, addidiſſet iſta ſuffragium; ex illà oporteret, ex hàc deceret te Principem fieri. Sed regimen ſacrum, ac Regulare, quod caro, & ſanguis non revelat, dedignatur ſanguinis gloriam. In laudum ſuarum parte non patitur conſtitui, quæ utinàm non ſola ſæpè laudetur. Tua te, non tuorum virtus compſit ad Ordinis gubernium. Tu familiæ omnem tibi gloriam oblitteraſti. Primus inter liberos, adeòque charior patri, adoleſcebas in ſpem numeroſæ poſteritatis. At occupaſti deſideria ſancta parentum, deſiderio ſanctiore Cælibatus. Et quà mentis conſtantià, quo cordis affectu? Ne vo-

lupta-

luptatum maritalium quicquam in ſacrum pectus, admitteres, Deo, & Ordini te ſacraſti, clàm Patre, clàm Patrià. Jàm pęnè compleveras tyrocinia Religionis; & adhùc te Religioſum ignorabat Pater. Agnovit tandèm; ſed te Authore agnovit. Qui occulueras, ubi viveres, revelaſti tandèm, ubi mori prędeſtinaveras. Utrumque ad grande obſequium: illud Dei, hoc & Patris. Neſciſti Patrem, quando à Cruce poterat impedire: Noviſti Patrem, quando à Cruce non poterat expedire. Jàm verò Cruci, per ſolemnia Religionis vota, confixus, ſempèr cautè ſervaſti; quæ olim non incautè promiſeras. Spiritum, ſanguinem, patriam receperunt ſacræ ſcientiæ per te, cujus in Ordine tempus omne fuit docendi, nullum diſcendi. Exedras, & ſuggeſta magnus utròbique Doctor impleſti, ſuſceptus vèl ipſis Regibus, ac Reginis aure attentà,

ſed

ſed propenſiori corde. Quid enim? Poſſet CHRISTIANISSIMIS *ingrata eſſe ſecta vitæ ſanctioris, cujus eras tu ipſe ſpecimen verbo, exemplar opere. In neutro ingratus fuiſti, sèd in utropue gratiſſimus; hinc eloquentià deſtinatus à* REGIIS CONCIONIBUS, *pietate à* REGIIS ELEEMOSINIS; *utrâque à* REGIIS CONSILIIS.

Quàm in te ſibi congruunt Os aureum, & Manus plenę Hyacinthis. Nec enìm propterea egenus tibi, quia dives aliis. Recipis multiplicato fœnore, quidquid manu liberaliore tranſmittis in pauperes. Jure Hyacinthos dixerim, quos innumeros redimis è ſervitute Captivos. Ingens equidem hæc tuæ virtutis gloria, ſed quam per aſperrima ingentium quæſiſti experimenta laborum. Maria tranaſti, barbaras terras appuliſti, Afriſque Tigribus ferociorem Afrum ita domaſti, ut, quibus Captivis perdendis inhiat totus, odio Religionis, totus

inhia-

inhiaverit ſalvandis cupidine auri. Talem te decebat eſſe Redemptorem, qui veſtigia ponè calcares primi REDEMPTORIS, *qui, ad primi amuſsìm, parendo aptareris imperio.*

Rexiſti diù Monaſteria, Provincias; at ſempèr animo ſubjecti. Aliorum electio te, non propria cupiditas evexit. Et obſtinatum tibi non noſſe regimen, ubi Ordinis unioni una obeſſet regentis perſona. Publicæ tranquillitatis præ imperio amorem hunc non credent poſteri, quando vix præſentes capiunt; nèc caperem ego (ignoſce REVERENDISSIME PATER) *niſi, teſtis de viſu, ex ſyngraphis proprià manu obſignatis, probè noſcerem te, quem nomine refers, & virtute* GREGORIUM *retuliſſe. Vox una fuit amborum.* Si propter me tempeſtas hæc orta eſt, projicite in mare.

At ſile jàm, ſile, non æquus Judex in propriâ causâ. Æquiſſimus in

tua

tuâ Ordo, cujus, dùm ita ſentis, tranquillitatem protrabis, non tempeſtatem avertis. Ille à ſpe relapſus in formidinem, hàc te voce, quam omnes audiamus, expoſtulat.

Per momenta conſumor, qui diviſus in membris, fruſtrà ſperem revireſcere niſi coaleſcam ſub te uno Capite. Proptèr te jactor undis, quin & illidor in ſcopulos, ludibrium homini factus, & abjectio plebi. At non proptèr te, quòd imperes: propter te, quòd non imperes. Diù deſideratus dubitas excipere labentem, & uno te ſuſtentandum, reparandum? Sed ego beatus eſſe non poſſim, niſi ſim tuus, ſtare non poſſim, niſi tu ſuſtentes. Oro te, Pater tuus, Dominus tuus, & qui poſſem imperare, ut præeſſes, malo impetrare, ut præſis. Quod olim tibi velle non licuit regimen, nolle nùnc non licet. Nolit Eccleſiaſticos honores qui emit vel favore ſæculari,

vèl

vel ſuffragiis aſſentantium: Hic aliundè intrat, non per oſtium intrat: ut fur, ut latro intrat. Vocaris à Deo tu novus Aaron, quem non clarificavit ambitus, ut Pontifex fieret. Generalem, ac Majorem Miniſtrum creavit SANCTISSIMUS CLEMENS UNDECIMUS, *in omnibus Dei legatione fungens. Unius Dei judicium fuit, electio fuit. Oro te, Pater tuus, Dominus tuus. Quid cunctaris? Obſequere Patri Filius. Æquo ſempèr animo, paratoque ſubjiſti, aſperum quodcunque munus injunxi: An duci velis, non ducere? At major erit obſequii gloria, ſi, quod minùs velis, hoc alacriùs impleas. An velis tibi vivere? Macte animo Fili: quà dudum moderatione rexiſti Monaſteria, Provincias, rege Ordinem: Eſtò præpoſitus publicis rebus, non deſines eſſe privatus.*

Ea-

Eâdem, quâ in multos, benignitate, eâdem indulgentiâ, eâdem regularis diſciplinæ cuſtodiâ, exerce imperium in omnes: eris non Prælatus cum ſubditis; at Parens cum liberis. Faſtu, & arrogantiâ non agnoſcebare Superior, non agnoſcéris: Eoſdem tuos, eundem te putabas, eundem nos, enndem te putabis. Par omnibus gradiebare, par omnibus gradiere. Hoc tantùm cæteris major, quò melior. Maneat tibi, quæ prior humanitas; omnibuſque elatior, & excelſior in Ordine, nihil in Ordine, niſi virtute, ab infimâ plebe differes. Nova authoritas omnia circà te, nihil in te mutaverit. Calcabas olim confuſa cum cęteris veſtigia; Non verearis in poſterùm calcare. Hærebat lateri tuo quiſquis accederet, hæreat: occurrebas, occurre, comitabaris, comitare: Optimos tibi Aſſeſſores deli-

gebas, delige. Regebas animata lex, ut leges inanimes, quæ noſtras cupiditates moderantur, nobiſcum tamèn, & intèr nos verſantur. Rege. Eminebas, ut honor, & poteſtas, quæ ſupèr homines quidem, hominum ſunt tamèn. Emine. Non eſt excellentia honoris, quam Chriſtianâ moderatione declines, eſt excellentia virtutis, quam ope divinâ conſerves, & augeas, auctamque ſupremo perficias Chriſtianæ Charitatis effectu, qui eſt Pax, ſeù Tranquillitas ordinis.

Et en tibi, Reverendissime Pater, *omni jure aſſertum hoc meu in qualecunque opus. Vulgare ſit; vile ſit, infimum ſit: Tu faſtidire nèc poſſis, nèc debeas; at quantò viliùs, tantò gratantiùs excipere, tantò beniigniùs reſpicere.*

Pax, ordiniſque tranquillitas omnia reducit in primum; & quantò inferiora

ſunt,

ſunt, tantò perfectiùs ſubduntur ſupremo, adeòut, in civilibus, reluctari poſſit aliqualitèr Civis imperio Principis; nullàtenus tamèn Servus imperio Domini. Porrò, intèr creaturas, Angelus, & Homo, quia potiores, reluctantur fini particulari Divinæ Providentiæ; non ita cæteræ, quæ Creatori ſervilitèr ad nutum obediunt. Equidem inferiores, & ſuperiores non ordinantur ad eoſdem fines. Aptantur ignobiliores ignobilioribus, & nobiliores nobilioribus; At ſemper ignobiliora ineluctabiliùs ſubjiciuntur ſuperiori. Quare & Apoſtolus ajebat: 1. *Cor.* 12. Quę putamus ignobiliora membra eſſe corporis, his honorem abundantiorem circumdamus: & quæ inhoneſta ſunt noſtra, abundantiorem honeſtatem habent. *Igitur quò minoris pretii credatur* Inſtructio *hęc eò ſubmiſſiùs erat*, REVERENDISSIME

PATER, *in te reducenda, eòque abundantiùs eſt per te fovendâ; quin & Author ipſe, quantò, inter cæteros, quorum curæ fuiſti præpoſitus, virtute deſpicabilior, tantò ex eâdem Pacis notione, ac Apoſtoli authoritate, debet præ cæteris tibi eſſe honorabilior, ut cæterorum*

TUÆ PATERNITATIS REVERENDISS.

Humillimus, & Obſequentiſſimus Famulus, ac Filius

Franciſcus Maria Campionus.

Nos Fr. Joannes Baptiſta Coppolâ in Sacrâ Theologiâ Magiſter, & Provinciæ Italiæ, Siciliæ, & Sardiniæ Ordinis Sanctiſſimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum Miniſter Provincialis.

OPus inſcriptum *Inſtructio pro ſe præparantibus ad audiendas Confeſſiones* &c. à P. Franciſco Marià Campiono noſtri Ordinis Religioſo compoſitum, & juxtà præfixam Aſſertionem Thologorum, quibus id commiſimus, approbatum, ut typis mandetur, quò ad nos ſpectat, facultatem concedimus. Ex hoc noſtro Conventu S. Mariæ de Remedio, Neapolitano.

M. Fr. Jo: Baptiſta Coppola
Miniſter Provincialis.

IM.

IMPRIMATUR.

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Magiſtro Sac. Pal. Apoſtolici.

Dominicus de Zaulis Epiſcopus Verulanus Viceſgerens.

EX commiſſione Reverendiſſimi P. Fr. Paulini Bernardinii Magiſtri Sac. Palatii Apoſt. ego infraſcriptus attentè legi librum inſcriptum: *Inſtructio pro ſe præparantibus ad audiendas Confeſſiones*; compoſitum à Franciſco Mariâ Campiono Cleri Examinatore Apoſtolico, &c. Nihil in eo reperi, niſi utilem, ſanamque doctrinam, in pluribus excerptam à Sacroſanctâ Synodo Tridentinâ, Conſtitutionibus Apoſtolicis, Catechiſmo Romano, & Angelico Doctore S. Thomâ. Quàpropter cenſeo librum ſatis dignum, qui fiat publici Juris. Hac die primâ Maii 1703.

Fr. Jacobus Riccius S. Theologiæ in Archigymnaſio Sapientiæ de Urbe Lector, Cleri Examinator Apoſtolicus, & Ord. Prædic. Proc. Gen.

IMPRIMATUR.

Fr. Paulinus Bernardinus Ordinis Prædicatorum Sacri Palatii Apoſtol. Mag.

IN-

INDEX CAPITUM

PRIMÆ PARTIS.

PRæfatio, in quâ innuitur finis, argumentum, & Methodus Operis. Caput I. pag. 1.
Damna, & Utilitates Mali, ac Boni Confeſſoris. C. 2. p. 9.
Compendium Doctrinæ Magiſtri Sententiarum circà Sacramentum Pœnitentiæ. Cap. 3. 15.
Diſpoſitiones, quas in Peccatore ad juſtificationem ſeſs. 6. c. 6. requirit Tridentinum. Cap. 4. 33.
Compendium doctrinæ Tridentini ſeſs. 14. de Pœnitentiâ. Cap. 5. 39.
Compendium Doctrinæ Catechiſmi Romani circà Sacramentum Pœnitentiæ. Cap. 6. 44.
Doctrina Ritualis Romani circà Sacramentum Pœnitentiæ, ac Notæ ad illam. Cap. 7. 54.
Decretum Concilii Lateranenſis ſub Innocentio III. de Confeſſione, & Notæ ad illud. Cap. 8. 66.
Conſtitutio Clementis X. pro parte, quæ tangit adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentiæ. Cap. 9. 70.
Litteræ Patentes Eminentiſs. & Reverendiſs. D. Card. Vicarii pro facultate audiendi confeſſiones in Urbe, ejuſque Diſtrictu, & Notæ ad illas. Cap. 10.
Reſtrictus Monitorum S. Caroli pro Confeſſariis C. 11. 88.
Præparans ſe ad confeſſiones curabit ſcire ſequentia circà Miniſtrum Sacramenti Pœnitentiæ. Cap. 12. 110.
De partibus materialibus hujus ſacramenti. Cap. 13. 118.
De Formâ Sacramenti Pœnitentiæ. Cap. 14. 138.
Adducuntur Canones antiqui Pœnitentiales. Cap. 15. 145.
Obſervationes in prædictos Canones. Cap. 16. 180.
De Excommunicatione. Cap. 17. 184.
De Reſervatione Caſuum, & Cenſurarum. Cap. 18. 198.
Dantur Canones in Bullâ Cœnæ Domini. Cap. 19. 213.
Catalogus Cenſurarum, irregularitatum, & Pœnarum

Ec-

Eccleſiaſticarum. Cap.20. 228.
Quis, & qualitèr debeat abſolvere ab Excommunicatione. Cap.21. 294.
De Recidivo, Conſuetudinario, Conſtituto in occaſione proximà, & conſtituto in periculo proximo. Cap.22. 300.
De Indulgentiis quoad praxim. Cap.23. 305.
De ipſo Pœnitentiæ Sacramento. Cap. 24. 318.
Dantur propoſitiones in materià morum probibitæ ab Alexandro VII. Cap. 25. 322.
Dantur propoſitiones probibitæ ab Innocentio XI. C.26. 336.
Dantur propoſitiones Michaelis de Molinos probibitæ ab Innocentio XI. Cap. 27. 353.
Dantur propoſitiones probibitæ ab Alex. VIII. C.28. 375.
Obſervationes generales in prop. probibitas Cap. 29. 385.
Præparans ſe ad confeſſiones debebit magni ſemper facere doctrinam S. Thomæ. Cap.30. 387.
Præparanti ſe ad confeſſiones proponitur diſtinctio actuum internorum. Cap. 31. 392.
De Paſſionibus Animæ. Cap. 32. 399.
De Principiis bonorum actuum. Cap. 33. 406.
Quid circà peccatum in genere debeat particularitèr addiſcere præparans ſe ad confeſſiones. Cap. 34. 414.
De Ignorantià, quæ babet cauſare, vel excuſare peccatum. Cap. 35. 433.
An peccatum alias mortale, quia contrà legem, reddi poſſit veniale, & quomodo. Cap. 36. 449.
An peccatum de ſe veniale reddi poſſit mortale. C.37. 458.
De legibus in generali. Cap. 38. 463.
De Conſcientià. Cap.39. 484.

INSTRUCTIO

PRO

Præparantibus ſe ad audiendas Confeſſiones.

CAPUT PRIMUM.

PRÆFATIO,

In quà innuitur finis, argumentum, & Methodus Operis.

1. EODEM motivo, quo in opere nuper edito inſtruxi Ordinandos, ducor nunc, ut ſcribam Inſtructionem pro præparantibus ſe ad Confeſſiones excipiendas: quantò enim gravius eſt miniſterium, tantò majori diligentiâ curandum eſt, ut exerceatur dignè, ac laudabilitèr. Alias Confeſſarius exponit ſe periculo infinitorum cri-

minum, quæ juvabit hìc innuere, ſaltem in confuſo: nàm credo veriſſimum, quod dicitur Jer. 12. Deſolatione deſolata *eſt omnis terra, quia nullus eſt, qui recogitet corde*. Multi aſſumunt munus Confeſſarii, omninò ignorantes, quale ſit hoc munus, unicè reſpicientes ad ſtipendium, per Superiores Eccleſiæ deſtinatum, exercentibus tale munus. Cognoſcuntur moveri hoc tantùm fine, quia, ſi deinde contingit eos remanere proviſos de pingui beneficio Parochiali, cujus principaliſſima obligatio eſt adminiſtrare Sacramentum Pœnitentiæ, vix ampliùs adminiſtrant, ſed omnia committunt Vice Parocho.

2. Sciat igitur Sacerdos anhelans audire confeſſiones, hæc ſequentia: ſi pro fine principali intendat ſtipendium, peccat graviſſimo Simoniæ mentalis peccato toties, quoties renovat hunc actum ſecundò agnoſcens, vel debens agnoſcere ſe omninò inſufficientem audiendis confeſſionibus, peccat, quando examini ſe exponit, & quando petit, vel accipit litteras patentes Epiſcopi, vel alio modo acceptat juriſdictionem: tertiò peccat toties, quotiès audit confeſſiones, committens tot ſacrilegia, quot audit Pœnitentes: quartò eſt reus omnium Sacramentorum, quæ confert invalidè, v. g. ſi abſolvit à reſervatis &c. quintò eſt reus omnium injuſtitiarum, quæ committit Pœnitens, v. g. non reſtituendo, ubi obligatur reſtituere; & illum Confeſſarius ex ignorantiâ graviter culpabili deobligavit; in quo caſu obli-

obligatio reſtituendi cumulatur Confeſſario, cum omnibus conditionibus annexis reſtitutioni, quòd ſtatim teneatur ad omnia damna &c. ſextò inſuper eſt reus peccatorum, quæ committendi periculo ſe exponit, etiamſi actu per accidens non committat: ſeptimò etiamſi neminem audiat, ſi eſt paratus audire quemlibet ad ſe venientem, reus eſt tot ſacrilegiorum, quot paratus eſt committere, & magis eſt reus in hoc genere, quàm publica meretrix in ſuo, quia in quolibet loco hæc poteſt habere pauciores concurrentes, quàm Confeſſarius, ſed præſertim in Urbe populosâ, & in Eccleſiâ magnæ frequentiæ: octavò peccat totiès, quotiès advertens ſe omninò inſufficientem, non adhibet debitam diligentiam, ut per ſtudium competens fiat ſufficiens.

3. Ne in tot peccata labatur Sacerdos cupiens audire Confeſſiones, propoſui, ſicut illum inſtruxi ad ſuſcipiendos Ordines, ita inſtruere ad audiendas Confeſſiones. In hoc genere, diebus noſtris penè infiniti ſunt libri ſpectantes ad Theologiam Moralem, ne igitur actum agam, judicavi procedere juxtà Methodem, quam ſequuntur in examinandis Confeſſariis Examinatores ab Apoſtolicâ Sede in Urbe conſtituti. Ordinariè hi non examinant ſuper caſus difficiles, aut hinc inde controverſos inter Catholicos. Unicuique ſuper his permittunt ſequi, quod judicaverit magis congruum in Domino; nihilominùs in approbando exigunt ſcientiam ſuffi-

cientem circà Theologiæ Moralis prima principia, circà Pœnitentiæ Sacramentum &c. Inſuper quod hæc ſcientia ſit non Theorica tantùm, ſed & practica: v.g. non tantùm ſciat furtum eſſe peccatum, ſed in praxi ſciat interrogare Pœnitentem circa ſpeciem, & numerum furtorum, quò judicet in praxi, quot peccata commiſit, quam pœnitentiam mereatur &c. Hæc praxis eſt maximè neceſſaria, prætermittiturque cum ingenti Pœnitentium præjudicio. Mater ſe accuſat, quod v. g. maledixerit filiis; niſi Confeſſarius exquirat, an ore tantum, vel etiam ex animo maledixerit, ignorat genus peccati, num ſit veniale, vel mortale. Accuſat ſe juraſſe: ſpeciem peccati nequit agnoſcere Confeſſarius, niſi exquirat, an juramentum fuerit aſſertorium, vel promiſſorium: an habuerit intentionem jurandi &c. quæ tamen explicati o ſpeciei, ac numeri neceſſaria eſt ad validitatem ſacramenti: Hac methodo procedunt Examinatores Urbis, quam plures primò fatentur ſibi omninò ignotam, ſed deinde addunt eſſe omninò neceſſariam, & quia crediderim vix eſſe, qui tractent hoc Ordine Theologiam Moralem, ideò judicavi ſcribere hoc opus; & qui noverunt ideam, unanimes me extimularunt ad ſcribendum.

4. Pro hac praxi neceſſaria eſt aliqua ſcientia Theologiæ Moralis, ſaltem ordinaria, ſed univerſalis circà omnia peccatorum genera, quæ ſolent frequentari in loco, ubi quis audit confeſſiones;

nes; quod etiam conſiderant Examinatores Romani: pro villâ exigunt ſcientiam peccatorum, quæ communia ſunt ruſticis; pro civitate, ſcientiam peccatorum, quæ frequentiùs in eâ ſolent committi. In Urbe maximè neceſſaria eſt cognitio Simoniæ, Bullę de datis, & acceptis pro obtinendâ gratiâ & juſtitiâ ab Apoſtolicâ Sede &c. Ubi Cives ut plurimum negotiantur, neceſſaria eſt cognitio Uſuræ, Contractuum &c. Officium Epiſcopi eſt invigilare, ut admittendi ad Confeſſiones, præcipuè ſciant de peccatis frequentioribus, vel reſervatis in ſuâ Diœceſi, eorumque remedia. Et idem deberent exigere à Concionatoribus: nec enim in loco humili opus eſt exaggerare damna ambitionis, vani ornatus &c. A multis annis audivi ſæculares tribuentes huic uni Concionatorum imprudentiæ tenuem animarum converſionem, quam aſſerebant antiquis temporibus multò majorem, quod, ſcilicèt, iſti (ſed non illi) adventantes ad loca ſuæ prædicationis informabantur de vitiis frequentioribus in populo; & illa arguebant, ubi non nemo ex noſtris eandem ubique concionem repetit, nullo habito reſpectu, an poſſit competere tali populo.

5. Quia tamen libri publicè propoſiti non poſſunt reſtringi ad unam, vel duas civitates; ideò ſcribenti neceſſe eſt attingere materiam omnem virtutum, ac vitiorum, quia Confeſſarius in confuſo ſaltem debet ſcire dubitare de omnibus peccatis, & etiam debet ſcire eodem modo vir-

tutes, ut videat, quando peccatur in omittendo actus virtuoſos; & ita ego procedam. Præparantis ſe ad Confeſſiones erit pro ſuâ prudentiâ, ubi agitur de aliquo peccato reflectere, an dominetur tale peccatum in loco ſuæ juriſdictionis; & cognito, quod ibi frequentetur, ſæpiùs, ac ſtudioſiùs de illo tractare. Spero autem, quòd omnes approbabunt hunc meum qualemcunque laborem, ſi eâ benignitate animi, ac patientiâ legerint hanc operam, quà ordinandi dignantur legere *Inſtructionem pro ipſis editam*.

6. Ego ſanè quod promitto, curabo exequi. Tradam hanc notitiam univerſalem, abſtinens à caſibus difficilioribus, quos videre poterunt apud ſublimiores Theologos, qui profundius examinant materias. Imò & oro, & obteſtor, ut nunquam ſuper illis judicium ſuum proferant, niſi quolibet caſu radicitùs examinato apud iſtos. Exemplum ſumant à Juriſtis. Hi habent Inſtitutiones & civiles, & criminales, & Eccleſiaſticas: habent volumina ſuarum legum; nihilominus ubi debent judicare, an caſus iſte particularis compræhendatur ſub tali principio, vel lege, ſemper evolvunt libros, qui agunt de tali materia. Theologus etiam ita debet procedere: nam ſepiùs una circumſtantia facit non eſſe peccatum, quod aliàs eſſet peccatum; nec id ſemper poteſt quilibet determinare à ſe ipſo ex ſolâ cognitione principiorum, ſed indiget directione.

7. Et nihilominùs quia juxtà Apoſtolum debi-

bitores ſumus ſapientibus, & inſipientibus, pro iis, qui optant in ſtudio Theologiæ Moralis jacere profundiores radices, aſſignabo paſſim loca, in quibus de prædictâ materiâ tractat Sanct. Thomas facilè Princeps Theologiæ tùm Scholaſticæ, tùm Moralis; & ordinariè aſſignabo loca tantùm ex ſuâ ſummâ. Equidem Angelicus in aliis ſeptemdecim tomis ſæpiſſimè multò diffuſius examinat materias morales, & caſus difficiliores in particulari, nihilominùs ego ſcribens pro præparantibus ſe ad audiendas confeſſiones, video in hoc magno numero pauciſſimos habere opera omnia Sancti Doctoris, cum Summa teratur omnium manibus; quare pro pluribus eſſet ſuperflua hujuſmodi citatio ex aliis tomis; Inſuper qui habent, nullo negotio poterunt ſupplere meo deffectui. Curſit enim annexa operibus Tabula Aurea Petri Bergomenſis, quæ eſt Index copioſus rerum memorabilium in operibus Angelicis. Hanc conſulat; quod ſi Tabulæ citationes ex ſe ipſo non facilè percipit, adeat aliquem ex Patribus Dominicanis, vel alium in doctrinâ S. Thomæ verſatum; hujus enim ductu comprænhendet omnia horæ vel uno quadrante.

8. Aliqua in hoc meo opere, videbuntur primâ facie ſatis obſcura. Id provenit; quia nec in ſcholis docentur, nec apud Caſuiſtas inveniuntur explicata; contingetque Lectori, ut contingit audienti novas voces, non tamen terreatur quiſquis ille eſt: curet intelligere, cum fortè ſint

velut elementa Theologiæ Moralis. Id apparebit in iis, quæ dicentur de noſtris internis actibus, quorum tamen cognitio niſi habeatur, Confeſſarius nequit perfectè dirigerè animas. Si prima vice non percipiuntur, ſeptiès repetita percipientur, & placebunt.

9. Notabit Lector quandoque nonnulla repeti; & fortè id fuerit in aliquo caſu mea inadvertentia: ut plurimùm tamen id contingit, quia rationes S. Thomæ ſunt veluti principia univerſalia plurimarum concluſionum, de quibus propterea quando agitur, neceſſe eſt repetere principium illud uuiverſale, ut detur legitima ratio. Habet ſæpiſſimè idem S. Doctor. Suam utramque ſummam, & Scholaſticam, & contra Gentes ille fundat ſuper eo unico principio, (ut deducitur ex c. 14. contra Gentes l. 1.) quod Deus omninò ſit immobilis, ſeù quod idem non poſſit ſecundùm idem eſſe in actu, & in potentiâ. Hoc principium, utpotè fundamentum Theologiæ totius, neceſſe habet ſæpiùs inculcare; non propterea hæc repetitio eſt ſuperflua, nec generat faſtidium, ſed imò aperit viam, ut ſemper faciliùs penetretur; & ſic videantur plures propoſitiones deducibiles ex tali principio. Et ego curabo nihil repetere ex ſuperfluo, ſed tamen ſæpiùs attingam principia, & rationes univerſales.

10. Denique condonandum mihi erit, ſi minùs Latinè loquar; Nemo Theologorum Moralium

lium profitetur elegantiam ſermonis; & ſanè prudenter: Vigent noſtris temporibus peccata quædam inter Chriſtianos, quæ, Philoſopho teſte. Ethic. Gentilibus tunc temporis erant innominata, quæ ſcilicet, ipſe vocat Beſtialia, ad differentiam nominatorum, quæ dicit humana. Certè in his explicandis nemo poteſt exigere candorem ſermonis, ſed ſufficit, ſi aliquo modo explicat illorum ſubſtantiam; quòd ſi cuilibet Morali difficilis eſt candor latini ſermonis; multò minus hic erit exquirendus à me, qui ſcribo non doctis, ſed Sacerdotibus ordinariis volentibus ſe præparare ad audiendas confeſſiones, & ut plurimum verſatis in latinitate uſuali, non politâ. His dandum eſt lac, potus, non eſca, ut ſolent Examinatores Romani, nunquam in examine obligantes illos ad reſpondendum Latinè, quia cognoſcunt plures Nationes, præſertim Italos, maximam pati difficultatem, in utendo Latinis verbis, maximè, quando ex improviſo interrogantur.

CAPUT II.

Damna, & Utilitates Mali, ac Boni Confeſſoris.

1. CONfeſſarius poteſt eſſe in ſe malus, & tamen non eſſe malus Confeſſarius: eſt in ſe malus ille, qui ſuum officium exer-

exercet in peccato mortali; & ſi exerceat, ut debet, peccat quidem graviter peccato ſacrilegii, ſed non eſt malus Confeſſarius, quia non abutitur ſuo officio in damnum Pœnitentium. Si latro fieret Judex, eſſet malus in ſe, ſed non malus Judex, quando judicaret ſecundùm leges. Hìc non loquor de Confeſſario in ſe malo, qui tantùm ſibi nocet: Cap. 1. n. 2. innui mala plurima, quę ſibi infert Cõfeſſarius malus ex defectu ſcientiæ neceſſariæ. Malus pro hac parte nocet etiam plurimùm Pœnitentibus; verumtamen nocet, quaſi negativè, quatenus non confert illa bona, quæ tenetur conferre: Id paritèr prætermitto, ſed loquor tantùm de Confeſſario malo inferente damna poſitiva Pœnitenti. Et hæc præpono deſumpta ex oraculo duorum Pontificum Romanorum, ſcilicet, Pii Quarti, & Gregorii XV. expreſſo in Conſtitutione, quæ incipit: *Univerſi Dominici gregis*, edita de anno 1622. die 30. Auguſti.

2. Confeſſarius malus in hac vocatur *Peſtis* inficiens eum, cui *alios ſanandi officium eſt commiſſum*: Vocatur *Sal infatuatum*, quod non valet ultrà, *niſi ut mittatur foras, & conculcetur ab hominibus*, qui Pœnitentibus *pro medicinâ venenum, pro pane aſpidem porrigit*: qui *ex cæleſti Medico infernalis Veneficus, ex Patre ſpirituali Proditor execrabilis animarum redditur*: qui *loco reconciliandi Pœnitentes Creatori noſtro, graviori eos peccatorum mole onerant, & tradunt in manus Diaboli*: qui *non*

ve-

verentur facere injuriam Salvatori Noſtro Jeſu Chriſto, quos in animum ſibi nequeunt inducere hi duo Pontifices, quod in caſibus ibi aſſignatis *de fide Catholicâ rectè ſentiant*: eoſque propterea declarant ſuſpectos de hæreſi.

3. E'contra Tridentinum ſeſs.14.cap.3. innuit utilitates boni Confeſſoris, dùm ait: *Res, & effectus Sacramenti* Pœnitentiæ, *quantum ad ejus vim, & efficaciam pertinet, reconciliatio eſt cum Deo, quam interdum in viris piis, & cum devotione hoc Sacramentum percipientibus, conſcientiæ pax, ac ſerenitas, cum vehementi ſpiritus conſolatione conſequi ſolet*. Enumerat quatuor effectus: primò juſtificationem peccatoris; & hic ſemper habetur, quantùm eſt ex vi Sacramenti: ſecundò pacem conſcientiæ: tertiò ſerenitatem: quartò vehementem conſolationem ſpiritus. Hi tres ultimi effectus non habentur in omni Pænitente, ſed in eo, qui eſt pius, & ſumit cum devotione, nec ſemper habetur in iſtis, ſed *interdùm*. Debet eſſe vir pius, hoc eſt, ex dóno intenſo Pietatis reſpicere Deum ut Patrem: Debet ſumere cum devotione. Devotio autem eſt actus voluntatis elicitus à Religione, quo Pœnitens promptum ſe exhibet ad ea, quæ tangunt cultum Dei.

4. Cum his diſpoſitionibus Pœnitens accedens ad Sacramentum Pœnitentiæ, *interdùm* conſequitur pacem conſcientiæ. Pax numeratur inter Beatitudines ſeptimo loco, & tertio inter fructus Spiritus Sancti. (Differentiam Beatitudinum à fru-

à fructibus vide in *Inſtructione pro ordinandis* c. 12. n. 8.) & Pœnitens conſequitur pacem vel ut fructum, vel ut Beatitudinem, quia Concilium non diſtinguit. Pax dicit coordinationem hominis ad Deum, ad proximum, & in ſeipſo: quare Pœnitens ita diſpoſitus ex vi Sacramenti *interdum* conſequitur, quod ſua conſcientia, magis, quàm juſtorum ordinariorum ſit ſubjecta voluntati divinæ, reſpiciat proximum, ut reſpiciendus eſt, & in ſeipsâ ſit pacata, non habens contrarietatem dictaminum, ita ut modò timeat eſſe inimica, modò non timeat, ſed credit ſe amicam; hæc magis, illa minùs juxta excellentiam pacis, quâ fruitur. Præterea appetitus ſenſitivus ſi placentia ſibi ſuggerit conſcientiæ, non ſuggerit quaſi rebellis, & volens dominari, ſed cum debita ſubordinatione, quam ſemper præfert verus ſubditus civiliter.

5. Concilium magis explicat hanc pacem in tertio effectu, nempè, ſerenitate: Cœlum dicitur ſerenum, quando non obfuſcatur nubibus; & pariter Conſcientia dicitur ſerena, quando non obfuſcatur nubibus, aut timore inordinato, ne non peccata ſibi ſint remiſſa.

6. Tandem vehemens conſolatio ſpiritus afficit Pœnitentem, qui mille peccatis obvolutus, ubi ſe ad Sacramentum diſpoſuit, oratione, jejunio, & eleemoſinâ, plusquàm ordinariis, ſtatim ac abſolvitur, percipit in ſe ſatis diſtinctè, ruptas eſſe catenas, quibus tenebatur conſtrictus; Ante conſeſ-

feſſionem videbantur ſuo collo imminere montes: poſt abſolutionem ſentit ſe liberatum ab omni jugo.

7. Cum hæc quatuor dicantur effectus ſacramenti, præparans ſe ad confeſſiones ſciat propterea cauſari in nobis ex opere operato, virtute ſanguinis Chriſti applicati per Sacramentũ. Quia verò ſæpiùs illi continget dubitare, quomodo Sacramẽta cauſantia effectum ex opere operato, poſſint hunc effectum in uno cauſare minorem, in alio majorem, imaginetur ſibi Principem, qui habeat plures Vaſſallos captivos Barbarorum exigentium pro redemptione, & pro reſtituendis bonis, quæ antea poſſidebant, mille nummos aureos, quingentos pro redemptione, & quingentos pro cæteris bonis: Princeps autem edicit, ut de regio ærario ſolvantur quadringenti, quando conſanguinei captivorum erogent centum: & præterea pro recuperatione bonorum edicit, quòd de regio ærario dabit tantumdem, quantum de proprio conſanguinei erogabunt: ſi decem, Princeps addet alia decem: ſi viginti, addet alia viginti &c. Hoc modo procedit Chriſtus in Sacramentis: pro juſtificatione, ſi v. g. Pœnitens de ſuo, adjutus à Deo ponat diſpoſitiones ab ipſo requiſitas, ex theſauro ſuorum meritorum ponit multò majus, ut poſſit juſtificari: & circà reliquos effectus obſervat proportionalitèr ordinem prædictum.

8. Concilium addit c. 5. *Hujuſmodi confeſſionis difficultas, ac peccata detegendi verecundia, gravis vi-*

videri poſſet, niſi tot, tantiſque commodis, & conſolationibus levaretur, quę omnibus dignè ad Sacramentum accedentibus, per Abſolutionem certiſſimè conferuntur. Loquitur de primo effectu: nam ait conferri *omnibus*, & *certiſſimè*. Igitur in juſtificatione nobis conferuntur *tot & tanta commoda, & conſolationes*.

9. Catechiſ. Rom. p. 2. c. 5. n. 37. hęc habet: *Quantum curæ, & diligentiæ in explicandâ* confeſſione, *Paſtores ponere debeant, ex eo facilè intelligent, quòd omnibus ferè piis perſuaſum eſt, quidquid hoc tempore ſanctitatis, pietatis, & religionis in Eccleſiâ, ſummo Dei beneficio conſervatum eſt, id magnâ ex parte Confeſſioni tribuendum eſſe*. Nihil majus dici poteſt ad explicandas utilitates boni Confeſſoris. Omnis ferè ſanctitas, pietas, & Religio Eccleſiæ tribuenda eſt eorum miniſterio in adminiſtrando Pœnitentiæ Sacramento.

10. Promovendæ huic ſanctitati, pietati, ac religioni Confeſſores innumeri inſudant & Sæculares, & Regulares. Unicè tamen commemorabo S. Philippum Nerium. Optabat junior ſe transferre ad Miſſiones Indicas: Deus tamen eidem oſtendit Romam fore ſuas Indias, ubi *Sacerdos ex obedientia factus, in confeſſionibus audiendis ad exremum uſque diem perſeverans, innumeros pœnè filios Chriſto peperit*. Imò etiamnùm perſeverat, & perſeverabit per Sacerdotes ſuæ Congregationis diffuſæ per totum orbem, etiam in Indiis Occidentalibus; & dùm hæc ſcribo, inſtantiſſimè

pe-

petitur pro vaſtiſſimo Sinarum imperio.

11. En ante pręparantem ſe ad audiendas Confeſſiones, *vita, & mors: bonum, & malum: quod placuerit ei, dabitur illi*: verumtamen advertat eo in loco Eccli. 11. addi: *Oculi Domini ad timentes eum, & ipſe agnoſcit operam hominis*, ut unicuique reddat *ſecundum opera ejus*.

12. Porrò ex Rituali duo præcipuè reddunt bonum Confeſſorem, bonitas, & ſcientia tàm ſpeculativa, quàm practica, quæ dicitur Prudentia; & ex duabus in Conſtitutione Clementis X. de privilegiis Regularium §. 6. *præcipua* eſt *vitæ integritas, ac morum honeſtas*. Ego tamen in præſenti opere non diſſeram de hac primâ, quam facillimè poteſt præparans ſe ad confeſſiones acquirere per alios libros innumeros. Ero totus in ſcientiâ ob dicta c. 1. n. 2.

CAPUT III.

Compendium Doctrinæ Magiſtri Sententiarum circà Sacramentum Pœnitentiæ.

1. ANtequam in particulari examinem ſingulas virtutes, & peccata, præparanti ſe ad confeſſiones proponenda ſunt generalia, ex quorum, veluti principiorum cognitione faciliùs ſuo loco videbit, rationes fundatiſſimas concluſionum particularium; & ante omnia

omnia propono doctrinam Magiſtri, ex quo cæteri Theologi hauſerunt, & hauriunt. De Pœnitentiâ, & ut virtus eſt, & ut Sacramentum eſt, Magiſter agit ſatis diffusè in quarto à decimâ quarta ad vigeſimam tertiam diſtinctionem, inſerens aliquas quęſtiones ſcholaſticas pro praxi quidem utiles; At ego eas prætermittam gratiâ brevitatis, quia Confeſſoribus ordinariis non ſunt omninò neceſſariæ; qui vult profundiùs penetrare Theologiam Moralem, eas legat in fonte. Porrò in iis, quæ adduco, non me verbis alligo, ſed ſenſui: licebitque mihi ſenſum explicare per voces noſtro tempore notas, & communes.

Diſtinctio Decima Quarta.

2. POEnitentia longè poſitis à Deo neceſſaria eſt, ut appropinquent. Ex Hieronymo eſt ſecunda tabula poſt naufragium: qui veſtem innocentiæ baptiſmalis peccando perdidit, remedio Pœnitentiæ poteſt reparare. Prima Tabula eſt baptiſmus, ubi deponitur vetus homo, & induitur novus. Secunda Pœnitentia, quâ poſt lapſum reſurgimus, dùm vetuſtas reverſa repellitur, & novitas perdita reſumitur. Poſt baptiſmum prolapſi valent renovari per pœnitentiam, non per baptiſmum. Licet ſæpiùs pœnitere, ſed non baptizari. Baptiſmus tantùm eſt Sacramentum: pœnitentia dicitur & Sacramentum, & virtus mentis: Eſt enim pœnitentia, interior, & exterior. Exterior eſt Sacramentum, interior eſt virtus, & utraque

eſt

eſt cauſa ſalutis. A pœnitentiâ cæpit Joannis prædicatio Matth.3. *Pœnitentiam agite*. Quod Præco docuit, poſt Veritas prædicavit, ſumens exordium ſermonis à Pœnitentiâ. Pœnitentia dicitur à puniendo, quæ quis illicita commiſit. Pœnitentiæ virtus timore concipitur. Pœnitentia ex Gregorio eſt *anteacta deflere, & flenda non committere*. Qui ſic alia deplorat, ut alia committat, adhùc pœnitentiam agere aut ignorat, aut diſſimulat.

3. Diffunditur hìc Magiſter circà duas opiniones tùnc temporis celebres. Altera, & vera docebat, poſſe adhùc peccari poſt pœnitentiam. Altera è contrà non poſſe peccari, & ſi peccatur, non fuiſſe veram pœnitentiam. Fundabatur in duobus principiis omninò falſis: primum, quod Charitas ſemel habita non poſſit amitti: Et hunc errorem S. Thomas repellit 2.2.q.24.a.11. ſecundum, quod omne peccatum poſt pœnitentiam commiſſum ita aggravetur, ut non ampliùs poſſit remitti. Hũc idem Angelicus repellit 3.p.q.84. ar. 10. oſtendens poſt pœnitentiam poſſe levius peccari; ſed & ſi gravius peccaretur, Dei Miſericordiam eſſe multò majorem. Huic ſententiæ Magiſter adhæret, oſtendens ad veram pœnitentiam ſufficere, quod, quando pœnitet, non habeat animum alia committendi, & curet ſatisfacere; quod ſi deinde peccet, prima pœnitentia dicitur inanis, &c. quia non perducit ad ſalutem. Per pœnitentiam acquiſierat jus ad gloriam; ſed eo iterùm peccante, mortificatur tale jus, ita, quod nequit homo conſequi glo-

riam; ſi tamen ſecundò pœniteat, recuperando charitatem, recuperat illud jus ſibi conveniens ex vi primæ pœnitentiæ, ita quod in cœlo habebit præmium prædictæ pœnitentiæ; ſed ſi exiſtens in peccato mortali faciat opera bona, hæc dicuntur mortua, non mortificata: quare cum reſurgit per pœnitentiam, non vivificantur illa opera in peccato facta, ita quod eorum præmium ſit habiturus in cœlo. Ut igitur fructuoſa ſit Pœnitentia, ſemper debet dolere pœnitens, memor dixiſſe Chriſtum Jo.5. *Vade, & ampliùs noli peccare*; non dixit: *Non amplius peccâ*, ſed *amplius noli peccare*, prohibens, quod in nobis oriatur etiam ipſa voluntas peccandi. Quare ſemper virtualitèr ſaltem dolere debet, imò gaudere de tali dolore, & dolere, quod non ſemper poſſit actu dolere. Omnis tamen dolor ſit regulatus à fide. Quod ſi aliquando legatur unica tantùm eſſe Pœnitentia, intelligitur hoc, non de Pœnitentiâ, ut eſt Virtus, aut Sacramentum, ſed de Pœnitentiâ ſatisfactoriâ, Canonicâ, publicâ, & ſolemni, (de quâ videatur etiam Pontificale Romanum.) Hæc in pluribus Eccleſiis unicâ tantùm vice poterat imponi pro delictis gravioribus.

Diſtinctio Decimaquinta.

4. IN hac Magiſter diſputat, an Peccator poſſit pœnitere de uno peccato ſine alio. Ad id probandum primò arguit per authoritates. Præcipua eſt illa Nahum 1. *Non conſurget duplex tribulatio;*

tio; & ſecundum aliam lectionem: *Non judicabit Deus bis in idipſum.* Unde videtur ſequi, quod peccator agens pœnitentiam de uno peccato, in hac vitâ, non ampliùs in aliâ ſuper eodem caſtigetur à Deo. Secundò arguit ratione. Qui confitetur unum peccatum, aliis omiſſis, & implet pœnitentiam ſibi à Confeſſario impoſitam, ubi omnia iterùm confitetur, non videtur obligandus ad novam ſatisfactionem.

5. Ad primum reſpondetur admittendo lectionem, ſed addimus Deum flagellare quinque modis: primò Juſtos, ut Job, quò per patientiam creſcant in meritis: ſecundò juſtos, ut Paulum, ne ſuperbiant: tertiò alios, ut Mariam ſororem Moyſis, quò puniantur de peccatis commiſſis: quartò in Dei gloriam, ut cæcus ille Jo. 9. quintò incipit in hac vitâ flagellare peccatores, quò deinde continuet eos flagellare in aliâ; quare ex hoc numero eſt ille, qui unum peccatum ſine aliis confitens, adimplet pœnitentiam impoſitam: incæpit enim de illo peccato caſtigari hìc, ut ſeverius deinde continuetur caſtigari in inferno.

6. Ad ſecundum reſpondetur illam non fuiſſe veram, & Chriſtianam Pœnitentiam in Evangelio prædicatam: dicitur enim Luc. 3. *Facite fructus dignos pœnitentiæ*; quæ ex Auguſtino ca. 72. Ench. eſt *peccatorum cauſas excidere, nec ſuggeſtionibus eorum aditum indulgere*. Peccator iſte faciens eleemoſinas, non ſibi blãdiatur illo Chriſti dicto Luc. 11. *Date eleemoſinam: & ecce omnia munda ſunt vo-*

 bis.

bis. Eleemoſina, ut proſit, debet eſſe ordinata, incipiens à ſeipſo, juxtà illud Eccl. 30. *Miſerere animæ tuæ placens Deo*; & iſte peccator ſibi eſt crudelis, non miſericors: nam Pſ. 10. *qui diligit iniquitatem, odit animam ſuam*. Ideò Matth. 2. dicitur: *Mundate, quæ intus ſunt*; & quia ſcriptum eſt Act. 15. *Mundans fide corda eorum*: immundus eſt, qui facit eleemoſinam ſine fide per dilectionem operante. Deus quidem non abominatur opus bonum peccatoris; imò dicitur Matth. 23. *Hæc oportuit facere, & illa non omittere*. Sed tamen illud opus bonum, utpotè non elicitum ex charitate, non eſt ſatisfactorium; quod convenit tantùm pęnitentiæ ſatisfacienti de præteritis, & emendanti futura; qualis non fuit pœnitentia Judæ pœnitentis de proditione Chriſti, & committentis poſteà homicidium ſui. Tamen plenè intelligatur, quid ſit emendare futura; nèc enim importat ſolùm reſtituere damnum illatum, ſed principalitèr importat propoſitum efficax non ampliùs peccandi; & in hoc includitur propoſitum efficax ſtatìm reſtituendi, quia *non dimittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum*.

Diſtinctio Decimaſexta.

7. CONſiderat hìc Magiſter tres partes Sacramenti Pœnitentiæ, ſcilicèt, Cordis Contritionem, Oris Confeſſionem, Operis Satisfactionem. In qualibet harum ex Auguſtino: *Conſideret qua-*

qualitatem crinminis in loco, in tempore, in perſeverantiâ, in varietate perſonæ, & quali hoc fecerit tentatione, & in ipſius vitii multiplici executione. Quibus verbis innuitur conſiderandas eſſe circumſtantias mutantes ſpeciem, & aliàs notabilitèr aggravantes intrà eandem ſpeciem (ſi poſſunt notabilitèr variare Confeſſoris judicium.) Debentque circà omnes iſtas verſari tres illæ partes ſacramenti Pœnitentiæ: Pœnitens enim debet de illis conteri ſaltèm univerſalitèr, ita ut motivum doloris includat omnes, & ad melius eſſe convenit de omnibus dolere in particulari; debet omnes explicare in confeſſione, quantum poteſt; & debet de omnibus ſatisfacere Deo. Doleat, quod in uno peccans factus eſt omnium reus per ingratitudinem: Deo enim quoad ſubſtantiam recedendi ab ipſo, ita fuit ingratus, ac ſi commiſiſſet homicidium. Inſuper factus eſt omnium reus, quia juſtitiam amittens, amiſit cæteras virtutes, quibus ſuſtentaretur, ne peccaret, amiſit, v. gr. Caſtitatem, quâ amiſsâ facillimè cadet in luxuriam, &c.

8. Ita dolens, confiteatur diſtinctè, confeſſuſque ſatisfaciat, præſertìm eleemoſinis, quas Deus reſpiciet, quia Gen. 4. ubi primùm *Reſpexit ad Abel*, poſteà etiam reſpexit *ad munera ejus*. Meminerit in eleemoſinis Deum reſpicere affectum dantis, non quantitatem dati: Non accedat ſtatìm ad communionem, ſed præparet ſe, præſertìm per grande deſiderium communicandi, dolens, quòd adhùc non ſit perfectè diſpoſitus pro com-

 munio-

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

munione. Caveat à falsâ pœnitentiâ, quæ talis eſt ex Gregorio c. *Falſas* d.5., quando non fit *ſecundum authoritates Sanctorum, pro qualitate criminum* ſi Contritio, Confeſſio, & Satisfactio non ſint proportionatæ peccatis, & quales ex Evangelio, & Eccleſiâ exigunt Sancti.

9. Tres ſunt virtutis Pœnitentiæ ſpecies: Una ante baptiſma, juxtà illud Act.2. *Agite pœnitentiam, & baptizetur unuſquiſque veſtrum*. Altera mortalium poſt baptiſma commiſſorum: Tertia venialium: Juſti enim veracitèr, & humilitèr dicunt quotidiè *Dimitte nobis debita noſtra*; adduntque jejunia, orationes, & eleemoſinas, quæ tamen ut habeant vim in venialia, conjungi debent alicui diſplicentiæ de ipſis venialibus; & plurimum prodeſt confeſſio ſacramentalis. Hæc opera ſatisfaciunt etiam pro mortalibus, ſed debent eſſe multò perfectiora; nàm debent conjungi diſplicentiæ, quæ ſaltèm appretiativè ſit ſuper omnia, ſacrificio cordis contriti, & humiliati, veræ orationi, quâ dicatur: *Sicut & nos dimittimus debitoribus noſtris*, & hæc oratio talis ſit, ut ſaltem virtute ſacramenti, conſequatur gratiam juſtificantem, & charitatem.

Diſtinctio Decimaſeptima.

10. SOlùm innuam tres caſus hìc diſputatos, quia noſtris temporibus ſunt omninò clari. Primus eſt, an Contritio ſine Confeſſione juſtificet. Dicitur, quod Contritio eſt duplex,

alia

alia imperfecta, & alia perfecta charitate. Hæc, non illa juſtificat ante confeſſionem: Secundus eſt, an ad remiſſionem peccati requiratur abſolutio Sacerdotis? Dicitur, quod in utroque dolore, ad remittendum peccatum, requiritur abſolutio Sacerdotis; diverſimodè tamen: Ad Contritionem charitate perfectam ſufficit abſolutio in voto, ſeu propoſitum ſubiiciendi peccata clavibus, & accipiendi Abſolutionem: Ad imperfectam requiritur actualis abſolutio, virtute cujus, tanquam inſtrumenti nobis applicentur merita Chriſti; quibus conjuncta contritio noſtra operetur illam remiſſionem, ad quam ex ſe non poterat ſufficientèr diſponere. Tertius eſt, an non Sacerdos poſſit abſolvere. Super hoc vide dicta in *Inſtructione pro ordinandis* cap. 34. n. 15. 16. 17.

Diſtinctio Decima Octava.

11. Hic agitur de duabus clavibus: prima eſt ſcientiæ: ſecunda ſolvendi, & ligandi. Circà clavem ſolvendi, opinio Magiſtri hodiè rejicitur. Sed quia præparanti ſe ad confeſſiones fortè proderit, ſcire, quid ego circà illam, ex S. Thomâ hauſerim, expono meam opinionem, quam poterit examinare, ſi ſit fundata, necne. Igitur homo peccans mortalitèr primò perdit gratiam Dei: ſecundò fit Reus pœnæ æternæ: tertiò remanet maculâ in eſſentiâ animæ, vi cujus etiam dormiens dicitur peccator, & inimicus Dei, per modũ,

quo poſt actualem mutilationem brachii, homo dormiens adhùc dicitur mancus, & deformis, & ita in Voluntate Potentiâ Animę, quanquam non ſit ampliùs peccatum, ex illâ maculâ in eſſentiâ animæ homo dicitur, & eſt Peccator: quartò per peccatum incurrimus tenebras interiores, Ignorantiam in Intellectu, vi cujus ignoramus primariò, quæ facienda ſunt propter Deum: Malitiam in Voluntate, vi cujus inclinamur ad amandum nos ipſos, non Deum. Infirmitatem in Appetitu Iraſcibili, vi cujus cedimus arduis, quæ occurrunt in Dei ſervitio: Concupiſcentiam, vi cujus inclinamur ad bona ſenſitiva. Ut hæ interiores tenebræ ſingularum potentiarum fugentur, neceſſaria eſt in unâquaque ſpecialis gratiâ Dei, nàm intellectu illuminato, niſi ulteriùs adjuvetur voluntas, utpotè adhùc mala, non poterit amare Deũ; & illuminato intellectu, ac rectificatâ voluntate, niſi confortetur ſpecialitèr Iraſcibilis, non poterit ſuperare contraria. Idem dic de Concupiſcibili.

12. Quatuor hęc vincula ſolvit Sacerdos per abſolutionem, quæ eſt inſtrumentum ad illa ſolvenda operans in virtute Chriſti: primò enim ſolvit à captivitate dæmonis, cauſans miniſterialitèr gratiam ſanctificantem, quâ redditur amicus Dei: ſecundò ſolvit reatum pœnæ æternæ, & reatum etiam pœnæ temporalis, vel in toto, vel in parte: tertiò ſolvit à maculâ: quartò ſolvit à tenebris interioribus. Et prima tria ſolvit per gratiam ſanctificantem, quæ eſt effectus communis omni Sacramen-

cramento: quartum verò tollit per gratiam ſacramentalem, quæ eſt ſpecialis effectus hujus ſacramenti; nam virtute Abſolutionis, ſuo loco, & tempore prædictis quatuor potentiis datur auxilium, & gratia actualis, quà poſſint vitare peccata, major, vel minor, juxtà majorem, vel minorem diſpoſitionem Pœnitentis, ſed præcipuè ſecundum quod miſericordia Dei reſpicit nos.

13. Sed quia horum vinculorum ſolutio nequit haberi ſine diſpoſitione Pœnitentis, videamus, quid, & qualitèr influat Pœnitens, quid, & qualitèr Sacerdos abſolvens. Nulla forma introducitur in ſubjecto naturaliter, niſi prævię diſponatur ſubjectum: forma ignis non introducitur in lignum, niſi præviè calefiat, & exſiccetur lignum. Calefit autem ſucceſſivè per ſeptem gradus caloris, quibus introductis, generatur forma ignis, quæ producit ſibi ultimam diſpoſitionem, nempè, octavum gradum. Hic ex Angelico eſt ordo naturalis, cui certè in introductione formæ ſanctificantis, Deus non eſt omninò alligatus, ſed ſine præviâ diſpoſitione poteſt ſanctificare miraculosè. An velit facere hoc miraculum, ſolus Ipſe poteſt dicere; ejus autem locutio eſt Sacrâ Scripturâ, ex quâ imò contrarium apparet, quòd nullatenùs adultum Deus velit ſanctificare, ſine præviâ diſpoſitione: *qui enim creavit te ſine te, non juſtificabit te ſine te*. Miraculoſa fuit converſio S. Pauli, non tamen ſine præviâ diſpoſitione, & præſertim ſine diſpoſitione ultimâ: Illam conſideremus.

Sau-

Saulus ardens Act. 9. minarum, & cædis petebat Damaſcum vincire diſcipulos. In itinere audit Chriſtum; & exclamat: *Domine, quid me vis facere?* Diſpoſitiones ad gratiam ſunt fides Dei Unius, & Remuneratoris. Credebat hæc, ut Hæbræus. Præterea fides Trinitatis, Incarnationis, Mortis, & Reſurrectionis Chriſti. Sciebat Jeſum natum, crucifixum, & mortuum. Tùnc cognovit reſurrexiſſe dicens ad illum, ut viventem: *Domine*: Cognovit ut Dei Filium: *Prædicabat Jeſum, quoniam hic eſt Filius Dei*. Cognovit Spiritum Sanctum, dicente Ananiâ: *Miſit me Jeſus .. ut .. implearis Spiritu Sancto*. Baptizandus etiam cognovit in baptiſmo virtutem ſanctificandi, quæ omnes ſunt præviæ diſpoſitiones: ultimam enim, quæ eſt ſimùl cum formâ ſanctificante Tridentinum attingit ſeſs.6.c.7. illis verbis: *Hanc diſpoſitionem, ſeù præparationem juſtificatio ipſa conſequitur, quæ .. eſt .. ſanctificatio, & renovatio interioris hominis per voluntariam ſuſceptionem gratiæ, & donorum* Spiritus Sancti: Hæc voluntaria ſuſceptio fuit utique in Paulo. Miraculum fuit, quod ordinariè diſponitur ſucceſſivè peccator timore pœnarum, dolore primùm imperfectiori, deinde perfectiori, ſicuti lignũ calore primùm remiſſiori: poſtmodum intenſiori. Paulus autem ſine tot motibus, ſtatim habuit dolorem perfectum & voluntariam ſuſceptionem gratiæ.

14. His expoſitis, declarandum eſt, quid valeat abſolutio Sacerdotis: Magnum re verà eſſet beneficium, ſi Deus concederet, ut ego proferens ali-

qua

qua verba, poſſem ex Chriſti meritis, introducere formam ignis cum octavo gradu caloris (qui eſt ultima diſpoſitio) poſtquam lignum recepit quatuor gradus caloris, quando ipſe Deus ſe ſolo agens, non introducit, niſi poſt ſeptem gradus. Ita proportionaliter Deus ſe ſolo juſtificans, non introducit formam ſanctificantem, niſi poſt talem, ac tantam juſtificati diſpoſitionem, quam ipſe novit, & nos præcisè ignoramus; ſed ex meritis Chriſti dedit virtutem Sacerdoti abſolventi, ut det Pœnitenti gratiam, & voluntariam ſuſceptionem gratiæ, quæ eſt ultima diſpoſitio exiſtens ſimùl cum gratiâ, & producta ab homine tanquam causâ particulari; à Deo tanquam causâ univerſali, & à Sacerdote tanquam inſtrumento Dei per merita Chriſti. Ita explico vim abſolutionis, quam alii alitèr, & fortè melius explicabunt. Exemplum formæ ignis eſt ſatis ad propoſitum; ſed caveas, ne velis eſſe idem omninò; nàm circà dolorem multi non requirunt gradus remiſſos, & intenſos, ut in calore. De hoc non eſt diſputandum, quia nihil prodeſt.

15. Altera pars Clavis ligat: primò ad Pœnitentiam, ſeù ſatisfactionem, quam Pœnitens tenetur ſub mortali adimplere quàm primùm (Relaxatio pœnarum per Indulgentias conceſſas à legitimo Superiore ſpectat ad clavem ſolvendi:) ſecundò ligat per excõmunicationem, vi cujus Dæmon accipit majorem poteſtatem in excommunicatum, & quæ illum privat fructu orationum in

Ec-

Eccleſiâ factarum, fructu benedictionum, & omnium aliorum ſuffragiorum.

Diſtinctio Decima Nona.

16. HIc agitur de Clavi ſcientiæ, quæ dicitur talis, quia dat poteſtatem judicandi, ſeù exercendi judicium in Chriſtianos: nec enim in ullo caſu poteſt quis dare ſententiam, niſi habeat poteſtatem judicandi; & præterea niſi ſimul ſubditi ſint, qui judicantur: nam Rex Galliæ, quà Rex habet poteſtatem judicandi, ſed non Hiſpanos, quia iſti non ſunt ſubditi, quò uſque non ſubdantur. In ordinatione Sacerdotis datur poteſtas judicandi, ſeù clavis ſcientiæ: per conceſſionem juriſdictionis Epiſcopus illi aſſignat ſubditos. Poteſtas judicandi poteſt eſſe ſine ſcientiâ ad judicandum, ſicuti Rex adhuc puer habet poteſtatem, ſed non ſcientiam: E contrà Magnus Legiſta habet ſcientiam neceſſariam ad judicandum, ſed non poteſtatem, niſi quando creatur Judex, & quando creatur Judex, non judicat, niſi aſſignentur, ſeù determinentur ſubditi, ad quos judicandos habeat juriſdictionem. Sine poteſtate judicandi judicium Theologi, & Legiſtæ eſt doctrinale; cum poteſtate judicandi, & cum juriſdictione eſt authoritativum. Tamen, ut hoc ſit rectum, debet præcedere ſcientia. *Dolendum eſt*, inquit Magiſter, *atque lugendum: Multi enim ſcientiæ, quà eminere debent, exortes, ſacerdotii gradum recipere præſumunt, vitâ, &*

ſcien-

ſcientiâ eo indigni, qui nec ante Sacerdotium, nec poſt, ſcientiam habent diſcernendi, qui ſint ligandi, vel ſolvendi. Quando abſque ſcientiâ ſufficienti, habens juriſdictionem, uteretur clave ſcientiæ, ſeù poteſtate judicandi, peccaret mortalitèr, niſi in extremâ neceſſitate. Sed ſi *bonâ fide* accedat Pœnitens, remanet abſolutus; ſi *malâ fide*, invalidè abſolvitur, quia accedit indiſpoſitus, & cum peccato, utpotè cooperans peccato Confeſſoris. Hic, ut exerceat rectè ſuum officium, faciat, quod præcipit Auguſtinus: primò non abſolvat in peccato mortali: ſecundò ſciat diſtinguere ſpeciem, & numerum peccatorum, & circumſtantias explicatu neceſſarias: tertiò adjuvet Pœnitentem, qui neſcit, vel erubeſcit explicare peccata: quàrtò ſit *benevolus, paratus erigere, & ſecum onus portare*: quintò *doceat perſeverantiam &c.*

Diſtinctio Vigeſima.

17. HIc agitur de pœnitentiâ in fine vitæ: dicitur in tali articulo nemini hoc ſacramentum eſſe negandum. Ob imminens periculum damnationis æternæ aliquando perfici pœnitentiam, quæ tali periculo, ut imminente non appreheſo, foret imperfecta, vel nulla. Confertur igitur hoc ſacramentum peccatori moribundo, ſed non ideò eſt validum. Datur pœnitentia, ſed non certitudo Pœnitentiæ. Non dico, quod damnabitur, ſed nèc, quod ſalvabitur. Igitur *tene certum dimitte incertum*. Certus es faciens pœnitentiam,

quan-

quando potes peccare. In articulo mortis facis non potens ampliùs peccare; ideò tunc peccata te deſinunt, non tu peccata. Videris pœnitere ex neceſſitate, timore pœnę, non amore Dei, cùm Deus velit charitatem, non neceſſitatem, nec ſolum timorem. *In ſolo enim timore non vivit homo*: Nemo abſque charitate poteſt ſalvari. Hanc difficilè concipit pœnitens in extremo. A Dei amore tùnc retrahunt, uxor, filii, mundus illicitè amati. Non tamen eſt deſperandum: Deus uti poteſt hac magnâ miſericordiâ: ſed ſi contritio non ſit perfectiſſima, ſatisfaciendum erit pœnis Purgatorii, quæ excedunt pœnas omnes Martyrum. Eaſdem patietur pœnitens in ſanitate, ſed non plenè ſatisfaciens; etiamſi contigerit id ex negligentiâ Confeſſoris non imponentis pęnam proportionatam; quæ moribundo indicanda tantùm eſt, ut adimpleat, ſi convaluerit. Si magnus, ac publicus Peccator in fine vitæ petat confeſſionem, & moriatur ante Confeſſoris adventum, juvandus erit ſuffragiis Miſſarum, orationum &c.

Diſtinctio Vigeſima Prima.

18. QUatuor hìc elucidantur: primò utrum in aliâ vitâ remittantur peccata; & quidem mortalium reatus quoad culpam, nequit deleri, ſed tantum reatus quoad pœnam peccatorum in præſenti dimiſſorum quoad culpam. Venialia quoad culpam remittuntur per actum ardentis charitatis, quem eliciunt animæ ſeparatæ, quando

exie-

exierunt ex hac vitâ cum aliquo affectu ad illa ; quoad pœnam ; per cruciatus Purgatorii patientèr toleratos. Et ſunt in triplici genere: quædam vocantur ſtipula, ſcilicèt leviſſima, quæ ſicut palea facillimè comburuntur, seù totalitèr delentur: quædam fænum, paulò graviora, & ut fænum, indigent majori tempore, quo comburantur: quædam vocãtur lignùm, quod difficilius comburitur.

19. Secundò determinat explicandas eſſe in confeſſione ſpeciem, numerum, & circumſtantias neceſſarias peccatorum, ſi fieri poſſit: ubi hoc fieri non poteſt, explicet, quod poteſt ſaltem in genere. Omittens legitimè unum peccatum, ſi habeat, juxtà dicta nu. 7. dolorem univerſalem (in motivo ſaltem) abſolvitur ab explicatis directè, ab omiſſo indirectè. Notat S. Th. ſuppl. qu. 10. art. 5. quòd peccatorum, quæ confitetur, ratione erubeſcentiæ dimittitur aliqua pars pœnæ temporalis ſolvendæ in Purgatorio, sèd non peccati, quod omittit, quia de hoc non patitur erubeſcentiam. Venialia ſufficit confiteri in genere, ſed utiliſſimũ eſt, ea etiam confiteri in ſpecie, præſertìm, quando ſint frequentia. Quæ leviora quotidiè committuntur ex merâ fragilitate, dimittuntur per confeſſionem in genere non ſacramentalem, ter in die factam in Miſsâ, ad Primam, & ad Completorium, dummodò dicentes *Confiteor*, &c. adjungamus aliquem animi dolorem proportionatum.

20. Tertiò quærit, an mentiri quis poſſit in Confeſſione. Reſpondetur, ſi mendacium ſit circà

çà peccatum mortale, invalidam eſſe confeſſionem, & committi ſacrilegium. Eodem modo, ſi ſit de veniali, quòd ſit materia totalis. At ſi non eſt totalis materia, erit veniale peccatum.

21. Tandem quartò quærit de ſigillo, vi cujus Confeſſor tenetur cælare quidquid audivit in confeſſione; quod ſi ſciretur, redderet odioſam confeſſionem. Sacri Canones deponunt Confeſſorem, qui violat ſigillum.

Diſtinctio Vigeſima Secunda.

22. QUæritur an peccata ſemèl dimiſſa redeant: v. gr. perfectè contrito remittitur nùnc peccatum; deinde negligit confiteri, an iterùm fiat reus peccati olim dimiſſi: vel ſic: Hodie dimittitur mihi peccatum in confeſſione: cras iterùm pecco; an cras redeat peccatum hodiè dimiſſum. Super hoc articulo Magiſter videns dicta Patrum, & Scripturæ, quæ videbantur varia, nihil determinavit, ſed humilitèr concluſit, *ſtudioſo Lectori judicandum relinquo addens mihi tutum fore, ac ſaluti propinquum, ſub menſâ Dominorum micas edere*. Tamen S. Thomas, & communitèr alii docent maculam peccati ſemèl ablatam non ampliùs redire, ſed ſequens peccatum aggravari ex ingratitudine contrà Deum, qui totiès remiſit, & totiès offenditur.

23. Denique quia in omni ſacramento repeiuntur hæc tria. *Sacramentum tantùm*: *Res Sacramen-*

menti tantùm, & *Res ſacramenti*, *ac ſacramentum:* pro primo in ſacramento Pœnitentiæ aſſignat, actus ſenſibiles,& externos ſignificantes internam remiſſionem: pro ſecundò internam remiſſionem ſignificatam: pro tertiò actus illos externos cum remiſſione internâ.

CAPUT IV.

Diſpoſitiones, quas in Peccatore ad juſtificationem requirit Tridentinum ſeſs. 6. cap. 6.

1. PRæparans ſe ad confeſſiones curabit hęc omnia comprehendere perfectè,ut adjuvet ſuo tempore Pœnitentes rudiores, qui deficerent in illis. Hodiè plurimum frequentantur confeſſiones, nec tamen correſpondet fructus. Id autem maximà ex parte provenit, quòd ignorentur diſpoſitiones neceſſariæ. Sciuntur quidem in genere datæ in *Inſtructione pro ordinandis* c.11.n.26.neceſſariæ omni Chriſtiano etiam rudiori, ſed ignorantur ſpeciales actus, quorum notitia multùm dirigeret Confeſſarium; nec indoctum vulgus, utpotè incapax poteſt percipere. Igitur judicavi multùm expedire, quòd hìc omnes particularitèr obſerventur. Non tamen decido an omnes hi actus debeant eſſe formalitèr in ipſo juſtificando, vel an ſufficiat, ut ſint virtualitèr ut aliqui prætendunt. Nolim enim hìc ego diſputare de

mente Concilii. Addo ſolum, quod ſi aliquæ diſpoſitiones poſſunt concurrere virtualitèr tantùm, hæc virtualitas eſt explicanda ſecundum dicta in *Inſtructione pro ordinandis* c.14. n.9.

2. *Diſponuntur*, inquit Concilium, *ad juſtitiam, dùm excitati divinâ gratiâ, & adjuti*. Prima diſpoſitio tota ex parte Dei, eſt duplex *gratia* excitans, & adjuvans; ita ut nomine gratiæ excitantis intelligatur illuminatio intellectus, & nomine adjuvantis motio appetitus intellectivi, & ſenſitivi, vel alio quocumque modo intelligant Scholaſtici utramque gratiam.

3. *Fidem ex auditu concipientes*. Secunda diſpoſitio eſt actus potentiæ intellectivæ, quo ex ſenſu auditus concipitur fides. Conſideret unuſquiſque, an iſte actus pertineat ad donum Intellectus, ut præambulum, juxtà ea, quæ ait S. Thomas 2.2. q.7. a.5. c. & ad 1.

4. *Liberè moventur in Deum*. Tertia eſt motus liber voluntatis, qui à Scholaſticis dicitur *pia affectio*; & per illam complacemus de Deo, juxtà conceptum præcedentèr à nobis formatum.

5. *Credentes vera eſſe, quæ divinitùs revelata, & promiſſa ſunt*. Quarta diſpoſitio eſt actus fidei, tendens in omnia revelata, & promiſſa; unuſquiſque conſideret, an omnia poſſint credi tantùm implicitè, vel omnia ſuo ordine, ita quod explicitè ſint credenda neceſſaria neceſſitate medii. Ut notavi; nolo hìc de meo quicquam dicere. Singuli videant, quid cōgruat mēti Patrū per dicta verba explicatę.

6. *At-*

6. *Atque illud inprimis juſtificari impium per gratiam ejus, per redemptionem, quæ eſt in Chriſto Jeſu.* Credendus eſt explicitè hic articulus in particulari, quod juſtificatio, ſeù jus ad gloriam habetur per gratiam Dei, per redemptionem noſtrum completam à Chriſto Jeſu, qui eſt ſecunda perſona Sanctiſſimæ Trinitatis; Porrò fuit completa redemptio per Incarnationem, Paſſionem, Mortem, & Reſurrectionem Chriſti.

7. *Et dùm peccatores ſe eſſe intelligentes.* Quinta diſpoſitio eſt actus intellectus; quo ſe homo agnoſcat peccatorem.

8. *A divinæ juſtitiæ timore, quo utilitèr concutiuntur.* Sexta diſpoſitio eſt actus voluntatis, ut Iraſcibilis, quo timet ſibi pœnam; Timor ordinatè ſequens ad fidem de Deo Remuneratore boni, ac mali, & ad cognitionem, quod homo ſit peccator.

9. *Ad conſiderandum Dei miſericordiam ſe convertendo.* Septima diſpoſitio eſt conſideratio intellectus de Dei miſericordiâ, quæ per conſequens ſupponitur credita, & nùnc judicat, quod ignoſcet ſibi ut ignovit aliis.

10. *In ſpem eriguntur.* Octava diſpoſitio eſt actus Spei à voluntate, ut Iraſcibili, elicitus poſt notatum actum intellectus, & hęc ſpes firmat deſideriũ.

11. *Fidentes Deum ſibi propter Chriſtum propitium fore.* Nona diſpoſitio eſt novus actus, qui dicitur fiducia, & in quem influit, ut quiſq; videt, fides de Deo, de ejus miſericordiâ, & de Chriſto cauſante in nos remiſſionem peccatorum per ſua merita.

12. *Illumque tanquam omnis juſtitiæ fontem diligere incipiunt.* Decima diſpoſitio redit ad voluntatem: eſt enim amor initiativus Dei, ut à quo eſt omnis noſtra juſtitia.

13. *Propterea moventur adversùs peccata per odium aliquod, & deteſtationem, hoc eſt, per eam pœnitentiam, quam ante baptiſmum agi oportet.* Undecima diſpoſitio nominatur alius actus voluntatis, qui tamen ſupponit, quod intellectus reflectat ad ſua peccata; & hic actus voluntatis eſt odium peccati, non tamen qualecunque odium; Notetur enim illa particula cauſalis *propterea*, quæ importat odium procedere per influxum, ſeù in virtute diſpoſitionum priùs enumeratarum. Quia loquitur de juſtificatione per baptiſmum, ideò ponitur odium peccati, quale ſufficit ad pœnitentiam ante baptiſmum. Applicando proportionatè hanc doctrinam juſtificationi peccatoris baptizati, odium iſtud eſſe debebit, quale requiritur in ſecundâ ſpecie Pœnitentiæ, ſcilicèt, mortalium poſt baptiſma, quæ ex ſeſs. 14. c. 2. exigit magnos noſtros fletus, & labores.

14. *Denique dùm proponunt ſuſcipere baptiſmum, inchoare novam vitam, & ſervare divina mandata.* Duodecima diſpoſitio ponuntur tres actus voluntatis, vel ſaltem unus, qui ſit virtualitèr triplex, nempè, propoſitum baptiſmi, inchoationem novæ vitæ & obſervantiæ mandatorum. In baptizato requiretur propoſitum ſacramenti Pœnitentiæ. Qui actus in voluntate præſupponunt ſpeciales actus

præ-

præcedentes in intellectu: tùm quia nihil volitum, quin præcognitum: tùm quia, ut ait S. Thomas ſuppl.q.2.a.4.Contritio ex parte propoſiti *habet aliquid de actu prudentiæ adjunctum*. Has duodecim diſpoſitiones Concilium enumerat c. 6. decimam tertiam innuit c. 7. his verbis.

15. *Hanc diſpoſitionem, ſeù præparationem juſtificatio ipſa conſequitur, quæ.. eſt.. ſanctificatio, & renovatio interioris hominis per voluntariam ſuſceptionem gratiæ, & donorum*. Juſtificatio ſequitur ad præcedentèr dictas diſpoſitiones, ſed non in eodem inſtanti: quare nulla ex illis duodecim poteſt eſſe ultima; cum ultima diſpoſitio ad formam debeat eſſe ſimùl cum formâ: Ex actibus noſtris, qui neceſſariò coexiſtat ſimùl cum gratiâ, reperitur hęc voluntaria ſuſceptio gratiæ. Hic actus habet aliquam cauſalitatem in gratiam; ſignificatque Concilium id eâ præpoſitione *per voluntariam* &c. nàm dicta prępoſitio importat de ſe cauſalitatem, nec aliam in hoc loco poteſt importare, niſi materialem: Omnis alia cauſalitas, ut per ſe patet, tali actui eſt impoſſibilis, etiam efficiens: etenim Dei ſolius eſt efficientèr cauſare gratiam. Utique verum eſt, quòd utpotè pars materialis ſacramenti elevatur à Chriſto ad attingēdum effectivè gratiam, ſed Chriſtus elevat partem materialem, ſeù diſpoſitionem. Cujus verò virtutis actus ſit hęc voluntaria ſuſceptio gratiæ, quæ eſt ultima diſpoſitio ad gratiam, non aperio præparanti ſe ad confeſſiones ordinarias, quià nihil confert ad praxim. Profundiùs

volens rem examinare videat, an hìc habeat locum doctrina S. Thomæ 2. 2. q. 25. a. 2.

16. Confeſſarius maximè calleat has diſpoſitiones, & curet eas in actu poni à Pœnitentibus: Has per Eccleſiæ organum Spiritus Sanctus declaravit ſe velle in juſtificando. Det Deo quod ſcit velle Deum: de aliis ignorat, ſaltèm an placituræ ſint Deo; ſed de iſtis non poteſt dubitare. Addat, ſi placet, alias pro neceſſitate, & capacitate pœnitentis; Addat tamen, ſciens, quòd addere ſupponit eſſe, cui aliquid additur. Curet etiam, ut ſervetur ordo: incipiat à primis, inculcando Pœnitenti magnam fidem de revelatis, & promiſſis, inter quæ eſt infernus promiſſus peccatori; oſtendat pœnas intolerabiles, & æternas: etenim maximè movebitur ex hac conſideratione peccator, qui ex nimio ſui amore receſſit à Deo: nàm amans ſe ipſum, firmèque credens tot ſibi pœnas imminere, facilè inducitur, ut contemnat bonum momentaneum, quod ſibi acquirit malum æternum; & quod ulteriùs reflectens, videat, ad ſibi verum bonum acquirendum, eſſe neceſſarium, ut adhæreat ſummo bono, ac vero fini ultimo. Advertat per has diſpoſitiones, veluti per gradus, perveniri ordinariè ad juſtificationem: quare ab unâ gradatìm deducat ad aliam, tranſeundo per mediam: nec enim aſcendit, qui ab ultimo, ſtatim tentat, non tranſeundo per decem media, ſe conſtituere in decimo tertio gradu ſcalæ, v. g. ex præconceptâ fide, ordinariè loquendo, non ſtatim erigat ad ſpem, relinquendo timo-

timorem. Si Deus ipſe in juſtificando vult gradatìm procedere, cur Confeſſarius Dei inſtrumentum velit procedere per ſaltus? quando inſtrumentum id ſolum, & eo ordine poteſt operari, quo & ad quod illum movet cauſa principalis: Moderetur tamen ſingula juxtà capacitatem, & præviam Pœnitentis diſpoſitionem.

CAPUT V.

Compendium doctrinæ Tridentini de Pœnitentiâ ſeſſ. 14.

1. HIc Patres principalitèr intenderunt ſtabilire contrà hæreticos dogmata fidei Catholicæ circà Pœnitentiam; quare non indiget percipere fundamenta Scriptúræ, ac traditionis ad illa comprobanda, qui præparat ſe ad confeſſiones ordinarias, præſertìm in locis, ubi Catholici non ſunt mixti Hæreticis; ſed ſufficiet proponere quid Concilium declaraverit per modum concluſionum; ſi tamen iſte præparans ſe ad confeſſiones debeat agere cum Hæreticis, ut agere debent ordinati ad titulum Miſſionis; quos propterea Innocentius XI. voluit examinari ſuper controverſiis dogmatum, poterit ſe præparans circà Pœnitentiam legere poſita in *Inſtructione pro ordinandis* c. 41. à nu. 38. ad 50. ubi contrà ſingulos errores damnatos data ſunt argumenta potiora Concilii.

Dogmata firmata capite I.

2. Sacramentum Pœnitentiæ fuit inſtitutum à Chriſto ad remiſſionem peccatorum poſt baptiſma commiſſorum.

3. Pœnitentia quovis tempore fuit neceſſaria peccatoribus, ut ſe juſtificarent.

4. Etiam nùnc eſt neceſſaria infidelibus volentibus juſtificari, & ita, quod deteſtentur Dei offenſam cum odio peccati, & pio animi dolore.

5. Pęnitentia tamen ante Chriſtum non erat ſacramentum, ſicuti neque pęnitentia Catechumenorum poſt Chriſtum.

6. Chriſtus inſtituit hoc ſacramentum, cum Jo.20. dixit: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata*, &c.

Dogmata Capitis II.

7. Sacramentum Pęnitentiæ poteſt conferri totiès, quotiès homo Chriſtianus ſufficientèr diſpoſitus ad ipſum accedit.

8. Miniſter Sacramenti Pęnitentiæ, verè in illo adminiſtrando, exercet officium Judicis.

9. Sacramentum Pęnitentiæ remittit peccatum quoad culpam, ſed non totalitèr quoad pęnam temporalem, quæ ut plenè remittatur, exigit magnos noſtros fletus, & labores.

Dogmata Capitis III.

10. Forma Sacramenti Pęnitentiæ ſunt illa Sacerdotis verba: *Ego te abſolvo* &c.

11. Preces à Sacerdote in abſolvendo adjunctę ſunt ex determinatione Eccleſiæ.

12. Pre-

12. Preces iſtæ non ſpectant ad eſſentiam formæ, nèc necesſariæ ſunt adminiſtrando ſacramento.

13. Hujus ſacramenti veluti materia ſunt tres actus Pęnitentis: Contritio Cordis, Confeſſio Oris, Satisfactio Operis.

14. Hi tres actus poſſunt etiam dici partes Sacramenti.

15. Hujus ſacramenti effectus eſt reconciliatio peccatoris cum Deo.

16. Interdum etiam efficit pacem conſcientiæ, & vehementem ſpiritus conſolationem.

Dogmata Capitis IV.

17. Contritio eſt animi dolor, ac deteſtatio de peccato commiſſo, cum propoſito non peccandi de cætero.

18. Ut juſtificet, conjungi debet fiducię de Dei miſericordiâ, & propoſito faciendi, quantum exigitur ad ritè ſuſcipiendum hoc ſacramentum.

19. Contritio importat hos actus, ceſſationem à peccato, propoſitum, & inchoationem novæ vitæ, necnon odium veteris.

20. Contritio charitate perfecta juſtificat, antequam actu ſuſcipiatur hoc ſacramentum.

21. In tali caſu juſtificatio tribuenda eſt etiam propoſito ſuſcipiendi hoc ſacramentum; quod propoſitum includit ipſa Contritio.

22. Attritio dicitur etiam Cōtritio imperfecta.

23. Duo motiva Concilium nominat, ex quibus oriri poteſt Attritio, nempè, turpitudinem pec-

peccati, metumque pœnarum.

24. Attritio, ſi voluntatem peccandi excludat, & includat ſpem veniæ eſt donum Spiritus Sancti.

25. Hæc Attritio eſt donum Dei moventis, non adhùc inhabitantis.

26. Hæc Attritio per ſe, ſine ſacramento Pęnitentię, non poteſt perducere peccatorem ad juſtificationem.

27. Hæc Attritio diſponit ad impetrandam gratiam in ſacramento Pęnitentiæ.

Dogmata Capitis V.

28. Chriſtus inſtituit integram confeſſionem peccatorum.

29. Cuilibet Chriſtiano poſt baptiſmum lapſo in mortale peccatum, Confeſſio neceſſaria eſt *jure divino*.

30. Debemus confiteri, ſpeciem, numerum, & circumſtantias mutantes ſpeciem.

31. Niſi hæc explicentur, nequit ſervari æquitas in pęnitentiis injungendis.

32. Examen conſcientiæ debet præcedere confeſſionem.

33. Peccata mortalia, etiam merè interna ſunt confitenda.

34. Peccata venialia non tenemur confiteri; ſed tamèn utilitèr poſſumus confiteri.

35. Qui ex erubeſcentiâ tacet aliquod mortale peccatum, nec ab his abſolvitur, quæ dicit.

36. Peccata poſt diligens examen oblita, & omiſſa in confeſſione, remittuntur ſimul cum reli-

reliquis, quæ explicantur.

Dogmata Capitis VI.

37. Miniſter Sacramenti Pœnitentiæ eſt ſolus Epiſcopus, & Sacerdos.

38. Eſto hi ſint in peccato mortali, habent poteſtatem abſolvendi.

Dogmata Capitis VII.

39. Invalidè abſolvit Sacerdos, qui cum poteſtate Ordinis, non habet poteſtatem juriſdictionis.

40. Epiſcopi, & maximè Summus Pontifex poſſunt ſibi reſervare peccata quędã graviora, quę ſic reſervata Sacerdos inferior abſolvit invalidè.

41. In articulo mortis nulla eſt reſervatio, ſed quilibet Sacerdos poteſt abſolvere ab omni cenſurâ, & peccato.

Dogmata Capitis VIII.

42. Dùm macula remittitur peccati, non ſemper tota pœna remittitur debita peccato.

43. Confeſſarius debet imponere Pœnitenti ſatisfactionem proportionatam peccato, juxtà vires Pęnitentis, & ſecundum quod ſuggeſſerit prudentia ſpiritus.

44. Hujuſmodi pœnæ Pœnitentibus impoſitæ debent eſſe ſatisfactoriæ pro præteritis, & medicinales pro futuris peccatis.

Dogmata Capitis IX.

45. Etiam temporalibus flagellis à Deo inflictis, & patientèr toleratis, Deo ſatisfacimus pro pœnâ debitâ peccatis.

CAPUT VI.

Compendium Doctrinæ Catechiſmi Romani circà Sacramentum Pœnitentiæ.

1. UTiliſſimum foret hìc exponere omnem Catechiſmi doctrinam de Sacramento Pœnitentiæ ex p.2. c.5. ſed id non patitur exigua moles operis. Ergo colligam compendio, quæ magis neceſſaria videbuntur, obſecrans, & obteſtans præparantem ſe ad excipiendas confeſſiones, ut ipſum in fonte legat, & ſæpiùs, Catechiſmum. Si in miniſterio domus Oeconomico filius obediens habet frequentiſſimè prę oculis regulas, quibus ipſum dirigere ſtudet Materfamilias in exercitio talis miniſterii, quantò magis in adminiſtratione hujus ſacramenti, debet eniti filius Eccleſiæ Romanę, ut Matris ſuæ directæ à Spiritu Sancto monita relegat, & opere compleat?

2. Igitur n. 1. innuitur obligatio Parochi ad explicandam vim hujus ſacramenti, talis, ac tanta, cui complendæ nulla diligentia *ſatis videri poſſit*. Quia enim ſecunda eſt poſt naufragium tabula, fidelis quiſque debet eniti precibus, & opere, ut nunquam perdat innocentiam baptiſmalem; ſed ſi ex fragilitate ceciderit, inſtruendus eſt non differri debere hoc ſacramentum, quo bonus Paſtor obligat vulnera ſuarum ovium, eiſque medetur.

3. A n.2. ad 8. datis variis acceptionibus hujus no-

nominis *Pœnitentia*, eam, de qua hic ſermo eſt, dicit eſſe dolorem, quo *unius Dei cauſâ*, intimo animi affectu dolemus admiſſi ſceleris, vel etiam ſignum aliquod externum damus hujus doloris; & quidem dolor intimus animi ſpectat ad virtutem Pœnitentiæ, qui conjunctus ſignis externis à Chriſto determinatis, ſpectat ad ſacramentum Pęnitentiæ, nàm ſi tantùm pœnitentia ſit externa, parùm prodeſt. Intima igitur, quæ virtus eſt, conſideranda primum eſt, quia præſupponitur ad rationem ſacramenti. Per hanc igitur *ad Deum nos ex animo convertimus*, cum odio peccati, proproſito emendæ, & ſatisfaciendi, non ſine ſpe veniæ conſequendæ, ad quæ ſequitur dolor, & triſtitia, & per hunc dolorem multi ex Sanctis Patribus deſcripſerunt Pęnitentiam. Quia, ut dictum eſt, importat converſionem ad Deum, & ſupponit fidem;

4. A n.8 ad. 11. Pœnitentia hæc interior, proponit, & curat ſatisfacere Deo, ex affectu juſtitię, non quidem rigoroſæ, ſed quæ poteſt intercedere inter Filium, & Patrem, inter ſervum, & Dominum, proceditque per eos gradus, & actus, qui ex Tridentino dicti ſunt cap.4. Catechiſmus adducit ſex principaliores cum S. Thomâ 3.p.q.85.a.5. Primus eſt gratia Dei: ſecundus eſt actus fidei: tertius motus timoris ſervilis: quartus eſt motus ſpei: quintus motus charitatis: ſextus motus timoris filialis, quo nos voluntariè ſubjicimus Deo, & ejus gratiæ. Propterea virtus hæc à Catechiſmo vocatur *divina, & cæleſtis*.

5. A

5. A n.11.ad 18. Oſtenditur externam pęnitentiam eſſe ſacramentum reiterabile, cujus materiâ *nihil populo fideli notius eſſe debet*; ſed & formæ explicationem non eſſe prætermittendam à Parochis, quod *ejus cognitio excitet fidelium animos ad percipiendam ſummâ cum religione hujus ſacramenti gratiam*. Ait preces addi ab Eccleſiâ, *ut removeantur ea, quæ poſſent impedire vim, & efficientiam hujus ſacramenti culpâ illius, cui adminiſtratur*. Et cum verba formæ importent abſolutionem peccatorum, Deo gratiæ ſunt agendæ, quod ubi Sacerdos antiquus ſolùm declarabat mundatam lepram corporis, Evangelicus Sacerdos efficit mundationem lepræ animæ, tanquam Miniſter operans in virtute Dei cauſæ principalis.

6. A n. 18. ad 22. Primò declarat, quo ritu Pœnitens debeat accedere ad hoc ſacramentum, magnà, ſcilicet, cum humilitate, reſpiciens in Confeſſario perſonam Chriſti, & ſe dignum omni ſupplicio. Secundò ait, quod *nihil tàm proderit fidelibus, nihilque majorem illis alacritatem pœnitentiæ ſuſcipiendæ afferet*, quam ſi Parochi explicent illius utilitatem. Vide hos effectus à Tridentino traditos cap.2. à n.3. Primus effectus, eſt remiſſio peccati, & reconciliatio cum Deo, adeò certa & infallibilis, ubi pœnitentia eſt vera, & habet omnia requiſita, ſive ex naturà rei, quando eſt virtus tantùm, ſive ex inſtitutione Chriſti, quando inſuper eſt ſacramentum, adeò, inquam, eſt certa, & infallibilis in prædicto ſuo effectu, ut remittat omne pec-

catum,

catum, eſto graviſſimum, quia nullum eſt, quod abſolutè ſit irremiſſibile; & nullum è contrà eſt, quod ſine illà poſſit remitti quantumcumque leviſſimum; ipſa enim & peccata venialia indigent aliquà pœnitentià, ſi non ut eſt ſacramentum, tamen, ut pœnitentia eſt virtus.

7. Nu.22., & 23. oſtendit, quod Parochi debent ſigillatim diſſerere de partibus Sacramenti Pœnitentiæ jàm propoſitis c.5. n.13. *ex quibus veræ, & ſalutaris pœnitentiæ ratio à fidelibus percipi queat*; & proponit rationes, quibus Parochus uti poteſt ad oſtendendum populo, cur illæ dicantur partes, & cur ſint tres.

8. A n.24. ad 37. explicat primam partem Pœnitentiæ, ſcilicèt, Contritionem, aſſeritque primò *diligenter* explicandam eſſe populo, ut illam, ſicuti *debet*, poſſit elicere in omni inſtanti, quo Deum offendit, vel quo recordatur ſe Deum offendiſſe. Primum tradit definitionem Contritionis (quam hìc non repeto, utpotè plurièsinſinuatam in præcedentibus) & varia nomina, quibus eam nominat Scriptura, & Patres. Oſtendit ſecundò in contritione de offensà Dei dolendum eſſe ſuper omnia, & appretiativè, & intẽſivè: *Sit non ſolùm maxima, ſed vehementiſſima*: ſic enim erit omni ex parte perfecta; quanquam ſi non poſſimus pertingere ad hanc intenſionem, adhùc erit *vera, & efficax contritio*, ſi appretiativè dolor ſit ſuper omnia. Sed optanda, & commendanda eſt omnis intenſio poſſibilis, dicente Auguſtino: *Non ſunt in te Chriſtianæ pietatis*

tis

tis viſcera, ſi luges corpus, à quo receſſit anima: animam verò, à quà receſſit Deus, non luges? Optandum igitur, & commendandum fidelibus, quod tàm intensè doleant, ut ex intenſo dolore prorumpant etiam in lachrymas, licèt eodem tempore Parochus debeat docere, quod non eſt abſolutè neceſſaria hæc doloris intenſio. Inſupèr *maximè hortandi, & monendi ſunt fideles*, ut de ſingulis mortalibus *proprium* habeant dolorem; ſed non *deſperent*, ſi quandoque non dolentes particularitèr de ſingulis, tantummodò videant ſe dolere in univerſali de omnibus: hoc enim ſufficit. Tertiò colligit, quæ *ad contritionem ſunt maximè neceſſaria*; nam de his vult à Parocho *accuratè doceri populum*, ut ſciat, quomodo eam poſſit acquirere, & quantùm diſtet ab ejus perfectione. Porrò *natura ipſa, & ratio oſtendunt* ad veram contritionem requiri odium peccati, propoſitum confitendi, ac ſatisfaciendi; maximè ſi læſit juſtitiam commutativam, ſatisfaciendo Deo, & proximo per reſtitutionem: quia *non remittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum.* debet etiam, qui conteritur, ſuſcipere *certam, & ſtabilem cogitationem vitæ emendandæ*; ut proponat in totà vità ſuà nunquam ampliùs Deum offendere. Addit, quòd *ad contritionem maximè pertinet* condonare injurias. Circà utilitatem contritionis, (quò fideles laborent dirigere omnem ſuam vitam, & actiones, ad conſequendam contritionem perfectam) Parochi docebunt, pleraque alia pietatis opera, ut eleemoſinam, orationem, jejunium,

poſſe,

poſſe, ob noſtram culpam, aliquando reprobari à Deo, ſed non ita contritionem, quæ imò ſi ſit charitate perfecta, ſtatìm reconciliat hominem Deo; quare, ut fideles excitentur ad contritionem, Parochus monebit, ut *frequentèr* examinent conſcientiam, & ubi peccatum in eà notabunt, ſtatìm ſe accuſent, ſupplices expoſcant veniam, & tempus confitendi, ac ſatisfaciendi, necnon gratiam non ampliùs labendi; curabunt denique Parochi excitare in ſubditis maximum odium adversùs peccata, oſtendendo quanta ſint bona (maximè æterna) quibus nos privat, & quanta ſint mala (maximè æterna,) quibus nos addicit.

9. A nu. 37. ad 55. agit de ſecundâ parte materiali Sacramenti Pęnitentiæ, quæ eſt *Oris Confeſſio*. Ut Parochi moveantur ad eam diligentèr populo explicandam proponit hanc rationem, quia *omnibus ferè piis perſuaſum eſt, quidquid hoc tempore ſanctitatis, pietatis, & religionis in Eccleſiâ, Dei beneficio, ſervatum eſt, id magnâ ex parte Confeſſioni tribuendum eſſe*. Tres illius utilitates notat: Prima, quod confeſſio cum abſolutione delet peccata vi clavium, eſto dolor non ſit *tàm vehemens, acer, & incenſus*, qualis requiritur cum ſolâ contritione perfectâ, abſque confeſſione: ſecunda, quod etiam ſine ordine ad ſacramentum, pro mutandâ vitâ, multùm prodeſt ſuum internum aperire fideli amico, qui juvet ſuo conſilio, & operâ, ut multò meliùs ſit aperire conſcientiam Sacerdoti Vicario Chriſti, obligato ſeveriſſimè ad ſigil-

 lum,

lum, & cui, ut rectè conſulat, idem Chriſtus aſsiſtit. Tertia; quod verecundia confitendi ſecretiora cordis, coercet nos, ne proponamus occulta, & nefanda ſcelera, quæ animo propoſita, tandèm exequeremur manifeſtè.

10. Confeſſio autem ſacramentalis eſt, accuſatio peccatorum ab ipſo peccante facta eo fine, ut impetret veniam. Inſtituta fuit à Chriſto, ut facienda Sacerdoti, cui referenda ſunt peccata, in ſpecie, numero, & circumſtantiis, *quæ pravitatem valdè augent, vel minuunt:* & exemplificatur de furto, cujus quantitatem vult Catechiſmus explicandam eſſe, quanquam aggravet ſolùm: ſi ſponte aliquod peccatum grave omittatur, ſacrilega, & invalida eſt confeſſio; ſi ex oblivione omittatur, pęnitens habebit onus dicendi omiſſa, cùm venerint in mentem, quia confeſſio eſt valida, niſi *nimis diſſolutè, & remiſsè* fecerimus examen conſcientię: nàm in iſto *oportebit iterare Confeſſionem.* Ad illam obligamur ex præcepto ſemel in anno, cum ſumus in periculo mortis; cùm timor eſt fundatus, quod niſi confiteamur, obliviſcemur peccati. Nèc prætermitti debet, quando volumus adminiſtrare, aut recipere ſacramenta (ex præcepto ſolùm obligat, quando volumus conficere, aut recipere Euchariſtiam, nihilominùs prætermittenda non eſt in aliis ſacramentis, quandoquidem dubitare multùm poſſumus, an volentes juſtificari, ut debemus, habeamus contritionem adeò perfectam, quæ nos actu juſtificet; quare multùm convenit

con-

confiteri;etſi quis non confiteatur ante ſuſceptionem ſacramenti, convenit, ut in confeſſione primà ſe accuſet, quòd ſuſceperit ſacramentum cum ſolâ contritione, quam ignorat, utrùm fuerit perfecta.) Porrò ad perfectionem confeſſionis requiritur, ut ſit prudens, ac verecunda, ſcilicèt, expediens paucis, & modeſtis verbis, rationem peccati, in ſecreto, ore proprio, & quàm citò quis peccavit.

11. A n. 55. ad 63. Miniſter Sacramenti Pęnitentiæ debet eſſe proprius Sacerdos, ſcilicèt, qui habeat juriſdictionem ordinariam, vel delegatam. In articulo mortis quilibet Sacerdos ab Eccleſiâ habet juriſdictionem, ſi deſit proprius Sacerdos, ſuper omnes excommunicationes, & omnia peccata. Judicis, & Medici officium Confeſſarius gerit; propterea eum quiſque *ſibi*, *Sacerdotem deligat quem vitæ integritas, doctrina, prudens judicium commendet, qui & quantum in officio, cui præeſt, ponderis, & momenti ſit, & quæ cuique ſceleri pœna conveniat; & qui vel ſolvendi, vel ligandi ſint, optimè noverit*. Meminerit primò Confeſſarius ſe teneri ſtrictiſſimè ad ſigillum: ſecundò obſervet, ſi Pęnitens habeat veram contritionem. Certum, quantum fieri poteſt, inducat, ut de illà gratias agat Deo, à quo petat gratiam exequendi propoſita: tertiò inducat, ut *quotidiè* meditetur aliquid de paſſione Chriſti, quem curet imitari, & amare: peccamus enim, quia non meditamur cęleſtia: quartò, quem non videt verè contritum, excitet ad contritionem,

nem, ut ita excitatus illam petat à Deo: quintò reprimat ſuperbos, qui cauſam ſui peccati refundunt in proximum: hi enim adaugent peccata, dùm vel deſpiciunt, vel ignorant, quando, ſi ſunt injuriati, deberent pro malo non malum, ſed bonum reddere: ſextò addat animos iis, qui erubeſcunt fateri ſua peccata: ſeptimò objurget eos, qui raró confitentes accedunt ſine examine, & ſine dolore. *Hujuſmodi prorsùs imparatos dimittat humaniſſimis verbis*; ut revertantur poſt examen, & dolorem: quod ſi videt procedere id, non ex malitià, ſed incapacitate, timetque, ne redeant, audiat illos, inducat, ut ſe accuſent de negligentià, promittantque majorem diligẽtiam in poſterum, & magnà cautione advertens abſolvat, ſi viderit cum ſuo auxilio habuiſſe ſubſtantialia Confeſſionis; at ſi adhùc deficiant, dimittat, *ut blandiſſimè poterit* tractatum: octavò, quia multi erubeſcunt dicere peccata in juventute commiſſa, & ex ignorantià, aut oblivione omiſſa, eò quòd nùnc vivunt in opinione pietatis, Parochus & *publicè, & privatìm* doceat poſſe hominem facillimè labi memorià; nec tanti faciendam famam, ut præjudicetur veritati per cõfeſſiones ſacrilegas in futurum.

12. A nu. 63. ad finem capitis agitur de tertià parte Sacramenti Pęnitentię, ſcilicèt, ſatisfactione. Oſtenditur nomine ſatisfactionis intelligi primò pretium pro nobis à Chriſto in Cruce ſolutum: ſecundò pęnitentias Canonicas ab Eccleſià impoſitas, quæ hodiè dicuntur in Sancto Offitio pęni-

ten-

tentiæ ſalutares: tertiò pęnitentias; quas unuſquiſque per ſe aſſumit, ex voluntate ſatisfaciendi Deo: quartò pęnitentias, quas Confeſſarius imponit pęnitentibus; & ad ſolutionem pęnæ temporalis debitæ peccatis confeſſis operantur ex opere operato. Dogmata autem ſtabilita priùs à Tridentino circà ſatisfactionem videantur in textu. Illud eſt notandum ex nu.74., quod opus ut ſit ſatisfactorium, debet procedere à juſto, & Dei amico; eſtque triplex, oratio, jejunium, & eleemoſina, ſuper quibus vide dicta in *Inſtructione pro ordinandis* c.11.n.37. Licèt unus poſſit ſatisfacere pro alio juxtà articulum Symboli, *Communionem Sanctorũ*; tamen, quia pęnitentiæ per Confeſſarios impoſitæ debent etiam eſſe medicinales, & unus nequit accipere medicinam pro alio, propterea, niſi aliud explicet Confeſſarius, Pęnitentes per ſe debent explere pęnitentias impoſitas. Confeſſarius autem in iis injungendis nihil ſtatuat ſuo arbitratu, ſed omnia dirigat juſtitiâ, prudentià, & pietate. Inrerdum, ut peccati gravitas ponderetur, ſignificet, quas pęnitentias injungebant Canones antiqui Pęnitentiales pro tali delicto (id exigit, ut Parochus habeat maximè illorum notitiam, & videat unuſquiſque, an unquam eos legerit; pro quibuſdam delictis Clericorum videatur *Inſtructio pro ordinandis* c.38.à n.2. & quoad omnia peccata ex S. Carolo c.15.) Ipſe Catechiſmus interaliàs, ait, quod maximè convenit Confeſſarium imponere Pęnitenti, ut certis diebus vacet oratio-

ni,ut pro aliis precetur, præſertìm pro animabus Purgatorii. Hortabitur etiam, ut per ſe frequententent opera ſatisfactoria, nec iis tantùm ſint contenti, quæ ſibi imponuntur. Quod ſi aliquando publica pęnitentia ſit imponenda pro peccato publico, eamque refugiat Pęnitens, non illum facilè audiat, ſed perſuadeat alacritèr ſuſcipere, quæ futura ſunt ſalutaria, & ſibi, & aliis. Concludit Catechiſmus, quod hæc de Sacramento Pęnitentiæ, & ſingulis ejus partibus, ita Parochus docere debebit populum, *ut non ſolùm ea perfectè intelligat; sèd etiam, juvante Domino, re ipsâ, piè, & religiosè præſtare animum inducat*.

CAPUT VII.

Doctrina Ritualis Romani circà Sacramentum Pœnitentiæ, & Notæ ad illam.

I. PRæparans ſe ad audiendas confeſſiones non poterit meliùs comparare ſibi morum integritatem, & ſcientiam neceſſariam pro exercendo hujuſmodi officio Judicis, Medici, ác Doctoris, quàm apprimè callendo Ritualis doctrinam circà hoc Sacramentum. Filius ex obedientià matris maximè acquirit morum integritatem, & ex lumine Eccleſiæ acquirit ſcientiam. Hæc autem duo exercet, qui præparat ſe

ad

ad confeſſiones, maximè legendo, & exequendo Rituale Romanum, cujus uſum in omni ſacramento, verbis hiſce graviſsimis commendat Summus Pontifex: *Hortamur in Domino Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, & dilectos filios eorum Vicarios, necnon Abbates, Parochos univerſos, ubique locorum exiſtentes, & alios, ad quos ſpectat, ut in poſterum, tanquàm Eccleſiæ Romanæ filii, ejuſdem Eccleſiæ omnium Matris, & Magiſtræ authoritate conſtituto Rituali in ſacris functionibus utantur, & in re tanti momenti, quæ Catholica Eccleſia, & ab eâ probatus uſus antiquitatis ſtatuit, inviolatè obſervent.* Sint igitur præ manibus Theologi, & celeberrimi quique Caſuiſtæ, ſed præ omnibus Rituale ita differens.

Inſtructio de Sacramento Pœnitentiæ.

2. *Sanctum Pœnitentiæ Sacramentum, ad eos, qui poſt baptiſmum lapſi ſunt, in gratiam Dei reſtituendos, à Chriſto Domino inſtitutum, eò diligentiùs adminiſtrandum eſt, quò plura requiruntur ad illud rectè, dignèque tractandum, ac ſuſcipiendum.*

3. Hìc aſſignantur duæ cauſæ hujus ſacramenti, finalis, & efficiens: finalis, dùm dicitur, *in gratiam Dei reſtituendos*: Efficiens, dum dicitur: *à Chriſto Domino inſtitutum*. Preparanti ſe ad confeſſiones non eſt neceſſarium ſcire, quid ſacramentis contulerit Chriſtus, ut Deus; & quid Chriſtus ut homo; ſed quia poteſt multum prodeſſe, vi-

deatur S. Thom. 3. p. q. 64 a. 3. & 4.

4. *Cùm autem ad illud conſtituendum tria concurrant, materia, forma, & Miniſter: illius quidem remota materia ſunt peccata: proxima verò ſunt actus Pœnitentis, nempè, Contritio, Confeſſio, & Satisfactio: Forma autem illa Abſolutionis verba:* Ego te abſolvo, &c. *Miniſter denique eſt Sacerdos habens poteſtatem abſolvendi vel ordinariam, vel delegatam.* Hìc indicantur aliæ tres cauſæ, materialis, formalis, & inſtrumentalis, de quibus dicitur in ſubſequentibus.

5. *Sed ſi periculum mortis immineat, approbatuſque deſit Confeſſarius, quilibet Sacerdos poteſt à quibuſcunque cenſuris, & peccatis abſolvere.* Quia hoc tangit quemlibet Sacerdotem, dictum eſt in *Inſtructione pro ordinandis* c. 40. n. 4. & 5.

6. *In ejus Miniſtro requiritur etiam bonitas vitæ, ſcientia, & prudentia cum ſigillo ſecretæ confeſſionis ſub exacto, perpetuoque ſilentio. In primis meminerit Confeſſarius, ſe Judicis paritèr, & Medici perſonam ſuſtinere, ac divinæ Juſtitiæ ſimul, & Miſericordiæ Miniſtrum à Deo conſtitutum eſſe, ut tanquam Arbiter inter Deum & homines* (verba maximè conſideranda) *honori divino, & Animarum ſaluti*, non ſuis paſſionibus *conſulat*.

7. *Ut ergo rectè judicare queat, diſcernens inter lepram, & lepram*, hoc eſt, diſtinguens ſpeciem, & numerum peccatorum, *& tanquam peritus Medicus Animarum morbos prudentèr curare & apta cuique remedia applicare ſciat*, non qualemcunque,

ſed

ſed quantam poteſt maximam ad id ſcientiam, atque prudentiam, tùm aſſiduis ad Deum precibus, tum ex probatis Auctoribus, præſertim è Catechiſmo Romano, & prudenti conſilio Peritorum ſtudeat ſibi comparare. De ſcientià Confeſſori neceſſarià dicetur ca. 12. n. 11. ubi etiam tangentur tria media hìc indicata ad illam conſequendam, ſcilicet, oratio, ſtudium, & conſilium Peritorum.

8. *Sciat Caſus, & Cenſuras Sedi Apoſtolicæ, & Ordinario ſuo reſervatas, & ſuæ cujuſque Eccleſiæ Conſtitutiones, eaſque diligentèr obſervet.* De Cenſuris, & Caſibus reſervatis dicetur cap. 18. 19. 20. Reſtat notanda illa particula *diligentèr obſervet*: debent enim obſervari, & diligentèr obſervari.

9. *Denique hujus ſacramenti doctrinam omnem rectè,* non ſecundum opiniones quorundam relaxativas, *noſſe ſtudebit, & alia ad ejus rectam adminiſtrationem neceſſaria. Atque in hoc miniſterio ita procedat, ut infrà præſcribitur.*

Ordo miniſtrandi Sacramentum Pœnitentiæ.

10. *Sacerdos ad audiendam confeſſionem vocatus, promptum, facilemque ſe præbeat,* non aſperum, aut alienum; peccabitque gravitèr, ſi reſpuat audire Pœnitentem, quando hìc obligatur ad confeſſionem: Parochus peccabit contrà juſtitiam: Alius Sacerdos contrà charitatem, ſi potens audire ſine ſuo gravi incommodo, in tali caſu dimittat inauditum; *Ac priuſquam ad audiendum accedat, ſi tem-*

tempus ſuppetat, ad hoc miniſterium rectè, ſanctèque obeundum, divinum auxilium piis precibus implorabit. Nunquam poteſt deeſſe tempus eliciendi orationem jaculatoriam ferventem, ut nobis adſiſtat. Precautiuncula longior extat inter monita Sancti Caroli c.11. n.11.

11. *In Eccleſiâ, non autem in privatis ædibus confeſſiones audiat, niſi ex causâ rationabili, quæ cùm inciderit, ſtudeat tamen id decenti, ac patenti loco preſtare.* Cauſa rationabilis audiendi confeſſiones in privatis ædibus exprimitur in litteris patentibus Eminentiſſimi Cardinalis Vicarii quoad Confeſſarios Urbis, quas lege, vel privilegium Cardinalium, Oratorum Regum, ſimilemque virorum, quod privilegium ubi conſtet, poterunt audiri.

12. *Habeat in Eccleſiâ Sedem Confeſſionalem, in quâ ſacras confeſſiones excipiat; quæ ſedes patenti, conſpicuo, & apto loco Eccleſiæ poſita, crate perforatâ inter Pœnitentem, & Sacerdotem ſit inſtructa.*

13. *Superpelliceo, & ſtolâ violacei coloris utatur, prout tempus, vel locorum ferct conſuetudo.*

14. *Pœnitens, ſi opus fuerit, admoneatur, ut, quâ decet, humilitate mentis, & habitus, accedat, & flexis genibus, ſigno Crucis ſe muniat.* In hoc ſigno Crucis renovatur actus fidei de principalioribus Myſteriis, ut dictum eſt in *Inſtructione pro ordinandis* c.8. n.53.

15. Porrò hìc Rituale præcipit duo opera ſatisfactoria, jejunium in illis verbis *humilitate habitus*, & *flexis genibus*. Aliquod ex his etiam ſæpè in-

innuit S. Carolus. Nec Rituale tamen, nec Sanctus exigunt ante ſacramentum adimpletionem pœnitentiæ, ſeù ſatisfactionis impoſitæ à Confeſſore. Imò Alexander VIII. propoſitione 16. 17. & 18. damnat, qui omninò id exigebant. Si quęratur ergo ante ſacramentum, quod fiat opus in ſatisfactionem à Confeſſore impoſitum, negamus id requiri; ſed ſi requiratur in genere aliquod opus ex ſatisfactoriis, nempè, aliquod opus pertinens vel ad jejunium, vel ad eleemoſinam, vel ad orationem, quod voluntariè aſſumat pœnitens, certè dolor requiſitus, utpotè afflictivus, & cætera, quæ conveniunt Pęnitenti, humilitas habitus, genuflexum, &c. veniunt ſub genere operis ſatisfactorii.

15. *Mox Confeſſarius inquirat de illius ſtatu (niſi alitèr notus fuerit) & quam pridem ſit confeſſus, & an impoſitam pœnitentiam impleverit; nùm ritè, atque integrè aliàs confeſſus fuerit, nùm conſcientiam ſuam, priùs, ut debet, diligentèr diſcuſſerit.*

16 *Quod ſi Pœnitens aliquâ cenſurâ, vel caſu reſervato ſit ligatus, à quo ipſe non poſſit abſolvere, non abſolvat, niſi priùs obtentâ facultate à Superiore.*

17. *Si verò Confeſſarius pro perſonarum qualitate, cognoverit pœnitentem ignorare Chriſtianæ Fidei rudimenta, ſi tempus ſuppetat, eum brevitèr inſtruat de articulis fidei, & aliis ad ſalutem cognitu neceſſariis, & ignorantiam ejus corripiat; illumque admoneat, ut ea poſtmodùm diligentiùs addiſcat.* Tria Rituale præcipit Confeſſori: primò docere ignorantem: ſecundò corripere ignorantiam: tertiò præcipere dili-

diligentiam addiſcendi in poſterum. Fuſiùs de his S. Carolus cap. 11. nu. 19. & ſeqq. vide ibi: Diſtingue interìm articulos neceſſarios neceſſitate medii, & neceſſarios neceſſitate præcepti. Pęnitens, qui primos ignorat, nullatenùs poteſt abſolvi: imò ſi aliàs confeſſus fuit cum ignorantià illorum, etiam invincibili, fuit invalidè abſolutus: & ut validè poſſit abſolvi, debet priùs inſtrui, & inſtructus debet ſe accuſare tùm de numero vicium, in quibus omiſit elicere hos actus fidei, tùm de numero vicium, quibus neglexit ea diſcere, (ſaltem *circumcircà*) & erat obligatus diſcere. Inſuper tenetur repetere confeſſiones invalidas. Quod ſi accedat in Paſchate, nec eum poſſit Confeſſor inſtruere, non tamen abſolvat, ſed differat abſolutionem, utens facultate ſibi datà per caput: *Omnis utriuſque*: Si Pęnitens ignorat ſecundos ex ignorantiâ vincibili, procedatur juxtà monita S. Caroli, dummodò qui peccavit in addiſcendo, ſe accuſet de vicibus, quibus obligatus addiſcere neglexit, & de omiſſione recitationis Symboli, quotiès ad illam tenebatur; Et hoc eſt, corripere ignorantiam, monere, quod de illâ ſe accuſet; Ut autem in poſterum ſit diligentior, præcipiet adire Parochum, & doctrinam Chriſtianam diebus Dominicis. Ulteriùs Rituale præcipit inſtruere *de aliis ad ſalutem cognitu neceſſariis*; ut ſunt Dominica Oratio, Præcepta Decalogi, & Eccleſiæ, univerſalitèr pro omnibus: Neceſſaria pro ſuſcipiendo ritè Sacramento Pęnitentiæ: Si debet

com-

communicare, quæ ſunt neceſſaria ad ſuſcipiendam Euchariſtiam; & ſic de reliquis.

18. *Tùm Pœnitens confeſſionem generalem Latinâ, vel vulgari linguâ dicat, ſcilicèt,* Confiteor, *&c. vel ſaltèm utatur his verbis:* Confiteor Deo Omnipotenti, & tibi Pater: *Peccata ſua exinde confiteatur, adjuvante, quotieſcunque opus fuerit, Sacerdote, qui pœnitentem non reprehendat, niſi finitâ confeſſione; neque interpellabit, niſi opus fuerit aliquid meliùs intelligere: proinde fiduciam ei præbeat, & humanitèr ſuggerat, ut omnia peccata ſua ritè, & integrè confiteatur, remotâ ſtultâ illâ quorundam verecundiâ, quâ prępediti, ſuadente diabolo, peccata ſua cōfiteri non audent.*

19. *Si Pœnitens numerum, & ſpeciem, & circumſtantias peccatorum explicatu neceſſarias non expreſſerit, eum Sacerdos prudentèr interroget.* Hæc eſt cauſa interpellandi Pœnitentem, ut perfectè intelligat rationem peccati. Porrò Examinatores Urbis maximè inſiſtunt, ut approbandus ad confeſſiones curet ſervare hanc ordinationem Ritualis: quare præparans ſe ad confeſſiones ſæpiùs intrà ſe videat ſpecies, & circumſtantias, conſtitutuſque in examine, ſemper attendat ut petat illa ſimùl cum numero.

20. *Sed caveat, ne curioſis, aut inutilibus quęſtionibus, quemquam detineat, præſertìm juniores utriuſque ſexus, vel alios de eo, quod ignorant, imprudentèr interrogans, ne ſcandalum patiantur, indeque peccare diſcant*; quod utinam non ſæpè contingat.

21. *Demùm, auditâ confeſſione, perpendens peccatorum,*

torum, quæ ille admiſit, magnitudinem, ac multitudinem, pro eorum gravitate, ac Pœnitentis conditione opportunas correptiones, ac monitiones, prout opus eſſe viderit, paternâ charitate adhibebit, & ad dolorem, & contritionem efficacibus verbis adducere conabitur, atque ad vitam emendandam, ac meliùs inſtituendam, inducet, remediaque peccatorum tradet. Confeſſarius igitur primò monebit pœnitentem juxtà gravitatem criminum, ac neceſſitatem pœnitentis: ſecundò monebit inductus *charitate paternâ*: quare videat, quid importet charitas, & charitas Patris: tertiò inducet ad dolorem. Debuit quidèm acceſſiſſe dolens, ſed augendus eſt, quantum fieri poteſt, dolor: quartò inducet ad mutandam vitam; quintò dabit remedia, ne relabatur.

22. *Poſtremò ſalutarem, & convenientem ſatisfactionem, quantùm ſpiritus, & prudentia ſuggeſſerit, injungat, habitâ ratione ſtatus, conditionis, ſexus, & ætatis: itèm diſpoſitionis pœnitentium. Videatque, ne pro peccatis gravibus leviſſimas pœnitentias imponat, ne, ſi fortè peccatis conniveat, alienorum peccatorum particeps efficiatur. Id verò ante oculos habeat, ut ſatisfactio non ſit tantùm ad novæ vitæ remedium, & infirmitatis medicamentum, ſed etiam ad præteritorum peccatorum caſtigationem.* In imponendâ Pœnitentiâ hæc omnia ſunt habenda præ oculis.

23. *Quare curet, quantùm fieri poteſt, ut contrarias peccatis pœnitentias injungat, veluti avaris eleemoſinas, libidinoſis jejunia, vel alias carnis afflictiones, ſuperbis humilitatis officia, deſidioſis devotionis*

ſtu-

ſtudia. Rariùs autem, vel ſeriùs confitentibus, vel in peccata facilè recidentibus, utiliſſimum erit conſulere, ut ſæpè, putà, ſemèl in menſe, vel certis diebus ſolemnibus confiteantur, & ſi expediat, communicent. Non præcipienda, niſi alitèr judicetur ex circumſtantiis, ſed conſulenda eſt frequentior confeſſio, ac communio. Sanè Medicus non aliud remedium conſulit prudentiùs, quàm quod à Deo inſtitutum eſt contrà talem morbum. Duo autem Sacramenta ſunt inſtituta ad nos præſervandum à peccatis futuris, Pœnitentia, & Euchariſtia: quare conſulenda ſunt, ſed duplici generi perſonarum *rariùs confitentibus, vel in peccata facilè recidentibus*; ſed recidivis ex infirmitate, non ex malitiâ, vel habitu, aut quia perſeverant in occaſione proximâ, vel ſe exponunt periculo proximo labendi: nàm Pœnitentiæ ſacramentum eſt inſtitutum, ut ſubveniat infirmitati humanæ: cæteris ſubveniendum eſt, & hoc ſacramento, & aliis remediis.

24. *Pœnitentias pecuniarias ſibi ipſis Confeſſarii non applicent; neque à Pœnitentibus quicquam, tanquam miniſterii ſui præmium petant, vel accipiant.* Proinde non ſibi petat eleemoſinam pro miſſis; & graviùs peccaret, qui eas imponeret pauperibus vix habentibus, unde vivant; & fit, ut neque poſt annos hi poſſint adimplere hujuſmodi pœnitentiam.

25. *Prò peccatis occultis, quantumvis gravibus manifeſtam pœnitentiam non imponat*: quare nec uxori, nec filiofamilias imponentur jejunia, vel pœni-

nitentiæ ſimiles, ex quibus oriri poſſit ſuſpicio peccatorum gravium.

26. *Videat autem diligentèr* (non ſuperficialitèr) *Sacerdos, quando, & quibus conferenda, vel neganda, vel differenda ſit Abſolutio: ne abſolvat eos, qui talis beneficii ſunt incapaces; quales ſunt, qui nulla dant ſigna doloris* (Reflectat hìc etiam Confeſſarius ad 60. propoſitionem ab Innocentio XI. damnatam) *qui odia, & inimicitias deponere, aut aliena, ſi poſſunt, reſtituere, aut proximam peccandi occaſionem deſerere, aut alio modo peccata derelinquere, & vitam in meliùs emendare nolunt: aut qui publicum ſcandalum dederunt, niſi publicè ſatisfaciant, & ſcandalum tollant: neque etiam eos abſolvat, quorum peccata ſunt Superiori reſervata.* Hæc ſunt clariora, quàm indigeant explicari.

27. *Si verò quis confiteatur in periculo mortis conſtitutus, abſolvendus eſt ab omnibus cenſuris, & peccatis* (*ceſſat enim tùnc omnis reſervatio*) *ſed prius, ſi poteſt, cui debet, ſatisfaciat; ac ſi periculum evaſerit, & aliquâ ratione Superiori, à quo aliàs eſſet abſolvendus, ſe ſiſtere teneatur, cum primùm poterit, coram eo ſe ſiſtat, quidquid debet præſtiturus.* Fuſiùs in *Inſtructione pro ordinandis* c.40. vide, quomodo in tali periculo debeat ſe gerere Sacerdos.

28. *Quod ſi inter confitendum, vel etiam antequam incipiat confiteri, vox, & loquela ægrum deficiat, nutibus, & ſignis conetur, quoad ejus fieri poterit, peccata pœnitentis cognoſcere, quibus utcunque, vel in genere, vel in ſpecie cognitis, vel etiamſi confitendi deſide-*

rium

rium ſive per ſe, ſive per alios oſtenderit, abſolvendus eſt. Fuſiùs & de his in dictâ *Inſtructione pro ordinandis* c.40. n.14.

29. *Meminerit porrò Sacerdos ægris non eſſe injungendam gravem, aut laborioſam pœnitentiam, ſed indicendam tantùm illam, quam ſi convaluerint, opportuno tempore peragant. Interìm juxtà gravitatem morbi, aliquà oratione, aut levi ſatisfactione impoſitâ, & acceptatâ, abſolvantur, prout opus fuerit.*

30. Rituale ponit ſucceſſivè formam abſolutionis cum precibus illi adjunctis ab Eccleſiâ. Hæc non adduco: nàm quilibet eas memoritèr debet excipere. Curandumque, ne in abſolvendo voces elidantur in gutture: nam ſi id contingeret de verbis eſſentialibus formæ, ita quod mutaretur omninò ſignificatio, ſacramentum remaneret invalidum: ſi elidantur cæteræ preces, utique perficitur ſacramentum, ſed Confeſſor reus eſt irreverentiæ in divina, & ſcandali Pœnitentium. In Italiæ Urbe celebri laborabat hoc vitio vir aliàs magni nominis, & etiam pietatis, delatiſque Pœnitentium querelis ad Epiſcopum, hic non ſtatìm credens denunciationi, voluit apud illum confiteri; & ex pravo habitu defecit etiam in abſolvendo Epiſcopum, qui confeſſione finitâ immediatè abſtulit omnem juriſdictionem prædicto Confeſſori. Ergo proferantur omnia lentè, gravitèr, diſtinctè, tanquam ab habente auctoritatem, ſed paternam, ita ut appareat in Confeſſario & zelus ingens animarum, & reverentia maxima divinorum.

 31. Sub-

31. Subſequentèr inſeritur forma abſolvendi ab excommunicatione: Si quidem Superior præſcribat modum particularem abſolvendi, omninò erit ſervandus: at ſi dicatur *in formâ Eccleſiæ conſuetâ abſolvat*; Pœnitens ante omnia, ſi poteſt, ſatisfaciat Superiori, ex cujus læſione fuit excommunicatus, vel det fidejuſſorem de ſatisfaciendo, in hujus defectu juret ſe ſatisfacturum. Inſuper ſi delictum ſit ex gravioribus, juret *de ſtando mandatis Eccleſiæ* imponendis ob delictum. Si abſolvendus eſt *in foro conſcientiæ* tantùm, Confeſſor utatur formulâ illâ, quæ præponitur abſolutioni peccatorum *Dominus Noſter* &c. *Abſolvo te ab omni vinculo excommunicationis* &c. Si abſolvendus eſt *in foro fori*, ſemper abſolvatur cum Rituali præ manibus, ex quo legat primùm ritus obſervandos, & deinde obſervet exactè.

CAPUT VIII.

Decretum Concilii Lateranenſis ſub Innocentio Tertio de Confeſſione.

1. PRæparans ſe ad confeſſiones maximè debet habere notitiam hujus Canonis, qui etiam nùnc eſt in vigore; & ſic ſe habet.

2. *Omnis utriuſque ſexus fidelis, poſtquam ad annos diſcretionis pervenerit, omnia ſua ſolus peccata confiteatur, fidelitèr, ſaltem ſemèl in anno, proprio Sacerdoti, & injunctam ſibi pœnitentiam ſtudeat pro viribus adim-*

adimplere, ſuſcipiens reverentèr ad minùs in Paſchâ Euchariſtiæ Sacramentum, niſi fortè de conſilio proprii Sacerdotis; ob aliquam rationabilem cauſam, ad tempus, ab ejus perceptione duxerit abſtinendum: Alioquin & vivens ab ingreſſu Eccleſiæ arceatur, & moriens Chriſtianâ careat ſepulturà. Unde hoc ſalutare ſtatutum frequentèr in Eccleſiis publicetur, ne quiſquam ignorantiæ cæcitate, velamen excuſationis aſſumat. Si quis autem alieno Sacerdoti voluerit juſtà de cauſâ ſua confiteri peccata, licentiam priùs poſtulet, & obtineat à proprio Sacerdote, cùm alitèr ipſe non poſſit ſolvere, & ligare.

3. *Sacerdos autem diſcretus, & cautus, more periti Medici, ſuper infundat vinum, & oleum vulneribus ſauciati, diligentèr inquirens, & peccatoris circumſtantias, & peccati, per quas prudentèr intelligat, quale illi conſilium debeat exhibere, & cujuſmodi remedium adhibere, diverſis experimentis utendò ad ſanandum ægrotum.*

4. *Caveat autem omninò, ne verbo, vel ſigno, vel alio quovis modo prodat aliquatenùs peccatorem; ſed ſi prudentiori conſilio indiguerit, illud, abſque ullâ expreſſione perſonæ, cautè requirat: quoniam qui peccatum in pœnitentiali judicio ſibi detectum præſumpſerit revelare, non ſolùm à ſacerdotali officio deponendum decernimus; verùm etiam ad agendam pœnitentiam perpetuam, in arctum Monaſterium detrudendum.*

Notæ in prædictum Canonem.

5. *Cum ad annos diſcretionis pervenerit.* Ordina-

riè eſt in ſeptimo anno, cum incipit cognoſcere differentiam boni honeſti, quod ſectandum eſt, à bono utili,& delectabili;quam differentiam agnoſcens, amorem, quo pridem inceperat amare ſe ipſum, tenetur ordinare in Deum, ut finem ultimum, recognoſcendo, quod ille eſt ſummum bonum,& amando ut talem;ad quos actus fidei,ſpei, & charitatis tenetur homo,cum pervenit ad uſum rationis; & ſi omittat, debet hoc peccatum cum reliquis ſubjicere clavibus.Si quis autem ſuper hoc angatur ſcrupulis, videat Cajetanum 1.2.q.89.a.6. Et quia ejus doctrina multùm profunda non facilè penetrabitur ab ingeniis ordinariis; ideò hujuſmodi Confeſſor, quos circà hoc ſcrupulos habebit, communicet Thomiſtæ docto, ac prudenti, quietetque ſe juxtà ſenſum illius.

6. *Solus*. Hìc innuitur confeſſio auricularis, de quà videatur Tridentinum ſeſs.14. c.5. propè finem, & can.6.

7. *Fidelitèr*. Fidelitas ſpectat ad veracitatem: quare Alexander Septimus optimè damnavit opinionem docentem ſatisfieri præcepto Lateranenſi per confeſſionem voluntariè nullam: & peccat duplici peccato ita confitens, altero ſacrilegii contrà reverentiam ſacramenti: altero omiſſionis præcepti Eccleſiæ.

8. *Proprio Sacerdoti*, hoc eſt,qui habeat juriſdictionem in Pœnitentem, etiam Regulares, juxtà Bullam Clementis X. c.9. n.3.

9. *Injunctam ſibi pœnitentiam ſtudeat adimplere*, quia

quia tenetur ad illam ſub mortali ex genere ſuo.

10. *Niſi de conſilio Sacerdotis, ob rationabilem cauſam* &c. Solam communionem textus exprimit poſſe differri: nihilominùs meliori me ſubdens judicio, crederem & poſſe differri confeſſionem ob dictum motivum, v.g. Pœnitens nondùm dimiſit occaſionem proximam, & ſæpè ſollicitat abſolutionem in Paſchate, quia dicit ſe velle adimplere præceptum. Non cedat huic motivo Confeſſor, ſi prudentèr dubitat, nùm ſit dimiſſurus: producat illi adimplementũ præcepti juxtà prudentiæ leges.

11. *Siquis alieno Sacerdoti* &c. Ex juſtâ causâ tenetur Superior dare licentiam ſubdito, ut alteri confiteatur: ſubditus tamen tenetur petere licentiam à Superiore, quò alteri conferat juriſdictionem, ſine quà invalidè abſolveret. Quæ autem ſit juſta cauſa, non explicat Canon: Ad præcavenda plurimorum ſacrilegiorum pericula, prudentes conſulunt, ut Superior ſit indulgentior in hac materiâ, & dummodò ſit cauſa conveniens, propendat Superior in delegandâ juriſdictione alteri. Hoc ſpiritu ducitur Eccleſia: Clemens Octavus cognovit intèr Regulares juſtiſſimam cauſam eſſe, verecundiam illam, quam poſſet habere unus, vel alter ſubditus, ſe aperiendi proprio Superiori; & ideò voluit, ut iſte non audiat confeſſionem, niſi ſe ſubjiciat ſpontè ſubditus. Tridentinum ſeſs. 25. c. 10. de Regul. etiam cognovit eſſe juſtas cauſas, ut Monialibus bis, vel ter in anno offerrentur Confeſſores extraordinarii.

12. *Sacerdos diſcretus* &c. Ex S. Thomâ ſuppl. q.9.a.4. diſcretio eſt idem, ac prudentia, ſecundum quod omnia conſiderat in ſuo ordine, majora magis, & minora minùs, cum relatione ad finem: Cautio autem eſt pars prudentiæ, quatenùs cavet vitare mala, ſi quæ poſſent contingere ex tali operatione.

13. *Diverſis experimentis utendo* &c. Inter hæc experimenta debent habere principalem locum, quæ adducta ſunt ex Rituali c.7.n.22.23.& 26.quæ adducentur ex S. Carolo c.11.à n.28.

14. *Caveat autem* &c. Hìc ponitur ſtrictiſſima obligatio ſigilli, & datur modus, quo Confeſſarius indigens conſilio doctiorum, & peritiorum, poſſit petere conſilium ſine violatione ſigilli.

CAPUT IX.

Conſtitutio Clementis X. pro parte, quæ tangit adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentiæ.

1. DIverſis temporibus inſurrexerant plurimæ difficultates circà decreta Concilii Tridentini ſupèr privilegiis Regularium, in prædicando verbum Dei, & adminiſtrando Sacramentum Pœnitentiæ, quæ difficultates enodatæ fuerant auctoritate Apoſtolicâ. Hujus autem oracula Clemens X. collegit in Conſtitutione, quæ incipit, *Superna magni* editâ de an-

no

no 1670. Cum ad hoc opus non pertineant, quæ ibi ſtabiliuntur circà prædicationem verbi Dei, propterea brevitatis gratià, iis omiſſis, tantummodò hìc referam, quæ ſpectant ad Confeſſores; in hunc modum.

2. *Decernimus, & declaramus... Religioſos ab Epiſcopo ad confeſſiones ſæcularium in ſuâ Diœceſi audiendas approbatos, non poſſe in aliâ Diœceſi eas, abſque Epiſcopi Diœceſani approbatione audire, quamvis pœnitentes ſubditi ſint ejus Epiſcopi, à quo ipſi Religioſi jàm fuerant approbati. Et generalitér approbatos ab Epiſcopo ad perſonarum ſęculariū cōfeſſiones audiendas, nequaquam cenſeri approbatos ad audiendas confeſſiones Monialium ſibi ſubjectarum, ſed egere quoad hoc ſpeciali Epiſcopi approbatione: atque approbatos pro audiendis confeſſionibus Monialium unius Monaſterii, minimè poſſe audire confeſſiones Monialium alterius Monaſterii. Itidemque Confeſſores extraordinarios ſemel deputatos, atque approbatos ab Epiſcopo ad Monialium confeſſiones pro unà vice audiendas, haud poſſe, expletâ deputatione, in vim approbationis hujuſmodi, illarum confeſſiones audire, ſed totiès ab Epiſcopo eſſe approbandos, quotiès caſus deputationis contigerit. Cæterùm in Monaſteriis, ac etiam Collegiis, ubi juxtâ Regularia inſtituta vivitur, poſſe tàm Prælatos Regulares, quàm Confeſſores Regularium eorundem Monaſteriorum, ſeù Collegiorum audire confeſſiones illorum ſæcularium, qui inibi ſunt verè de familiâ, & continui commmenſales; non autem illorum, qui tantùm ipſis deſerviunt. Illos autem Re-*

ligioſos, qui ad confeſſiones audiendas idonei generalitèr reperti fuerint, ab Epiſcopis generalitèr quoque, & indiſtinctè, abſque aliquâ limitatione temporis, certorumque locorum, aut generis perſonarum in Diœceſi propriâ admittendos: Quoad cæteros verò, qui non adeò idonei reperiuntur, ſi petierint ſe admitti, arbitrio Ordinariorum relinqui, ipſos cum limitatâ facultate, prout eiſdem Ordinariis magis expedire videbitur, probare, admittere; ſemèl autem ſimplicitèr approbatos, poſſe in Diœceſi Epiſcopi approbantis, quovis anni tempore, etiam Paſchali, & quorumcunque etiam infirmorum confeſſiones audire, abſque ullâ Parochorum, vel ipſius Epiſcopi licentiâ. De quà tamen confeſſione teneri dictos Religioſos eorundem Infirmorum Parochum illicò certiorem reddere. Et hoc poſſe illis ab illis ſub pœnâ ſuſpenſionis à facultate audiendi confeſſiones præcipi. Sufficere tamen; ut certioratio hujuſmodi fiat ſaltèm per ſcripturam apud ipſum infirmum relinquendam.

3. *Et eos, qui dictis Religioſis ſimplicitèr approbatis, Paſchali tempore, confeſſi fuerint, Conſtitutioni, quæ incipit: Omnis utriuſque ſexus, quoad confeſſionem dumtaxat, ſatisfeciſſe cenſendos. Regulares verò ad hujuſmodi confeſſiones audiendas, prævio examine ſimplicitèr, & abſque ullà temporis præfinitione ab ipſomet Epiſcopo: ſecùs autem ab ejus Vicario, aut ab anteceſſoribus Epiſcopis approbatos, non poſſe ab eodem, qui ſic approbavit, iterùm examinari, aut ab eiſdem confeſſionibus audiendis ſuſpendi: ſeù licentias illis conceſſas revocari, niſi novà ſuperveniente causâ, quæ ipſas confeſſiones concernat. De quâ tamen haud ne-*

neceſſarium eſſe, ut in actis conſtet: nèc eam teneri Epiſcopum ipſis Regularibus ſignificare, ſed Sedi Apoſtolicæ dumtaxat, ubi eam ſibi aperiri poſtulaverit.

4. *Porrò ſi Regulares cum ſcandalo, aut aliàs inhoneſtè vivant, vel aliquod delictum committant, per quod, rationabili Epiſcopi judicio videantur à confeſſionibus ſuſpendendi, in quo ipſius Epiſcopi conſcientiam oneratam eſſe volumus, cum præcipua Miniſtri Sacramenti Pœnitentiæ qualitas ſit vitæ integritas, ac morum boneſtas, utique eam cauſam ad confeſſionis miniſterium pertinere, ac proinde nihil obſtare, quò minùs ob eam poſſit Epiſcopus Regulares à ſemetipſo approbatos ſuſpendere, aut repellere à confeſſionibus audiendis: Attamen confeſſiones audiendi facultatem omnibus ſimùl unius Conventus Regularibus Confeſſoribus adimi ab Epiſcopo, inconſultâ Sede Apoſtolicâ, nullatenùs poſſe. Ex facultatibus per Mare Magnum, aliave privilegia Regularibus cujuſcunque Ordinis, Inſtituti, aut Societatis etiam Jeſu, conceſſis factam eis non eſſe poteſtatem abſolvendi in caſibus ab Epiſcopo ſibi reſervatis. Et per confirmationes dictorum Privilegiorum, quas Regulares à Sede Apoſtolicâ, poſt Sacrum Concilium Tridentinum obtinuerunt, nequaquam revixiſſe privilegia priùs ab eodem Concilio, aut deinde Apoſtolicis etiam decretis ſublata, atque extincta, ſi quæ babebant, abſolvendi à caſibus Epiſcopo reſervatis.*

5. *Et babentes facultatem abſolvendi ab omnibus caſibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis, non ideò à caſibus Epiſcopo reſervatis poſſe abſolvere. Poſſe autem Re-*

gula-

gularem Confeſſorem in eâ Diœceſi, in quâ eſt approbatus, confluentes ex aliâ Diœceſi, à peccatis in ipſâ reſervatis, non autem in illâ, ubi idem Confeſſor eſt approbatus, abſolvere, niſi eoſdem Pœnitentes, noverit, in fraudem reſervationis, ad alienam Diœceſim pro abſolutione obtinendâ migraſſe. Vigore ſupradictorum privilegiorum nequaquam licere Regularibus, etiam ſatisfactâ parte, abſolvere Pœnitentes à cenſuris quoad externum, & judiciale forum, & abſolutos ab eis in foro Pœnitentiali, utique non cenſeri abſolutos in exteriori judicio, & contentioſo. Quin imò cenſuris Eccleſiaſticis irretitos, & denunciatos ab Epiſcopis, cogi poſſe gerere ſe pro talibus, etiamſi à Regularibus fuerint abſoluti. Quotiès exhibitis aliquibus Regularium Apoſtolicis privilegiis coram Epiſcopo, ab eo judicetur ipſa non ſuffragari caſui, de quo agitur: Si dictorum privilegiorum verba obſcura ſint, & ambigua, non eſſe ad Metropolitanum provocandũ, ſed cùm ejus ſit interpretrari, cujus eſt condere, dictorum privilegiorum interpretationem, Sedis Apoſtolicæ judicio, prout aliàs Conſtitutione Prędeceſſoris noſtri fel. rec. Clementis IV. ſtatutum fuit, eſſe requirendum.

6. Hæc in ſua Conſtitutione Clemens X. quæ cum ſint ex ſe clariſſima, non indigent ſpecialibus notis, ſed ſolùm, ut Confeſſores ea exactè fidelitèr, & ad unguem obſervent: nàm aliàs evidenti periculo exponitur, & ſacramentorum validitas, & animarum ſalus.

CAPUT X.

Litterę Patentes Eminentiſs. & Reverendiſs. D. Cardinalis Vicarii, pro facultate audiendi confeſſiones in Urbe, ejuſque diſtrictu, & Notæ ad illas.

1. COmperimus in praxi labi multos in examine, pro audiendis confeſſionibus, quòd vel minimùm, vel etiam fortè nunquam legant litteras patentes ſibi expeditas. Eſſent ſanè præ oculis ſemper habendæ, tanquam leges, ad quarum amuſſim quilibet Confeſſor adminiſtraret ſacramentum Pœnitentiæ, ſicut aliæ leges, ac regulæ ſtabilitæ à Tridentino, à Rituali, & à Romanis Pontificibus; & tamen nonnulli, qui per annos exercuerant munus Confeſſarii, ſuper aliquo caſu in illis expreſſo, viſi ſunt omninò rudes, & ignari. Præparans ſe ad confeſſiones curabit non deficere in hoc, conſiderans, quod regulæ à Pontificibus datæ, ſunt univerſales, & veluti jus Cæſareum in toto orbe; At regulæ ab Epiſcopis in prædictis litteris conſtitutæ, ſunt veluti ſtatutum particulare cujuslibet civitatis, & ideò ad rectè judicandum in quâlibet Diœceſi neceſſaria eſt Judici fori pœnitentialis utrarumque ſcientia. Et ego quidem, quia ſcribo in Urbe, pono hìc litteras Eminentiſſimi Vicarii: cæterùm qui extrà Ur-

Urbem ſe præparat, attentè perleget litteras ſui Epiſcopi. Et quia in Urbe dantur diverſæ Regularibus, & Secularibus, ideò utraſque appono, quilibet ſuam conſulet.

Facultas audiendi Confeſſiones pro Sacerdote Regulari.

GASPAR Miſeratione Divinâ Epiſc. Sabinenſis, S.R.E. Cardinalis de CARPINEO, SS.D.N. PAPÆ Vicarius Generalis, Romaneque Curiæ, ejuſque diſtrictus Judex Ordinarius, &c.

2. *Dilecto Nobis in Chriſto R. P. . . . . . Ut Sacramentales omnium Chriſti fidelium . . . . non tamen Monialium, Oblatarum, Puellarum, aliarumque in Monaſteriis, aut Conſervatoriis degentium, neque in domibus privatis, niſi infirmorum dumtaxat, ſed in Eccleſiis tui Ordinis, & in aliis de licentiâ Rectorum, Confeſſiones audire, eiſdemque confitentibus, quantùm ſpiritus, & prudentia ſuggeſſerit, pro qualitate criminum, & Pœnitentium facultate, ſalutares, & convenientes ſatisfactiones injungere, & beneficium abſolutionis (præterquam à cenſuris in Bullâ Cœnæ, aliiſque Sanctiſſimo D.N. reſervatis) impendere valeas, licentiam in Domino concedimus, & impertimur; Ita tamen, ut quotiès ad confeſſiones infirmorum, in eorum propriis domibus, audiendas acceſſeris, ſtatìm ibi fidem auditæ confeſſionis proprio Parocho, & Medico*

dico

dico ſupervenientibus, ſub pœnâ ſuſpenſionis ab audiendis confeſſionibus, donec iterùm examinatus, novam à Nobis in ſcriptis licentiam obtinueris, dimittere tenearis. Præſentibus ad... valituris, ſtante teſtimonio tui Superioris de vitâ, moribus, ætate maturâ, idoneitate, & aliis requiſitis nobis facto, & quòd à noſtris Examinatoribus ad præmiſſa prævio examine approbatus fueris. Admonentes te in Domino, ut, quæ pro rectâ bujus ſacramenti adminiſtratione, per Sacros Canones, Sacrum Concilium Tridentinum, Conſtitutiones Apoſtolicas, & Rituale Romanum, ſancita, vel aliàs ordinata fuerint, attentè perlegas, & accuratè obſerves: Necnon collationibus, ſeù lectionibus Caſuum Conſcientiæ babendis, loco, & tempore præſcriptis intereſſe, ſub ſtatutis pœnis non omittas. In quorum &c. Datum Romæ, &c.

Notæ.

3. *Neque in privatis Domibus* &c. juxtà Rituale adductum c.7.n.11. & ita convenit reverentiæ tanti ſacramenti.

4. *In aliis de licentiâ Rectorum* &c. Nihil Eccleſia patitur, quod ſit cauſa diſſenſionum, ut contingeret, ſi quis vellet ſeminare divina in agro deputato culturæ alterius.

5. *Quantùm ſpiritus, & prudentia ſuggeſſerit* &c. Ex Rituali c.7.n.22. Quare autem Epiſcopus non debeat taxare pęnam à Confeſſario imponendam, cum aliàs tot extent antiqui Canones Pœnitentiales

les illam determinantes ferè ſingulis peccatis, ratio eſt, quia ex eodem Rituali, debet haberi oculus ad ſtatum, conditionem &c. (Videatur S. Thomas ſuppl. q.8. a.7. præſertim ad 2.) quod etiam Epiſcopus præcipit illis verbis *pro pœnitentium facultate*.

6. *Præter quam à cenſuris, in Bullâ Cœnæ, aliiſque Sanctiſſimo D. N. reſervatis.* In his verbis Eminentiſſimus nihil diſponit circà privilegia, quæ habent plerique Regulares abſolvendi à cenſuris Papæ reſervatis: Summus Pontifex eſt Epiſcopus Urbis Romæ, & Papa univerſalis: Juriſdictionem Urbis committit Eminentiſſimo Vicario, qui non poteſt, nec vult reſtringere privilegia aliàs conceſſa à Summo Pontifice ut Papà univerſali. Videantur dicta in *Inſtructione pro ordinandis* c.40. n.38. & 39. Regulares igitur qui habent prædicta privilegia, poterunt etiam in Urbe iis uti, dummodò obſervent, quæ ex Clemente X. dicta ſunt c.9. n.5. Imò ſciant privilegiati Regulares, quòd Clemens VIII. illis prohibuit intrà Italiam abſolvere ſequentes cenſuras, nempè.

1. Violationis Immunitatis Eccleſiaſticę in terminis Conſtit. fel. rec. Gregorii XIII. quæ incipit: *Cùm aliàs nonnulli*.

2. Violationis clauſuræ Monialium, ad malum finem, ſeù ad finem inhoneſtum.

3. Provocantium in Duello, juxtà decretum Concilii Tridentini, & Conſt. fel. rec. Gregorii XIII. incipientem: *Ad tollendam*.

4. Inii-

4. Injicentium violentas manus in Clericum, juxtà Canonem. *Si quis ſuadente* 17. q. 4. ac juris diſpoſitionem.

5. Simoniȩ realis ſcientèr contractȩ atque etiam confidentiæ beneficialis.

6. Cenſuræ horum quinque caſuum, vi privilegiorum, nequeunt abſolvi intrà Italiam, extrà Urbem, ſed extrà Italiam, & in Urbe poſſunt abſolvi.

7. Sciant inſuper Confeſſarii tàm ſæculares, quàm Regulares, primò in Urbe nullum eſſe caſum reſervatum, niſi ſit reſervatum Romano Pontifici: quare poterunt abſolvere ab excommunicatione incursâ propter abortum fȩtus animati, quia cenſuram hanc Gregorius XIV. reſervavit ſolis Epiſcopis: ſecundò non omnia delicta ſpectantia ad Sanctum Offitium, ſunt reſervata, ſed ſolùm illa, quæ ſpecialitèr reſervavit Pontifex: ſuperſtitiones, blaſphemias hæreticales, ſollicitationem Confeſſarii quilibet poteſt abſolvere, dummodò imponatur ſcienti obligatio denunciandi juxtà edictum. Reſervata tamen eſt ipſi Inquiſitioni excommunicatio inflicta ſciẽti talem obligationem, & non revelanti per trigintâ dies à die ſcientiæ: tertiò delicta reſervantur in Urbe ſolùm ratione cenſuræ. Extat unum, vel alterum particulare peccatum reſervatum ſine cenſurâ, & ratione ſui, ut peccatum contrà votum paupertatis Religioſæ per Bullam Clementis VIII., & peccatum Monialium contrà edictum Clementis XI., quorum ſi

pœ-

pœnitens aliquando ſe accuſet, Confeſſor videat priùs Bullam, & Edictum: quartò quia in Urbe delicta reſervantur ratione cenſuræ, qui omninò excuſaretur à cenſurâ, illud committens, poſſet abſolvi à quocunque: quintò incidens in cenſuram, deinde abſolutus ab illâ extrà ſacramentum, poterit per quemcunque abſolvi ſacramentaliter à peccato. Incidit quis, v.g. in hæreſim externam; comparet in Sancto Offitio, & ibi abſolvitur ab excommunicatione, jàm nunc quilibet Confeſſor poteſt eum abſolvere à peccato hæreſis; à quo in Tribunali non ſolet ſacramentaliter abſolvi.

8. *Statim ibi fidem* &c. Si autem in hoc delinquat, pœna illi ſuſpenſionis imponitur. Fides hæc debet inſervire Parocho, & Medico. Et quidem Parocho, ut videat, nùm alia conferenda ſint ſacramenta. Medico autem, ut poſſit continuare curam infirmi. Nàm Innocentius III. præcepit, ut Medici relinquerent infirmum, quando in tertiâ die non oſtendat fidem ſcriptam confeſſionis, & B. Pius V. anno 1566. in Conſtitutione, quæ incipit. *Suprà gregem* illud renovavit *volens tàm ſalutare præceptum nullâ temporis præſcriptione aboleri*, & inſuper voluit, ut omnes laureandi in Medicinâ jurarent obſervantiam hujus Conſtitutionis: quare Medicus illam violans duplici peccato peccat, & contrà præceptum, & contrà juramentum. In hac fide Confeſſor teſtabitur ſe audiviſſe confeſſionem talis infirmi, eſto illum; quia indiſpoſitum non abſolverit, ne contingat, quod revelet ejus

indi-

indiſpoſitionem: ſi tamen vellet ſimulare confeſſionem, non poſſet ſubſcribere fidem: nàm debet eſſe confeſſio, licet poſſit eſſe ſacrilega.

9. *Donec iterùm* &c. quare ita delinquens per omiſſionem fidei, non ampliùs habet juriſdictionem.

10. *Præſentibus ad... valituris*. Hìc exprimitur tempus, quo debet durare ſuperiùs collata juriſdictio; & eo finito debet iterùm prorogari; aliàs ex defectu juriſdictionis invalidè Sacerdos abſolvet.

11. *Stante teſtimonio tui Superioris de vitâ, moribus, ætate maturâ, idoneitate, & aliis requiſitis Nobis facto*. Vitæ, morumque teſtimonium requiritur, quia ex Clemente X. c.9. n.4. *præcipua Miniſtri Sacramenti Pœnitentiæ qualitas eſt vitæ integritas, ac morum honeſtas*. Superiores debent hæc omnia teſtari juxtà proprias Conſtitutiones. Et circà ætatem Sanctiſſimus D.N. voluit, ut in Urbe approbandi ad confeſſiones virorum, ſint ad minus trigintâ annorum. Pro utroque ſexu verò ſint trigintâ quinque.

12. *Eo quod examinatus, & approbatus exiſtas* juxtà Tridentinum ſeſs.23.de ref.c.15. Et examen, & approbatio debent præcedere conceſſionem juriſdictionis; & approbatus non per hoc poteſt adminiſtrare hoc ſacramentum, niſi ſubſequenrèr concedatur juriſdictio: quare multò minùs poterit adminiſtrare reprobatus injuſtè, quia verè nec habet approbationem, nec jutiſdictionem. Alexan-

der VII. prop. 13. ex damnatis; peccabit tamen contrà juſtitiam Examinator injuſtè reprobans, vel approbans.

13. *Admonentes te in Domino* &c. Duo hìc indicuntur, *attentè perlegas, & accuratè obſerves*. Primum requirit, ut ſæpiùs percurrantur, & eum debità applicatione: Secundum, ut lecta executioni demandentur cum omni diligentià.

14. *Nec non collationibus* &c. Hoc eſt illud conſilium prudens peritorum; quod Confeſſarius debet inquirere juxtà Rituale adductum c.7. n.7. & monita S. Caroli. Et ſanè ſi verum eſt in omni ſcientià, quod *circulus, & calamus* faciant doctum, id veriſſimum eſt in Theologià Morali, cui addiſcendæ plurimum ſtudii noſtri debemus impendere, & collationum cum cæteris Confeſſariis.

Facultas audiendi confeſſiones pro Sacerdote ſæculari.

15. *Gaſpar* &c. *Dilecto Nobis in Chriſto R. D. ... Presbytero .. ut confeſſiones ſacramentales omnium Chriſti fidelium ... non tamen Monialium, Oblatarum, Puellarum, aliarumque in Monaſteriis vel Conſervatoriis degentium, neque in domibus privatis, niſi infirmorum, & tùnc de licentià Parochi, ſed tantùm in ... non autem in aliis Eccleſiis, etiam de conſenſu quorumcumque Rectorum audire, eiſdemque confitentibus* &c. ut in facultate pro Regularibus, niſi quod in fine extat aliqua varietas, nihil conferens ad noſtram con-

conſiderationem: nam circà confeſſiones quid limitetur Sæcularibus, id totum habetur ex verbis jàm adductis; eamque limitationem ex ſe quiſquis facilè colliget.

16. Hìc verò ſummè proficuum mihi videtur addere ejuſdem Eminentiſſimi Encyclicam ad Confeſſores ſui Diſtrictus datam de anno 1699., cum ita conſtituente Innocentio Papâ XII. tradidit illis Monita S. Caroli, quæ in poſterum ſequi deberent in praxi, adminiſtrando ſacramentum Pœnitentiæ. Fuit data Italicè, ſed nunc redditur Latino ſermone, ut quælibet ſub cœlo natio videat zelum Sedis Apoſtolicæ, Vicariique ejus, in efformando dignos hujuſce ſacramenti Miniſtros. Equidem energiæ plurimum perdidit in translatione, quod indiſcriminatìm contingit, ubi ſcripta certo idiomate transferuntur in aliud, ſed adhùc in exemplo relucebit exemplar. *Sæpiùs* illam relegent Confeſſores, quò debitam inde tanti ſacramenti exiſtimationẽ hauriant magis, ac magis.

Gaſpar Epiſcopus Sabinenſis S. R. E. *Cardinalis de Carpineo, Vicarius Urbis, ejuſque Diſtrictus RR. Confeſſoribus Urbis, ejuſque Diſtrictus, Salutem in Domino.*

17. *Apoſtolus optimè novit, quàm neceſſarii ſint fideles Miniſtri, ac boni diſpenſatores myſteriorum Dei, cum* 1. Cor. 14. *ſcripſit*: Sic nos exiſtimet homo, ut Miniſtros Chriſti, & diſpenſatores my-

ſteriorum Dei. *Veruntamen maximè creſcit hæc neceſſitas circà adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentię, cujus quantum ſalubris eſt frequentia populo Chriſtiano, qui ſufficienter diſpoſitus ad illud accedit, tantum plena periculi eſt Miniſtro, qui deficit in rectâ illius adminiſtratione. Timor ne id ſæpè contingat, cogit nos exclamare cum eodem*: Hìc jàm quæritur inter diſpenſatores, ut fidelis quis inveniatur; *qui, ſcilicet, ſacramentum hoc adminiſtrans, nec gloriæ, nec lucro inhiet ſed unicè honori divino, ac animarum ſaluti conſulat, qui non deſpoticè, ut Dominus, utatur poteſtate ſibi traditâ, ſed ut Miniſter, è cujus manibus exquiretur ſanguis D. N. Jeſu Chriſti, per ſacramentum Pœnitentiæ applicatus eluendis fidelium peccatis.*

18. *Olim Chriſtus* Matth. 15. *dixit*: Si cœcus cœco ducatum præſtat, ambo in foveam cadunt æternæ damnationis. *Porrò Phariſæis, qui* amabant primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in ſynagogis, qui circuibant mare, & aridam, ut facerent unum Proſelytum *exprobravit* Matth. 23. *illud*: Væ vobis, qui cum fuerit factus, facitis eum filium gehennæ duplò, quàm vos. *Et paulò ante*: Clauditis regnum cœlorum ante homines: vos enim non intratis: nec ſinitis introeuntes intrare. *Regnum cœlorum, ut ſuâ nobis paſſione, ac morte aperiret, ſuſceperat Dei filius naturam humanam, quod tamen nec ipſi intrabant nec aliis intrare permittebant Phariſæi, abducentes à Chriſto, non ducentes ad Chriſtum, ut ex officio tenebantur. Idem planè contingeret, quotiès Sacri Pœnitentiæ Miniſtri malè viverent, fove-*

ren-

rentque in ſe vitia, quibus eradicandis ex officio incumbunt, quoties carerent ſcientià, vel abundarent zelo indiſcreto, quotiès dilatarent vulnera peccatorum, non ſuper infundentes, more Samaritani, vinum juſtitię, oleumque Manſuetudinis, quotiès conniverent Potentibus, Nobilibus, aut illis, quorum ope ſperant ſibi temporale commodum, conſuentes, juxtà illud Ezec. 13. *dictum:* pulvillos ſub omni cubito manus, & cervicalia ſub capite univerſæ ætatis; *& in id ruentes, ut vel falſam fiduciam præbeant, vel vitia enutriant, ac tandem æternæ damnationi addicant peccatores, pro quorum ſalute fidejuſſerunt, propriaſque animas devinxerunt.*

19. *Excitati ergo cognitione muneris adeò ſublimis facite Filii noſtri, quod* Prov. 6. *dicitur.* Vos met ipſos liberate, quia incidiſtis in manum proximi veſtri: Diſcurrite, feſtinate, ſuſcitate amicum veſtrum: ne dederitis ſomnum oculis veſtris, nec dormitent palpebræ veſtræ, *donec eruti ſint de poteſtate tenebrarum Pœnitentes veſtri. Propterea, ut teſtantur Sacra Concilia, vigilarunt Sancti Eccleſiæ Catholicæ Præſules* non ceſſantes, nocte, ac die, cum lachrymis monere *ſingulos conſcientiarum Judices verbis, quibus Moſaicæ legis Sacerdotes monuit* Paral. 19. *Joſaphat:* Sit timor Domini vobiſcum: cum diligentià cuncta facite: ſic agetis in timore Domini fidelitèr, & corde perfecto: omnem cauſam, quæ venerit ad vos fratrum veſtrorum, oſtendite eis, ut non peccent in Dominum. *Prius attulerat rationem efficacem, ſed efficaciſſimam pro Sacramento Pœnitentiæ.*

tiæ: Quia non hominis exercetis judicium, ſed Dei; & quodcumque judicaveritis, in vos redundabit.

20. *Ad id hodiè RR. Confeſſores, excitamini voce Summi Paſtoris Eccleſiæ totius, & particularis hujus Almæ Urbis, ubi, præ reliquis orbis Chriſtiani partibus, excellentior vigere deberet, Pietas, Prudentia, Doctrina, zeluſque Sacrorum Miniſtrorum. Ille veſtrum recogitat periculum, ubi veſtro muneri deſitis.* Appendit in ſtaterâ *Sanctuarii, gemitque* diviſum regnum, ubi vos inveniamini minus habentes, *hoc eſt, non reducentes ad paſcuâ commiſſum vobis Chriſti gregem. Conſiderat*, quam multis vapulabit in die, quà non ſperat, & horâ, quà neſcit, ſervus ille, *cujus è manibus exquiret ſanguinem tot animarum, quas judicavit judex injuſtus in divino Pœnitentiæ Tribunali ſolvens, & ligans, ita quod ſteterit* pro ratione voluntas, & quarum *Medicus vel indoctus, vel negligens* plagas non curavit medicamine, *ſed* neque fovit oleo. *Conſiderat terribilem ſententiam, quoad Sacerdotes innovatam ſeveriùs in lege gratiæ quàm in veteri*, Lev. 24. *ut ſit* dens pro dente, oculus pro oculo, & anima *Confeſſoris* pro animà *Pœnitentis, quando hæc pereat illius culpà, ſive omiſſionis, ſive commiſſionis.*

21. *Hinc zelo ſuccenſus illud* Jer. 6. *vobis edicit:* State ſuper vias, & videte, & interrogate de ſemitis antiquis, quæ ſit via bona, & ambulate in ea. *Ad id, ut nuper diximus, conſtituit, ut ſinguli ſecedatis quotannis ad paucos dies, pro exercitiis ſpiritualibus, quò petatis ob animabus veſtris rationem adminiſtrationis vobis commiſſæ, diſpenſandi pretium ſanguinis*

Je-

JeſuChriſti. Vobis indicit novas leges omninò ſequendas in veſtro munere, quas olim efformavit Luminare majus Eccleſiæ, veriforma Paſtoris S. Carolus, qui per Mediolanenſem Eccleſiam toti pręfulxit orbi, *ut Baſilius* per Cæſarienſem. *Si novæ dicendæ ſunt leges erutæ è viſceribus diſciplinæ antiquioris Eccleſię, ex arcanis doctrinæ ſanioris, quin & ex ipsà conſtitutione Sacramenti Pœnitentiæ, quod inſtitutum ad inſtar judicii emendativi*, cum odio veteris vitæ *exigit* inchoationem novæ. *Sacras haſce leges, & ſapientiſſima monita hortatur ſæpiſſimè legi, ac relegi, ſemperque manibus teri, tanquam* menſuram arundineam auream, *ad cujus amuſſim* rectas faciatis ſemitas *populorum* Dei noſtri. *Hæc voluit vobis enunciari, tanquam Filiis Obendientiæ, ſuis Comminiſtris, & cooperatoribus* in opere omnium divinornm diviniſſimo *dirigendi animas* in viam ſalutis æternę, *ut nunquam dicatur Sacerdotibus Evangelicis, ex* Matth. 14. *illud.* Sinite illos, cæci ſunt, & duces cæcorum, *ſed ſinguli, tùm ſanctitate vitæ, tùm prudentià, tùm verà, ſolidâque doctrinà, non è novis, ac malè fundatis opinionibus hauriendà, ſed ex Theologià, & praxi Patrum, qui Eccleſiam direxerunt cœlitùs illuſtrati, curate, ut in die villicationis veſtræ liberè Supremo Judici, ac Paſtori animarum ex* Jo. 17. *dicatis.* Cum eſſem cum eis, ego ſervabam eos in nomine tuo, & nemo ex eis periit, niſi filius perditionis *(qui viam ſalutis indictam currere noluit)* & quos dediſti mihi, cuſtodivi, & non perdidi ex eis quemquam.

22. In hac epiſtolâ duo præcipuè conſtituuntur: primò ut quotannis Confeſſores ſecedant ad Exercitia ſpiritualia, quæ (Deo dante vitam, ac viſum) dabimus quàm primùm unicè coaptata Sacerdotum miniſterio: ſecundò præſcribuntur Confeſſoribus monita S. Caroli, tanquam leges ſequendæ adminiſtrando Pœnitentiæ Sacramento in Urbe, ejuſque Diſtrictu, (& quidem de ordine Sedis Apoſtolicæ) Confeſſor hanc epiſtolam conferat cum verbis Ritualis traditis c. 7. num. 8. *Sciat ſuæ Eccleſiæ conſtitutiones, eaſque diligentèr obſervet*. Cum igitur S. Paſtoris monita, vi epiſtolæ, ſint conſtitutiones Eccleſiæ Romanę, vident deputati ad audiendas confeſſiones in Urbe, ejuſque diſtrictu, quanti debeant illa facere, quantòque magis obſervare, ut obediant Rituali.

CAPUT XI.

Reſtrictus Monitorum Sancti Caroli pro Confeſſariis.

1. SAnctum Carolum reddidit glorioſum Paſtoralis ſollicitudo, quæ in id præcipuè debet tendere, ut debitè adminiſtrentur ſacramenta, & inter hæc ſacramentum Pœnitentiæ, utpotè magis neceſſarium, ac magis commune multitudini fidelium, in quâ plurimi ſunt peccatores. Hâc ſuâ obligatione conſideratâ S. Archi-

epiſco-

epiſcopus collegit varia Monita maximè neceſſaria, ut Confeſſor dignè ſuum munus exerceat. Hæc Paſtoribus animarum viſa ſunt utiliſſima; ideòque ferè omnis Eccleſia ſibi illa adoptavit. Imò qui conferet hæc monita cum Rituali Romano, videbit Paulum V. ad ſtabiliendum Rituale, velut in compendium redegiſſe prædicta Monita. Et hæc eſt præcipua ratio, quare hìc ea non adducam integrè, quia repeterem jàm adducta. Igitur credidi meliùs me facturum, ſi, omiſſis iis, quæ data ſunt ex Rituali, ſolùm adderem, quæ brevitatis gratiâ præteriit Rituale, poſſuntque ſatis dirigere Confeſſorem, ne deficiat in ſuo munere. Cæterùm qui velit S. Caroli Monita per extenſum, habet illa in aureo libello, quem de ordine Innocentii XII. edidit Romæ Eminentiſs. Cardinalis Vicarius.

2. Concluduntur hæc monita 25. §§. quorum primus eſt præfatio indicans finem hujus collectionis, nempè, ut Confeſſor fructuosè ſuum munus exerceat, in quo timeri poteſt, ne multi deficiant, cum videamus univerſalitèr ferè nullam emendationem peccatorum, in iis, qui aliàs per annos frequentarunt hoc ſacramentum.

3. In ſecundo prohibet Sacerdoti abſolvere à peccatis abſque approbatione, & licentiâ Epiſcopi, juxtà Tridentinum ſeſſ. 13. de reform. cap. 15. Vult id licere tantùm *ſi periculum mortis immineat, approbatuſque deſit Confeſſarius*, juxtà Rituale adductum c. 7. n. 5. & qui habent licentiam limitatam

in

in tali Eccleſiâ, vel pro viris tantùm, aut pro Monialibus unius Monaſterii, eâ debent uti juxtà limitationem. Præcipit cavere, ne audiant confeſſiones puerorum, quia poſſunt habere peccata mortalia. Supponit Sanctus, quod à venialibus poſſit abſolvere ſimplex Sacerdos; & id tùnc licebat; ſed nùnc eſt prohibitum à Sacrâ Congregatione Concilii. Vide *Inſtructionem pro ordinandis* cap.40. num.10.

4. In tertio monet, ut habentes facultatem abſolvendi à cenſuris, & reſervatis, eâ utantur in ædificationem, non in deſtructionem.

5. Quæ habet in quarto, ex Rituali data ſunt c.7. n.7. & 8. Monet, ne quis ſe ingerat audiendis Pœnitentibus, quorum caſus dubitat non poſſe decidere ex defectu ſcientiæ, vel etiam ex defectu fervoris requiſiti ad illos arguendos.

6. Quintus commendat vitæ inregritatem in Confeſſario; & quidèm eſſe debet in gratiâ adminiſtrans hoc ſacramentum, ne committat ſacrilegium. Sed quia finis Confeſſarii eſt expoliare hominem veterem in Pœnitente, & induere novum, ut id aſſequatur, maximè ſtudeat perfectioni propriæ: virtutes enim meliùs docentur exemplo, quàm verbo: Et quia Regularium vita nobis innoteſcit unicè per teſtimonium Superioris, horum conſcientiam oneramus, ut ad confeſſiones audiendas unicè nobis proponant Religioſos, qui dignè poſſint administrare hoc ſacramentum, vitę integritate, & morum honeſtate.

7. In

7. In ſexto loquitur de promptitudine Sacerdotis ad audiendas confeſſiones, de quâ Rituále c.7. n. 10. Addit, ut Confeſſionali, præcipuè aſſiſtant per aliquot dies ante Chriſti Natale, in Quadrageſimâ, per totam octavam Paſchę, tempore Jubilæorum, & quando major pars populi ſolet frequentare hoc ſacramentum. Et tùnc etiam Superiores Regularium curent in ſuis Eccleſiis quot plures poterunt Confeſſarios.

8. Ex §. 7. Regulares vocati ad confeſſiones infirmorum conveniant de illis ante, vel ſaltèm poſt confeſſionem cum Parocho, ut ambo ſimùl poſſint proſpicere illorum ſaluti, cui tùnc maximè inſidiatur dæmon. Addit de fide relinquendâ, de quâ dictum eſt c.10. n.8.

9. In §. 8. agitur de loco audiendi Confeſſiones, de quo ex Rituali c. 7. nu. 13. Audianturque fœminæ ſemper in Confeſſionali, nec ante ortum, nec poſt occaſum Solis. Infirmæ audiantur oſtio cubiculi expanſo. Etiam in Confeſſionali audiantur ordinariè viri.

10. In §.9. agitur de Confeſſionali, juxtà Rituale c.7. nu. 13. Monetur Confeſſarius ita ab illo arcere pœnitentes, ut non poſſint intelligere, quid loquatur cum actu confitentibus.

11. In §.10. Tangitur intentio, & præparatio Confeſſarii ad audiendas confeſſiones. Sit, quantum fieri poteſt, actualis intentio in Dei gloriam, & ſalutem animarum. Præparatio autem eſt neceſſaria, ut evitetur periculum abſolvendi indiſ-

poſi-

ſpoſitos, vel peccandi, dùm aliorum audit peccata, maximè carnalia. Quare præparet ſe per orationem. Rituale c.7. n.11. idem præcipit, ſed nullam prçcisè determinat: Sanctus Carolns proponit ſequentem.

℣. *Cor mundum crea in me Deus.*

℟. *Et ſpiritum rectum innovà in viſceribus meis.*

℣. *Redde mibi lætitiam ſalutaris tui.*

℟. *Et ſpiritu principali confirmâ me:*

℣. *Docebo iniquos vias tuas:*

℟. *Et impii ad te convertentur.*

℣. *Liberâ me de ſanguinibus, Deus, Deus, ſalutis meæ:*

℟. *Et exultabit lingua mea juſtitiam tuam.*

Oremus.

DOmine, Deus Omnipotens, propitius eſto mibi peccatori, ut dignè poſſim tibi gratias agere, qui me indignum, propter tuam magnam miſericordiam, Miniſtrum feciſti officii Sacerdotalis, & me exiguum, bumilemque, Mediatorem conſtituiſti ad Dominum Noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum pro peccatoribus, & ad pœnitentiam revertentibus. Ideòque Dominator Dominus, qui omnes vis ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, qui non vis mortem peccatorum; ſed ut convertantur, & vivant, ſuſcipe orationem meam, quam fundo pro famulis, & famulabus tuis, qui ad pœnitentiam venerunt, dâ illis ſpiritum compunctionis, & reſipiſcant à Diaboli

laqueis,

laqueis, quibus adſtricti tenentur, ut ad te, per dignam ſatisfactionem, revertantur. Per eundem &c.

12. In §. 11. Confeſſarii debent ſuadere Pœnitentibus Confeſſorem ſtabilem, uti ſtabilis Medicus eligitur pro ſanitate corporali.

13. In 12. Illis oſtendit, quam in Pœnitentibus exigere debeant præparationem externam, & internam. De externâ Rituale c.7. n.14. De internâ ibidem n.26. Conſiſtit enim in examine, dolore, ac propoſito. Addit ſigna, quibus dignoſcantur accedere imparati: nàm tales erunt, ſi primò à negotio temporali accedant nullâ oratione præmiſsâ: ſecundò ſi ſua ignorant peccata: tertiò ſi certò ſciantur perſeverare in peccato, in occaſione proximà, vel nolle reſtituere, ſi poſſint. Adjuvet verò Confeſſor, quem videt deficere in præparatione ex incapacitate, vel ſimili impedimento, quouſque cognoſcatur ſaltèm attritus ſufficientèr.

14. In 13. Monet Confeſſarios, ut quidem benedicant pueros ſibi præſentatos, quò aſſueſcant comparere coràm Confeſſario, ſed non illos abſolvant, ſi non exhibent materiam, nèc habent uſum rationis. Inſtruantur tamen de neceſſitate, & fructu hujus ſacramenti, cum fuerint in ætate ſeptem, vel octo annorum; Conſtituti autèm in decimo, vel duodecimo, & aliàs Euchariſtiæ capaces, inſtruantur ſupèr illâ. Ita inſtructos, ac ter, vel quater in confeſſione auditos ipſe communicet extrà tempus Paſchale, vel cum fide inſtructio-

ctionis remittat communicandos Parocho.

15. In §.14. agit de interrogationibus præmittendis confeſſioni. Ex Rituali habes illas cap. 7. n. 15. Ait tantum temporis ponendum in examine, quantum homo prudens ponit in tractando gravi negotio, quale eſt æterna ſalus animæ. Vult inſupèr interrogari ſuper Edicto Sancti Officii, ut poſſit denunciare, quos ſciverit peccaſſe in illud. Commendat, ut inducantur ad generalem totius vitæ confeſſionem, qui diù propriæ ſalutis penè immemores poſſunt plura peccaſſe in præcedentibus confeſſionibus: quare tùnc redeuntes ad cor, debent unâ confeſſione generali, ſupplere præteritis defectibus. His præmiſſis ante confeſſionem, in ipsâ confeſſione, juxtà Rituale c. 7. num. 18 interpellabitur, ubi deficiat in explicandis peccatorum ſpecie, numero, ac circumſtantiis explicatu neceſſariis.

16. In § 15. commendat prudentiam in interrogando maximè ſpecies peccatorum contrà Caſtitatem, juxtà Rituale c. 7. nu. 20. Et ut caveat à ſignis, ac nutibus, quibus, vel Pœnitens terreatur, vel adſtantes ſuſpicentur grave peccatum.

17. Ex §. 16. Confeſſor habens facultatem commutandi vota, commutet in opus magis, vel æqualitèr pium, habito reſpectu ad labores, & ſumptus, quibus premeretur in exequendo primum. Potens ex Jubilæo, vel alio privilegio abſolvere à cenſuris, non diſpenſet ab Irregularitate, niſi ſpecialitèr id ei concedatur.

18. In

18. In 17. proponit caſus, in quibus neganda, vel differenda eſt abſolutio. Debet id principalitèr cavere Confeſſor; nàm abſolutio, vel inconſideratè, vel negligentèr, vel alitèr collata indigno nutrit pœnitentem in peccatis; & quia nemo eſt, qui rem explicet adeò clarè, ac diſtinctè, ideò neceſſarium paulò fuſiùs in hac parte afferre Monita S. Archiepiſcopi: Ait igitur ſe rem communicaſſe pluribus Theologis Sæcularibus, ac Regularibus variarum Religionum, eorumque conſilio deciſum, ut in ſequentibus caſibus, ita procederent Confeſſores.

19. 1. Pœnitens pollens uſu rationis, utpotè ſub mortali obligatus ſcire quoad ſubſtantiam, Symbolum Apoſtolorum, præcepta Decalogi, & Eccleſiæ, necnon quidquid in ſcholis doctrinæ Chriſtianæ communitèr ſolemus docere; ſi hæc ignoret, nèc ſit paratus ea quam primùm diſcere, non poteſt abſolvi.

20. 2. Pœnitens hæc ignorans, & aliàs exhibens ſe promptum ea quam primùm diſcere, interrogetur, ſi aliàs monitus à Confeſſore, vel Parocho, de obligatione diſcendi, neglexit diſcere: ſi nunquam monitus, talitèr nùnc paratus appare, poteſt abſolvi: dummodò ſaltèm priùs inſtruatur de neceſſariis neceſſitate medii: ſi vel ſemèl monitus neglexit, non poteſt abſolvi. Vide omninò dicta c.7. n.17.

21. 3. Patres, & Matres-familias, qui non curant, ut ſui ſubditi, ſive filii, ſive famuli, prædi-

ćta ignorantes, ea addiſcant (ſuper quo ſpecialitèr interrogentur) qui non curant, ut ſui ſubditi obſervent præcepta Dei, & Eccleſiæ; imò, quod pejus eſt, impediunt, ne obſervent, occupando famulos pro ſe diebus feriatis, ita quod pro propriis neceſſitatibus indiget famulus laborare in die feſto, vel qui non concedunt tempus pro audiendo ſacro, vel qui permittunt, ut diebus jejuniorum ſui familiares cœnent, cùm nullatenùs exempti ſciantur à lege jejunii, vel qui permittunt, ut prandeatur ante tempus debitum, vel qui non admonent, aut corrigunt ſubditos, ubi violant hæc pręcepta, vel qui non dimittunt à ſuo ſervitio famulos incorrigibiles, & ſcandaloſos: Hujuſmodi, inquam, patres, & matres, tractentur prout in ſecundo caſu, abſolvantur, ſi interrogati, reſpondent nunquam ſe ſuper hoc fuiſſe monitos, & parati noſcuntur emendare prædicta: ſi moniti non emendarunt, differatur adſolutio, quoad uſque ſaltèm incipiant emendare.

22. 4. Cum eadem diſtinctione tractentur, qui perſeverant laborare, vendere, aut alia agere prohibita diebus feſtis.

23. 5. Ita etiam, qui mortalitèr peccant in ſuperfluo ac vano ornatu, & pompis corporis.

24. Et quia pro hoc ultimo neceſſarium eſt ſcire, quando ſit mortalitèr peccaminoſus iſte vanus ornatus, ideò abundè id explicat in §. 18. innuens creviſſe hunc vanum ornatum ex negligentiâ Confeſſorum, qui ſuper illo nunquam

ſcru-

ſcrupulos injecerunt pœnitentibus, & ſtabilit ſequentes regulas: Ornatus iſte eſt, mortalitèr peccaminoſus.

25. 1. Quando quis ſe ornat ob finem mortalitèr peccaminoſum.

26. 2. Quando in ſe ornando violat, vel cauſa eſt, ut alii violent aliquod Dei, vel Eccleſiæ præceptum, ut ſi laborent, vel laborare faciant in die feſto, ſi tùnc omittant, vel omittère faciant ſacrum; ſi cauſent marito ſumptus ſuprà vires: ſi veroſimilitèr ex tali ornatu conjiciat fore, ut in domo exurgant diſſidia, & odia: ſi talis ornatus familiæ ſit occaſio blaſphemiarum, lucrorum, aut contractuum illicitorum: ſi inde omittantur eleemoſinæ debitæ, legata pia non ſolvantur, aut alia debitâ, vel nova contrahantur; ſi fraudentur operarii debitâ mercede; propptereà prædicti Creditores non poſſunt collocare ſuo tempore virgines nubiles, & alia complura patiuntur damna, quæ quiſquis ex ſe facilè colligit. In his omnibus caſibus uſus pomparum, & ſuperfluus ornatus eſt peccatum mortale. Et quia ferè impoſſibile eſt, quod fœmina ſuperfluè ſe ornans nõ cognoſcat, vel non debeat cognoſcere incõvenientia hujuſmodi, ideò Confeſſarius per ſe loquendo, damnabit peccati mortalis ornatum prædictum, niſi contrarium omninò conſtet.

27. 3. Etiamſi non excedat vires, ornatus erit peccatum mortale; ſi ex ſe, vel ex hominum acceptione inducat ad libidinem: ſi per talem orna-

tum omninò reliquis ſuæ conditionis inſuetum, veroſimilitèr conjiciat præberi occaſionem perſonæ particulari, ut ſe amet inhoneſtè: ſi talis ornatus eà intentione uſurpetur, ut ſoveat amorem inhoneſtum: ſi talem ornatum componant ſigna amoris inhoneſti, ut eſt varietas colorum &c.

28. Ita expedito ornatu, regreditur S. Carolus ad enumerandos alios peccatores, quibus neganda, vel differenda eſt abſolutio; & ſexto loco enumerat eum, qui deſiderat quidem deſerere peccatum, ſed veroſimilitèr conjicit ſe relapſurum, nec media firmè proponit amplecti, quæ Confeſſor indicit, ne relabatur. His neganda eſt abſolutio; & ſeptimò differenda eſt certo generi perſonarum, ut ſunt juvenes otioſi, profitentes quotidiè ludum, ebrietatem, crapulam, amorem inhoneſtum, peccata carnis, blaſphemias, verba inhoneſta, murmurationes, odia, detractiones, & ſub Paſcha confitentes, proponunt quidem emendam, ſed Confeſſor veroſimilitèr conjicit relapſum: octavò differenda eſt illis, qui per annos involuti peccatis, & relapſi, nullum ſtudium dederunt emendationi.

29. In §. 19. explicatur primùm, quid ſit occaſio proxima; & deinde oſtenditur, qui conſtituti in aliquà hujuſmodi occaſione proximà, dimittendi ſint, vel quibus differenda abſolutio. Cum igitur occaſio proxima ſit illa, in quà quis poſitus frequentèr peccat, nomine occaſionis proximę (quoad intentum S. Caroli, & ſecundum quod ſufficit ſcire Confeſſori) veniunt omnia illa, quæ afferunt

cau-

cauſam peccati: primò, quia de ſe inducunt ad peccatum: ſecundò, quia in illis talitèr aſſuevit pœnitens peccare, ut Confeſſor prudentèr conjiciat illum ex malo habitu non derelicturum peccatum, ſi perſeveret in tali occaſione. Primi generis occaſio eſt profiteri ludum alearum &c. ad hujuſmodi ludos habere domum, habere ad ſuum beneplacitum perſonam, cum quà peccatur, perſeverare in ſermone, obtutu, aut familiaritate inhoneſtâ. Pœnitens igitur conſtitutus in hac occaſione primi generis, non eſt abſolvendus, ſi occaſio actu extat, niſi eam dimittat, v.g. niſi dimittat concubinam actu domi exiſtentem, vel niſi ceſſet eam ſuis ſumptibus ſuſtentare, quando ſuſtentat ruri, vel alibi; nec abſolvendus eſt, qui conduxit domum pro ludo, aut pro meretricio, quouſque actu non dimiſerit ſaltèm aperire domum pro ludo, & pro meretricio, etiam dimiſſis fœminis: In reliquis occaſionibus enumeratis, vel ſimilibus, non eſt abſolvendus, niſi promittat deſerere: quod ſi aliàs promiſit, nec deſeruit, non eſt abſolvendus, antequam actu deſerat.

30. Sed & adhùc diſtinguendum eſt in hujuſmodi occaſionibus: poſſunt enim eſſe voluntariæ, & involuntariæ: Occaſio dicitur involuntaria, quando nequit dimitti ſine ſcandalo, aut infamiâ. Igitur in hujuſmodi occaſionibus involuntariis, Confeſſor utatur hiſce regulis: primò differat abſolutionem, quoad uſque videat certa ſigna veræ emendationis. At ſi abſque periculo ſaltèm infamiæ ne-

queat differri abſolutio,cognoſcaturque Pęnitens verè contritus, diſpoſitus, ac paratus ſubire remedia proponenda à Confeſſario, tùnc iſte proponet convenientiora, qualia ſunt, ut ſolus non tractet cum ſolà, ut aſſumat aliquam afflictionem carnis, ut habeat ſpecialem orationem &c.quæ remedia ſi acceptet, poterit abſolvi: quòd ſi pręcedentèr acceptavit, & nihilominùs nulla eſt ſecuta emendatio, tùnc cùm totâ acceptatione remediorum diſferatur abſolutio, niſi actu occaſionem tollat, vel ſaltèm quoad uſque non contulerit rem cum Epiſcopo, cum quo, celatâ omninò perſonâ, confeVret caſum.

31. Dictum eſt nmu.29 quod datur alterum genus occaſionum proximarum; & ſunt illa omnia, quæ quidèm ex ſe non inducunt ad peccatum, ſed inducunt ratione talis perſonæ, quæ hìc, & nùnc judicatur talitèr diſpoſita, ut ſit relapſura in eadem peccata, ſi perſeveret in eâdem occaſione. Hujuſmodi ſunt, militia, negotiatio, officium Judicis, Advocati, Procuratoris, Oeconomi: quæ quidem à pluribus exercentur ſanctiſſimè ob fundum virtutis,quam in ſe habent; nihilominùs habituatis in peccato ſunt occaſio furtorum, injuſtitiarum, odiorum, calumniarum, fraudum, periuriorum, & ſimilium criminum; & ſi talitèr habituatus in iis perſeveret, non erit in poſterum fortior,quàm anteà fuerit, ut veroſimilitèr conjicit Confeſſor ex debilitate Pœnitentis: Hujuſmodi perſonę vel debent deſerere tale

exer-

exercitium, vel illud exercere de licentiâ, & ſub obedientiâ docti, ac pii Sacerdotis, qui non abſolvet prædictum pœnitentem, ſi fundatè dubitet relapſurum in eadem peccata, ſed differet abſolutionem, quoad uſque videat actualem emendationem competentem. Oculatus in hoc debet eſſe Confeſſor: etenim ex horum inertiâ procedit, ut noſtris temporibus ullum vix extet exercitium aliàs juſtiſſimum in civili Republicâ, in quo non regnent peccata, & plura, & gravia.

In pluribus officiis plura jurantur, quæ deinde non demandantur executioni.

32. Conſultores, Advocati, Procuratores &c. ſerviunt malignitati Clientum, & injuſtitiis manifeſtis.

33. Milites incumbunt duellis, odiis, homicidiis, ludis, blaſphemiis, rapinis, meretricibus.

34. Negotiatores, uſuris, fraudibus, vendentes pluris, quàm res valeat, aut malam ſupponentes pro bonâ, pejerantes, fraudantes vectigalia &c.

35. Artifices laborant in die feſto, omni cultu Dei omiſſo, nuſquam audientes verbum Dei, & familiam ita educantes.

36. Si per ſingula diſcurrat Confeſſor, agnoſcet in pluribus hujuſmodi exercitiis, hominem vixiſſe continuò in peccato mortali; qui non ſit hìc, & nùnc abſolutionis capax, niſi vel reddatur fortior, vel tollatur occaſio.

37. Et ſi diligentiùs obſervet, occurrent plures, quorum præteritæ confeſſiones fundatiſſimè judi-

cari poterunt invalidæ: quare ab iis, ultrà actualis competentis emendationis ſigna, Confeſſor exiget generalem confeſſionem.

38. Cautior erit Confeſſor in quibuſdam exercitiis nullius neceſſitatis, aut utilitatis pro Republicâ: Hujuſmodi ſunt frequentare choræas, converſari cum blaſphemis &c., frequentare tabernas, marceſcere in otio &c. Quidquid ſit, an hæc reponi debeant inter occaſiones primi, vel ſecundi generis inſinuatas n.29. certè neganda eſt abſolutio, niſi pœnitens animo renunciet prædictis exercitiis, & proponat ab iis abſtinere; Quod ſi primâ, vel ſecundâ vice, videatur ita diſpoſitus pœnitens, ut illi credendum ſit promittenti ſe abſtenturum; ſi poſteà deficiat, differenda eſt abſolutio, quouſque actu dimiſerit occaſionem.

39. Confeſſor negabit abſolutionem exercentibus contractus nominatìm prohibitos, aut expreſsè illicitos, niſi priùs reſcindantur, & quantum poteſt, ſatisfiat parti læſæ: Ubi verò contractus eſt dubius, abſolvatur Pœnitens, dummodò priùs det cautionem exequendi; quod judicabitur.

40. Neganda eſt, etiam in Jubilæis, abſolutio illis, qui obligati edicto Pontificio, vel Epiſcopali denunciare aliquid, omiſerint, niſi priùs actu denuncient, & ſatisfaciant damnis ſecutis ex omiſſione denunciationum.

41. Neganda eſt abſolutio obligatis reſtituere, aut ſatisfacere, niſi priùs actu compleant, cum poſſunt; Sed ſi ſint in periculo mortis, poterunt abſolvi,

vì,dummodò totum faciant,quod in ſe eſt,ut deinde quam primùm ſequatur ſatisfactio. Hæc omnia ex Sancto neceſſarium fuit fuſiùs adducere, quia ſine eorum perfectâ intelligentiâ Confeſſor multa quotidiè peccaret. Volui tamen mihi licentiam ſumere variandi aliqualitèr verba (nullatenùs ſenſum) ut adaptarem ſingula iis, qui præparant ſe ad confeſſiones,egreſſi è ſcholis Theologiæ Moralis, & difficilè percipiunt aliquas doctrinas,niſi proponantur ſub terminis uſitatis in ſcholâ.

42. His obſervationibus, & regulis præventus Confeſſor, ubi nullum in Pœnitente agnoſcit motivum differendæ,vel negandæ abſolutionis, curabit confeſſionem compleri, accuſando ſe de omnibus peccatis jàm confeſſis, & de illis, quorum non recordatur,commiſſis corde,ore,vel opere,necnon de omnibus peccatis vitæ præteritæ.

43. Quæ ubi pœnitens compleverit, Confeſſor exequetur, quæ ordinat Rituale adductũ c.7.n.21.

44. Proſequitur in 20. §. S. Carolus proponere formam abſolutionis, cum precibus Eccleſiæ conſuetis.

45. In 21. agitur de pœnitentiis injungendis: circà quas ſuprà habes Rituale c.7. n.22. & 23.

46. In 22.hortatur Confeſſarios fugere omnem avaritiæ ſuſpicionem juxtà Rituale c.7.n.24.& 25. Suadetque notitiam Canonum Pœnitentialium, ut ex Catechiſmo dictum eſt c. 6. n.12.

47. In 23.agitur de ſigillo confeſſionis juxtà ea quæ præcipiuntur in c.*Omnis utriuſque*,ut c.8. nu.4.

48. In 24. agitur de fide confeſſionis, quam aliquando petunt Pœnitētes, & in Urbe relinquenda eſt, ubi audiuntur infirmi. Vid. d c.10. n.1.2. & 8.

49. In 25. & ultimo ponuntur variæ inſtructiones per Confeſſarios dandæ pœnitentibus, ut perſeverent in bono. Prima: Confeſſor, quippe Pater ſpiritualis, inſtruat omnes in vitâ Chriſtianâ, ſed præſertìm illos, à quibus electus eſt in Directorem ſuæ vitæ. *Secunda* firmet pœnitentes in propoſito non peccandi mortalitèr, nèc unquam deflectendi à voluntate Dei: Tertia: Quod ut faciliùs conſequatur, inculcet hominem à Deo fuiſſe creatum eo fine, ut hìc Deo ſerviens, tandem illo fruatur æternalitèr; quare inducatur pœnitens, ut ad hunc finem omnia dirigat, paratus amplecti quidquid ad illum confert, paratus rejicere quidquid ab illo retrahit, ita ut admittat, vel dimittat omne officium, vel exercitium, quod juxtà ſuum ſtatum, ad ſalutem conſequendam, Pater ſpiritualis judicabit admittendum, vel dimittendum. Quarta: Quilibet, juxtà ſuam capacitatem, inſtruatur in modo orandi, ita ut actu oret, bis ſaltem in die, veſperi, & manè. Quinta: Inducatur, ut quotidiè audiat ſacrum, & die feſto divinis adſiſtat officiis: *Sextà*: Inſtruat capaciores circà orationem mentalem. Alios autem ut devotè recitent Roſarium, Coronam, vel Officium B. Virginis, aut Pſalmos Pœnitentiales. *Septima*: Inducat omnes, ut examinent quotidiè conſcientiam, quam, erit optimum, ſi tota familia in communi examinet ad

ve-

veſperam: Octava: Hortetur omnes ad frequentiam ſacramentorum, Euchariſtiæ ac Pœnitentiæ: optimum eſſet inducere illos ad octiduam communionem: qui verò minùs diſpoſiti ſunt ad hanc frequentiam, primò inducantur, ut communicent in Paſchate, Pentecoſte, B. Virginis Aſſumpione, Feſto omnium Sanctorum, Nativitate Domini, & primâ Dominicâ Quadrageſimæ, quò ſe præparent jejunio quadrageſimali: deinde inducat ad communionem menſtruam; & ita nullo negotio aſſueſcent ad octiduam. Nona: Specialitèr curet confeſſor, ut pœnitens inſumat dies feſtos in Dei cultum; ideòque hortandus erit dare ſuum nomen alicui ex Confraternitatibus, quæ die feſto vacant orationibus, aliiſque piis operibus. Decima: Commendet Patribus, ac Matribus-familiàs rectam filiorum educationem, ita quod die feſto mittantur ad doctrinam Chriſtianam, & ducantur ad lectiones ſacras, ac divina officia; & incitentur ad frequentiam ſacramentorum. Undecima: Qui ſciunt legere, inducantur, ut ſibi provideant libros pios, Vitas, ſcilicet, Sanctorum, Gerſonem de Imitatione Chriſti, Opera Ludovici Granatæ, Exercitia vitæ ſpiritualis, Roſarium Gaſparis Loartis. Praxim Orationis ſpiritualis P. Matthiæ Capuccini, aut ſimiles, quòs, præſertìm die feſto, in communi curabunt legi toti familiæ. Duodecima: Qui habent ſubſtantiam hujus ſeculi, doceantur conſervare ſuum ſtatum Chriſtianè, ac modeſtè, non negligere de ſuperfluis eleemoſinas, quarum lar-

gitio eſt in præcepto; ideòque ne deſpiciant, curent dirigi conſilio docti, ac pii Sacerdotis. Tandem Confeſſor apta unicuique ſuggeret documenta, quibus juxtà ſuum ſtatũ proficiat in viâ Domini.

50. Hæc ſunt monita S.Caroli ad Confeſſarios in compendium redacta, pro majori commoditate præparantium ſe ad confeſſiones; qui reflectant huc uſque allatam fuiſſe doctrinam generalem circà Sacramentum Pœnitentiæ deſumptam ex Magiſtro, ex Tridentino, ex Catechiſmo, & Rituali Romanis, ex Litteris patentibus Epiſcoporum pro audiendis confeſſionibus, & ex S.Archiepiſcopo; quæ mihi videntur abundè ſufficere pro inſtructione, & directione Confeſſorum circà ſacramentum Pœnitentiæ ut ſic. Notetur tamen, quod prædictæ inſtructiones, aliæ ſunt tantùm doctrinales, aliæ inſupèr authoritativæ: Doctrinalis eſt Inſtructio ex Magiſtro, & ex S. Carolo pro Confeſſoribus extrà Diœceſim Mediolanenſem, in Eccleſiis, in quibus nondùm Superiores præceperunt, ut Confeſſarii ſe dirigant juxtà illas: Tridentini, & Ritualis Inſtructiones ſunt omninò authoritativæ, ſicut cæteræ Conſtitutiones Apoſtolicæ. Quia traditæ ab habente poteſtatem, ut juxtà illas dirigamur: quod etiam nonnulli volunt de Catechiſmo Romano. Etiam authoritativæ ſunt litteræ patentes Epiſcoporum: Propter eà præparans ſe ad confeſſiones ſciat, quod authoritativæ obligant, non quidem omnes æqualitèr, ſed magis, vel minùs, juxtà gravitatem ordinationis;

ideò-

ideòque Confeſſor curabit, quantùm poteſt, ea fidelitèr exequi, ut ordinantur, habito ſemper reſpectu ad circumſtantias loci, temporis &c. Quæ verò ſunt doctrinales, non habent quidem obligandi authoritatem, ſed tamen oſtendunt, quid competat naturæ, ac ſtatui hujus ſacramenti, rectæque illius adminiſtrationi: quare erunt etiam ipſæ magni faciendæ.

CAPUT XII.

Præparans ſe ad confeſſiones curabit ſcire ſequentia circà Sacramenti Pœnitentiæ Miniſtrum.

1. POſt traditam notitiam de hoc Sacramento in generali, hauſtâ ex fontibus Theologiæ, qui ſunt verbum Dei Eccleſiæ revelatum, & authoritas Doctorum, quæ in Theologiâ eſt ut principium probabile ex S. Thomâ 1. p.q. 1-a.8.ad 2., deſcendo per ordinem ad ipſas concluſiones Theologicas, de quibus inſtrui debet ſe preparans, antequam in particulari cognoſcat peccata, quæ ſunt materia remota hujus ſacramenti: & has concluſiones debet ſcire quilibet exponens ſe examini confeſſionum. Examinator, antequam de ſcientiâ examinandi experimentum capiat, inquirit, quo in loco velit audire confeſſiones: nàm, v.g. ſi Eccleſia eſt ruralis, examinat de peccatis pro-
priis

priis ruſticorum, inter quos aliqua ſunt omninò innominata; & ita poteſt quis eſſe aptus audiendis confeſſionibus, eſto ignoret naturam nonnullorum criminum; At quilibet ſcire debet perfectè rationem hujus ſacramenti: quia nemo debet ignorare officium, quod exercet: Præparans igitur ſe ad confeſſiones curet callere quam maximè ſequentia.

2. D. Quod officium exercet Confeſſarius in adminiſtrando ſacroſanctum Pœnitentiæ Sacramentum?

M. Confeſſarius exercet triplex officium Judicis, Medici, & Doctoris: Duo prima litteralitèr innuit Rituale adductum c.7. n.6. Tertium verò Doctoris, eſto non litteralitèr exprimat, abundè ſignificatur n.17. Officium Doctoris exercet inſtruendo Pœnitentem juxtà dicta c.7. n.17. & juxtà monitum S. Caroli c.11. à n.19. Hæc autem ſi ignoret præparans ſe ad confeſſiones (quod eſſet maximum inconveniens) antequam ſe præſentet examini, legat, & relegat *Inſtructionem pro ordinandis* a c.8. ad 13. ſunt enim ipſa fidei rudimenta, quæ quilibet Chriſtianus tenetur ſcire, ut diſcipulus, & Confeſſarius, ut Magiſtèr, juxtà ibidem dicta c.36. n.19. & c.39. n.1. Officium Judicis exercet proferēdo ſententiam abſolutionis, ad inſtar actus judicialis, vel retinendo peccata, dùm ſine abſolutione dimittit indiſpoſitum; vel ligat ad pœnam juxtà Magiſtrum c.3. n.14. & 15. Exercet officium Medici, dùm imponit pœnitentias medicinales,

dat

dat remedia pro tollendâ occaſione proximâ, vel adversùs alia peccata &c.

3. D. Teneturne Confeſſarius facere hoc triplex officium ergà ſingulos Pœnitentes?

M. Rituale adductum c. 7. n. 17. aſſerit expreſsè quod officium Doctoris exerceat *pro perſonarum qualitate* & officium Medici n. 22. *quantùm ſpiritus, & prudentia ſuggeſſerit, habitâ ratione ſtatus* &c. & officium Judicis exercebit, ut idem præcipit n. 26.

4. D. Quia calleo doctrinam Chriſtianam ex *Inſtructione pro ordinandis* à c. 8. ad 13. videor mihi cum adiutorio gratiæ Dei, poſſe ſufficientèr exercere officium Doctoris multitudini Pęnitentium, ut Confeſſor ordinarius, ita ut non peccem gravitèr in illo munere: propterea peto inſtrui circà officium Judicis; & primò quid requiritur, ut validè abſolvam?

M. Illa generalis Inſtructio ſufficit pro communitate Chriſtianorum, ſed non pro ſingulis: Inter Chriſtianos adſunt gravioribus diſtenti negotiis, alii cupidi Chriſtianæ perfectionis, alii addicti vitæ contemplativæ, &c. His docendis alia complura tenetur ſcire Confeſſor, juxtà Rituale c. 7. nu. 15. ante omnia inquiret de ſtatu Pœnitentis; & ubi hic exigit doctrinam majorem, illam Confeſſor hauriet à libris, & à viris doctioribus, atque exercitatioribus c. 7. n. 7. ut ex S. Carolo c. 11. nu. 5. nàm unicuique danda ſunt documenta, & medicinæ convenientes, nèc in aliquo genere debet onus docendi aſſumere, qui non eſt

Doctor in tali genere. S. Carolus c. 11. n.5. Illa igitur generalis inſtructio ſufficit tantùm pro Cõfeſſore ordinario, & expoſito ad univerſitatem fidelium, qui, ut etiam pro univerſitate, officium Judicis exerceat validè, debet eſſe Sacerdos, habens juriſdictionem, ſciens formam, & de facto proferens, cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia. Rituale c.7. n.4. quodcunque ex his deficiat, abſolutio eſt invalida, & Pœnitens, ubi ſciverit defectum, tenebitur eadem peccata confiteri alteri Sacerdoti, qui habeat omnia, & ſingula prędicta.

5. D. Nihil mihi occurrit circà primum requiſitum, *quod ſit Sacerdos*: nàm legi pluriès dicta ſuper hoc in *Inſtructione pro ordinandis* c. 29. nu. 8. c.34. n.15. & ſuppl. S.Thomæ 3. p. q.8. quare peto inſtrui circà ſecundum de Juriſdictione, ut validè abſolvat?

M. Juriſdictio eſt neceſſaria Confeſſori, ut validè abſolvat: nullus enim Judex validè judicat, niſi judicatus ſit ſubditus per juriſdictionem ordinariam, aut delegatam: dicitur habere ordinariam juriſdictionem Sacerdos, qui ex vi ſui officii habet adminiſtrare hoc ſacramentum, ut Pontifex in toto orbe, Epiſcopus in ſuâ Diœceſi, Parochus in ſuâ Paræcia, &c. dicuntur habere delegatam, qui ab habente poteſtatem delegandi obtinent licentiam audiendi confeſſiones: Parochus in ſuâ Paręciâ non habet hanc poteſtatem delegandi abſque ullâ licentiâ Epiſcopi. Tridentinum ſeſs. 23. cap.15. de reformatione. Vide cap. 10. num. 15.

Re-

Regularis inſupèr legat caput nonum.

6. D. Circà tertium requiſitum peto, an ad validitatem ſacramenti requiratur verbis proferre formam, vel ſufficiat illam tradere ſcripto?

M. Non ſufficit proferre ſcripto: nàm Eph. 5. *Chriſtus dilexit Eccleſiã, mundans eam lavacro aquæ in verbo vitæ.* Auguſtinus tr. 80. in Jo: *Accedit verbum ad èlementum, & fit ſacramentum.* Videatur S. Thomas 3. p. qu. 60. ubi loquitur in genere de omni ſacramento, & ſuppl. qu. 9. art. 3. Hìc equidem agit de confeſſione, quæ eſt materia ſacramenti, nihilominùs ratio concludit etiam pro formâ. Videatur inſupèr decretum Clementis VIII. prohibentis de ann. 1602. confeſſionem in ſcriptis. Illud hìc non propono, uti neque caſus, qui ex eo deciduntur: etenim ſcribo pro Confeſſore ordinario; & hìc, relictis quæſtionibus metaphyſicis, in id ſemper incumbit, ut quilibet Pœnitens præſens proprio ore confiteatur propria peccata, quę poſteà ipſe abſolvit per formã proprio ore prolatã.

7. D. Circà quartùm requiſitum in *Inſtructione pro ordinandis* c. 14. n. 9. habeo, quid, & quotuplex ſit intentio, & cap. 19. quæ intentio requiratur ad ſacramenta. Inſupèr lego ſæpiſſimè S. Thomam 3. p. q 64. a. 8. qui adducit pro neceſſitate intentionis efficaciſſimam rationem; ex quâ colligo intentionem hujuſmodi etiam requiri ad lucrandas Indulgentias. Igitur ſolùm peto, an requiratur in Confeſſore intentio faciendi effectum ſacramenti, ſeù juſtificandi peccatorem per abſolutionem?

M. Chri-

M. Chriſtus Dominus debuit habere prædictã intentionem; ſed in Miniſtro vel hujus, vel alteriùs ſacramenti, ſufficit intentio faciendi, quod facit Eccleſia: quare Pœnitens validè eſſet abſolutus, quando habens ego cætera requiſita, cum prædictà intentione, abſolverem determinando mentalitèr me nolle juſtificare pęnitentem; imò etiamſi crederem ſacramentum carere virtute juſtificandi: nec enim requiritur fides in Miniſtro. S. Th. 3. p. q. 64. ar. 9.

8. D. Habeo, quid requiratur in Miniſtro, ut validè abſolvat; peto, quid ultrà requiratur, ut abſolvat licitè?

M. Requiritur, ut ſit in gratià, quà carens validè abſolvet, ſi habeat requiſita poſita n. 4. Trid. ſeſs. 7. can. 12. ſeſſ. 14. cap. 6. can. 10. S. Thom. 3. p. q. 64. ar. 5. ſuppl. q. 19. ar. 5.

9. D. Si gratia requiritur ſolùm ad licitè, non ad validè abſolvendum, excommunicatus peccabit quidèm abſolvendo, ſed validè abſolvet?

M. S. Thomas ſuppl. qu. 19. ar. 6. poſuit excommunicatum abſolvere invalidè; & ità tunc erat ſentiendum, quia excommunicatus erat privatus omni juriſdictione; propterea deficiebat in ſecundo requiſito poſito n. 4. Sed poſt decretum Martini V. juriſdictio tollitur ſolùm excommunicato vitando, vel publico percuſſori Clerici: quare ſi talis eſſet excommunicatus, de quo in caſu, abſolutio eſſet invalida, eſto invincibilitèr ignorarem excommunicationem, quia non mea ignorantia,

ſed

ſed (& ſit regula univerſalis) ſola Superioris authoritas confert juriſdictionem: ſi non ſit talitèr excommunicatus, & ignoravi excommunicationem, validè abſolvor: ſi verò ſcivi excommunicationem: diſtingue: aut illum adii ex aliquâ neceſſitate, vel erat proprius Superior, nec habebam in promptu Confeſſarium idoneum; & tùnc ille peccat abſolvens in peccato mortali; ſed ego utor jure meo, & malo illius in bonum meum: Extrà dictos duos caſus, invalidè abſolvit, non quia deficiat in juriſdictione, ſed quia ego accedens pecco mortalitèr, & committo ſacrilegium, cooperans ſacrilegio illius. Ita deducitur ex ratione S. Thomæ 2.2.q.78.a.4. quam oportebit callere, quia eſt univerſalis ad decidendos plurimos caſus.

10. D. Scientia requiriturne in Confeſſore ut validè, vel ut licitè abſolvat?

M. Aliqua ſcientia requiritur ad validè abſolvendum, nempè, ut ſciat proferre formam; nec alia requiritur ad validitatem: eſto ignoraret omnia myſteria fidei, quia ex n.7. non requiritur fides in Miniſtro, validè abſolveret, dummodò haberet requiſita poſita nu.4. & dummodò Pœnitens datâ operâ non requireret Confeſſorem ignorantem, quia tùnc pœnitens peccans accedit indiſpoſitus: Vide n.9. Alia ſcientia requiritur, ut licitè abſolvat, quia ſine illâ abſolvens peccaret mortalitèr; & alià requiritur ad congruitatem, ut perfectiùs exerceat triplex officium Doctoris, Judicis, & Me-

dici. Non poſſum determinare, quænàm ſcientia ſit de neceſſitate, & quæ de congruo; Ratio eſt, quia nulla concluſio deduci poteſt, niſi ex ſuis principiis, & præmiſſis. Præmiſſæ, quibus innititur Theologia Moralis ſunt determinationes Eccleſiæ, vel ratio: Nulla ratio præcisè determinat tantam ſcientiam, quia ſcientia eſt medium; & determinare media ſpectat ad Prudentiam, ut dicetur p.2. c.14.n.1. quæ nunquam determinat media in univerſali, ſed modò accipit plura, modò pauciora, ſecundùm quod conducunt ad finem: ſed nec Eccleſia determinavit tantam præcisè ſcientiam. Rituale c.7. n.7. videtur exigere, quod ſciat diſcernere inter lepram, & lepram, diſtinguens genera, ſpecies, numerum, & circumſtantias explicatu neceſſarias peccatorum, de quibus dicetur in ſequentibus, & dictum eſt in *Inſtructione pro ordinandis* c.40. n. 24. & 25. Debet ſcire, caſus reſervatos Papæ, & Epiſcopo: Rituale cap.7. n.8. Debet ſcire, inſtructionem ſacramenti Pœnitentiæ ex ipſo Rituali n.9. ſaltèm quoad ea, quæ ſunt ſubſtantialia. Edictum Sancti Officii, Conſtitutiones Apoſtolicas ſuprà poſitas, Propoſitiones in materia morum damnatas, &c. Cæterùm auditurus confeſſiones expediat ſe ab hiſce ſcrupulis, an habeat, vel non habeat ſcientiam omninò neceſſariam, primò ſequendo monitum S.Caroli poſitum c.9. n.5. ut non ſe ingerat audiendis pœnitentibus, quos dubitat habere caſus ſibi non reſolubiles: ſecundò ſequendo ordinationem Ritualis

tualis c.7. nu.7. *ut quantam maximam poteſt, ſcientiam, ſtudeat ſibi comparare.* Vide c.3. n.16.

11. D. Quibus mediis poterit Confeſſor comparare ſibi hanc quantam poteſt, maximam ſcientiam?

M: Tria proponit Rituale c.7. n.7. Primum eſt aſſidua oratio; eritque optima, quam compoſuit, & recitabat ante ſtudium S. Thomas, inſerta in ejus opuſculis, & incipiens: *Creator ineffabilis* &c. Eritque optimum, quotidianum Miſſæ ſacrificiũ ad hunc etiam effectum applicare, ut Deus nobis conferat *ſcientiam Sanctorum.* Secundum medium proponitur ſtudium probatorum Auctorum, Catechiſmi præſertim. Author aliquis poteſt eſſe probatus, vel per auctoritatem Eccleſiæ Romanæ, vel per authoritatem alicujus particularis Eccleſiæ, vel per communem acceptationem Theologorum: Primi ſemper præferantur aliis: & ſecundi in illâ Eccleſiâ præferantur tertiis. Præter Tridẽtinum, & Authores ſuperiùs adductos, quos optimum erit, legere ſæpiùs in fonte. S. Carolus commendat Confeſſoribus Paſtorale S. Gregorii, libros Sancti Joannis Chryſoſtomi de Sacerdotio, Summam S. Antonini, & ſi quam aliam Epiſcopus utilem judicaverit. Libellus Romæ editus inſcriptus *Avvertimenti di S. Carlo,* &c. eſt omninò neceſſarius. Sed principia doctrinæ Moralis continet Summa S. Thomæ: Virtutes, & vitia in generali explicantur 1. ſecundæ. Agit de virtutibus, & vitiis in ſpecie 2.2. De Sacramentis 3. p. à qu.60.

cum toto ferè ſupplemento. Sanè Angelici dogmata inconcuſſa, tutiſſimaque appellavit Alexander VII. Imò nullius Sancti doctrinam à Deo Eccleſia univerſalis orat intelligere, ut doctrinam Aquinatis, in Collectâ ſuæ feſtivitatis orans *da nobis, quæſumus, & quæ docuit, intellectu conſpicere, & quæ egit, imitatione complere.* Habet hæc Angelica doctrina compendium totius Moralis, quam Spiritus Sanctus docuit in Eccleſiaſtico, in Evangelio, in Epiſtolis Apoſtolorum: quos etiam libros curabit Confeſſor legere ut verbum Dei, & ut fundamentum, ſuper quo ædificant omnes Theologi. Plura etiam hujuſmodi fundamenta ſunt in Jure Canonico, cujus volumina legat Confeſſor ſaltem quoad illam partem, quæ tangit forum conſcientiæ, & deciſionem caſuum Moralium, relictâ Juriſperitis parte illâ, quæ tangit forum exterius. Sciat antiquitùs caſus omnes non ita obvios per Confeſſorem fuiſſe communicatos Epiſcopo, qui, adhibito Theologorum conſilio, ſi deciſio videretur paulò profundior, conſulebatur Apoſtolica Sedes. Ex hac, re per Theologos doctiores acritèr examinatâ, prodibat oraculum; & inde compactum eſt aureum volumen Decretalium. Tertium medium à Rituali propoſitum comparandæ ſcientiæ eſt *prudens conſiliũ peritorum.* Huic exquirendo ſcimus antiquitùs conveniſſe Monachos ex collationibus Caſſiani. Has ex Breviario aſſiduè pervolutabat S. Thomas. Quilibet ferè Ordo Regularis, etiam Camaldulenſium, ſtabili-

bilivit hujuſmodi lectiones, ſeù collationes de caſibus conſcientiæ, & ſanè cum magno populorum fructu, qui ſanctè illas frequentant; quem fructum intendens SS. D. N. Clemens XI. præcepit eaſdem collationes, ſeù lectiones in Urbe omnibus Confeſſariis, ut dictum eſt c. 10. num. 2. & 14.

13. D. Quia Confeſſor dicitur Miniſter Sacramenti Pœnitentiæ, vellem ſcire, quæ differentià intercedat inter Pœnitentiam, ut eſt Virtus, & ut eſt Sacramentum?

M. Ex Catechiſmo c. 6. à n. 4. habes, quomodo diſtinguantur ſacramentum, & Virtus Pęnitentiæ. Quia verò clarius id percipitur, ſi explicetur juxtà Theologiam S. Thomæ, ſcito nomine Virtutis Pęnitentiæ, intelligi habitum, quem Deus infundit in voluntate: quando infundit in eſſentiâ animę habitum gratię ſanctificantis, ut ſit filia Dei, & in reliquis potentiis infundit habitus, ut operentur operationes proprias filiæ adoptivæ Dei: & hic habitus Pęnitentiæ inclinat homines ad actus, ſeù operationes, quæ ſunt dolere, confiteri, & ſatisfacere pro peccato, ut eſt offenſa Dei: ſecundò, nomine Pęnitentiæ, veniunt iſti actus, ſive perfecti, ſive imperfecti: ſi ſint perfecti eliciuntur à nobis per habitum pęnitentiæ, & conſequentèr à nobis juſtificatis: uti nomine caloris veniunt omnes gradus & perfecti, ut octavus, & imperfecti, ut reliqui priores: Imperfecti actus Pęnitentiæ ſunt à nobis ante habitum (dependentèr tamen à ſpeciali auxilio Dei). Habitus

Pęnitentiæ nullo modo eſt ſacramentum: Actus autem ſunt materia proxima ſacramenti: quare Pęnitentia ſacramentum diſtinguitur à Pęnitentià virtute, ſicut homo à corpore: ſacramentum enim eſt quoddam totum, cui abſolutio deſervit loco formæ, & prædicti actus loco materiæ.

13. D. Adſuntne aliquæ propoſitiones damnatæ, quę tractent de Miniſtro Sacramenti Pęnitētię?

M. Duas per ſe, & directè ſpectantes ad juriſdictionem, damnavit Alex. VII. nempè, 13. & 16. quæ tangũt juriſdictionem in generali: quę tãgunt juriſdictionẽ ſuper reſervata, innuentur ſuo loco.

CAPUT XIII.

De partibus materialibus hujus ſacramenti.

1. D. QUia tactum eſt aliquid de materia, dicatur mihi magis diſtinctè, quæ ſit materia ſacramenti Pęnitentiæ?

M. Materia duplex eſt: Remota, & Proxima: Remota ſunt peccata hominis Chriſtiani commiſſa poſt baptiſmum: Subdiſtinguitur: alia enim eſt neceſſaria ſimùl, & ſufficiens, nempè, peccata mortalia certa Chriſtiani, commiſſa poſt baptiſmum, & nunquam ritè confeſſa: Alia eſt materia neceſſaria, non ſufficiens, nempè, peccatum mortale dubium, quod ex unâ parte tenemur confiteri: S. Thomas ſuppl. qu.6. art.4. ad 3. nàm in dubiis tutior pars eſt eligenda: ex aliâ

ne

ne ſacramentũ exponatur periculo nullitatis,non poſſumus de illo ſolo abſolvi, ſed tenemur addere aliud certum, vel mortale, vel veniale: Tertia tandem eſt materia ſufficiens, nempè, peccatum veniale, vel etiam mortale, aliàs ſemel ritè confeſſum. Tridentinum ſeſſ. 14. c. 5. S. Thom. 3. p. q. 84. ar. 2. & ſuppl. q. 2.

2. D. Quæ eſt materia proxima Sacramenti Pœnitentiæ?

M. Sunt tres actus Pœnitentis, Cordis Contritio, Oris Confeſſio, Operis Satisfactio. Ad hos reducuntur illa quinque dicta in *Inſtructione pro ordinandis* cap. 11. n. 26.

3. D. Præparans ſe ad audiendas confeſſiones, præſertim in Examine Romano, debet callere Theologiam Moralem, ut Sapientia eſt; Audivi multos ibi reprobatos, quia habebant ſcientiam, non ſapientiam: Ex S. Thomâ 1. p. q. 1. ar. 8. *Sapientis eſt ordinare*: Iſti habebant ſcientiam de quibuſdam tractatibus, ſed non ſapientiam: nec enim ſciebant ordinatè: multò minùs habebant Sapientiam perfectam: hæc eſt ſpeculativa ſimùl, & practica ex eodem 2. 2. q. 45. art. 3. Deſiderans ego habere Theologiam Moralem ordinatè, & cum reſpectu ad praxim, peto inſtrui, ut ordo exigit, de ſingulis partibus materialibus Sacramenti Pœnitentiæ, ita quod de illis perfectè addiſcam quæſtiones non metaphyſicas, ſed quæ faciunt ad praxim pro Confeſſore ordinario; & primò de Contritione?

M. Præparans ſe ad confeſſiones, ut dignè exerceat triplex officium Judicis, Doctoris, ac Medici, circà contritionem ſciat ſequentia: primò: Contritio importat ſaltèm duos actus: alterum, quo dolemus de peccato præterito: alterum propoſiti de cavendo futura. (S. Thomas ſuppl. q. 1. ar. 1.) Secundò: uterque actus debet eſſe ſuper omnia (q. 2. ar. 4.) ita quod plus doleat de offensâ Dei, quàm de aliis malis, & proponat vitare potiùs offenſam Dei, quàm cætera mala: Id tamen ſufficit in generali; non eſt neceſſarium dicere: *Eligam potiùs, quàm peccare, infernum* (ibid. ad 4. & quodl. 1. ar. 9. ubi ait: *Stultè faceret, qui ſe, vel alium ſollicitaret* ad ita explicandum in particulari, eſſetque *inducere ad tèntationem, & præbere occaſionem peccandi.*) Sufficit etiam, quod uterque ſit ſuper omnia *Appretiativè*, non *Intenſivè*. (Hi termini explicantur in *Inſtructione pro ordinandis* cap. 11. num. 28. 29.) S. Thomas ſuppl. qu. 3. artic. 1. Sed & vide Catechiſmum cap. 6. num. 8. Tertiò: Contritio, ut ſit materia ſacramenti debet eſſe ſenſibilis, quia omne ſacramentum eſt ſignum ſenſibile quo ad materiam, & formam. *Inſtructio pro ordinandis* c. 11. n. 2. S. Thomas 3. p. q 60. a. 4. Senſibilis autem dicitur Contritio conſiſtens in actu volutatis, quia conjungit ſibi actum aliquem externum Virtutis Pœnitentiæ. Hi actus externi ſunt gemitus, lachrymæ, tunſio pectoris, vocalis confeſſio &c. (3. p. q. 84. a. 9. ad 1.) Per hos reddita ſenſui ſubjecta contritio fit materia ſacramenti:

menti: quartò: Cõtritio mortalium debet eſſe univerſalis, & de omnibus, ſuppl. q. 3. a. 2. ubi ad 2. notentur illa verba: *Debet non ſolum de peccato, ſed de oblivione ejus dolere, quæ ex negligentiâ contigit*: ſi enim debet conteri de oblivione, debet illam confiteri, etiam quoad numerum. Vide Catechiſmum c. 6. n. 11. Dicitur autem nniverſalis dolor, quando formale motivum eſt univerſale, quanquàm materialitèr explicem aliqua ſolùm peccata, v.g. oblitus in examine duorum criminum contrà Caſtitatem, recordor decem contrà juſtitiam, & memorans illa decem, doleo, quia per illa offendi Deum ſummè bonum contritione perfectâ, vel imperfectâ, quià Deum offendens, infernum promerui: Motivum hoc eſt univerſale, conveniens omni peccato; & ideò cum tali dolore confitens abſolvor directè à decem, indirectè à duobus oblitis: At ſi dolerem illis decem offendiſſe Deum, ob turpitudinem injuſtitiæ revelatam à Deo Eccleſiæ, motivum hoc eſt particulare, utpotè non conveniens illis duobus contrà caſtitatem; proptereà in tali caſu à nullo abſolverer, quia Deus non dimidiat veniam. Curet tamen Confeſſor, ut Pœnitens doleat etiam materialitèr de omnibus juxtà monitum S. Caroli c. 11. n. 42. S. Thomas ſuppl. q. 2. a. 6. Quintò: Dolor debet eſſe ſupernaturalis, hoc eſt, regulatus à fide, quæ eſt principium ſupernaturalitatis (57. prop. damnata ab Innocentio XI.) 2. 2. q. 16. a. 1. quare non ſufficit timor pœnæ temporalis, quia fides non docet peccanti imminere talem pœnam, ſicu-

ſicuti docet imminere pœnam alteriùs vitæ: ibid. q.19.a.2 ad 4. *Timor ſervilis, & initialis reſpiciunt pœnam, per quam homines attrahuntur ad Deum, divinitùs inflictam, & comminatam*. Alios actus contritioni annexos ex Tridentino vide c.4. & 3. p. q.85. a.5. Sextò: dividitur Contritio in Imperfectam, & Perfectam. Differentia utriuſque poſita eſt in *Inſtructione pro ordinandis* c.11. n.27. ſeqq. & n.31. dictum eſt alterutram ſufficere huic ſacramento, accipiendo imperfectam, ut ſemper acceperunt antiqui Scholaſtici pro Attritione includente Amorem Dei initialem. Vide ſuprà Tridentinum c.4. n.13. E contrà plures Theologi recentiores aſſerunt ſufficere dolorem ex metu gehennæ ortum, etiam nullo interveniente actu imperfecto charitatis in Deum, propter ſe ſuper omnia dilectum. Hanc opinionem Alexander VII. prohibuit notari cenſurâ. Ego ſuſtinui mordicùs neceſſitatem Amoris Dei in diſſertatione ſuper hoc editâ de anno 1698. Abſit tamen, ut Examinatores velint obligare ad hanc ſequendam: Semper in quæſtionibus controverſis relinquunt optionem examinato; Rejiciunt tamen dolorem ex gehennæ metu ortum ſine ullo reſpectu ad Deum, quem plures Eccleſiæ particulares jàm damnarunt, ut omninò inſufficientem. Septimò: Contritio ut ſit materia proxima Sacramenti, debet connecti aliis partibus ejuſdem, v.g. poſt elicitam contritionem, ad pedes Confeſſarii, propono præ verecundiâ tacere aliquod peccatum, quod aperio deinde inductus

Con-

Confeſſarii monitis: in hoc caſu novus dolor eſt eliciendus: primi enim vis, & efficacia fuit interrupta quoad ſacramentum, per ſubſequens ſacrilegium, & univerſalitèr omne peccatum mortale interrumpit efficaciam præcedentis doloris. Nonnulli diſputant, an contritio ſerotina valeat pro confeſſione ſequentis manè: Tu ex illo principio, vide an illa confeſſio procedat in virtute contritionis heſternæ: Valebit enim confeſſio, ſi ita procedat: non valebit, ſi ita non procedat. S. Thomas 3.p.q.84.a.1.ad 3. ſuppl.q.7. art.3. ad 3.

4. D. Dicta num. præcedenti de primâ parte materiali hujus Sacramenri, videntur ſufficere præparanti ſe ad exercendum munus Confeſſoris ordinarii, & cogitanti profundiùs callere Theologiam Moralem. Ille habet in compendio doctrinam Contritionis. Hic citata loca, ex quibus eliciat rationes: quare ſtudium hujus ſcientiæ faciliùs redditur ex triplici capite: primò ſi rationes hìc infererētur, cōfunderetur, qui ſolùm capax eſt ſcientiæ ordinariæ, ut exerceat triplex munus Judicis, Doctoris, & Medici: ſecundò volumen creſceret, & præ pretio fugerent illud comparare plures, qui aliàs habent libros nominatos c.12. n.12. tertiò aqua purior eſt in fonte, quàm in rivò; & Moralis adæquat magis intellectum hauſta ex fonte Scripturæ, Conciliorum, Patrum, ac primorum Magiſtrorum; quàm ex liberculis. Igitur optimè conſultum eſt cuilibet, notando libros, quos ſibi provideat Confeſſor; & ego pedetentim, juxtà redditus

be-

beneficii, ac patrimonii, ſtudeo illos comparare, conſciùs plurima, ex ignorantiâ Confeſſorum, vigere peccata, quæ tollerentur, ſi ad hoc munus deputati, quotidiè legerent aliquid ex prædictis libris; quidquid tamen ſit de aliis: de me rationem Deo reddere teneor, acerbiſſimè puniendus, niſi ſciam neceſſaria: quare inſtructus circà primam partem materialem hujus ſacramenti, peto inſtrui circà ſecundam, quæ eſt *Oris Confeſſio?*

M. Oris confeſſio eſt actus virtutis Pœnitentiæ, &, ut ordinatur ad abſolutionem, eſt ſecunda pars materialis ſacramenti: Ut rectè fieret, antiqui aſſignarunt ſexdecim conditiones comprehenſas iis verſibus.

Sit ſimplex, humilis confeſſio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, diſcreta, libens, verecũda,
Integra, ſecreta, lacbrymabilis, accelerata,
Fortis, & accuſans, & ſit parere parata.

S. Thomas ſuppl. q.9. a.4. eas mirabilitèr explicat oſtendens, quæ ſint de neceſſitate, & quæ de congruitate. Ad captum Confeſſoris ordinarii diſſeram de illis, juxtà terminos, quibus utuntur Caſuiſtæ: Primò igitur confeſſionem debet præcedere diligens examen conſcientiæ: Tridentinum ſeſs. 14. c.5. Quantum temporis in hoc inſumendum ſit, vide ex S.Carolo c.11.n.15. Catechiſmus etiam c.6. n.11. præcipit reiterare confeſſionem, quando nimìs remiſſum præceſſit examen. Hoc eſt neceſſarium, ne homo ſe exponat periculo omittendi aliquod peccatum: quare qui in manè confeſſus

eſt,

eſt, & paulò poſt ut celebret, vult confiteri de actu impatientiæ, v.g. commiſſo poſt confeſſionem, non peccat, confitens abſque prævio examine, quia certus eſt moralitèr, quod nullum relinquet peccatum: è contrà non confeſſus per annum, v.g. invalidè confitetur ſine examine, quanquam caſu diceret omnia: id enim eſt per accidèns: aliàs verè periculo ſe exponit. Secundò: confeſſio debet eſſe ſine mendacio. S. Thomas ſuppl. q.6. a.4. Videatur Magiſter c.3. n.20. Tertiò: confeſſio debet eſſe integra. Sed integritas eſt duplex: alia materialis: alia formalis: Materialis conſiſtit in explicando peccatorum commiſſorum ſpeciem, numerum, & circumſtantias explicatu neceſſarias: Formalis eſt, quando quidèm, ob aliquod impedimentum, vel morale, vel phyſicum, omittitur aliquod peccatum, ſed tamen pœnitens dicit omnia, quæ poteſt, cum animo dicendi reliqua ſuo tempore, & cum dolore univerſali de omnibus etiam, quæ omittit, juxtà dicta n.3. de dolore univerſali. Sine integritate formali confeſſio eſt invalida. Homo dicitur integer materialitèr, ſi habet omnia membra: ſi deſit aliquod, ſed habeat eſſentialia hominis, dicitur integer formalitèr. Natura tendit ad conſtituendum hominem materialitèr, & formalitèr integrum: Præter intentionem naturæ naſcitur homo mancus ex defectu virtutis in ſemine. Ita Pœnitens debet intendere confeſſionem materialitèr, & formalitèr integram. Invalidè, & ſacrilegè confitetur, ſi præ verecundiâ nolit facere integram ma-

materialitèr (loquendo de mortalibus) ſed ſi ex parte ſuâ faciat, quantum poteſt, defectuſque proveniat ex alio impedimento, vel phyſico, vel morali, utpotè formalitèr integra, erit valida. Difficultas eſt ſtabilire in particulari, an hoc, vèl illud impedimentum ſufficiat. Ex Rituali c 7. n. 28. impedimentum phyſicum, quo deficeret vox infirmum, ſufficit. Idem diç, ſi poſſet quidèm loqui, ſed indè augeretur notabiliſſimè infirmitas, quia præceptum juris divini cedit præcepto juris naturæ non damnificandi propriam ſalutem. E contrà ex 59. propoſitione ab Innocentio XI. damnatâ, non ſufficit impedimentum morale conſurgens ex frequentiâ populi ad hoc ſacramentum; ſed neque conſurgens ex timore infamandi ſe ipſum apud Confeſſorem: benè tamen conſurgens ex timore gravi, & juſto infamandi complicem. Ex vi hujus regulæ diſſerendum de aliis caſibus particularibus.

5. D. Ad confeſſionem ex parte Pœnitentis, ſequitur obligatio ſigilli ex parte Confeſſarii; quare peto, quid importet hoc ſigillum?

M. Circà ſigillum vide c. 3. n. 21. & ex c. *Omnis utriuſque* c. 8. n. 4. nàm ibi clarè innuitur, quomodo ſe debeat gerere Confeſſarius. Videatur etiam S. Thomas ſuppl. q. 11. Sigillum dicitur obligatio ſtrictiſſima proveniens ex jure Eccleſiaſtico, divino, & naturali, non revelandi audita in confeſſione, quæ ſi revelarentur, redderent odioſam confeſſionem. Hinc non tenemur ex vi ſigilli cælare actus virtuoſos, vel indifferentes, in confeſſione auditos,

ditos, quia, docendo poſſe hæc dici, non redditur odioſa confeſſio, ſed benè tenemur ex vi ſigilli naturalis cælare actus virtuoſos, juxtà intentionem Pœnitentis. E contrà redditur odioſa, ſi doceatur poſſe dici peccata, vel defectus etiam naturales, ut quod ſim illegitimè natus &c. Cælanda ſunt, eſto ex revelatione immineret ſalus, & ex occultatione ruina mundi totius, nàm reddere odioſam confeſſionem eſt malùm majus, quàm ruina mundi: Confeſſor obligatur hoc ſigillo, etiam ſi ex defectu diſpoſitionis non abſolvat Pœnitentem, imò etiam ſi ſacrilegè hic confiteatur; dummodò illa confeſſio habeat aliquem ordinem ad ſacramentum, & Pœnitens habeat animum ſe accuſandi Sacerdoti tanquàm Miniſtro Chriſti. Sed non tenetur, ſi Pœnitens ſimularet confeſſionem, ſed re verà ſub eà ſimulatione vellet trahere Confeſſorem ad turpia, vel ad rebellionem in Principem: vel ſi Hæbræus fingeret hoc, ut appareret Chriſtianus, quia nullus ex his ordinat hunc actum ad confeſſionem, ſed ad ſimulationem confeſſionis. Confeſſor ita audiens hujuſmodi ſimulantes, obligaretur ex vi ſecreti naturalis in delictis privatis, quæ tenemur cælare, ſed teneretur revelare delictum rebellionis, delicta contrà Sanctum Officium, & ſimilia delicta publica. Ita obligat hoc ſigillum, ut neque poſſimus uti ſcientiâ in confeſſione habità, eſto nullum omninò eſſet periculum revelandi perſonam. Ita ex decreto Sanctæ Inquiſitionis damnante propoſitionem contrariam de anno 1682.

quod

quod ut clariùs intelligatur, fingamus electionem per vota ſecreta inſtare in communitate undecim Regularium, ſex, de quorum numero ſum ego, adhærentibus Petro. Interim ex illius confeſſione agnoſco Petrum eſſe hæreticum, ambire dignitatem ſimoniacè, ut ſeminet hæreſim &c.; eſto nunquam detegi poſſit, quis receſſerit à Petro, non poſſum ego uti tali ſcientiâ ad negandum ſuffragium, quia ſcio vice Dei, non ut homo: ſecùs eſt, ſi aliundè ſcirem: tamen notat S. Thomas quæſt. citatâ, eſſe cavendum, ne cæteri ſcandalizentur, dùm de eo, quod ſcivit in confeſſione Sacerdos, & aliis viis, differit cum aliis.

6. D. Quid eſt operis Satisfactio, quæ dicitur tertia pars materialis ſacramenti Penitentiæ?

M. Plenam Satisfactionis doctrinam habebit preparans ſe ad confeſſiones ex Tridentino ſeſ. 14. c. 8. quam ſæpiùs attentè leget, non contentus recolere concluſiones ex illo traditas c. 5. n. 43. nàm ibi Spiritus Sanctus inſtruit circà illam pleniſſimè. Sed, & Catechiſmum c. 6. n. 12. S. Thomam à ſuppl. q. 12. ad 16. Rituale adductum c. 7. nu. 22. & ſeqq. Satisfactio poteſt ſumi duplicitèr, prout eſt in propoſito, & prout eſt in executione. Prout in propoſito, eſt pars eſſentialis ſacramenti Peniten-tiæ. Aliqui docent ad confeſſionis validitatam ſufficere, quod Pœnitens velit agere pœnitentiam in Purgatorio, poſſe propterea reſpuere Pœnitentiam à Confeſſore injunctam. Hæc opinio fortè

non

non placet Sanctæ Inquiſitioni, nec eam audire volunt Examinatores Urbis, nam ex c. 3. n. 15. Clavis ligat ad pœnitentiam. Satisfactio in executione eſt pars integralis ſacramenti, & per conſequens ex opere operato remittit pœnam ſolvendam in Purgatorio, quatenùs cum illà nobis applicatur ſatisfactio Chriſti; & ita Pœnitens curare deberet, ur opera ſatisfactoria, quæ ſibi ultrò eſt aſſumpturus, ſibi imponerentur à Confeſſore; nàm ultrò aſſumpta ſolum valent ex opere operantis; ut à Confeſſore impoſita valent ex opere operantis, quantùm de ſe poſſunt, & ex opere operato, quia ſunt inſtrumenta, quibus applicatur nobis ſatisfactio Chriſti. Pœnitens igitur tenetur acceptare pœnitentiam, & illam adimplere quàm primum. Imò ex Rituali c. 7. n. 15. debet Confeſſor interrogare, an adimpleverit pœnitentiam præcedentis confeſſionis; & illum ordinariè non audiet, niſi priùs ſatisfaciat, quandò differt ſine rationabili causâ. Ex 15. propoſitione damnatâ ab Alexandro VII. nequit pœnitens propriâ authoritate ſibi ſubſtituere, qui adimpleat illam. Vide rationem c. 6. n. 12.

7. D. Valet nè Satisfactio à Pœnitente facta, dum eſt in peccato mortali?

M. Vide S. Thomam ſuppl. q. 14. a. 2., & c. 3. n. 6. c. 6. n. 12. Inde apparet peccatorem in peccato mortali adimplentem pœnitentiam, in anteriori confeſſione impoſitā ſatisfacere obligationi contractæ cum Confeſſore, coram Deo tamen, non

ſatisfacit per illam pœnis ſibi debitis in Purgatorio ratione criminum priùs confeſſorum. Fructus bonorum operum eſt triplex, Meritum, Impetratio, & Satisfactio: Secundus, & tertius fundantur in primo; quare cùm per bona opera in mortali exercita, peccator nihil de condigno mereatur, neque ſatisfacit. De congruo tamen quodlibet opus bonum eſt valdè utile; præſertìm, quando volens Confeſſor probare conſuetudinarium v.g., differt abſolutionem; & interìm, dùm probat, imponit partem pœnitentiæ: Imò ita ordinariè fieri debet, dùm differtur abſolutio.

8. D. Prodeſt multùm, ſi præparans ſe ad confeſſiones, craſsâ Minervâ ſaltèm, ſciat diſtinctionem inter meritum de condigno, & de congruo. In docendo diebus Dominicis doctrinam Chriſtianam, experior excitari fideles etiam rudiores audiendo explicatos quoſdam articulos, à Caſuiſtis recentioribus relictos, ut ajunt, Scholaſticis?

M. Inſtructioni fidelium ſanè magis conferunt queſtiones aliquæ omninò Caſuiſtis intactæ quàm illæ ab Alexandro VII. vocatæ *corruptela Chriſtianæ vitæ*. S. Thomas 1. 2. q. 114. a. 6. explicat utrumque meritum: Homo meretur de condigno apud Principem, quandò tali actioni, ut à tali elicitæ debetur tanta merces, vel præmium: De congruo meretur, quandò tale præmium non debetur tali actioni, ſed congruum eſt, quod Princeps, ob ſuam magnanimitatem, remuneretur operantem magis, quàm ſibi debeatur ſimplicitèr.

citèr. Hæc verò, qui rudiores inſtruit in doctrinâ Chriſtianâ, explicabit, pro eorum captu, exemplis, præſertìm Parabolâ patrisfamilias relatâ Matth. 20. 1.

9. D. Dicendum eſt, quibus modis poſſimus Deo ſatisfacere, ut Confeſſor ſciat, quas pœnitentias debeat imponere?

M. Modos ſatisfaciendi explicat Tridentinum ſeſs. 14. c. 9. S. Thomas ſuppl. q. 15. & tacti ſunt ex Catechiſmo c. 6. n. 12. Satisfacimus primò flagellis à Deo immiſſis, & patientèr toleratis: ſecundò jejuniis; (quo nomine venit omnis afflictio corporis voluntariè aſſumpta) tertiò oratione (quo nomine venit omnis elevatio mentis in Deum) quartò eleemoſinis (quo nomine veniunt quatuordecim opera miſericordiæ. S. Thomas in 4. d. 15. q. 2. a. 2. qu. 2. docet in oratione includi jejunium; & in eleemoſinâ jejunium, ac orationem. Vide illum. Quare Confeſſor imponens aliquod opus miſericordiæ imponit triplex genus ſatisfactionum.

10. D. Quomodò debebit ſe gerere Confeſſarius in imponendis pœnitentiis?

M. Confeſſor injungit pœnitentias, ut Judex, & Medicus: Ut Judex, ad ſatisfaciendum de præteritis; ut Medicus, ad cavendum futura. Ex Rituali c. 7. n. 23. habet, quas pœnitentias imponere debeat. Porrò notandum ex S. Thomâ ſuppl. q. 18. a. 4. quod Medicus malè faceret, ſi omnibus laborantibus eodem morbo applicaret eandem

medicinam, univerſalitèr ab Hippocrate prçſcriptam contrà talem morbum. Debet quidem dirigi ex præſcripto Hippocratis; at ulteriùs conſiderare complexionem infirmi, vires, tempus, &c. quibus conſideratis, quia non omnis complexio eſt apta medicinæ adeò efficaci, quantum poterit, cuilibet aptabit medicinam Hippocratis. Et ita Confeſſor, præcipiet ſatisfactionem pro ratione ſtatus, ut Rituale ait c.7. n.22. aptando illam Canonibus antiquis. Aliquæ tamen medicinæ ſunt univerſales pro omni morbo, & niſi contrarium ſuadeat evidens neceſſitas, omninò applicandæ, ut Diæta, &c. Confeſſor primò videbit an Eccleſia Romana vel ſuus Epiſcopus pro tali delicto determinaverit aliquàm hujuſmodi, & ad unguem ſervari curabit. In Bullâ Cœnæ lædentes libertatem Eccleſiaſticam, debent ſatisfacere, revocando, & delendo è libris decreta contrà illam facta, reddendoque certiorem de hac revocatione Sedem Apoſtolicam, & hoc adimpleri debet ante abſolutionem. Reus contrà edictum Sancti Officii, poſt trigintâ dies, nequit abſolvi, niſi ſatisfaciat actu denunciando. Abſolvendus in articulo mortis debet ſatisfacere per juramentum de ſtando mandatis Eccleſiæ, & ſatisfaciendo parti læſæ, teneturque convaleſcens quàm primùm exequi jurata, ſub pœnâ incidendi in novam excommunicationem, niſi obediat. Hæ Penitentiæ, ſunt imponendæ juxtà præſcriptum Superioris, & Canonum, ſeù conſtitutionum Apoſtolica-

rum

rum; quarum propterea curabit Confeſſor habere perfectam notitiam. Ex Tridentino ſeſs.24.c.8. de ref. publicè peccantibus injungenda eſt publica pœnitentia, & ſolus Epiſcopus eam poteſt commutare in ſecretam.

11. D. Confeſſor debet ne imponere pœnitentias ſecundum Canones pœnitentiales antiquos?

M. Eccleſia in Concilio Tridentino collecta multùm deſideravit, ut redderetur priſtinus fervor veterum pœnitentiarum, quà proptèr pleni ſpiritu Matris, filii obedientes, Parochi, Concionatores, & Confeſſores, quilibet in exercendo ſuo officio, curabunt inflammare populum ad illum fervorem; ſicuti tamen Eccleſia neminem obligat, ita nec ipſi obligent, ſed oſtendant, quantum ædificationis oriretur in populo, ſi peccator, præſertìm publicus, ultrò ſuſciperet prædictas pœnitentias, quarum ritus extat in Pontificali Romano p.2. Et verò Catechiſmus c. 6. n. 12. commendat, ut Confeſſor indicet pœnitenti qualitatem pœnitentiæ olim per Canones taxatam; Canoneſque ideò S. Carolus collegit diſtinctè per præcepta Decalogi, quæ violamus. In *Inſtructione pro ordinandis* c. 38. ex eodem Sancto adduxi Canones pœnitentiales pro Eccleſiaſticis peccantibus. Vide illas c. 38. tamen conſiderâ plures ex illis pœnitentiis fuiſſe diminutas, vel auctas noſtris temporibus, & poſſe plus prodeſſe, ſi Confeſſor ſciat, quæ nùnc vigeant, quam, quæ olim viguerint, & jàm obſoleverunt. Igitur contrà pri-

mum Decalogi præceptum eſt primò hæreſis, cujus pœnæ ſunt excommunicatio in Bullà Cœnæ, & aliæ imponendæ per Inquiſitores, quæ paſſim legi poſſunt apud varios: ſecundò ſunt diverſa ſuperſtitionum genera; Pœnas etiam imponunt Inquiſitores, & Confeſſarii eſt ſcientes hujuſmodi peccata obligare ad revelationem juxtà edictum S.Officii, ut poſſint ſubjici prædictis pœnis. Contrà ſecundum præceptum eſt primò blaſphemia, cujus peccati pœnitentiam habes in Bullâ Sixti V., perjurium, quod, præter alias, incurrit pœnam infamiæ. Violatio voti, quæ punitur juxtà varias Conſtitutiones Religionum. Simonia, cujus pœnam ſingularem habes in *Inſtructione pro ordinandis* c. 40. n. 40. Circà tertium violanres feſta, & jejunia, variè puniuntur, juxtà varias determinationes cujuslibet Eccleſiæ. Circà quartum indicanda maximè erit peccanti contrà conſanguineos, & ſuperiores, pœna celerioris mortis ab ipſo Deo comminata, ultrà alias pœnas ab Eccleſiâ ſtatutas, præſertìm excommunicationis in Bullâ Cœnæ, per ſchiſma recuſantibus obedire Sanctæ Matri Eccleſiæ. Violans quintum per irregularitatem ita pùnitur, quod in totà vità non poſſit ampliùs communicare, niſi communione laicà. Ulteriùs punitur excommunicatione occidens Clericum, vel procurans abortum animatum: Et aliqui etiam in Bullà Cœnæ. Sexto præcepto opponuntur plura vitia graviora, & minùs gravia. Concubinarii, & Adulteri pœnas renovavit Tri-

Tridentinum ſeſs. 24. c. 8. Augenturque, ſi peccatum hoc ſit ſacrilegium, &c. In Bullâ Cœnæ adſunt plures Canones contrà violantes ſeptimum pręceptum aliquibus gravioribus peccatis. Circà octavum prohibens injurias verborum, erit maximè ponderanda pœnitentia reſtitutionis famæ, major ſanè, quàm reſtitutio rerum: hæc enim fieri poteſt in occulto; at qui injuriavit, idem tenetur ſe retractare, etiam cum juramento affirmans ſe fuiſſe calumniatorem, &c. Contrà nonum, & decimum oſtendet peccata, quanquam in animo commiſſa, apud Deum conſtituere reos, ac ſi verè commiſiſſent furta, adulteria, &c. Ut inculcet gravitatem criminis, inducatque reum ad pœnitentiam ſalutarem, Confeſſor addat ſi placet, pœnas multò graviores, etiam mortis, inflictas in foro civili crimini particulari, cujus pœnitens ſe accuſat. Ita ex magnitudine veterum novarumque pœnitentiarum Canonicarum, nec non civilium; ex magnitudine pœnarum alterius vitæ, ſed principalitèr ex deſiderio ſatisfaciendi Deo, perficiet, quntùm poterit, amorem, & dolorem initialem pœnitentis, ut ſibi deſideret augeri pœnitentias, quas imponet non juxtà deſiderium, ſed ſecundum, quod *ſpiritus*, *& prudentia ſuggeſſerit* ergà infirmos procedens, ut Rituale præſcribit c. 7. n. 22.

12. D. Poſſumus ne ſatisfacere Deo alitèr, quàm per hujuſmodi pœnitentias.

M. Pręparans ſe ad confeſſiones notabit ex ma-

lignitate noſtrorum temporum oriri, quod communitèr non poſſint imponi antiquæ pœnitentiæ; quamvis Confeſſor oſtendat neceſſitatem ſatisfaciendi Deo, rigorem veterum Canonum, gravitatem pœnarum Purgatorii &c., nemo tamen reperitur, qui ſe ſubjiciat. Ne igitur alienentur à ſacramento, juvabit illos ſuadens recipere Indulgentias, circà quas optimum erit legere ſtabilita per Tridentinum ſeſs.25.& per S.Thomam ſuppl. q.25.26.& 27. Porrò circà illas Confeſſor ſciat, quod bona morientis in Republicâ ſine hæredibus applicantur ærario publico, ex quo Princeps, ut adminiſtrator, cum causâ, poteſt illa educere in ſubſidium reliquorum ſubditorum; & ita in Eccleſiâ, ſatisfactiones Chriſti, B. Virginis, & Sanctorum, quæ ſuperabundarunt ipſis, reponuntur in theſauro Eccleſiæ, Summuſque Pontifex, vel Epiſcopi, ſecundum quod illis eſt conceſſum, poſſunt applicare cum causâ ſatisfactiones illas aliis Chriſtianis; & hæ ſunt Indulgentiæ, quę valent ad remittendas pœnas in Purgatorio debitas pro peccatis anteà deletis quoad maculam: quare Indulgentiam, etiam Plenariam, vel Jubilæum, nemo acquirit, niſi de illis peccatis, quæ Chriſtianus per dolorem ante delevit, quoad maculam, & quia ſolum eſt Sanctorum, ita de omnibus venialibus dolere, ut deleant omnem maculam, ita ſolùm eſt Sanctorum acquirere Indulgentiam omnium peccatorum plenariam, ſed acquirent de illis, quorum maculam delent, dum-

modò

modò obſervent præſcripta à concedente Indulgentias; quare Confeſſor à pœnitente interrogatus de modo acquirendi Indulgentiam, excitabit primò ad maximum dolorem de peccatis; ſecundò conſiderabit attentè formulam Indulgentiæ, curabitque ad ungnem ſervari conditiones ibi præſcriptas, etiamſi variè illam explicent Doctores, quia Indulgentia prodeſt juxtà intentionem concedentis explicatam in verbis, ut ſonant, non interpretatam juxtà mentem unius, vel alterius Doctoris.

13. D. Quæ differentia eſt intèr Indulgentiam ad tempus, Indulgentiã plenariam, & Jubilæum.

M. In Indulgentiâ ſeptem annorum, v.g. de theſauro Eccleſiæ nobis applicatur ſatisfactio, quæ poſſit tollere pœnam Purgatorii, quæ tollebatur per pœnitentiam, ſecundum Canones antiquos, continuatam annis ſeptem; & ita diſſerendum de reliquis. Indulgentià plenarià tollit omnem pœnam in Purgatorio debitam pro peccatis, de quibus dolemus juxtà formulam: Jubilæum, circà remiſſionem pœnæ nihil differt ab Indulgentià plenarià, ſed ſolum addit poſſe nos abſolvi à peccatis, & cenſuris reſervatis, commutari vota &c. juxtà formam Jubilæi.

14. D. Circà partes ſacramenti Pœnitentiæ materiales, adſunt ne aliquæ propoſitiones damnatæ à Romanis Pontificibus?

M. Circà materiam remotam hujus ſacramenti Alexander VII. damnavit 11. Circà materiæ proxime

ximæ primam partem, nempè dolorem, Innocentius XI. damnavit 57. Circà ſecundam, nempè, Confeſſionem, Alexander VII. damnavit 14. & Innocentius XI. 59. Conſideranda eſt etiam 56. Circà tertiam, nempè, ſatisfactionem adeſt 15. Alexandri VII. Circà ſigillum duas damnavit Sancta Inquiſitio Romana de anno 1682. Etiam 64. & 65. Innocentii XI. reſpiciunt diſpoſitionem neceſſariam pro hoc ſacramento. Et quoad Indulgentias, prout ſpectant ad ſatisfactionem, vide 37. Alexandri VII.

CAPUT XIV.

De Formâ Sacramenti Pœnitentiæ.

1. PReparans ſe ad confeſſiones, ſufficientèr, quantum opus eſt Confeſſori ordinario, inſtructus de partibus materialibus hujus ſacramenti in genere, curabit eodem modo inſtrui circà formam, nempè, verba abſolutionis. Totum ſcientificè diſcet ex S. Thomà 3. p. q. 84. a. 3. & quoad praxim ex Rituali, ex quo habebit, quæ ſint eſſentialia, quæ addita ex conſuetudine laudabili Eccleſiæ, quando hæc poſſint omitti, quando addenda ſit abſolutio ab excommunicatione &c. Nullam hæc difficultatem patiuntur, ſed indigent ſolùm Sacerdote prudenti, ac reſpiciente Eccleſiæ ritus, eo pietatis oculo, quo filius reſpicit ritus à matre ſtabilitos, matrique dictatos

à Spi-

à Spiritu Sancto: nàm ita fiet, ut ad unguem obſervet omnia, & quidem juxtà ſpiritum matris nos obligantis, modò ſub mortali, modò ſub veniali.

2. D. Poteſt nè Sacerdos addere, vel tollere verba ad formam abſolutionis ab Eccleſià præſcriptam?

M. Super iſtà quæſtione generali ad omnia ſacramenta, vide S. Thomam 3. p. q. 60. a. 8., & de ſacramento Pœnitentiæ in ſpeciali q. 84. a. 3. Tridentinum ſeſs. 4. cap. 3. etenim invalidum erit ſacramentum, ſi eſſentialia mutentur, ita quod non ſignificent, quod habent cauſare. Tridentinum declarat hæc pertinere ad eſſentiam, *Ego te abſolvo*, &c. Diſputant aliqui an per ly *&c.* tanquàm eſſentialia velit ſequentia, *à peccatis tuis.* Quia dubium eſt fundatum, quoad praxim tu ne tere tempus, ſed adhibè ſemper illa verba, uti teneris juxtà primam propoſitionem ab Innocentio XI. prohibitam; Cætera verba non ſunt eſſentialia, Vide *Inſtructionem pro ordinandis* cap. 40. n. 9. ſed tamen juxtà præſcriptum Ritualis proferantur clarè, ac diſtinctè, ut ſententię verba, etiam non eſſentialia, ſolet proferre Judex. Qui ſyncopant in illis, id faciunt cum gravi ſcandalo fidelium (ut etiam Eccleſiaſtici, præſertìm in choro pſallentes divinum officium.) Vide dicta cap. 7. num. 30.

3. D. Poteſt ne Sacerdos addere conditionem in proferendo formam ſacramenti?

M. Paulò fuſiùs eſt tractandus hic punctus, ob ſun-

fundamentum, quod præparanti ſe ad confeſſiones debebit ſervire tanquam univerſale principium decidendis caſibus infinitis, ubi benè penetretur. Aliquid circà conditiones dictum eſt in *Inſtrutione pro ordinandis* c. 40. n. 22. Si ponatur conditio de futuro, nullum ſacramentum eſt validum, eſto deinde conditio verificetur, eſto cras reſtituat, non valet ſacramentum, ubi dicerem, *ſi cras reſtitues, ego te abſolvo*: nec enim poteſt ſuſpendi effectus ſacramenti, ſed ſtatim vel operatur totum, vel nunquam. Conditio de præſenti, vel de præterito non invalidat, ſed peccaret ſacerdos illam apponens ad libitum, & abſque convenienti neceſſitate: nec enim debet variare ritum ab Eccleſiâ determinatum, ſed ubi extat neceſſitas, apponitur licitè. Ut autem videamus, quæ ſit iſta neceſſitas, ſtabiliendum eſt illud principium univerſaliſſimum: *De duobus malis minus eſt eligendum.* Hoc principium valet tantum in malis phyſicis, non in peccatis. Valet enim, quando eſt neceſſitas eligendi alterutrum, & peccatum eligere non neceſſitamur. S. Thomas 2.2. q. 43. a. 7. ad 5. nec enim peccamus eligendo, quod eligimus neceſſariò. Contingit tamen aliquid eſſe peccatum ſub unâ circumſtantiâ, quod non eſt tale ſub aliâ; ſic occidere hominem de ſe eſt peccatum; quod non eſt tale, ſi conſideretur homo, ut noxius Reipublicæ, & occidatur ab habente poteſtatem publicam. Similitèr variare ritum formæ ſacramenti de ſe eſt peccatum, ſed non eſt tale, ſi apponatur

in

in circumſtantià, quod ſit neceſſitas apponendi. Confeſſor non excuſet eum, qui de duobus peccatis eligit minus, quia principium illud non habet locum in malis moralibus. Tamen ſi ego ſim paratus furari, vel occidere Paulum, Petrus videns me nolle ab utroque ceſſare, poteſt conſulere minus: quia in tali caſu non cooperatur, nèc influit in furtum, ad quod ſum paratus, ſed influit ſolùm, ut non occidam; non tamen Paulus poterit conſulere mendacium leve in tali caſu (eſto ſit minùs malum) quia non ſum paratus ad hoc, & per conſequens conſulendo influeret, quare tene hanc regulam: Non pecco, ſi conſulo minùs malum, ad quod ſocius jàm eſt patatus: pecco, ſi conſulò minus peccatum, ad quod non eſt paratus. In praxi tamen conare, ut avertas quodlibet etiam minimum peccatum, quià difficile eſt ita te cuſtodire, ut nullatenùs, ita conſulendo, velis tale peccatum. Secundò etiam circà mala phyſica, principium illud valet tantùm, quando extat vera neceſſitas: Injuſtè v. g. Hæbræus me invadit ad mortem; ego è contrà, ſcio, quantùm ſciri poteſt, me eſſe in gratià: Non poſſum vivere, niſi talitèr me defendam, quod indè ſequatur Hæbræi occiſio: Imminent duo mala: mors mea temporalis ex unâ parte: ex aliâ mors temporalis, & æterna Hæbrei: Hoc ſecundum eſt malum phyſicum multò majus primo: nec tamen teneor ad evitandum hoc ſecundùm, incurrere primum, quia non eſt neceſſitas alterutrum eligendi, ſed Hæ-

Hæbræus voluntariè ſe conſtituit in tali periculo. E contrà idem Hæbræus habens infantem moribundum, mihi minatur mortem, ſi baptizem: extat neceſſitas eligendi mortem mei, vel damnationem æternam infantis; debeo eligere illud, ut minus malum: non ita, ſi moribundus eſſet adultus (& aliàs ex officio non teneor baptizare) quia adultus non eſt in neceſſitate, ſed poteſt ſibi providere per baptiſmum flaminis.

4. Deſcendendo ex hoc principio ad conditiones de præterito, vel de præſenti apponendas in ſacramentis, tria mala phyſica veniunt conſideranda: primum eſt variare ritum ab Eccleſiâ determinatum: ſecundum exponere ſacramentum periculo nullitatis: tertium exponere animam periculo damnationis: primum eſt minimum: ſecundum eſt majus primo, minùs tertio: tertium eſt maximum; quia ſemper finis prævalet mediis. In neceſſitate Confeſſor providebit majori malo, apponetque conditionem, ne ſequatur vel periculum damnationis, vel periculum nullitatis; extrà neceſſitatem peccabit apponens conditionem. Hìnc decide caſus plurimos: v. g. Petrus confitens exponit peccatum dubium (quod eſt quidèm materia neceſſaria, ſed non ſufficiens) abſque ullo certo; ſuade illum, ut apponat certum. Et ſi non poſſit id obtineri, potes abſolvere ſub conditione, quia tollere peccatum eſt finis, ad quem ſacramenta ſunt inſtituta, ut media; & ſic differendum de reliquis.

5. D.

5. D. Stabilita præcedentibus numeris multùm mihi proderunt excepturo confeſſiones ſuo tempore. Quia ſtatuitur finem eſſe majus bonum mediis, agnoſco inde gravitatem peccatorum: quæ ſunt in Deum, de ſe, & cæteris paribus erunt graviora peccatis in proximum, quia proximus eſt medium, & Deus eſt finis: Peccatum directè tendens in vitam ſpiritualem proximi, de ſe gravius erit peccato tendente in vitam corporalem, quia hæc eſt medium reſpectu illius. Ita peccans cum fæminâ, eo fine directè, ut hæc Dei gratiam perdat, gravius peccat, quàm ſolùm tollens vitam corporalem per homicidium: ſecùs, ſi tantùm intenderet delectationem peccando cum fœminà, (ut ſempèr contingit: nec enim quis eſt adeò pravus, ut directè intendat in ſocio amiſſionem gratiæ) nàm in tali caſu homicidium, tollens vitam, eſt gravius fornicatione ſolùm tollente meliùs, & ordinatiùs eſſe vitæ. Intelligo furtum eſſe minus peccatum detractione; quia bona exteriora ſunt medium ad famam. Intelligo furtum, & detractionem eſſe minus peccatum homicidio: nam vita hominis conſervatur per bona exteriora, & per famam, ut per media. Intelligo juſtiſſimè damnatas opiniones aſſerentium homicidia poſſe eligi ad conſervanda bona, vel famam, quia eligebant majus malum, ſcilicèt, jacturam vitæ ad fugiendum minus. Ad dirigendas conſcientias, ex hoc principio addiſco plurima, quæ ſi eſſent addiſcenda particularitèr, deberem evolvere libros innumeros,

meros, & confunderer in eorum lectione ob varias Doctorum opiniones; è contrà ſtabilito tali principio, ſufficit in particulari cognoſcere, quod hìc, & nùnc ſit malum majus, quod minus; & id etiam facilè cognoſcitur ex illà regulà, quod finis prævalet mediis; quare peto, ut quàm plura mihi dentur hujuſmodi principia univerſalia; magis enim, & breviori tempore proficiam. Interim quæro, an in caſu aliquo poſſim ſimulare me abſolvere, v. g. magnus vir nequit abſolvi; quia perſeverans in occaſione proximà; ſed ſi virilitèr reiiciatur, ſtatìm me dimittet, electurus Confeſſorem alterius communitatis, qui abſolvet illum etiam indiſpoſitum, cum graviſſimo detrimento meæ. Igitur ne patiar hoc grave damnum, & ne alium Confeſſorem exponam periculo ſacrilegiorum in abſolvendo indiſpoſitum, videor mihi poſſe in tali caſu ſimulare abſolutionem?

M. Contingit aliquotiès pœnitentem, utpotè indiſpoſitum, non poſſe abſolvi, nihilominùs ille, ut conſulat ſuæ famæ, petit ſaltèm benedici, & benedicendus eſt; tùnc enim nihil agitur ſimulatè reſpectu Pœnitentis, cum quo res habetur; & propterea, reſpectu illius, ſignum, quod aſſumitur, non trahitur ad ſignificandum aliud ab eo, ad quod aſſumitur; & ſi circumſtantes putent illum verè abſolvi, non propterea dicitur ſimulari abſolutio, quia cum illis res non agitur. Simulare cum ipſo pœnitente adminiſtrationem ſacramenti, non licet, neque ubi urgeat metus gravis

ex

ex propoſitione 29. Innocentii XI.; & multò minus ex metu perdendi Pœnitentem. Nec dicendum eſt, quod ab aliis abſolvetur: hoc enim eſt judicium temerarium, quia nemo eſt ita immemor ſuæ ſalutis, ut velit committere tàm grande ſacrilegium, ſed ſi alii tantùm auderent, in die ultimà *Unuſquiſque* Gal.6.*ſuum onus portabit*, non aliorum.

6. D. Circà formam hujus ſacramenti extat ne aliqua propoſitio damnata per Romanos Pontifices?

M. Vide 29. ab Innocentio XI. damnatam, quę ut potè univerſalis ad omnia ſacramenta, hoc etiam includit.

CAPUT XV.

Adducuntur Canones antiqui Pœnitentiales.

AUdiſti ex Cathechiſmo c. 6. n. 12. convenire multùm, quod Confeſſor indicat pœnitenti, quam Pœnitentiam præſcripſerunt antiqui Canones alicui peccato. Idem præcipit S. Carolus, imò in examine Confeſſorum, ut dicetur p. 2. c. 64. n. 37. vult de approbando ad confeſſiones experimentum ſumi.

An rectè Canones Pœnitentiales teneat.

illos ad hoc Sanctus ipſe collegit; & ideò hìc illos inſerendos credidi, poſtquam de formâ ſacramenti actum eſt, ut illos reſpiciat Confeſſor in imponendà pœnitentià.

CANONES POENITENTIALES,

Quorum cognitio Parochis, Confeſſoribuſque neceſſaria eſt, diſpoſiti pro ratione ordineque Decalogi.

PATRES docuerunt, quàm neceſſaria admodum ſit Sacerdotibus, qui in audiendis pœnitentium Confeſſionibus verſantur, Canonum pœnitentialium ſcientia. Etenim ſi omnia quæ ad pœnitendi modum pertinent, non prudentiâ ſolum, ac pietate, ſed juſtitiâ etiàm metienda ſunt: certè norma hæc è Canonibus pœnitentialibus ſumatur, oportet. Sunt namque ii quaſi regulæ quædam, quibus cùm ad culpæ commiſſæ gravitatem rectè dignoſcendam; tùm ad imponendam pro illius ratione veram pœnitentiam, Sacerdotes Confeſſarii ità diriguntur, ut ubi ſingula, & quæ ad peccati magnitudinem, & quæ ad pœnitentis ſtatum, conditionem, ætatem, intimumque cordis contriti dolorem pertinent, accuratè perpenderint; tùm demùm pœnitentiam, judicio, ac prudentià ſuà moderentur. Atque hæc quidem, omniſque alia, quæ multiplex eſt, hujus neceſſariæ cognitionis ratio à Patribus explicata, facit, ut quemadmodùm loco ſuo ſuprà dictum eſt, Canones pœnitentiales pro Decalogi ratione diſpoſiti, in hanc libri partem referantur, unde aliqua eorum notitia ab ipſis Confeſſariis Sacerdotibus ſumi poſſit.

PRÆ-

PRÆCEPTUM PRIMUM.

Dominum Deum tuum adorabis, & illi ſoli ſervies.

CANONES POENITENTIÆ,
Si quis contra hoc præceptum aliquo modo peccarit.

QUi à fide Catholicà deſciſcens, intimo ſummoque prævaricationis ſuæ dolore affectus ad Eccleſiam redierit, pœnitentiam aget annis decem.

Quo temporis ſpatio decurſo, ei communio præſtari debet.

Qui dæmoni immolaverit; in pœnitentià erit annis item decem.

Qui more gentilium elementa coluerit; qui vel ſegetibus faciendis, vel ædibus exſtruendis, vel arboribus conſerendis, vel nuptiis contrahendis, inanem ſignorum fallaciam obſervaverit: pœnitentiam aget annos duos feriis legitimis.

Qui ritu paganorum obſervarit calendas Januarii, in pœnitentià erit annos item duos per legitimas ferias.

Qui feſta gentilium celebrarit; pœnitentiam aget itidem annos duos legitimis feriis.

Qui feriam quintam in honorem Jovis honoraverit; pœnitens pane, & aquà victitabit dies quadragintà.

Qui conviviis gentilium, & eſcis immolatitiis uſus erit; publicam pœnitentiam aget.

Qui comederit de idolothito, pœnitens victitabit pane, & aquà dies trigintà.

Qui cum Judæo cibum ſumpſerit, pœnitens erit, dies decem pane, & aquà victitans.

Qui auguriis, & divinationibus ſervierit, quivè incantationes diabolicas fecerit; pœnitens erit annos ſeptem.

Mulier incantatrix pœnitentiam aget annum: vel, ut alio canone cavetur, annos ſeptem.

Qui herbas medicinales cum incantationibus collegerit, pœnitentiam aget dies viginti.

Qui magos conſuluerit; quivè domum ſuam induxerit aliquid, arte magicà exquirendi causà; in pœnitentià erit annos quinque.

Qui ædes Magicis cantionibus luſtrat, aliudvè tale admittit; & qui ei conſentit, quivè conſulit; in pœnitentià erit annos quinque.

Qui tempeſtatum immiſſor erit: pœnitentiam aget annos ſeptem, tres in pane, & aquà.

Qui verò crediderit, participſvè fuerit; annum unum per legitimas ferias.

Si quis ad faſcinum præcantaverit; pœnitentiam aget quadrageſimas tres in pane, & aquà.

Si quis ligaturas, aut faſcinationes fecerit: pœnitens erit annos duos per legitimas ferias.

Si quis ſortilegus erit; pœnitentiam aget dies quadragintà.

Si quis in codicibus, aut in tabulis ſorte ductà

res

res futuras requiſierit; pœnitens erit dies quadragintà.

Reſpiciens furta in aſtrolabio; annis duobus.

Si quis aliquid comederit, aut biberit, aut ſuper ſe portarit ad evertendum judicium Dei; pœnitentiam aget ut Magus.

Si quis Clericus, vel Monachus, poſtquam Deo voverit, ad Sæculum redierit; pœnitentiam aget annos decem, quorum tres in pane, & aquà.

PRÆCEPTUM II.

Non aſſumes nomen Dei tui in vanum.

CANONES POENITENTIÆ.

Si quis contrà hoc præceptum aliquo modo peccarit.

QUicumque ſciens pejeraverit; quadragintà dies in pane, & aquà, & ſeptem ſequentes annos pœniteat, & nunquam ſit ſinè pœnitentià, & nunquam in teſtimonium recipiatur; & poſt hæc communionem percipiat.

Si quis ſciens pejerat in manu Epiſcopi, vel Presbyteri, vel Diaconi, vel in cruce conſecratà, altarivè; pœnitentiam aget annos tres: in cruce non conſecratà annum unum.

Qui perjurium in Eccleſià fecerit: pœnitentiam aget annos decem.

Qui ſciens pejerat Domini impulſu; pœnitens erit quadrageſimas tres, & ferias legitimas. Do-

minus autem, quia præcipit; quadragintà dies in pane, & aquà, & ſeptem ſequentes annos.

Si quis ſciens pejeraverit, alioſque in perjurium induxerit, pœnitens erit dies quadragintà in pane, & aquà, & ſeptem ſequentes annos: & tot perjuria jejunabit, quot homines in perjurium induxerit.

Si quis ſuſpicatus ſe ad perjurium induci, ex conſenſu jurat: pœnitentiam aget dies quadragintà, & ſeptem annos ſequentes, & nunquam ſinè gravi pœnitentià erit.

Si quis per cupiditatem perjurium fecerit, carinam in pane, & aquà jejunet, & quandiù vivit omnes ſextas ferias: item.

Si quis per cupiditatem pejeraverit, omnes res ſuas vendet, & pauperibus diſtribuet; Monaſterium ingreſſus jugi ſe pœnitentià ſubdet.

Si quis coactus, neceſſitateque aliquà impulſus perjurium commiſerit, in pœnitentià erit quadrageſimis tribus: item.

Si quis coactus pejeraverit; pœnitens quadragintà diebus, pane, & aquà victitet, ac prætereà omnibus ſextis feriis.

Si quis ſeductus ignorans, & poſteà cognoſcit, pœnitentiam aget annum unum, vel quadrageſimas tres, vel dies quadragintà.

Qui compellit alium, ut falſum juret, quadragintà dies in pane, & aquà, & ſeptem annos in pœnitentià erit.

Si quis jusjurandum, quo ſe Regi, & Domino

ſuo

ſuo ſe adſtrinxerit, violaverit: in Monaſterio pœnitentiam aget omnibus diebus vitæ.

Si quis ſe jure jurando obſtrinxerit, ut cum aliquo litiget, nec pacem cum eo reconciliet: pœnitentiam aget dies quadragintà in pane, & aquà, per annum à Sacrà Communione ſegregatus, ad charitatem verò celeriter redeat.

Si quis per Capillum Dei, aut per caput ejus juraverit: ſi ſemel neſciens fecerit, pœnitens aquà, & pane ſeptem dies victitet: ſi ſecundò, ac tertiò monitus, idem fecerit, dies quindecim.

Si per Cœlum, aut per aliam aliquam creaturam, dies item quindecim.

Si quis blaſphemat, tandiù pœnitens erit, quamdiù impœnitens permanſit.

Si quis Deum, vel Beatam Mariam Virginem, vel aliquem Sanctum publicè blaſphemaverit: prò foribus, Eccleſiæ diebus Dominicis ſeptem, in manifeſto, dum Miſſarum ſolemnia aguntur, ſtet; ultimoque ex illis die, ſine pallio, & calceamentis, ligatus corrigià circà collum: ſeptemque præcedentibus feriis ſextis in pane, & aquà jejunet, Eccleſiam nullo modo tunc ingreſſurus; ſingulis item ſeptem illis diebus Dominicis, tres, aut duos, aut unum pauperem paſcat, ſi poteſt, alioquin alià pœnitentià afficiatur: recuſans, Eccleſiæ ingreſſu interdicatur; in obitu, Eccleſiaſticà Sepulturà careat. Dives à magiſtratu mulctetur pœnà ſolidorum quadragintà, alioqui trigintà, ſeù viginti.

De hoc deteſtabili peccato extat ſanctio Leonis X. Pontificis, in Concilio Lateranenſi, Seſſione nona.

PRÆCEPTUM III.

Sabbata Sanctifices.

CANONES POENITENTIÆ.

Si quis contrà hoc præceptum aliquo modo peccarit.

QUi opus aliquod ſervile, die Dominico, feſtovè fecerit; pœnitentiam aget tres dies in pane, & aquà.

Qui die Dominico opus terrenum fecerit, qui navigarit, aut equitarit, dies ſeptem pœnitentiam aget.

Si quis per comtemptum in Dominicà jejunaverit; pœnitens erit hebdomadam unam: ſi iterum, dies viginti; ſi præthereà tertium, dies quadragintà.

Si quis ante Eccleſias, vel die feſto, ſaltationes (quas ballationes vocant) fecerit; emendationem pollicitus, pœnitentiam aget annis ttibus. In græco codice: clericus deponatur, laicus excommunicetur.

Si quis pranſus Miſſæ interfuerit, pœnitens erit dies tres in pane, & aquà.

Si quis Sacram Communionem ſumpſerit poſt aliquam, vel mininam deguſtationem; pœniten-

tentiam aget dies decem in pane, & aquà.

Si quis in Eccleſià confabuletur, cùm divina fiunt; pœnitens erit dies decem in pane, & aqua.

Si quis feſta Paſchę, Pentecoſtes, Natalis Domini (niſi infirmitate impediente) alio loco celebrarit, quàm ubi domicilium habet, pœnitens erit dies item decem in pane, & aquà.

Si quis jejunia à Sanctà Eccleſià indicta violarit; pœnitentiam aget dies viginti in pane, & aquà.

In Quadrageſimà, carne ſine inevitabili neceſſitate veſcens; in Paſchà non communicet, ac præterea à carne abſtineat.

Qui in quadrageſimà jejunium violaverit; pro uno die pœnitentiam aget dies ſeptem.

Si quis jejunium quatuor temporum non cuſtodierit, pœnitens erit dies quadragintà in pane, & aquà.

Qui neglexerit in quatuor his ſolemnitatibus, die Cœnæ Domini, in Paſchà, Pentecoſte, & in Natali Domini Sacram Communionem ſumere; aget pœnitentiam in pane, & aquà dies viginti.

PRÆ-

PRÆCEPTUM IV.

Habeas in honore Parentes.

CANONES POENITENTIÆ.
Si quis contrà hoc præceptum aliquo modo peccarit.

QUi Parentibus maledixerit: quadragintà dies pœnitens ſit in pane, & aquà.

Qui Parentes injurià affecerit, tres annos.

Qui percuſſerit, annos ſeptem.

Qui expulerit; tamdiù pœnitens, quamdiù in impietate permanſerit.

Si quis contrà Epiſcopum Paſtorem, & Patrem ſuum inſurrexerit; uno in loco, Monaſteriovè pœnitentiam aget omnibus diebus vitæ ſuæ: Addit Gratianus, ut in primis omnia bona ejus præſcriptione publicentur, deinde in uno Monaſterio, &c.

Eâdem pœnitentià afficiatur, qui contrà Presbyterum.

Si quis contrà Epiſcopum Paſtorem, & Patrem ſuum conſpiraverit; gradu ſuo amovebitur. Itidem ſi inſidias tetenderit.

Si quis in eo conſpiraverit, ut Epiſcopi doctrinam, vel precepta irrideat, vel ſubſannet; aget in pane, & aquà pœnitentiam dies quadragintà.

Quâ pœnitentiâ etiam afficiatur, ſi quis ità conſpi-

ſpiraverit, ut ejus miniſtrorum præcepta contemnat.

Si quis item Presbyteri, Parochivè ſui præcepta irriſerit; pœnitens item erit dies quadragintà in pane, & aquà.

PRÆCEPTUM V.

Non occides.

CANONES POENITENTIÆ:

Si quis contrà hoc præceptum aliquo modo peccarit.

QUi Presbyterum occiderit; Penitentiam aget annos duodecim: item.

Si quis Sacerdotem voluntariè occiderit; carne, & vino abſtineat cunctis diebus vitæ ſuæ; quotidiè, exceptis feſtis, Dominiciſque diebus, jejunet: non equitet, non arma ferat, non Eccleſiam ingrediatur quinque annis: ſed pro ejus foribus ſtet.

Poſt quinque annos Eccleſiam ingrediatur, licet: nondum verò communicet, ſed inter audientes ſit. Decimi anni curſu confecto, communicet, & equitet, licet.

Qui vel ipſe, vel de ejus conſilio, aliquem Eccleſiaſtici ordinis hominem, aut Pſalmiſtam, aut Oſtiarium, aut Lectorem, aut Exorciſtam, aut Acolythum, aut Subdiaconum, aut Diaconum, aut Presbyterum; per ſingulos ordines ſingulariter pœ-

pœnitentiam agat: pro Pſalmiſtâ carinam unam, nempè, quadragintà dies in pane, & aquà; pro Oſtiario itidem: pro Lectore itidem: pro Exorciſtà ſimiliter: pro Acolytho ſimiliter: pro Subdiacono ſimiliter: pro Diacono ſimiliter. Quà propter omnis, qui interfecerit voluntariè Presbyterum, ita pœnitere debet, ut octo homicidia commiſſa, & nunquam debet eſſe ſine pœnitentià.

Si quis Presbyter Presbyterum occiderit, pœnitentiam aget annos viginti octo.

Si quis Presbyterum armis contrà ſe irruentem occiderit; pœnitens erit annos decem.

Si quis Patrem, aut Matrem, fratrem, aut ſororem occiderit; toto vitæ ſuæ tempore non ſuſcipiat Corpus Domini, niſi in obitu, abſtineat à carne, & vino, dum vixerit, jejunet ſecundà, & quartà, & ſextà ferià: item.

Si quis parricidium fecerit, ideſt, Patrem, aut Matrem, ſororem, patruum, amitam, aut materteram occiderit: ſi caſu, neque per iram fecerit; ut homicidii ſpontè commiſſi pœnitentiam aget; ſi ſpontè, & iratus; pro foribus Eccleſiæ per annum ſtabit, Deum orans. Anno peracto, in angulo Eccleſiæ per annum item ſtabit; quibus peractis, ſi pœnitentiæ fructus in eo conſpicietur, Sacræ Communionis particeps fiet. Carne abſtinebit totà vità: quotidie jejunabit præter dies feſtos: à vino, cerviſià, mellità, abſtinebit dies hebdomadæ tres. Pedibus, quocumque ierit, iter faciet: armis nunquam utetur, niſi contrà Paganos: uxo-

rem

rem ſi non habet, nunquam ducet: item,

Qui voluntariè genitorem ſuum, aut genitricem occiderit; extrà patriam ſeptem annis exul fiat; tunc demum uſque ad mortem cum fletu, & gemitu pœniteat; ſi autem nolenti accidit, decem annis pœniteat judicio Sacerdotis.

Qui voluntariè filium ſuum, vel filiam ſuam, vel germanum, aut germanam ſuam occiderit; quinque annis extrà metas ipſius terræ exul fiat: deinceps viginti annis pœniteat. Qui verò voluntariè avum ſuum, vel aviam ſuam, vel nepotem ſuum, vel patruum, avunculum, ſeù amitam, ſivè materteram, aut filium, vel filiam germani ſui, aut germanæ, ſeù conſobrinum ſuum, ſivè conſobrinam ſuam occiderit, ideſt, à tertià uſque ad ſeptimam: ſi verò tertia fuerit, duodecim annis inermis pœniteat, ſi quarta, undecim annis pœniteat: ſi quinta, decem: ſi ſexta, novem: ſi ſeptima, octo annis pœniteat, ſi autem nolens, arbitrio Sacerdotis pœniteat. Qui voluntariè patrem ſuum, aut matrem, vel filium, aut filiam de ſancto lavacro, ſeù fratrem, ſivè ſororem in Chriſto, aut Dominum ſuum, vel Dominam, ſeù uxorem ſuam occiderit; quinque annis extrà metas ipſius terræ exul fiat: tùnc demùm quindecim annis inermis pœniteat. Si verò nolens, ſeptem annis pœniteat. Qui vitricum ſuum voluntariè occiderit, aut novercam, ſeù privignum, ſivè privignam, vel ſocerum ſuum, aut ſocrum ſuam, ſeù generum ſuum, ſivè nurum; decem annis pœniteat;

teat; ſi verò nolens, quinque annis pœniteat.

Si quis filium non ſpontè occiderit: ut homicidii ſpontè commiſſi pœnitentià afficietur.

Quæ mulier filios ſuos necarit; peractà ſeptennali pœnitentià, in Monaſterium detruſa, monaſticam vitam perpetuò regulariter aget.

Si quę mulier poſt partum filium, filiamvè ſpontè interfecerit; pœnitentiam aget annos duodecim: & nunquam erit ſine pœnitentià.

Paupercula, ſi ob difficultatem nutriendi, id commiſerit, annos ſeptem.

Si qua Mulier ſpontè abortum fecerit, pœnitentiam aget tres annos: ſi nolens quadrageſimas tres: item.

Mulier partum ſuum perdens voluntariè, antè quadragintâ dies, pœnitens erit annum: ſi verò poſt quadragintà dies, annos tres, ſi verò poſtquam editus eſt in lucem, tanquam homicida.

Quæ ſceleris occultandi causà filium necarit; pœnitentiam aget annos decem.

Qui nolens filium oppreſſerit: Si poſt baptiſmum, pęnitentiam aget dies quadragintà in pane, & aquà, oleribus, ac leguminibus: abſtinebit ab uxore dies totidem. Deinde pœnitens erit tres annos per legitimas ferias, tres præterea quadrageſimas in anno obſervabit. Si antè baptiſmum, quadragintà dies, ut ſuprà, & quinquennii præterea penitentiam explebit.

Cujus parvulus ſinè Baptiſmo per negligentiam moritur, tres annos pœniteat; unum in pa-

ne,

ne, & aquà; infans infirmus, & paganus commendetur Presbytero; ſi moritur abſque baptiſmo, deponatur, & ſi per negligentiam parentum fuit, annum unum pœniteat.

Cujus filius ſine Confirmationis Sacramento moritur; parentes, quorum negligentià id factum eſt, pœnitentiam agent annos tres.

Si quis explendę causà libidinis, vel odii meditatione, ut non ex eo ſoboles naſcatur, homini, aut mulieri aliquid fecerit, vel ad potandum dederit, ut non poſſit generare, aut concipere; homicida teneatur.

Occidiſti uxorem tuam, legitimo matrimonio ſociatam, ſinè causà mortis; non tibi reſiſtentem, non inſidiantem quoquo modo vitæ tuæ; non inveniſti eam cum alio viro, nefariam rem facientem: ſed incitatus à diabolo, impio inflammatus furore, latrocinii more, atrocior, & crudelior omni belluà, eam gladio tuo interemiſti, & nunc, poſt mortem ejus, addis iniquitatem, filiorum tuorum improbe prædo: qui matri non peperciſti, & filios tuos ideò orphanos feciſti, ut ſuperinduceres mortis cauſam poſt mortem. Et per unum homicidam, & reprobum teſtem incuſare vis mortuam, hoc nec Evangelium, nec ulla divina, humanaque lex concedit, ut unius teſtimonio, etiam idoneo, aliquis condemnetur, vel juſtificetur. Quantò magis per iſtum tam flagitioſum, & ſceleſtum, nec illa viva debuit condemnari; nec tu poteris poſt ejus mortem excuſari. Prius cauſa

cri-

criminis ſubtiliter erat inveſtiganda;& tunc,ſi rea fuiſſet inventa, ſecundùm legis tramitem debuit excipere ultionis vindictam; nam ſi verum (quod abſit) fuiſſet, ſicut ille adulter mentitus eſt; poſt ſeptem annos,pœnitentiâ peractâ,dimittere eam per approbatam cauſam poteras, ſi voluiſſes: occidere eam nullatenus debuiſti.

Duo conſilia proponimus tibi, acceptà tecum deliberatione duorum, elige magis quod placeat, & miſerere animæ tuæ: & tu hìc in iſto anguſtò tempore poſitus, ne ſis tu ipſe tuimet homicida, & in æternum pereas. Relinque hoc malignum ſæculum, quod te traxit ad tam immaniſſimum peccati facinus; multorum fratrum precibus adjutus, obſervà cuncta ſimplici animo, quæ tibi ab Abbate fuerint imperata,ſi fortè ignoſcat infinita Dei bonitas peccatis tuis: iſtud conſilium, ut certiſſimè ſcias, leviùs, ac ſalubriùs eſt; ut ſub alterius cuſtodià lugeas deflenda peccata. Secundum autem conſilium tale eſt. Arma depone, & cuncta ſæcularia negotia dimitte, carnem, & ſanguinem omnibus diebus vitæ tuæ non comedas, excepto uno die Reſurrectionis Domini. Cæteris temporibus in pane, & aquà, & interdum leguminibus, & oleribus pœniteas. In jejunio, & vigiliis, & orationibus, & eleemoſynis perſeverà omni tempore. Vinum, & medonem, & mellitam, & cerviſiam nunquam bibas; niſi in illis tribus diebus. Uxorem ne ducas, concubinam non habeas, adulterium non facias, abſque conjugio in

per-

perpetuò permaneas. Nunquam te in balneo laves, equum non aſcendas, cauſam tuam, & alterius in Conventu fidelium non agas; in conviviis lætantium nunquam ſedeas: in Eccleſià ſegregatus ab aliis Chriſtianis, poſt oſtium, humiliter ſtes; ingredientium, & egredientium orationibus te ſupplicitèr commendes. Communionis Sacri Corporis, & Sanguinis Domini cunctis diebus vitæ tuæ indignum te exiſtimes; in ultimo termino vitæ tuę, pro viatico (ſi obſervaveris conſilium) ut accipias, tibi concedimus. Sunt & alia multa duriora, quæ tibi, juxtà pondus tanti facinoris eſſent adjicienda, ſed ſi hæc omnia, quæ ſuprà misericorditèr dicta ſunt, perfecto corde, Deo auxiliãte, perfeceris, & cuſtodieris; confidimus de immensâ clementiâ Dei, remiſſionem tuorum peccatorum te habiturum; & ſecundum boni, juſtique paſtoris imperium reſolvat te Sancta Eccleſia ab hoc vinculo peccati in terris, ut per ipſius gratiam, qui eam ſuo ſanguine redemerat, ſis ſolutus in Cœlis. Sin autem alitèr feceris, & Sanctæ Matris Eccleſiæ ſalubre conſilium deſpexeris; ipſe tibi ſis judex; in laqueo diaboli, quo irretitus teneris, maneas: ſanguiſque tuus ſit ſuper caput tuum, & ſub indiſſolubili anathemâ permaneas: donec Deo, & Sanctæ Eccleſiæ ſatisfacias.

Si Mulier Maritum ſuum causâ fornicationis veneno interfecerit, aut quacunque arte perimere facit, quia Dominum, & Seniorem ſuum occidit, ſæculum relinquat, & in Monaſterio pœniteat.

Qui mortem ſibi conſciverit: pro eo nulla in Miſsà commemoratio fiat, neq; cum pſalmis, ejus cadaver ſepeliatur.

Si quis ſpontè hominem occiderit, ad januam Eccleſiæ ſemper erit, & in obitu communionem recipiat: ſi caſu necarit, pœnitentiam aget annos ſeptem, ex alterius canonis præſcripto, annos quinque.

Si quis hominem necare voluerit, neque hoc ſcelus patrare potuerit; ut homicida pœnitentiâ afficietur.

ALIUS CANON
de homicidio voluntario.

Si quis homicidium ſpontè commiſerit, vel odio, vel poſſidendæ hæreditatis causà: primò jejunet in pane, & aquâ; deinde pœnitentiam agat annis ſeptem; primo anno poſt illos quadragintà dies, à vino, caſeo, piſce abſtinebit; in ſecundo, & tertio, ſimilitèr jejunet: tertiam autem, & quintam feriam, ac Sabbatum redimere poteſt. Reliquis quatuor annis jejunabit in ſingulis tres Quadrageſimas; primam ante Paſcha, alteram ante diem feſtum Sancti Joannis Baptiſtæ, tertiam ante Nativitatem Domini.

Si quis fecerit homicidium prò vindictà parentum, ità pœnitentiam aget, ut homicida voluntarius. Itidem pro vindictà fratris.

Qui prò vindictà fratris, annum unum, & in

ſe-

ſequentibus duobus annis, tres quadrageſimas, & legitimas ferias.

Si quis per iram ſubitam, aut per rixam hominem necarit; pœnitentiam aget annos tres.

Si quis juſſu domini homicidium perpetrarit; dies quadragintà in pane, & aquâ, & præterea ſeptem annos ſequẽtes per legitimas ferias jejunabit.

Qui in Bello publico, juſſu Principis legitimi, tyrannum interfecerit, pœnitens erit tres Quadrageſimas per legitimas ferias.

Qui liber, jubente majore ſuo, innocentem occiderit, pœnitentiam aget annum unum, & ſequentes duos, tres quadrageſimas, & legitimas ferias.

Qui homicidii auctor fuit ob conſilium, quod dedit, erit in pœnitentiâ quadragintà dies in pane, & aquâ, cum ſeptem ſequentibus annis.

Qui inſidiatus eſt alicui, ut ab aliis occidatur, licet ipſe non occiderit; pœnitentiam aget quadragintà dies in pane, & aquâ, & ſeptem ſequentes annos obſervabit.

Qui accuſarit aliquem, ob eamque accuſationẽ occiſus eſt, quadragintà dies in pane, & aquâ cum ſeptem ſequentibus annis in pęnitentiâ verſari debet. Sin autem ob accuſationem debilitatus eſt; tres quadrageſimas pœnitebit per legitimas ferias.

Qui inſanus homicidium perpetrarit, leviorem pœnitentiam explebit.

Qui publicè pœnitentem occiderit, tanquam de homicidio ſpontè commiſſo duplicem pœnitentiam aget.

Qui furem, aut latronem interfecerit; quadragintâ dies ab Eccleſiæ ingreſſu abſtinebit: & præterea in tertiâ feriâ, & in ſextâ, & in ſabbato jejunabit.

Si quis caſu homicidium fecerit, pœnitens erit quadragintâ dies in pane, & aquâ: his peractis biennio ab oratione fidelium ſegregatus non communicabit, neque offeret. Poſt bienium in Communionem orationis ſuſcipietur: offeret autem, non tamen communicabit. Poſt quinquennium ad plenam communionem recipietur: à cibis abſtinebit, arbitratu Sacerdotis.

Qui hominem tamquam feram aliquam latentem inopinatò occiderit; quadragintà dies pœnitentiam aget in pane, & aquâ, & quinque ſequentes annos, arbitratu Sacerdotis.

Si plures homines unum, per rixam adorti occiderint: quicumque eorum plagam ei inflixerit, tanquam homicida pœnitentiam aget.

Qui homicidio, quod poſtea factum eſt, conſenſerit; pœnitentiam aget annis ſeptem; tres in pane, & aquâ; ſin autem voluerit, nec verò potuerit; tres tantùm annos; Si quis nolens homicidium patrarit, pœnitebit quinque annis, & duobus in pane, & aquà.

Si quis aliquem vulneraverit, vel ei aliquod membrum præciderit; pœnitentiam aget anno uno per legitimas ferias; ſique cicatrix gravis eſt, ut vulneratum deformem reddat; quadragintâ etiam dies pœnitebit in pane, & aquâ.

Si

Si quis ictum proximo dederit, nec nocuerit; tridui pœnitentiam aget in pane, & aquâ: Clericus, unius anni, & menſium ſex.

Si quis aliquem per iram percutiens debilitaverit; ſolutâ medicamenti impensâ, ſi laicus eſt, pœnitens erit quadragintâ dies in pane, & aquà, ſi Clericus, duas quadrageſimas: ſi Diaconus: ſeptem menſibus; ſi Presbyter, uno anno.

Si quis Epiſcopus homicidium fecerit: in pœnitentià ſit quindecim annis, dignitatiſque gradu amoveatur, vitæque ſuæ curſum peregrinando conficiat.

Presbyter pœnitens erit annos duodecim: quatuor ex his in pane, & aquà; & Sacerdotii gradu privetur: Diaconus annos decem; tres ex his in pane, & aquà: Clericus inferioris ordinis annos ſeptem; tres in pane, & aquà.

Si quis fratri ſuo, quem oderit, reconciliari non vult: tamdiù in pane, & aquâ pœnitentiam aget, quoad reconcilietur.

PRÆCEPTUM VI.

Non furaberis.

CANONES POENITENTIÆ.

Si quis contrà hoc præceptum aliquo modo peccarit.

QUi furatus eſt aliquid de Eccleſiæ ſupellectili, vel theſauro: quod ſuſtulit, reddet;

& tres carinas cum ſeptem ſequentibus annis pœnitebit.

Qui ſacras Reliquias furatus eſt, illis reſtitutis, ſeptem carinas jejunabit.

Pecuniam Eccleſiaſticam furatus, quadruplum reddet; ſi quid item de miniſterio Eccleſiæ aliquo modo ſurripuerit, pœnitens erit annos ſeptem.

Si quis vel Eccleſiaſticas obligationes rapuerit, vel rapientibus conſenſerit; quadruplum reſtituat, & canonicè pœnitens erit.

Sacrilegus, rerumvè Eccleſiaſticarum invaſor, uno anno extrà Eccleſiam Dei maneat; ſecundo anno prò foribus Ecclėſiæ, ſine communione maneat; tertio anno in Eccleſiâ inter audientes ſit ſine oblatione; carneque, vinoque, abſtineat, præterquam in Paſchà, & die Natali: quarto anno, ſi fructuoſus triennio pœnitentiæ fructus extiterit, communioni fidelium reſtituatur. Eà lege ut ſpondeat, ſe in poſterum tale quidquam non commiſſurum, ac prætereà ſinè eſu carnis, & potatione vini, uſque ad ſeptennium pœnitens permanebit.

Qui Eccleſiam incenderit, illam reſtituet, pœnitentiamque aget annos quindecim, & in pretium det pauperibùs. Itidem qui incendio conſenſerit.

Si quis malo ſtudio, vel odio, vel ulciſcendæ injuriæ causà, incendium commiſerit, committivè juſſerit, curaverit, aut incendiario auxilium, vel conſilium ſcientèr dederit; excommunicetur:

ſi mor-

ſi mortuus erit, Chriſtianâ ſepulturà carebit. Nec verò abſolvetur, niſi damnum pro facultatibus reſarciverit; juretque, ſe in poſterum tale facinus nunquam admiſſurum. Pœnitentia prætereà hęc ei conſtituetur, ut Hieroſolymis, aut in Hiſpanià in ſervitio Dei totum annum permaneat.

Si quis ſepulchrum violaverit, pœnitens erit annos ſeptem; è quibus tres in pane, & aquâ.

Qui ſepulchrum infregerit, ut defuncti ſepulti veſtimenta furaretur; pœnitens erit annos duos per legitimas ferias.

Qui de oblationibus, quæ Eccleſiis factæ ſunt, aliquid retinuerit; pœnitens erit dies quadragintà in pane, & aquâ.

Qui decimam ſibi retinuerit, aut dare neglexerit; quadruplum reſtituet, & pœnitentiam aget dies viginti in pane, & aquâ.

Qui hoſpitalis domus adminiſtrator aliquid de adminiſtratione ſubtraxerit, reſtituet, quod abſtulit, pœnitenſque erit annos tres.

Qui pauperem oppreſſerit, ejuſque bona abſtulerit: reddet ei ſuum, & pœnitens erit dies trigintà in pane, & aquâ.

Clericus furtum capitale faciens; ſeptennii pœnitentiam explebit, laicus quinquennii: & quod furatus eſt, reddat.

Si quis per neceſſitatem, cibum, vel veſtem furatus ſit; in pœnitentià erit hebdomadas tres; ſi reddiderit, jejunare non cogitur.

Qui fregerit noctu alicujus Domum, aut aliquid

auferet: pretium reddet, & pœnitentiam aget annum in pane,& aquâ; ſi non reddit,annos duos.
Si quis furtum de re minori ſemel, aut bis fecerit; reſtitutâ re, pœnitentiam aget annum unum.
Qui rem inventam non reddit,furtum committit; idcircò tanquam de furto pœnitentiam aget.
Si quis uſuras accipit, rapinam facit, ideòque quicunque illam exegerit, pœnitentiam aget annis tribus, uno, in pane, & aquâ.

PRÆCEPTUM VII.

Non mœchaberis.

CANONES POENITENTIÆ.

Si quis contrà hoc præceptum aliquo modo peccarit.

SI Laicus ſolutus cum fęminâ ſolutâ concubuerit, pœnitens erit annos tres, & quantò ſępiùs, tantò majori pœnitentiâ afficietur.
Itidem qui cum ancillâ coierit.
Uxor, conſcio viro mæchata, ne in obitu quidem communicabitur: ſi dignam pœnitentiam egerit,poſt decem annos,Sacram Communionem ſumet.
Si quis Uxorem nolentem, adulterium perpetrare coegerit; pœnitentiam aget dies quadragintâ in pane, & aquâ, & ſeptemptereà annos, è quibus unum in pane item, & aquâ.
Si quis conjugem fornicari conſenſerit; diebus
omni-

omnibus vitæ in pœnitentià erit arbitrio periti Sacerdotis.

Vir ſolutus, ſi cum alterius uxore adulterium commiſerit: pœnitentiam aget annos ſeptem, mulier quinque.

Mulier ſoluta, cum alterius marito adulterium patrans, pœnitentiâ afficietur decennali: ille quinquennali.

Si quis maritus ſemel lapſus eſt, pœnitentiam aget annos quinque.

Si ſæpius mœchatus eſt, in fine mortis eſt conveniendus: ſique promiſerit ſe ceſſaturum, dabitur ei communio.

Qui ſæpè fornicatur, laicus cum laicâ, pœnitentiam aget tres annos.

Si quis Uxorem ſimul, & Concubinam habuerit, in pœnitentià erit annos ſeptem, & ampliùs pro ratione culpæ.

Maritus ſi ancillâ concubinâ utitur, pœnitentiam aget annum unum, quadrageſimas tres, & legitimas ferias tribus menſibus. Illa, ſi invita violatur, quadragintà dies, ſi conſentiens, quadrageſimas tres, & legitimas ferias.

Qui cum Uxore ſuâ turpiter concubuerit, pœnitens erit quadragintà dies.

Si quis adoleſcens cum Virgine peccaverit; pœnitentiam aget annum unum.

Qui puellam, aut mulierem libidinosè obtrectaverit, ſi Clericus eſt, quinque dies, ſi Laicus tres dies pœnitentiam aget; Monachus, vel Sacer-

cerdos, à miniſterio ſuſpenſus, pœnitens erit dies viginti.

Si quis in balneis cum muliere ſe lavaverit, pœnitentiam aget triduo.

Qui concupierit Virginem, quam poſteà uxorem duxerit, pœnitentiam aget annum unum per legitimas ferias: ſi verò non duxerit, annos duos per legitimas ferias.

Si quis mulierem alii deſponſatam in matrimonium duxerit, eam dimittet: & pœnitens erit quadragintà dies in pane, & aquâ, cum ſeptem annis ſequentibus.

Vidua, quæ ſtuprum admiſerit, pœnitentiam aget annum totum, & prætereà in altero anno dies jejuniorum.

Si quis cum uxoris ſuæ ſorore per imprudentiam fornicationem admiſerit; pœnitentiam ſibi indictam aget, ſi probaverit, ſe tale ſcelus inſcientèr feciſſe.

Cum duabus ſororibus fornicatus, pœnitentiam aget toto ſuæ vitæ tempore: item.

Qui cum duabus ſororibus, vel cum novercà, vel cum ſorore ſuà, vel cum amità, vel cum nuru, vel quod deniquè inceſtum admiſerit, ab ingreſſu Eccleſiæ abſtineat annum unum: quo anno, præter feſtos dies, pane ſolùm, & aquà utetur, arma non feret, oſculum nemini præbebit, Sacram Communionem, niſi pro viatico, non ſumet, ſex deinde annis Eccleſiam ingredietur; ſed carne, & vino, & ſicerà non utetur, niſi feſtis diebus.

Poſteà

Poſteà verò duobus annis, quando carne veſcetur, à potu vini abſtinebit: quod ſi biberit, carne non veſcetur, niſi Dominicis diebus, & præcipuis feſtis: deinde uſque ad obitum perpetuò, præter feſtos dies, à carne abſtinebit. Tres legitimas ferias ſingulis hebdomadis jejunabit, & quadrageſimas tres ſingulis annis legitimè cuſtodiet.

Qui inceſtum fecerit, ei alii, annorum duodecim, alii, quindecim, alii, decem, alii, ſeptem pœnitentiam conſtituunt.

Quicumque Sacerdos ſpiritualem filium violaverit, dignitatis honorem amittet, & perpetuam pœnitentiam aget.

Qui item Sacerdos hoc facinus admiſerit, omni muneris ſui functione mulctatus, pœnitentiam etiam peregrinando aget annos quindecim: deindè in Monaſterium abiens toto vitæ tempore ibi Deo ſerviet: fœmina autem res ſuas in eleemoſynam pauperibus conferet, in Monaſterioque Deo ſerviet omnibus vitæ ſuæ diebus.

Si Epiſcopus hoc admiſerit; pœnitentiam aget annos quindecim.

Qui Monialem violarit: pœnitens ſit annis decē.

Presbyter, ſi fornicationem admiſerit, ſpontè confeſſus, pęnitentiam aget annos decem hoc modo: tribus menſibus à cæteris remotus, pane, & aquâ jejunabit, diebus autem feſtis modico vino, piſciculis, & legumine utetur: ſacco indutus humi cubabit, diu, noctuque miſericordiam Dei implorans.

Deindè unum annum, & ſex menſes in pœnitentiâ, jejunioque panis, & aquæ explebit, præter feſtos dies, in quibus vino, & ſagimine, caſeo, oviſque canonicè uti poterit. Finito primo anno, & dimidio, Sacrę Communionis particeps fiet, Pſalmos in choro ultimus canet, Officia minora geret. Poſteà verò quàm ſeptimum pœnitentiæ annum expleverit, omni quidem tempore, præter Paſchales dies, ſingulis hebdomadis per legitimas ferias in pane, & aquâ jejunabit.

Qui cum brutis coierit; pœnitentiâ afficietur annorum decem, & diuturniori etiàm prò perſonæ conditione.

Qui contrà naturam cojerit; ſi ſervus eſt, ſcopis caſtigabitur; & pœnitebit annos duos: ſi liber eſt, & matrimonio junctus, annos decem; ſi ſolutus, annos ſeptem: pueri dies centum; laicus matrimonio conjunctus ſi in conſuetudine habet, annos quindecim: ſi Clericus, de gradu amotus, ut laicus pœnitentiam aget: qui cum fratre tale ſcelus admiſerit, ab omni carne abſtinebit, pœnitenſque erit annos quindecim: ſi Clericus, diuturniori, & graviori pœnitentiâ afficietur.

Mulier in ſe, aut cum alterâ fornicans, pœnitentiâ afficietur duorum annorum. Vir ſe inquinans, primò dies decem; ſi iterùm dies viginti, ſi tertiò dies trigintâ: ſique nefariè agere perget, pœnitentiæ acceſſio ei fiet; ſi puer, dies quadragintâ, ſi major quindecim annis, dies centum.

Puer parvulus oppreſſus à majore, hebdomadam

dam jejunabit: ſi conſenſerit, dies viginti: ſi coinquinatus erit, dies centum: ſi voluntatem ſuam expleverit, annum unum.

Qui complexu fœminæ, vel oſculo polluitur; pœnitentiam aget dies trigintâ: qui contactu inverecundo, menſes tres.

Qui concupiſcit mente, ſed non potuit; dies decem pœnitentiam aget.

Qui turpiloquio, aſpectuque polluitur negligens, nec verò peccare voluit, pœnitentiam aget dies viginti: ſi verò impugnatione tentationis, & cogitationis inquinatur, pœnitebit itèm dies viginti.

Quicumque lenocinium exercuerit, pœnitentiam aget annos duos per legitimas ferias: item.

Qui hoc facinus admiſerit, Sacram Communionem non accipiet, niſi in fine.

Si quæ mulier ceruſſâ, aliovè pigmento ſe oblinit, ut aliis viris placeat; pœnitentiâ afficietnr annorum trium.

PRÆCEPTUM VIII.

Non falſum Teſtimonium dices.

CANONES POENITENTIÆ.

Si quis contrà hoc præceptum aliquo modo peccarit.

QUi affirmarit verum; quod falſum eſt; pœnitentiam aget, ut adulter, ut homicida,

cida, qui ſpontè id facinus admiſerit.

Qui falſo teſtimonio conſenſerit; pœnitens erit annos quinque.

Qui proximo falſum crimen obiicit, pœnitentià afficitur, ut falſus teſtis.

Qui proximo peccatum imputarit, priuſquàm ſeorsùm eum arguerit; primùm illi ſatisfaciens, pœnitentiam aget tres dies.

Si quis contrà proximum linguâ laſcivus erit, triduanà pœnitentià expiabitur.

Si quis murmuraverit, judicio Sacerdotis pœnitentiam aget pro culpæ gravitate.

Si quis convitium manifeſtum fratri intulerit, diuturnà expiabitur pœnitẽtià pro modo peccati.

Si quis facilè detraxerit, falſumque in hoc dixerit, pœnitens erit dies ſeptem, in pane, & aquâ.

Qui falſitatem, fraudemvè in ponderibus, & menſuris admiſerit; pęnitens erit in pane, & aquâ dies viginti.

Falſarius, in pane, & aquà pęnitentiam agat, quamdiù vivit.

PRÆCEPTUM IX.

Non concupiſces rem Proximi tui.

CANONES POENITENTIÆ.

Si quis contrà hoc præceptum aliquo modo peccarit.

REm alienam nefariè concupiſcens, avaruſque, pœnitens erit annis tribus.

Qui

Qui aliena furari concupiſcit, furtum eſt; qui itèm aliena rapere cupit, rapina eſt: qui res Eccleſiæ furari appetit, ſacrilegium eſt: ideò cum nefariè cnncupiſcendo gravitèr peccet, ut peccati mortalis pœnitentiam aget, Sacerdotis arbitratu.

Qui rem aliquam proximi pretioſam invenire cupit, ut illam ſibi retineat: mortale peccatum concipit, cujus pœnitentiam aget, ut ſuprà dictum eſt de furto.

PRÆCEPTUM X.

Non deſiderabis Uxorem Proximi tui.

CANONES POENITENTIÆ.

Si quis contrà hoc præceptum aliquo modo peccarit.

SI quis concupiſcit fornicari: ſi Epiſcopus, pœnitens erit annos ſeptem: ſi Presbyteer, quinque; ſi Diaconus, vel Monachus, tres, è quibus unum in pane, & aquâ; ſi Clericus, aut Laicus, annos duos.

Si quis in ſomnis ex immundo deſiderio polluitur; ſurgat, & cantet ſeptem Pſalmos pœnitentiales.

Si Clericus, aut Laicus ex malà cogitatione, concupiſcentiàque ſemen effuderit; pœnitens erit dies ſeptem.

CANONES POENITENTIÆ de ſeptem peccatis capitalibus.

CApitalia peccata, quæ principalia etiam vocantur, utpotè è quibus omnia vitia principium habent, ſunt, ſuperbia, vanagloria, avaritia, luxuria, ira, gula, & acedia.

Pro capitali, mortalique crimine pœnitentia ſeptem annorum indicitur, niſi peccati gravitas, & perſonæ ſtatus ſeveriorem, diuturnioremque pœnitentiam requirat.

Pro capitali crimine pœnitentiam aget, laicus annos quatuor, Clericus quinque, Subdiaconus ſex, Diaconus ſeptem, Presbyter decem, Epiſcopus duodecim.

Sed demonſtratæ jam paulò ante ſunt pœnitentiæ, quæ ex Canonum diſciplinâ conſtituuntur ferè pro peccatis mortalibus, quæ ex bis ſeptem capitalibus vitiis originem trahunt. Prò gulæ autem vitio ſunt hi præcipui pœnitentiæ Canones.

CANONES POENITENTIÆ de gulâ, & ebrietate.

SAcerdos imprudentèr ebrius factus, pane, & aquâ pœnitentiam agat dies ſeptem: ſi negligentèr, dies quindecim; ſi per contemptum, dies quadragintâ.

Diaconus, & alius Clericus ebrius factus, arbi-

arbitrio Sacerdotis pœnitens erit.

Monachus ebrius, pane, & aquâ menſibus tribus: ſi Clericus, viginti dies.

Laicus ebrioſus gravitèr arguatur, & pœnitentiam agere à Sacerdote cogatur.

Qui humanitatis gratià alium inebriare cogit, pœnitentiam aget dies ſeptem; ſi per contemptum dies trigintà.

Qui ad bibendum invitat pluſquàm naturæ ſatis eſt, pœnitentiam agat.

Qui præ ebrietate, & crapulà vomitum fecerit, ſi Presbyter, aut Diaconus, pœnitentiam agat dies quadragintà.

Si Monachus, aut Clericus, dies trigintà.

Si Laicus, dies quindecim.

Si Laicus itèm, à vino, & carne abſtineat dies tres.

Si quis gulæ causà, antè horam legitimam jejunium fregerit; duos dies pœnitentiam aget in pane, & aquâ.

Si quis nimio cibo ſe ingurgitaverit, ut indè dolorem ſenſerit; unum diem pœnitentiam in pane, & aquâ.

CANONES POENITENTIÆ de variis peccatis.

SI quis Sacerdos Miſſam canit, neque communicat; per annum pœnitentiam agat, nec verò intereà celebret.

Sacerdos excommunicatus, ſi celebrat; tribus annis pœnitens ſit, hebdomadiſque ſingulis, ferià ſecundà, quartà, & ſextà, à vino, & carnibus jejunet.

Sacerdos, Sacerdotii ſui gradu, ordineque in perpetuum amotus, ſi celebrare audet, privatur communione Corporis, & Sanguinis Jeſu Chriſti, uſque ad ultimum diem, & in excommunicatione eſt, viaticum tantùm in fine ſumens.

Si gutta Sanguinis Chriſti in terram cadit; Sacerdos in pœnitentià ſit quinquagintà diebus, ſi ſuper Altare, & ad pannum unum tranſit, diebus duobus, ſi uſque ad pannos duos, diebus quatuor, ſi uſque ad tres, diebus novem, ſi uſque ad quatuor, viginti diebus.

Si incautè dimiſit; quamvis nil nefandi acciderit; tribus menſibus, à ſui muneris adminiſtratione amovetur.

Qui per ebrietatem Euchariſtiam vomit; ſi Laicus eſt, quadragintà diebus; ſi Clericus, ſexagintà, ſi Epiſcopus, nonagintà diebus; ſi Infirmus pœnitentiam agat diebus ſeptem.

Scientèr rebaptizatus, ſi propter hæreſim hoc ſcelus admittit, pœnitentià afficiatur ſeptem annorum, quartà, & ſextà ferià jejunans, tribus itèm quadrageſimis in pane, & aquà.

Si verò prò munditià hoc facere putarit: eum pęniteat tribus annis, quod ſi ignorantèr, non peccat: ſed ideò non promovendus, licet ſit excellens.

Si Epiſcopus, Presbyter, Diaconuſvè ſpontè

tè eſt rebaptizatus ; quandiu vivit, pœnitens ſit ; alii verò Clerici, & Monachi, & Moniales, ab hæreticis volentes rebaptizari, pęnitentiam agant duodecim annis.

Sacerdos, qui intereſt clandeſtinis deſponſationibus, per triennium ab officii ſui adminiſtratione amovetur.

Sacerdos, qui palliis Altaris mortuum involvit, pœnitens ſit decem annis, & quinque menſibus: Diaconus autem annis tribus, & ſex menſibus.

Qui Legata Pia Eccleſiæ non ſoluit, & uno anno pœnitens erit per legitimas ferias.

Qui vir faciem ſuam transformaverit habitu muliebri, & mulier habitu viri, emẽdationem pollicitus, annis pœnitens ſit tribus.

Infirmos, aut vinctos viſitare negligens, pęnitentiam aget dies decem, pane, & aquâ victitans.

DECLARATIONES.

Confeſſarius, cum ex iis, quæ conſcripta ſunt, intelligat pro ratione, & temporum, & perſonarum diverſas pœnitentias fuiſſe, earumque redimendarum certam rationem adhibitam eſſe: arbitrio tamen ſuo illis omnibus mitigandis, moderandiſque aget, ut initio traditum eſt.

De pœnitentiâ per legitimas ferias conſtitutâ; Confeſſarius animadvertat, eo nomine intelligi feriam ſecundam, quartam, & ſextam, canonum legibus pœnitentiæ, jejunioque præſcriptas.

Carinæ jejunium, quod aliquando pœnitentiali canone cavetur, id appellatur, quod per quadragintà dies in pane, & aquâ fiebat, ut ſæpè numero Bucbardus interprætatur. Carinam alii dicunt, quidam carenam, alii carentenam, alii quadragenam.

Pœnitentia per tres quadrageſimas indicta, ità intelligitur, ut cui imponebatur, is in anno pane, & aquâ jejunaret quadrageſimas tres: quarum prima eſt ante diem Natalem Domini; altera antè Paſcha Reſurrectionis, tertia, quæ ſcilicèt per dies tredecim ante diem feſtum Sancti Joannis Baptiſtæ agebatur, quemadmodum ex Concilii Saleguſtadienſis decreto perſpici poteſt.

CAPUT XVI.

Obſervationes nonnullæ circà prædictos Canones.

I. RItuale adductum c.7.n.22.præcipit ſemper pœnitentiam imponi *convenientem, & ſalutarem, quantum ſpiritus, & prudentia ſuggeſſerit, habità ratione ſtatus, conditionis, ſexus, ætatis, & diſpoſitionis pœnitentium*. Admonetque Confeſſorem, *ne pro gravibus peccatis leviſſimas pœnitentias imponat*, quia connivens peccatis, alienorum criminum particeps efficeretur, ut anteà innuerat Tridentinum ſeſs. 14. c.8. Hæc notavit Rituale pro defectu, qui ſolet faciliùs contingere, ut Confeſſores declinent in dandà leviori pœniten-

nitentiâ ; non ita facilè contingit, quod excedant in dandâ graviori ; Cæterùm dicitur, quod hiſce temporibus plures eò tendunt, ut excitent antiquum Pœnitentiæ ſpiritum. quia hìc adducti ſunt veteres Eccleſiæ Canones, putabunt fortè nonnulli eos reducere ad praxim ; Id certè laudabiliſſimum erit; ſed tamen, ut cum animarum fructu contingat, non minor prudentia requiritur. Ne igitur Confeſſor, legens prędictos Canones, exiſtimet omnes pęnitentes ad eorum amuſſim eſſe dirigendos, placuit hìc addere ſequentes obſervationes.

2. Primò: ex Rituali adducto, pęnitentię injunguntur, ut remedium, ſeù medicina pro novâ vitâ, & ut caſtigatio præteritorum criminum. Pœnitentiæ ut medicinales applicandæ ſunt ad inſtar medicinæ corporalis, cujus ex Angelico c. 13. n. 10. tantum ſumitur, quantum neceſſe eſt reſtituendę ſanitati; habeturque ratio complexionis, & diſpoſitionis infirmi, gravitatis morbi &c. quare omnia regulabis juxtà ibidem dicta.

3. Secũdò: Ut pœnitentię ſunt caſtigatio pręteritorũ criminũ, Confeſſor conſiderabit Judicem, & Sæcularem, & Eccleſiaſticũ habere quidem pœnas à jure taxatas; nihilominùs ut plurimum in taxandâ pœnâ, ſummum jus eſt ſumma injuria, per exceſſum peccatur contrà juſtitiam. Vide dicenda ex S. Thomâ ſuo loco de Injuſtitiâ per exceſſum.

4. Tertiò: id totum magis debet habere locum in imponendis pœnitentiis, quæ unicè debent

eſſe medium ad ſalutem Animæ; cui quærendæ ſpiritu Auguſtini deberet plenus eſſe Confeſſor. Hic ep. 144. novæ editionis notat, quod ne ramus aliquis moriatur, facimus arbori vulnus, & ita inſerimus ramum exciſum; & ita vult, quod ad dandam animæ vitam, permittamus aliquod vulnus rigori Eccleſiaſtico; Et ita, ſi benè conſideremus, Romana ſemper proceſſit Eccleſia: Doctrinam, & dogma ſemper ſervavit intactum: quoad diſciplinam remiſit aliquid antiqui rigoris, ubi è contrà Græci zelantiores diſciplinæ, ac pœnitentiarum, errarunt multiplicitèr circà doctrinam grandi animarum detrimento.

5. Tertiò Confeſſor animadvertat prædictorum Canonum pœnitentias, ut plurimum, eſſe publicas, & eſto ex Catechiſmo 2.p.c.5.n.68. antiqua Eccleſia obſervaverit, *etiam in occultis criminibus, quæ graviora eſſent, interdum* indicere pœnitentiam publicam, nùnc tamen, ſervandum Rituale adductum c.7.n.25. præcipiens, ut Confeſſores *pro peccatis occultis, quantumvis gravibus, manifeſtam pœnitentiam non imponant*, quòd maximè cavebunt in filiis familias &c., quibus ſi jejunia præter ordinem, & ſine prudentiâ imponantur, parentes poſſunt ſuſpicari de aliquo gravi crimine.

6. Quartò audiatur S. Carolus §. 21. ſuorum monitorum. *Confeſſor debet ſcire Canones Pœnitentiales: eſto enim moderandi ſint arbitrio prudentis, & diſcreti Confeſſoris* (quid importent hæc prudentia, & diſcretio, vide c.8.n.12.) *habito reſpectu ad contritio-*

tio-

tionem Pœnitentis, qualitatem, & diverſitatem perſonarum, aliaſque circumſtantias, nihilominus juvabit ſemper reſpicere ad illos, & illis ut regulis ſe conformare, ut judicaverit conveniens; & eſto non imponat pœnitentiam Canonis, debebit illam ſæpiùs indicare Pœnitenti; juxtà Catechiſmum c.8.n.12. *quò illum excitet ad majorem contritionem, & ad exequendam tantò promptiùs pœnitentiam injunctam, hauriens utilitatem ex Eccleſiæ hodiernâ benignitate, quà ſecum utitur in leniendo rigorem priſtinum.*

7. D. Ad quid ergo S. Carolus in Confeſſore adeò zelavit notitiam Canonum Pœnitentialium, ſi nunquam poteſt Confeſſor imponere pœnitentias in illis indictas.

M. Auguſtinus dicebat præceptum diligendi Deum non poſſe impleri perfectè in hac vitâ, & propterea quærebant, cur datum ſit hoc præceptum, ſi nequit in hac vitâ impleri: Porrò de perfect. juſtitiæ rat. 16. reſpondit. *Cur non præciperetur homini iſta perfectio, quamvis eam in hac vitâ nemo habeat? nec enim rectè curritur, ſi quò currendum eſt, neſciatur? quomodò autem ſciretur, ſi nullis præceptis oſtenderetur.* Iterum tamen pro praxi confer hæc cum iis, quæ ex S. Thomâ ſunt dicta cap. 13. à num. 10.

CAPUT XVII.

De Excommunicatione.

1. EX Rituali adducto c. 7. n. 8. Confeſſarius debet ſcire caſus, & cenſuras reſervatas Apoſtolicæ Sedi, vel Ordinario, ne ex n. 16. abſque ſpeciali facultate audeat ab illis abſolvere, & etiamſi excommunicatio non ſit reſervata, debet ſcire Confeſſor, an pœnitens in illam inciderit, quò illum priùs abſolvat à cenſurà, & deinde à peccato. Tres præcipuè pœnas, ac cenſuras infligit Eccleſia, nempè, excommunicationem, ſuſpenſionem, & interdictum. (Irregularitas, ut dictum eſt in *Inſtructione pro ordinandis* c. 19. n. 18. non eſt cenſura, ſed impedimentum canonicum, à quo non abſolvimur, ſed diſpenſamur: vide ibidem dicta c. 40. n. 39.)] & forma conſueta abſolvendi à Rituali præſcripta, præponit abſolutioni à peccatis abſolutionem hujuſmodi trium cenſurarum: *Dominus Noſter, Jeſus Chriſtus*, &c. *Abſolvo te ab omni vinculo* &c. Circà ſuſpenſionem, & Interdictum, non eſt aliquid ſpeciale ſuggerendum Confeſſori ordinario. Si caſus contingat, poſcat tempus ad conſulendum libros, & Juriſperitos, qui non deſunt.

2. D. Quia Pœnitens abſolvendus à peccatis, quando indiget, primùm abſolvendus eſt ab excommunicatione, Confeſſor ordinarius debet eſ-

ſe

ſe circà illam aliqualitèr inſtructus; quare peto, quid ſit excommunicatio?

M. Ut habeas perfectè rationem excommunicationis, lege S. Thomam ſupp. à q. 21. ad 25. advertens, quod q. 24. a. 1. paucas nominat excommunicationes reſervatas Papæ, quia tùm temporis aliæ non extabant, ſed creſcente malitià, neceſſe fuit multiplicare pœnas. In hoc tamen capite agetur tantùm de excommunicatione in genere; nàm de reſervatis commodiùs erit agere in ſequenti, cum de reſervatione. Igitur antequam ſciatur, quid ſit excommunicatio, danda eſt illius diviſio: alia enim eſt excommunicatio major, alia minor.

3. D. Quid eſt excommunicatio minor, & quem effectum facit in homine Chriſtiano?

M. Excommunicatio minor eſt cenſura Canonica, per quam homo privatur participatione paſſivà ſacramentorum: quare ita excommunicatus, nec poteſt adminiſtrare, nec recipere ſacramenta, & recipiens, vel adminiſtrans abſque prævià abſolutione peccat mortalitèr. S.Thomas q.23.a. 1. cum commentario Porrectæ. Et quia hæc excommunicatio tantùm privat participatione ſacramemtorum, non uſu juriſdictionis, ideò Superior ita excommunicatus abſolvens ſubditum ab alià excommunicatione, abſolvit validè, & ſine peccato, ſed abſolvens à peccatis, abſolveret validè, & cum peccato ex parte ſuà. Incurritur hæc excommunicatio minor, ex hoc, quod homo, in

in caſibus, ſibi prohibitis civilitèr cõmunicat cum excommunicato majori excommunicatione, denunciato nominatìm per cedulones, vel publico percuſſore Clerici, quæ communicatio civilis non eſt peccatum mortale, ſed tantùm veniale. S. Thomas q.23. a. 3. Hinc notâ, quod contrà praxim antiquam Eccleſiæ, novi quidam Theologi docent, hominem cum ſolis peccatis venialibus, poſſe ſuaderi, ſed non poſſe prohiberi à Confeſſario, vel alio ſuperiore, ut abſtineat à perceptione Euchariſtiæ. Si ab illà prohibetur, qui ſemèl tantùm ſalutat excommunicatum, adeò ut communicans in tali ſtatu, peccet mortalitèr, multò magis poterit prohibere perceptionem Euchariſtiæ Pœnitenti, qui eſt involutus multis venialibus, & nullum fructum recipit in frequentando Euchariſtiam. Videant, quid hi recentiores doceant contrà Eccleſiæ ſenſum, & expreſsè contrà mentem S. Thomæ ibidem ad 3. dicentis: *Qui etiam ſine culpà quandoque ab Euchariſtià arctatur, ut patet in ſuſpenſis, vel interdictis, quia tales pœnæ quandoque alicui pro culpà alteriùs, quæ in eis punitur, inferuntur*. Quæ dicta ſunt in gratiam opinionis multùm figentis pedes inter recentiores. Cæterum, quoad praxim, id eſt relinquendum prudentiæ, ac ſpiritui Directoris, qui ut prudentèr dirigat, priùs legat S. Thomam 3. p. q. 80. a. 10. præſertìm ad 3., nèc ſtabiliantur Regulæ generales, ubi quilibet dirigendus eſt ſecundùm ſuam capacitatem, & diſpoſitionem.

4. D.

4. D. Quid eſt excommunicatio major: & quem effectum facit in homine Chriſtiano?

M. Excõmunicatio major ex S. Thomà ſuppl. q. 21. a. 1., & quodl. 11. a. 9. eſt cenſura Canonica privans hominem Chriſtianum participatione ſacramentorum (in hoc convenit cum minore) & communione fidelium. Ex hac generalitate Doctores concludunt excommunicatum excommunicatione majori, primò non poſſe recipere, nec adminiſtrare ſacramenta (poterit tamen Parochus aſſiſtere matrimonio, quia non adminiſtrat, ſed aſſiſtit tanquam teſtis qualificatus) ſecundò non poteſt adſiſtere miſſæ, nec officiis divinis (ſi tamen obligatur ad Horas Canonicas, tenetur illas recitare privatim, loco, *Dominus vobiſcum* dicendo *Domine exaudi orationem meam* &c. ut Subdiaconus: tertiò fit inhabilis ad beneficià; quartò ſi antecedenter habuit beneficium, pro tempore, quo eſt excommunicatus, non facit fructus ſuos. Hos, & ſimiles effectus videndos fuſiùs apud Authores, facit etiam nùnc excommunicatio major.

5. D. Audivi, quod habeat alios quinque effectus comprehenſos illis verſibus.

Si pro delictis anathema quis efficiatur,
Os, orare, vale communio, menſa negatur,

quos etiam peto mihi explicari?

M. Per os intelligitur, quod non licet alloqui excommunicatum: per *orare*; quod non licet applicare pro illo ſuffragia Eccleſiæ, aut effundere

pre-

preces cum illo: per *Vale* intelligitur, quod non licet eum ſalutare: per *Communio* intelligitur, quod non licet cum illo facere contractus: per *Menſa* intelligitur, quod non licet comedere cum illo; & quidem ante Martinum V. quælibet excommunicatio latę ſententię habebat omnes hos effectus. At in prædicto Concilio Martinus V. conſiderans, illos eſſe nimis oneroſos populo innocenti, & nihil immutans circà effectus excommunicationis pro parte ipſius excommunicati, reſtrinxit pro parte communicantium cum ipſo excommunicato, decrevitque, ut adhùc prædicti quinque effectus vigerent reſpectu excommunicati, qui eſſet publicus Clerici percuſſor, vel qui eſſet nominatìm à legitimo Superiore denuntiatus, ut talis. Alitèr excommunicati privantur bonis ſuperiùs prædictis, quatenùs poſſunt prodeſſe ipſis, ſed non quatenùs obeſſent aliis; & ita Parochus, vel Epiſcopus excommunicatus non poteſt licitè uti juriſdictione ſpirituali, quia hoc cederet in bonum ſuum, ſed non privatur valido uſu juriſdictionis (quando non ſit denunciatus, vel publicus Clerici percuſſor) quia hoc cederet in damnum commiſſæ plebis: quare, ut dictum eſt c. 12. n. 9. excommunicatus denunciatus, nec licitè, nec validè abſolvit: non denunciatus illicitè abſolvit, ſed validè, quia hoc nimis cederet in damnum plebis, ſi cogeretur iterare ſacramentum. Et notandum, quod in adminiſtrando ſacramentum pœnitentiæ (idem dic de reliquis) peccant mortalitèr

litèr tàm peccator, quàm excommunicatus; non tamen ſufficit, ut excommunicatus, in confeſſione accuſet ſe illicitè adminiſtraſſe ſacramenta, ſed debet accuſare ſe adminiſtraſſe ligatum excommunicatione majori: Peccator abſolvens peccat ſolùm contrà jus divinum de adminiſtrando rectè ſacramenta: excommunicatus autem peccat in hoc, & præterea contrà præceptum Eccleſiæ in eo, quod prohibitus uſu juriſdictionis ab Eccleſià conceſſæ ſibi, & non ſuſpenſæ quoad effectum pro fidelibus, eà tamen utitur: quare debet in confeſſione explicare hoc duplex peccatum: quæ omnia debet advertere præparans ſe ad confeſſiones.

6. D. Habeo aliquid difficultatis circà ſecundum effectum enumeratum in illo verſu, nempè, orationem: credo enim, quod, ſicut poſſum orare pro infideli, ita poſſim orare pro excommunicato: quin imò Eccleſia in Paraſcæve orat pro ſchiſmaticis, & Hæreticis, qui ſunt excommunicati, pro Judæis, & Paganis.

M. De hoc articulo agit S. Thomas ſuppl. q. 21. a. 1. ad 1. & 2. cujus doctrina ut faciliùs percipiatur, ſciendum, ut dictum eſt in *Inſtructione pro ordinandis* c. 8. n. 47. quod in nono Symboli articulo credimus *Communionem Sanctorum*, ſcilicet, fructum orationum, & bonorum operum communicari inter juſtos, modo ibi explicato, quæ communicatio fit independenter à quacumque orantis intentione, ſicut in corpore phyſico nutrimentum

bo-

bonum, de quo participat unum membrum, participant alia membra, etiamſi homo nihil cogitet de hoc: Membra mortua in corpore phyſico non participant prædictum influxum, ſed tantummodò illum, qui provenit ex intentione ſumentis medicinam, ut proſit tali membro; pro iis verò membris, quæ jam ferro ſunt ſeparata, nullam homo accipit, aut intendit accipere medicinam; & ita peccatores in corpore Eccleſiæ accipiunt illum influxum orationum, quem intendit Eccleſia ſemper orans, non ſolum pro juſtis, ſed etiam *pro omnibus Orthodoxis, atque Catholicæ, & Apoſtolicæ fidei cultoribus*. Pro iis, qui ſunt foris, Eccleſia non orat, niſi in Paraſcæve, & tunc ſolùm petit pro iis, ut fiant membra Eccleſiæ. Sic ergo prohibemur orare pro excommunicatis, quando oramus in perſonà Eccleſiæ, ut in Miſsà; in quà, quia ad *Memento* juxtà Rubricam poteſt orare pro Chriſti fidelibus *ad ſuam voluntatem*; & ità tunc orat ut perſona privata, poterit orare Deum, ut excommunicatis *detur ſpiritus pœnitentiæ, quo ab excommunicatione ſolvantur*. Etiam ad hoc poterit privatà intentione dirigere cætera divina officia; & more periti Medici aget. Hic ubi diverſa membra patiuntur, & poteſt ſubvenire cuilibet, utique ſubvenit. At verò ſi mors imminet, & ex curatione membrorum timere poteſt accelerationem mortis, unicè huic præcavendæ incumbit. Excommunicatus patitur maximum malum in eo, quod eſt præciſus ab Eccleſià, & poteſt etiam ali-

quando

quando pati minora mala, ut paupertatem &c., veruntamen timeri prudentèr poteſt, quod à paupertate ſublevatus, magis in excommunicatione ſordeſcat: quare orandus eſt unicè Deus, ut illi tribuat ſpiritum pœnitentiæ.

7. D. Incurrit ne ſolùm excommunicationem minorem, qui communicat cum excommunicato, in orationibus Eccleſię, includens excommunicatum vitandum in illis, quas agit in perſonà Eccleſiæ?

M. Si orat tali modo pro excommunicato non vitando, nullam, neque majorem, neque minorem excommunicationem incurrit, quia à tempore Martini V. Eccleſia declaravit, ſe à ſuis orationibus non excludere hujuſmodi excommunicatos. At ſi eſſent vitandi, & excommunicati à Papâ, tùnc Sacerdos ita orans in divinis officiis incurreret majorem excommunicationem, c. *ſignificavit* de ſent. exc. ubi ſtatuitur regula generalis, quòd Clericus communicans in divinis cum excommunicato à Papâ, incurrit majorem excommunicationem. Porrò exceptiones, aut limitationes hujus regulæ, præparans ſe ad confeſſiones, poterit videre apud Canoniſtas celebriores, qui commentantur prædictum textum;

8. D. Eſt ne alius caſus, in quo incurratur excommunicatio major ob participationem cum excommunicato?

M. Ex c. *Nuper*, & ex c. *Si concubinæ* de ſent. exc. incurrrit excommunicationem majorem, qui

qui cum homine jàm nominatìm excommunicato communicat in eo crimine, propter quod fuit excommunicatus: quare ad praxim, ſi fœmina fuit nominatìm excommunicata ob fornicationem: qui peccavit cum illà ante publicationem excommunicationis, non incurrit, hanc pœnam, ſed incurrit, ſi peccet poſt denunciationem.

9. D. Sunt ne aliqui caſus, in quibus participans cum excommunicato excuſetur ab incurſu excommunicationis?

M. Participans cum excommunicato incurrit, ut dictum eſt, in excommunicationẽ majorem, in duplici caſu: primò ſi Clericus illum admittat ad divina: ſecundò: ſi participet in crimine, pro quo fuit excommunicatus; & quidem conſtat neminem pro hoc ſecundo poſſe excuſari à pœnâ, niſi adſit ignorantia, quæ ſufficiat excuſare ſecundum Canones. Si poſſit dari caſus extraordinarius, prę- ter ignorantiam ſuperiùs dictam, quæ participantem in divinis cum excommunicato nominatìm denuntiato excuſet, videantur Canoniſtæ celebriores, ac Theologi: Confeſſori ordinario nihil refert id ſcire; imò paſſim experimur maximum detrimentum, in eo, quod perſonæ ordinariæ ex quibuſdam libellis hauriunt quaſdam exceptiones à regulis generalibus in quibuſdam circumſtantiis omninò extraordinariis, in quibus per Epichejam regula generalis non poteſt habere locum; & ipſi utuntur prędictis exceptionibus pro omni-

omni caſu etiam ordinario. Id multò magis habet locum in hac materià excommunicationis, in quà ruina ingens animarum oritur, ſi ſimplex Confeſſarius ex ſe, abſque judicio Superioris, cujus eſt excommunicare, decidat hunc, vel illum caſum non compræhendi in edicto excommunicationis; quare viam ordinariam proponat calcare præparans ſe ad confeſſiones: quod ſi contingat caſus extraordinarius, qui videatur exceptus, poſt diligens ſtudium, requirat etiam Superioris judicium, antequam decidat. Hæc dicta ſunt de majori excommunicatione. Circà minorem, aſſignantur quinque caſus, in quibus abſque illius incurſu poteſt communicare cum excommunicato vitando, & comprehenduntur illo verſu.

Utile, lex, humile, res ignorata, neceſſe.

de quibus S. Thomas q. 23. a. 1. dicitur *Utile*, quandò cum excommunicato loquimur in ordine ad vitam æternam: dicitur *lex*, quandò tenemur communicare cum illo ex lege matrimonii: dicitur *humile*, quando quis ante excommunicationem fuit ſubjectus excommunicato ſubjectione filii ad patrem, & ſervi ad dominum, vel è contrà (juriſdictio autem non excuſat: quare ſubditus non poteſt communicare cum Principe:) Dicitur *res ignorata*: nàm ignorantia excuſat: dicitur *neceſſe*, quia etiam excuſor agens ob convenientem neceſſitatem cum excommunicato.

10. D. Petrus v. g. in Indiis fuit denunciatus excommunicatus: nùnc autem hìc in Urbe com-

moratur, ubi ſcio ſolus ego excommunicationem, teneorne illum evitare?

M. Teneris illum evitare in divinis (occultè tamen) in crimine, ob quod fuit excommunicatus: quoad communicationem verò civilem, teneris illum evitare in occulto, non in publico, & dic de illo, ut de peccatore occulto, cujus peccatum nequis publicare, ſicuti nec pœnam excommunicationis occultam.

11. D. Quoniam pœnæ non incurruntur ab ignorantibus, vellem ſcire, quæ ignorantia excuſet ab incurſu excommunicationis?

M. C. de conſt. in 6. dicitur: *Ut animarum periculis obvietur, ſententiis per ſtatuta quorumcumque Ordinariorum prolatis, ligari nolumus ignorantes, Dummodò eorum ignorantia craſſa non fuerit, aut ſupina*. Sic igitur ab incurſu cenſurarum Eccleſiaſticarum ignorantia etiam probabilis excuſat, dummodò ſit verè probabilis, quod tamen ex ſe non definiet ordinarius Confeſſor; & videbit, quæ dicentur de ignotantià c. 35.

12. D. Audivi dicentes, quod timenda ſit omnis excommunicatio, etiam injuſta, vellem ſcire, quomodò id verificetur, & qualitèr id contingere poſſit?

M. Id explicat mirabilitèr ſuo more S. Thomas q. 21. a. 4., ad cujus perfectam intelligentiam tu conjunge, imò prælege, quæ dicentur par. 2. c. 19. de judicio temerario ex eodem S. Doctore: conformiter ad quæ dicendum, quod excommu-

nicatio

nicatio ſi ſit nulla, non eſt timenda: dicitur autem nulla, quando fit per judicium uſurpatum, ut judicet, qui non habet authoritatem hìc, & nunc excommunicandi talem, vel non poteſt judicare tali modo, v.g. ſine monitionibus, &c. Gloſſa c. *Præſenti* de ſent.exc. in 6. aſſignat duodecim caſus, in quibus eſt nulla. Præparanti ſe ad confeſſiones utile erit ſcire prædictos caſus, ſed magis quoad judicium fori contentioſi, quàm fori pœnitentialis, in quo ſemper abſolvet ad cautelam; & niſi omninò manifeſtiſſima ſit nullitas, nullatenùs ſe ingeret. Sicuti dicitur de Judice ſæculari, quod damnans homicidam, peccat, ſi damnet ex odio, non ex affectu juſtitiæ, ſed tamen juſtè damnatur homicida: ita dicendum de excommunicante. Sicut in judicio ſæculari dicitur, quòd ſub pœnâ mortis vocatus à Judice, ubi adſunt indicia ſufficientia, debet obedire, & ſi non obediat, hoc ipſo fit reus mortis; ita dicendum, quod in ſimili caſu, in Eccleſiaſtico judicio, fiet reus excommunicationis: ſicut in judicio ſæculari dicitur, quod damnatus, quia v.g. noluit abnegare fidem, debet humilitèr ſuſtinere mortem potius, quàm obedire. Idem dicendum in Eccleſiaſtico: excommunicatur, v.g. quis, quia non vult cohabitare uxori, cum quà habet impedimentum dirimens occultum, ſed certum, cujus contrarium apparet in judicio Eccleſiæ; in hoc caſu ex c. *Inquiſitioni* extrà de ſent. exc. debet excommunicationem ſuſtinere humilitèr potiùs, quàm fornicariè conjungi fœ-

mimæ, ſive petendo, ſive etiam ſolùm reddendo.

13. D. Excommunicatio incurriturnè ſtatim ac homo commiſit delictum, cui eſt annexa excommunicatio?

M. Ad decidendum hoc in particulari, conſideranda ſempèr attentè ſunt verba comminantis excommunicationem: ſi enim dicatur *ſub pœnâ excommunicationis ipſo facto incurrendà*, & ſint aliæ conditiones, tùnc delicto commiſſo, delinquens eſt ſtatìm excommunicatus quoad ſe, licèt nondum denunciatus quoad alios: At ſi dicatur tantùm *ſub pœnà excommunicationis*, tùnc non erit excommunicatus, quoad uſque Superior infligat talem pœnam; & Sacerdos illud committens, ſi celebret, non fit irregularis &c.

14. D. Quia ſufficientèr dictum eſt de causà formali excommunicationis, dicatur aliquid de materiali?

M. Jam n. 3. dictum eſt, quod minoris excommunicationis cauſa materialis poteſt eſſe peccatum veniale. De majori hæc ait S. Th. ſuppl. q. 21. a. 3. *Quia excommunicatio eſt graviſſima pœnarum: pœnæ autem medicinæ ſunt, & Sapientis Medici eſt, à levioribus incipere medicinis, & minus periculoſis, ideò excommunicatio infligi non debet, etiam pro peccato mortali, niſi contumax fuerit, vel non veniendo ad judicium, vel ante terminationem judicii ſine licentià recedendo, vel determinationi non parendo. Tùnc enim, poſtquam monitus fuerit, ſi contempſerit, contumax reputatur, & excommunicari debet à Judice, jàm non am-*

ampliùs habente, quod contrà ipſum faciat. Igitur ex ratione ſatis congruà, non omne peccatum mortale debet eſſe materia excommunicationis, ſed contumacia, per quam non ſit locus alteri medicinæ ad tollendum peccatum. Porrò id obſervandum præcipit Tridentinum ſeſs. 25. de ref. cap. 3. Brevitatis gratià non adduco textum, qui tamen ſæpè relegendus eſt: etenim multi deficiunt, & aſſumunt pro primo remedio, quod eſſe debet ultimum, imò illud ſæpè aſſumunt pro defectibus qui directè, & proximè ſunt contrà gubernium œconomicum, aut politicum: remotiſſimè, & omninò indirectè ſunt contrà Deum. Præparans ſe ad confeſſiones, quia poteſt proceſſu temporis fieri Superior cum poteſtate excommunicandi, vel peti de conſilio ab hujuſmodi Superioribus, attendat, quà prudentià velit procedendum in hac materià Spiritus Sanctus, Author prædicti capitis.

15. Plures aliæ queſtiones agitantur de excommunicatione, præſertìm circà cauſam efficientem; ſed meo videri, ordinario Confeſſori: ſufficiet delibatio prædictarum. Illud videtur neceſſarium Cõfeſſori ordinario, ut particularitèr ſciat ſaltẽ principaliores excommunicationes, cenſuras, & pęnas Eccleſiaſticas: & cum plures in compendio redegerint antiquiores; non invenio ex Modernis, qui omnes illas collegerit; quare in hoc maximè laudandus eſt zelus Canonici Nicolai Antonii Cuggiò; Sanctiſſimi D. N. Clementis XI. oraculo de-

 putati

putati à ſecretis pro examine Cleri in Urbe. Hujus operâ, & improbo labore collectus eſt Cathalogus hujuſmodi Cenſurarum, & inſertus libello *Avvertimenti di S. Carlo* &c. tertiæ editionis, de anno 1702. Hunc igitur dabo c. 19. ut omnes illum habere poſſint præ manibus.

16. D. Extat nè aliqua propoſitio damnata, circà id, quod in præſenti capite dictum eſt de Excommunicatione?

M. Extat 44. Alexandri VII. loquens generalitèr de omni cenſurà, & conſequentèr includens excommunicationem.

CAPUT XVIII.

De reſervatione caſuum, & Cenſurarum.

1. EX Rituali c. 7. n. 8. Confeſſor *ſciat caſus Sedi Apoſtolicæ, & Ordinario ſuo reſervatos*. Et hęc ſcientia omninò eſt neceſſaria: quilibet enim Judex debet ſcire, quouſque ſe extendat ſua juriſdictio, cujus ſi terminos tranſiliat, invalida eſt ſententia. In omni autem Republicà benè ordinatà ſunt conſtituti tales termini, ita quod inferiores Judices, habeant ſolùm judicare minora delicta, & ordinaria cognitio graviorum reſervatur Judici ſuperiori, & graviſſima tandèm judicat ipſe Princeps, vel quos ipſe deputat ex commiſſione ſpeciali. Sapientiſſimum hunc ordinem ſervatum eſſe, & ſervari debere in Eccleſiâ

defi-

definivit Tridentinum ſeſſ. 14. c. 7. Porrò circà hanc reſervationem plura peti poſſunt, ſed præparans ſe ad confeſſiones, obſervabit ſpecialitèr ſequentia.

2. D. Quid eſt reſervatio caſuum, ſeù cenſurarum?

M. Eſt reſtrictio juriſdictionis; per quam Superior juriſdictionem commiſſam inferiori Judici reſtringit, ita quod illam non habeat pro abſolvendis certis caſibus, aut cenſuris. Hìnc inferas nullatenùs abſolvi pœnitentem, qui dùm peccavit, invincibilitèr ignoravit reſervationem. Fingamus enim, quod Princeps, me omnimò invincibilitèr ignorante, in Republicà reſtrinxerit juriſdictionem alicujus Judicis, hic non poteſt me judicare, quia juriſdictionem confert non mea ignorantia, ſed Superioris authoritas.

3. D. Quid faciet Sacerdos, ùbi ad ipſum accedit Pœnitens involutus aliquo caſu reſervato?

M. Rituale c. 7. n. 16. ſolùm dicit, quod *non abſolvat, niſi priùs obtentà facultate à Superiore*. S. Carolus §. 14. ait, quod *admoneat pœnitentem, ut ſe ſiſtat coràm habentibus facultatem*, ſed addit, *ubi Confeſſor aliunde judicaret non convenire, ut ſe præſentet Pœnitens, Confeſſor ipſe petat facultatem abſolvendi*. Et ſanè poſſunt contingere plurimi caſus, in quibus ex unà parte, ob abſolutionem, adeunda eſt Apoſtolica Sedes: ex alià impoſſibile eſt pœnitenti adire. In hujuſmodi caſibus exigitur prudentia, & charitas Confeſſoris, ut pœnitenti ſubveniat,

ſi verè petit; & aliàs habet juſtum impedimentum non operandi ex ſe ſolo. In hoc autem verè plena charitate Sacra Pœnitentiaria providit, ut ſequitur.

Inſtructio Parochorum, & Confeſſariorum pro caſibus, quorum abſolutio, ſeù diſpenſatio à Sacrà Pœnitentiarià Apoſtolicà impetratur.

4. *Cum ſæpè ſit experientià compertum plurimos utriuſque ſexus Chriſti fideles, & præcipuè in longinquis degentes, cenſurarum vinculis, votorum obligationibus, matrimoniorum impedimentis, nec non Irregularitatum, & caſuum quoquo modo reſervatorum ligaminibus adſtrictos, ad Sanctam Sedem, ejuſque S. Pœnitentiariam ſpectantibus irretitos, in illis laebrymosè perſiſtere, & continuis conſcientiæ agitationibus laboriosè perdurare, cujus mali cauſas ex ſimilibus provenire innotuit.*

5. *Primò, eò quod Parochi, vel alii, ad quos hujuſmodi Pœnitentes recurrere contingit, in pagis, aut locis ruralibus degunt, & viam, modumque recurrendi ad prefatam Sacram Pœnitentiariam ignorant, nec aliquem hìc Romæ agnoſcunt, ad quem ſupplicationes dirigant, unde Pœnitentes perplexos dimittunt, quibus, cum ad Ordinarium accedendi (fœminis præſertìm) verecundia, aut timor aditum intercludat, conſilium ulteriùs requirere neſcientes, remedium deſperant, & in prædictis vinculis, obligationibus,*

bus, impedimentis, inhabilitatibus, & caſibus reſervatis, cum periculo damnationis inſordeſcunt.

6. *Secundò evenit, quod Pœnitentes egeni recognitionem pro ſollicitatione, & labore Agentium Romæ commorantium, exolvere non valentes, inconſolati, ac conſcientiæ motibus concuſſi, in periculoſo ſtatu manere coguntur, & fortè (quod pejus eſt) ſibi perſuadent S. Pœnitentiariæ Tribunal, aliquid lucri pro litteris prædictis recipere, cum reverà S. Pœnitentiariæ Miniſtri, nec aliquid quamvis minimum, nec etiam ſpontè oblatum umquam recipiant, & gratis omnia exhibentes, ſingulos ad ſe recurrentes ſerenà fronte complectantur.*

7. *Tertiò accidit etiam nonnunquam per inadvertentiam exponentium, ut gratiæ juxtà expoſita obtentæ, irritæ evadant, eò quia caſus, & circumſtantias neceſſarias reticeant; undè fit, quod litterarum Executores, caſu poſteà Pœnitentium examinato, rem alitèr ſe habere, quàm expreſſum fuerat, comperiant, & gratias ſubreptitias, aut obreptitias eſſe inveniant: quare Pœnitentes confuſi remanent, & ſpe novæ diſpenſationis ſe carere putantes, in prædictis vinculis, obligationibus &c. miſerabilitèr remanent.*

8. *Quare gratum Deo, & utile fidelibus futurum eſſe ſperatur, ſi iſte modus recurrendi ad ipſam Sacram Pœnitentiariam proponatur.*

9. *Confeſſores itaque, cum Pœnitentes præfatis vinculis irretitos ad ſe accedere contigerit, caſuum qualitates, & præfatorum caſuum circumſtantias conſiderent, cauſaſque diſpenſationum, aut commutationum*

num exprimant, & caveant, ne, quod occultum eſt, publicum faciant, præſertim impedimenta occulta matrimoniorum: nàm publica, vel ad publicum redacta, non pertinent ad Sacram Pœnitentiariam.

10. *Et ſic prefati Confeſſores, ſeù Penitētes poterunt caſus præfatos cum dictis circumſtantiis, & cauſis exponere, ſive latino, ſive quocumque alio idiomate propriæ regionis; nàm S. Pœnitentiaria ſuos ex quacumque regione Pœnitentiarios ſubordinatos habet; & exprimant inſuper in fine expoſitionis caſus, nomen, cognomen, cui ſit à S. Pœnitentiarià reſcribendum, etiamſi ipſum nomen, & cognomen ſit fictitium: Itemque modum, per quem reſponſio ſecura dirigi poſſit, ſignificando, ſcilicèt, vulgari nomine Oppidum, ſeù Civitatem, & Regionem, cum datà menſis, & anni in hunc modum.*

Intus incipiant Epiſtolam, ſeù ſupplicationem ſic.

Eminentiſſime, & Reverendiſſime Domine.

11. *N. Mulier emiſit votum ſimplex Caſtitatis: manet in periculo incontinentiæ, niſi nubat: ſupplicat ſibi votum commutari ad effectum contrahendi matrimonium.*

Terminent epiſtolam, ſeù ſupplicationem ſic.

Dignetur Eminentia Veſtra reſcribere ad N. N., & exprimant nomen, & cognomen, cui eſt reſcribendum: Ad Civitatem N. exprimendo nomen civitatis. Per oppidum N. exprimendo vulgari nomine, nomen Oppidi. Et dirigere Breve, ſeù gratiam ſimplici Confeſſario, Magiſtro in Theologià, ſivè Decretorum Doctori, ſive Parocho, cui Pœnitens aperuit ſuam

con-

conſcientiam, ne ipſe Pœnitens, & præſertim fœminæ cogantur circumire pro executione gratiæ Sacræ Pœnitentiariæ.

Dirigant epiſtolam, ſeù ſupplicationem, ſcribendo extrà, ſeù à foris, in hunc modum.

Eminentiſſimo, & Reverendiſſimo Domino,
Domino Cardinali Majori Pœnitentiario.
Romam.

12. *Et ſi tardaverit reſponſio, Confeſſarii reſcribant, ne fortè ſit deperdita, & nunquam deſperent Pœnitentes.*

13. *Monentur inſuper Parochi, ſive Confeſſarii, ad quos præſentes litteræ pervenerint, illarum notitiam, quibus poterunt, pro animarum ſalute communicare.*

14. D. Verè Mater pia eſt Sedes Apoſtolica, & pii ejus Miniſtri, qui provident fidelibus non tantùm remedia, ſed & modum omnem faciliorem, ut poſſimus conſequi prædicta remedia. Ego ſanè in poſterùm utar hac benignitate pro ſalute Pœnitentium; & prætereà juxtà ultimum Sacræ Pœnitentiariæ monitum communicabo notitiam hanc, quibus potero. Sed interim, quid agere debeo, dùm expectatur Sacræ Pœnitentiariæ reſponſum?

M. In prædictâ Inſtructione audiſti nominata præſertim quinque: primò cenſurarum vincula: ſecundò votorum obligationes: tertiò matrimoniorum impedimenta: quartò irregularitates: quin-

quintò caſus quoquo modo reſervatos; de quibus pro praxi agendum eſt diſtinctè. Igitur ſi prædicta vincula ſint publica, nullum poteſt eſſe ſcandalum, ſi quis abſtineat, ſed imò ſcandalum eſſet, ſi non abſtineret: quando autem ſunt occulta, poteſt oriri ſcandalum, ſi quis abſtineat: Ubi igitur extrà articulum mortis (in quo nulla eſt reſervatio) accedat Pœnitens cũ aliquâ cenſurâ, vel caſu reſervato Sedi Apoſtolicæ, & Confeſſor, qui ſe obtulit ad impetrandam facultatem abſolvendi viâ prædictâ, noverit magnum oriri ſcandalum, niſi tùnc pœnitens communicet, ſuadebit pœnitentem, ut recurrat ad Epiſcopum, vel ejus Vicarium, qui habent facultatem juxtà Tridentinum ſeſs. 24. c. 6. exceptis caſibus Bullæ Cœnæ, vel ut recurrat ad Regulares privilegiatos, juxtà eorum privilegia, de quibus dictum eſt c. 9. nu. 5. quod ſi nullus expectari poſſit recurſus, abſque maguo ſcandalo, tùnc eſt duplex opinio: Alii dicunt poſſe hujuſmodi reum communicare cum ſolo actu contritionis: Alii, quod teneatur confiteri non reſervata, & reſervata ſimplici Confeſſario, qui ad obviandum ſcandalo, primùm imponet pęnitenti onus comparendi quàm primùm coram Superiore, poſteà illum abſolvet, remanebitque abſolutus à non reſervatis directè, à reſervatis indirectè. In praxi hanc deduces: nàm actus perfectæ contritionis eſt valdè difficilis. Circà vota, non video ſcandalum in illis adimplendis. Poſſet ſolùm figurari caſus, quod obligatus voto caſtitatis,

&

& in periculo proximo incontinentię debeat communicare. Hic autem debet tractari, ut ex S. Carolo dictum eſt c.11.n.30. & ſi faciat, quod eſt in manu ſuâ, orando &c. non erit periculum proximum: ſi non faciat, ſibi imputet, qui deficit: Circà matrimonii impedimenta, poteſt contingere caſus, quod alter conjugum contraxerit cum impedimento occulto dirimente, affinitatis provenientis ex copulâ illicitâ cum ſorore, v. g. Multi ſuper hoc caſu in examine deficiunt, aſſerentes poſſe conjugem conſcium impedimenti reddere, ſed non petere; tamen re verà, quia matrimonium eſt invalidum, illa redditio eſſet fornicaria, & per conſequens ſemper illicita, etiamſi redderetur ad evitandam mortem; nèc alitèr audire volunt, aut debent Examinatores, à quibus ſemper vidi juſtè reprobatos, qui dicebant poſſe reddi, non peti. Igitur ſi caſus contingat Confeſſori, dùm expectatur diſpenſatio Apoſtolica, oſtendat pœnitenti, quod eſt obligatus ad omninò abſtinendum, & aliis viis abducat conjugem, ne ſibi inſtet pro redditione debiti: & inſupèr moneatur, quod, obtentà diſpenſatione, ante uſum matrimonii, debent renovare conſenſum, prudentèr tamen, ita quod non detegatur prior invaliditas, per hæc, vel ſimilia verba, quòd *ſe amant affectu maritali* &c. Circà irregularitatem poteſt contingere caſus in Religioſâ communitate, ubi ſcandalum ſit, ſi aliquis non celebret: quod tamen eſt difficile: nec enim deſunt media, ut quis abſtineat abſque publi-

bli-

blicatione delicti graviſſimi, ob quod incurrit irregularitatem: Caſus, & à Jure, & à Doctoribus prætermittitur, quia creditur moralitèr impoſſibilis; quare nec ego quidquam ex me determinabo circà illum.

15. D. Qui habens caſum reſervatum, confitetur nulliter habenti facultatem, teneturnè iterùm adire Superiorem, quandò valide volet confiteri?

M. Doctores diſtinguunt; etenim ſi comparet coràm ipſo Superiore, qui reſervavit, tunc volunt reſervationem ceſſare, & poſſe abſolvi à quolibet: ſi verò confiteatur habenti facultatem delegatam, ut in Jubilæo, vel etiam in articulo mortis, tunc tenetur iterum adire Superiorem, quia facultas abſolvendi conceſſa eſt pro confeſſione validà, non invalidà: ſed caſus iſtos non debemus ſomniari: nulla enim fit pietatis acceſſio ex eorum ſolutione.

16. D. Poteſtnè ſimplex Confeſſor abſolvere caſum, quando dubitat de reſervatione?

M. Poteſt eſſe dubium Juris, & dubium facti: Dubium juris eſſet, ſi v. g. perfectè neſciret tabellam caſuum reſervatorum; unde dubitat de juriſdictione ſpectante ad valorem ſacramenti; & in hoc dubio habet locum damnatio primæ propoſitionis ab Innocentio XI. facta: ſecundò poteſt eſſe dubium facti; Pœnitens dubitat, num ſua hæreſis fuerit externa, vel interna tantùm. Circà hoc dubium facti, diſtinguendum eſt: ſi agitur de dubiè reſervatis Papæ, non poteſt abſolvi. Si loquamur

de

de aliis, dicendum eſt poſſe abſolvi à ſimplici Confeſſario, quia, ubi vult Superior reſervare caſus dubiè contentos, id explicat.

17. D. Audivi, quod alii caſus reſerventur ratione ſui, & alii ratione cenſuræ, vellem ſcire, quid hoc importet?

M. Hoc eſt veriſſimum, interceditque differentia, quod caſus reſervatus ratione cenſuræ, ubi ſemel, etiam extràjudicialitèr ablata eſt cenſura, poteſt ſacramentalitèr abſolvi à quocunque Confeſſario. Ita hæreſis hoc modo reſervata, ubi quis comparuit coràm Superioribus, & illi abſolverunt à cenſurâ extrà ſacramentum (nec enim ſolent ſacramentalitèr audire redeuntes) abſolvi poteſt per quemcunque Confeſſarium. Ordinariè loquendo, quotiès alicui peccato annexa eſt excommunicatio Papalis reſervata, illud reſervatur ratione cenſuræ: non ita, ſi Epiſcopalis.

18. D. Qui commiſit delictum reſervatum in illà Diœceſi, poteſtnè abſolvi, ſi accedat ad Diœceſim, in quà non eſt reſervatum?

M. Ex c.9. n.5. poteſt abſolvi, niſi accedat in fraudem: dicitur autem accedere in fraudem, ſi ad hoc ſolum veniat: etenim tunc vult eludendo ſubterfugere judicium ſui Superioris, & ſi ex Tuſculo, v. g. ubi homicidium reſervatur, veniat Romam ob aliquod negotium, & exiſtens Romæ velit confiteri, poterit illum quilibet abſolvere. Si verò accedat ad Pœnitentiarios conſtitutos in Baſilicis per Sacram Pœnitentiariam, poterit

rit abſolvi, etiamſi ad hoc ſolum veniat, quia tùnc recurrit ad Superiorem ſui Superioris, nempè, ad Romanum Pontificem, ut Caput univerſalis Eccleſiæ, cujus Miniſtri ſunt prædicti Pœnitentiarii. At reliqui Confeſſores Urbis, habentes juriſdictionem ab Eminentiſſimo Vicario, ſunt Miniſtri Pontificis, ut Epiſcopi Romani; & ſic ad iſtos accedens pœnitens, accedit ad parem, non ad Superiorem ſui Epiſcopi.

19. Intelligitur nè reſervata Papæ omnis excommunicatio inflicta per Sedem Apoſtolicam?

M. Sit regula generalis, quam pluriès firmant Sacri Canones, ut excommunicatio per Papam inflicta non cenſeatur reſervata, niſi illam implicitè ſaltem, ſibi reſervatam Papa pronunciet.

20. D. Regulares privilegiati, quid poſſunt in caſibus reſervatis Romano Pontifici?

M. Hujuſmodi Regulares non debent uti prædictis privilegiis, niſi prius attentè illa conſiderent, & percipiant, quouſque extendantur. Et primò omnium legenda eſt Extravag. Siſti IV., quæ incipit. *Et ſi Domivici* de pœn., & rem. ſecunda ſub hoc principio. Plura privilegia abſolvendi, & diſpenſandi conceſſerat Siſtus. Sed quia id cedebat in damnum animarum, per dictam Extrav. declaravit privilegia per ſe conceſſa non debere extendi ad caſus ibi expreſſos, quorum plures hodiè continentur in Bullâ Cœnæ. Qui ſunt extrà Bullam Cœnæ, & ampliùs abſolvi non vult per Extrav. ſunt hi: primò generalitèr omnis læſio libertatis

Eccle-

Eccleſiaſticæ: ſecundò violatio interdicti poſiti à Sancta Sede: tertiò mutilatio, vel occiſio Clerici conſtituti in ſacris: quartò ſimonia contracta in Ordine vel beneficio. Circà vota prohibet, commutari votum peregrinationis ultràmarinæ, viſitationis liminum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & Jacobi in Compoſtellà, nec non Caſtitatis, ac Religionis. Igitur privilegiati conſiderent, num ſuper hos caſus habeant privilegium ex conceſſione hujus Papæ: nàm hoc eſt revocatum ita, quod nullibi poſſint abſolvere, neque in Urbe, neque extrà Italiam: Secundò privilegia quantumvis ampliſſima regulari debent juxtà reſtrictionem Clementis VIII. (intrà Italiam, extrà Urbem) poſitam c. 10. n. 6. & declarationes Clementis X. datas c. 9. n. 5. Porrò Clemens VIII. voluit poſſe uti privilegiis, quando ea fuerint in uſu. Etiam in toto Orbe prohibentur abſolvere delinquentes contrà Conſtitutiones de electione Romani Pontificis editas, alteram à Gregorio XV. de anno 1621. & alteram ab Urban. VIII. de an. 1625. Adſunt inſupèr Theologi primæ notę, qui aſſerunt privilegia Regularium non poſſe extendi ad eos caſus, qui ſunt prohibiti Eminentiſſimo Majori Pœnitentiario; nec enim percipiunt; quomodo in toto orbe Regulares innumeri poſſint indiſtinctè ſuper illa delicta, quorum abſolutionem Romanus Pontifex denegat ſuo primario Miniſtro, tot ſpecialibus notis digno. Et ſecundum hanc opinionem prædictorum Magiſtrorum, ultrà caſus jàm ex-

preſſos, Regularis Privilegiatus non poteſt etiam in occultis, etiam in foro conſcientię, abſolvere illos, qui, vivente Romano Pontifice, tractant de Succeſſore deligendo; ſecundò: neque violantes conſtitutionem Urbani VIII. editam de anno 1631. contrà inquirentes per Aſtrologiam judiciariam de ſtatu Chriſtianæ Reipublicæ, vel de vità, aut morte Romani Pontificis pro tempore ęxiſtentis; quia in Bullà Innocentii XII. ſuper facultatibus Majoris Pœnitentiarii, delicta hujuſmodi excluſivè, quoad dictum Pœnitentiarium, reſervat ſibi Pontifex. Tertiò: Major Pœnitentiarius, ex Urbano VIII. nequit abſolvere ab excommunicatione incursà proptèr violatum juramentum, quod emittunt Officiales Congregationis Rituum circà Sanctorum Canonizationem. Et ſecundum iſtos Magiſtros neque ab illà poteſt abſolvere Privilegiatus. Quid ego ſentiam, non eſt neceſſarium exponere, certum eſt; quod ſi contingeret caſus in praxi, nunquam abſolverem, nec aliis conſulerem, ut abſolverent, ſed dimitterent hujuſmodi graviſſimos peccatores, ut ex difficultate abſolutionis in poſterum omninò abſtinerent.

21. Virtute Jubilæi poteſt nè ſimplex Confeſſarius abſolvere pœnitentes à quibuſcumque caſibus reſervatis?

M. Quilibet Judex, cujus iuriſdictio in aliquo particulari caſu extenditur per patentes ſupremi Principis, antequam exerceat miniſterium juriſ-

dictio-

dictionis ſibi commiſſę, ſemper attentè conſiderat, & obſervat omnia, etiam minima verba prædictarum Patentium, Confeſſor, ne ſibi exprobretur *Filii hujus ſæculi prudentiores ſunt filiis lucis* Luc. 16. multò magis obſervabit minutatìm Jubilæi formulam, à quà non declinabit, neque ad dexteram, neque ad ſiniſtram, illam ſibi videat inferiùs cum obſervationibus.

22. D. Quas in foro ſacramentali pœnitentias debet imponere Confeſſor, quando abſolvit excommunicatos?

M. Hic punctus eſt neceſſarius Confeſſori ordinario pro duplici caſu: primò: pro Jubilæis; & ſecundò: pro mortis articulo. Et volens ſatisfacere ſuo muneri, ſemper ante omnia conſiderabit particularitèr, nùm, in abſolvendo à tali excommunicatione, Superior exigat ſpecialem aliquam pœnitentiam: hæc enim erit imponenda. In Jubilæo nullatenùs poteſt abſolvi excommunicatus, à legitimo Superiore declaratus ut talis, niſi infrà tempus Jubilæi ponatur pœnitentia, per quam ſatiſfaciat, aut concordet cum partibus: ſi non ſit declaratus ut talis, poterit abſolvi, etiam in caſibus Bullæ Cœnæ; dummodò prius pro pœnitentià deſtiterit, cũ propoſito ulteriùs ſimilia nõ cõmittendi, & abſolvitur in foro conſcientiæ tantùm; adeò ut ſi conveniatur in foro judiciali pro tali delicto, debeat ſatisfacere ſuo Superiori. In articulo mortis, quilibet, etiam ſimplex Sacerdos, poteſt abſolvere quemlibet excommunicatum, etiam denun-

ciatum, etiam ab hæreſi, dummodò præſtet cautionem, & in defectum hujus, juramentum, ſi poteſt, de ſtando Eccleſiæ mandatis, & de ſatisfaciendo parti læſæ. Hâc pœnitentià præmiſſâ abſolvetur, & remanebit directè abſolutus ab omni excommunicatione, & peccato; ita tamen, quod, ſi convaleſcat, teneatur ad obediendum ſe præſentare Superiori, & ſi non obediat, ob illud peccatum inobedientię, incidit in excommunicationem eodem modo reſervatam, ac erat illa, ſuper quà fuerat abſolutus.

23. D. Adſunt nè aliquæ propoſitiones prohibitæ, tangentes abſolutionem caſuum reſervatorum?

M. Alexandri VII. tertia tangit abſolutionem caſuum reſervatorum in Bullà Cœnę: quarta tangit ſpecialitèr crimen hæreſis reſervatum in primo §. Ejuſdem Bullæ: 12. verò tangit abſolutionem reſervatorum ab Epiſcopis.

24. D. Adſunt nè aliquæ pœnæ contrà audentes abſolvere à caſibus, vel cenſuris reſervatis?

M. Præſumentes abſolvere ab excommunicationibus reſervatis in Bullà Cœnæ, contrà tenorem dictæ Bullæ, in eàdem excommunicantur, & Pontifex declarat, quod gravius temporalitèr, & ſpiritualitèr, ut noverit expedire, procedet contrà ſic præſumentes: non tamen ibi reſervatur hæc excommunicatio; ſed vide c. 21. n. 7.

CA-

CAPUT XIX.

Dantur Canones Bullæ in Cœnâ Domini.

1. UT Confeſſor dicatur ſervare ordinationem Ritualis datam c.7. n.8. non ſufficit in generali ſcire, quid ſit Cenſura &c. ſed ſpecialitèr debet ſcire, qui caſus reſervati ſint Apoſtolicæ Sedi, & qui Epiſcopo. Porrò Epiſcopales hìc non poſſunt adduci, quia varii juxtà varias diœceſes; quare adducentur tantùm Papales, & quidem in hoc capite reſervati in Bullâ Cœnæ; cujus brevitatis gratiâ omitto præfationem.

2. Canon primus: *Excommunicamus, & anathematizamus... quoſcunque Huſſitas, Wiclephiſtas, Lutheranos, Zuinglianos, Calviniſtas, Ugonotos, Anabaptiſtas, Trinitarios, & à Chriſtianâ Fide Apoſtatas, ac omnes, & ſingulos alios Hæreticos, quocunque nomine cenſeantur, & cujuſcunque ſectæ exiſtant, ac eis credentes, eorumque receptatores, fautores, & generalitèr quoslibet illorum defenſores, ac eorumdem libros hæreſim continentes, vel de Religione tractantes, ſine authoritate noſtrâ, & Sedis Apoſtolicæ ſcientèr* (notà) *legentes, aut retinentes, imprimentes, ſeù quomodolibet defendentes, ex quavis causâ, publicè, vel occultè, quovis ingenio, vel colore; necnon Schiſmaticos, & eos qui ſe à noſtrâ, & Romani Pontificis* (ut Pontifex, non ut eſt Prin-

ceps dominii temporalis) *pro tempore exiſtentis obedientiâ pertinacitèr ſubtrahunt, vel recedunt.*

3. 1. Ut ſit Apoſtata, & Hæreticus, non ſufficit ignorare, etiam vincibilitèr, myſteria fidei, etiam neceſſaria neceſſitate medii, ſed requiritur habere poſitivum errorem in intellectu contrarium fidei cum pertinaciâ. Dubius in fide eſt talis. Apoſtatans externè à fide, ſed intùs tenens fidem, non eſt talis, uti neque blaſphemans hæreticalitèr. Hi tamen, licet non excommunicentur hìc, ſunt denunciandi Sanctæ Inquiſitioni.

4. 2. Qui ſint receptatores &c. vide dicenda de injuſtitiâ, ſupèr illud carmen, *Juſſio, conſilium*, &c. verbo *Recurſus*.

5. 3. Quid requiratur ad incurrendam hujuſmodi excommunicationem, vide ſuo loco.

6. 4. Qui ſint Schiſmatici. Vide de Charitate, cui ſchiſma opponitur.

7. Can. ſecundus: *Item omnes, & ſingulos cujuſcunque ſtatus, gradus, ſeù conditionis fuerint: Univerſitates verò, Collegia, et Capitula, quocunque nomine nuncupentur, interdicimus, ab ordinationibus, ſeù mandatis noſtris, & Romanorum Pontificum pro tempore exiſtentium, ad univerſale futurum Concilium appellantes, nec non eos, quorum auxilio, conſilio, vel favore appellatum fuerit.*

8. Can. tertius: *Item omnes Piratas, Curſarios, & Latrunculos maritimos, diſcurrentes mare noſtrum* (Status Eccleſiaſtici) præcipuè à *Monte Argentario, uſque ad Terracinam, ac omnes eorum fautores, receptatores, & defenſores.*

9. 1. Pi-

9. 1. Piratæ &c. non ſunt, mare Pontificium, etiam ut prædentur, ligna eorum, quibus ſui Principes declararunt bellum, nec qui diſcurrens hoc mare, causà negotiorum prædaretur caſu aliam navim, eſto non inimicam, ſed qui ad hoc exiret, ut prædaretur quomodocunque. Hic, etiamſi nihil prædetur, dummodò talitèr diſcurrat mare Pontificium, excommunicatur.

10. Can. quartus: *Item omnes, & ſingulos, qui Chriſtianorum quocunque navibus, tempeſtate, ſeù in tranſverſum (ut dici ſolet) jactatis, vel quoquo modò naufragium paſſis, ſive in ipſis navibus, ſive ex eiſdem ejecta in mari, vel in littore* (maris utique non fluminis) *cujuſcunque generis bona, tàm in noſtris Tyrrhæni, & Adriatici, quàm in cæteris cujuſcunque maris* (non fluminis) *regionibus, & littoribus, ſurripuerint, ita ut nec ob quodcunque privilegium, conſuetudinem, aut longiſſimi, & immemorabilis temporis poſſeſſionem, ſeù alium quencunque prætextum, excuſari poſſint.*

11. *Chriſtianorum*; quare non Turcharum, aut Gentilium; An autem Hæreticorum, qui, ut baptizati, ſunt verè Chriſtiani? Probabilius eſt, quod non, quia videtur Pontifex velle favere obedientibus ſibi, non rebellibus. Peccabunt tamen ſurripientes bona Hæreticorum, quibus non eſt declaratum bellum, quod communiter eſt declaratũ contrà Turchas; At ſi aliquis Princeps habeat cum his pacem, hujus ſubditi etiam peccabunt.

12. *Surripuerint*: quare non excommunicatur,

nec peccat, qui bona hæc accipit, ut ſervet ſuo domino, vel deferat ad loca deſtinata de mandato Principis, ut ſerventur domino; qui autem ſurripuit, deinde pœnitens reſtituit, non poteſt adhùc abſolvi.

13. De Conſuetudine, vide ſuo loco.

14. Can. quintus: *Item omnes, qui in terris ſuis nova pędagia, ſeù Gabellas, præterquam in caſibus ſibi* (nota hoc) *à jure, ſeù, ex ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentià permiſſis imponunt, vel augent, ſeù imponi, vel augere probibita exigunt.*

15. Can. 6. *Item omnes falſarios* (etiam per abraſionem unius verbi, vel litteræ) *litterarum Apoſtolicarum, etiam in formâ Brevis, ac ſupplicationum, gratiam, vel juſtitiam concernentium per Romanum Pontificem, vel S. R. E. Vice-Cancellarios ſeù gerentes vices eorum, aut de mandato ejuſdem Romani Pontificis ſignatarum, nec non falsò publicantes litteras Apoſtolicas, etiam in formâ Brevis, & etiam falsò ſignantes ſupplicationes bujuſmodi, ſub nomine Romani Pontificis, ſeù Vice-Cancellarii, aut gerentium vices prædictorum.*

16. Can. 7. *Item omnes illos, qui ad Saracænos, Turcbas, & alios Chriſtiani nominis boſtes, & inimicos, vel Hæreticos, per noſtras, ſive bujus Sanctæ Sedis ſententias expreſsè, & nominatìm declaratos deferunt, ſeù tranſmittunt equos, arma, ferrum, filum ferri, ſtannum, chalybem, omniaque alia metallarum genera, atque bellica inſtrumenta, lignamina, canapem, funes, tàm ex ipſo canape, quàm alià quacunque*

mate-

materiâ, & ipſam materiam, aliaque hujuſmodi, quibus Chriſtianos, & Catholicos (ut tales) *impugnant, nec non illos, qui per ſe, vel alios de rebus ſtatum Chriſtianæ* (ut Chriſtiana eſt) *Reipublicæ concernentibus, in Chriſtianorum perniciem, & damnum ipſos Turchas, & Chriſtianæ Religionis inimicos, nec non Hæreticos, in damnum Catholicæ Religionis, certiores faciunt; illiſque ad id auxilium, conſilium, & favorem quomodolibet* (notà hoc) *præſtant. Non obſtantibus quibuſcunque Privilegiis, quibuſvis perſonis, Principibus, Rebuſpublicis, per nos, & Sedem prædictam hactenùs conceſſis, de hujuſmodi prohibitione expreſſam mentionem non facientibus.*

17. Hìc comprehenduntur, qui ob lucrum, hebdomadatim, vel mēſuatim &c. mittunt ad Hæreticos, vel Turchas, quæ Italicè dicuntur *Avviſi*, præſertìm ex Urbe, plena mille mendaciis, vel etiam veritatibus de Curiâ Romanâ, in maximum Religionis Catholicæ damnum; quare ad id maximè attendat Cōfeſſor, præſertìm in Urbe.

18. Can. 8. *Item omnes impedientes, ſeù invadentes eos, qui victualia, ſeù alia ad uſum Romanæ Curiæ neceſſaria adducunt, ac etiam eos, qui ne ad Romanam Curiam adducantur, vel afferantur, prohibent, impediunt ſeù perturbant, ſeù hæc facientes defendunt per ſe, vel alios, cujuſcunque fuerint ordinis, præeminentiæ, conditionis, & ſtatus, etiamſi Pontificali, ſeù Regali* (notà hos terminos primùm in hoc Canone nominatìm expreſſos) *aut aliâ quavis Eccleſiaſticâ, vel mundanâ præfulgeant dignitate.*

19. Prin-

19. Princeps non incurret, ſi univerſalitèr vetet extrahi hæc è ſuo ſtatu, quia indiget, eſto inde ſequatur, quod non adducantur ad Urbem, quia tùnc facit id in favorem ſui populi, ſed ſi vetat extrahi, ſpecificando, ne adducantur ad Curiam, incidit, quia facit in odium Romanæ Curiæ.

20. Can. 9. *Item omnes illos, qui ad Sedem Apoſtolicam venientes, & recedentes ab eadem, ſuà, vel aliorum operà interficiunt, mutilant, ſpoliant, capiunt, detinent: nec non illos omnes, qui juriſdictionem ordinariam, vel delegatam, à Nobis, vel noſtris Judicibus non habentes, illam ſibi temerè vendicantes, contrà morantes in eâdem Curiâ audent perpetrare.*

21. Qui ſint hi venientes, vel recedentes &c. vide ſuo loco.

22. Secundam hanc excommunicationem incurrit ſolum vindicans ſibi temerè juriſdictionem: quare ex vi hujus Canonis non excommunicatur occidens &c. morantem Romæ, quando id facit ex odio &c. non tamen ſibi vendicans juriſdictionẽ.

23. Can. 10. *Item omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, detinentes, capientes, ſeù deprædantes Romipetas, ſeù peregrinos ad Urbem; causà devotiotionis, ſeù peregrinationis, accedentes, & in eà morantes, vel ab ipsà recedentes, & in his dantes auxilium, conſilium, vel favorem.*

24. *Accedentes* &c. ſi occidatur, quia accedit: non ſi oriatur caſu rixa cum accedente; nec occidatur ideò, quia accedit.

25. *Morantes*. Papa peregrinos vult etiam tueri,

ri, dùm morantur; & incurritur hæc excommunicatio, etiamſi *ut tales* occidantur &c. etiamſi quis non faciat id per uſurpationem juriſdictionis, ut erat neceſſarium in nono canone.

26. *Dantes* &c. Neque in nono iſti excommunicantur, ſed benè in hoc decimo.

27. Can. 11. *Item omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hoſtilitèr* (notà hoc) *inſequentes S.R.E. Cardinales, Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Sediſque Apoſtolicæ Legatos, vel Nuncios* (non tamen inferiores ex vi hujus Canonis) *aut eos à ſuis Diœceſibus* (non alienis, ex vi hujus Canonis (*territoriis, terris, ſeù dominiis* (etiam temporalibus) *ejicientes: nec non ea mandantes, vel rata habentes* (hi duo termini primùm exprimuntur in hoc Canone) *ſeù præſtantes in his auxilium, vel favorem*.

28. Conſilium hìc non exprimitur, ſed certè venit ſub nomine auxilii, vel favoris.

29. Can. 12. *Item omnes illos, qui per ſe, vel per alios, perſonas Eccleſiaſticas quaſcunque, vel Sæculares ad Romanam Curiam ſuper eorum cauſis, & negotiis recurrentes, ac illa in eâdem Curiâ proſequentes, aut procurantes, negotiorumque Geſtores, Advocatos, Procuratores, & Agentes, ſeù etiam Auditores, vel Judices, ſuper dictis cauſis, vel negotiis deputatos, occaſione cauſarum, vel negotiorum hujuſmodi, occidunt, ſeù quoquo modo percutiunt, bonis ſpoliant, ſeù qui per ſe, vel per alios, directè, vel indirectè, delicta hujuſmodi committere, exequi, vel procurare,*

aut

aut in eiſdem auxilium, conſilium, vel favorem præſtare non verentur, cujuſcunque præeminentiæ, & dignitatis fuerint.

30. Ubicunque ſit recurrens &c. ſi hâc occaſione, moleſtas illum, incidis in excommunicationem hujus Canonis.

31. Can. 13. *Item omnes tam Eccleſiaſticos, quam Sęculares cujuſcumque dignitatis, qui prætendentes frivolam quandam appellationem à gravamine, vel futurâ executione Litt. Apoſt., etiam in formâ Brevis, tàm gratiam, quàm juſtitiam concernentium: Nec non citationum, inbibitionum, ſequeſtrorum, monitoriorum, proceſſuum, executorialium, & aliorum decretorum à Nobis, & à Sede prędictà, ſeù Legatis, Nunciis, Præſidentibus Palatii noſtri, & Cameræ Apoſt. Auditoribus, Commiſſariis, aliiſque Judicibus, & Delegatis Apoſtolicis emanatorum, & quæ pro tempore emanaverint, aut aliàs ad Curias ſæculares, & laicam poteſtatem recurrunt, & ab eà, inſtante etiam Fiſci Procuratore, vel Advocato, appellationes hujuſmodi admitti, ac litteras, citationes, inbibitiones, ſequeſtra, monitoria, & alia prædicta capi, & retineri faciunt: quive illa ſimpliciter, vel ſine eorum beneplacito, & conſenſu, vel examine, executioni demandari, aut ne Tabelliones, & Notarii, ſuper hujuſmodi litterarum, & proceſſuum executione; inſtrumenta, vel acta conficere, aut confecta, parti, cujus intereſt, tradere debeant, impediunt, vel probibent, ac etiam partes, ſeù eorum Agentes, Conſanguineos, Affines, Familiares, Notarios, Executores, & Subexecutores*

tores litterarum, citationum, monitoriorum, & aliorum prædictorum, capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent, ex Civitatibus, Locis, & Regnis ejiciunt, bonis ſpoliant, perterrefaciunt, concutiunt, & comminantur, per ſe, vel alium, ſeù alios, publicè, vel occultè, quive aliàs quibuſcunque perſonis in genere, vel in ſpecie, ne pro quibuſvis eorum negotiis proſequendis, ſeù gratiis, vel litteris impetrandis ad Rom. Cur. accedant, aut recurſum habeant, ſeù gratias ipſas, vel litteras à dictà Sede impetrent, ſeù impetratis utantur, directè, vel indirectè prohibere, ſtatuere, ſeù mandare, vel eas apud ſe, aut Notarios, ſeù Tabelliones, vel aliàs quomodolibet, retinere præſumunt.

32. Can. 14. *Item omnes, & quoſcunque, qui per ſe, vel alios, auctoritate proprià, ac de facto, quarumcumque exemptionum, vel aliarum gratiarum, & litterarum Apoſtolicarum prætextu, beneficiales, & decimarum, ac alias cauſas ſpirituales, & ſpiritualibus annexas, ab Auditoribus, & Commiſſariis noſtris, aliiſque Judicibus Eccleſiaſticis avocant, illorumve curſum, & audientiam, ac perſonas, Capitula, Conventus, Collegia, cauſas ipſas proſequi volentes impediunt, ac de illarum cognitione tanquam Judices* (notà hoc) *interponunt: Quivè partes actrices, quæ illas committi fecerunt, & faciunt, ad revocandum, & revocari faciendum, citationes, vel inhibitiones, aut aliàs litteras in eis decretas, & ad faciendum, aut conſentiendum, eos, contrà quos tales inhibitiones emanarunt, à cenſuris, & pœnis in illis contentis abſolvi, per ſtatutum, vel aliàs compellunt, vel*

execu-

deprimitur, aut aliàs quovis modo reſtringitur, ſeù noſtris, & dictæ Sedis, ac quarumcunque Eccleſiarum juribus, quomodolibet directè, vel indirectè, tacitè, vel expreſsè præjudicatur.

34. Can. 16. *Nec non, qui Archiepiſcopos, Epiſcopos, alioſque Superiores, & inferiores Prælatos, & omnes alios quoſcunque Judices Eccleſiaſticos Ordinarios quomodolibet hac de causà, directè, vel indirectè, carcerando, vel moleſtando eorum Agentes, Procuratores, Familiares, nec non Conſanguineos, & Affines, aut aliàs, impediunt, quo minùs ſuà juriſdictione Eccleſiaſticà contrà quoſcumque utantur, ſecundum quod Canones, & Sacræ Conſtitutiones Eccleſiaſticæ, & decreta Conciliorum generalium, & præſertìm Tridentini, ſtatuunt; ac etiam eos, qui poſt ipſorum Ordinariorum, vel etiam ab eis Delegatorum quorumcunque ſententias, & decreta, aut aliàs, fori Eccleſiaſtici judicium eludentes, ad Cancellarias, & alias Curias ſæculares recurrunt, & ab illis prohibitiones, & mandata etiam pœnalia Ordinariis, & Delegatis prædictis decerni, & contrà illos exequi procurant; eos quoque, qui hæc decernunt, & exequuntur, ſeù dant auxilium, conſilium, patrocinium* (vide quid ſit patrocinari) *& favorem in eiſdem.*

35. Can. 17. *Quivè juriſdictiones, ſeù fructus, redditus, & proventus ad Nos, Sedem Apoſtolicam, & quaſcumque Eccleſiaſticas perſonas, ratione Eccleſiarum, Monaſteriorum, & aliorum beneficiorum Eccleſiaſticorum pertinentes uſurpant, vel etiam quavis occaſione, vel causà, ſine Romani Pontificis, vel*

alio-

aliorum ad id legitimam facultatem habentium expreſſà licentià ſequeſtrant.

36. *Ratione Eccleſiarum* &c. quare non jura, fructus &c. patrimoniales Clericorum, ex vi hujus Canonis.

37. *Uſurpant*. Uſurpare, & furari ſunt duo diverſa; & uſurpat alienum, qui ſibi appropriat, tanquam eſſet ſuum, & ſibi competeret; E contrà furans optimè ſcit eſſe alienum, & ſibi non competere jus in illa. Uſurpans ergo hic excommunicatur, non furans.

38. Can. 18 *Quivè collectas, decimas, talleas, præſtantias, & alia onera Clericis, Prælatis, & aliis perſonis Eccleſiaſticis, ac eorum, & Eccleſiarum, Monaſteriorum, & aliorum beneficiorum Eccleſiaſticorum bonis, aliorumque fructibus, redditibus, proventib. hujuſmodi, abſque ſimili Rom. Pont. ſpeciali, & expreſſà licentià, imponunt, & diverſis, etiam exquiſitis modis exigunt, aut ſic impoſita, etiam à ſpontè dantibus, & concedentibus exigunt. Nec non qui per ſe, vel alios, directè, vel indirectè, prædicta facere exequi, vel procurare, aut in eiſdem auxilium, conſilium, vel favorem præſtare non verentur, cujuſcumque ſint præeminentiæ, dignitatis, ordinis, conditionis, aut ſtatus, etiamſi Imperiali, aut Regali præfulgeant dignitate, ſeù Principes, Duces, Comites, Barones, & alii Potentatus quicunque, etiam Regnis, Provinciis, Civitatibus, & Terris quoquomodo Præſidentes, Conſiliarii, & Senatores, aut quavis etiam Pontificali dignitate inſigniti. Innovantes decreta ſuper*

his

bis per Sacros Canones, tàm in Lateranenſi noviſſimè celebrato, quàm aliis generalibus Conciliis edita, cum cenſuris, & pœnis, in eis contentis.

39. *Eorum . . bonis*: quare hic etiam includuntur bona patrimonialia.

40. Non prohibentur Clerici ſpontè dare, ſed alii prohibentur exigere, ſi quid ſpontè dent; nec prohibentur hi accipere, ſed exigere.

41. Can. 19. *Item omnes, & quoſcumque Magiſtratus, & Judices, Notarios, Scribas, Executores, Subexecutores quomodolibet ſe interponentes in cauſis capitalibus, ſeù criminalibus, contrà perſonas Eccleſiaſticas, illas proceſſando, banniendo, capiendo, ſeù ſententias contrà illas proferendo, vel exequendo, ſine ſpeciali, ſpecificà, & expreſsà hujus S. Sedis Apoſtolicæ licentià, quique hujuſmodi licentiam ad perſonas, & caſus non expreſſos extendunt, vel aliàs illà perperam abutuntur, etiamſi talia committentes fuerint Conſiliarii, Senatores, Præſidentes, Cancellarii, Vice Cancellarii, aut quovis alio nomine nuncupati.*

42. Can. 20. *Item omnes illos, qui per ſe, ſeù alios, directè, vel indirectè, ſub quocunque titulo, vel colore invadere, deſtruere, occupare, & detinere preſumpſerint, in totum, vel in partem, Almam Urbem, Regnum Siciliæ, Inſulas Sardiniæ, & Corſicæ, Terras citrà Pharum, Patrimonium B. Petri in Thuſcià, Ducat. Spoletan. Comitatũ Venayſinũ, Sabin., Marchiæ Anconitanæ, Maſſę Trebatiæ, Romandiolæ, Campaniæ, & Maritimæ Provincias, illarumque terras,*

ac loca, & terras ſpecialis commiſſionis Arnulforum, Civitateſque noſtras, Bononiam, Cæſenam, Ariminum, Beneventum, Peruſium, Avenionem, Civitatem Caſtelli, Tudertum, Ferrariam, Comaclum, & alias civitates, terras, & loca, vel jura ad ipſam Rom. Eccleſiam pertinentia, dictæque Rom. Eccleſiæ mediatè, vel immediatè ſubjecta: nec non ſupremam juriſdictionem in illis Nobis, & eidem Ro. Eccleſiæ competentem de facto uſurpare, perturbare, retinere, & vexare variis modis præſumunt, nec non adhærentes, fautores, & defenſores eorum, ſeù illis auxilium, conſilium, vel favorem quomodolibet præſtantes.

43. Hi ſunt viginti Canones Bullæ Cœnæ, à quibus, in ſequentibus, quilibet, præter Romanum Pontificem prohibetur abſolvere prætextu quorumcumque indultorum *per Nos, & dictam Sedem, ac cujuſvis Concilii decreta.* Hæc particula *cujuſvis Concilii* non reperitur in dictis Bullis antè Tridentinum, poſt quod addita eſt, quia in ejus ſeſs. 24. c. 6. dabatur facultas Epiſcopis abſolvendi crimen hæreſis in foro conſcientiæ, quod hodiè non poſſunt propter dictam particulam.

44. Poſtquàm Pontifex excommunicationes in viginti Canonibus promulgatas ſibi reſervavit, excommunicat etiam eos, qui auderent abſolvere à prędictis viginti generibus excommunicationum ſibi reſervatarum, his verbis: *Si fortè aliqui, contrà tenorem præſentinm, talibus excommunicatione, & anathemate laqueatis, vel eorum alicui, abſolutionis bene-*

beneficium, impendere de facto præſumpſerint, eos excommunicationis ſententiâ innodamus; graviùs contrà eos ſpiritualitèr & temporalitèr, prout expedire noverimus proceſſuri. An autem iſta abſolventium excommunicatio ſit reſervata Sedi Apoſtolicæ vide c. 21. n.7.

45. Addit Pontifex ubique prædicandam hanc Bullam, *ut ii, quos Proceſſus hujuſmodi concernunt, quod ad ipſos non pervenerint, aut quod ipſos ignoraverint, nullam poſſint excuſationem prætendere, aut ignorantiam allegare, cùm non ſit veriſimile id remanere incognitum, quod tàm patentèr omnibus publicatur.* In his verbis ſupponit Papa doctrinam S. Thomæ tradendam cap. 35. num. 15. & approbat principium Canoniſtarum, quod ex unà parte ignorantia juris verè excuſet, ſi ſit invincibilis; ex alià, quod non præſumitur excuſare, quia non eſt veriſimile, quòd ignoretur talitèr publicatum.

46. Concludit verbis omninò notandis: *Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, aliique locorum Ordinarii, & Eccleſiarum Prælati, nec non Rectores, cæterique curam animarum exercentes, ac Presbyteri Sæculares, & quorumvis Ordinum Regulares, ad audiendas peccatorum confeſſiones quavis authoritate deputati* (propterea etiam Confeſſores Monialium, & Regularium intrà clauſtrà, eſto non audiant Sæcularium confeſſiones) *tranſumptum præſentium litterarum pœnes ſe habeant, eaſque diligentèr legere, & percipere ſtudeant.* Tria injunguntur, habere, diligentèr legere, & percipere.

47. Hæc circà Bullam Cœnæ mihi videntur neceſſaria cuilibet Confeſſori, etiam Ordinario; qui verò caſus circà illam difficiliores contingunt, debebit Confeſſor in ſacti contingentià, examinare ſolertius, vel legendo Authores, qui latè ſuper illà ſcripſerunt, vel quærendo conſilium peritiorum, præcipuè Miniſtrorum ab Apoſtolicà Sede pro abſolutione deputatorum, habendo etiam præ oculis, quod hæc Bulla eſt lex pœnalis; quare debet intelligi ſemper in ſtricto, ſed proprio verborum ſenſu.

CAPUT XX.

Cathalogus Cenſurarum, Irregularitatum, & pœnarum Eccleſiaſticarum, quæ frequentiùs Confeſſariis accidere ſolent, in audiendis Pœnitentium confeſſionibus, ordine Alphabetico digeſtus.

1. EX Rituali adducto cap. 7. n. 8. Confeſſor non ſolùm debet ſcire caſus Bullæ Cœnę, ſed etiam alias cenſuras Sedi Apoſtolicæ reſervatas; & ex S. Carolo, debet approbandus ad confeſſiones, interrogari.

Quibus criminibus annexæ ſint cenſuræ.

An item illarum peritiam, & vim teneat.

An caſus, in quibus Irregularitatis macula contrabitur.

2. Por-

2. Porrò idem S. Archiepiſcopus, ut examinandis conſuleret in parte 6. Actorum Eccleſiæ Mediolani collegerat brevem Notitiam Caſuum Pontifici reſervatorum, fuitque inſerta libello *Avvertimenti di S. Carlo* &c. primæ, & ſecundæ editionis evulgato, de ordine Innocentii XII. ad uſum Confeſſorum Urbis, additâ novâ collectione factâ juſſu Cardinalis Montis de anno 1663. Tertiam verò libelli editionem, anno 1702. adornans Canonicus Nicolaus Antonius Cuggiò, pro majori Confeſſorum inſtructione, improbo labore, & ſtudio, collegit ordine Alphabetico principaliores cenſuras, & pœnas; & eas hic reddo, ita tamen ut laus tota debeatur zelo præfati Canonici.

A

ABortum fætus animati procurans incurrit excommunicationem, effectu ſecuto, ex Bullâ Siſti V. *Effrænatam*; & eſt reſervata Ordinariis locorum ex Gregorii XIV. Bullâ, *Sedes Apoſtolica*.

Si fætus ſit animatus, ideſt, poſt 40. dies à tempore conceptionis, Confeſſarius moneat Pœnitentes de Irregularitate contractâ c. *Ad audientiam*, c. *Significaſti*; & quidem duplici; ſi etiam mater occubuit.

Abſolvens ſacramentalitèr, ſivè Clericus ſit, ſivè Laicus, efficitur Irregularis. c.1. & 2. *de Cler. non ord. min.*

Abſolvens ſacramentalitèr Sacerdos, abſque debità licentià, peccat graviſſimè, ſed nullam incurrit pœnam Eccleſiaſticam, præter quàm, quod ſi intendat uſurpare juriſdictionem Parochi, & tùnc incidit in excommunicationem Papæ reſervatam Can. 17. Bullæ Cœnæ Domini.

Abſolvens à caſibus reſervatis abſque facultate incurrit excommunicationem, privationem officiorum, dignitatum, & beneficiorum. Item inhabilitatem ad audiendas in poſterum confeſſiones, ad officia, Prælaturas, & Beneficia; quæ omnes pœnæ ſunt reſervatæ Sedi Apoſtolicæ. *Decretum S. Congreg. Epiſc., & Regul. authoritate Clementis VIII.* &c.

Abſolvens Regularis à culpà, & pœnà, incidit in excommunicationem Papæ reſervatam. *Clement. 1. de privil.*

Abſolvens Regularis non ſolventem decimas, incurrit excommunicationem non reſervatam. *Clem. Cupientes de pœn.*

Abſolvens ſacramentalitèr ligatum cenſurà excommunicationis à Papà, ut ab homine, incurrit excommunicationem eidem Papæ reſervatam, c. *ſignificavit, de ſent. exc.*

Si lata fuerit nominatìm ab Epiſcopo vel ob publicam Clerici percuſſionem, abſolvens ſubjacet interdicto. c.3. *de privil.*

Abſolvens à peccatis excommunicatum ante abſolutionem à cenſurà, ſi hæc latà fuit à Papà, ut ab homine, incurrit excommunicationem

Papæ

Papæ reſervatam. c. *ſiguificavit de ſent. exc.*

Si lata fuit nominatìm ab Epiſcopo, vel ob publicam Clerici percuſſionem, abſolvens incurrit excommunicationem minorem c. *Cum excommunicato, de ſent. exc.*

Ulteriùs in utroque caſu abſolvens incurrit interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ reſervatum ei, qui cenſuram tulerat. c. *Epiſcoporum de priv. in* 6.

Abſolvens ſacramentalitèr, dum eſt ligatus excommunicatione majori, vel ſuſpenſus, vel interdictus, efficitur Irregularis. c. 1. & tot. tit. *de Cler. exc. min.*

Abſolutionem à cenſuris, vi, & metu extorquens, non ſolvitur ab illis; imò incurrit novam excommunicationem, ſed non reſervatam. cap. 1. *de his, quæ vi, in* 6.

Abſolutionem ſacramentalem dari poſſe abſenti docens, defendens, imprimi faciens, diſputans (niſi ad impugnandum) & ad praxim deducens, iucurrit excommunicationem Papæ reſervatam, à quà nec Major Pœnitentiarius poteſt abſolvere. Clemens VIII. in *decreto S. Officii* 1602. 20. Junii.

Adulteros moneat Confeſſarius in ſuis caſibus, de obligatione reficiendi damna Viro, & filiis legitimis.

Agnos Dei cereos conſecratos pingens, vel minians, & pictos, vel miniatos vendens incurrit excommunicationem. Gregorius XIII. in Bullà: *Omni certè ſtudio.*

Alchimiæ artem exercens, quando peccet, & teneatur ad reſtitutionem, vide *Extrav. unic. de crim. falſ.*

Alienantes Bona Eccleſiaſtica, Juris formà non ſervatà, prout etiam recipientes, incurrunt excommunicationem, aliaſque pœnas Extr. *Ambitioſæ de reb. Eccl. non alien.* quæ excommunicatio, quoad recipientes, eſt reſervata Papæ. *Tridentin. ſeſs. 22. c. 11. de ref.*

Alienationi bonorum Eccleſiaſticorum authoritatem præſtantes Delegati Apoſtolici in detrimentum Eccleſiæ, ſi ſint Epiſcopi, per annum ſuſpenduntur: ſi ſint inferiores Epiſcopis, incurrunt excommunicationem non reſervatam. Paulus II. Bullà: *Cum in omnibus.*

Eandem excommunicationem incurrunt procurantes decretum dicti Delegati: Eadem Bulla.

Alienationem locorum Juriſdictionalium Eccleſiæ Romanæ procurantes incidunt in excommunicationem Papæ reſervatam. Bulla Pii V. *Admonet nos.*

Alienantes bona Juriſdictionalia Eccleſiarum, & piorum locorum, ſi ſint Epiſcopo inferiores, incurrunt excommunicationem non reſervatam: Epiſcopi, & Abbates interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ non reſervatum; Capitula, & Conventus interdictum. Bulla Urbani Octavi: *Humanæ ſalutis.*

Alienantes Regulares Bona Eccleſiaſtica, ultrà pœnas Extr. *Ambitioſæ*, & Tridentini, incur-

runt

runt ſuſpenſionem ab officio. Clem. I. *de reb. Eccl. non alien.*

Facientes id vigore privilegiorum, ultrà pœnas Extrav. *Ambitioſæ*, incurrunt alias inflictas per decretum S. Cong. de anno 1624. 7. Septembris.

Ambitus in electione ad Pontificatum per tractatum, vivente Papà, improbatur à Jure; ſi tractatus ſit pactionalis: ſecùs, ſi conſultivus. Paciſcentes, ſive Cardinales, ſive Reges, aut Imperatores incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam, & alias pœnas: Bulla Pauli IV. *Cùm ſecundum*.

Hæ omnes pœnæ extenduntur ad dantes auxilium, conſilium, & favorem, & ad conſcios, niſi, quam primùm potuerint, Papæ viventi revelaverint. Ab hac excommunicatione, neque Major Pœnitentiarius poteſt abſolvere: Bulla Innocentii XII. *ſuper facultatibus Majoris Pœnitentiarii*, §. *Minuſque poſſit*.

Ambitus, & tractatus ſuper electione Papæ Sede vacante, eſt prohibitus, ſi eſt pactionalis; ſecùs, ſi conſultivus; & Cardinales paciſcentes incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam, & alias pœnas in Bullà Gregorii XV. *Æterni Patris*. Ab hac neque Major Pœnitentiarius poteſt abſolvere. Bulla Innocentii XII.

Ambitus Nunciorum Apoſtolicorum apud Principes eſt prohibitus; & procurantes favores in ſcriptis, ſeù oretenus, Principum ſæcularium, ad quos miſſi ſunt, directè vel indirectè, & oblatis

uten-

utentes, in ordine ad obtinendas pro ſe, vel Conſanguineis, dignitates à Sede Apoſtolicà, incidunt in excommunicationem non reſervatam, aliaſque pœnas. Pius IV. *Et ſi Romanum*.

Ambitus, & ſubornatio in electione Regularium prohibetur, & procurans directè, vel indirectè, vota, & ſuffragia, ultrà excommunicationem reſervatam Papæ, incurrit alias pœnas. Pius V. in Bullà relatà per Sorbum, verbo *Electio* in annot.

Ambitioſum eligens, eà vice privatur jure eligendi; & incurrit ſuſpenſionem ab Eccleſiaſticis Beneficiis per triennium. c. *Cum in cunctis* §. *fin. de elect.*

Annonam impediens Romam deferri incurrit excommunicationem non reſervatam Gregorius XIII. *Inter multiplices*.

Annonam prohibens deferri ad Romanam Curiam, incurrit excommunicationem reſervatam in Can. 8. *Bullæ Cœnæ Domini*.

Annonam extrahens, vel extrahi faciens de ſtatu mediato, vel immediato Eccleſiæ Romanæ, & etiam de immediato ad mediatum, ſi in temporalibus, ejuſdem Eccleſiæ ſit ſubditus, & extractio fiat mercimonii causà, incurrit excommunicationem ex plurium Pontificum Bullis, reſervatam de ſtylo Curiæ.

Annonam deferens ad hoſtes fidei incurrit excommunicationem non reſervatam. c. *Significavit*; & c. *Quod olim, de Judæis*.

Apo-

Apoſtata à Fide; vide verbo, *Hæreſis*.

Apoſtata à Religione, ſi habitum dimittat, incurrit excommunicationem non reſervatam: c.2. *Ne Cl. vel Mon.* ſed plurium Ordinum Conſtitutiones illam reſervant Papæ.

Apoſtatas qui Superiores non requirunt, & revocant ad Religionem, incurrunt privationem officiorum, Vocis activæ, & paſſivæ, nec non inhabilitatis ad illa. C. fin. *de Reg.* & decreto S.Congreg.1624.

Appellantes à Summo Pontifice ad futurum Concilium, dantes auxilium, conſilium, vel favorem, ſi ſunt ſingulares perſonæ, incurrunt excommunicationem. Univerſitates verò interdictum: Utrumque reſervatum Papæ Can.2.*Bullæ Cœnæ Domini*.

Appellantes, vel alitèr recurrentes ad Laicam poteſtatem ab ordinationibus, vel litteris Sedis Apoſtolicæ, aut ipſius Judicum incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam. Can. 13. *Bullæ Cœnæ Domini*.

Appellantes, vel recurrentes ad Curiam ſæcularem ab ordinationibus cujuſcunque Judicis Eccleſiaſtici, ſimilem incurrunt, Can.16. *Bullæ Cœnæ Domini.*

Arma habens Monachus intrà Monaſterii ſepta, incurrit excommunicationem non reſervatam. *Clem.* 1. §. *Quia verò* verſ. *Præfatæ, de ſtat. Monach.*

Arma, & Armorum materiam mittens, vel defe-

deferens ad Hoſtes nominis Chriſtiani, vel ab Apoſtolicà Sede nominatìm, & expreſsè declaratos Hæreticos; vel alia, quibus illi Chriſtianos impugnant. Item in iis præbens auxilium, conſilium, vel favorem, incurrit excommunicationem reſervatam Can. 7. *Bullæ Cœnæ Domini.*

Arma prohibita dans licentiam geſtandi in terris Eccleſiæ Romanæ, incurrit excommunicationem, & ſuſpenſionem à divinis, non reſervatas. Pius V. Bullà *Cum vice*.

Aſſaſſinium committens incurrit excommunicationem non reſervatam c. *Pro humani de hom. in 6.*

Moneat Confeſſarius Reum de Irregularitate in ſuis caſibus.

Aſtrologiam judiciariam exercens: vide verbo: *Superſtitio*.

B

BAnnitos ſubditus in temporalibus Eccleſiæ Romanæ receptans, vel impediens eorum publicam perſecutionem, ipſe cum filiis eſt inhabilis ad obtinenda quæcumque Beneficia Eccleſiaſtica, & officia. Siſtus V. *Hoc noſtri*.

Baptiſmus reiteratus reddit irregularem rebaptizantem, rebaptizatum, & miniſtrantem baptiſmati. Can. *Confirmandum* 50. *diſt.* & aliis.

Baptiſmum ſolemnitèr miniſtrans, qui non eſt Sacerdos, fit Irregularis. Cap. 1. *de Cl. non ord. min.*

Ba-

Baptiſma recipiens ab hæretico fit Irregularis *c. Ventum* 1. *q.* 1.

Baptiſma differens uſque ad ęgritudinem, fit Irregularis. c. *Si quis in ęgritudine*, *d.* 57.

Bello, vel Militiæ, Clerici in ſacris, aut Beneficiati, ſe immiſcentes peccant mortalitèr. C. *Sententiam*, *Ne Cler. vel Mon.* & incurrunt varias pænas, de quibus vide Auctores, quia ſunt diverſi Canones.

Beneficia per ſordes, vel ſimoniam procurantes: Vide, v. *Simonia*.

Beneficia alicui procurans in Romanà Curià fraudulentèr, ſubiiciendo ſe examini pro eodem, incurrit excommunicationem Papæ reſervatam, nullitatem proviſionis, privationem Beneficiorum, inhabilitatem ad alia obtinenda, & alias pœnas, ex Bullà Pauli IV. *Inter cæteras*.

Eaſdem incurrit procurans Beneficium in Romanà Curià, cum intentione renunciandi illud alteri.

Beneficium Parochiale obtinens, non intendens ſe promoveri ad Sacerdotium, non facit fructus ſuos: c. *Commiſſa* §. *Cæterùm de el. in* 6.

Beneficium curæ Animarum conſecutus, ſi intrà annum non ſe facit promoveri ad Sacerdotium, ipſo Jure, abſque ullà monitione privatur beneficio. c. *Licet Canon. de el. in* 6.

Beneficium obtinens in Cathedrali, vel Collegiatà, ſi intrà annum, non promovetur ad Ordinem requiſitum à tali Beneficio, caret voce in

Ca-

Capitulo, & privatur dimidià parte diſtributionum. Clem.2.*de æt.*, *& qual.*

Beneficium incompatibile obtinens, nèc dimittens primum, fit inhabilis ad Sacros Ordines. Extr. *Execrabilis* § *Qui verò deinceps*. de Præb.

Beneficia obtinens, vel conferens per abuſum Laicæ Poteſtatis, incurrit excommunicationem non reſervatam. c. *Quoniam*. 16. q.7. & alias pęnas. c. *Si quis deinceps*. 16. q.7.

Beneficium ſcientèr conferens indigno, privatur Jure illud conferendi in eadem vacatione. c. *Si electio*, *de el. in* 6.

Bigamus eſt Irregularis. c. 1. *de Big.*

Bigamum ordinans eſt ſuſpenſus per annum à celebratione Miſſæ, c. *Nullus* 55. d.

Bonorum Eccleſiaſticorũ Alienatio, Furtum, Rapina, Incendium, Effractio, Damnum, Uſurpatio. Vide v. Alienatio, Sacrilegium, Incendiarii, Uſurpatio.

C

CAmeræ Apoſtolicæ adminiſtrationem fidelitèr non reddens incurrit excommunicationem, reſervatam Papæ. Paulus III. *Cum ſicut accepimus*.

Ad Cameram Apoſtolicam confiſcationes, vel pœnas pertinentes defraudans, ſi eſt Cardinalis Legatus à Latere, incurrit indignationem Pontificiam: cæteri excommunicationem reſervatam Papæ. Pius IV. *Decet Romanum*.

Cardinales S. R. E. offendens incurrit excommunicationem. Can. 11. *Bullæ Cœnæ Domini.*

Cenſuræ ſententiam ferens, non præmiſsà monitione coràm Teſtibus, incurrit per menſem, interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ nemini reſervatum. c. *Sacro, de ſent. exc.*

Idem incurrit proferens cenſuræ ſententiam, non in ſcriptis C. 1. *de ſent. exc.*

A Cenſuris abſolvens abſque facultate. Vide v. *Abſolutio.*

Cenſurà excommunicationis innodato, communicans, incurrit excommunicationem minorem, ſi ſit excommunicatus vitandus, vel publicus Clerici percuſſor, & incurrit majorem, ſi communicat in eodem crimine. Quoad primùm c. *Statuimus in* 6. Quoad ſecundum c. *Nuper de ſent. exc.*

Cenſurà excommunicationis nominatìm innodatum à Papà, ut Judice, Clerici admittentes ad divina, incurrunt excommunicationem Papę reſervatam. C. *Significavit.*, *de ſent. exc.*

Admittentes ad divina excommunicatum ab Epiſcopo, vel ab eo denunciatum, incurrunt pœnas c. *Epiſcoporum de priv. in* 6.

Cenſura excommunicationis ligatum admittens ad oblationem; Vide v. *Oblatio.*

Eundem admittens ad ſepulturam. v. *Sepultura.* Idem, vel ſuſpenſus, ſi monitus exire ab Eccleſià non obedit, incurrit excommunicationem Papæ reſervatam. Clem. *Gravis de ſent. exc.*

Cen-

Cenſurà excommunicationis, ſuſpenſionis,aut interdicti ligatus Clericus fit irregularis, ſi exerceat actus Ordinum. *de Cler. exc.min.*

Uti, & interpretativè ſit irregularis, ſi coram ſe faciat celebrare. c. *Illud de Cl. exc. min.*

Cenſurà interdicti nominatìm innodatum, aut non interdictos tempore interdicti, præſumens ſepelire in loco ſacro,incurrit excommunicat. reſervatam Epiſcopo, & alias pœnas, de quibus c.3. *de Privil.* c. *Epiſc. eodem tit. in* 6. & *Clem.* 1. *de ſep.*

Cenſuram ſuſpenſionis à poteſtate providendi de Beneficiis violans incurrit excommunicationem reſervatam Papæ. Pius V. *Quanta*.

Cenſuram ſuſpenſionis à Beneficio violans ſe ingerendo tali Beneficio, quando incurrat privationem ipſius, vide c. *Si compromiſſarius* §. *Porrò* &c. *Cupientes* §. *Cæterum, de el. in* 6.

Cenſuras violari faciens Dominus temporalis incurrit excommunicationem reſervatam Papæ Clem. *Gravis de ſent. exc.*

Cenſurarum fulminationem impediens, aut extorquens abſolutionem, ſeù revocationem, incurrit excommunicationem non reſervatam C. 1. *de his, quæ, vi metuſvè cauſ. fiunt.*

In Cenſurà excommunicationis per annum inſordeſcens, eſt ſuſpectus de hæreſi. c. *Cum contumacia de hær. in* 6.

Ceſſationem a divinis Clericus violans incurrit excommunicationem non reſervatam. Clem. 1. *de ſent. exc.*

Chi-

Chirurgiæ arte Clericus cauſans mortem, per ſectionem, vel aduſtionem, fit Irregularis. C. *Sententiam, Ne Cler. vel Mon.*

Circà Clauſuram, poſt Pium quintum, Gregorius XIII. punit excommunicatione reſervatâ Papæ, aliiſque pœnis, fœminas cujuſcunque gradus, quocunque prætextu intrantes clauſuram Virorum Regularium, & viros Regulares eandem violantes per introductionem mulierum.

Eâdem excommunicatione, aliiſque pœnis puniuntur violantes clauſuram Monialium ex quocunque, ſeù bono, ſeù malo, ac turpi fine. Vide poſt alios Paulum V. Bullà *Monialium*, ad cujus principium in Bullario Laertii Cherubini habes notatos, ſi qui alii Pontifices ſupèr hac clauſurâ ſanxerunt: & perleges attentè omnes, ubi caſus accidat in facti contingentià, quo dirigas Pœnitentem. Ulterius hic notâ, quod violantes clauſuram Monialium ad malum finem, ſeù inhoneſtum, neque poſſunt abſolvi per privilegia Regularium, ſi ſint intrà Italiam, extrà Urbem.

Clauſuram Monialium Viri Superiores, abſque juſtà causà intrantes primà vice incurrunt interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ: ſecundà ſuſpenſionem à Pontificalibus, & divinis: tertià excommunicationem non reſervatam. Gregorius XIII. Bullà, *Dubiis, quæ emergunt*.

A Clauſurà exiens Monialis extrà caſus à Jure permiſſos, incurrit excommunicationem reſervatam Papæ. Pius V. Bullà *Decori*.

De Conceptione B. Mariæ V. opinionem affirmativam, vel negativam impugnans incurrit excommunicationem Papæ reſervatam, aliaſque pœnas Extr. *Grave nimis de rel. & ven. Sanct.*; renovatas per ſubſequentes Pontifices, & Sanctam Inquiſitionem.

Concilii Tridentini interpretationes Prælatus edens incurrit interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ: Alii excommunicationem reſervatam. Pius IV. Bullà: *Benedictus Deus*, §. *Ad evitandam*.

Concilii Provinciale non adiens Epiſc. vocatus, vel diſcedens ante completum, incurrit pœnas Can. *Si quis autem*, 10. *d.* &c. *Quà frontè*, *de Appel.*

Conclave ad eligendum Romanum Pontificem tempore præſcripto non intrantes, aut inde exeuntes abſque juſtà causà incurrunt pœnas, de quibus in cap. 3. verſ. 2. §. *Sanè ſi aliquis de elect. in* 6. & in Bullà Pii IV. *In eligendis*.

Conclavi clauſo Cardinales ſecretè alloquens, aut ipſis, aut aliis ſigna, litteras, aut Nuncium mittens, aut deferens, & alii iſta permittentes, excommunicationem Papæ reſervatam incurrunt, aliaſque pœnas latas in cap. 3. §. *Nullà ad eoſdem de elect. in* 6. in clem. *ne Romani*, *de elect.* in Bulla Pii IV. *In eligendis*.

Conclave clauſum furtivè intrans, omni honore, gradu, officio, beneficio, ipſo jure privatus exiſtit ex d. Bullà Pii IV. §. 19.

Conclavis, electioniſque Papę formam ſubſtantialem non ſervantes, excommunicationem Pa-

pæ reſervatam incurrunt ex Bullà Gregor. XV. *Æterni Patris*.

Conclavis formam obſervari non procurantes Officiales Civitatis incurrunt excommunicationem non reſervatam cap.3. §.*Prçtereà* de el. in 6.

Conclavis, ſivè electionis Papæ occaſione, bona electi, aut Cardinalium, aut Conclaviſtarum diripientes, excommunicationem Papæ reſervatam incurrunt, aliaſque pœnas latas in Concilio Conſtantien. celebrato anno 1415. in Decreto *de non ſpoliando eligendo in Papam* ſeſs. 41., quod non procedit, ſi cauſa lætitiæ fiat.

Concubinarius Clericus notorius olim ſuſpenſus erat ipſo jure ab Officio, & Beneficio; ſecus verò hodie, tamen irregularis eſt ob infamiam glоſs. in cap. *cum dilectus* de accuſat.

Cõfeſſarius abſolvẽs abſentem. Vide v. *Abſolutio.*

Confeſſarius abſolvens ſine facultate à Cenſuris, & caſibus reſervatis, incurrit pœnas contentas in Bulla Clementis VIII.

Confeſſarius non ingerens ſcrupulum Pœnitenti de Decimis non ſolutis, vide ſuprà verbo *Abſolvens*, & infra verbo *Decimæ*.

Confeſſionem annuam ſacramentalem omitentes, vide verbo *Sacramentum*.

Confeſſionem ſacramentalem fieri ab infirmis Medicus non procurans, incurrit interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, perpetuam infamiam, & privandus eſt laureà Doctorali, Innocentius Tertius, & Pius V. *Suprà gregem*.

Confeſſionem ſacramentalem non eſſe neceſſariam poſt peccatum mortale, ante cõmunionem Euchariſticam, aſſerentes excommunicationem incurrunt: can. 11. cap. 6. ſeſſ. 13. Concil. Trident. & ſecundum aliquos hæretici ſunt.

Confeſſionis ſacramentalis ſigillum, ſeù ſecretum violantes, à Sacerdotali Officio deponendi ſunt, & in Monaſterium detrudendi. cap. *omnis utriuſque ſexus*, de pœnit., & remiſs.

Confiſcans bona Eccleſiæ ob delictum Clericorum, excommunicationem incurrit reſervatam uſque ad reſtitutionem *clem. 2. de hæret.*

Confiſcationes Cameræ Apoſtolicæ defraudantes, vide verbo. *Camera*.

Conſervatores limites ſuæ Juriſdictionis excedentes, ſuſpenſi per annum remanent ab Officio; alii verò id procurantes excommunicationem reſervatam, uſquequò parti læſæ ſatisfecerint. cap. *hac conſtitutione*. §. *Ne autem*: *de Offic. deleg.* in 6.

Conſiſtorii ſecreta à Cardinalibus non ſunt revelanda ſub pœnà perjurii, & inobedientiæ, & ſi à Papà ſuper aliquà re fuerit indictum ſilentium, incurrunt excommunicationem Pontifici reſervatam ex Bulla Leonis X. in Conc. Lateranenſi ſeſs. 9. tit. *de Cardinalibus* in fin.

Conſuetudinem contrà libertatem Eccleſiaſticam obſervantes, vel ſervari facientes incurrunt excommunicationem non reſervatam in cap. *Noverit* de ſent. excommunic., & ſecundum aliquos

quos reſervatam in cap. 15. *Bullæ Cœnæ Domini.*

Conſuetudinis iniquæ obſervationem jurantes, vel jurari facientes. vide Verbo. *Juramentum.*

Criminoſos recipiens ad habitum, vel profeſſionem religioſam, privatur voce activà, & paſſivà aliaſque pœnas incurrit, de quibus in Bullis Siſti V. *Cum de omnibus*, & *Ad Romanum*, & Clementis VIII. *In ſupremà.*

Ad Curiam Romanam recurrentes, vel ibi cauſas proſequentes, occaſione dictarum cauſarum offendens, incurrit excommunicationem Papæ reſervatam *in c.* 12. *Bullæ Cœnæ Domini*, aliaſque pœnas, de quibus in Bullà Alexandri VI. *In eminenti.*

In Curià Romanà propter negocia Curiæ commorantes, eandem adeuntes, vel ab eà redeuntes, vexans, incurrit excommunicationem Papæ reſervatam *in cap.* 9. *Bullæ Cœnæ Domini.*

Ad Curiam Romanam euntes, manentes, redeuntes, vexans vià, juris, excommunicationem Papæ reſervatam incurrit, aliaſque pœnas *Extravag.* 3. *de priv.*

Ad Curiam Romanam acceſſum, vel receſſum liberum prohibentes publicà, vel privatà authoritate, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam *in cap.* 12. *Bullæ Cœnæ Domini.*

Ad Curiam Romanam Eccleſiaſticos à Jure, vel ab homine citatos vexans, ne eant, excommunicationem Papæ reſervatam incurrit *Can. ſi quis ſuadente* 17. *qu.* 4., *cap. Nuper de ſent. exc.*

Ad Curiam Romanam Epiſcopi venientes latenter, vel ab eà diſcedentes abſque licentià Papæ, excommunicationem non reſervatam incurrunt *Extrav.* 2. & 3. *de major.*, & *obed.*

Ad Curiam ſecularem ab Eccleſiaſticà recurrentes vià appellationis. Vide verbo *Appellans*.

Ad Curiam ſecularem Eccleſiaſticos, vel Laicos collitigantes trahentes, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam *in c.* 16. *Bullæ Cœnæ Domini*.

Curia ſecularis ad ſe trahens Eccleſiaſticas Perſonas, aut cauſas Eccleſiaſtici fori. Vide verbo *Juriſdictio*.

Curias Principum ſecularium Religioſi adeuntes animo nocendi ſuis Prælatis, vel Monaſteriis, incurrunt excommunicationem non reſervatam *in Clem.* 1. §. *Quia verò de ſtat. Monach.*

D.

Decimas Eccleſiaſticas Religioſi uſurpantes, aut impedientes, remanent ab Officiis, & adminiſtrationibus ſuſpenſi, donec ſatisfecerint. *Clem. Religioſi de Decim.*

Decimas Eccleſiaſticas uſurpantes, aut impedientes incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam *in cap.* 17. *Bullæ Cœnæ Domini*, & *cap.* 11. *ſeſſ.* 22. *de reform. Conc. Trid.*

Decimas impugnantes Religioſi, aut ſcrupulum de Decimis ſolvendis non facientes incurrunt ex-

excommunicationem non reſervatam. *Clem. Cupientes, de Pœn.*

Denunciare omittens offendentem, vel perſequentem hoſtiliter Papam, vel Cardinalem, incurrit excommunicationem Papæ reſervatam *cap. Fælicis de pœn. in 6.*, & *ex Bullà Pii V. Infelicis*.

Non denunciantes, offendentes, vel quovis modo vexantes collitigantem in Curià Romanà, ejuſque Procuratorem, Sollicitatorem, Judicem, Notarium, Teſtem, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam ex Bullà Alexandri VI. *In eminenti*.

Non denunciantes committentes ambitum ad Papatum, ideſt, de eodem eligendo tractantes, vivente alio, excommunicationem Papæ reſervatam, aliaſque pœnas incurrunt, de quibus in can. Si quis Papa, 79. diſt., & in Bullà Pauli IV. *Cum ſecundum*.

Non denunciantes Regulares ſuffragia procurantes pro electionibus, incurrunt privationem Officiorum, & inhabilitatem ad illa ex Bullà Urbani VIII. *Sacra Congregatio*.

Non denunciantes Hæreticos, alioſque in Edicto S. Officii. Vide infra.

Depopulatores agrorum privantur immunitate Eccleſiaſticà ex Bullà Greg. XIV. *Cum alias nonnulli*, & ſi incendunt, excommunicationem incurrunt, & infrà Verbo *Incendiarii*.

Depoſita Eccleſiarum, vel Eccleſiaſticarum

perſonarum, vel locorum piorum ſequeſtrantes, vel occupantes, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam ex *Concil. Trident. ſeſs. 22. de reform. cap.* 11.

Dona facientes Regulares. Vide Verbo *Munera.*

Duellum committentes Clerici, vel procurantes, vel id tentantes, vel locum dantes, vel comitivam pręſtantes, vel chartas duelli ſubſcribentes, affigentes, publicantes, faventes, conſulentes, vel adſtantes, excommunicationem Papæ reſervatam incurrunt, aliaſque pœnas, de quibus in Bullà Pii IV. *Ea, quæ à Prædeceſſoribus*. Gregor. XIII. *Ad tollendum*, & Clem. VIII. *Illius vices*, *& Conc. Trid. ſeſs. 25. cap.* 19.

Præfata excommunicatio, aliæque pœnæ procedunt quoad omnes ſubditos Eccclefiæ Romanę in temporalibus, duellum committentes, vel alia ut ſuprà facientes ex d. Bulla Pii IV. *Ea quæ à Prædeceſſoribus*.

Duellum formatum, & minus ſolemne committentes, vel procurantes quicumque, & cooperantes, excommunicationem Papæ reſervatam, aliaſque pœnas incurrunt, de quibus in dd. Bullis Pauli, Gregorii, & ſignantèr Clementis, & Concil. Tridentin.

E

ECcleſiarum Incendiarii, & violatores. Vide verbo *Incendiarii*.

Eccleſiarum pollutio; Vide verbo *Sacrilegium.*

Ec-

Eccleſiaſticorum bonorum uſurpatio. Vide *Uſurpatio*.

Eligens ad Eccleſias, vel Dignitatem, vel Parochias, Perſonas ante ætatem, vel indignum, privatur poteſtate alium eligendi pro illà vice, & ſuſpenſus remanet ab Eccleſiaſticis Beneficiis per triennium. *cap. cum in cunctis de elect.*

Electionem per calumniam impugnans, per triennium remanet ſuſpenſus ab Eccleſiaſticis Beneficiis, & ſi intrà illud tempus proprià temeritate ſe ingeſſerit, eo ipſo iis perpetuò privatus exiſtit *cap.* 1. *§. Adiicientes, & §. Sed ſi pars de el.*

Electionem non præſentantes electo intrà legitima tempora, culpabiles, per triennium ſunt ſuſpenſi à Beneficiis *cap. Cupientes* §. *Cæterum de elect. in* 6.

Eligentes, & electionem acceptantes per abuſum Laicæ poteſtatis. Vide verbo *Beneficium.*

Electionis, vel nominationis, vel collationis denegatæ causà vexans perſonas, aut loca, excommunicationem non reſervatam incurrit *cap. ſciant cuncti, de elect. in* 6.

Electionem Præfectæ Monialium Monaſterii turbantes, excommunicationem non reſervatam incurrunt *cap. Indemnitatibus §. Poſtremo de el.*

Epiſcopi, aliique Præfecti Eccleſiis Cathedralibus, vel Majoribus, ſi ultrà tres menſes conſecrationem differant, tenentur fructus reſtituere, & per alios tres menſes, ſunt ipſo facto privati *ex Concil. Trid. ſeſs. 23. cap. 2. de ref.* Quos fructus taliter

de-

delinquenti neque poteſt condonare Major Pœnitentiarius, ut declaratur in Bulla §. *A convalidatione*.

Epiſcopus ſe ingerens Epiſcopatui litteris non expeditis, & Clerus eum recipiens; Vide verbo *Gratia*.

Epiſcopus ſe ingerens in alienà Diœceſi abſque licentià, excommunicationem non reſervatam incurrit. *cap. Quoniam in pleriſque de Offic. Ordin.* aliaſque pœnas ex *Conc. Trident. ſeſs. 6. cap. 5. de reform.*

Epiſcopi ad Curiam venientes, vel recedentes latenter. Vide verbo *Curia*.

F

FAlſantes monetam Regis Galliæ, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam *Extrav. Unic. de crim. falſ.*

Falſificantes litteras Apoſtolicas incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam *ex cap. 6. Bullæ Cœnæ Domini*, aliaſque pœnas Bullæ Innocentii X. *In ſupremà Juſtitiæ*.

Utentes dictis litteris, vel impetrantes, incurrunt excommunicationem non reſervatam: *cap. ad falſationem de crim. falſ.*

Falſum præſumptum Curialium accipientium litteras Apoſtolicas de manu alterius, quam deſtinati Officialis, punitur pœnà excommunicationis non reſervatæ. *cap. Dura, de crim. falſ.*

Fidei

Fidei profeſſionem, & juramentum fidelitatis omittentes, proviſi de Beneficiis, intrà duos menſes, non faciunt fructus ſuos ex *Conc. Trid. ſeſ. 24. cap. 12. de ref.*

Fidei profeſſionem, & juramentum fidelitatis omittentes in provehendis ad gradus Doctoratus, &c. ſi ſunt Antiſtites, interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ. Inferiores verò excommunicationem non reſervatam incurrunt ex Bullà Pii IV. in *Sacroſancta.*

Furtum, ſeù rapina rerum ſacrarum. Vide verbo, *Sacrilegium*, & verbo, *Incendiarii.*

G

GRatià Papæ utens non expeditis litteris, quas pœnas incurrat vid. *Regul. Cancellar. 27. 31., & 52. cap. eum qui de præb. in 6. Extravag. Injunctæ de elect. inter commun.* Bullas Alexand. V., & Julii II. *Romani Pontificis*, Pauli III. *Eam nobis*, Julii III. *Sanctiſſimus.*

Gratias obtinentes Curiales, Scriptores, & Sollicitatores per mutationem ſubſtantialium in ſupplicatione, incurrunt pœnas contrà falſantes litteras Apoſtolicas, atque ideò ſunt excommunicati ut ſuprà, Verbo, *Falſificantes.*

H

HAbitum Religioſi dimittentes incurrunt excommunicationem non reſervatam ex

cap.

cap.2.*ne Clerici, vel Monach.*, quę tamen reſervatur in omnibus ferè Conſtitutionibus Religionum.

Habitum prophanum Clerici, & Religioſi geſtantes incurrunt pœnas latas in clem. 2. *de vit. & honeſt. Cleric.*, & in Concil. Conſtantien. ſub Martin. V. ſeſs. 43. in fin. tit. eod.

Hæreticus excommunicationem Papæ reſervatam incurrit in c. 1. *Bullæ Cœnæ Dñi*, eſtque irregularis c.2. *de Hæret. in* 6. Quos autem Hæreticos Major Pœnitentiarius poſſit abſolvere abſque abjuratione apud S. Tribunal (in foro conſcientiæ tantũ) ſi vis, vide in Bullà Innocentii XII. *ſuper facultatibus Majoris Pœnitentiarii*, §. *Eos tantum Hæreticos*. Ab irregularitate autem contractà, inhabilitate, & infamià, quando, & quomodo diſpenſari poſſint Hæretici, & Apoſtatæ redeuntes, Vide Bullam ſuper facultatibus Majoris Pœnitentiarii § *Cum Hæreticis*.

Eaſdemque pœnas incurrunt receptores, defenſores, fautores, & credentes Hæreticis *ex ſupra allegatis*.

Eorumque filii uſque ad ſecundam generationem per lineam paternam, & uſque ad primam per lineam maternam, ſunt irregulares. *cap. quicumque*, §. *Hæretici de Hæretic.*

Hæreſis ſuſpecta dogmata prædicantes, vide verbo *Prædicatio*.

Hæreſis, vel ſuſpicionis hæreſis causà pœnitentiati, vel abjurantes, irregulares ſunt *cap. 2. de Hæretic. in* 6.

Hæ-

Hæreſis, vel aliter ad Sanctum Officium cauſas Regularium Superiores, ſi retardent, vel impediant, incurrunt omnes pœnas fautorum Hæreticorum ex Bullà Pauli V. *Romanus Pontifex*.

Homicidium plerumque ſemper inducit irregularitatem, ſive ex delicto, ſive ex defectu *tot. tit de homicid.*

Homicidium in perſonam Cardinalis. Vide *Majeſtatis læſæ*.

Homicidium in perſonam Epiſcopi. Vide verbo *Injuria*.

Homicidium in perſonam Clerici committens ultrà irregularitatem incurrit excommunicationem Papę reſervatam *Can. ſi quis ſuadente*, 17. *p*.4.

Homicidium in perſonam conjugis committens, efficitur inhabilis ad contrahendum aliud Matrimonium, & ſi fuerit cum fide datà de contrahendo cum alià, vel cum adulterio, non ſolum impedit contrahendum, verum etiam dirimit contractum Matrimonium, ſi poſt tale homicidium fuerit contractum. *Can. ſi quis vivente* 31. *q*. 1. *cap. ſuper hoc, de eo qui duxit in Matrim.*, & *cap.* 1. *de converſ. Infidel.*

Homicidium in perſonam ſui ipſius. Vide verbo *Manus*.

Irregularitatem ex homicidio provenientem quando Epiſcopus poſſit diſpenſare, videatur Trident. ſeſs. 24. de Reform. cap. 6. Quando autem, qualiter, quomodo, & quos poſſit diſpenſare Sa-

cra

cra Pœnitentiaria, vide Bullam ſuper facultatibus Majoris Pœnitentiarii §. *Ad hæc ſuper quacumque* §. *Cum Regularibus*, *&* §. *ſequenti*: *Volumus tamen*, *&* §. *cum homicidis*.

Horas canonicas Beneficiatus non recitans per Pium V. Bullà *Ex proximo*, primis ſex menſibus peccat mortaliter. Deinceps tenetur ad reſtituendos fructus beneficii, ſeù beneficiorum, illius diei, quo omittit, ſi totum omittit: ſi tantum omittat Matutinum cum laudibus, aut alias horas diurnas tantum, tenetur reſtituere mediam partem; ſi omittat unam horam diurnam, tenetur ad ſextam partem fructuum illius diei. Ad hæc omnia tenetur non recitans, etiamſi adſiſtat Choro. Et eodem modo tenetur Penſionarius non recitans Officium Beatæ Virginis. Quæ tamen reſtitutio non eſt propriè pœna, ſed obligatio ex juſtitià conformiter ad 20. propoſitionem ab Alexandro VII. prohibitam. Veras, & proprias pœnas vide in Concil. Lateranen. 5. ſeſs. 9. §. ſtatuimus.

I

ILlegitimi etiam occulti, nec ad ordines, nec ad Beneficia promoveri poſſunt cap. 1. *de fil. Presbyteror. in* 6.

Illegitimè natis, etiam legitimatis, relinqui, vel dari non poſſunt à Clericis bona etiam Patrimonialia, neque à Laicis bona Eccleſiaſtica ex Bullis Pii V. *Quæ Ordinis*, *&* *Ad. Romanum*.

Illegitimè natos ex inceſtu intrà tertium gradum, vel ex Sacrilegio ob votum ſolemne, recipiens ad habitum, vel profeſſionem Religioſam abſque ſcrutinio, & approbatione Capituli Generalis, Provincialis, incurrit excommunicationem Papę reſervatam ex Bullis Siſti V. *Cum de omnibus*, & Clementis VIII. *In ſupremà*.

Quos autem illegitimos legitimare poſſit Major Pœnitentiarius, vide in ejus Bullà §. *Declaramus tamen*.

Immunitatem localem Eccleſiaſticam violantes extrahendo, vel offendendo eos, qui ad Eccleſias confugiunt, excommunicationem Papæ reſervatam incurrunt ex Bullâ Gregor. XIV. *Cum aliàs*.

Immunitatem, ſeù exemptionem Eccleſiaſticam violantes; imponendo munera perſonalia, ſordida, ſeù ſervilia Eccleſiaſticis, ſive onera patrimonialia, vel mixta, illaque exigens, & Eccleſiaſtici illis conſentientes, excommunicationem incurrunt Papæ reſervatam in *cap.* 18. *Bullæ Cœnæ Domini*.

Si autem fuerint munera perſonalia honeſta, & indifferentia, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam *in cap.* 15. *Bullæ Cœnæ Domini*.

Immunitatis verò violatorem, qui ad ſe recurrit, ubi confeſſor velit ſcire, per quem poſſit abſolvi in foro conſcientiæ, legat prius Bullam *ſuper facultatibus Majoris Pœnitentiarii* §. *Nequeat tamen*, & §. *Nec ſimiliter valeat*.

In-

Incendiarii Eccleſiarum, incurrunt excommunicationem, quæ non eſt reſervata, niſi poſtquam fuerint ab Epiſcopo denunciati. *Cap. tua nos, ibique Gloſ. de ſent. excom.*

Incendiarii aliorum locorum an aliquam incurrant excommunicationem, duplex eſt ſententia, alia affirmans, alia negans.

Incendiarios, ſivè violatores Eccleſiarum, aliorumque locorum abſolvens, ſeù ad Divina admittens non ſervatà Juris formà incurrit pœnas *Can. Peſſimam. 23. q. 8., & cap. ſuper eo, de Raptor.*

Inceſtum committens in figurà Matrimonii excommunicationem incurrit non reſervatam. *Clem. unic. de conſang., & Affinit.*

Inceſtum comminens cum conſanguineis viri, vel Uxoris, intrà ſecundum gradum, amittit jus petendi debitum, *c. 1. de eo, qui cogn. conſang. Uxor.*

Indulgentiam plenariam concedentes Religioſi, ideſt, abſolventes à culpà, & pœnà, incurrunt excommunicationem reſervatam Papæ *Clem. 1. de Privil.*

Indulgentiam publicantes porrigentibus manus adjutrices, vel ob queſtum, ſi Epiſcopi ſunt, incurrunt ſuſpenſionem Papæ reſervatam; alii verò inferiores excommunicationem ſimiliter Papæ reſervatam ex Bulla Pii V. *Quam plenum.*

Injuriam faciens Clerico, vel Religioſo per violentam manuum injectionem incurrit excommunicationem Papæ reſervatam *in can. ſi quis ſuadente 17. q. 4.*

Inju-

Injurià afficiens Papam, vel Cardinalem in perſonà, vide verbo: *Majeſtatis læſæ crimen.*

Injurià afficiens Epiſcopum, incurrit ultrà illam *can. ſi quis ſuadente*, & alteram *cap.* 11. *Bullæ Cœnæ Domini*, aliam excommunicationem Papæ reſervatam, aliaſque pœnas inflictas *in clem.* 1. *de pœnit.*

Injuriam inferens in perſonam præcipuorum Eccleſiæ Prælatorum, ultrà alias cenſuras, & pœnas, incurrit excommunicationem Papæ reſervatam *in cap.* 11. *Bullæ Cœnæ Domini.*

Inquiſitionem contrà hæreticam pravitatem Domini, & Magiſtratus temporales, requiſiti ſi fuerint, non adjuvantes, vel impedientes, vel de Cauſis Sancti Officii cognoſcentes excommunicationem incurrunt non reſervatam cap. *Inquiſitionis* de hæret. in 6.

Inquiſitionis S. Officium impedientes, aut in cauſis ad S. Officium pertinentibus ſe intromittentes Superiores Religionum. Vide ſuprà, verbo *Hæreſis.*

Inquiſitionis S. Officium impedientes per violentiam, incurrunt excommunicationem non reſervatam, aliaſque pœnas latas in Bullà Pii V. *Si de protegendis.*

Inquiſitionis contrà hæreticam pravitatem Officiales ſi aliquem concutiant, incurrunt excommunicationem reſervatam, uſq; ad ſatisfactionem *Clem.* 2. *de Hæret.*

Inquiſitores, & Epiſcopi, vel ſubſtituti in cau-

sà Fidei, ſeù S. Officii, aliquem vexantes injuſtè, aut conniventes, ſi Epiſcopi ſunt, aut ipſis Superiores, triennalem ſuſpenſionem incurrunt, alii verò excommunicationem Papæ reſervatam *cl.* 1. §.*Verum quia nimis, de hæreſ.*

Inquiſitionis, ſeù S. Officii Proceſſus, ſivè alia ſecreta revelantes, pœnam perjurii, & excommunicationem reſervatam incurrunt ex præceptis generalibus, & ordinationibus Papæ, & ex ſecrecreto ſub dictà cenſurà, quam injungere ſolent, & poſſunt Conſultoribus ſuis, Inquiſitores, & Epiſcopi *ex cap. Statuta*, §. *Et ut eorundem, de hæret.*

Inquiſitores, & Subſtituti S. Officii confiſcantes bona Eccleſiarum, vide verbo. *Confiſcatio.*

Inſordeſcens. Vide verbo *Cenſura.*

Interdictum violantes, & alia de Interdicto, vide verbo *Interdictum.*

Interpretantes, ſeù gloſſantes facultatem aliquam à Sede Apoſtolicà conceſſam ſæpius intrandi Clauſuram Monialium, contrà declarationem factam à Paulo V. in ejus Bullà: *Facultatum*, effectu ſequuto per ingreſſum, incurrunt in Cenſuras, & pœnas latas à Concil. Trid., & Conſtit. Apoſtolic. contrà intrantes Clauſuram Monialium abſque licentià.

Interpretantes Concil. Trident., gloſſando, aut commentaria, annotationes, ſcholia, aut aliud interpretationis genus quodcumque facientes ſine Papæ authoritate, ſi Prælati ſunt, interdi-

ctum

ctum ab Eccleſiâ, alii verò excommunicationem non reſervatam incurrunt ex Bullâ Pii IV. *Benedictus Deus* §. *ad evitandam*.

Intrudens ſe in beneficium Eccleſiaſticum incurrit excommunicationem Papæ reſervatam in *Trident. ſeſs.* 22. *c.* 11. *de ref.*, & ſi fructus percipit, aliam *in cap.* 17. *Bullæ Cœnæ Domini*.

Intrudens ſe in beneficium, quod legitimè obtinuit, ſed litteris non expeditis, vel non obtentis, vel illis expeditis, ſed ſine manu legitimi executoris. Vide verbo: *Gratia*.

Irregularis ordines exercens. Vide verbo: *Ordines*.

Judices laici negligentes juſtitiam facere, vel præbere brachium ſeculare Judicibus Eccleſiaſticis requirentibus, excommunicationem non reſervatam quando incurrunt. Vide *cap. Adminiſtratores* 23. *q.* 5.

Judicis laici munus Clerici in ſacris exercentes, excommunicationem non reſervatam incurrunt. *cap. Clericis, ne Cleric., vel Monach.*

Judices gratiâ, vel muneribus juſtitiam corrumpentes. Vide verbo: *Munera*.

Juramenta exigentes, eaque pręſtantes de obſervandis iniquis ſtatutis, vel conſuetudinibus, incurrunt pœnas, de quibus *in cap.* 1. *de Jur. jurand. in* 6.

Quæ autem juramenta poſſit relaxare Major Pœnitentiarius, vide in ejus Bullâ per Innoc. XII. noviſſimè edita §. *Juramenta*.

Juriſdictionem laici exercentes contrà libertatem Eccleſiaſticam, onera Eccleſiaſticis imponendo, vel extrahendo de loco ſacro, vel leges edendo contrà libertatem Eccleſiaſticam. Vide verbo: *Immunitas*.

Juriſdictionem Eccleſiaſticam Ordinariorum turbantes, ſeù impedientes quicumque incurruut excommunicationem Papæ reſervatam *in cap.* 16. *Bullæ Cœnæ Domini*.

Juriſdictione quacumque, vel privatà poteſtate, cauſarum Eccleſiaſticarum curſum impedientes, vel ad laicum judicium evocantes, & juriſdictionem laicam exercentes in perſonas Eccleſiaſticas, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam *in cap.* 13. *& ſeq. Bullæ Cœnæ Domini.*

L

Legatos Sedis Apoſtolicæ impediens, vel offendens, incurrit excommunicationem, aliaſque pœnas *Extravag. Unic. de Conſuetud.*, & excommunicationem Papæ reſervatam in *c.* 16. *Bullæ Cœnæ Domini*.

Legenda à Regularibus in publicà mensà ſunt decreta *Clem. VIII. de Largit. muner.* Decretum Sac. Congregationis Concilii *de celebration. miſſar. & de Apoſtat.*; *& eject.*, & Decretum Sac. Congregationis S. Officii de an. 1663. Superiores Regularium tenentur quolibet anno in publica Mensà, vel Capitulo admonere ſubditos de obſervan-

tià

tià Decretorum S. Officii, & contràfacientes puniuntur pœnis in dictis Decretis inflictis.

Legum, & conſuetudinum iniquarum obſervantiam jurantes. Vide verbo: *Juramentum.*

Leges, vel ſtatuta, vel ordinationes facientes contrà libertatem Eccleſiaſticam, incurrunt, ultrà alias pœnas, excommunicationem Papæ reſervatam in *cap.* 15. *Bullæ Cœnæ Domini.*

Libellos famoſos conficientes contrà Patres Prædicatores, vel Minores, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam ex Bullà Pauli IV. *Ex alto*, quæ per communicationem compræhendit omnes Religiones.

Libros Hæreticorum hæreſim continentes, vel de Religione tractantes, ſine Papæ licentià, ſcienter legens, retinens, imprimens, vel defendens incurrit excommunicationem Papæ reſervatam *in cap.* 1. *Bullæ Cœnæ Domini*, & in Bullà Pii IV. *Dominici.*

Libros Hæreticorum quoſcumque, vel libros, aut ſcripta quorumcumque Authorum, etiam Catholicorum ob hæreſim aliquam in eis inſcriptam, aut ob falſi Dogmatis ſuſpicionem damnata, & prohibita legentes, vel habentes priuſquam fuerint expurgata, & permiſſa, incurrunt excommunicationem non reſervatam ex Bullis Pii IV. *Dominici*, *&* *Cum inter*, *& in calce Indicis librorum prohibitorum in Reg.* 10. *in fin.*

Libros, aut ſcripta imprimens, aut imprimi faciens, ſine approbatione, ſeù licentià Superio-

rum, ad quos ſpectat, incurrit excommunicationem non reſervatam ex Bullà Leonis X. *Inter ſollicitudines*, *ex Trid. ſeſs. 4. de edit. libror. & in Regul.* 10. *Indicis*.

Libros manuſcriptos ante approbationem vulgantes, incurrunt excommunicationem non reſervatam *ex d. Bullà Leon. X.*, *& ex Regul.* 10. *Indicis*.

Libros de rebus ſacris, ſine nomine Authoris, aut ſine examine, & approbatione imprimentes, imprimi facientes, vendentes, retinentes, ſcripto communicantes, aut vulgantes, excommunicationem non reſervatam incurrunt ex dictà Bullà Leonis, & Tridentino *ſeſſ. 4. de edit. libror.*

Libros Aſtrologiæ Judiciariæ, vel aliarum divinationum legentes, habentes, imprimentes. Vide verbo: *Superſtitio.*

Libri, vel ſcripta de Conceptione Beatæ Mariæ Virginis. Vide verbo: *Conceptio*.

Libri, vel ſcripta continentia doctrinam de confeſſione ſacramentali inter abſentes. Vide verbo: *Abſolutio*.

Libros, tractatus, ſeù compoſitiones de auxiliis Divinis edentes, retinentes, legentes, vel imprimentes, incurrunt excommunicationem reſervatam, aliaſque plures pænas ex Decretis Sac. Congregationis S. Officii, anno 1625. *die* 22. *Maii*, *& anno* 1641. *die primà Auguſti.*

Libros, & Laminas Granatenſes, vel libros de his tractantes, retinentes, imprimentes, vulgantes,

tes, aut eos in concionibus, & reſponſionibus allegantes, incurrunt excommunicationem Papę reſervatam, ex decreto Sac. Congregationis S.Officii *anno* 1639. *die* 5. *Maii*.

Limina Apoſtolorum Epiſcopi non viſitantes, incurrunt pœnas latas in Bullà Sixti V. *Romanus Pontifex*.

Limina Apoſtolorum non viſitantes Epiſcopi ad Curiam Romanam clàm accedentes, & recedentes, eoſque receptantes; vide verbo: *Curia Romana*.

Ludos agitationis Taurorum, & Ferarum agentes, vel ſpectantes extrà Regna Hiſpaniarum, excommunicationem non reſervatam incurrunt ex Bullis Pii V. *De ſalute*, & ex Decretis Gregorii XIII, & Clementis VIII.

Ludos torneamentorum agentes, incurrunt pœnas, de quibus *c.* 1. *&* 2. *de torneam.*

Ludus aleæ prohibitus eſt de Jure Civili, & Canonico: *can. Epiſcopus* 25. *diſt.*, *& cap. Clerici*, *de vit. & honeſt. Cleric. & l. Alearum*, *Cod. de Relig.*, *& ſumptibus funer.*, *& aleator.* Ideòque Confeſſarii Pœnitentes interrogent, quoad ludum alearum; cum ob illius uſum, & quidem frequentem, in omni genere perſonarum plura committantur gravia peccata: de quibus illi nullum ſibi faciunt ſcrupulum: tum ob frequentiam illius, & conſuetudinem: tum ob quantitatem ludo expoſitam; tum ob artem, & dolum in ludendo: tum ob deſiderium lucrandi: tum ob blaſphemias, &

juramenta: tum denique ob alias cauſas juxtà perſonas, & ludi genera.

M

MAjeſtatis læſę crimen committens, offendendo in perſonà, Papam, vel Cardinales, vel ad id cooperando, plures excommunicationes incurrit Papæ reſervatas, primam *in cap. ſi quis ſuadente* 17. *qu.* 4. ſecundam *in clem.* 1. *de pœnis*, tertiam *in c.* 11. *Bullæ Cœnæ Domini*, & quartam *in cap. Fælicis*, *de pœn. in* 6.

Majeſtatis læſæ crimen committens inquirendo per viam ſuperſtitionis de vità, & morte Papæ, vel Reipublicæ Chriſtianæ ſtatu, vel conſanguiguineorum Papæ. Vide verbo: *Superſtitio*.

Majeſtatis læſæ crimen committens offendendo Familiares Papæ, vel Cardinales, incurrunt ſecundum aliquos excommunicationes latas contrà offendentes Papam, vel Cardinales.

Manus ſibi violentas, inferens Clericus, vel Monachus, excommunicationem Papæ reſervatam incurrit, *can. ſi quis ſuadente*, 17. *q.* 4.

Matrimonia Sacerdotes, vel Clerici, vel Religioſi ſolemnizantes, aut Matrimonio conjungentes ſine licentià Parochi, iucurrunt excommunicationem Papæ reſervatam in *Clem.* 1. *de privil.*, & ſuſpenſionem Ordinario reſervatam ex *Trident. ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *de ref. Matrim.*

Matrimonium ſecundò contrahens eſt bigamus,

mus, ideòque irregularis, *cap.* 1. *cap. debitum*, *&* *cap. fin. de bigam.*

Matrimonia plura contrahens contrà impedimentum ligaminis, quoad ſtatum Eccleſiaſticum bigamus eſt, & irregularis. *ex cap. cit*, & quoad ſtatum laicalem impedimentum dirimens ſecundum Matrimonium contrahit, *cap.* 1., *& ſeqq. de eo qui duxit &c.*

Matrimonium inceſtuoſum contrahens, ſeù contrà votum ſolemne Caſtitatis, incurrit excommunicationem non reſervatam, *ex clem. unic. de conſanguinit.*, *& affinit.*

Matrimonium clandeſtinè contrahens, quas pœnas incurrat, vide *Tridentin. ſeſs.* 24. *cap.* 1. *de reform. Matrim.*

Matrimonii contractus libertatem auferentes, excommunicationem non reſervatam incurrunt ex *Trident. ſeſs.* 24. *cap.* 9. *de ref. Matrim.*

Quæ impedimenta Matrimonii, cum impedientia, tum dirimentia, & qualiter poſſit diſpenſare ſacra Pœnitentiaria, vide *Bullam Majoris Pœnitentiarii* §. *In Matrimoniis contrahendis, cum ſex ſeqq.*; & notabis in §. *Super occultò*, quod Sedes Apoſtolica concedēs ampliſſimam juriſdictionem ſuo Majori Pœnitentiario Cardinali digniſſimo ob ſuas egregias dotes, præcipit tamen, ut adhuc res maturè diſcutiat, nec per ſe tantum, ſed *in Congregatione, vel Signaturà*, eſto hæc juriſdictio concedatur ad ſalutem animarum, ad evitanda ſcandala &c. ut pudere debeat ſimplicem Confeſ-

ſorem

ſorem decidere caſus omnes ex ſeipſo, paucis, iiſque vulgaribus tantum libris conſultis &c.

Medici non monentes infirmos de confeſſione Sacramentali. Vide verbo. *Confeſſio.*

Membra mutilantes ſunt irregulares, *cap. ultim. de hom. in 6. & Clem. Unic. eod. tit.*

Miſſarum onera accipiens contrà formam decreti Sac. Congregationis Concilii, quas incurrat pœnas. Vide Bullam Urbani VIII. *de celebrat. miſſar.*

Miſſam celebrans, & ſacramentum non ſumens, in Hiſpanià incurrit excommunicationem per annum non reſervatam *cap. Relatum de conſecrat. diſt.* 2. alibi verò dubium eſt, an dictam cenſuram incurrat.

Miſſam Sacerdos non perficiens, incurrit pœnas *can. Nullus Epiſcopus, de conſecrat. diſt.* 1.

Miſſam celebrans Sacerdos abſque ſtolà, incurrit excommunicationem non reſervatam *ex can. Eccleſiaſtica* 23. *diſt.*

Miſſam celebrans, qui non eſt Sacerdos, vide verbo, *Ordo.*

Monialem fieri, aut Monaſterium ingredi cogens mulierem, aut Monialem fieri impediens, excommunicationem incurrit non reſervatam *ex Trid. ſeſs.* 25. *c.* 18. *de Reg.*

Monialium Præfecta non admonens Epiſcopum de inſtãte tempore profeſſionis Novitiarum, incurrit ſuſpenſionem ab Officio, Epiſcopo reſervatam *ex Trid. ſeſſ.* 25. *cap.* 17. *de Reg.*

Mo-

Monialium Monaſteria Regulares adeuntes, aut ibi pernoctantes, aut refectionem ſumentes, incurrunt ipſofacto privationem vocis activæ, & paſſivæ, ex Decretis S. Congregationis Cardinalium, ſuper negociis Regularium, ſub Sixto V. Clem. VIII., & Paulo V.

Ex decreto ejuſdem S. Congregationis, ſub Urbano VIII. *anno* 1623. 12. *Kal. Decembris*, Epiſcopi quatèr in anno dumtaxat, poſſunt concedere licentiam Regularibus accedendi ad Monaſteria Monialium, cum reſervationibus in d. decreto expreſſis.

Montes Pietatis impugnans excommunicationem non reſervatam incurrit, ex Bullà Leonis X. *Inter multiplices.*

Montium Pietatis Officiales, pecunias Montis præter uſus deſtinatos expendere præſumentes, ſi Epiſcopi ſint, vel illis Superiores, incurrunt ſuſpenſionem; inferiores verò excommunicationem Papæ reſervatam ex Bullà Pauli V. *Onerosa.*

Montis Pietatis Bona uſurpantes incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam ex *Trid. ſeſſ.* 22. *c.* 11. *de ref.*

Munera, ſeù præmia dantes, vel promittentes, vel acceptantes pro gratià, vel juſtitià obtinendà in Curià Romanà. vide verbo: *Promittens.*

Munera, ſeù mercedē etiam ſpontè oblatā accipientes, vel accipi permittentes à Famulis, aliiſque perſonis, Officiales S. Pœnitentiariæ, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam, aliaſ-

aliaſque pęnas in Bullis Pii V. *In omnibus*, *&* *In earum rerum*.

Munera, ſeù præmia pro concedendà diſpenſatione Matrimoniali Commiſſarii recipientes vide verbo: *Simonia*.

Muneribus, ſeù pręmiis, gratià, ſeù acceptione perſonarũ juſtitiam corrumpentes Judices Eccleſiaſtici, incurrunt ſuſpenſionem per annum Papę reſervatam, *ex cap.* 1. *de ſent.*, *&* *re Judic.*

Munera, ſeù præmia accipiens Judex Eccleſiaſticus delegatus, exceptis eſculentis, & poculentis, peccat mortaliter, & tenetur ad reſtitutionem, *cap. ſtatutum* §. *Inſuper*, *&* §. *Si quid autem de reſcript.*

Munera, ſeù largitiones facientes, vel acceptantes de bonis Communitatum, & Univerſitatum ſtatus temporalis Eccleſiæ Romanæ, aut aliàs de bonis in communi collectis, incurrunt plures pœnas latas in Bullà Clem. VIII. *Pro commiſſa*.

Munera, ſeù largitiones, ſeù præmia accipientes Gubernatores, & alii Officiales ſtatus temporalis Eccleſiæ Romanæ, exceptis eſculentis, & poculentis, quæ triduò conſumi poſſint, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam, aliaſque pœnas Pauli II. *Munera*, & Sixti IV. *Etſi*.

Munera Viſitator, vel ejus Familiaris accipiens, vide verbo, *Viſitatio*.

Munera largientes Religioſi incurrunt pœnas in Bullis Clem. VIII. *Religioſæ Cougregationes*, & Ur-

Urbani VIII. *Nuper à Congregatione*, & vide ſub verbo: *Regulares*.

Recipientes autem munera à Religioſis, à nemine poſſunt abſolvi, ante factam reſtitutionem ex dictis Bullis.

N

NAufragantium bona Chriſtianorum injuſtè capientes, vel detinentes incurrunt excommunicationem Papę reſervatam, *cap.4. Bullæ Cœnæ Domini*.

Negociatio Eccleſiaſticis perſonis interdicta eſt; ideòque acquiſita per negociationem Cameræ Apoſtolicæ applicata ſunt ipſo Jure ex Bullà Pii IV. *Cum ſicut*, & Pii V. *Cum itaque*.

Novitios recipiens in locis non deſignatis à Sede Apoſtolicà, incurrit pœnas Bullæ Clementis VIII. *Regularis diſciplinæ.*

Nuncians infidelibus, vel Hæreticis aliquod in præjudicium Reipublicæ Chriſtianæ, vel Catholicæ Religionis, & ad id cooperantes, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam in *cap. 7. Bullæ Cœnæ Domini*.

Nunciantibus proviſiones Eccleſiarum in Curià Romanà factas, donans aliquod, vel promittens, excommunicationem Papę reſervatam olim incurrebat ex Bullà Gregorii XI. *Sollicitè*; hodie dubium eſt.

Obla-

O

OBlationes Eccleſiarum, vel piorum locorum uſurpantes quicumque, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam, *ex can. Hanc conſuetudinem*, 28. *q.* 1. *ex Conc. Trid. ſeſſ.* 22. *cap.* 11. *& in cap.* 8. *Bullæ Cœnæ Domini.*

Oblationem recipientes Clerici ab Uſurariis manifeſtis, incurrunt ſuſpenſionem non reſervatam, aliaſque pœnas, *c. quia in omnibus, de Uſur.*

Oblationem ſolemnem inter Miſſam ab excommunicato, vel interdicto nominatim à Papa, vel ab homine recipientes, incurrunt eandem excommunicationem Papę reſervatam, *cap. ſignificavit, de ſent. excommunic.*

Si verò fuerint ab alio nominatim excommunicati, vel interdicti, oblationem recipiens incurrit interdictum ab Eccleſiâ, reſervatum illi, qui cenſuram tulerat, *c. Epiſcoporum, de priv. in* 6.

Obligantes Eccleſias ſuas, vel eas obligandi facultatem concedẽtes, vel ex alieno gravantes aliorum gratiâ, incurrunt ſuſpenſionem non reſervatam, *cap.* 2. *de ſolut.*

Obligatos ad ratiocinia, vel ære alieno gravatos ad Religionem, vel Clericatum perperàm admittens, ideſt, abſque præcedente informatione de vitâ, & moribus, & abſque ſcrutinio, incurrit pœnas Bullarum Sixti V. *Cum de omnibus*, *& Ad Romanum*, & Clementis VIII. *In ſupremâ.*

Or-

Ordines ſacros recipiens ante legitimam ætatem, incurrit ſuſpenſionem durantem uſque ad legitimam ætatem ex Bullà Pii II. *Cum ex ſacrorum*

Ordinem recipiens in cenſurà excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti, incurrit ſuſpenſionem ab exercitio Ordinis ſuſcepti, *cap. cum illorum de ſent. excommunic.*

Ordines furtivè recipiens, ſi facta non fuit interminatio ab Ordinante, incurrit ſuſpenſionem, ſi verò facta fuit interminatio, incurrit etiam excommunicationem Papæ reſervatam *c.* 1. 2. *&* 3. *de eo qui furt. ordin. ſuſcep.*

Ordines illitterati recipere non valent, *can. Illitteratus*, 36. *diſt. cap. fin. de temp. Ord. in* 6.

Ordines conferens irregulari, vel indigno, ſuſpenſus remanet ab officio conferendi Ordines, *can. ſi quis Epiſcop.* 1. *q.* 1.

Ordines ſacros recipiens abſque titulo legitimo Beneficii, vel Patrimonii, vel Penſionis, vel Religioſæ paupertatis, ſuſpenſus remanet, *can. Sanctorum*, 17. *diſt. & Trident. ſeſſ.* 21. *c.* 2 *de Ref.*

Ordines recipiens Religioſus laicus, ſeù Converſus, vel Apoſtata, ſuſpenſus remanet ex Bullà Clem. VIII. *Cum ad Regularem.*

Ordines ſuſcipiens per ſaltum, remanet ſuſpenſus ab Ordine ſic ſuſcepto. *Cap. unic. de Cleric. per ſalt. promot.*

Ordines extrà tempora recipiens, eſt ſuſpenſus, *cap. ſanè, de temp. ord.*, & ex Bullà Pii II. *Cum ex ſacrorum.*

Or-

Ordines minores cum ſubdiaconatu, vel duos ſacros recipiens eodem die, eſt ſuſpenſus ab exercitio Ordinis poſteriùs recepti, *cap. Litteras de temp. ordin.*

Ordines recipiens abſque licentià, vel dimiſſorialibus ſui Ordinarii, ſuſpenſus remanet: *can. ſi quis auſus*, 71. *diſt.* & ex Bullà Pii II. *Cum ex ſacrorum.*

Ordines Ultràmontanus recipiens in Italià ſine dimiſſorialibus in formà debità, vel ſine ſpeciali Papæ licentià, ſuſpenſionem Papæ reſervatam incurrit *ex c.* 1. *de temp. Ord. in* 6.

Ordines recipiens ab Epiſcopo excommunicato non tolerato, ſuſpenſionem Papæ reſervatam incurrit *c.*1. *&* 2. *de Schiſm.*

Ordines recipiens, Romæ commorans, ſine licentià Cardinalis Vicarii, extrà Urbem Romam, etiam cum litteris dimiſſorialibus ſui Ordinarii, ſuſpenſionem Papæ reſervatam incurrit ex Edicto Cardinalis Vicarii, *de anno* 1603. ſub Clemente VIII., & ex Brevi Alex. VII.

Ordinem ſacrum exercens, quem non habet, irregularis fit. *cap.* 1. *&* 2. *de Cleric. non ordin. miniſtr.*

Quid autem poſſit, & qualiter circà malè promotos ſacra Pœnitentiaria, vide Bullam §. *Cum malè promotis*, in quo tamen non loquitur de promoto ſimoniacè, ſed in ſequenti.

Pa-

P

PApæ electi nondum coronati litteras impugnantes, incurrunt excommunicationem non reſervatam. *Extravag. quia nonnulli de ſent. excommunic.*

Parochialia jura occupantes Religioſi incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam, *cl.* 1. *de priv.*

Patronatus jus uſurpans in Eccleſià liberà, & cooperantes, vide verbo: *Uſurpatio*.

Patronus uſurpans bona ſuæ Eccleſiæ, aut impediens à Miniſtris percipi, aut cooperans, aut in fructuum perceptione ſe ingerens, vide *Tridentin. ſeſs.* 22. *c.* 11., *& ſeſs.* 25. *c.* 9.

Patronus vendens juſpatronatum, vel actum præſentationis, aut percipiens Turnorum lucra, vide verbo, *Simonia*.

Patronus admittens reſignationem extrà caſus à Jure permiſſos, vide Bullam Pii V. *Quanta*.

Patronus præſentans cum confidentià, vide verbo, *Simonia*.

Patronus præſentans ſcienter indignum privatur illà vice, jure preſentandi. *cap. cum in cunctis de elect.*

Penſionem irritam exigentes incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam *in cap.* 17. *Bullæ Cœnæ Domini*.

Peregrinos causà devotionis, ad Urbem Ro-

mam venientes offendens, incurrit excommunicatiouem Papæ reſervatam *in cap.* 10. *Bullæ Cœnæ Domini*.

Peregrinantes ad Sanctiſſimi Domini Sepulchrum abſque licentiâ Papæ, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam. *S. Antonin.* 3. *par. tit.* 24. *c.* 30. *in fin.*

Piratæ, ſeù latrunculi maritimi Maris Pontificii, eorumque fautores, receptatores, & defenſores, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam *in cap.* 3. *Bullæ Cœnæ Domini*.

Prædicantes dogmata, vel miracula falſa, vel falſas revelationes, aut detractiones de Prȩlatis, incurrunt excommunicationem non reſervatam, & privationem officii concionandi, ex Bulla Leonis X. *Supernæ Majeſtatis*.

Prædicatores impugnantes Montes Pietatis, vide verbo. *Montes Pietatis*.

Prædicatores decimas Eccleſiaſticas impugnantes. vide verbo. *Decimæ*.

Promittens, paciſcens, dans, deponens, vel etiam recipiens aliquid, ſivè parvum, ſivè magnum cuicumque, vel à quocumque, etiam ſpecialitèr exprimendo, ad effectum impetrandi aliquam juſtitiam, vel gratiam ab Apoſtolicà Sede, incurrit excommunicationem Papæ reſervatam; & gratia ſic obtenta eſt irrita, ac nullius roboris. Bonifacius VIII. Greg. XIII., Alexander VII. & tandem Innocentius XII. in Bullà *Sacramentalem*.

Ita excommunicati non poſſunt abſolvi, niſi prius

prius erogatum ſit pauperibus tantum, quantum fuit datum, vel receptum.

Promittens hujuſmodi &c. prętet excommunicationem, incurrit ipſo jure privationem cujuſcumque Beneficii, & Officii, tum Eccleſiaſtici, tum Secularis, inhabilitatem perpetuam ad illa, & perpetuam infamiam.

Incurruntur hæ pœnæ, ſive gratia, & juſtitia ſit ſpiritualis, ſive temporalis, ſive mixta.

Incurruntur, etiamſi gratia, vel juſtitia expectetur, non ab ipſo Pontifice, ſed ab Officialibus Curiæ, quanquam hi eſſent Laici, dummodò gratia, vel juſtitia expectetur in Urbe, ſeù in loco, ubi moratur Curia.

Incurruntur, non ſolùm, quando pro hac juſtitià, vel gratià obtinendà fit actio intrinſecè mala, ſed etiam quando fit actio mala ſolùm, quia prohibita per Pontifices prædictos.

Incurruntur, etiamſi promittens, non habeat animum dandi &c., quod promittit, dummodò verba de ſe ſint apta inducere obligationem juſtitiæ, vel fidelitatis.

Incurruntur, eſto hujuſmodi promiſſio &c. fiat in bonum finem, ceſſetque omnis mali ſuſpicio.

Incurruntur etiam, quando hujuſmodi promiſſio &c. tendit ad impediendum, ne alter obtineat gratiam, vel juſtitiam.

Incurruntur, etiamſi promiſſio fiat verbis, vel ſignis æquivocis, ut ſi quis promitteret ſe eſſe gratum, dummodò verba, vel ſigna de ſe, vel ex cir-

cumſtantiis apta ſint inducere, non modo juſtitiæ, ſed etiam fidelitatis obligationem.

Incurruntur, etiamſi promiſſio &c. fiat ad defendendum jus quęſitum, vel aſſecutionem quęrendi, ſeù ad redimendam vexationem injuſtam.

Incurruntur, etiamſi promiſſio &c. fiat pro obtinendis officiis minoribus, vel non habentibus, juriſdictionem.

Incurruntur, etiamſi promiſſio &c. fiat de ſolvendà per aliquod tempus parte, vel penſione.

Incurruntur, etiamſi promiſſio non ſit acceptata, vel non ſecuta traditio.

Incurruntur, etiam per illos, qui inſerviunt ſuis Dominis cum incertà mercede, vel nullà, ita quod eorum tota merces ſint munera adventitia.

Incurruntur, etiamſi promiſſio &c. ſit de re parvà, quæ ex ſe animum movere non poſſit, dummodò fiat pro juſtitià, vel gratià obtinendà.

Incurruntur, etiam per illos, qui mediatè, vel immediatè cauſa ſunt, ut aliquid hujuſmodi promittatur &c.

Incurruntur, etiam à promittentibus &c. qui ſunt extrà Urbem, in toto Orbe, dummodò promittatur &c. pro gratià, vel juſtitià obtinendà in Urbe, vel ubi extat Curia Pontificis.

Incurruntur, etiam à Curialibus &c., qui paciſcuntur &c. aliquid, ſub titulo mercedis, pro labore ad illam obtinendam, ſi quod paciſcuntur ſit excedens mercedem dari ſolitam pro tali labore.

Incurruntur, etiam per Miniſtros &c. quibus incum-

cumbit expedire gratiam, vel juſtitiam, ſi paciſcantur &c. aliquid pro celeriori, aut faciliori expeditione.

Non tamen incurruntur, ſi exhibeantur xenia ſolita, eſculenta, vel poculenta, quæ conſueverunt exhiberi Curiæ Romanæ Miniſtris.

R

RAptus mulieris ad effectum contrahendi Matrimonium, inducit impedimentum dirimens inter raptorem, & raptam, quouſque iſta eſt in poteſtate illius, & raptor, auxiliantes, & faventes incurrunt excommunicationem non reſervatam, ex *Trid. ſeſs.* 24. *c.* 6. *de Matr.*

Regulares non poſſunt largiri dona, ſeù munera cuivis perſonæ, undecumque habeant illa bona, ſub pœnà privationis activæ, & paſſivæ vocis, omnium officiorum, & inhabilitatis ad ea, abſque declaratione Superiorum, & tales ut Simoniaci puniendi ſunt *Clem. VII. Conſt.* 28. *Religioſæ.*

Regularium nomine hìc intellige Capitula, Conventus, Congregationes, Superiores eorum, Generales, Provinciales, Abbates, Præpoſitos, Præceptores, & alios Priores, Guardianos, Rectores, Abbatiſſas, Prioriſſas &c. Iſti omnes, nec proprio, nec communi nomine dare poſſunt aliquod munus, neque ex uſu, vel conſuetudine, niſi causà cognità, & approbatà in Capitulo, aut Congregatione Generali. *Ibidem* §. 2.

Nec etiam ex bonis particularibus poteſt Regularis dare munus, ſive ab amicis, ſive ab aliis bona illa habuerit, ſive ex redditibus, ſive alio modo. *Ibidem* §.3. Et comprehenduntur in hac Conſtitutione omnes Regulares cujuſcumque gradus, qualitatis, vel conditionis. *Ibidem* §.3.

Regulares non poſſunt erogare pecunias pro ſervitio, vel honore alicujus, ſive Protectoris, ſive Benefactoris, ſive pro prandiis &c., ſive pro ſpectaculis, etiam piis; Poſſunt tamen erogare in uſum pauperum in caſu neceſſitatis, habitâ licentiâ Superiorum. *ibidem* §.5.

Excipiuntur caſus in fundatione, vel donatione Eccleſiæ, Conventus, prędii &c. expreſſi. *ibidem* §. 6.

Regulares nihil poſſunt donare Congregationi Regulari, neque Protectori etiam Cardinali, Viceprotectori, Generali, Provinciali, &c. & ipſi recipientes tenentur reſtituere Monaſterio, non Fratri particulari, aliàs non poſſunt abſolvi, Clemens VIII. *Conſtit.* 28. *Religioſæ*, §.7.

Eandem Conſtitutionem, & diſpoſitionem ejus confirmat Urbanus VIII. *Conſt.* 46. *Nuper*. ſed aliqua dubia in eà occurrentia declarat. Primò, quod Regulares de Superiorum localium conſenſu in ſcriptis (& majoris partis Conventus ſi talis ſit uſus, vel conſuetudo) ob gratitudinem, conciliationem benevolentiæ, & conſervationem ejus circà Religionem, poſſunt largiri munuſcula, eſculenta, & poculenta, ſi abſit ambitionis

ſuſ-

ſuſpicio: hac autem ceſſante, neq; in his requiritur licentia Superiorum in ſcriptis, ſed ſufficit oretenus data. 2. commeſſationes, & compotationes cum benefactoribus, Protectoribus, vel Ordinariis, cenſentur prohibitę, ſolum, quando ſunt contrariæ decentię, ſtatus religioſi. 3. declarat, quod accepta à Regularibus debent reſtitui Conventui, ad quem pertinent de jure, ſi id commodè fieri poteſt, aliàs viciniori. 4. quod qui receperint dona Regularium, ſi moderata ſunt, poſſunt abſolvi à confeſſore ordinario, uſque ad illud tempus emanationis Bullæ; alii verò qui immoderata, à Summo Pœnitentiario. *Ibidem*.

Mandatur eandem Conſtitutionem obſervari ſub pęnà privationis Officiorum: nèc valet allegari non uſus, vel conſuetudo contraria, ne præfatæ pœnæ incurrantur. *Ibidem*.

Item ſub eiſdem pœnis pręcipitur, ut ſemel in anno, in menſe Januario, Superiores curent hanc Conſtitutionem legi in aliquà publicà Congregatione, vel in Menſà publicà. *Ibidem*.

Tandem prohibetur, ne Regulares, vel alii, ſive Superiores, ſivè non, cujuſcunque gradus, conditionis, dignitatis &c. audeant declarare, vel interpretari pręfatam Conſtitutionem. *Ibidem*.

Qualiter autem, & ſub quo reſtitutionis onere Major Pœnitentiarius poſſit àbſolvere illum, qui à Regulari accipit hujuſmodi munera prohibita. Vide in Bullà, *ſuper facultatibus Majoris Pœnitentiarii. §. Munera*.

Religioſi Prȩlati numerum familiȩ in ſuis Conventibus augentes, abſque licentià S. Congregationis Concilii, incurrunt privationem vocis activȩ, & paſſivȩ, ex decreto Urbani VIII. *de celebratione miſſar. in Bullar. conſt.* 43.

Religioſum peregrinum ſine Patentibus accedentem, Regulares accipiẽtes, incurrunt privationem vocis activȩ, & paſſivȩ, Officiorum, Graduum, & dignitatum, ac inhabilitatem ad illa, ex Bullà Sixti V. *Cum de omnibus*, *&* *ſed Romanum*.

Religioſi Romam ingredientes abſque licentià competenti, incurrunt pœnas privationis vocis activæ, & paſſivæ ad biennium, aliaſque, de quibus in Bullà Clementis VIII. *Nullus omnino*, & in Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regularibus*.

Religioſi Superiores non obſervantes diſpoſitionem *Concil. Trident. ſeſſ.* 25. *cap.* 14. *de Regular.* ſuper punitione ſubditorum, incurrunt privationem vocis activæ, & paſſivæ, ex Bullà Clem. VIII. *Suſcepti muneris*.

Religioſi reſtitutiones, vel legata impedientes; vel ſibi ipſis procurantes cum præjudicio aliorum Eccleſiaſticorum, incurrunt pȩnas *Clem.* 1. *§. quibus etiam de privil.*

Religioſi Superiores ejectos, vel fugitivos non requirentes, ut redeant, vel eoſdem emendatos non recipientes incurrunt pœnas *cap. fin. de Regular.* & Bullæ Urbani VIII.

Reliquias Sanctorum extrahentes è Criptis, Ca-

tacum-

tacumbis, vel Cęmeteriis intrà, vel extrà Urbem Romam, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam, aliaſque pœnas ex edicto Vicarii Urbis, *anno* 1613. *die* 24. *Auguſti*, & 1614. 16. *Maii*, ſub Paulo V.

Repreſalias concedentes, vel iis abutentes contrà perſonas Eccleſiaſticas, incurrunt excommunicationem non reſervatam, *ex cap. unic. de jurjur. in* 6.

Reſidentiam Epiſcopi, aliique Prælati Superiores non facientes incurrunt pœnas Trident. *ſeſſ.* 6. *cap.* 1., & *ſeſſ.* 23. *cap.* 1. *de Reform.*, & Bullæ Urbani VIII. *Sancta Synodus*.

Reſidentiam non facientes Parochi, aliique curam animarum habentes, Epiſcopis inferiores incurrunt pœnas *Trid. loc. cit.*

Reſidentiam Canonici, vel Præbendati non facientes in loco Eccleſiæ, vel Choro non intervenientes, incurrunt pœnas *cap.* 3., & 4., & *cap. Audientiam de Cleric. non reſid.*, & *cap. unic. eodem tit. in* 6., & *Trident. ſeſſ.* 24. *cap.* 12. *verſ. Prætereà*.

Reſidentiam Cardinales apud Sedem Apoſtolicam non facientes, incurrunt pœnas Bullæ Leonis X. *Superna*.

Reſignantes, ſeù dimittentes Beneficia Curata ad favorem alterius, contrà juramentum in Curià Romanà præſtitum, de quantocyus eundo, & per ſe inſerviendo, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam, privationem Beneficii, & in-

& inhabilitatem ad alia conſequenda, ex Bulla Pii IV. *Inter multiplices*.

Reſignationes Beneficiorum admittentes extrà caſus à Jure permiſſos, incurrunt pœnas Bullæ Pii V. *Quanta*.

Reſignationem Beneficii fieri procurantes per injuſtam carcerationem Beneficiati, incurrunt pęnas latas in *clem. multorum de pen.*

Ritus Eccleſiaſticos pro libito mutari poſſe aſſerens, incurrit excommunicationem reſervatam ex *Trid. ſeſſ.* 7. *de Sacram. can.* 13. *ſeſſ.* 22. *can.* 5., *&* *ſeſſ.* 24. *can* 11.

Ritum Latini, vel Græci in ſuà ordinatione mutantes, incurrunt ſuſpenſionem ab exercitio ordinum. *cap. Quod translationem de temp. ordin.*

Ritum Breviarii mutantes, incurrunt pœnas Bullæ Pii V. *Quod à nobis*.

Romanæ Eccleſiæ ſtatum invadentes, aut detinentes, vel ejus ſupremam temporalem juriſdictionem uſurpantes, aut detinentes, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam *in Extravag. Etſi Dominici de pœnit.*, *& remiſ. in Trid. ſeſſ.* 22. *cap.* 11. *& in Bullà Cænæ Domini, cap.* 20.

S

SAcramentum Pœnitentiæ inter abſentes perfici poſſe. Vide verbo, *Abſolutio*.

Sacramentum Confeſſionis, vel Communionis ſemel in anno omittens, incurrit pœnas

cap.

cap. omnis utriuſque, de penit., & remiſs.

Sacramentum alienis Parochianis miniſtrans vide verbo, *Uſurpatio.*

Sacrilegium committens ſpoliando Eccleſias cum effractione, incurrit excommunicationem, poſt denunciationem, Papæ reſervatam. *can. quiſquis* 17. *q.* 4. *cap. conqueſti de ſent. excom.*

Sacrilegium committens, auferendo ornamenta, vel lapides Eccleſiarum Urbis Romę, incurrit excommunicationem Papæ reſervatam ex Bullà Sixti IV. *Cum provida.*

Sanctum Officium offendentes, vel non adjuvantes, vide verbo, *Inquiſitio.*

Schiſmatici incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam *in cap.* 1. *Bullæ Cænæ Domini.*

Secreta S. Officii revelantes. Vide verbo, *Inquiſitio.*

Secreta S. Conciſtorii revelantes, vide verbo *Conciſtorium.*

Secreta S. Rotæ revelantes, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam ex Bullà Urbani VIII. *Exponi.*

Secretum S. Congregationis Rituũ, quoad Canonizationem Sanctorum, revelantes, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam ex pluribus decretis Pontificiis, à quà neque Major Pœnitentiarius poteſt abſolvere.

Sepulturæ transferendę causà Cadaver comminuens, incurrit excommunicationem Papæ reſervatam, *Extravag.* 1. *de Sepult.*

Sepul-

Sepulturam in ſuis Eccleſiis, inter vivos eligi ab aliquo, vel non mutari procurans, incurrit excommunicationem Papę reſervatam. *clem. Cupientes, §. ſanè, de pęn.*, aliaſque pœnas *cap.* 1. *de ſepult. in* 6.

Sepelientes hęreticos, vel eorum credentes, receptatores, defenſores, vel fautores in loco Sacro, incurrunt excommunicationem reſervatam, uſque ad exhumationem Cadaveris. *c.* 1. *de hæretic. in* 6.

Sepelientes in loco Sacro, tempore interdicti, aut aliàs excommunicatos publicè, vel interdictos nominatim, vel uſurarios manifeſtos, incurrunt excommunicationem reſervatam Ordinario. *clem. prima, de ſepult.*

Sequeſtrantes juriſdictiones, vel fructus, aut proventus ad Eccleſiaſticos pertinentes, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam *in cap.* 17. *Bullæ Cœnæ Domini*.

Sequeſtrationem Beneficii, vel fructuum ab Ordinario fieri impedientes, incurrunt excommunicationem reſervatam uſque ad revocationem impedimenti. *Clem. Unica de Sequeſtr. poſſeſſ.*

Sequeſtrantes Depoſita Eccleſiaſticorum, vide verbo, *Depoſita*.

Servitute ſubjiciens Chriſtianum, aut aliàs eum injuſtè detinens, aut bonis expolians, incurrit excommunicationem Papę reſervatam ex Bulla Pii V. *Licet omnibus*.

Ser-

Servus ad Ordines promoveri nequit, quamdiu ſervus manet. *cap 2. de ſerv. non ordin.*

Simonia realis in ordine, beneficiis, & ingreſſu Religionis, annexam habet excommunicationem Papæ reſervatam, quam incurrunt non ſolùm principales, verum etiam complices, & mediatores & pretium eſt reſtituendum Eccleſiæ vel Pauperibus. *Extravag.* 1.2., *& Can. deteſtabile de Simon.*

Aliaſque pœnas incurrunt Simoniaci, & mediatores, de quibus conſulat Authores Confeſſarius, & pręſertim irregularitatem Simoniaci in Beneficiis, ex *cap. pœn. de elect., & cap. de Simoniaco de Simon.*, & ex Bullà Pii V. *Cum primum.*

Simonia confidentialis ſuper Beneficiis quomodo committatur, & quas pœnas habeat annexas vide Bullas Pii V. *Romanum decet, & Intolerabilis.*

Simoniam in examine ad Parochiam quando committant Examinatores, & concurrentes, & quas pœnas incurrant *Conc. Trid. ſeſs.* 24. *cap.* 18. *de Ref.*

Simoniam committens, procurando Beneficia in Curià Romanà, vel pro ignorantibus, cum intentione ſuper eiſdem contrahendi, vel pro ſe, vel pro aliis, cum oblationę penſionis, vel pro aliis cum ſpe conſequendi pręmium temporale, incurrit excommunicationem Papę reſervatam, aliaſque pœnas ex Bullà Pauli IV. *Inter cœteras.*

Simoniã committens ſuper Beneficiis Turnorum

rum lucra dando, vel recipiendo, incurrit excommunicationem Papæ reſervatam, aliaſque pœnas *Extravag. 2. de elect.*, *&* *Extravag. unic. de Sed. vac.*, *&* *Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap.* 14.

Simoniam committens in electione Papæ, quas pęnas incurrat, vide Bullã Pii II. *Cum tam Divino*.

Simoniam committens ſuper Jurepatronatus, vel ſuper prȩſentatione ad illum, excommunicationem Papȩ reſervatam, aliaſque pȩnas incurrit *cap. de jure*, *cap. quia Clerici*, *de Jurepatron. Trid. ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *de Reformat.*

Simoniam committens, publicando indulgentias, vel concedendo facultatem pro reſervatis caſibus, & cenſuris, vel privilegia Miſſæ, & ſepulturæ, tempore interdicti, & aſſumendi duos, vel plures Compatres in Baptiſmo, incurrit pœnas Bullæ Pii IV. *Quam plenum*.

Simonia ſuper ſepulturæ electione. Vide verbo. *Sepultura*.

Simonia Officialium S. Pœnitentiariæ, vide verbo. *Munera*.

Simoniam committens in executione litterarum Apoſtolicarum, ſuper diſpenſationibus Matrimonialibus, incurrit excommunicationem Papæ reſervatam, aliaſque pœnas. *Trid. ſeſſ.* 24. *cap.* 5. *de Reform.*

Simonia ſuper proviſionibus Eccleſiaſticis pluribus modis committitur, & annexam habet excommunicationem, aliaſque pœnas *ex ſupracit. authoribus*.

Quos

Quos autem Simoniacos, & qualiter poſſit abſolvere Major Pœnitenliarius. vide ejus Bullam §. *Cum promotis ad Sacros*, *&* §. *Sequenti*: *A diſpenſa tionibus*.

Societatis Jeſu Inſtitutum impugnantes, vel mutari procurantes, incurrunt excommunicationem Papę reſervatam, aliaſque pœnas ex Bullis Gregorii XIII. *Aſcendente Domino*, & Gregorii XIV. *Eccleſiæ Catholicæ*.

Sodomiam exercentes Clerici, irregulares ſunt ex Bullà Pii V. *Horrendum*.

Sponſiones facientes ſuper vità, vel morte Papę, vel electione Papę, vel promotione Cardinalium, incurrunt excommunicationem Papę reſervatam ex Bullà Gregorii XIV. *Cogit nos*.

Ad ſtudia quęcunque accedentes Religioſi, ſine licentià Superiorum extrà Clauſtra, incurrunt excommunicationem non reſervatam, in *cap.2. Ne Cleric. vel Monach. in* 6.

Ad ſtudia legum Civilium, aut Medicinę à Clauſtris exeuntes Religioſi, & intrà duos menſes non redeuntes, incurrunt excommunicationem non reſervatam *cap. Non magnopere*, *& cap. Super ſpecula*, *Ne Cleric. vel Monach.*

Idem dic de Clericis ſecularibus, ex eodem cap. *Super ſpeculà*.

Eandem pœnam incurrunt docentes, & in ſuà ſcholà retinentes, *cap.2. Ne Cleric. vel Monach.*

Quod tamen non procedit in Urbe, aliiſque Univerſitatibus habentibus privilegium, Clericos

Secu-

Seculares, & Regulares legere, & ſtudere poſſe.

Superſtitioſè agens, ideſt, divinationem conſulens, vel docens, excommunicationem non reſervatam incurrit: *can. Aliquanti*, 26. *q*. 5. *& can. Si quis Ariolos*: 26. *q*. 5. & reſervatam, ſi eſt cum errore fidei in intellectu, ex *cap*. 1. *Bullæ Cœnæ Domini*, vel ſi divinatio eſt de vità, ſivè morte Pontificis, ſivè de Statu Reipublicę Chriſtianę, vel Sedis Apoſtolicę, ex Bullà Urbani VIII. *Inſcrutabilis*. Et hęc excommunicatio contrà exercentem ſuperſtitionem judiciariam ſuper vità, & morte Pontificis, neque poteſt abſolvi à Majore Pœnitentiario, ut ex ejus Bullà §. *Nec pariter poſſit*.

Confeſſarius moneat Pœnitentes, ſi Rei ſint, vel complices, ut ſe pręſentent in Tribunali Sanctę Inquiſitionis, ad effectum gaudendi privilegio ſpontè comparentium.

Si verò ſint conſcii dumtaxat, denunciare faciat Reos in Tribunali Sanctę Inquiſitionis, & ſi illi fuerint contumaces in denunciando, non poſſunt abſolvi ab excommunicatione incurſa, & Sacro Tribunali reſervatà ex Edicto Generali emanato, *ſub die* 22. *Decembris* 1700.

T

TEſtimonii cauſam fingens, ob quam Judex ad mulieris examinandæ domum accedat, excommunicationem non reſervatam incurrit *cap. Mulierem, de Judic. in* 6.

Tor-

Torneamenta agentes. Vide verbo: *Ludus.*

Tranſmarinam peregrinationem aſſumentes ſine licentiâ Papæ, vide verbo: *Peregrinatio.*

Tutelæ munus Eccleſiaſticis imponens; vide verbo: *Immunitas.*

V

VAcantium Ecclefiarum, vel Beneficiorum bona, vel fructus occupantes, excommunicationem Papæ reſervatam, aliaſque pœnas in *Trid. ſeſs.* 22. *cap.* 11. *de Ref.*, & *in cap.* 17. *Bullæ Cœnæ Domini*. incurrunt.

Vacantium Eccleſiarum, vel piorum locorum bona occupare præſumentes, per uſurpationem Juriſpatronatus, ſeù Cuſtodiæ in eiſdem, & ad hęc Clerici cooperantes incurrunt excommunicationem non reſervatam, aliaſque pœnas *cap. General. de elect. in* 6.

Vacantium Eccleſiarum ſecularium, vel Regularium bona, Clerici earundem occupantes, ſuſpenſionem ab Officio, & Beneficiis incurrunt *cap. Cum ſæpè de el. in* 6.

Vacantium Beneficiorum bona occupantes Collatores, Patroni, vel Cuſtodes eorumdem, incurrunt pœnas *cap. præſenti, de Offic. Ordin. in* 6.

Vacantium Beneficiorum in Eccleſiis ſuis fructus annuales occupantes prætextu conſuetudinum, vel Privilegiorum, incurrunt pœnas *Extrav. Unic. Ne ſed. Vacan.*

Eccleſiarum Vacantium, ſeù Beneficiorum fructus, vel defunctorum Clericorum bona ad Cameram Apoſtolicam pertinentia occupantes, incurrunt excommunicationem Papę reſervatam in *Conc. Trid. ſeſs.* 22. *cap.* 11. *Reform.*, & *cap.* 17. *Bullæ Cœnæ Domini*.

Vectigalia nova imponens, vel augens extrà temporale Dominium Eccleſię Romanæ, abſque conſenſu Principis, incurrit excommunicationem reſervatam, uſque ad ſatisfactionem. *Can. ſi quis Remipetas* 24. *quæſt.* 3.

In Terris Eccleſię Romanæ incurrit excommunicationem Papæ reſervatam in *cap.* 5. *Bullæ Cœnæ Domini*.

Viſitationem Monialium impedientes, moniti, ſi non reſipiſcant, incurrunt excommunicationem non reſervatam *ex Clem. Attendentes de ſtat. Monach.*

Si viſitet Epiſcopus, uti Ordinarius, impedientes incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam *in cap.* 16. *Bullæ Cœnæ Domini*, ſi viſitet uti delegatus Sedis Apoſtolicæ, impedientes incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam, ſi ad Judices laicos pro impedimento recurſum habent ex dicto *c.* 16. *Bullæ Cœnæ Domini*.

Viſitationis occaſione, procurationem in pecuniâ numeratâ accipientes, vel munera, aut procurationem à non viſitatis, incurrunt pœnas, *c. Romana* §. *Procurationes*, *cap. exigit de cenſ. in* 6. *Clem. Unic. eodem tit. Trid. ſeſs.* 24. *c.* 2. *de Ref.*

Vota

Vota quinque Papæ reſervata commutantes prætextu privilegiorum, incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam in *Extravag.*, *Etſi Dominici, de pœnit., & remiſſ.*

Quid autem circa vota poſſit Major Pœnitentiarius, vide *in ejus Bullâ. §. Vota ſimplicia.*

Uſurarium manifeſtum admittentes Clerici ad communionem Altaris, Sacramentum Pœnitentiæ, oblationem ad Altare, & tradentes Eccleſiæ Sepulturæ, incurrunt ſuſpenſionem ab Officio, *cap. quia omnibus. de Uſur.*

Uſurariam pravitatem approbantes, ſeù adjuvantes ſtatutis, ſententiis, conſuetudinibus, vel dogmatibus, incurrunt excommunicationem non reſervatam, *ex Clem. Unic. de Uſur.*

Uſurariis manifeſtis locum ad fœnus exercendum dantes, incurrunt pœnas, *c. 1. de Uſur. in* 6.

Uſurpantes bona, vel proventus Eccleſiarum, vel piorum locorum, vel occupantes, vel impedientes quòminus percipiantur ab iis, ad quos pertinent, & Clerici eis conſentientes, incurrunt excommunicationem reſervatam uſque ad integram ſatisfactionem ex *Conc. Trident. ſeſſ. 22. c. 11. de Ref.* reſervatam ſimpliciter in terminis *cap.* 17. *Bullæ Cœnæ Domini.*

Uſurpare, vel per contractus acquirere Laici procurantes Juſpatronatum, vel dominium directum in bonis Eccleſiaſticis, & Eccleſiaſtici hujuſmodi uſurpationi conſentientes, incurrunt excommunicationem non reſervatam, & pœ-

nas *cap. 2. de rebus Eccleſiaſticis non alienandis*.
Uxoricidium committens, vide verbo: *Homicidium*.

Quis autem poſſit abſolvere à pœnis, & diſpenſare in impedimentis, pluriès dictum eſt ſuis locis: At juvabit hìc aliquid repetere pro coronidè hujus capitis. Igitur Privilegiati Regulares, & ſi quę aliæ Congregationes eorum privilegiis fruuntur, poterunt, in foro conſcientiæ tantùm, abſolvere à pęnis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, etiam Papæ reſervatis, exceptis excipiendis, quæ ſunt expreſſa ſuis locis. Alias pœnas, aut impedimenta, neque in foro conſcientiæ poſſunt relaxare. In vim Tridentini ſeſs. 24. cap. 6. de ref. aliquid plus poſſunt Epiſcopi (ſolum tamen in ſuà Diœceſi, & in ſuos ſubditos) etenim primò poſſunt in foro conſcientiæ per ſe, vel per ſuum Vicarium, ad id ſpecialiter deputandum, abſolvere prædictos ſubditos (in foro tamen conſcientię tantùm, & dummodò caſus ſit occultus) ab omni excommunicatione reſervatà Sedi Apoſtolicæ. Et adeò amplam facultatem tribuebat Epiſcopis Tridentinum in eodem capite, ut etiam illis conceſſerit *per ſe ipſos* abſolvere à crimine hæreſis nihilominus, ut c. 19. n. 43. dicitur, hæc facultas reſtringitur per Bullam Cœnæ, in quà Romani Pontifices, poſt Tridentinum, inſerverunt illam particulam, quę non erat ante Tridentinum, *& cujuſuis Concilii decreta*. Quare hodiè non amplicis ab-

abſolvere poſſunt, neque à crimine occulto hæreſis, neque ab alio, etiam occulto, quod contineatur in Bullà Cœnæ. Secundò poſſunt etiam abſolvere ab omni ſuſpenſione, quæ proveniat ex delicto occulto. Tertiò, ſuprà Regulares Privilegiatos, ab omni irregularitate, quę proveniat (non quidem ex defectu: ſuper hac enìm petenda eſt Sedes Apoſtolica) ſed quæ proveniat ex delicto, dummodò tale delictum ſit occultum, neque adhùc deductum ad forum contentioſum. Excipe tamen homicidium voluntarium: etenim irregularitatem, quæ ex hoc provenit, nequeunt relaxare, quamvis tale homicidium, eſſet occultiſſimum, nèc unquam deducibile ad forum contentioſum. In cęteris pœnis, vel impedimentis, eſto occultis, nihil poſſunt Epiſcopi, niſi ſpecialiter concedatur, ut audio concedi, quibuſdam remotioribus ab Urbe, ob difficultatem accedendi Sedem Apoſtolicam: Epiſcoporum eſt facultates ſuas attentè conſiderare, nèc unqnam (pro reverentià, & obedientià ergà Sedem Apoſtolicam) crediderim eos tranſilire limites ſuæ juriſdictionis. Jura Patriarcharum quærere non eſt Sacerdotis ordinarii, pręſertìm diebus noſtris, quando, ſi excipias Patriarcham Occidentis, Romanum Pontificem, cęteri ſunt pręciſi ab Eccleſià Catholicà, in quà, ſi qui aſſumuntur ad titulos Sedium Patriarchalium, ſunt abſque populo, & Dięceſi: Quid Nuncii Apoſtolici, quid Legati Nati, aut Legati à Latere poſſint, altioris eſt indaginis.

Qui dicuntur Pœnitentiarii Minores Baſilicarum Urbis plura poſſunt, ſed juxtà facultates ſibi à Majore conceſſas. At Pœnitentiarius Major, utpotè Miniſter deputatus ab Apoſtolicà Sede habet ampliſſimas facultates; & ſi quid illi eſt reſtrictum, notatur ſuis locis.

CAPUT XXI.

Quis, & qualitèr debeat abſolvere ab Excommunicatione.

1. ADductę fuerunt in prędicto Catalogo univerſaliter pœnæ Eccleſiaſticæ principaliores; nunc verò reſtringimus diſcurſum ad abſolutionem ſolius excommunicationis; Abſolutio aliarum pœnarum, uti & diſpenſatio Irregularitatis pertinet ad majores Sacerdotes. Ubi ergo Pœnitens accedat ligatus aliquà excommunicatione, ſtatìm Confeſſor adibit pręcedentem Catalogum; & ſi quidem invenerit eam dici non reſervatam, ſciat ſe illam poſſe abſolvere, abſque ulteriori juriſdictione. Quia verò poſſunt aliquę minus principales, vel etiam particulares eſſe ommiſſę, habeat hanc regulam generalem, quod excommunicatio à jure lata, poteſt abſolvi à quocunque Confeſſario, niſi lex illam reſervet expreſsè Superiori, ad quem, in facti contingentià, erit recurrendum, juxtà dicta cap. 18. num. 19.

2. A Re-

2. A Reſervatis, etiam in Bullà Cęnæ, quilibet directè poteſt abſolvere pęnitentem conſtitutum in articulo mortis. Bullà tamen vult, quod tùnc promittat prius *de ſtando Eccleſiæ mandatis, & ſatisfaciendo cautione præſtità*. Ulteriùs eſt obſervandum, quod Pontifex in ſequentibus declarat *quancunque abſolutionem, etiam ſolemnitèr per Nos faciendam, prędictos excommunicatos ſub præſentibus comprehenſos, niſi prius à pręmiſſis, cum vero propoſito ulteriùs ſimilia non committendi deſtiterint: Ac quoad eos, qui contrà Eccleſiaſticam libertatem, ut præfertur, ſtatuta fecerint, niſi priùs ſtatuta, ordinationes, conſtitutiones, pragmaticas, & decreta hujuſmodi publicè revocaverint, & ex Archiviis, ſeù capitularibus locis, vel libris, in quibus annotata reperiuntur deleri, & caſſari, ac Nos de revocatione hujuſmodi, certiores fecerint, eos non comprehendere*. Omnia hæc ad unguem, pro quanto fieri poteſt, curabit ſervari Confeſſor; Et ideò ſæpè legat haſce particulas, ut, in facti contingentià, Confeſſor juxtà illas provideat, omni meliori modo, ſaluti Pęnitẽtis.

3. Secundò quilibet Confeſſor indirectè poterit abſolvere ab excommunicationibus, & caſibus reſervatis, quando immineret grave ſcandalum, niſi pœnitens communicaret; Ad hoc requiritur, ut excommunicatio ſit occulta; nàm aliàs è contrà eſſet ſcandalum, ſi communicaret. In hoc etiam caſu pœnitens procedet, quantum fieri poteſt juxtà dicta de conſtituto in articulo mortis: vide c. 18. n. 14.

4. Tertiò poteſt contingere virtute Jubilæi, quod Confeſſor ordinarius habeat abſolvere à caſibus, & cenſuris reſervatis, etiam in Bullà Cœnæ. In hoc autem caſu legatur attentè forma Jubilæi, & omninò ſervetur. Porrò Jubilæorum univerſalium, quoad licentiam abſolvendi, hæc forma eſſe conſuevit: *Omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus utriuſque ſexus, tàm Laicis, quàm Eccleſiaſticis, Sæcularibus, & Regularibus, cujuſvis Ordinis, Congregationis, & Inſtituti, tàm in Urbe præfatà, quàm extrà eam, ubique locorum, ut præfertur, degentibus licentiam concedimus, & facultatem, ut ſibi ad hunc effectum, eligere poſſint quemcunque Presbyterum Confeſſarium, tam ſæcularem, quàm cujuſvis Ordinis, & Inſtituti Regularem, ex approbatis à locorum Ordinariis, qui ab excommunicationis, ſuſpenſionis, & aliis Eccleſiaſticis ſententiis, & cenſuris à Jure, vel ab homine, quavis causâ latis, ſeù inflictis, nec non ab omnibus peccatis, exceſſibus, criminibus, & delictis, quantumvis gravibus, & enormibus, etiam locorum Ordinariis, ſive Nobis, & Sedi Apoſtolicæ, etiam in litteris die Cœnæ Domini legi ſolitis contentis, & aliàs per quaſcunque Noſtras, aut Romanorum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum Conſtitutiones, quomodocumque reſervatis, in foro conſcientiæ, & hac vice tantùm abſolvere, & liberare valeant; & inſuper vota quæcumque (Religionis, & Caſtitatis exceptis) in alia pia, & ſalutaria opera commutare, injunctâ tamen eis, & eorum cuilibet, in ſupràdictis omnibus caſibus pœnitentià ſalutari, aliiſque ejuſdem Confeſſarii*

feſſarii arbitrio injungendis . . . Non intendimus tamen per præſentes, ſuper aliquà irregularitate publicà, vel occultà, notà, defectu, incapacitate, ſeù inhabilitate quoquo modo contractâ, diſpenſare, vel aliquam facultatem tribuere diſpenſandi, ſeù habilitandi, & in priſtinum ſtatum reſtituendi, etiam in foro conſcientiæ, neque etiam eaſdem præſentes, iis, qui à Nobis, & Apoſtolicà Sede, vel aliquo Prælato, ſeù Judice Eccleſiaſtico excommunicati, ſuſpenſi, interdicti, ſeù aliàs in ſententias, & cenſuras incidiſſe declarati, vel publicè denunciati fuerint, niſi, intrà tempus dictarum duarum hebdomadarum, ſatisfecerint, aut cum partibus concordaverint, ullo modo ſuffragari poſſe, aut debere.

5. In omni Jubilæo Confeſſor attentè notabit, an hujuſmodi forma reſtricta ſit, vel ampliata, & quid in proprio ſenſu importent verba ſuperiùs poſita. Porrò meminerit, ſæpiùs inſinuatum, quod hęreſis non comprehenditur ſub illà generali conceſſione caſuum reſervatorum in Bullà Cœnę, ſuper quo extat hujuſmodi decretum à Congregatione Sancti Officii.

Sanctiſſimus D. N. Alexander Papa VII. ſub die 23. Maii 1656. . . . . cum crimen hæreſis, præ cæteris graviſſimum, ſpeciali notà dignum ſit, decrevit facultatem abſolvendi ab hæreſi in Jubilæis, vel aliis ſimilibus conceſſionibus, non cenſeri comprehenſam, niſi præciſis verbis concedatur facultas abſolvendi ab hæreſi.

6. Quartò plures etiam Confeſſores ordinarii ha-

habent facultatem abſolvendi à caſibus reſervatis, in vim Privilegiorum ſibi ab Apoſtolicà Sede concesſorum. Hujuſmodi hodiè ſunt ferè omnes Regulares, & nonnullæ Congregationes, præſertim S. Philippi Nerii. Confeſſores hujuſmodi curabunt non tranſgredi terminos Privilegii; aliàs confeſſio erit irrita; & propterea, ſæpiùs relegant prædicta privilegia, notabuntque vim verborum. Porrò prædictę Religiones, & Congregationes, eſto munitę privilegiis ampliſſimis, tamen ſciant, quod Clemens VIII. de anno 1601. per Sacram Congregationem Epiſcoporum, & Regularium (circà caſus Apoſtolicę Sedi reſervatos; nam circà caſus reſervatos Epiſcopis habes cap. 9. nu. 1. noviſſimam determinationem Clementis X., quam debebis ad unguem ſequi) prohibuit omnibus privilegiatis intrà Italiam (tamen extrà Urbem) ne abſolverent *ab ullo ex caſibus clarè, vel dubiè contentis, in Bullâ die Cœnæ Domini legi ſolitâ, vel aliàs quomodocumque Sedi Apoſtolicę reſervatis*; prohibuitque ſingulis abſolvere tam ab his, quàm à caſibus reſervatis Epiſcopo, ſub pœnà *excommunicationis, privationis officiorum, & dignitatum, aut Beneficiorum, inhabilitatis item audiendi confeſſiones, & ad quæcunque officia, Prælaturas, Beneficia in poſterum obtinenda, ipſo facto, abſque ullà alià declaratione incurrendà*, & reſervatà Sedi Apoſtolicę.

7. Nihilominus idem Clemens de anno 1602. declaravit, quod in poſterum prędicti privilegiati

(ſci-

(ſcilicèt, degentes intrà Italiam, & extrà Urbem, quibus primum decretum revocabat privilegia) poſſent abſolvere à caſibus Apoſtolicę Sedi reſervatis, dummodò non eſſent illi ſex poſiti c.10. n. 6, & non eſſent reſervati in Bullà Cœnę, circà quos nihil innovavit, & propteреà credo, quod neque contenti dubiè in Bullà Cœnę poſſint abſolvi. In vim hujus decreti excommunicatio lata in Bullà Cęnę, contrà abſolventes à viginti excommunicationibus, remanet reſervata, quamquam id non exprimat Bullà Cœnæ, incurreretque omnes aliàs pœnas contentas in primo decreto, exceptâ inhabilitate audiendi confeſſiones, quia ſecundum revocavit hanc pœnam. Hæc decreta Clementis omitto brevitatis gratià; Videantur in libro, *Avvertimenti di S.Carlo*, editi de ann. 1702. ubi etiam afferuntur confirmationes Pauli V., & Urbani VIII.

8. Solum notâ, quod ex eodem Clementis ſecundo decreto, Privilegiati poſſunt abſolvere, ſi tale privilegium fuit uſu, receptum ante idem decretum. Pręterеà ſunt aliqua extrà Bullam Cęnę peccata, quæ Privilegiatus nullibi poteſt abſolvere. Fuerunt autem notata c.18. n. 20. Tandem quo modo ſe debeat gerere pœnitens in foro conſcientię abſolutus à privilegiato, habes ex Clemente X. c. 9. n. 5.

CA-

CAPUT XXII.

De Recidivo, Conſuetudinario, Conſtituto in occaſione proximà, & conſtituto in periculo proximo.

1. NIhil adeò Confeſſori commendat Rituale, quam cognoſcere ſtatum Pœnitentis. Videatur c. 7. n. 15. & 22. In quo præcipimur non ſolum cognoſcere ſtatum, quod facit ad ſpeciem peccati, ut ſi ſit conjugatus, cum voto &c. ſed inſuper ſtatum, quod facit ad aggravandum peccatum, vel ad implendam pœnitentiam: ſi enim eſt pauper, non debet obligari ad eleemoſinas, ſi filius familias, vel debilis, vel laborans corporaliter non poteſt obligari ad jejunia, quando jejunium eſt incompatibile cum labore. Quoad gravitatem peccati, maximè conſiderandi veniunt quatuor ſtatus in titulo capitis expoſiti. &c.

2. Confeſſor circà hos principalitèr exercebit officium Medici. Recidivus, ut à cæteris contrà-diſtinctus, propriè dicitur, qui ex infirmitate in eadem peccata relabitur. Quare adhùc peccat ex paſſione. Conſuetudinarius eſt, qui relabitur ex habitu acquiſito, & dicitur peccare ex malitià. De conſtituto in occaſione proximà, ex S. Carolo dictum eſt ſufficientèr c. 11. a n. 19. Conſtitutus autem in proximo peccandi periculo dicitur,

tur, qui eſt ita diſpoſitus, ut, ſecundum præſentes vires, quas habet, cenſeatur per ſe lapſurus, licèt nunquam lapſus fuerit. Inſuper occaſio eſt aliquid externum: ſed periculum poteſt eſſe intrà ipſum hominem, qui v. g. cogitat de rebus venereis voluntariè, conſtituit ſe in periculo proximo, vel delectationis moroſę, vel alterius peccati, ſi nulla extet neceſſitas, taliſque cogitantis infirmitas, ut per ſe loquendo, jure timeatur lapſus. Horum ſtatuum differentias, ac definitiones Confeſſor magis quam ſpeculativè, curabit diſcernere in praxi.

3. Recidivus ille dicitur, qui ex infirmitate relabitur, & quidem ſi tantum ex infirmitate relabatur, Confeſſor applicabit remedia oſtendens deformitatem ingratitudinis, juxtà dicta c. 3. n. 22., ac ne in ſcrupulos illidatur recidivus, legat quid de illo, juxtà rigorem ſcholaſticum, ſentiat S. Thomas 3. p. q. 88. & 2. 2. q. 107. præſertìm a. 4. Prætereà, *in peccata facilè recidentibus*, ait Rituale adductum c. 7. n. 23. *utiliſſimum fuerit conſulerè, ut ſepè .. confiteantur, & ſi expediat, communicent.* Vide ibi dicta.

4. Conſuetudo peccandi eſt circumſtantia ſaltem notabiliter aggravans, & ubi Confeſſor illam interrogat, explicanda in Confeſſione, juxtà 58. propoſitionem ab Innocentio XI. damnatam. Cum idem ſint peccare ex conſuetudine, peccare ex habitu, & peccare ex malitià, hìnc apparet quod Conſuetudinario non omninò prodeſt ſacra-

cramentum inſtitutum ad ſublevendam hominis infirmitatem, non ad tollendam malitiam, niſi priùs pœnitens curet tollere à ſe, quod eſt peccaminoſum, & circumſtantiam peccati in tali conſuetudine. Actio in tantùm eſt peccaminoſa, in quantùm eſt voluntariâ directè, vel indirectè. Conſuetudo jurandi v. g. erit voluntariâ directè, ſi homo advertens in ſe talem conſuetudinem, velit perſeverare in illâ: Erit voluntariâ indirectè, ſi advertens, vel debens advertere in ſe talem conſuetudinem, omittat facere, quantùm commodè poteſt, ut illam à ſe tollat: Igitur ubi Conſuetudinarius accedit ad hoc ſacramentum, ante omnia Confeſſor inquirat, an voluntaria ſit conſuetudo: nec enim in tali caſu poteſt abſolvi: quod ſi tollat voluntarietatem per firmum propoſitum faciendi, quantùm poteſt, ut non trahatur à conſuetudine, tùnc poterit abſolvi primâ vice, niſi talitèr ſit radicata conſuetudo, ut verſa in naturam, emendationis nullam præferat ſpem. Ordinariè in his caſibus tutiſſimum eſt, niſi aliud circumſtantiæ ſuadeant, experiri pœnitentem per aliquot dies: quod ſi rediens dicat ſe relapſum quatuor, vel quinque vicibus in uno menſe, cùm anteà in uno menſe laberetur trigintâ, vel quadragintâ vicibus, jàm apparet notabilis emendatio, & poteſt abſolvi.

5. De conſtituto in occaſione proximâ luculentèr ex S. Carolo dictum eſt c. 11. à n. 29. Illud advertendum, quod voluntariè, (voluntarieta-

te,

te, de quà dictum eſt n. præcedenti) ſe exponere occaſioni proximæ peccandi eſt peccatum, & quidem ejuſdem ſpeciei cum peccato, cujus occaſioni ſe homo exponit: quare ad integritatem confeſſionis eſt explicandum, ſi homo ſe expoſuit occaſioni proximę perdendi fidem, ſpem &c. Imò peccat conſtitutus voluntariè in occaſione proximà, etiamſi in illà non conſumaret aliquem actum contrà talem virtutem, v. g. ſe conſtituit in occaſione proximà violandi caſtitatem, ſive per actum externum, ſive per ſolum actum internum deſiderii, aut complacentiæ, in illâ conſtitutus nihil egit, nihil deſideravit, nihil ſibi complacuit, adhùc tamen peccavit. Hoc maximè debent advertere Confeſſores; nàm idiotæ in confeſſione ſolùm ſe accuſant de actu: quare Confeſſarii eſt in his caſibus requirere omnem ſpeciem, & numerum. Idem dic de reliquis occaſionibus proximis, de tabernà reſpectu ſe inebriantis &c. Porrò cuilibet danda remedia, ut ex S. Carolo c. 11. n. 30.

6. Ferè omnia, quæ dicta ſunt de conſtituto in occaſione proximà, ſunt applicanda conſtituto in periculo proximo, etiam primà vice, dummodò advertat, vel debeat advertere eſſe periculum proximum, in quo peccabit eodem genere peccati, eſto per accidens ſe præſervet ab actu peccaminoſo, quia ſe exponere periculo proximo peccandi, eſt intrinſecè, & de naturà ſua peccatum ejuſdem ſpeciei cum peccato, cujus periculo ſe exponit.

7. D.Ex-

7. D. Extantne aliquæ propoſitiones prohibitę circà quatuor hos peccatorum ſtatus.

M. Circà primum Recidivi, nulla extat: circà ſecundùm Conſuetudinarii, extat 58. & 60. Innocentii XI. Circà tertiùm occaſionis proximè extat 41. Alexandri ſeptimi: 61. 62. & 63. Innocentii XI. Circà quartum nulla eſt expreſſa in terminis. Nihilominus ex tribus ab Innocentio XI. damnatis de occaſione proximà, ſaltem per conſequentiam Theologicam deducere poterit Confeſſor, quid ſentiendum ſit, dum eædem circumſtantiæ militant pro periculo proximo.

8. D. Adſunt ne aliquæ pœnę Eccleſiaſticę conſtitutæ contrà hos quatuor delinquentium ſtatus?

M. Primus, & ultimus ſtatus in nullo genere peccati habent univerſalitèr aliquam pœnam Eccleſiaſticam, ut quilibet conſideratur in eo præcisè ſtatu: Circà ſecundum ſtatum, prius videndum eſt apud Canoniſtas, an pro eodem accipiant exercere aliquem actum, & habere conſuetudinem de aliquo actu: nonnulla enim peccata puniuntur in exercentibus, ut eſt crimen nefandum Clerici, punitum per duas Bullas B. Pii quinti, & communitèr Doctores intelligunt nō exerceri tale crimen ab eo, qui ſemel, aut bis tantùm delinquit. Sanè cum in aliquo caſu particulari videris pro eodem accipi exercitium, & conſuetudinem, pœnæ erunt formaliter contrà Conſuetudinarium. Hìc autem non eſt locus id decidendi, quia magis hæc ſpectant ad forum externum,

quam

quàm ad forum conſcientiæ & ubi leges Eccleſiaſticæ declararent pœnam incurri, etiam in foro conſcientiæ, poteſt Confeſſor petere tempus, ad ſtudendum caſui, vel requirendum judicium peritiorum. Circà tertium ſtatum, ſcilicet, conſtitutos in occaſione proximà, legi debet Tridentinum ſeſſ.25. c.14. de reformatione, circà Concubinarios. De reliquis enim occaſionibus proximis, nihil habeo, quod hìc ſpecialiter ingeram.

CAPUT XXIII.

De Indulgentiis quoad praxim.

1. EX illis Chriſti verbis, Matth.16. *Tibi dabo* &c. & Jo. 20. *Quorum remiſeritis* &c. Controverſiſtę, contrà hæreticos deducunt in Eccleſià poteſtatem concedendi Indulgentias: etenim non eſſet plena poteſtas remittendi peccata, niſi ſimùl poſſet applicare theſaurum ſatisfactionum ad remittendas pœnas fidelium. Igitur ut Confeſſor ordinarius plenè ſit inſtructus de ſacramento Pœnitentiæ, illudque ad plenum poſſit adminiſtrare fidelibus, requiritur aliqua notitia Indulgentiarum; & quidem, quod pertinet ad illarum ſcientiam, dictum eſt, quantum ſufficit Confeſſori ordinario, c. 13. n.12. Sed pro praxi eſt aliquid ulteriùs addendum.

2. Stante noſtrorum temporum infirmitate, docet experientia fideles abduci à ſacramento, ſi

veterum Canonum rigor, eſto juſtus, in illos exerceatur. Eccleſia conſiderans hanc debilitatem, propterea mitigavit rigorem antiquum; & providet fidelibus per Indulgentias multò largiores, & frequentiores. Plenus hoc ſpiritu Matris Confeſſor, ubi oſtenderit per Canones antiquos ſatisfactionem, quam Deo debemus, ſaltèm in Purgatorio, nec poſſe pœnitentem debilem portare tantùm onus, ſuadebit Deo ſatisfacere, lucrando Indulgentias, oſtendens poſſe acquiri facillimè per numiſmata benedicta à Romano Pontifice, per viſitationes Eccleſiarum, in quarum hodiè ſolemnioribus feſtis, ubi expoſcatur, ſolet Apoſtolica Sedes concedere aliquam Indulgentiam, & ſanè plenariam, verè pœnitentibus, confeſſis, ac ſacrâ communione refectis. Etiam plurimæ reperiuntur conceſſę pluribus Confraternitatibus.

2. Prudentis, ac diſcreti Confeſſoris eſt, ad omnia in generali bona opera excitare, quin & ſuo exemplo præire Pœnitentes: cum hoc tamen ſtat, quòd etiam ad particularia quædam incitet; in quo maximè congruit vero totius Eccleſiæ ſpiritui, ut Confeſſor inflammet ſpecialitèr ad ea bona, quæ ſpecialiùs in ſuâ particulari Eccleſiâ ſolent frequentari, vel Pœnitenti ſpecialiùs prodeſſe poſſunt. Hæc igitur conſiderans Confeſſor, vel Sæcularis, vel Regularis, præſertìm quoad Indulgentias, maximè notabit, pro Pœnitentibus ſuam Eccleſiam frequentantibus, quæ, quibuſvè diebus, pro tali Eccleſiâ, ſint conceſſæ, incitabitque ad earum

rum conſecutionem, v. g. ſi ſit Religioſus ex Ordine Prædicatorum, eas, quæ conceduntur Confratribus, ac Conſororibus Roſarii B. Mariæ Virginis (maximè, quia ex S. Carolo c. 11. n. 49. audiſti, cuilibet Confeſſori curandum, ut ſuus Pœnitens nomen det alicui ex Confraternitatibus, in quà, die feſto, vacet piis operibus.) Ad idem reſpicient ſinguli aliarum Religionum, Congregationum, aut Oratoriorum Confeſſarii. Quia verò experientia docet, ex miſericordiâ inſigni ergà pauperes Captivos, univerſalitèr induci Chriſtianos; ut nomen ſuum dent Confraternitatibus Sanctiſſimæ Trinitatis, Redemptionis Captivorum, appono etiam hìc Indulgentiarum notam per Summos Pontifices conceſſarum Confraternitatibus dicti Ordinis: *qui Ordo* (ſunt verba Conſtitutionis Innocentii XI. decimæ in Bullario noſtri Ordinis) *non ſine divinâ Revelatione, à glorioſis Sanctis Joanne de Mathâ, & Fœlice de Valois fundatus fuit. Eaſdem Confraternitates quàmplurimi Reges, Principes, Nobiles, & innumeri utriuſque ſexus Chriſti fideles ingreſſi ſunt. Qui ad tàm frequentes, & numeroſas Redemptiones à dicto Ordine, ab initio illius fundationis, uſque ad præſens factas, liberalibus eleemoſinis cooperati ſunt.*

3. Veriſſimum eſt evulgatas olìm fuiſſe plurimas Indulgentias, quæ vel nunquam conceſſæ, vel jàm revocatæ fuerant; & Confeſſor, qui nonnullas hujuſmodi velit agnoſcere, legat decretum de *Apocryphis Indulgentiis*, editum approbatione

Innocentii XI. de anno 1678. Hujuſmodi etiam nonnullæ irrepſerant in Summario Indulgentiarum conceſſarum Confraternitatibus Sanctiſſimæ Trinitatis, ut non modò conſtat ex eodem Decreto; §. *Porrò Summaria* &c. ſed & ex pluribus foliis, vel libris, in quibus leguntur Indulgentiæ ad oculum Apocryphæ; quare mandatur in prædicto Decreto, ut non permittantur hujuſmodi Summaria, niſi recognita. Porrò ut evulgari poſſent veræ Indulgentiæ, P. Joſephus Monier, vir doctrinâ, & pietate celebris, qui tùnc temporis in Curiâ Romanâ erat Procurator Generalis totius Ordinis, Summarium novitèr confectum præſentavit S. Congregationi *de Indulgentiis*, à quà recognitum fuit, & approbatum; atque Innocentius XI. inſeruit prædictæ Conſtitutioni decimæ in Ordinis Bullario.

4. Ad has igitur Indulgentias Confeſſores, ſive ii ſint Religioſi Calceati, & Excalceati ejuſdem Ordinis, ſive alii, qui audiunt Confeſſiones adſcriptorum in dictis Confraternitatibus, auctoritate Apoſtolicâ, erectis, vel erigendis, incitabunt ſuos Pœnitentes. Alias autem Apocryphas omninò prætermittent niſi velint ſubjacere Cenſuris, quas latas contrà prædicantes Indulgentias falſas, diximus c. 20. verbo, *Simonia*.

Indulgentiæ autem ex eâdem Bullâ erutæ ſunt hujuſmodi.

5. 1. Conceditur plenaria omnibus pro die pri-

primà, quà verè pœnitentes, confeſſi, & ſacrâ communione refecti, adſcribentur dictæ Confraternitati, & ſuſcipient Scapulare benedictum à Superiore aliquo Ordinis, abſque voti emiſſione.

6. 2. Plenaria eiſdem, qui deferentes Scapulare, verè pœnitentes, & confeſſi, & refecti ſacrà communione, in articulo mortis, protulerint, ſi potuerint, ore; ſin minus corde, Sanctiſſimum Jeſu nomen.

7. 3. Plenaria eiſdem, in feſto Sanctiſſimæ Trinitatis, ſi verè pœnitentes, confeſſi, & ſacrà Communione refecti, Eccleſias, aut Capellam, vel Oratorium Ordinis, aut Confraternitatis viſitaverint. Debent orare pro concordiâ Principum Chriſtianorum, extirpatione hæreſum, & exaltatione Eccleſiæ.

8. 4. Plenaria viſitantibus Eccleſias Ordinis in die feſto SS. Joannis de Mathâ, & Fęlicis Valeſii.

9. 5. Plenaria in feſto Nativitatis, & Purificationis B. Marię, in die Cinerum, in feſto S. Agnetis ſecundò, in Dominicà ſecundà Octobris, & in feſto S. Catharinæ V. & M. Dummodò orent, ut in tertiâ, & inſupèr pro Captivorum libertate, & perſeverantià in fide.

10. 6. Plenaria eiſdem, qui translaturi ſe ad partes Infidelium, pro redimendis Captivis, priùs verè Pœnitentes, & Confeſſi communicaverint.

11. 7. Plenaria pro Captivis Redemptis, etiamſi non fuerint Confratres, qui intrà men-

ſem à die, quo reducti ſunt, verè Pœnitentes, & confeſſi communicaverint.

12. 8. Eiſdem, eo die, quo in Miſſali Romano aſſignantur Stationes, ſi viſitaverint Eccleſias, aut Capellas, vel Oratoria Ordinis, aut Confraternitatis, conceduntur Indulgentiæ Stationum Urbis.

13. 9. Eiſdem, ſi pio cordis affectu deferentes Scapulare benedictum, & cum ſigno Crucis, ſemèl in die recitabunt ſexiès Orationem Dominicam, cum Verſiculo *Gloria Patri*, &c. ſexieſque Salutationem Angelicam, cum eodem Verſiculo, pro concordiâ Principum Chriſtianorum, extirpatione hæreſum, & exaltatione Eccleſiæ, conceduntur ſeptem anni, & totidem quadragenę.

14. 10. Eiſdem, ſi in die Nativitatis, & Reſurrectionis Chriſti, nec non Aſſumptionis B. Marię Virginis, viſitaverint Eccleſias, aut Capellas, vel Oratoria Ordinis, aut Confraternitatis, recitando orationes poſitas in nonâ, ad eoſdem effectus concordiæ &c., ſeptem anni, & totidem quadragenæ.

15. 11. Eiſdem, ſi pœnitentes, & confeſſi interfuerint Proceſſioni Scapularis unâ Dominicâ menſis; ſeptem anni, & totidem quadragenæ. Quod ſi, ultrà confeſſionem, communicaverint, & Deum oraverint, ut ſuprà in nonà, conceditur Indulgentia plenaria.

16. 12. Eiſdem anni, & quadragenæ totidem, ſi exerceant opera pia, ſpiritualia, vel temporalia

quæ

quæ dirigant ad finem conſequendi remiſſionem ſuorum peccatorum, & ut Captivi redimantur à ſervitute Infidelium.

17. 13. Eiſdem anni ſeptem Indulgentiarum, ſemèl quotannis, & quo anni die maluerint, ſi quotidiè per annum recitantes ter orationem Dominicam, Salutationemque Angelicam, ac ſemèl Verſiculum *Glorià Patri* &c. cum aliis Orationibus à Superiore aſſignandis, vel loco harum à Superiore aſſignandarum, unum *Salve Regina*, verè pœnitentes, & confeſſi communicent, orantes pro Captivis apud Turcas, ne blaſphemetur nomen Domini Jeſu, ſed ut conſtantes in fide perſiſtant, & quantociùs liberentur.

18. 14. Eiſdem anni ſeptem, & quadragenæ totidem, ſi confeſſi, vel ſaltèm habentes propoſitum confitendi, receperint proceſſionalitèr Captivos redemptos, & comitati fuerint ad Eccleſiam, Capellam, vel Oratorium Ordinis.

19. 15. Eiſdem quinque anni, & totidem quadragenæ, ſi comitentur, cum lumine, ubi poſſint, vel abſque lumine, Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, cum defertur ad infirmos, & pro his oraverint.

20. 16. Eiſdem dies centum, quotiès comitantur ad ſepulturam corpus alicujus defuncti, & orant pro illo.

21. 17. Eiſdem dies centum totiès, quotiès interfuerint Miſſis, & aliis divinis Officiis in Eccleſiis, Capellis, aut Oratoriis Confraternitatis,

 vel

vel ejuſdem publicis, aut privatis Congregationibus, vel pauperes hoſpitio ſuſceperint, aut exercuerint aliud quodcunque opus pietatis, vel charitatis.

22. 18. Extat alia Indulgentia, ſed mihi attentè legenti Breve Clementis X. ordine decimum in noſtro Bullario, videtur ſolùm conceſſa Confratribus, & Sororibus, qui erunt adſcripti Confraternitatibus erectis in Eccleſiis noſtrorum Excalceatorum Congregarionis Hiſpaniæ. Iſti, ſi per quadrantem horæ vacent orationi mentali, totiès, quotiès lucrantur centum dies, quod ſi vacent per mediam horam continuatam, lucrantur ſeptem annos. Quod ſi huic orationi, ſaltèm per quadrantem, vacent ſingulis diebus ſemèl, quolibet menſe, poſſunt lucrari plenariam, ſi verè Pœnitentes, & confeſſi communicent, quam plenariam poſſunt etiam, per modum ſuffragii, applicare pro animabus Purgatorii.

23. Pro conſequendis Indulgentiis hujuſmodi, ſolùm tenentur Confratres deferre, & ſuper ſe geſtare Scapularium Ordinis parvulum ex lanà albà, munitum Cruce rubrà, & cæruleà, benedictumque ab aliquo Superiore Ordinis; Quod ſi Scapulare ſciſſum, amiſerit formam, renovatà Cruce, iterùm debet benedici. Præthereà debent apponere omnia, & ſingula opera, quæ Pontifex præcipit, juxtà dicta c. 13. n. 12. Porrò notabit Confeſſor, pluriès injungi diverſa opera, ſed etiàm orationes pro diverſis; v. g. tertia exigit

ora-

orationes pro concordià Principum &c. quinta verò exigit orationes pro Captivis. Omnia igitur erunt dirigenda in finem illum, quem Pontifex præcipit; & pro illis determinatè orandum, pro quibus injungitur. Hinc apparet non ſatisfacere ſuo muneri plenè Confeſſarium, qui manifeſtat Pœnitenti adeſſe Indulgentiam in aliquà Eccleſià, niſi etiam explicet opera injuncta pro conſequendà Indulgentià, & ad quem finem particularem dirigendæ ſint orationes. Id ſanè aliis indicare non poterit, niſi prius attentè legerit formulam Indulgentiæ. Veruntamen quia ſæpè in Confeſſionali Pœnitens petit inſtrui, pro quibus orandum ſit, ſi aliàs in promptu non habet explicare, doceat, ut orationes applicet juxtà intentionem concedentis expreſſam in verbis formulæ.

24. Quia verò Confratribus, quinquiès in anno, dari conſuevit Benedictio, ſeù Abſolutio generalis, nempè, ferià quartà Cinerum, ferià quintà Majoris Hebdomadæ, in feſto Sanctiſſimæ Trinitatis, in feſto S. Catherinæ Virginis, & Martyris, & in feſto S. Agnetis ſecundò, hujuſmodi Abſolutio non eſt propriè à culpà, ſed per illam ſolis Confratribus, ac Sororibus communicantur bonà, & ſuffragia Religionis, dummodò verè pœnitentes, & confeſſi, ac ſacrà communione refecti interſint hujuſmodi functioni. Et abſolutionem hanc propterea conſueverunt Religio, & Confraternitates largiri, etiam in Anno Sancto, ſecundum quod declaravit S. Congregatio Concilii,

lii, de menſe Januarii, anno 1700.

25. Illud prætereà curet in praxi Confeſſor, ut Pœnitentes Indulgentiam lucraturi, adamuſſim, quantùm fieri poteſt, opere impleant, quod Pontifex præcipit, non reſpicientes ad quaſdam opiniones, quæ prætendunt variari poſſe ordinem operum injunctorum, ſi variatio eſſe dubitetur in ſubſtantiâ. Exemplo ſit Clauſula, quæ ſolet apponi communitèr in Indulgentiis pro viſitatione Eccleſiarum, in earundem ſolemnitatibus, ut illas conſequantur, qui confeſſi, & ſacrà communione refecti, viſitaverint Eccleſiam &c. Utique adſunt, qui credant viſitari poſſe prius Eccleſiam, & poſtponi confeſſionem, aut communionem; quidquid ſit de hac opinione, curet prædicta opera poni ordinatè.

26. Quià verò dũ Apoſtolica Sedes concedit Indulgentiam viſitantibus aliquam Eccleſiam, ſolet apponere clauſulam illam: *Volumus, ut ſi aliàs Chriſti fidelibus dictam Eccleſiam, qualibet anni die viſitantibus, aliqua alia Indulgentia perpetua, vel ad tempus nondum elapſum duratura, conceſſa fuerit præſentes litteræ nullæ ſint*, gratum erit Confeſſori ſcire, quomodò intelligatur prædicta clauſula. Igitur Sacra Congregatio Rituum anno 1676. 23. Junii, approbante Summo Pontifice, declaravit in dictà clauſulà *minimè contineri Altaria privilegiata pro defunctis, neque Indulgentias, aut certo perſonarum generi, ut Confraternitati, Regularibus, & Capitulo, aut certum pium opus in Eccleſià peragen-*

gentibus, ut Litanias, aliaſve hujuſmodi preces recitantibus, ac iis qui Chriſtianâ doctrinâ erudiuntur, vel alios erudiunt, & qui Sanctiſſimi Euchariſtiæ Sacramenti expoſitioni cum oratione quadragintà horarum interſunt, neque Stationum Urbis, & ſeptem Altarium Indulgentias, inſtar ſeptem Altarium Baſilicæ Vaticanæ, conceſſas, neque demum, quæ pro unicà vice conceduntur. Cæterùm ſi alia Indulgentia ſive plenaria, ſive non plenaria in perpetuum, vel ad tempus, tùm ab eodem, tùm ab alio Romano Pontifice, generatim Chriſti fidelibus Eccleſiam, vel aliquod ejus Altare, ſeù Capellam viſitantibus eodem anni die, vel diverſo, conceſſa fuerit, de quà non fiat in litteris Apoſtolicis mentio, has litteras ob adjectam clauſulam eſſe, prorsùs irritas, ac nullas.

27. Quia verò *ex omni ſatisfactionũ genere*, inquit Catechiſmus p. 2. cap. 5. nu. 80. *maximè convenit Pœnitentibus præcipere, ut . . . pro omnibus, & præſertìm pro iis, qui ex hac vità in Domino deceſſerunt, preces Deo faciant.* Confeſſor etiam incitabit ad lucrandas Indulgentias pro animabus defunctorum, preſertìm per Miſſas (ubi Pœnitens id exequi commodè poteſt) celebrandas in Altari privilegiato. Circà quarum Miſſarum pro Defunctorum Animabus applicationem plura inſurrexere dubia, ſuper quibus emanavit deciſio Apoſtolica, & tandem Innocentius XI. 4. Maii 1688. expedivit Breve, cujus hæc eſt ſumma, quod Miſſæ celebratæ ad Altare privilegiatum ſuffragarentur, *ita ut Animæ Chriſti fidelium, pro quibus celebrantur*

tum, tàm Regularium, quàm Sæcularium.

Tertiò: *An pariter idem ſit ſtatuendum, deficiente prædicto numero Miſſarum, ob abſentiam ab Eccleſiis ſæcularibus Canonicorum, & Sacerdotum per aliquot dies, & menſes.*

29. Horum dubiorum reſolutionem Summus Pontifex remiſit Sacrę Congregationi Concilii, quæ anno 1701. 30. Julii reſpondit.

Ad primum. *Quoad primam partem, pro tempore Adventus, & Quadrageſimę, remanere ſuſpenſas; non autem in reliquis, dummodò raròcontingat.*

Ad ſecundum: *Non remanere ſuſpenſas.*

Ad tertium: *Proviſum in primo.*

30. Hæc omnia Confeſſor habebit præ oculis: hoc enim eſt, *more periti Medici ſuperinfundere vinum, & oleum vulneribus ſauciati*, ut præcipitur in c. *Omnis utriuſque* adducto c. 9. n. 3. Infundit vinum, oſtendens gravitatem pœnæ in Purgatorio luendæ per veteres Canones; & infundit oleum, inſinuans modum ſatisfaciendi pro talibus pœnis per ſatisfactionem Sanctorum, B. Virginis, & Chriſti, applicatam ſibi à Romano Pontifice in Indulgentià.

C A-

CAPUT XXIV.

De ipſo Pœnitentiæ Sacramento.

1. IN quolibet genere ſcientia partium ordinatur ad perfectam intelligentiam totius; & præſertìm ſi totum ſit opus practicum, ſeù factibile à nobis, Magiſtri diſcipulos inſtruunt de partibus, ut ex illis tanquam mediis perfectiùs ſciant ordinare totum. Ita ſapiens Medicus inſtruit diſcipulos de naturà lapidum, herbarum, etiam de motu planetarum, eclypſi, aut conjunctione ſolis, & lunę, ut deinde ſciant diſcipuli ordinare medicinam congruam pro ſanatione infirmi. Eodem modo, quæ dicta ſunt fuſiùs de partibus ſacramenti Pœnitentiæ, ordinanda ſunt ad rectam adminiſtrationem ejuſdem ſacramenti; circà quam pauca ſuperſunt dicenda; etenim qui benè novit ordinare partes, etiam novit ordinare totum: nihilominus credidi, quod multùm poſſint aperire intellectum pręparantis ſe ad confeſſiones hæc, quę ſequuntur.

2. D. Extat nè præceptum aliquod Chriſtianis impoſitum ſuſcipiendi ſacramentum Pœnitentiæ?

M. Duo ſacramenta tenentur ex præcepto divino ſuſcipere omnes Chriſtiani adulti, adeòut mortaliter peccent, ſi non ſuſcipiant, nempè, Baptiſmum, & Euchariſtiam. Tertium verò, ſci-

ſcilicet, Pœnitentiam, tenentur ſuſcipere Chriſtiani omnes, qui poſt baptiſma lapſi ſunt in aliquod mortale peccatum. Ad hoc tenentur, & ex jure divino, & Eccleſiaſtico. Tridentinum exprimit jus divinum ſeſs. 14. c. 1. 2. & 5. Eccleſiaſticum verò can. 8. & ſuprà cap. 8. data eſt lex, ſeù Canon promulgatus in Concilio Lateranenſi.

3. D. Ad quod Decalogi præceptum reducitur hoc præceptum de ſuſcipiendo Pœnitentiæ ſacramento?

M. Reduci poteſt ad primum Decalogi præceptum ex duplici capite: primò ex fine, quo tenemur ſuſcipere hoc ſacramentum, nàm præcipitur nobis illud ſuſcipere, ut qui conſtitueramus nos ipſos finem ultimum noſtri, reſtituamus Deo rationem finis ultimi, quod jubet primum Decalogi præceptum: Vide dicta in *Inſtructione pro ordinandis* cap. 10. n. 2. Ex alio capite reducitur ad illud, in quo tenemur exhibere cultum Deo; & ſicuti per ſecundum præceptum tenemur ad exhibendum cultum debitum in aſſumptione nominis divini, ita per primum tenemur exhibere cultum in aſſumptione rerum divinarum, quales ſunt omnia ſacramenta.

4. D. Tenemur nè ſuſcipere ſacramentum hoc ſtatìm, ac nos cognoſcimus in peccato mortali?

M. Videatur S. Thomas ſuppl. q. 6. a. 5., qui, quia hoc eſt præceptum affirmativum obligans ſemper, ſed non ad ſemper, deducit jure divino, præter quàm in articulo mortis, non eſſe determi-

mi-

minatum tempus præciſum recipiendi hoc ſacramentum, licèt aliquotiès in vità nos obliget, ſed jure Eccleſiaſtico ex c. 8. n. 2. tenemur ſaltèm ſemèl in anno.

5. D. Si ego in vigilià S. Petri non jejunem, pecco mortalitèr, ſed tranſacto illo die, & anno, in ſequenti non teneor jejunare bis; ſemel pro anno præterito, & ſemèl pro præſenti, currit ne eadem paritas de præcepto confeſſionis?

M. Non currit, & diſparitas eſt, quia jejunium eſt affixum tali tempori: At ſuſcipere ſacramentum pœnitentiæ non eſt affixum tali anno: Non enim Eccleſia dedit ipſa de ſe hoc præceptum; ſed quia Deus non determinavit tempus hujus ſacramenti, Eccleſia ſuo præcepto determinavit illud, volens, quod non tranſiret peccatori annus ſine hoc ſacramento; & anno tranſacto nos obligat ad confitendum quam primùm: quare, omittens confeſſionem in ſecundo anno duplicitèr peccat: primò quia pro anno precedenti non eſt confeſſus quam primùm: ſecundò quia non eſt confeſſus in ſecundo: & in tertio currunt tres obligationes, & ita de reliquis, quod autem obligatio ſuſcipiendi hoc ſacramentum non ſit anno affixa, ſicut affixum eſt diei jejunium, habetur ex communi intelligentià Eccleſiæ, quæ intelligit affixum diei præceptum jejunii, divini officii &c. ſed non præceptum hujus ſacramenti. Facilè hìnc Confeſſor enumerabit, quot peccata committat, qui v. g. per decennium omittit confiteri;

quæ

quæ non conſiderat pœnitens; At ſi Concionator in concionibus, Parochus in explicando die Dominico doctrinam Chriſtianam, & Confeſſor in confeſſionario, inducant auditores ad hanc reflexionem, videbit multos terreri numero tot peccatorum, & conaturos, ut diminuant.

6. D. Cui virtuti opponitur violatio hujus pręcepti, ſeù divini, ſeù Eccleſiaſtici?

M. Violatio hæc opponitur virtuti Religionis, per quam tenemur exhibere cultum debitum Deo; & violatio hæc opponitur dictæ virtuti tàm per peccatum omiſſionis, contradictoriè oppoſitum, quam per peccatum commiſſionis oppoſitum contrariè: peccatum omiſſionis eſt, quando obligatus ego confiteri, non confiteor: peccatum commiſſionis eſt, quando obligatus ego facere confeſſionem bonam, facio malam quoad ſubſtantiam: ſicut enim extat præceptum affirmativum faciendi confeſſionem bonam, ita extat præceptum negativum, obligans ſemper, & ad ſemper, de non faciendo confeſſionem malam, quoad ſubſtantiam. Hoc violo per peccatum commiſſionis, quod eſt ſacrilegium. Vide dicta in *Inſtructione pro ordinandis c.* 30. *n.* 9.

7. D. Satisfacitnè præcepto annuæ confeſſionis, qui facit confeſſionem voluntariè nullam?

M. Id priùs aſſerebant nonnulli Doctores, eo motivo, quia Eccleſia non præcipit actus internos. At Alexander VII. prop. 4. prohibuit hanc opinionem: & juſtiſſimè; ut enim dictum eſt n. 5. Ec-

cleſia determinavit tempus, quod Chriſtus indeterminatum reliquit, ſuſcipiendi hoc ſacramentum; quod non ſuſcipit, qui facit confeſſionem voluntariè nullam.

8. D. Quia dictum eſt de propoſitione prohibità circà hoc ſacramentum, dicatur etiam, an extent pœnæ ab Eccleſiâ conſtitutæ contrà non recipientes hoc ſacramentum?

M. Legatur Canon editus in Concilio Lateranenſi, & poſitus ſuprà c. 8. n. 2.

CAPUT XXV.

Dantur propoſitiones in materiâ morum prohibitæ ab Alexandro VII.

1. RItuale in Confeſſario duplicem ſcientiam requirit: alteram illis verbis adductis c.7. n.9. *Hujus ſacramenti doctrinam omnem rectè noſſe ſtudebit*: His verbis innuitur ſcientia de ſacramento Pœnitentiæ, ejuſque partibus, quæ huc uſque propoſita fuit, meo videri, quantum ſufficit Confeſſori ordinario,& exercenti munus illud triplex Judicis, Doctoris, & Medici pro communitate fidelium: requirit alteram illis verbis ex n. 7. *diſcernens inter lepram, & lepram*, per quæ juxtà dicta in *Inſtructione pro ordinandis* c.40.n.26. innuitur, quod Confeſſor debeat diſcernere peccatum à peccato &c. Utramque porrò

ſcien-

ſcientiam Confeſſario comparandam dicit ibidem Rituale per triplex medium, per orationem, per ſtudium, & per conſilium. Circà ſtudium, cui tantùm in hoc opere ſubveniri poteſt, prçcipit fieri ex *probatis Auctoribus*, *præſertìm è Catechiſmo Romano*. Agnoſcit quippè Catechiſmum editum *juſſu* Sedis Apoſtolicæ, quæ omnium eſt Eccleſiarum Mater, ac Magiſtra: quare Confeſſor *præſertìm*, ſeù principalitèr haurire debet ab hoc fonte ſuam ſcientiam; & ita proceſſimus huc uſque agentes de ſacramento Pœnitentiæ: propoſitis primum, quæ circà illud ſtatuit, vel declaravit, vel confirmavit Apoſtolica Sedes, in Tridentino, vel aliis Conciliis, in Catechiſmo, & in Rituali. Eodem igitur otdine procedendum eſt circà inſtructionem dandam de peccatis, ut primò præparans ſe ad confeſſiones ſciat, quid Apoſtolica Sedes decreverit circà nonnullas de moribus opiniones, quæ circumferebantur apud quoſdam Theologos. Et verò damnationem hanc maximè debet habere ad manus, qui ſe prçparat audiendis confeſſionibus, tùm pro examine Romano, in quo de approbando experimentum ſumitur præçipuè ex iſtis: tùm maximè, quia, niſi probè ſciant damnationem, facilè illas imbibent ut licitas, ex frequenti lectione Auctorum, quos debent ſçpiùs evolvere, & fortè ex iis nonnullas olim amplectebantur.

2. Ut magis prodeſſem recurrenti has theſes damnatas, duo judicavi utillima: primùm innue-

re, cui virtuti opponantur ſingulæ propoſitiones morales: alterum: addere rationem aliquam, quæ mihi videtur efficax ad oſtendendum meritò fuiſſe damnatam. Illud tamen caveat Lector, ne judicet Apoſtolicam Sedem proceſſiſſe ad damnationem ex illâ ratione: cum enim, quæ mihi videtur efficaciſſima, videri poſſit alteri infirmiſſima, qui talem judicaret rationem à me adductam, poſſet ſibi videri damnata propoſitio abſque ſufficienti fundamento, quod tamen eſſet omninò temerarium, ne quid ampliùs pro nùnc dicam. Igitur Apoſtolica Sedes damnavit prædictas theſes, præcipuumque habet ſuæ damnationis fundamentum, Sancti Spiritus inſtinctum, à quo Eccleſia docetur omnem veritatem; & ubi agitur de judicatis ab Apoſtolicâ Sede, motivum illa credendi debet eſſe non ratio, ſed quia proponuntur ab ipsâ dictante Spiritu Sancto. Si verò quis ulteriùs peteret rationes, ob quas Theologi ab Apoſtolicâ Sede ad illarum examen deputati, cenſuerunt conſulendam damnationem, hujuſmodi rationes nunquam proponi conſueverunt.

Propoſitiones damnatæ de anno 1665.

3. 1. *Homo nullo unquam vitæ ſuæ tempore tenetur elicere actum* Fidei, Spei, & Charitatis, *ex vi præceptorum divinorum ad eas virtutes pertinentium*. Deſtruit præceptum affirmativum prædictarum virtutum, quæ ex Sancto Thomâ 2.2. q.161.

q. 161. a. 4. ad 1. ſunt cauſa cæterarum, & finis: quare magis debemus verſari circà illas, quam circà reliquas, quæ ſunt media. Videatur S. Thomas 2. 2. de præcepto fidei q. 16. de præcepto ſpei q. 22. de præcepto charitatis q. 44.

4. 2. *Vir equeſtris ad duellum provocatus poteſt illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat*. Duellum quatenùs ex S. Thomâ 2. 2. q. 95. a. 8. ad 3. reducitur ad divinationem ſortis, eſt contrà religionem, &, quatenùs exponunt ſe periculo homicidii, eſt contrà juſtitiam; ad ſalvandam famam fortitudinis, non licet exponere periculo vitam hominis, quæ eſt bonum majus famâ: vide dicta c. 14. n. 4. & S. Thomam q. 64. a. 5. Superſtitio etiam in omni caſu eſt prohibita, ejuſque ſpecies, divinatio.

5. 3. *Sententia aſſerens Bullam Cœnæ ſolùm prohibere abſolutionem hæreſis, & aliorum criminum, quando publica ſunt; & id non derogare facultati Tridentini, in quâ de ocultis criminibus ſermo eſt, anno 1626. 18. Julii in Conſiſtorio Sacræ Congregationis Eminentiſſimorum Cardinalium viſa, & tolerata eſt.* Confert juriſdictionem, quæ ſpectat ad virtutem juſtitiæ legalis, nullatenùs toleratam, ſed imò ſemper reprobatam. Facultas Epiſcopis tradita per Tridentinum ſeſs. 24. c. 6. de ref. expreſsè tollitur verbis Bullæ Cœnæ. Vide dicta c. 19. n. 43.

6. 4. *Prælati Regulares poſſunt in foro conſcientiæ abſolvere quoſcunque ſæculares ab hæreſi occultâ, & ab excommunicatione propter eam incurſâ*. Multò

fortiùs damnari debuit ob motivum præcedentis.

7. 5. *Quamvis evidentèr tibi conſtet Petrum eſſe hæreticum, non teneris denunciare, ſi probare non poſſis.* Offendit juſtitiam ex parte Denunciatoris, qui nunquam tenetur probare. S. Thomas 2.2. q. 68. a. 2. ad 3.

8. 6. *Confeſſarius, qui in ſacramentali confeſſione tribuit pœnitenti cartam poſteà legendam, non cenſetur ſollicitaſſe in confeſſione, ac proinde non eſt denunciandus.* Eſt contrà virtutem Religionis, & reverentiam debitam ſacramento, ſatis explicatam à Gregorio XV. in conſtitutione contrà ſollicitantes: Ut enim verè occidit, qui tradit enſem ad occidendum, licet non adhibendum nùnc; ſed poſt mediam horam, ita ſollicitat ad rebellionem, qui tradit cartam rebellionis poſteà legendam, & ſollicitat ad Venerem in confeſſione, qui tradit tùnc inſtrumentum, quo poſteà actu ſollicitetur.

9. 7. *Modus evadendi obligationem denunciandæ ſollicitationis eſt: ſi ſollicitatus confiteatur cum ſollicitante: hic poteſt ipſam abſolvere, abſque onere denunciandi.* Tribuit juriſdictionem, quæ ſpectat ad juſtitiam legalem, & deobligat à præcepto, quod omnes indiſtinctìm afficere voluit Gregorius.

10. 8. *Duplicatum ſtipendium poteſt Sacerdos pro eâdem miſsâ licitè accipere, applicando petenti partem etiam ſpecialiſſimam fructus, ipſimet celebranti correſpondentem; idque poſt decretum Urbani VIII.* Deſtruit rationem ſacrificii, quod eſt actus religionis; & de quo dicitur 1. Cor. 10. *Nonne qui edunt hoſtias,*

ſtias, participes ſunt altaris; & Hæbr. 5. *Debet, quemadmodum pro populo, ita & pro ſemetipſo offerre.* Vide S. Thomam 3. p. q. 82. a. 4.

11. 9. *Poſt decretum Urbani poteſt Sacerdos, cui miſſæ celebrandæ traduntur, per alium ſatisfacere, collato illi minori ſtipendio, aliâ parte ſtipendii ſibi retentâ.* Contrà juſtitiam, vi cujus tenetur ad reſtitutionem ex eodem decreto, & ex reſponſo Sacrę Congregationis ad octavum, & decimum dubium, inſerto in Bullâ Innocentii XII. de celebratione Miſſarum.

12. 10. *Non eſt contrà juſtitiam pro pluribus ſacrificiis ſtipendium accipere, & ſacrificium unum offerre. Neque etiam eſt contrà fidelitatem, etiamſi promittam promiſſione, etiam juramento firmatâ, danti ſtipendium, quod pro nullo alio offeram.* Attende Lector: Urbanus declarat, quod hujuſmodi accipientes *ſuæ obligationi non ſatisfaciant, quinimò graviter peccent, & ad reſtitutionem teneantur*, quæ eſt actus juſtitię commutativæ; & vide, cui credendum, an Pontifici definienti, an Theologo privato opinanti.

13. 11. *Peccata in confeſſione omiſſa, ſeù oblita ob inſtans periculum vitę, aut ob aliam cauſam, non tenemur in ſequenti confeſſione exprimere.* Contrà virtutem religionis deſtruit integritatem ſacramenti, in quo ex Tridentino ſeſs. 14. c. 6. Sacerdos eſt judex, ac Medicus; & ex c. 5. *vulnus, quod ignorat, medicina non curat.* Abſolvitur quidem indirectè peccatum oblitum, ſed quia non poteſt Sacerdos judicare, quod pœnitens non accuſat, ut de illo

judicetur, debet in ſequenti confeſſione exprimi.

14. 12. *Mendicantes poſſunt abſolvere à caſibus Epiſcopis reſervatis, non obtentâ ad id Epiſcoporum facultate.* Contrà juriſdictionem, quæ ſpectat ad juſtitiam legalem: quæ juriſdictio, ſi erat, fuit omninò ablata per Clementem VIII., & per Clementem X. Vide ſuprà c. 9. n. 8.

15. 13. *Satisfacit præcepto annuæ confeſſionis, qui confitetur Regulari Epiſcopo præſentato, & ab eo injuſtè reprobato.* Contrà virtutem juſtitiæ legalis, ut dat hanc juriſdictionem: Epiſcopus quidem peccat, injuſtè reprobando; ſed quis unquam ſomniavit in ullâ Republicâ, quod peccatum Principis conferat juriſdictionem, quam ipſe Princeps (licèt injuſtè) non vult conferre.

16. 14. *Qui facit confeſſionem voluntariè nullam, ſatisfacit præcepto Eccleſiæ.* Vide rationem c. 26. num. 7.

17. 15. *Pœnitens propriâ auctoritate ſubſtituere ſibi alium poteſt, qui loco ipſius pœnitentiam adimpleat,* Vide dicta c. 6. n. 12.

18. 16. *Qui beneficium curatum habent, poſſunt ſibi eligere in Confeſſarium ſimplicem Sacerdotem, non approbatum ab Ordinario.* Contrà juſtitiam legalem confert juriſdictionem non habenti, quandoquidem ab Ordinario confertur juriſdictio; & contrà Tridentinum ſeſs. 23. c. 15. de ref.

19. 17. *Eſt licitum Religioſo, vel Clerico calumniatorem, gravia crimina de ſe, vel de ſuâ religione* *ſpar-*

ſpargere minantem, occidere, quando alius modus defendendi non ſuppetit, uti ſuppetere non videtur, ſi Calumniator, ſit paratus, vel ipſi Religioſo, vel ejus Religioni publicè, & coram graviſſimis viris prædicta impingere, niſi occidatur. Eſt contrà juſtitiam commutativam, & ad vitandum minus malum, quod eſt infamia, aſſumitur majus malum, quod eſt occiſio. Vide dicta c. 14. n. 7.

20. 18. *Licet interficere falſum accuſatorem, falſos teſtes, ac etiam Judicem, à quo iniqua certò imminet ſententia, ſi alià vià non poteſt innocens damnum evitare.* Ut præcedens; & ſi agatur de ſententià mortis, adhùc non licet ex S. Thomà 2. 2. q. 64. a. 7. Poſſum me defendere, etiam ſi ſequatur mors; & quando talitèr inſtat violentè aggreſſor contrà vitam, ut nulla alia ſit via me defendendi, quàm defenſione occiſivà. Hi autem verè, & propriè non aggrediuntur, ſed imò illos ego aggredior, & ita non me defendo, ſed alios offendo.

21. 19. *Non peccat maritus occidens proprià authoritate uxorem in adulterio deprehenſam.* Contrà juſtitiam legalem, & commutativam, nec non pietatem. Vide S. Thomam ſuppl. q. 60. a. 1. Hominem ſolus licitè poteſt occidere, qui à Principe conſtitutus eſt carnifex, & id poſtquam judicio publico reus fuit ſaltem convictus. Videat maritus, an à lege ſit declaratus carnifex.

22. 20. *Reſtitutio à Pio V. impoſita beneficiatis non recitantibus, non debetur in conſcientià, ante ſententiam declaratoriam Judicis, eo quod ſit pœna.*

Ex-

Expreſsè contraria Conſtitutioni Pianæ dicenti, quod ex Concilio Lateranenſi *ſuos non faciat fructus, ſed tanquam injuſtè perceptos* erogare teneatur &c. Retinet igitur contrà juſtitiam.

23. 21. *Habens Capellaniam collativam, aut aliud quodvis beneficium Eccleſiaſticum, ſi ſtudio litterarum vacet, ſatisfacit ſuæ obligationi, ſi officium per alium recitet*. Peccat contrà virtutem Religionis, ad cujus determinatum actum Eccleſia obligat hujuſmodi Beneficiatum per ſe, non per alios quia eſt onus individui, non communitatis. Vide apud S. Thomam ſuppl. q. 41. a. 2. rationem pro differentià præceptorum communitati, & præceptorum individuo. Et etiam contrà Juſtitiam, ita ut teneatur reſtituere.

24. 22. *Non eſt contrà juſtitiam beneficia Eccleſiaſtica non conferre gratìs, quia collator conferens illa beneficia Eccleſiaſtica, pecunia interveniente, non exigit illam pro collatione beneficii, ſed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur*. Eſt peccatum acceptionis perſonarum contrà juſtitiam diſtributivã, de quo in genere vide S. Thomam 2. 2. q. 62. a. 2. & q. 100. a. 3. ubi oſtendit, quæ ſunt ſpiritualibus annexa, ut à ſpiritualibus dependentia, gratìs etiam exhibenda eſſe, ut ipſa ſpiritualia. Et etiam eſt Simonia contrà Religionem.

25. 23. *Frangens jejunium Eccleſiæ, ad quod tenetur, non peccat mortalitèr, niſi ex contemptu, vel inobedientià hoc faciat, putà, quia non vult ſe ſubiice-*

re

re præcepto. E contrà S. Thomas 2. 2. q. 147. a. 3. recognoſcit jejunium, ut actum virtutis abſtinentiæ ab Eccleſiâ determinatum, pro tali tempore, cujus tranſgreſſor peccet mortalitèr, non ſolum ſi contemnat ſtatutum Eccleſię, ait ad 2. ſed etiam *ſi hoc modo tranſgrediatur, quod impediatur finis, quem intendit*.

26. 24. *Mollities, Sodomia, & Beſtialitas ſunt peccata ejuſdem ſpeciei infimæ; ideòqae ſufficit dicere in confeſſione ſe procuraſſe pollutionem*. Vide S. Thomam 2. 2. q. 154. art. 11. expreſsè diſtinguentem has omnes ſpecies immunditiarum.

27. 25. *Qui habuit copulam cum ſolutà, ſatisfacit, confeſſionis præcepto dicens: Commiſi cum ſolutà grave peccatum contrà Caſtitatem, non explicando copulam*. Tridentinum ſeſs. 14. oſtendit in confeſſione explicandam eſſe ſpeciem peccatorum, & circumſtantias neceſſarias. Porrò ex S. Thomà 1. 2. q. 72. art. 7. actus conſumatus eſt in diversà ſpecie ab actu incompleto; quare in tali caſu non explicatur ſpecies completa peccati.

28. 26. *Quando litigantes habent pro ſe opiniones æquè probabiles, poteſt Judex pecuniam accipere pro ferendà ſententià in favorem unius prę alio.* Ex S. Thomà 2. 2. q. 67. a. 3. *Homines ad Judicem confugiunt, ut ad Juſtitiam animatam*. Juſtitia autem legibus, & ratione dirigitur, non pecunià.

29. 27. *Si liber ſit alicujus Junioris, & Moderni, debet opinio cenſeri probabilis, dùm non conſtet, rejectam eſſe à Sede Apoſtolicà tanquam improbabilem.*

Hæc

Hæc propoſitio, quatenùs reſpicit agibilia, pertinet ad Syneſim, & eſſent ſanè fortunati, qui naſcuntur noviſſimè, ſi, quidquid aſſerunt, judicari deberet probabile, quouſque contrarium non proferat oraculum Spiritus Sancti. At è contrà ſtatuere debet Theologus cum Boetio, quod *locus ab authoritate* humanâ infirmiſſimus eſt, ut conſentit D. Thomas 1. p. q. 1. a. 8. ad 2.

30. 28. *Populus non peccat, etiamſi abſque ullâ causâ non recipiat legem a Principe promulgatam.* Eſt contrà juſtitiam legalem, vi cujus Rom. 13. *qui poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit, Subditi eſtote non tantum propter iram, ſed etiam propter conſcientiam.* S. Thomas 1. 2. q. 96. a. 4. qui ad 3. vult eſſe obediendum etiam legi injuſtè gravanti ſubditos, quando ſine ſcandalo, vel majori detrimento nequit reſiſti; & 2. 2. q. 69. a. 4. docet, quod neque reo ad mortem damnato injuſtè, licet reſiſtere per violentiam malo Principi, quando timetur ſcandalum, vel gravis turbatio.

Theſes damnatæ de anno 1666.

31. 29. *In die jejunii, qui ſæpius modicum quid comedit, & ſi notabilem quantitatem in fine comederit, non frangit jejunium.* Videntur inducti ad hanc propoſitionem contrà virtutem abſtinentiæ ex principio magis univerſali, quod plures actiones phyſicè ſeparatæ nequeunt coadunari ad integrandam unam moralem; & quia quælibet comeſtio phyſi-

ca eſt in parvà quantitate, nequit ex illis iteratis reſultare peccatum violationis jejunii. Sed ſi ità eſſet, quia in uno morſu quis parùm comedit, poſſet per totam diem replicare morſus ſine peccato: nec enim integrarentur ad unam actionem moralem. Vide S. Thomam 2. 2. q. 147. a. 4. ad 4. ubi notat præcipi unicam comeſtionem, quæ ſufficiat ad victum, & certum eſt, quod in fine dici multùm exceſſit contrà hoc præceptum.

32. 30. *Omnes Officiales, qui in Republicà corporalitèr laborant, ſunt excuſati ab obligatione jejunii; nèc debent ſe certificare, an labor ſit compatibilis cum jejunio*. E contrà S. Thomas in prædicto articulo requirit, quod *cauſa ſit evidens*, & ſi ſit dubia, quod recurratur ad ſuperiorem, & ad 3. differens de operariis, qui laborant corporalitèr in Republicà, ait eſſe obligatos jejunio, etiam ſi labor ſit incompatibilis, quando commodè poteſt differri. At ſi non poſſit commodè differri, tùnc eſſe recurrendum ad ſuperiorem, niſi aliud ſit conſuetum: nàm tùnc Prælati diſſimulantes videntur annuere.

33. 31. *Excuſantur abſolutè à præcepto jejunii omnes illi, qui iter agunt equitando, utcumque iter neceſſarium ſit, & etiamſi iter unius diei conficiant*. Ratio data eſt in præcedenti.

34. 32. *Non eſt evidens, quod conſuetudo non comedendi ova, & lacticinia, in quadrageſimâ obliget*. S. Thomas ubi ſuprà a. 8. ad 3. *Inter alia jejunia ſolemnius eſt quadrageſimale . . . ideò in quolibet jejunio*

nio interdicitur eſus carnium: in quadrageſimali autem interdicuntur univerſaliter etiam ova, & lacticinia.

35. 33. *Reſtitutio fructuum ob omiſſionem Horarum ſuppleri poteſt per quaſcunque eleemoſinas, quas anteà Beneficiatus de fructibus ſui beneficii fecerit.* Vidimus ad 20. quod omittens horas ex Conſtitutione Pii injuſtè percipiat fructus, nec faciat ſuos: qui autem heri fecit eleemoſinam, & hodie furatur, per eleemoſinam heri factam, non facit ſuum, quod hodie furatur.

36. 34. *In die Palmarum, recitans officium Paſchale, ſatisfacit præcepto.* Contrà virtutem Religionis illo die nos obligantem ex præcepto Eccleſiæ ad multò longiorem orationem, quam nos obliget in die Paſchæ.

37. 35. *Unico officio poteſt quis ſatisfacere duplici præcepto pro die craſtino, & præſenti.* Caſus figurabatur, ut proponitur in *Inſtructione pro ordinandis* cap. 14. num. 22. ſed quia ſeptem Horæ ſunt onus cujuslibet diei, quolibet die recitandæ ſunt ſeptem Horæ.

38. 36 *Regulares poſſunt in foro conſcientiæ uti privilegiis ſuis, quæ ſunt expreſsè revocata per Concilium Tridentinum.* Ac ſi poſſit eſſe meum, quod Princeps voluit non ampliùs eſſe meum, vel uti re, quæ non amplius eſt mea. Contrà juſtitiam legalem, & commutativam.

39. 37. *Indulgentiæ conceſſæ Regularibus, & revocatæ à Paulo V., hodiè ſunt revalidatæ,* quando eas nullatenùs revalidarunt Pontifices, ad quos per-

pertinet diſtributio theſauri Eccleſiæ.

40. 38. *Mandatum Tridentini factum Sacerdoti ſacrificanti ex neceſſitate cum peccato mortali, confitendi quam primùm, eſt conſilium, non præceptum.* Idem ſunt *mandatum*, & *præceptum*: è contrà opponuntur *mandatum*, & *conſilium*. quare implicat in terminis propoſitio. Contrà Religionem.

41. 39. *Illa particula*, quam primum, *imtelligitur, cum Sacerdos ſuo tempore confitebitur.* ſed talis non eſt propria illius particulæ ſignificatio.

42. 40. *Eſt probabilis opinio, quæ dicit eſſe tantùm veniale oſculum habitum ob delectationem carnalem, & ſenſibilem, quæ ex oſculo oritur, ſecluſo conſenſus ulterioris, & pollutionis periculo.* Contrarium expreſsè docuerat S. Thomas 2. 2. q. 154. a. 4. ubi vide rationem. Contrà Caſtitatem.

43. 41. *Non eſt obligandus concubinarius ad eiiciendam concubinam, ſi hæc nimis utilis eſſet ad oblectamentum Concubinarii, vulgò* Regalo, *dum deficiente illo, nimis ægrè ageret vitam, & aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent, & alia famula nimis difficile inveniretur.* Certum eſt, quod circumſtantiæ omnes explicatæ, occaſionem proximam non reddunt abſolutè involuntariam; & ſic non expoliant illam à ratione peccati. Contrà Caſtitatem.

44. 42. *Licitum eſt mutnanti aliquid ultrà ſortem exigere, ſi ſe obliget, ad non repetendam ſortem uſque ad certum tempus.* Et ita poteram contrà juſtitiam exigere, ſi me obligaſſem ad non repetendum per an-

annum, per menſem, per diem, per horam, per quadrans, quantum eſt ex vi propoſitionis.

45. 43. *Annuum legatum pro animâ relictum, non durat plus, quam per decem annos.* Omninò contrarium exigit propria ſignificatio illius particulæ *Annuum legatum*. Contrà Juſtitiam.

46. 44. *Quoad forum conſcientiæ Reo correcto, ejuſque contumaciâ ceſſante, ceſſant cenſuræ:* quæ ſunt pœna; & ita magna fælicitas eſſet, ſi finito homicidio, vel alio peccato, reus non eſſet ampliùs obnoxius pœnæ. Contrà juſtitiam legalem Eccleſiaſticam.

47. 45. *Libri prohibiti, donèc expurgentur, poſſunt retineri, uſq; dùm adbibitâ diligentiâ corrigantur.* quando, & iſtos retinere prohibemur expreſsè in decrero. Contrà Studioſitatem.

Primas 28. Alexander damnavit *ad minimum ut ſcandaloſas:* At ſequentes damnavit ad minimum ut ſcandaloſas, & in praxi pernicioſas.

CAPUT XXVI.

Dantur propoſitiones prohibitæ ab Innocentio XI. ut ad minimum ſcandaloſæ, & in praxi pernicioſæ.

1. N*On eſt illicitum in ſacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore ſacramenti, relictà tutiore, niſi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi.*

Hinc

Hinc ſententiâ probabili tantùm utendum non eſt in collatione baptiſmi, Ordinis Sacerdotalis, aut Epiſcopalis. Contrà virtutem Religionis: etenim exponimus ſacramenta periculo nullitatis.

2. *Probabilitèr exiſtimo Judicem poſſe judicare juxtà opinionem etiam minùs probabilem*. Ex S. Thomâ 2.2. q.60. a.2. judicium eſt temerarium, quando *deeſt certitudo rationis*; quæ ex a.3. ad 1. *in humanis actibus invenitur, putà, cum aliquid per idoneos teſtes probatur*. Vide clariùs, & fuſiùs eundem q.67. a. 2. Contrà juſtitiam.

3. *Generatìm, dum probabilitate, ſive intrinſecà, ſive extrinſecà, quantumvis tenui, modò à probabilitatis finibus non exeatur, confiſi aliquid agimus, ſemper prudentèr agimus*. Probabilitas extrinſeca eſt authoritas Doctorum, quæ ex c. 25. n. 29. ad probandum eſt *locus infirmiſſimus*. Prudentià, utpotè virtus in intellectu reſidens reſpicit, pro objecto, quod eſt per ſe verum, ſed practicum, ideòque potens deficere, ſed per accidens, & ut in paucioribus; quare nullatenùs poteſt reſpicere probabile, ut in propoſitione.

4. *Ab infidelitate excuſabitur infidelis, non credens ductus opinione minùs probabili*. Ex S. Thomâ 2. 2. q. 1. a. 1. motivum, quo ducimur ad credendum, eſt veritas prima revelans; propterea ex eodem qu. 10. art. 1. non ex opinione, infidelitas rationem exuit peccati, ſed quia nihil infidelis audierit de fide.

5. *An peccet mortalitèr, qui actum dilectionis Dei*

ſemèl tantùm in vitâ eliceret? condemnare non audemus. Vide primam Alexandri VII.

6. *Probabile eſt, ne ſingulis quidem rigoroſè quinquenniis per ſe obligare præceptum charitatis ergà Deum*. Vide eandem.

7. *Tunc ſolùm obligat, quando tenemur juſtificari, & non habemus aliam viam, quâ juſtificari poſſimus.* tenemur juſtificari, ut amemus Deum, non amare Deum, ut juſtificemur.

8. *Comedere, & bibere uſque ad ſatietatem, ob ſolam voluptatem, non eſt peccatum, modò non obſit valetudini, quia licitè poteſt appetitus naturalis ſuis actibus frui*. In nullo actu poſſumus quærere delectationem ſecundum ſe; quare peccat, qui comedit ob ſolam voluptatem; multò magis ſi comedat ad ſatietatem. S. Thomas ſuppl. q. 49. a. 6. in argumento: *Sed cõtrà.* Eſt contrà Abſtinentiam.

9. *Opus conjugii ob ſolam voluptatem exercitum, omni pænitùs caret culpâ, ac defectu veniali*. Ratio præcedentis eſt univerſalis. Vide S. Thomam ſuppl. q. 49. a. 6. Contrà Caſtitatem.

10. *Non tenemur proximum diligere actu interno, & formali*. Vide S. Thomam 2. 2. q. 25. a. 12., qui ex S. Auguſtino ponit quatuor diligenda ex charitate, Deum, qui ſuprà nos eſt, nos ipſos, qui intrà nos ſumus, proximum, qui juxtà nos eſt, & corpus proprium, quod infrà nos eſt. Secundum mandatum eſt Matt. 22. *Diliges proximum tuum*. dilectio autem eſt actus internus, & formalis. Contrà Charitatem.

11. *Præ-*

11. *Præcepto proximum diligendi, ſatisfacere poſſumus per ſolos actus externos.* Vide præcedentem.

12. *Vix in ſæcularibus, invenies, etiam in regibus ſuperfluum ſtatui. Et ita vix aliquis tenetur ad eleemoſinam, quando tenetur tantùm ex ſuperfluo ſtatui:* Dicitur 1. Jo. 3. *Non diligamus verbo, neque linguâ, ſed opere, & veritate;* quare ultrà actum internum diligendus eſt proximus, etiam per externam beneficentiam: quid autem intelligatur per ſuperfluum ſtatui, vide apud S. Thomam 2. 2. q. 32. a. 5. & 6. Contrà Charitatem.

13. *Si cum debitâ moderatione facias, potes abſque peccato mortali, de vitâ alicujus triſtari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere, & deſiderare; non quidem ex diſplicentiâ perſonæ, ſed ob aliquod temporale emolumentum.* Mors proximi ſolùm poteſt ordinari, ut medium, ad bonum publicum, utpotè majus, & quidem ab habente authoritatem publicam, & quando vita eſſet maximè damnoſa bono publico. Contrà Charitatem approbat Invidiam.

14. *Licitum eſt abſoluto deſiderio cupere mortem patris, non quidem ut malum patris, ſed ut bonum cupientis, quia nimirùm ei obventura eſt pinguis hæreditas.* Vide præcedentem.

15. *Licitum eſt filio gaudere de parricidio parentis à ſe in ebrietate perpetrato, propter ingentes divitias inde ex hæreditate conſecutas.* Vide duas præcedentes.

16. *Fides non cenſetur cadere ſub præceptum ſpe-*

ciale, *&* *ſecundum ſe*. Dicitur Jo. 1. *Dedit eis poteſtatem filios Dei fieri, his, qui credunt in nomine ejus*. Contrà Fidem.

17. *Satis eſt actum fidei ſemèl in vitâ elicere*. Vide primam ex damnatis ab Alexando VII.; & pręcedentem.

18. *Si à poteſtate publicâ quis interrogetur, fidem ingenuè confiteri, ut Deo, & fidei glorioſum conſulo: tacere, ut peccaminoſum per ſe non damno*. Contrarium probat S. Thomas 2.2. q.3.a.2. ex illo Ro. 10. *Ore confeſſio fit ad ſalutem*, dicens obligari, *ſi quis interrogatus de fide taceret*, & ex hoc crederetur, vel quod non haberet fidem, vel quòd fides non *eſſet vera, vel alii, per ejus taciturnitatem, averterentur à fide*.

19. *Voluntas non poteſt efficere, ut aſſenſus fidei in ſe ipſo ſit magis firmus, quàm mereatur pondus rationum ad aſſenſum impellentium*. Pertinacia, quà ſæpè defendimus vana, & futilia, etiam ſine ullâ ratione, oſtendit, quàm falſa ſit propoſitio. Contrà Fidem.

20. *Hinc poteſt quis prudentèr repudiare aſſenſum, quem habebat ſupernaturalem*. Prudentia eſt recta ratio agibilium; & aſſenſus ſupernaturalis eſt aſſenſus fundatus in revelatione divinâ: quare juxtà hanc Theſim, recta ratio poterat dictare, quod ut falſa repudiaremus, quæ Deus revelavit eſſe vera.

21. *Aſſenſus fidei ſupernaturalis, & utilis ad ſalutem, ſtat cum notitiâ ſolùm probabili revelationis;*

imò

imò cum formidine, quà quis formidet, ne non ſit locutus Deus. E' contrà ex Auguſtino Angelicus 2.2. q. 171. a. 5. vult quod fidei aſſenſus habeat *maximam certitudinem*, & quod Abraham nullatenùs præparaſſet ſe ad immolandum filium, *niſi de divinâ revelatione fuiſſet certiſſimus*.

22. *Non niſi fides unius Dei videtur neceſſaria neceſſitate medii; non autem explicita Remuneratoris.* E' contrà Hæbr. 11. dicitur: *Accedentem ad Deum oportet credere quia eſt, & quod inquirentibus ſe remunerator ſit*: Si eſt neceſſaria charitas, etiam fides, & ſpes, quæ præcedunt charitatem.

23. *Fides latè dicta ex teſtimonio creaturarum, ſimilive motivo, ad juſtificationem ſufficit.* Debet præcedere virtus fidei Theologicæ, hoc eſt, fundatæ in teſtimonio primæ veritatis loquentis ad Eccleſiam Catholicam, & per Eccleſiam Catholicam nobis.

24. *Vocare Deum in teſtem mendacii levis, non eſt tanta irreverentia, propter quam velit, aut poſſit damnare hominem.* E' contrà S. Thomas 2. 2. q. 98. a. 3. ad 2. *Qui jocosè perjurat; non evitat divinam irreverentiam, ſed quantum ad aliquid magis auget; & ideò non excuſatur à peccato mortali.* Contrà Religionem.

25. *Cum causà licitum eſt jurare ſine animo jurandi, ſive res ſit levis, ſive gravis.* Qui jurat ſine animo jurandi, adhibet verba de ſe ſignificativa animi, quem non habet; & ita mentitur, habens aliud in ore, aliud in corde. Vide S. Thomam

2. 2. q. 110. a. 1. Contrà Religionem.

26. *Si quis, vel ſolus, vel coràm aliis, ſive interrogatus, ſive proprià ſpontè, ſive recreationis causà, ſive quocunque alio fine juret, ſe non feciſſe aliquid, quod reverà fecit, intelligendo intrà ſe aliquid aliud quod non fecit, vel aliam viam ab eâ, in quâ fecit, vel quodvis aliud additum verum, reverà non mentitur, nec eſt perjurus.* Juramentum confirmat, quod ore exprimitur: quare ſi aliud ſit in mente, aliud in voce, jàm eſt mendacium. Contrà Religionem.

27. *Cauſa juſta utendi his amphibologiis eſt, quotiès id neceſſarium, aut utile eſt ad ſalutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita ut veritatis occultatio cenſeatur tunc expediens, & ſtudioſa.* Occultare veritatem tacendo, licet aliquando ex S. Thomâ 2. 2. q. 69. a. 1. ſed utendo amphibologiis in datis caſibus facimus aliquid ampliùs, quàm occultare ſilentio veritatem: Porrò præparans ſe ad confeſſiones inveſtiget, ad quod vitium reducatur hæc amphibologia, ut poſſit Theologicè diſcernere, nùm liceat ob graviores cauſas. Contrà Veracitatem.

28. *Qui mediante commendatione, vel munere, ad Magiſtratum, vel Officium publicum promotus eſt, poterit cum reſtrictione mentali præſtare juramentum, quod de mandato Regis à ſimilibus ſolet exigi, non habito reſpectu ad intentionem exigentis, quia non tenetur fateri crimen occultum.* S. Thomas 2. 2. q. 89. a. 7. ad 4. ait: *Quando non eſt eadem jurantis intentio, & ejus,*

cui

cui juratur, ſi hoc provenit ex dolo jurantis, debet ſervari juxtà ſanum intellectum ejus, cui juramentum præſtatur: Vide illum: duo enim probat: primò quod tale juramentum ſit doloſum, & per conſequens perjurium: ſecundò quod ſervandum ſit juxtà intentionem exigentis.

29. *Urgens metus gravis eſt cauſa juſta ſacramentorum adminiſtrationem ſimulandi.* Hæc ſimulatio, utpotè intrinſecè mala, non poteſt cohoneſtari ex timore gravi. Contrà Religionem.

30. *Fas eſt viro honorato occidere invaſorem, qui nititur calumniam inferre, ſi alitèr hæc ignominia vitari nequit: idem quoque dicendum, ſi quis impingat alapam, vel fuſte percutiat; & poſt impactam alapam, vel ictum fuſtis fugiat.* Eſt contrà juſtitiam commutativam: Vide 18. Alexandri VII.

31. *Regularitèr poſſum occidere furem pro conſervatione unius aurei.* Hanc Theſim horrebant etiam Hæretici, utpotè facientem minoris uno aureo vitam hominis. Contrà Juſtitiam.

32. *Non ſolùm licitum eſt defendere defenſione occiſivâ, quæ actu poſſidemus, ſed etiam ad quæ jus inchoatum habemus, & quæ nos poſſeſſuros ſperamus.* Verbo defenſionis cohoneſtat occiſionem, quæ eſt vera offenſio, niſi ad ſummum in caſu, de quo S. Thomas adductus ad 18. Alexandri VII. Contrà Juſtitiam.

33. *Licitum eſt tàm Hæredi, quàm Legatario contrà injuſtè impedientem, ne vel hæreditas adeatur, vel legata ſolvantur, ſe talitèr defendere, ſicut & jus ha-*

benti in Cathedram, vel præbendam contrà eorum poſ-ſeſſionem injuſtè impedientem. Vide præcedentem. Occiſio nullatenùs poteſt intendi, & ut permittatur licitè, nulla alia debet eſſe via defendendi vitam meam. Contrà Juſtitiam.

34. *Licet procurare abortum ante animationem fœtus, ne puella deprehenſa gravida occidatur, aut infametur*. Reducitur ad homicidium innocentis, cui vita impeditur; nec poteſt tolli vita vel in actu, vel in potentiâ innocenti, ne tollatur vita peccatori; multò minùs ne tollatur fama, quæ eſt bonum inferius vitâ. Contrà Juſtitiam.

35. *Videtur probabile, omnem fœtum, quandiu in utero eſt, carere animâ rationali, & tùnc primùm incipere eandem habere, cùm paritur, ac conſequentèr dicendum erit in nullo abortu homicidium committi*. Contrà omnem Philoſophiam inducta fuit hæc opinio, ùt juxtà præcedentem, puellæ paſsìm, ad ſalvandam famam, poſſent procurare quemlibet abortum.

36. *Permiſſum eſt furari, non ſolùm in extremâ neceſſitate, ſed etiam in gravi*. Contrà juſtitiam: vide S. Thomam 2. 2. q. 66. a. 7. qui docet arbitrio poſſidentis eſſe commiſſum, ut diſpenſet propria, ut ſubveniat neceſſitatibus aliorum; & tunc ſolùm licitè accipi poſſe rem alienam, quando eſt *evidens, & urgens neceſſitas*, hoc eſt, *cum imminet perſonæ periculum, & alitèr ſubveniri non poteſt*.

37. *Famuli, & famulæ domeſticæ poſſunt occultè heris ſuis ſurripere, ad compenſandam operam ſuam;*

quam

quam majorem judicant ſalario, quod recipiunt. Et ita in causâ propriâ famulus conſtituitur Judex ſui heri, quo nihil monſtruoſius? Contrà Juſtitiam.

38. *Non tenetur quis ſub pœnâ peccati mortalis reſtituere, quod ablatum eſt per pauca furta, quantumcunque ſit magna ſumma totalis.* Ita docentes decepti sũt eo, quia ſemper iſte fur accipit alienum in materiâ levi; ſed notandum, quod reſtituere tenetur etiam, qui alienum retinet in materiâ gravi, eſto non peccaſſet, quando accepit; ergo fur, de quo in caſu, peccat mortalitèr, quia retinet; imò retentio voluntaria eſt continuata acceptio, ſicuti conſervatio rei eſt continuata productio. Contrà juſtitiam.

39. *Qui alium movet, aut inducit ad inferendum grave damnum tertio, non tenetur ad reſtitutionem iſtius damni illati.* Quicumque eſt cauſa injuſtitiæ tenetur eam reparare; & in moralibus magis conſiderantur cauſæ morales, quàm phyſicæ. Vide 2. 2. q. 62. a. 7.

40. *Contractus* Mohatra *licitus eſt, etiam reſpectu ejuſdem perſonæ, & cum contractu retrovenditionis prævie inito, cum intentione lucri.* Contractus eſt hujuſmodi. Titio à me petenti centum uummos, offero pannum valoris centum, ſi æſtimetur pretio rigoroſo; & paciſcor, quòd ſtatim ubi Titius emerit tali pretio, ipſe pannum eundem mihi vendat pretio infimo, quod eſt octogintà, quos ſtatim enumero, recipiens mihi pannum; & ita

in

in rei veritate, præſcindendo à ſubtilitatibus metaphyſicis, do octogintà, & in ſyngraphâ ſcribitur Titius debitor centum. Contrà Juſtitiam.

41. *Cum numerata pecunia pretioſior ſit numerandâ, & nullus ſit, qui non majoris faciat pecuniam præſentem, quam futuram, poteſt Creditor aliquid ultrà ſortem à Mutuatario exigere, & eo titulo ab uſurâ excuſari.* Coincidit cum 42. Alexandri VII. poſſemque juxtà theſim mutuando tibi centum per quadrans, aliquid exigere, ſicuti mutuans per annum, quod eſt vendere tempus. Contrà Juſtitiam.

42. *Uſura non eſt, dum ultrà ſortem aliquid exigitur, tanquam ex benevolentiâ, & gratitudine debitum; ſed ſolùm ſi exigatur, tanquam ex juſtitiâ debitum.* S. Thomas 2. 2. q. 106. a. 1. ad 2. *Ad virtutem gratitudinis retributio pertinet, quæ fit ex ſolo debito honeſtatis, quam, ſcilicet, aliquis ſpontè facit.* quare implicant hæc duo ſimùl *exigere*, & *exigere ex gratitudine*; ſed qui exigit, debet eſſe fundatus in juſtitiâ.

43. *Quid ni non niſi veniale ſit, detrahentis auctoritatem magnam ſibi noxiam falſo crimine elidere?* Poſt vitam, & bona exteriora tot modis impetita, impetitur jàm fama proximi. E contrà S. Thomas 2. 2. q. 73. a. 2. ait: *Auferre alicui famam valdè grave eſt, quia inter res temporales videtur fama eſſe pretioſior.* Contrà Juſtitiam.

44. *Probabile eſt, non peccare mortalitèr, qui imponit falſum crimen alicui, ut ſuam juſtitiam, & ho-*

norem

norem defendat. Et ſi hoc non ſit probabile, vix ulla opinio erit probabilis in Theologiâ. Sub ſpecioſo titulo defenſionis, licitę, quando eſt regulata ratione, involvitur offenſio graviſſima, quæ ſemper de naturâ ſuâ eſt peccatum mortale. Contrà Juſtitiam.

45. *Dare temporale pro ſpirituali, non eſt ſimonia, quando temporale non datur tanquam pretium, ſed dumtaxat tanquam motivum conferendi, vel efficiendi ſpirituale, vel etiam quando temporale ſit ſolum, gratuita compenſatio pro ſpirituali, aut è contra.* Unicum ſpiritualia conferendi, vel efficiendi motivum eſt bonum Eccleſiæ ex S. Thomâ 2. 2. q. 63. a. 2. Propterea neque poſſum dare ſpiritualia, ut gratuitè compenſem temporalia mihi collata: nam unicè poſſum dare ſpiritualia in bonum Eccleſiæ: neque poſſum, ex motivo compẽſandi ſpiritualia, mihi collata, dare temporalia, quia compenſatio importat proportionem, quæ nulla poteſt eſſe inter temporale, & ſpirituale, addito maximè, quod juſtitia diſtributiva debet habere locum in ſpiritualibus, quorum diſpenſator non eſt dominus; & ſic non poteſt compenſari de eo, quod mihi non confert gratis: nàm gratitudo compenſantis præſupponit gratiam benefactoris. Contrà Religionem.

46. *Et id quoque locum habet, etiamſi temporale ſit principale motivum dandi ſpirituale; imò etiamſi ſit finis ipſius rei ſpiritualis ſic, ut illud pluris æſtimetur, quàm res ſpiritualis.* Multò gravior præcedenti.

47. *Cum dixit Concilium Tridentinum eos alienis*

pec-

peccatis communicantes mortalitèr peccare, qui, niſi, quos digniores, & Eccleſiæ magis utiles ipſi judicaverint, ad Eccleſias promovent, Concilium vel primò videtur, per hoc digniores, *non aliud ſignificare velle, niſi dignitatem eligendorum, ſumpto comparativo pro poſitivo; vel ſecundò locutione minùs propriâ ponit digniores, ut excludat indignos: non verò dignos, vel tandem loquitur tertiò, quando ſit concurſus.* Omnes explicationes de ſe corruunt, ſemper enim verba ſunt accipienda in ſenſu proprio, niſi alitèr cogat neceſſitas. Tres iſtæ Theſes tangunt bona ſpiritualia.

48. *Tàm clarum videtur fornicationem ſecundum ſe nullam involvere malitiam; & ſolum eſſe malam, quia interdicta, ut contrarium omninò rationi diſſonum videatur.* E contrà tàm clarum eſt fornicationem eſſe prohibitam jure naturæ, utpotè adverſantem fini ſecundario generationis, qui eſt educatio prolis, ut habentes aliquod lumen rationis, non poſſint capere, quomodo Theologi potuerint docere contrarium. Vide S. Thomam 2. 2. q. 154. art. 2. Contrà Caſtitatem.

49. *Mollities jure naturæ probibita non eſt. Unde ſi Deus eam non interdixiſſet, ſæpè eſſet bona, & aliquando obligatoria ſub mortali.* Quæ tamen eſt gravius peccatum ſimplici fornicatione, quia eſt contrà primarium finem à naturà intentum: & ideò dicitur *peccatum contrà naturam.* Vide S. Thomam a. 11. Contrà Caſtitarem.

50. *Copula cum conjugata, conſentiente marito,*

non

non eſt adulterium; adeòque ſufficit in confeſſione dicere ſe eſſe fornicatum. Committit injuſtitiam, qui de jure non poteſt conſentire, etiamſi de facto conſentiat, ut apparet in depoſitario, qui de facto conſentit furanti depoſitum; & ideò eſt adulterium, ſi maritus conſentiat, quia de jure non poteſt conſentire, ut ſua uxor commiſceatur alteri. S. Thomas a. 8. in argumento *Sed contra*.

51. *Famulus, qui, ſubmiſſis humeris, ſcientèr adjuvat herum ſuum aſcendere per feneſtras ad ſtuprandum Virginem, & multotiès eidem deſervit deferendo ſcalam, aperiendo januam, aut quid ſimile cooperando, non peccat mortalitèr, ſi id faciat metu notabilis detrimenti, putà, ne a Domino malè tractetur, ne torvis oculis aſpiciatur; ne domo expellatur*. Certum eſt, quod hujuſmodi actiones abſque ullo metu, & causà factæ, erant de ſe, & ab intrinſeco illicitæ contrà ſextum Decalogi præceptum. Porrò nullà actio contrà hoc præceptum poteſt cohoneſtari per ullum metum etiam mortis. Contrà Caſtitatem.

52. *Præceptum ſervandi feſta non obligat ſub mortali, ſepoſito ſcandalo, ſi abſit contemptus*. Contrà virtutem Religionis, cujus actum determinatum præcipit Eccleſia, & de ratione præcepti eſt obligare ſub mortali. S. Thomas 2. 2. quæſt. 104. & q. 186. art. 9. ad 2.

53. *Satisfacit præcepto Eccleſiæ de audiendo ſacro, qui duas ejus partes, imò quatuor ſimùl a diverſis celebrantibus audit*. Contrà virtutem Religionis,

nis, quæ ex præcepto Eccleſiæ nos obligat ad ſacrum integrum; nec talitèr auditum dici poteſt integrum in proprio verborum ſenſu.

54. *Qui non poteſt recitare Matutinum, & Laudes, poteſt autem reliquas Horas, ad nihil tenetur, quia major pars trahit ad ſe minorem.* Imò è contrà ubi debemus aliquod diviſibile, ſi non poſſumus reddere totum, reddimus partem, quam poſſumus. Deo, Patribus, & Magiſtris non poſſumus reddere ad ęqualitatem; & ridiculus eſſet, qui propterea, nihil redderet. Contrà Religionem.

55. *Pręcepto communionis annuæ ſatisfit per ſacrilegam Domini manducationem.* Vide 14. Alexandri VII. Contrà Religionem.

56. *Frequens Confeſſio, & Communio, etiam in his, qui gentiliter vivunt, eſt nota prædeſtinationis.* Dicitur 2. Petr. 1. *Satagite, ut per bona opera certam veſtram vocationem, & electionem faciatis.* Igitur bona opera ſunt nota, seù ſignum prædeſtinationis.

57. *Probabile eſt ſufficere attritionem naturalem, modò honeſtam.* Debent eſſe in eodē genere forma, & diſpoſitio ad formã: ſicut igitur gratia per ſacramentum Pœnitentiæ introducenda, eſt ſupernaturalis; debet etiam eſſe talis attritio, quę diſponit ad gratiam, & ad convertendum hominem in Deum, ut Authorem ſupernaturalem. Per quid autem actus dicatur ſupernaturalis, vide dicta c. 13. n. 3. Contrà Religionem.

18. *Non tenemur Confeſſario interroganti fateri*

pec-

peccati alicujus conſuetudinem. Conſuetudo ex c.22. n.4. eſt circumſtantia, quæ variat judicium Confeſſarii, & ideò explicanda; etenim juxtà ibi dicta, ut plurimum debebit differre abſolutionem. Contrà Pœnitentiam.

59. *Licet ſacramentalitèr abſolvere dimidiatè tantùm confeſſos ratione magni concurſus pœnitentium, qualis v. g. poteſt contingere in die magnæ alicujus feſtivitatis, aut Indulgentiæ.* Vide c. 13. n. 4.

60. *Pœnitenti habenti conſuetudinem peccandi contrà legem Dei, naturæ, aut Eccleſiæ, & ſi emendationis ſpes nulla appareat, nec eſt neganda, nec differenda abſolutio; dummodò ore proferat ſe dolere, & proponere emendationem.* Dicitur Matth. 7. *Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum, ſed qui fecerit,* &c. Contrà Pœnitentiam.

61. *Poteſt aliquando abſolvi, qui in proximà occaſione peccãdi verſatur, quam poteſt, et nõ vult omittere; quin imò directè, & ex propoſito quęrit, aut ei ſe ingerit.* Dictum eſt c. 22. n. 5. quod occaſio proxima voluntaria peccandi eſt peccatum ſpectans ad ſpeciem illius peccati, in cujus occaſione ſe conſtituit: quare Theſis docet poſſe abſolvi, qui eſt in propoſito, ſeù voluntate peccandi.

62. *Proxima occaſio peccandi non eſt fugienda, quando cauſa aliqua utilis, aut honeſta non fugiendi occurrit.* Semper ob dictam rationem fugienda eſt occaſio proxima; poteſt tamen dari caſus, quod reddatur involuntaria, ut contingit in filio familias;

lias; & tunc utpotè involuntaria non eſt peccatum.

63. *Licitum eſt quærere directè occaſionem proximam peccandi pro bono temporali, vel ſpirituali, noſtro, vel proximi*. Ut ad duas præcedentes.

64. *Abſolutionis capax eſt homo, quantumvis laboret ignorantiâ Myſteriorum Fidei; & etiamſi per negligentiam, etiam culpabilem, neſciat myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini Noſtri Jeſu Chriſti*. Ignorans, etiam invincibiliter myſteria neceſſaria neceſſitate medii, ſicut non poteſt ſalvari, ita non poteſt juſtificari per ſacramentum, quia gratia eſt ſemen gloriæ. Ignorans culpabilitèr myſteria neceſſitate præcepti, niſi pœniteat ignorantiæ, eſt voluntariè conſtitutus in peccato habituali; & ita abſolveretur, qui eſt in voluntate peccandi. Contrà Pœnitentiam.

65. *Sufficit illa myſteria ſemèl credidiſſe*. Vide Tridentinum c. 4. n. 5. ex quo mihi videor deduxiſſe, quod homo quotiès vult juſtificari, debet ad ejus juſtificationem influere ſaltèm virtualiter actus fidei de illis myſteriis. Ex propoſitione 57. dolor debet eſſe ſupernaturalis, hoc eſt, regulatus lumine fidei; in quà fide prædicta ſunt principaliora myſteria; & in omni genere, quod eſt principale, magis debet influere. Contrà Fidem, & Pœnitentiam.

CA-

CAPUT XXVII.

Dantur propoſitiones ab Innocentio XI. prohibitæ, Michaelis de Molinos.

1. HArum notitia non eſt omninò neceſſaria, ut præcedentium, Confeſſori ordinario, & expoſito multitudini fidelium, nihilominùs quia plurimi amantes perfectionis Chriſtianæ, præſertìm inter Moniales, affectant contemplationem acquiſitam, cui perſuadendæ Molinos illa ſcripſit, erit utiliſſimum cuilibet, habere prædictam damnationem. Et quia pleręque propoſitionum ſunt dogmaticæ, non poteſt dici, quod opponantur virtutibus in praxi; quare ab hoc abſtinebo, ſed tantùm aſſignabo brevem rationem. Cave tamen, ne cogites inductam à meà ratione Sedem Apoſtolicam ad illas damnandas, juxtà dicta c. 25. n. 2.

1. *Oportet hominem ſuas potentias annihilare. Et hęc eſt Via interna.*

Dùm dicitur *annihilare potentias*, intelligitur, quod nihil operentur per ſuam virtutem, ita ut ſolùm moveantur à Deo, ut ab artifice ad operandum movetur martellus, non moveant ſe ipſas, ut eſt proprium rationalis creaturæ, à Deo quidem motæ, ſed, & ſimul moventis ſe ipſam: quare propoſitio mihi videtur contrà Tridentinum ſeſs. 6. c. 5. in illis verbis: *Tangente Deo cor hominis*

per Spiritus Sancti illuminationem, neque homo ipſe nihil omninò agit &c.

2. *Velle operari activè eſt Deum offendere, qui vult ipſe eſſe ſolus Agens; & ideò opus eſt ſe ipſum in Deo totum, & totaliter derelinquere, & poſteà permanere, velut corpus examime.* Vides clariùs in hac ſecundà inſinuatum primæ ſenſum, & datam apertè paritatem inſtrumenti inanimati, non ſe moventis, ſed tantùm moti.

3. *Vota de aliquo faciendo ſunt perfectionis impeditiva.* Cum tamen Religionis vota ſint conſilia Evangelica; quæ ducunt ad perfectionem.

4. *Activitas naturalis eſt gratiæ inimica, impeditque Dei operationes, & veram perfectionem, quia Deus operari vult in nobis, ſine nobis.* E contrà Auguſtinus ab Eccleſià totà receptus habet illud inſigne. *Qui fecit te ſine te, non juſtificabit te ſine te.* quod intelligitur etiam de augmento quolibet juſtificationis.

5. *Nihil operando Anima ſe annihilat, & ad ſuum principium redit, & ad ſuam originem, quæ eſt eſſentia Dei, in quà trãsformata remanet, & divinizata, & Deus tunc in ſe ipſo remanet; quia tunc non ſunt ampliùs duæ res unitæ, ſed una tantùm: & hac ratione Deus vivit, & regnat in nobis, & Anima ſe ipſam annihilat in eſſe operativo.* Anima divinizatur faciendo operationes proprias Dei, quæ ſunt cognoſcere, & amare Deum: Vita Dei eſt ejus operatio; quare in nobis vivit, & regnat, ſi operemur modo proprio creaturæ rationalis, qui eſt moveri à Deo,

Deo, & ſe movere. Deus communicat animæ non ſolùm eſſe divinum per gratiam, ſed etiam operari divina per cognitionem, & amorem: quare anima debet eſſe, non ut corpus exanime, ſed ut anima, cui proprium eſt ſe movere ad operandum.

6. *Via interna eſt illa, in quà non cognoſcitur nec lumen, nec amor, nec reſignatio, & non oportet Deum cognoſcere, & hoc modo, rectè proceditur*. Contrà illud Apoſtoli 1. Cor. 2. *Spiritum Dei accepimus, ut ſciamus, quæ à Deo donata ſunt nobis*. Et ſuper hoc textu vide S. Thomam 2. 2. q. 161. a. 3.

7. *Non debet Anima cogitare, nec de præmio, nec de punitione, nec de Paradiſo, nec de inferno, nec de morte, nec de ęternitate.* Cōtrà hanc ſufficiat innuere, quod fides explicita Dei Remuneratoris per Paradiſum, & infernum, eſt neceſſaria neceſſitate mediis.

8. *Non debet velle ſcire, an gradiatur cum voluntate Dei, an cum eâdem voluntate reſignata maneat, nec nè, nec opus eſt, ut velit cognoſcere ſuum ſtatum, nec proprium nihil, ſed debet, ut corpus exanime, manere*. Vide primam, & ſextam.

9. *Non debet anima reminiſci, nec ſui, nec Dei, & in viâ internâ omnis reflexio eſt nociva, etiam reflexio ad ſuas humanas actiones, & ad proprios defectus*. In tribus fidei myſteriis neceſſariis neceſſitate medii reminiſcimur Dei, & animæ noſtrę, cui ut immortali confertur præmium, & pœna. In examine autem conſcientię, reflectimus ad noſtras actiones, & defectus.

10. *Si propriis defectibus alios, ſcandalizet non eſt neceſſarium reflectere, dummodò non adſit voluntas ſcandalizandi, & ad proprios defectus non poſſe reflectere gratia Dei eſt*. Ut in aliis peccatis, ita in ſcandalo, peccatur, etiamſi deſit voluntas ſcandalizandi, ſi actio de ſe ſit occaſio ruinæ ſpiritualis. Quoad ſecundum, ſi eſſet verum, eſſet gratia Dei, non peccatum, relinquere examen conſcientiæ ad confeſſionem.

11. *Ad dubia, quæ occurunt, an rectè procedatur nec nè, non opus eſt reflectere*. Imò è contrà opus eſt reflectere; nàm operans cum conſcientià dubià peccat: quare opus eſt deponere dubium re prudentèr examinatà; vel ſuſpendere operationem, ſi dubium perſeveret.

12. *Qui ſuum liberum arbitrium Deo donavit, de nullà re debet curam habere, nec de Inferno, nec de Paradiſo; nec debet deſiderium habere propriæ perfectionis, nec virtutum, nec propriæ ſanctitatis, nec propriæ ſalutis, cujus ſpem purgare debet*. Quoad Infernum, & Paradiſum vide prop. 7. Quoad propriam perfectionem &c. eſt contrà illud Luc. 13. *Cōtendite intrare per anguſtam portam*. Hæc anguſta porta eſt perfectio Chriſtiana, & verbum *Contendere* ſignificat ardens deſiderium.

13. *Reſignato Deo libero arbitrio, eidem Deo relinquenda eſt cogitatio, & cura de omni re noſtrà, & relinquere, ut faciat in nobis ſine nobis ſuam divinam voluntatem*. Vide contrarium Auguſtini dictum prop. 4.

14. Qui

14. *Qui divinæ voluntati reſignatus eſt, non convenit, ut à Deo rem aliquam petat; quia petere eſt imperfectio, cum ſit actus propriæ voluntatis, & electionis; & eſt velle, quod divina voluntas noſtræ conformetur, & non quod noſtra divinæ; Et illud Evangelii:* Petite, & accipietis, *non eſt dictum à Chriſto pro animabus internis, quæ nolunt habere voluntatem. Imo hujuſmodi Animæ, eò perveniunt, ut non poſſint à Deo rem aliquam petere.* Petere eſt indigentis, quare ſi animæ internæ non petunt, nec poſſunt petere, non indigent. Dum petimus, conformamur divinæ voluntati, quia ipſe non ſolum voluit, ſed præcepit, ut peteremus. Verbum illud *Petite* &c. habetur Luc. 11. poſtquam Chriſtus docuerat orationem Dominicam. Porrò hanc ex Matth. 6. colligitur docuiſſe Dominus in monte pro eo tempore, quo explicuerat octo beatitudines, quæ ſunt ſumma totius Chriſtianæ perfectionis.

15. *Sicut non debent rem aliquam petere à Deo, ita nec illi ob rem aliquam gratias agere debent, quia utrumque eſt actus propriæ voluntatis.* Contrà illud Apoſtoli, Eph. 5. *Implemini Spiritu Sancto*, quod eſt perfectorum, *gratias agentes ſemper pro omnibus.*

16. *Non convenit Indulgentias quærere, pro pænà propriis peccatis debità, quia melius eſt divinæ juſtitiæ ſatisfacere, quàm divinam miſericordiam quærere, quoniam illud ex puro Dei amore procedit, & iſtud ab amore noſtri intereſſato; nec eſt res Deo grata, nec meritoria, quia eſt velle Crucem fugere.* In om-

ni opere Dei ſplendet miſericordia, & juſtitia, ſed *Miſericordia ſuperexaltat judicium* Jacob. 2. Quærenda nobis eſt gloria Dei, ſed in miſericordiâ, non in juſtitiâ, ſicut ipſe dixit: *Miſericordiam volo, & non judicium*: Matth. 9.

17. *Tradito Deo libero arbitrio, & eidem relictâ curâ, & cognitione Animæ noſtræ, non eſt amplius habenda ratio tentationum, nec eis alia reſiſtentia fieri debet, niſi negativa, nullâ adbibitâ induſtriâ; & ſi natura commovetur, oportet ſinere, ut commoveatur, quia eſt natura*, Contrà illud Pauli, Eph. 6. *Accipite armaturam Dei, ut poſſitis reſiſtere in die malo, & in omnibus PERFECTI ſtare*. Et Jac. 4. *Reſiſtite diabolo, & fugiet à vobis*.

18. *Qui in oratione utitur imaginibus, figuris, ſpeciebus, & propriis conceptibus non adorat Deum in ſpiritu, & veritate*. Illud Jo. 4. ex quo conſtituitur ſecunda pars explicatur à S. Thomâ 2. 2. q. 81. ad 1. quod adoratio externa debeat procedere ab actu interno, & q. 83. a. 13. ad 1. quod actus iſte internus debeat eſſe ex inſtinctu Spiritus Sancti operantis in homine, juxtà modum hominis, qui per ſenſibilia ducitur ad inſenſibilia.

19. *Qui amat Deum eo modo, quo ratio argumentatur, aut intellectu comprehendit, non amat verum Deum*. Niſi aliud obſtet, amat verum Deum, quia amor ſequitur ad cognitionem, & *Inviſibilia Dei à creaturâ mundi per ea, quæ facta ſunt, intellecta conſpiciuntur*, licèt imperfectè.

20. *Aſſerere, quod in oratione ſibi opus eſt per diſcur-*

diſcurſum auxilium ferre, & per cogitationes, quando Deus animam non alloquitur, ignorantia eſt: Deus nunquam loquitur: ejus locutio eſt operatio; & ſemper in Animâ operatur, quando hæc ſuis diſcurſibus, cogitationibus, & operationibus eum non impedit. Contrà illud Tridentini ab Auguſtino deſumptum: *Deus jubendo monet, & facere, quod poſſis, & petere, quod non poſſis.*

21. *In oratione opus eſt manere in fide obſcurâ, & univerſali, cum quiete, & oblivione cujuſcunque cogitationis particularis, ac diſtinctæ Attributorum Dei, ac Trinitatis; & ſic in Dei præſentiâ manere ad illum adorandum, & amandum, eique inſerviendum; ſed abſque productione actuum, quia Deus in his ſibi non complacet.* Ad actum explicitum fidei, de Deo Uno, & Trino, Remuneratore, & Incarnato convenit, quod ſequatur in voluntate Adoratio, & Amor, cum hi ſint actus voluntatis: Ridiculus eſt, qui dicit Deum adorandum, & amandum, ſed abſque productione actuum.

22. *Cognitio hæc per fidem non eſt actus à creaturâ productus, ſed eſt cognitio à Deo creaturæ tradita, quam creatura ſe habere non cognoſcit, nec poſteà cognoſcit illam ſe habuiſſe, & idem dicitur de Amore.* Cognitio, & Amor ſunt actus creaturæ rationalis; quare in iſto ſtatu (quidquid ſit de poſſibili) ſunt actus producti ab homine moto quidem primo à Deo, ſed & ſe movente.

23. *Myſtici cum S. Bernardo, in ſcalà Clauſtralium, diſtinguunt quatuor gradus Lectionem, Medita-*

tationem, Orationem, & Contemplationem infuſam. Qui ſemper in primo ſiſtit, nunquam ad ſecundum pertranſit. Qui ſemper in ſecundo perſiſtit, nunquam ad tertium pervenit, qui eſt noſtra contemplatio acquiſita, in quà per totam vitam perſiſtendum eſt, dummodò Deus animam non trahat, abſque eo quod ipſa id expectet, ad contemplationem infuſam; Et hac ceſſante, Anima regredi debet ad tertium gradum, abſque eo, quod ampliùs redeat ad ſecundùm, aut primùm. E contrà S. Thomas 2. 2. q. 180. a. 3. ponit omnes illos pertinere ad vitam contemplativam, & a. 6. ponit motum obliquum compoſitum ex circulari, & recto. Rectus autem eſt per diſcurſum, quare motus contemplationis obliquus habet diſcurrere meditando. Et ita ſi ceſſat actualis contemplatio, debemus redire ad meditationem.

24. *Qualeſcunque cogitationes in oratione occurrãt, etiam impuræ, etiam contrà Deum, Sanctos, Fidem, & Sacramenta, ſi voluntariè non nutriantur, nec voluntariè expellantur, ſed cum indifferentiâ, & reſignatione tolerentur, non impediunt Orationem fidei; imò eam perfectiorem efficiunt, quia Anima tunc magis divinæ voluntati reſignata remanet.* Vide 17.

25. *Etiamſi ſuperveniat ſomnus, & dormiatur, nihilominùs fit oratio, & contemplatio actualis; quia oratio, & reſignatio, reſignatio, & oratio idem ſunt; & dum reſignatio perdurat, perdurat & oratio.* Ridiculus eſt, qui vult durare actum, aut orationis, aut reſignationis, quando per ſomnum ceſſat omnis actus, & uſus rationis. Equidem S. Tho-

S. Thomas 1. 2. q.3. a.2. ad 4. dicit operationem quaſi continuam, eſto dormiamus (ex neceſſitate naturæ, non in oratione) ſed manifeſtè ait per ſomnum ceſſare actum omnem, & vult quaſi continuari contemplationem, quia ſomnus ordinatur, ut deinde poſſimus actu contemplari.

26. *Tres illæ viæ, Purgativa, Illuminativa, & Unitiva ſunt abſurdum maximum, quod dictum fuerit in myſticà; cum non ſit niſi unica via, ſcilicet, via Interna*. Sufficiat, quod Eccleſia tota ſemper diviſerit illas tres vias.

27. *Qui deſiderat, & amplectitur devotionem ſenſibilem, non deſiderat, nec quærit Deum, ſed ſe ipſum; & malè agit, cum deſiderat, & eam habere conatur, qui per viam internam incedit tàm in locis ſacris, quàm in diebus ſolemnibus*. Non malè deſiderat, qui ut medium deſiderat, quod eſt ordinatum à Deo ad aliquem finem: quare deſiderans devotionem ſenſibilem, ut medium ad intelligibilem, non malè agit, nec quærit ſeipſum.

28. *Tędium rerum ſpiritualium bonum eſt; ſiquidem per illud purgatur amor proprius*. Hoc tędium eſt Acidia; quare Acidia non erit vitium capitale, ſed virtus; quo nihil ineptius?

29. *Dum anima interna faſtidit diſcurſus de Deo, & virtutes, & frigida remanet, nullum in ſe ipsà ſentiens fervorem, bonum ſignum eſt*. Vti ad præcedentem.

30. *Totum ſenſibile, quod experimur in vitâ ſpirituali, eſt abominabile, ſpurcum, & immundum*. Media

dia ſpecificantur à fine. Cum igitur hoc ſenſibile ſit medium ad vitam ſpiritualem, cogitur dicere, quod hæc ſit abominabilis, ſpurca, & immunda.

31. *Nullus meditativus veras virtutes exercet internas, quæ non debent à ſenſibus cognoſci. Opus eſt amittere virtutes.* Quoad primam partem Meditativus, ſi non exercet virtutes, non amabit Deum neque ſperabit, aut credet; & ita erit ſemper in peccato mortali; nam aliàs obligamur exercere actus verarum virtutum Theologalium. Quoad ſecundam, ſi opus eſt amittere virtutes, debebimus acquirere vitia.

32. *Nec ante, nec poſt communionem, alia requiritur præparatio, aut gratiarum actio (pro iſtis animabus internis) quàm permanentia in ſolitâ reſignatione paſſivâ, quià modo perfectiore ſupplet omnes actus virtutum, qui poſſunt, & fiunt in vià ordinarià. Et ſi hac occaſione Communionis, inſurgunt motus humiliationis, petitionis aut gratiarum actionis, reprimendi ſunt, quoties non dignoſcatur eos eſſe ex impulſu ſpeciali Dei; Aliàs ſunt impulſus naturæ nondum mortuæ.* Quaſi (quoad primam partem) ſit melius nihil boni operari, quàm operari. Quoad ſecundam; lumen fidei ſufficienter nos docet, quod nemo poteſt facere hos actus, niſi in Spiritu Sancto. Lumine ulteriori non indigemus. Natura nondum mortua inclinat ad actus ſuperbiæ, non humiliationis &c.

33. *Malè agit Anima, quæ procedit per hanc viam* in-

internam, ſi in diebus ſolemnibus vult aliquo conatu particulari excitare in ſe devotum aliquem ſenſum, quoniam Animæ internæ omnes dies ſunt æquales, omnes feſtivi. Et idem dicitur de locis ſacris, quia hujuſmodi Animabus, omnia loca ſunt æqualia. Si vera eſſet hęc doctrina, malè fideles, in diebus feſtis, abſtinerent ab opere ſervili, & audirent ſacrum: Etiam malè, cum ſpecialiori devotione, aſſiſterent locis ſacris; quando aliàs Eccleſia ſpecialiori cultu præcepit coli dies feſtos, & loca ſacra; & quò major eſt in illis noſtra devotio, magis Eccleſiæ placemus, & Deo.

34. *Verbis, & linguà gratias agere Deo, non eſt pro animabus internis, quæ in ſilentio manere debent, nullum Deo impedimentum apponendo, quod operetur in illis; & quo magis Deo ſe reſignant, experiuntur ſe non poſſe orationem Dominicam, ſeù* Pater Noſter *recitare.* Omne, quod à Deo habemus, expendi debet in laudem Dei, etiam verba, & lingua. Si aliquando patitur in recitando, id certè non provenit à Deo; quem in patriâ etiam vocalitèr, Sancti laudabunt.

35. *Non convenit Animabus viæ hujus internæ, quod faciant operationes, etiam virtuoſas ex propriâ electione, & activitate. Aliàs non eſſent mortuæ, nec debent elicere actus amoris ergà B. Virginem, Sanctos, aut Humanitatem Chriſti; quia cùm iſta objecta ſenſibilia ſint, talis eſt etiam amor ergà illa.* Quoad primam partem vide primam, & ſecundam: quoad alteram; primò Amor non eſt talis, qualis eſt in ſe

obje-

objectum; ſed quale repræſentatur per cognitionem: quia verò Sancti, Virgo, & Humanitas Chriſti cognoſcuntur per cognitionem intellectus ornati lumine fidei, amor ad illam ſequens eſt voluntatis, non appetitus ſenſitivi, & ſi eſſet ſenſibilis, non propterea malus ex dictis prop. 30.

36. *Nulla creatura, nec B. Virgo, nec Sancti ſedere debent in noſtro corde, quia ſolus Deus vult illud occupare, & ſedere*. Terminus hic *Sedere* importat, quod amentur ut finis. Porrò Charitas amat duos, ut finem; Deum, & proximum, licet Deum ſolum ut finem ultimum; quare propoſitio hæc deſtruit ſecundarium objectum charitatis.

37. *In occaſione tentationum, etiam furioſarum, non debet Anima elicere actus explicitos virtutum oppoſitarum, ſed debet in ſuprà dicto Amore, & Reſignatione manere*. Vide 17.

38. *Crux voluntaria mortificationum pondus grave eſt, & infructuoſum; ideòque dimittenda*. E contrà Mat. 16. dicitur: *Qui vult venire poſt me, tollat crucem ſuam*. Et Matth. 19. *Vende, quæ habes*, quod certè eſt crux voluntaria, cujus ut fructum oſtendat, addit: *Habebis theſaurum in cœlo*.

39. *Sanctiora opera, & pœnitentiæ, quas peregerunt Sancti, non ſufficiunt ad removendam ab Animà, vel unicam adhæſionem*. Hęc refrænant concupiſcentias, & per conſequens mortificant adhæſionem ad bonum concupiſcibile, ut contrarium gratiæ.

40. *B. Virgo nullum unquam opus exterius fecit*, &

& tamen fuit ſanctis omnibus ſanctior. Igitur ad ſanctitatem perveniri poteſt abſque opere exteriori. Luc. 1. & 2. narrantur, plures actus externi B. Virginis ergà Cognatam Eliſabeth, ergà puerum Jeſum; & notatur, quod in Paſchà ibat in Jeruſalem *per ſingulos annos.* Jo. 19. *Stabat juxtà crucem Jeſu Maria Mater ejus.* Alia plura vide in Evangeliis. Conſequentia quàm mala ſit, apparet, quia ſacramentorum perceptio eſt actus externus, ſine quo non poſſumus ſalvari, uti neque ſine aliis actibus externis à lege præceptis.

41. *Deus permittit, & vult ad nos humiliandos, & ad veram transformationem perducendos, quod in aliquibus animabus perfectis etiam non arreptitiis, Dæmon violentiam inferat eorum corporibus, eaſque actus carnales committere faciat, etiam in vigiliâ, & ſine mentis offuſcatione, movendo phyſicè illorum manus, & alia membra contrà earum voluntatem. Et idem dicitur quoad alios actus per ſe peccaminoſos; in quo caſu non ſunt peccata, quia his non adeſt conſenſus* Homo in vigiliâ, non offuſcatus, neque exteriùs à potentiore coactus, eſt dominus ſui actus, præſertim quoad motum manuum, & aliorum membrorum non inſervientium generationi: quare niſi omninò cogatur, poteſt reſiſtere. Et membra inſervientia generationi, quia non perfectè ſubduntur rationi, poſſunt quidèm moveri, ſed hos motus Anima advertens debet reprimere.

42. *Poteſt dari caſus, quod hujuſmodi violentiæ ad actus carnales contingant eodem tempore, ex parte dua-*

duarum perſonarum, ſcilicet maris, & fœminæ, & ex parte utriuſque ſequatur actus. Multò abſurdior quàm præcedens.

43. *Deus præteritis ſæculis efficiebat Sanctos Tyrannorum miniſterio, nùnc verò eos efficit Sanctos miniſterio dæmonum, qui, cauſando in eis prædictas violentias, facit, ut illi ſe ipſos magis deſpiciant, atque annihilent, & ſe Deo reſignent.* Ut ad duas præcedentes.

44. *Job blaſphemavit, & tamen non peccavit labiis ſuis, quia fuit ex dæmonis violentiâ.* In hoc, & aliis exemplis è Sacrà Sripturâ petitis, quæ poſteà dabuntur, patiatur Lector unicam illam à me rationem afferri, quod ita ſint intelligenda, nempè, quia ſic intellexit Eccleſia, cujus eſt fidelibus exponere verum Scripturæ ſenſum à Spiritu Sancto intentum.

45. *S. Paulus hujuſmodi dæmonis violentias in ſuo corpore paſſus eſt, unde ſcripſit.* Non quod volo bonum, hoc ago, ſed, quod nolo malum, hoc facio. Ut ad præcedentem.

46. *Hujuſmodi violentiæ ſunt medium magis proportionatum ad annihilandam animam, & ad eam ad veram transformationem, & unionem perducendam, nec alia ſupereſt via. Et hæc eſt via facilior, & tutior.* Via facilior, & tutior, ut exuatur homo vetus, & induatur novus, qui ſit filius adoptivus Dei, eſt facere operationes proprias Dei, nempè, cognoſcere, & amare Deum, omniaque ordinare in ipſum Deum, ut ipſe Deus cognoſcit, amat

ſe,

ſe, & omnia ordinat in ſe.

47. *Cum hujuſmodi violentiæ occurrunt, ſinere oportet, ut Satanas operetur, nullam adhibendo induſtriam, nullumque proprium conatum, ſed permanere debet homo in ſuo nihilo, & etiamſi ſequantur pollutiones, & actus obſcæni propriis manibus, & etiam pejora, non opus eſt ſe ipſum inquietari, ſed foràs emittendi ſunt ſcrupuli, dubia, & timores; quia Anima fit magis illuminata, magis roborata, magiſque candida & acquiritur ſancta libertas. Et præ omnibus non opus eſt hæc confiteri, & ſanctiſſimè fit hæc non confitendo, quia hoc pacto ſuperatur dæmon, & acquiritur theſaurus pacis.* Quoad primam partem de reſiſtendo, vide 17. Quoad ſecundam, ex S. Thomâ 3. part. q. 80. a. 7. mens per hujuſmodi paſſiones in ſomno contingentes, etiam abſque causâ ex parte noſtrâ, diſtrahitur, & obfuſcatur, non illuminatur. Quoad tertiam eſt contrà praxim in toto hoc opere ſtabilitam, ut confiteamur omnes noſtras paſſiones iræ, ſpei, timoris &c. eſto videantur ordinatiſſimæ, quia difficillimum eſt in his non excedere; ſed multò magis accuſandæ ſunt immunditiæ hujuſmodi, etiam quando accidunt in ſomno. Quoad quartam, imò Tridentinum ſeſs. 14. c. 3. ſerenitatem conſcientiæ, ſeù theſaurum pacis ponit pro effectu confeſſionis, non quidem ſemper, ſed aliquandò ſubſequente.

48. *Satanas, qui hujuſmodi violentias infert; ſuadet deinde gravia eſſe delicta, ut anima ſe inquietet, nè in viâ internâ ulterius progrediatur: unde ad*

ejus

ejus vires enervandas, melius eſt ea non confiteri, quia non ſunt peccata, nec etiam venialia. Ex parte noſtrà Diabolus retunditur maximè per humilitatem, cujus actum excellentem exercemus in confeſſione. Pro parte Dei, nos ille adjuvat ad retundendum, per ſacramenta. Utrum verò ſint peccata, debet deſumi aliunde, quàm ex dicto Magiſtri ab Eccleſiâ damnati, ut Hæreſiarchæ.

49. *Job ex violentià dæmonis ſe propriis manibus polluebat eodem tempore, quo* mundas habebat ad Deum preces (*ſic interpretando locum ex c.*16. *Job.* Vide 44.

50. *David, Hieremias, & multi alii ex Prophetis hujuſmodi violentias patiebantur harum impurarum operationum externarum*. Vide 44.

51. *In ſacrâ Scripturâ multa ſunt exempla violentiarum ad actus externos peccaminoſos. Uti illud de Samſone, qui per violentiam ſe ipſum occidit cum Philiſtæis, conjungium iniit cum alienigenà, & cum Dalilà meretrice fornicatus eſt, quæ aliàs erant prohibita, & peccata fuiſſent. De Judithà, quæ Holoferni mentita fuit. De Eliſeo, qui pueris maledixit. De Elià, qui combuſſit Duces cum turmis Regis Acab. An verò fuerit violentia immediatè à Deo peracta, vel Dæmonum miniſterio, ut in aliis animabus contingit, in dubio relinquitur*. Non omnia prædicta exempla Interpretes excuſant, quidquid tamen de hoc ſit; quæ peracta fuere peculiari Sancti Spiritus inſtinctu, non fuere per violentiam, quia Deus operatur per modũ naturæ, licèt directione donorũ.

52. *Cum*

52. *Cum hujuſmodi violentiæ etiam impuræ, abſque mentis obfuſcatione accidunt, tùnc Anima Deo poteſt uniri, & de facto ſemper magis unitur.* Vide doctrinam S. Thomæ prop.47. Unimur Deo per cognitionem, & amorem: Amor ſequitur ad cognitionem, & cognitio ad ſpecies objecti: Impuritates hujuſmodi relinquunt ſpecies ſenſibiles in ſenſibus, qui trahunt intellectum; quomodo igitur Anima in illis poteſt Deo uniri?

53. *Ad cognoſcendum in praxi, an aliqua operatio in aliis perſonis fuerit violentia, regula, quam de hoc habeo, ne dum ſunt proteſtationes Animarum illarum, quæ proteſtantur ſe dictis violentiis non conſenſiſſe, aut jurare non poſſe, quod in iis conſenſerint; & videre, quod ſint Animæ, quæ proficiunt in vià internà, ſed regulam ſumere à lumine quodam actuali, cognitione humanà, ac Theologià ſuperiore, quod me certò cognoſcere facit cum internà certitudine, quòd talis operatio eſt violentia, & certus ſum, quòd hoc lumen a Deo procedit, quia ad me pervenit cum certitudine, quod à Deo proveniat, & mihi nec umbram dubii relinquit in contrarium, eo modo, quo interdum contingit, quòd Deus, aliquid revelando, eodem tempore, animam certam reddit, quòd ipſe ſit, qui revelat, & Anima contrarium non poteſt dubitare.* De hoc Doctore, ſuique ſimilibus, dicit Dominus Jer.23. *Seduxerunt populum meum, cum ego non miſiſſem eos.* Hinc diſcat Confeſſor dirigere animas per Scripturam, Traditionem, per Superioris ordinationes, & rationem naturalem: Scriptura, & Traditio ſunt

ipſum Dei lumen, & verbum, quo Deus alloquitur nos: Superiores, & Patres inſtrumentum, & miniſtri Dei: Ratio autem naturalis inſerta eſt nobis ab ipſo Deo. Et quia Confeſſori poteſt facere difficultatem, quòd, ſicut Patres veteris teſtamenti certificabat Deus peculiari lumine ad aliqua, cur non eodem modo poteſt hoc peculiari lumine Confeſſorem certificare, ſciat ex S. Thomâ 2. 2. q. 171. a. 5. primò Deum non certificare de his, quæ per inſtinctum nobis inſpirat; quare ex Scripturà &c. certificari debemus, an fuerint ex inſtinctu: ſecundò certificavit in expreſsà revelatione primos fidei fundatores. De reliquis vult, ut diſcernant ſuas revelationes ex regulis univerſalibus Scripturę, Eccleſiæ &c.

54. *Spirituales vitæ ordinariæ in horâ mortis ſe deluſos invenient, & confuſos, & cum omnibus paſſionibus in alio mundo purgandis.* Vita ordinaria tantùm purgat paſſiones, quãtùm exercet vitutes.

55. *Per hanc viam internam pervenitur, & ſi multà cum ſufferentià ad purgandas, & extinguendas, omnes paſſiones, ità quod nihil amplius ſentitur, nihil, nihil; nec ulla ſentitur inquietudo, ſicut corpus mortuum, nec amplius ſe anima commoveri ſinit.* Donec extat fomes in nobis, extant paſſiones. Porrò fomes nunquã totalitèr extinguitur; imò ex S. Thomâ 3. p. q. 27. a. 3. in B. Virgine ſolum fuit extinctus in Annunciatione; Anteà verò pręſervata ſpecialiſſimè ab omni peccato per protectionem extrinſecam.

56. *Duæ*

56. *Duæ leges, & duæ cupiditates, animæ una, & amoris proprii altera, tamdiù perdurant, quandiù perdurat amor proprius, unde quando hic purgatus eſt, & mortuus, ut fit per viam internam, non adſunt amplius illæ duæ leges, & cupiditates, nec ulterius lapſus aliquis incurritur, nec aliquid ſentitur amplius, ne quidem veniale peccatum.* Et ita per hanc viam internam ſomniabat evadere perfectiores Apoſtolo, qui dicebat Rom.7. *Video aliam legem in membris, repugnantem legi mentis meæ.*

57. *Per contemplationem acquiſitam pervenitur ad ſtatum non faciendi amplius peccata, nec mortalia, nec venialia.* Tridentinum ſeſs. 6. can.23. *Si quis dixerit hominem . . . . poſſe in totâ vitâ, peccata omnia, etiam venialia, vitare, niſi ex ſpeciali Dei privilegio, quemadmodum de B. Virgine tenet Eccleſia, anathema ſit.*

58. *Ad hujuſmodi ſtatum pervenitur, non reflectendo amplius ad proprias operationes, quia defectus ex reflexione oriuntur.* E contrà Jer. 12. dicitur. *Deſolatione deſolata eſt omnis terra, quia nullus eſt, qui recogitet corde.*

59. *Via interna ſejuncta eſt a Confeſſione, a Confeſſario, a caſibus conſcientiæ, a Theologiâ, & Philoſophiâ.* Et ſic nullo lumine dirigitur, neque naturali, neque ſupernaturali.

60. *Animabus provectis, quæ reflexionibus mori incipiunt, & eò etiam perveniunt, ut ſint mortuæ, Deus confeſſionem aliquando efficit impoſſibilem, & ſupplet ipſe tantâ gratiâ perſeverante, quantùm in ſacramen-*

to reciperent, & ideò hujuſmodi Animabus, non eſt bonum in tali caſu ad ſacramentum Pœnitentiæ accedere: quia id eſt illis impoſſibile. Cum ex 57. omnes peccent, *omnes*, ut dicitur Rom. 3. *egent gratia Dei* per ſacramentum Pœnitentiæ ad hoc inſtitutum.

61. *Anima cum ad mortem myſticam pervenit, non poteſt ampliùs aliud velle, quam quòd Deus vult, quia non habet amplius voluntatem, & Deus illi eam abſtulit.* Cum tamen ex 57. non poſſimus vitare omnia venialia: quæ contingunt, quia non facimus voluntatem Dei.

63. *Per viam internam pervenitur etiam ad mortem ſenſuum: quin imò ſignum, quòd quis in ſtatu nihilitatis maneat, ideſt, mortis Myſticæ, eſt, ſi ſenſus exteriores non repræſentent ampliùs res ſenſibiles, ac ſi non eſſent, quia non perveniunt ad faciendum, quod intellectus ſe ad eos applicet.* Duo involvit hæc propoſitio: primum quod ſenſus non repræſentet ſenſibilia ſufficientèr applicata: ſecundum quod neque intellectus applicet his: Porrò, & ſenſus, & intellectus ſunt potentiæ neceſſariò motæ à ſuis hiſce objectis, & ſola voluntas poteſt illos divertere: quare ſola hæc poteſt illos non applicare per ſuam motionem.

64. *Theologus minorem diſpoſitionem habet, quàm homo rudis ad ſtatum contemplativi: primò, quia non habet fidem adeò puram: ſecundò, quia non eſt adeò humilis: tertiò, quia non adeò curat propriam ſalutem: quartò, quia caput refertum habet phantaſmatibus, ſpeciebus, opinionibus, & ſpeculationibus; & non poteſt*

teſt in illum ingredi verum lumen. Obruitur hæc propoſitio exemplis SS. Thomæ, Bonaventuræ, Auguſtini &c. ſed & ratione: Theologia enim de ſe docet veras virtutes ad contemplationem requiſitas, & per ſe loquendo aptior eſt alicui exercitio, qui ſcit illud, quàm qui omninò ignorat: Lumen, quod habetur per rationis inquiſitionem adjuvat ad habendum aliud per quandam connaturalitatem; conſuetudo enim, & connaturalitas fit per multiplicatos actus: Theologia ſubordinatur lumini ſupernaturali perfecto patriæ, cujus participatio eſt omnis noſtra contemplatio.

65. *Præpoſitis obediendum eſt in exteriore, & latitudo voti obedientiæ Religioſorum tantummodò ad exterius pertingit. In interiore verò alitèr res ſe habet, quò ſolus Deus, & Director intrant*. E contrà Hæbr. 13. dicitur: *Obedite præpoſitis veſtris, & ſubjacete eis: Ipſi enim pervigilant, quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri*: dicit *pro animabus*. & hoc eſt forum internum. Si forum interius intrat Director, debet eſſe director ordinatus à Deo, qui ſolùm ordinavit Prępoſitos legitimos.

66. *Riſu digna eſt nova quædam doctrina in Eccleſiâ Dei, quòd anima quoad internum gubernari debeat ab Epiſcopo: quòd ſi Epiſcopus non ſit capax, Anima ipſum cum ſuo Directore adeat. Novam dico doctrinam, quia nec Sacra Scriptura, nec Concilia, nec Canones, nec Bullæ, nec Sancti, nec Authores eam unquam tradiderunt, nec tradere poſſunt, quia Eccleſia non judicat de occultis; & anima jus habet*

eligendi quemcumque ſibi benè viſum. Epiſcopi ſunt Directores conſtituti à Deo, juxtà illud Act. 20. *Attendite vobis, & univerſo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei, quam acquiſivit ſanguine ſuo.*

67. *Dicere, quòd internum manifeſtandum eſt exteriori Tribunali Præpoſitorum, & quòd peccatum eſt id non facere, eſt manifeſta deceptio, quia Eccleſia non judicat de occultis, & propriis Animabus præjudicant his deceptionibus, & ſimulationibus*: Tridentinum ſeſs. 14. c. 5. *Colligitur oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia . . . in confeſſione recenſeri, etiamſi occultiſſima ſint, & tantùm adversùs duo ultima Decalogi præcepta*. Equidem Eccleſia non judicat, neque punit occulta, ſeù interna; niſi manifeſtentur, ſed à Deo præcipimur hæc manifeſtare, ut Eccleſia nos dirigat.

68. *In mundo non eſt facultas, nec juriſdictio ad præcipiendum, ut manifeſtentur epiſtolæ Directoris, quoad internum Animæ, & ideò opus eſt animadvertere, quòd hoc eſt inſultus Satanæ* &c. Sic ſcribunt, qui volunt docere falſa, & ſi detegantur, timent Sanctam Inquiſitionem; ad quam ſpectat judicare quidquid circà materiam fidei manifeſtatur externè per ſcripturam. Nec ſolum id eſt hujus Tribunalis, ſed & aliorum civilium; etenim ſi Director ſcribat ſuadens rebellionem contrà Principem debet omninò manifeſtari.

Hujuſmodi 68. propoſitiones Innocentius XI. damnavit, ut *hæreticas, ſuſpectas, erroneas, ſcandaloſas*

loſas, blaſphemas, piarum aurium offenſivas, temerarias, Chriſtianæ diſciplinæ relaxativas, & ſeditioſas reſpectivè, cum prohibitione *loquendi, ſcribendi, diſputandi, credendi, docendi, tenendi, aut in praxim reducendi* illas, ſub pœnà excommunicationis reſervatæ, ipſo facto incurrendà.

Circà vitam Contemplativã Innocentius XII. prohibuit alias viginti tres, ut deſumptas ex libro inſcripto *Maximes des Saints* &c. ſed illas omitto, quia non credo eſſe omninò neceſſarias pro Confeſſore ordinario.

CAPUT XXVIII.

Dantur propoſitiones prohibitæ ab Alexandro VIII.

1. B*Onitas objectiva conſiſtit in convenientià objecti cum naturà rationali: Formalis verò in conformitate actus cum regulà morum: Ad hoc ſufficit, ut actus moralis tendat in finem ultimum interpretativè. . . . HUNC HOMO NON TENETUR AMARE, NEQUE IN PRINCIPIO, NEQUE IN DECURSU VITÆ SUÆ MORALIS*. Damnatur ut hæretica: nàm obligationem amandi Deum declarant pœnè omnes paginæ Sacri Textus.

2. *Peccatum Philoſophicum, ſeù Morale eſt actus humanus diſconveniens naturæ rationali, & rectæ rationi. Theologicum verò, & mortale eſt tranſgreſſio li-*

bera divinæ legis. Philoſophicum quantumvis grave in illo, qui Deum, vel ignorat, vel de Deo actu non cogitat, eſt grave peccatum, ſed non eſt offenſa Dei, neque peccatum mortale diſſolvens amicitiam Dei, neque æternâ pœnâ dignum. Damnatur ut erronea &c. Sæpiſſimè S. Thomas ex Philoſopho notat mundum eſſe unum unitate ordinis, cujus Deus eſt Caput. Porrò in omni corpore tàm phyſico, quàm morali Reipublicæ, offendens unum membrum, offendit totam Rempublicam, & præcipuè illius Caput, etiamſi ignoret, vel actu non cogitet de Republicà, & ejus Capite; qui enim offendit partem, eo ipſo offendit totum, cujus eſt pars. S. Thomas 1. 2. q. 21. art. 3. Ad idem facit, quod de arte, & artificiato ait q. 71. a. 2. ad 4.

3. Idem Alexander de anno 1690. damnavit alias trigintà unam; quæ quidem non omnes pertinent ad mores; At quia non eſt hominis privati edicere, quæ ſpectent, & quæ non ſpectent, quando alii poſſunt judicare, quod ſpectent, quas ego crediderim non ſpectare; ideò illas omnes hic ſubiicio.

4. 1. *In ſtatu naturæ lapſæ ad peccatum formale, & demeritum ſufficit illa libertas, quà voluntarium, ac liberum fuit in causà ſuà, peccato originali, & libertate Adami peccantis.* S. Thomas 1. p. q. 83. art. 1. probat ad libertatem requiri, quòd ipſe operans poſſit utrumque contradictorium; & art. 2. ad 3. quòd hæc libertas per Adæ peccatum non fuit amiſſa, ſed debilitata, & 1. 2. q. 21. a. 2. quod actus ha-

habet rationem culpabilis, quia eſt in poteſtate operantis.

5. 2. *Tametſi detur ignorantia invincibilis juris naturæ, hæc in ſtatu naturæ lapſæ operantem ex ipsà, non excuſat a peccato formali*. Ratio hujus non poteſt exprimi paucis verbis; quare vide S. Thomam 1. 2. q. 94. a. 4. & 6.

6. 3. *Non licet ſequi opinionem, vel inter probabiles, probabiliſſimam.* Quid intenderint per hanc theſim non capio: nàm quando inter opiniones probabiles adeò aliqua excedit, ut attingat gradum probabiliſſimæ, jàm talis eſt, ut inter eas habeat illam certitudinem, quæ *invenitur in humanis actibus, non ſicut in demonſtrativis, ſed ſecundum quod convenit tali materiæ*, ut ait S. Thomas 2. 2. q. 60. a. 3. ad 1. & ibidem confirmat Cajetanus exemplo judicii Salomonis. 3. Reg. 3.

4. *Dedit ſemetipſum pro nobis oblationem Deo, non pro ſolis electis, ſed pro omnibus, & ſolis fidelibus.* Dicitur 1. Jo. 2. *Ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris: non pro noſtris autem tantùm, ſed etiam pro totius mundi.*

5. *Pagani, Judęi, Hæretici, aliique hujus generis nullum omninò accipiunt à Jeſu Chriſto influxum; adeòque hinc rectè inferes in illis eſſe voluntatem nudam, & inermem, ſine omni gratiâ ſufficienti*. Contradictoria juſtiſſimè definitur: conſtat enim complures ex nominatis habere inſpirationes vividas, ut ſe ad fidem convertant; Complures exprobrari poſſunt illis verbis, Actor. 7. *Vos*

ſem-

ſemper Spiritui Sancto reſiſtitis.

6. *Gratia ſufficiens ſtatui noſtro, non tàm utilis, quàm pernicioſa eſt, ut proinde meritò poſſimus petere: A gratià ſufficienti liberà nos Domine*. Theſis videtur loqui de gratià purè ſufficienti, quæ tamen fatenda eſt Dei donum; & de illà differendum, uti de fide informi differit S. Thomas 2.2. quæſt.6. art. 2.

7. *Omnis humana actio deliberata eſt Dei dilectio, vel mundi: Si Dei, Charitas Patris eſt; ſi mundi, concupiſcentia carnis, hoc eſt, mala eſt*. Plura opera faciunt peccatores, ut ſe diſponant ad Charitatem Patris, quæ propterea nec ſunt charitas Patris, nec concupiſcentia carnis.

8. *Neceſſe eſt infidelem in omni opere peccare*. Et ſic peccabit, contrà omnem rationem, dum voluntariè acceptat inſpirationes præambulas ad fidem; quæ tamen procedunt ex illuſtratione Spiritus Sancti, ut ait S. Thomas 2. 2. q 8. art. 5. Videatur etiam q. 10. a. 4.

9. *Re verà peccat, qui odio habet peccatum, merè ob ejus turpitudinem, & diſconvenientiam cum naturà rationali, ſine ullo ad Deum reſpectu*. Ex S. Tho. 1.2. q.21. a.3. & 4. omnis actio hominis habet ordinem ad naturam rationalem, & alium ordinem in Deum: quomodo igitur peccat, qui conſiderat peccatum ſub primà ratione. Vide eundem q.100. a. 10. ad 2.

10. *Intentio, quà quis deteſtatur malum, & proſequitur bonum, merè, ut cæleſtem obtineat gloriam, non*

non eſt recta, nec Deo placens. Ut præcedens.

11. *Omne, quod non eſt ex fide Chriſtianâ ſupernaturali, quæ per dilectionem operatur, peccatum eſt.* Phraſis uſurpata ex Apoſtolo, Gal.5. etiam à Tridentino ſeſs. 6. c. 7. Nùnc utrobique legitur, *quæ per charitatem operatur*, ut poſſit haberi reſpectus ad habitum charitatis. At S. Thomas 2.2. q.4. a.2. ad 3., & q. 23. a. 6. ad 2., ut etiam poſſit intelligi actus dilectionis, ſeù charitatis; ſeù dilectio, quæ eſt actus virtutis charitatis, & coincidit cum Theſi ſeptimà. Videatur S. Doctor 2. 2. quæſt. 23. a. 7.

12. *Quando in magnis peccatoribus deficit omnis amor, deficit etiam fides, & etiamſi videantur credere, non eſt fides divina, ſed humana*. Tridentinum ſeſs.6. c. 6. ſolùm ante fidem requirit liberam motionem in Deum ex parte voluntatis; amoris initialis meminit poſt enumeratos à fide complures actus in intellectu, & voluntate. Aliàs certum eſt, quòd, remoto poſteriori, poteſt remanere prius: quare omni amore non tantùm perfecto Dei, ſed & initiali remoto, poteſt remanere fides. S. Thomas 2. 2. q. 4. a. 7. præſertìm ad 4.

13. *Quiſquis, etiam æternæ mercedis intuitu, Deo famulatur, charitate ſi caruerit, vitio non caret, quotiès, intuitu licet beatitudinis, operatur*. Videtur excludere omnem famulatum, etiamſi per illum in primis glorificetur Deus; & ſic intellecta, eſt contrà Tridentinum ſeſs. 6. c. 11. Si loquatur de famulante merè ob intuitum æternæ mercedis,

vide

vide dicta ad 9. & ſubſequentes.

14. *Timor gehennæ non eſt ſupernaturalis*. qui tamen procedit à fide, quæ ex dictis c. 13. n. 3. eſt principium ſupernaturalitatis. Tridentinum dolorem peccati ortum ex illo ſeſs. 14. c. 4. vocat donum Dei, & impulſum Spiritus Sancti. Vide S. Thomam 2. 2. q. 19. a. 4. 7. & 9.

15. *Attritio, quæ gehennæ, & pœnarum metu concipitur, ſine dilectione benevolentiæ Dei, propter ſe, non eſt bonus motus, ac ſupernaturalis*. Fides, non dilectio, eſt principium ſupernaturalitatis ex præcedente.

16. *Ordinem præmittendi ſatisfactionem abſolutioni, induxit non politia, aut inſtitutio Eccleſiæ, ſed ipſa Chriſti lex, & præſcriptio; naturà rei id ipſum quodammodò dictante*. In nullo judicio reus ante ſententiam Judicis habet ſubire pœnam, ut eſt ſatisfactoria delicti commiſſi. Utique ſatisfactio ſacramentalis ex Rituali c. 7. n. 23. debet etiam eſſe medicinalis in futurum; ſed ſemper in ſacramento determinanda per Judicem.

17. *Per illam praxim mox abſolvendi, ordo pœnitentiæ, eſt inverſus*. Falſitas deducitur ex dictis in præcedenti.

18. *Conſuetudo moderna, quoad adminiſtrationem ſacramenti Pœnitentiæ, etiamſi eam plurimorum hominum ſuſtentet authoritas, & multi temporis diuturnitas confirmet, nihilominùs ab Eccleſiâ non habetur pro uſu, ſed abuſu*. Videatur S. Thomas 1. 2. q. 97. a. 3. ubi oſtendit ſolùm illam conſuetudinem de ſe, &

in

in genere eſſe abuſum, quæ eſt contrà legem divinam, aut naturalem. Igitur antequam conſuetudo adminiſtrandi ſacramentum pœnitentiæ dicatur abuſus, in particulari debet oſtendi, quid præjudicet legi divinæ, aut naturali; quando maximè arguitur efficacitèr non præjudicare, ſi ſuſtentatur diuturnitate, & authoritate: nihil enim contrà legem Dei, aut naturæ in Eccleſià diu duravit, nec habuit authoritatem.

19. *Homo debet agere totà vità pœnitentiam pro peccato originali*. S. Thomas ſuppl. q. 2. a. 2. docet de originali non poſſe haberi veram contritionem; licèt de ſatisfactione taceat; nihilominùs 3. p. q. 68. a. 5. firmat peccatoribus baptizatis non eſſe imponenda opera pœnalia, quia fieret injuria morti Chriſti, quaſi non eſſet ſufficiens, quando applicatur tota ejus efficacia. Vide illum.

20. *Confeſſiones apud Religioſos factæ, plerǫque, vel ſacrilegæ ſunt, vel invalidæ*. Hujus Theſis inſubſiſtentia ex ſe apparet.

21. *Parochianus poteſt ſuſpicari de Mendicantibus, qui eleemoſinis communibus vivunt, de imponendà nimis levi, & incongruà pœnitentia, ſeù ſatisfactione, ob quǫſtum, ſeù lucrum ſubſidii temporalis.* Legatur S. Thomas 2. 2. q. 60. a. 3. ut poſſit concipi, quàm grave peccatum ſit iſta ſuſpicio contrà præclariſſimas, & ſanctiſſimas Religiones.

22. *Sacrilegi ſunt judicandi, qui jus ad communionem percipiendam prætendunt, antequam condignam de delictis ſuis pœnitentiam egerint*. Tamen tota

ſem-

ſemper Eccleſia ſolùm illos judicavit ſacrilegos, qui communicant cum conſcientiâ peccati mortalis. Adde, quod hæc Theſis tollit ſecundarium effectum Euchariſtiæ, qui eſt remittere pœnam peccatis debitam (ut explicat S. Thomas 3.p.q. 79. art. 5.) hoc ipſo quod docet communicandum poſt condignam pœnitentiam, hoc eſt, ſine ullo debito pœnæ.

23. *Similitèr arcendi ſunt a ſacrâ communione, quibus nondum ineſt Amor puriſſimus, & omnis mixtionis expers*. Tollitur per hanc alius effectus, qui eſt tollere venialia, quoad maculam culpæ. S. Thomas a. 4. nàm amor omnis mixtionis expers non compatitur venialia.

24. *Oblatio in templo, quæ fiebat a B. Virgine Mariâ, in die Purificationis ſuæ, per duos pullos columbarum, unum in holocauſtum, & alterum pro peccatis, ſufficientèr teſtatur, quòd indiguerit purificatione, & quòd filius, qui offerebatur, etiam maculâ Matris maculatus eſſet, ſecundum verba legis*. Videatur S. Thomas 3. p. q. 37. a. 3., & 4. ubi loquitur de Filio, & de Matre. In 4. ad 3. dicit maculam legalem fuiſſe quandam irregularitatem, à quà expreſsè preſervat matrem.

25. *Dei Patris ſedentis ſimulachrum nefas eſt Chriſtiano in templo collocare*. Sanctus Thomas 3. parte quæſt. 25. a. 3. probat licitam imaginum adorationem.

26. *Laus, quæ defertur Mariæ, ut Mariæ, vana eſt*. quæ tamen eſt actus virtutis Hyperduliæ. Videa-

dea-

deatur S. Thomas 2. 2. q. 103. præſertim a. 4. ad 2. & ad 3. habes, quod eſſet vana laus delata creaturæ irrationali, ut tali, non ſic rationali, in quam tendere poſſumus motu abſoluto, imò 3. p. q. 25. a. 5. vult Matrem Dei eſſe adorandam motu abſoluto, quanquam referatur ad filium.

27. *Valuit aliquandò baptiſmus ſub hac formà collatus*. In nomine Patris &c. *prætermiſſis illis*. Ego te baptizo. S. Thomas 3. p. q. 66. a. 5. dicit neceſſariò exprimendas in baptiſmate duas cauſas, principalem, atque inſtrumentalem, & ad 2. quòd ſit exprimenda actio miniſtri, per illa verba, *Ego te baptizo*, quia per alia exprimentia cauſam principalem, non habetur determinatus effectus, ad quem verba aſſumantur.

28. *Valet baptiſmus collatus a Miniſtro, qui omnem ritum externum, formamque baptizandi obſervat: intùs verò in corde ſuo apud ſe reſolvit*. Non intendo facere, quod facit Eccleſià. Ex S. Thoma 3. p. q. 64. a. 8. quia forma baptiſmi eſt indifferens, ut aſſumatur ad baptizandum, ad ludum &c. debet determinari ad baptizandum per intentionem baptizantis, qui ubi contrarium determinat, certè non habet intentionem. Ad 2. videtur exigere, quod intentio contraria exprimatur exterius; hoc tamen addit, ut baptizatus poſſit ſufficientèr dubitare de ſuo baptiſmo. Damnatio habet locum, quando ſimùl proferendo verba, intùs habet contrariam intentionem.

29. *Futilis, & totiès convulſa eſt aſſertio de Pon-*
tificis

tificis Romani ſuprà Concilium Oecumenicum aucto-ritate, atque in Fidei quæſtionibus decernendis in-fallibilitate. Sanè futilis non eſt, quam efficacitèr firmat S. Thomas 2.2. q.1. a 10. & innumeri poſt ipſum Theologi.

30. *Ubi quis invenerit doctrinam in Auguſtino clarè fundatam, illam abſolutè poteſt tenere, & do-cere, non reſpiciendo ad ullam Pontificis Bullam.* Si-cut ad aſſerendam rationem entis non ſufficit re-ſpicere cauſam proximam, niſi reſpiciatur etiam cauſa prima entis, ita ad aſſerendam rationem veri, non ſufficit reſpicere regulam proximam, niſi reſpiciatur etiam prima viſibilis regula verita-tis, quæ eſt Sedes Apoſtolica, & ejus Bullæ. Hoc innuit idem Auguſtinus adductus à S. Tho-mâ 1 p. q. 1. ar. 8. ad 1. in fine, latiùs videndus in fonte ipſius epiſtolæ 19.

31. *Bulla Urbani Octavi* In eminenti, *eſt ſub-reptitia.* Credendum eſt Sedi Apoſtolicæ atteſtan-ti ſuggeſtam ſibi nullatenùs fuiſſe falſitatem.

Hujuſmodi propoſitiones Alexander damna-vit, ut temerarias, ſcandaloſas, malè ſonantes, injurioſas, hæreſi proximas, hæreſim ſapientes, erroneas, ſchiſmaticas, & hæreticas.

C A-

CAPUT XXIX.

Obſervationes generales in propoſitiones prohibitas.

1. HOc Caput non eſt omninò neceſſarium pro Confeſſoribus ordinariis; nihilominùs illius doctrina generalis poterit eſſe multùm utilis. Non eſt neceſſarium, quia vix invenietur Catholicus, qui ſciens aliquas theſes in materiâ morum eſſe prohibitas ab Apoſtolicâ Sede, velit illas adhùc ſuſtinere in ſenſu damnato, & in praxim reducere: quòd ſi aliquis inveniatur, primò non eſt hoc ex peccatis, quæ ordinariè ſoleant contingere: ſecundò poteſt à Pœnitente Confeſſor ſibi tempus petere, ut videat notam, ſeù cenſuram, ſub quà propoſitio fuit damnata, ut exquirat conſilium doctiorum &c. ſed tamen prodeſt plurimùm habere regulas generales, quas facilè poſſit applicare. Igitur.

2. Primò: propoſitiones intelliguntur ſemper damnatæ in proprio verborum ſenſu, & ut jacent, niſi aliud exprimeret decretum: quare nunquam extorquendæ ſunt in ſenſus improprios, & alienos à proprietate ſermonis, quem verba, ut jacent, præſeferunt.

3. Secundò notandum, quod ordinariè loquendo, Pontifex prohibens propoſitiones in materià morum, etiam in virtute ſanctæ obedien-

tiæ vetat eas reduci ad praxim: v.g. ſecunda propoſitio Alexandri VII. deduceretur in praxim, ſi vir equeſtris acceptaret duellum in vim illius propoſitionis, ut licitum, quando aliàs agnoſcit illud eſſe vetitum in tali propoſitione; in quo caſu peccaret duplici peccato, & duelli, & inobedientiæ contrà præceptum Romani Pontificis. At ſi, ne videatur timidus, acceptet duellum, non habens reſpectum ad illius uſum permiſſum in tali propoſitione, tùnc peccat tantùm peccato duelli. Aliud eſt fornicari, & aliud eſt fornicari, credendo fornicationem eſſe licitam.

4. Tertiò: ſi aliquandò contingat pœnitentem audiviſſe alios, qui ſuſtinerent propoſitiones prohibitas, ut Confeſſor ſciat, nùm ſit obligandus ad denunciationem in Sancto Tribunali, neceſſe eſt, quod calleat cenſuras inuſtas prædictis propoſitionibus: Explicatur aliquandò ſola cenſura *ſcandaloſæ*, aliquando etiam aliæ. Ubi ergo damnantur propoſitiones ut hæreticę, vel aliâ cenſurà, vi cujus illas docens reddatur ſuſpectus de hæreſi, tùnc obligandus erit ad denunciationem juxtà edictum Sancti Officii: At ſi non adſit hujuſmodi cenſura, tùnc utique erit excommunicatus, qui illas docet &c. non tamen obligabitur ad denunciationem, qui audit illas docentem &c. Eritque imponenda hæc obligatio denunciationis, etiamſi tali determinatæ propoſitioni non inuratur cenſura determinata, ſed tantùm omnes expoſitæ dicantur damnari, ut hæreticæ, erroneæ, ſcandaloſæ

loſæ

loſæ &c. nàm poterit quidèm contingere, quòd illa parricularis propoſitio damnata fuerit in ſe, ſolùm ut ſcandaloſa, ſed quia id ignorat Pœnitens, & Confeſſor, hujus non eſt determinare cenſuram, quam Pontifex voluit indeterminatam: Remittendum ergo erit negotium Sancto Tribunali, cujus Miniſtri nullatenùs accipient juridicam denunciationem, quando non adſit locus.

5. Ut conſulatur praxi, notabit 45. Alexandri, & 65. Innocentii, fuiſſe damnatas, ut *ſcandaloſas*, & *in praxi pernicioſas*. Hæc cenſura non reddit ſuſpectum de hæreſi: quare Pœnitens, qui ſciat aliquam illarum teneri, ex vi talis damnationis, non tenetur illum denunciare. At 68. Innocentii, & duas, ac 31. Alexandri VIII. videt damnatas ut hæreticas, erroneas &c. quare illas tenens eſt ſuſpectus de hæreſi; ac propterea denunciandus.

CAPUT XXX.

Præparans ſe ad confeſſiones debebit ſemper magni facere doctrinam S. Thomæ.

1. QUò ad exercendum rectè ſuum triplex officium Judicis, Medici, ac Doctoris, Confeſſor ut poſſet diſcernere inter lepram, & lepram, hoc eſt, diſtinguere inter ſe peccata, Rituale c. 7. n. 7. commendavit eidem primò ſtudium Catechiſmi Romani, & in

illis verbis univerſalitèr ſtudium omnis doctrinæ, quam Sedes Apoſtolica ſtabilivit circà peccata; ideòque omnium primò adductæ ſunt propoſitiones prohibitæ: ſecundò Rituale commendat ſtudium probatorum Auctorum: Præparans ſe ad confeſſiones, utpotè filius obediens ſanctæ Matris Eccleſiæ, ſequetur in omnibus ſanctæ Matris ductum: quare ubi curaverit callere circà peccata propoſitiones prohibitas, evolvet ſemper probatos Authores. Porrò alii ſunt probati ex communi conſenſu fidelium, qui eis utuntur; illoſque permittit Eccleſia: Alii ſunt probati poſitivè per auctoritatem Eccleſiæ: Utroſque curabit ſæpiùs legere, & intelligere Confeſſor, ſed tamen ratio dictat, ut principem locum det Authoribus poſitivè approbatis. Quoad primos, maximè incumbet iis, qui communitèr reputantur Claſſici; & quia non omnes omnia poſſumus, Doctores ſe diviſerunt, ſcribentes alii ex profeſſo in unà materià, & alii in alià; Unumquemque ſuo loco habebit, ut pluris fiat in materià ex profeſſo examinatà, quàm in alià. Non negligantur libelli probatorum Authorum, qui Moralem redegerunt in breve compendium, ita tamen ut hi inſerviant ad retinenda memoritèr principia magis univerſalia, peccatorumque definitiones, quibus memoritèr conſervatis, peccata obvia reducuntur ad ſuas ſpecies; difficile tamen eſt cum ſolis illis decidere caſus paulò abſtruſiores; quare horum deciſio petenda eſt ſtudio probatorum Authorum, qui de

illà

illâ materiâ tractarunt ex profeſſo.

2. Ex Auctoribus, qui methodicè tractarunt Theologiam Moralem, neminem reperio præcipuè commedatum ab Apoſtolicà Sede, niſi Præceptorem Angelicum, S. Thomam Aquinatem: C. 12. n. 12. innui per tranſennam, quanti ſemper habitus fuerit, & annuatìm habeatur ab Eccleſià univerſali. Ad exemplum Matris, viri prudentiſſimi Fundatores Academiarum, ac Religionum quàm plurimi præſcripſerunt ſuis Angelici doctrinam ſequendam; & ſingularitèr commendandus venit S. Philippus Nerius, qui non modò ſectandam indixit, ſed unicè prælegendum voluit Sancti Doctoris textum, ad cujus amuſſim Eminentiſſimus Cardinalis Caſanate, præter alia in favorem hujus doctrinæ, in Conventu primario de Urbe, erexit duas cathedras perpetuas, & quotidianas, quorum Lectores publicè legerent, & ad litteram explicarent eundem textum.

3. Fuit quidem S. Thomas magni ſemper habitus in omni ſcientiarum genere, ſed in Theologià Morali, quandam adhùc habet eminentiam. In eà etiam florentiſſima ſchola Scoti amplectitur Angelici ſententias, ubi ex ſuo Doctore Subtili nō habet quid particularius definiat, adeò ut in Morali dicendus ſit S. Th. Magiſter communis. Et verò æquiſſimus in omnibus, neque relaxans, neq; premens conſcientias, ita Theologiæ Moralis fundamenta ſtabilit, ut omnium caſuum, etiam abſtruſiorum, enodationem polliceri poſſit ſibi

quicumque profundiùs illa curaverit introſpicere (loquendo ſemper de iis, quæ non pendent à jure poſitivo Eccleſiæ, poſt mortem Sancti Doctoris firmato; nam omnia hæc petenda ſunt ab ipſis legibus Eccleſiaſticis) Appoſitè Solem geſtat in pectore, ut omnes irradiet: qui tamen præparans ſe ad confeſſiones, Aquilæ oculos non habet, videat in radiis, quibus reflectit iſte Sol in Montibus, nempè, in tot Doctoribus, qui ſcripſere ſuper opera Theologica S. Thomæ.

4. Mirabilis eſt Angelici doctrina, ſed, & ordo, quo traditur: Theologi complures procedunt examinando caſus in particulari, & vulgus complacet in hâc methodo variâ in ſingulis ferè paginis, ob varietatem caſuum: Varietas enim delectat; S. Thomas 1.2. q. 32. a. 1. & delectatio nos reddit attentiores. Idem q. 33. a.4. Sed iſta methodus nec habet ordinem, nec poteſt ſufficere; infiniti enim ſunt caſus, & quemlibet infinitæ poſſunt variare circumſtantiæ. Alii per præcepta diſſerunt; ſed neque iſta methodus eſt omnibus numeris abſoluta: cum enim ex præceptis non habeatur perfectè differentia ſpecifica peccatorum, qui prædictam viam incedit, neceſſe habet, ut aliunde ſpeciem dignoſcat.

5. S. Thomas Theologiam Moralem præcipuè tradidit in ſecundâ parte ſuæ Summæ. Ut hęc evaderet omnibus numeris abſolutiſſima; ſubdiviſa eſt in duas partes, quarum altera dicitur prima ſecundæ; altera ſecunda pars ſecundæ partis. In-

pri-

primà agit de fine hominis: ſecundò de actibus, per quos pervenitur ad finem: tertiò de principiis intrinſecis, & extrinſecis horum actuum, quæ ſunt fundamenta univerſalia Theologiæ Moralis. Quia tamen hæc ſcientia eſt practica, & directiva operationum: Operationes autem ſunt in ſingularibus; ideò addidit ſecundam partem, in quà particularitèr ageret de actionibus, & bonis, & malis. Comprehendit omnes virtutes ſub illis ſeptem, quarum tres ſunt Theologicæ, quatuor Cardinales. Poſt virtutem agit de vitiis eidem virtuti appoſitis, de prçceptis ad quamlibet virtutem ſpectantibus, & de donis Spiritus Sancti eidem correſpondentibus.

6. Ad complementum totius Theologiæ Moralis reſtat notitia ſacramentorum, & quæ dignè, ac reverenter ſumere ſpectat ad Religionem, ſed tamen Angelicus judicavit commodiùs de illis agi poſſe in tertià parte: quia ſunt medicinæ hominis infirmi, debebat de illis agere poſt Chriſtum Medicum. In hoc opere nullatenùs agetur de ſex ſacramentis, quorum adminiſtratio ſpectat ad alios, præter Confeſſores: de ſacramento autem Pœnitentiæ actum eſt in præcedentibus, quia ſemper notitia finis debet præcedere notitiam mediorum. Nùnc autem procedemus, agentes principalitèr de peccatis, quæ ſunt medium, ſeù materia remota ſacramenti: neceſſarium erit aliquid tangere de virtutibus, tùm quia unum oppoſitorum innoteſcit per aliud, tùm quia Confeſſoris munus eſt

evellere vitia, plantare virtutes; quoniam nihilominùs opus dirigitur ad inſtructionem Confeſſoris ordinarii expoſiti fidelium multitudini, & virtus perfecta, eſt paucorum, ideò principalior tractatio erit de peccatis; At ſemper juxtà methodum Sancti Doctoris, ut datà aliquali notitià virtutis, Donique correſpondentis, aſſignentur ſingula peccata eidem virtuti oppoſita.

CAPUT XXXI.

Præparanti ſe ad confeſſiones proponitur diſtinctio actuum internorum.

1. DE fine hominis non eſt, quod agatur cum Confeſſore ordinario, qui per fidem credit hominem elevatum eſſe ad æternam beatitudinem conſiſtentem in clarà Dei viſione. Actus autem, quibus ab hoc fine abducimur, alii ſunt merè interni, quia completi tantùm in corde: alii ſunt externi, quia conſummati in opere. Quilibet Chriſtianus facilè agnoſcit peccata ſua externa, & de illis confitetur: non ita contingit de peccatis internis: quare ex Rituali adducto cap. 7. num. 19 pœnitentem in hoc debet adjuvare Confeſſarius, ut comprehendat illorum ſpeciem, ac numerum.

2. Prima diviſio actuum internorum, eſt in Amorem, & Odium: ſed hæc eſt diſtinctio valdè generica: Amare eſt *velle bonum*. Odire eſt *velle*

ma-

malum: & æquè vult bonum, qui triſtatur de malo proximi, qui gaudet de bono proximi, qui deſiderat bonum proximi &c. cum tamen iſti ſint actus ſpecie diſtincti: Idem à contrario dic de odio: quare in confeſſione non ſufficientèr ſe explicat pœnitens, qui ſe accuſat v. g. *Ter odio habui proximum meum*: ſed ultetiùs illum debet interrogare Confeſſarius, ut explicet nùm odiverit triſtando de ejus bono, vel deſiderando malum, vel gaudendo de malo; & prættereà, quæ ratio mali fuerit volita: nàm ſicut facere malum proximo in bonis externis, eſt peccatum ſpecie diſtinctum à peccato, quod facit malum in famà, vel in perſonà, ita ſunt diſtincta ſpecie peccata interna, quibus volumus proximo malum rei externæ, malum famæ, malum perſonæ. Præparans ſe ad confeſſiones ad id maximè attendat: nàm in examine Romano interrogabitur, non ſuper caſibus hinc inde diſputatis, ſed an ſciat diſcernere lepram à leprà, ubi pœnitens illam non diſcernit, ſcilicet, an ſciat exquirere à pœnitente, quæ in dato caſu ſit ſpecies odii.

3. In actibus internis etiam diſtinguendi ſunt: primò ſimplex complacentià: ſecundò deſiderium: tertiò Intentio: quartò Electio, poſt quas venit executio, quæ eſt actus externus, & tandem gaudium, ſeù delectatio, quam habemus in re poſſeſsà. Et quidèm Pœnitens in confeſſione aperiens externum ſuum peccatum, ſufficientèr explicat omnes illos actus, dicendo ſe v. g. ſemèl peccaſſe cùm

fœ-

fœminà: etenim primi quatuor neceſſariò præcedunt, & ultimus neceſſariò conſequitur ad actum; imò actus eligitur propter delectationem; & qui habet quartum, neceſſariò fatetur primos tres, ſine quibus non poteſt haberi quartus. Idem dic de reliquis reſpectu ſuorum præcedentium. At non eſt ita de præcedentibus reſpectu ſubſequentium, & tùnc exigitur prudentia Confeſſarii, præſertìm in peccatis contrà Caſtitatem, juxtà monitum Ritualis c. 7. n. 20. Contingit enim in praxi, quod fœminæ, præcipuè Virgines nobiles, ſi aliquando ex fragilitate labantur, ſe accuſant unicè, quòd habuerint cogitationes minùs honeſtas. Per quam accuſationem nihil adhùc aperiunt peccati, quia cogitationes hujuſmodi ſæpè ſunt in animabus ſanctioribus; quare prudentiam Rituale, ubi ſuprà, requirit in Confeſſario, ne ex unà parte doceat peccare pœnitentem: ex alià eliciat primò, ſi peccaverit: ſecundò ſpeciem peccati, quam non poterit agnoſcere, niſi ſciat diſtinctionem actuum prædictorum.

4. Simplex complacentia eſt actus, quo quis ſimpliciter ſibi complacet de objecto cogitato, abſque ullo reſpectu ad illud in actu conſequendum: ab aliquibus vocatur *Deſiderium inefficax*. Præparans ſe ad confeſſiones non litiget de verbis, & nominibus: Intelligat ſubſtantiam, ſeù ſpeciem, ac numerum actuum, & otioſis relinquat quæſtiones de nomine. Contingit ſæpè in praxi, quod fœminæ nobiles habent actum poſitivum,

quæ

quæ determinatæ ſunt potiùs mori, quàm aliquid externum, vel minimum committere contrarium honori, non propterea ſtatìm illas excuſet à peccato Confeſſor, ſed neque ſtatìm damnet: etenim delectatio illa potuit fuiſſe orta in appetitu tantùm ſenſitivo, renuente per omnia voluntate; in quo caſu poteſt eſſe materia magni meriti, ſed prudentèr inquirat, nùm advertens ad illas cogitationes inhoneſtas, voluntariè commorata fuerit in illis: & quando non plenè ſe explicet, ſucceſſivè interroget de aliis actibus, objectis &c.

5. Hæc ſufficiunt de ſimplici complacentià in genere. Confeſſor debet pleniùs inſtrui de illâ ut eſt peccatum. Dignoſcitur autem eſſe peccatum ex illà regulà S. Thomæ 1.2. qu. 34. a. 2. *Delectatio ſequitur naturam actus*. quare complacentia erit licita, ſi actus eſt licitus, & illicita, ſi actus eſt illicitus. Simplex complacentia, etiam voluntaria de actu conjungali, ſine ulteriori periculo, eſt licita maritatis, quia illis hìc, & nùnc, ratione matrimonii actus eſt licitus, eſto per accidens, ob abſentiam mariti, non poſſit exerceri: E contrà ſponſæ illicita eſt delectatio de actu conjugali futuro, vel etiam viduæ de actu conjugali præterito, quia ambabus pro tempore, quo delectantur, actus eſt per ſe prohibitus. Ex illo S. Thomæ principio venialis erit delectatio, ſi venialitèr, & mortalis, ſi mortalitèr interdicatur actus. Hæc ſimplex complacentia, quæ eſt peccatum, vocatur delectatio moroſa, non à morà temporis, quà quis in illâ ſiſtit:

nàm

nàm omne peccatum fieri poteſt in inſtanti, ſed â morà voluntatis, quatenùs eſt voluntaria, etiam per unicum inſtans.

6. Quod dictum eſt delectationem eſſe malam, ſi actus ſit illicitus, non eſt intelligendum ita univerſaliter, ut non fiat aliqua diſtinctio: nàm S. Thomas dixit: *Delectatio ſequitur naturam actus*: quare non erit peccaminoſa delectatio conſurgens ex actu cogitato, qui de naturà, & ab intrinſeco non ſit illicitus, etiamſi talis actus extrinſecè in re, per ſuperioris præceptum, remaneat prohibitus: non peccat, qui in die Veneris delectatur de comeſtione carnium, niſi delectetur, ut in die Veneris, quia tùnc fertur formalitèr contrà præceptum, & id eſt malum intrinſecè, & de naturà ſuà. Errant autem, qui credunt ſolùm eſſe peccatum delectationem contrà Caſtitarem: etiam eſt peccatum delectari moroſè de homicidio, de furto, & in genere omnis delectatio moroſa, de objecto intrinſecè malo, eſt malà.

7. Theologi diſſident diſputantes, nùm in delectatione moroſâ ſit explicanda circunſtantia, quę neceſſariò explicari deberet in deſideriis, & aliis actibus, v. g. qui delectatur de fœminâ, nùm explicare debeat, quòd ſit Virgo, vel nupta &c. Certum eſt, quòd circumſtantia concurrens ex parte ſubjecti, debet explicari, ut ſi delectetur Sacerdos, maritatus &c. De circumſtantiâ ex parte objecti, Theologi diſſident, ſed ego cenſeo explicandas eſſe has etiam circumſtantias ratione objecti.

8. Se-

8. Secundus actus internus conſiderandus preparanti ſe ad confeſſiones, eſt deſiderium. Ut nomen importat, eſt actus tendens in opus externum, adeò ut ex vi actus ſemper velimus conſequi, quod deſideramus, licèt non ſemper media ponantur ad illud conſequendum, ut ſi Ruſticus in honeſtè deſideret Reginam ſanctam. Hoc deſiderium erit mortale peccatum, ſi ſit deſiderium objecti, quòd ſit contrà legem Dei: Erit veniale, ſi hoc objectum ſit præter legem Dei. Licèt delectatio de re malà, quia prohibità, non ſit peccatum, nihilominùs deſiderium rei malæ, quià prohibitæ, eſt peccatum, quando ſcitur lex prohibens. Licèt, ut n. 7. dictum eſt, in morosà delectatione aliqui teneant non neceſſariò explicandam eſſe circumſtantiam objecti, tamen omnes tenent explicari debere in deſiderio.

9. Tertiùs actus internus eſt intentio finis. Ex S. Thoma 1. 2. q. 12. a. 1. ad 3. diſtinguitur à deſiderio, quia hoc vult aliquid, v. g. ſanitatem: At intentio vult hoc totum, nempè, pervenire ad ſanitatem: In peccatis deſiderat homo rem alienam, & intendit pervenire ad accipiendum aliena.

10. Quartus actus internus eſt electio. De hac S. Thomas 1. 2. q. 13. & dè conſilio præcedente electionem q. 14. Igitur, ubi homo intendit pervenire ad aliquem finem, ſi adſint plura media perveniendi ad illum, ordo exigit, ut quærat medium magis utile, magiſque proportionatum fini; & iſta inquiſitio eſt propriè conſilium pertinens

ad

ad intellectum: Ubi verò, conſideratis omnibus mediis, accipit unum præ alio, dicitur electio mediorum ad finem, pertinens ad voluntatem. Poteſt peccari & in conſilio, & in electione: In conſilio quidèm eo ipſo, quòd voluntas applicat intellectum ad conſiliandum de mediis illicitis, ut cum quis conſulit dæmonem: ſpecies porrò peccatorum, quæ committi poſſunt in conſilio per defectum habes p.2.c. 16. n.3. & per exceſſum c.17.n.3. In electione peccatur etiam: quare qui elegit expectare hoſtem in viâ, ut illum occidat, etiamſi pœniteat, dùm expectat, non ſufficientèr explicat ſuum peccatum in confeſſione, accuſans ſe, quòd propoſuerit illum occidere, ſed debet explicare medium electum, quòd illum expectaverit &c. Inſupèr ſi aſſumpſit media de ſe aliàs illicita, ut ſi dedit pecumiam ſicario, quòd prohibetur per leges; Regula autem ad dignoſcendum, quæ media ſpecialitèr ſint explicanda, dabitur c. 38. n.16. cum agemus de præceptis obligantibus per ſe, & per accidens.

11. Quintò: ſuccedit actus externus, de quo nihil nùnc eſt differendum; & quo explicato in confeſſione, intelliguntur explicati actus præcedentes, ut dictum eſt n. 3. Imò intelligitur etiam explicata delectatio, ſeù gaudium immediatè conſequens ad ipſum actum: At ſi poſt tempus reflectens peccator ſuprà ipſum actũ, novitèr gaudet, eſt novum peccatum; & in confeſſione debet explicare pœnitens, non tantùm quòd delectatus fuerit de

mor-

morte inimici: tùnc enim tale gaudium, quod eſt ſpecies diſtincta à ſimplici complacentiâ, confunderetur cum iſtà, ſed explicari debet, ſe gaviſum fuiſſe, aut delectatum de occiſione à ſe perpetratâ. Idem dic in aliis caſibus.

12. Videbis à q.15. ad 18. S.Thomam nominare alios actus, de quibus nùnc non diſſero, qui non reperiuntur ſeparati a prædictis; ergo etiamſi perfectè illos non percipiat Confeſſor, non eſt periculum, quòd reddatur defectuoſa confeſſio. Ad pleniorem notitiam videantur in fonte. Prædictorum differentiam præparans ſe ad confeſſiones curet perfectè noſcere, &, quod magis neceſſarium eſt, explicari perfectè à Pœnitentibus, ubi deficiunt: alitèr enim non ſunt explicatæ ſpecies peccatorum, ut requiritur ad integram confeſſionem.

CAPUT XXXII.

De Paſſionibus Animæ.

1. SAnctus Thomas, poſt explicatos actus internos voluntatis, à q. 18. ad 22. examinat, undè prædicti actus deſumant bonitatem, vel malitiam: finis hujus operis non eſt ita ſublimis, ut finis Theologiæ S. Thomæ: nàm finis eſt *diſcernere lepram à leprâ*, hoc eſt, peccatum à peccato; quare procedendum eſt ad explicandas cum eodem Angelico à q. 22. ad 49. paſſiones ani-

mæ

mæ, quibus moderandis in Pœnitente plurimùm Confeſſor debet inſiſtere, præſertìm in iis, qui frequentant Pœnitentiæ ſacramentum. Horum videris complures bis, ter, aut ſæpiùs in hebdomadà, ſemper accuſantes eaſdem paſſionum inordinationes, quæ tamen poſt plura etiam luſtra ſemper inſurgunt inordinatiores. Id ſanè ex culpâ pœnitentis, ſed cui Confeſſor deberet mederi; & propterea multi ſuſpicantur de hujuſmodi confeſſionibus, ex quibus nulla, vel minima emendatio apparet de peccatis venialibus, quæ repetimus tàm frequentèr. Sed quomodo Medici officium exercebit Confeſſor circà hnjuſmodi peccata provenientia ex inordinatione paſſionum, ſi omninò ignorat ipſas paſſiones? *Vulnus, quod ignorat, medicina non curat*, ait Tridentinum ſeſs. 14. cap. 5., & morbum nequit tollere Medicus, qui neſcit radicem morbi.

2. Homo habet duplicem appetitum; intellectivum, qui dicitur voluntas, & ſequitur ad cognitionem intellectus, habetque actus enumeratos capite præcedenti: Alterum ſenſitivum, qui dicitur ſenſualitas, & movetur ad cognitionem ſenſitivam, cujus actus paulò poſt enumerabimus. Loquendo de peccatis mortalibus, homo ut plurimùm peccat per utrunque appetitum: fœmina v. g. repræſentatur homini, ex cujus imaginatione, conſurgit delectatio, ſeù complacentia in appetitu ſenſitivo; quà imaginatione, & delectatione per intellectum repræſentatà voluntati; hæc

etiam

etiam vult utramque; & ita committitur peccatum. Idem dic de reliquis peccatis; nàm ordinariè committuntur, quia appetitus ſenſitivus movetur ergà ſuum bonum, & voluntas, quæ eſt domina, deberetque moderari hos motus ſenſitivi appetitus juxtà dictamen rationis, non ſe opponit motui ſenſualitatis iis modis, quibus tenetur; & ita ſerva prævalet in dominam, concupiſcentia trahit voluntatem; Non tamen omne peccatum ſemper contingit hoc modo. Sæpè, antequam exurgat motus concupiſcentiæ, ipſa voluntas excitat concupiſcentiam, ſeù ſenſualitatem: ſæpè etiam peccat homo circà ea, quæ non poſſunt appeti motu ſenſualitatis, ut qui diſcredit Deo &c. Hæc autem peccata, quæ contingunt per motionem primam voluntatis, ex ſuo genere ſunt graviſſima.

3. Appetitus ſenſitivus habet duas potentias: altera dicitur Concupiſcibilis, & altera Iraſcibilis: Per Concupiſcibilem fertur in bonum ſibi conveniens, vel utile, vel delectabile (bonum, ut honeſtum, eſt objectum voluntatis) vel fugit à malo. Per Iraſcibilem fertur ad vincendas difficultates, quæ ſibi occurrunt, pro conſecutione talis boni, vel ad ſuperandas difficultates, quæ occurrunt in evitando malo imminenti.

4. Actus appetitui ſenſitivo competentes quoad utramque potentiam vocantur paſſiones, quia fiunt cum aliquà immutatione corporis: & id patet: nàm etiam in facie cognoſcitur per alteratio-

nem, an quis gaudeat, an timeat, an deſperet, an ſit iratus &c. Sunt undecim hæ paſſiones: Amor, qui eſt ſimplex complacentia, Abominatio, quæ etiam dicitur Odium, & eſt ſimplex diſplicentia, Deſiderium, quod eſt actus efficax tendens in opus: Fuga, ſeù Odium, quod eſt deſiderium mali, Gaudium, quod eſt Delectatio in bono poſſeſſo, & Triſtitia, quæ eſt diſplicentia de malo pręſenti, quod habemus, Spes, quæ firmat appetitum in eo, quod deſideramus ad illud conſequendum, contrà difficultates, quas patimur in ejus conſecutione: Deſperatio, quæ eſt deſtitutio appetitus conſequendi bonum, ex eo quod apprehendimus non poſſe nos ſuperare difficultates occurrentes in ejus conſecutione, per quod etiam deſiſtimus à deſiderando, quia non ampliùs nobis apparet conſequibile: Timor in nobis oritur, cùm videmus imminere malum, quod difficilè poſſumus evitare. Ad hunc timorem facillimè ſequitur deſperatio: Audacia ſequitur ad ſpem: quando enim ſperamus conſequi aliquod bonum, eſto mala, ſeù difficultates nobis impediant ejus conſecutionem, animamur ad vincenda illa mala, ſeù difficultates; & hæc animatio dicitur Audacia: Tandèm Ira eſt appetitus vindictæ: cum homo triſtatus eſt ob malum ſibi illatum, & ſperat illud vindicare, reſtituendo nocenti; quod tenet convenire, ut nocens habeat malum pro malo, tùnc inſurgit in appetitu Iraſcibili paſſio hæc Iræ, quà appetit vindicare.

4. Sex

5. *S*ex primæ pertinent ad Concupiſcibilem: quinque ultimæ ad Iraſcibilem: Et hoc ordine procedunt etiam in brutis, cum quibus illas homo habet communes: Quoad bonum, imaginativa repræſentat talem cibum eſſe ſaporoſum, & complacet ſibi in ſapore imaginato: progreditur imaginans ſibi convenire talem cibum, & deſiderat: ſed hìc repræſentatur difficultas in obtinendo illo, quare firmat ſe per ſpem, qnæ movet ad Audaciam, ut, ſcilicet, in opere aggrediamur ſuperare difficultates, ex quarum apprehenſione priùs per ſpem firmaveramus nos in deſiderio illius conſequendi: & quia imaginamur Petrum habentem in ſuà manu cibum, nobis injuſtè opponi à tradendum, excitamus iram contrà Petrum, appetentes vindicari de injuſtà parvipenſione, quam habet de nobis: Porrò his obſtaculis remotis, habito jàm cibo, gaudemus iilum comedendo. Semper igitùr incipit operari Concupiſcibilis: Ubi opus eſt, mediat Iraſcibilis, & ſemper terminat Concupiſcibilis. Si difficultates apprehendantur vix ſuperabiles, poſt deſiderium ſequitur timor de illis ſuperandis; & tandèm ubi apprehenduntur inſuperabiles, ſequitur deſperatio. Ad apprehenſionem mali ſequitur Abominatio, ſeù diſplicentia; & ſi iterùm imaginemur poſſe nobis advenire, ſequitur Odium, ſeù Fuga: quòd ſi videatur difficilè vitari poſſe, ſequitur timor: ubi verò nobis advenit malum, ſequitur Triſtitia: quare pariformitèr incipit operari Concupiſcibilis: ubi

opus eſt, mediat Iraſcibilis, & terminat Concupiſcibilis.

6. Undecim hæ paſſiones de ſe non ſunt peccata; ſed imò Deus inſerit homini, ut illis adjuvetur ad conſequendum bonum honeſtum: Timor gehennæ retrahit à multis exceſſibus, & inducit remotè ad charitatem: Audacia, & Ira competunt viro forti, ex S. Thomâ 2. 2. qu. 123. a. 3. & 10. Duplicitèr poſſunt eſſe malæ: primò: ſi excitentur voluntariè paſſiones iſtæ circà objectum aliàs prohibitum: ſecundò: ſi circà objectum licitum excitentur inordinatè; & Ira, quæ ponitur vitium Capitale, non eſt ipſa paſſio Irę ſecundùm ſe, ſed ut eſt inordinata.

7. Multi decipiuntur credentes non eſſe peccatum mortale quidquid provenit ex paſſione iræ. maledicentias, imprecationes, blaſphemias, etiam hæreticales: Hìnc vulgus innumerum perſeverat in peccatis mortalibus: confitentur equidem ſe hujuſmodi maledicentias &c. protuliſſe ex animo, ſed ex animo irato: Ubi autem Confeſſarius imperitus intelligit, ſtatìm eximit ab omni culpà mortali. Præparans ſe ad confeſſiones ſciat ex S. Thomâ 1. 2. q. 77. præſertim a. 7. quòd omnis paſſio poteſt prævenire rationem, quoad ipſum actum paſſionis, v. g. quoad ipſam iram, ſed non quoad actus aliarum potentiarum, qui excitantur per iram. Id totum paucis verbis explicari nequit meliùs, quàm adducendo doctrinam ejuſdem ex 2. 2. q. 13. a. 2. ad 3. ubi loquitur de blaſphemià, & ait:

& ait: *Blaſphemia poteſt abſque deliberatione, ex ſurreptione procedere dupliciter: Uno modo, quòd aliquis non advertat hoc, quod dicit eſſe blaſphemiam: quod poteſt contingere, cum aliquis ſubitò ex aliquâ paſſione in verba imaginata prorumpit, quorum ſignificationem uon conſiderat; & tùnc eſt peccatum veniale. Alio modo, quando advertit hoc eſſe blaſphemiam, conſiderans ſignificata verborum; & tùnc non excuſatur à peccato mortali, ſicut nec ille, qui ex ſubito motu iræ aliquem occidit juxtà ſe ſedentem.* Quæ multò magis locum habent in maledicentiis, & imprecationibus matrum ergà filios &c. ex animo jactis pro illo inſtanti iræ: nàm maledicentia ex animo jacta, eſt maledicentia volita per voluntatem, & conſequentèr priùs conſiderata per intellectũ: quare totiès mortalitèr peccant, quotiès maledicunt ex animo;

8. Confeſſor advertat has undecim paſſiones eſſe genera, non ſpecies: quare quando in illis eſt peccatum mortale, non ſufficit Pœnitenti ſe accuſare, quòd proruperit in odinm, in iram &c. ſed debet ulteriùs explicare, quod malum voluerit per odium, & quomodo, an, ſcilicèt, complacendo, vel deſiderando &c. ut dictum eſt c.31.n.2. Porrò circà pœnitentes timoratos, qui frequentant hoc ſacramentum ſine peccatis mortalibus, maximè attendat, ut, quantùm fieri poteſt, moderentur paulatìm ſuas paſſiones: ut id conſequantur, proponet duplex medium: primò: ut in omnibus conſiderent finem, & ita aſſument paſſio-

nes v. g. iram, quantùm eſt neceſſaria, ut cum fructu corrigant vitia: Idem dic de gaudio, ſeù delectatione in cibo, potu, & reliquis actibus pertinentibus ad propagationem ſpeciei, ut curent nihil ampliùs delectationis quærere, quàm quod confert ad fines talium actuum: ſecundò: quia difficillimum eſt, ut in hujuſmodi actibus exercendis, ita ratio moderetur appetitum ſenſitivum, ut hic neque deficiat, neque excedat in iraſcendo &c. optimum erit conſulere prædictis pœnitentibus, quòd, ubi paſſio concurrit ad aliquam operationem, ſe accuſent in fine confeſſionis ex corde, de inordinatione paſſionis: v. g. pater, & mater debent iraſci contrà filium delinquentem; ſe accuſent veniam petentes à Deo, ſi fortè defecerint, vel exceſſerint in irà. Hoc eſt remedium efficax ad paſſiones magis, ac magis moderandas: nam duo concurrunt: primò: noſtra humilitas: ſecundò: meritum Chriſti applicatum per ſacramentum, quod inſtitutum eſt in remedium noſtræ infirmitatis; & exceſſus, vel paſſionis defectus in hujuſmodi caſibus provenit ex infirmitate.

CAPUT XXXIII.

De principiis bonorum Actuum.

1. EQuidem finis principalior hujus operis eſt *diſcernere lepram a leprâ*, hoc eſt, inſtruere præparantem ſe ad confeſſiones

de

de diſtinctione peccatorum , ut in Confeſſionali ritè poſſit exercere triplex illud officium Judicis, Medici, & Doctoris. Sed, quia unius oppoſiti nequit haberi perfecta cognitio, niſi, ſaltèm imperfectè, cognoſcatur aliud oppoſitum, ideò, ubi agitur de peccatis, & vitiis, præparans ſe ad confeſſiones, etiam aliqualitèr debet inſtrui de bonitate actuum, & de virtutibus. S. Thomas poſtquam egit primò de actibus appetitus intellectivi, quos dedimus cap. 31. & de actibus appetitus ſenſitivi, quos dedimus c. 32 procedit ad agendum de principiis intrinſecis actuum, & bonorum, & malorum: Diſtinguit principia intrinſeca ab extrinſecis: quia enim actus noſtri appetitus ſunt vitales, manent in ipſo operante: Igitur principium intrinſecum apud Angelicum eſt, quod recipit ipſam operationem: quare appetitus ipſe dicitur principium intrinſecum, & quidquid concurrit ad operationem, ut forma ipſius appetitus: Principium verò extrinſecum dicitur omne principium, quod ab appetitu diſtinctum concurrit ad operationem, eſtò imprimat aliquid in ipſo appetitu, ut eſt Deus, qui aliàs in appetitu infundit gratiam actualem auxiliantem &c. De potentiis appetitivis tractaverat ſufficientèr S. Doctor in 1. p. q. 70. ad 74. cum in earum conſideratione nihil occurrat ſpeciale pro Confeſſario, brevitatis gratià nihil circà illas attingam: qui pleniùs inſtrui cuperet, videat Sanctum in prædictis locis. Hìc autem agit de habitibus in genere, qui potentias in-

formant à q.49.ad 54., ſive concurrant ad bonum, ſive ad malum; & à 56.ad 71. de habitibus bonis cum aliquibus eorum actibus ſpecialibus. At fortè facilius evadet præparanti ſe ad confeſſiones, ſi in hoc capite breviter concludatur, quidquid ſpectat ad principia bonarum operationum, phyſicè operantia, ſive ſit ipſe Deus per ſuam gratiam, ſive voluntas ipſa per ſuos habitus.

2. Voluntas Juſti, quando operatur bonum, & movet ſe ipſam ad tale bonum, & movetur etiam à Deo ad illud: quare debet perfici per duplicem habitum. Alter dicitur virtus, & alter dicitur Donum Spiritus Sancti. Virtutes omnes Morales reducuntur ad ſeptem, quarum tres ſunt Theologicæ, quatuor Cardinales: Etiam ſeptem ſunt dona Spiritus Sancti. De utriſque videnda eſt *Inſtructio pro ordinandis* c.12. quoad univerſalem quandam intelligentiam: quæ verò perfectiùs de illis debet ſcire præparans ſe ad confeſſiones, dicentur ſuis locis de qualibet virtute in particulari, & dono eidem correſpondente. Virtutes Cardinales aliæ ſunt acquiſitæ, & aliæ infuſæ: dicuntur acquiſitæ, quæ nos diſponunt ad ſuos actus naturales: infuſæ verò, quæ nos diſponunt ad actus ſupernaturales earũdem virtutum: Theologicę Virtutes, & Dona ſunt ſolùm ſupernaturales, quia omnes ſequuntur ad fidem, quæ eſt principium ſupernaturalitatis. Tàm virtutes, quàm Dona ſunt invicèm connexa intèr ſe, & cum charitate, ut nequeat haberi perfecta ex omni parte una Virtus,

tus, & Donum, niſi habeantur omnes, & maximè Charitas: quare in peccatore nulla virtus, eſt ex omni parte perfecta; ſed, ſi habet aliquem habitum inclinantem ad actus virtuoſos, ille habitus in ratione virtutis, nullatenùs eſt omni ex parte perfectus: cum hoc tamen ſtat, quod eliciat aliquos actus verè virtuoſos: nàm actuum verè virtuoſorum alii ſunt perfecti, & alii imperfecti. Primi exigunt procedere ab habitu virtutis: ſecundi autem præcedunt, veluti diſpoſitio, ad introducendam virtutem: Sicut ignis habet producere calorem: ſed alius eſt calor perfectus, & alius eſt imperfectus: Octavus gradus eſt perfectus, & iſte, ſemper æxiſtit cum formà ignis: cœteri ſunt imperfecti, qui non ſemper exigunt eſſe cùm ipsà formà ignis, ſed præcedunt tanquam diſpoſitiones: nihilominùs ſunt verus calor, eſto ſint imperfecti.

3. Etiam in lineà donorum Spiritus Sancti reperio actus imperfectos; & perfectos; ne videar ſine fundamento ponere hanc diſtinctionem, legatur S. Thomas 2. 2. q. 8. a. 5. ubi ait, quod *qui nondùm conſecutus eſt donum* Intellectus, tamen *ex illuſtratione Spiritus Sancti alia quædam præambula cognoſcit*. Ad 1. addit Auguſtinum aliquando nomine doni Intellectus, accepiſſe quamcumque *illuſtrationem intellectualem, quæ tamen non pertingit ad perfectam doni rationem*. Et hi actus in lineà donorum imperfecti reperiuntur etiam in peccatore. Porrò actus perfecti Donorum ſunt in duplici genere: nàm alii ſunt perfectiſſimi, & alii minùs perfecti.

ſecti. In hoc ſecundo genere ſunt duodecim fructus Spiritus Sancti, & in primo ſunt octo Beatitudines, & actiones, quas vocant Virtutis Heroicæ. Notitia ſuperficialis utrorumque data eſt in *Inſtructione pro ordinandis* c.12. n. 7. & 8. Præparans ſe ad confeſſiones, qui velit de illis pleniùs inſtrui, legat S. Thomam 1. 2. q. 69. & 70.

4. Principium extrinſecum concurrens phyſicè cum voluntate ad ejus operationes, eſt Deus per ſuam gratiam. De hac gratià plenè S. Thomas 1. 2. à q. 109. ad finem: Gratiæ neceſſitatam ut intelligat præparans ſe ad confeſſiones, habeat ante oculos doctrinam univerſaliorem Catechiſmi Romani 1. p. c. 2. n. 22. ubi dicitur: *Non ſolùm Deus univerſa, quæ ſunt, providentià ſuà tuetur, atque adminiſtrat: verùm etiam, quæ moventur, & agunt aliquid, intimà virtute ad motum, atque actionem ita impellit, ut, quamvis ſecundarum cauſarum efficientiam non impediat, præveniat tamen, cùm ejus occultiſſima vis ad ſingula pertineat; & quemadmodum Sapiens teſtatur* Sap. 8. Attingit à fine uſque ad finem fortitèr, & diſponit omnia ſuavitèr. *Quare ab Apoſtolo* Act. 17. *dictum eſt, cùm apud Athenienſes annunciaret Deum, quem ignorantes colebant*: Non longè eſt ab unoquoque noſtrum: in ipſo enim vivimus, & movemur, & ſumus. *Atque hæc* &c. Id verò pridem exemplo mirabilitèr explicuerat S. Thomas q. 3. de pot. a. 7. ad 7. Artifex enim ſecuri dat primò eſſe, ut ſit ſecuris: ſecundò conſervat eſſe ſecuri, non deſtruendo illam: tertiò

dat

dat virtutem ſecuri, acuendo illam, ſed eſtò ſit perfectiſſima in his tribus, nunquam tamen actu ſcindet, niſi actu artifex illam moveat ad ſcindendum. Ita ſemper ſe habet cauſa univerſalis, reſpectu particularis, & maximè prima reſpectu ſecundæ, ſcilicet, Deus.

5. Scio, quod præparans ſe ad confeſſiones non facilè percipiet hanc doctrinam reſpectu cauſarum contingentium, de quibus non omninò adæquatum exemplum reperitur extrà Deum: nihilominùs debet ſupponere duo certiſſima: primò Artifex tollens, velut ab otioſitate ſecurim, & per impulſum movens illam ad ſcindendum, nihil virtutis, quam priùs habebat, tollit ſecuri; & ſi ex utrâque parte erat acuta, ita ut ex utrâque poſſet ſcindere, artifex imprimens illi motum ad ſcindendum ex hac parte, nihil pœnitùs acuminis tollit ex alterâ parte, ſed ſolùm iſtam movet: uno verbo dat iſti operationem, ſed nihil virtutis, aut potentiæ ad ſcindendum tollit alteri: Eodem modo Deus movens cauſam contingentem ad hanc operationem, dat illi ſolùm talem operationem determinatam, ſed nihil virtutis, aut potentiæ tollit cauſæ contingenti ad aliam operationem; & conſequentèr adhùc ipſa operatio eſt contingens, quia procedens à causà illam ita operante, ut cum illà operatione actuali conjungat potentiam, & virtutem ad aliam, quæ ſi per motum, quo Deus movet ad talem operationem non tollitur, profectò remanet: ſecundò, ut melius id percipiat, notet

pri-

primum principium, quod traditur in Summulis: *Concluſio ſequitur debiliorem partem*; & quia operatio procedens à causà primà, Deo, ſimul & ſecundà, eſt veluti concluſio, talis operatio debet ſequi cauſam particularem, & contingentem, ut ſit particularis, & contingens: Ratio deſumitur ex alio principio æquè certo: Effectus nequit eſſe perfectior ſuis cauſis: cum igitur omnis ratio formalis reperta in effectu, procedat indiviſibilitèr à duabus illis cauſis, ſi haberet neceſſitatem à primà, & non contingentiam à ſecundà; cum hæc neceſſitas in effectu, tribuenda ſit utrique cauſę, jàm effectus eſſet perfectior ſuà causà.

6. Hæc omnia deducuntur ex principiis naturalibus; cæterùm præparans ſe ad confeſſiones ulteriùs ex fide ſupponet per Adæ peccatum fuiſſe multùm debilitatas hominis potentias ad bonum, ita quod amiſit primò amorem naturalem, Dei finis ultimi; & ſcimus, quòd ab intentione finis regulatur electio mediorum: ſecundò incurrit in intellectu ignorantiam, in voluntate malitiam, in Iraſcibili infirmitatem, in Concupiſcibili concupiſcentiam. S. Thomas 1. 2. q. 85. a. 3. Vide c. 3. n. 11. Ita vulneratus homo remanſit in bonum quaſi ſecuris, cui multum eſt diminutum de acie; & ſicut hæc talitèr relicta; ut actu ſcindat, duobus indiget, primò, quod reddatur acies, ſeù vis ad ſcindendum, ſecundò quod actu moveatur ad ſcindendum; ita homo, ut operetur bonum, indiget duobus, primò: quod per auxilium gratiæ confor-

ten-

tentur vires debilitatę per peccatum:ſecundò:quòd tali auxilio confortatæ moveantur ad operandum per aliud auxilium gratiæ; & quidèm intellectus contrà ignorantiam, ad cognoſcendum verum, confortatur principalitèr lumine fidei, doniſque fidei correſpondentibus, ſive ſint actus perfecti, ſive imperfecti; ſed ubi ad cognoſcendum adſit hæc gratia in intellectu, non per hoc eſt confortatus in voluntate ad bonum: Patet exemplo infirmi duabus infirmitatibus, nempè, in oculis, & in pedibus: Illum perfectiſſimè ſanavit Medicus in oculis, fecitque videre medicinam in angulo cubiculi, efficaciſſimam ad ſtatìm ſanandos pedes. Eſtò ìd multùm adjuvet, quòd infirmus cognoſcat virtutem medicinę, tamen non ſufficit, ut convaleſcat, niſi ſublatum in humeros Medicus ducat ad ipſam medicinam. Id innuere volens Tridentinum ſeſs. 6. can. 4. dixit *liberum hominis arbitrium à Deo motum, & excitatum* &c. volens & excitationem, quà illuminamur, & præterea motionem, quà illuminati movemur. Porrò ſunt varia genera gratiarum, de quibus, ut dictum eſt, ſi velit pleniùs inſtrui præparans ſe ad confeſſiones, conſulat loco prædicto S. Thomam. Et de gratiis gratis datis 2. 2. à q. 171. ad 179. quà doctrinà maximè indiget Confeſſor dirigens animas perfectiores ſimùl cum damnatione propoſitionum Michaelis de Molinos.

CA-

CAPUT XXXIV.

Quid circà peccatum in genere debeat particulariter addiſcere præparans ſe ad Confeſſiones.

1. SAnctus Thomas poſtquam egit de actibus virtutum, ejuſque principiis intrinſecis, a q. 71. ad 89. pleniſſimè agit de peccato, ejuſque principiis, adeò ut perfectus Theologus nihil ulteriùs poſſit deſiderare ad totalem peccati notitiam. Quia tamen hoc opus eò ſolùm tendit, ut inſtruat Confeſſorem ordinarium, ut ſciat, quæ ſpectant ad exercendum ritè ſuum triplex munus Judicis, Doctoris, ac Medici, ſecundum quod exercent in aliis negotiis ordinarii Judices, Medici, & Doctores, ideò ex theſauro Angelico ſolùm ſeligentur, quæ tenetur ſcire Confeſſor ordinarius. Rei cujuslibet agnoſcenda eſt ſaltèm craſsâ Minervâ, & eſſentia, & accidentia; quare cùm peccata ſint materia remota, circà quam ſuum triplex officium Confeſſor exercet, debebit ſcire peccati eſſentiam, ſeù ſpeciem, ac numerum, & peccati accidentia, ſeù circumſtantias, quas peccati accidentia vocat S. Thomas 1. 2. q. 21. a. 10. præſertim ad 2. Quæ omnia, ut quantùm fieri poteſt, clariſſimè proponantur, ſciendum, quòd, quę conveniunt univocè ſub uno nomine, priùs definiun-

niuntur, deinde dividuntur; at quæ conveniunt analogicè, ut peccatum ex S. Thomâ q. 88. a. 11. ad 1., priùs dividuntur, deinde definiuntur; quare.

2. D. Detur diſtinctio peccatorum?

M. Peccatum aliud eſt originale: aliud actuale: De originali dictum eſt in *Inſtructione pro ordinandis* c. 12. n. 11. & c. 41. à n. 4. datæ ſunt Scripturæ authoritates à Tridentino primùm adductæ, ut Miſſionarii hæreticis probent dari hoc originale peccatum: S. Th. à q. 81. ad 84. & 4. contrà Gentes c. 50. 51. 52.

3. D. Quotuplex eſt peccatum actuale?

M. Peccatum actuale primò dividitur in capitale, & non capitale: Capitalia peccata dicuntur, quæ ſunt caput, ſeù origo, undè alia proveniant. S. Thomas q. 84. a. 3. & ſunt ſeptem data in *Inſtructione pro ordinandis* c. 12. n. 13. & ſeqq. quorum tria de naturâ ſuâ non ſunt mortalia, nempè, Avaritia, Gula, & Ira. S. Thomas a. 4. de quorum ſingulis dicetur ſuo loco, cum agemus de virtutibus, quibus opponuntur: ſecundò: peccatum aliud eſt ſpirituale, aliud carnale: Carnale perficitur, ſeù completur in delectatione guſtus, & tactus: ſpirituale verò in aliis delectationibus. S. Thomas q. 72. a. 2. Tertiò: aliud eſt peccatum in Deum, aliud in ſe ipſum, aliud in proximum. Licèt omnia peccata ſint in Deum, dicimur tamen ſpecialitèr peccare in Deum, quando peccamus in his, quæ ratio dictat deberi ſoli Deo, ut quando peccamus contrà virtutes Theologicas, vel contrà

vir-

virtutem Latriæ: dicimur peccare in nos ipſos, quando peccamus in his, quæ ratio dictat deberi nobis, ut quando peccamus gulà, &c. dicimur peccare in proximum, quando peccamus in his, quę ratio dictat deberi proximo, ut quando lædimus juſtitiam. S. Thomas q.72. a.4. Quartô: peccatum aliud eſt commiſſionis, aliud omiſſionis: Peccatum commiſſionis eſt contrà præceptum negativum: quare furtum eſt peccatum commiſſionis, quia eſt contrà præceptum negativum, ſeù prohibens furari: Peccatum omiſſionis eſt contrà præceptum poſitivum: quare omiſſio ſacri in die feſto eſt peccatum omiſſionis, quia eſt contrà præceptum poſitivum, ſeù præcipiens auditionem ſacri. S.Thomas a.6. Quintò: diſtinguitur peccatum cordis, oris, & operis. S. Thomas a.7. apud quem videbis alias diſtinctiones peccatorum, ſed pro quanto neceſſarium eſt pręparanti ſe ad confeſſiones, reducuntur ad iſtas, vel ad diſtinctionem peccati venialis, & mortalis, de quà n. ſequenti. Porrò Confeſſor curabit, ut in cònfeſſione pœnitens explicet has differentias, ubi agitur de mortalibus: nèc enim ſufficientèr ſe accuſat dicendo, v.g. *Peccavi gravitèr contrà charitatem proximi*, ſed debet addere, nùm læſerit proximum peccato omiſſionis, negando illi ſigna benevolentiæ poſitivè præcepta, vèl peccato commiſſionis, operando contrà præceptum negativum prohibens odium &c. Similitèr debet explicare, nùm odium fuerit tantùm in corde, vel addita fuerint verba indicativa

odii,

odii, vel tandèm deventum fuerit ad actus externos odii. Porrò prædictæ peccatorum differentiæ inveniuntur ęquè in peccato mortali,ac in veniali.

4. D. Imple promiſſum factum dandi diſtinctionem peccati venialis, & mortalis?

M. Sextò: peccatum dividitur in mortale, & veniale: Mortale eſt dictum, factum, vel concupitum contrà legem æternam Dei: Venialè eſt dictum, factum, vel concupitum præter legem æternam Dei:S.Th.q.71.a.6.additis,quę habet q.88.a.1. ad 1. Illud propriè dicitur cõtrà legem,quod eſt cõtrà finem legis:Porrò 1. Tim.1. *Finis præcepti*, ſeù legis, *eſt charitas*: quare propriè peccatum mortale eſt contrà legem, quia deſtruit charitatem: Veniale verò dicitur prætèr legem, quia non deſtruit charitatem.

5. D. Ex S. Thomâ 1. 2. q. 96. a. 4. leges humanæ obligant in conſcientià, & præſertìm præcepta obligant ſub mortali ex 2.2.q.186.a.9. ad 2. quare videtur dari peccatum mortale, quod tamen non eſt contrà legem æternam?

M. Ex eodem 1. 2. q. 95. art. 2. omnis lex humana juſta (& ſolùm juſta obligat in conſcientià) derivatur à naturali, quam Deus indidit in corde hominum, ut imaginem particularem ſuæ legis æternæ univerſalis: ergo ſicut offendit Principem, qui offendit imaginem Principis, ita offendit legem æternam, qui offendit imaginem legis æternæ. Vide rationem adductam pro damnatione peccati Philoſophici c. 28. n. 2.

6. D. Quædam peccata dicuntur mortalia ex genere ſuo, & quædam ex genere ſuo non ſunt mortalia; vellem ſcire, quà regulà poſſim diſcernere hanc differentiam?

M. Duplici regulà poteris id diſcernere: prima eſt digna Theologo; quia univerſalis: Dictum eſt numero præcedenti peccatum mortale eſſe contrà finem legis, ſeù contrà charitatem: quare Theologus videns peccatum aliquod habere de naturà ſuà oppoſitionem cum charitate, vel cum mediis neceſſariis ad conſervandam charitatem, judicabit illud eſſe de naturà ſuà mortale. Secunda regula magis infigetur memoriæ Confeſſoris ordinarii: videbit primò, quænam virtutes obligent nos de naturà ſuà ad ſuos actus ſub mortali; & deinde judicabit peccata illis oppoſita de naturà ſuà eſſe mortalia. Sed quia homo faciliùs percipit res in particulari, quàm in univerſali, ſciat in ſuà 2.2. S. Thomam examinare trigintà octo virtutes, quarum quatuordecim ſub mortali nos obligant ad ſuos actus, nempè, Fides, Spes, Charitas, Juſtitia commutativa, Juſtitia Diſtributiva, Juſtitia legalis, Juſtitia Vindicativa in Superiore, Religio, Pietas, Obedientia, Obſervantia, quæ dat obſequium debitum Superioribus, Sobrietas, Caſtitas, & Humilitas. Reliquæ non obligant de naturà ſuà ſub mortali. Prudentia v. g. determinat media ad conſequendum, vel conſervandum finem charitatis, & quia non omne medium eſt omninò neceſſarium, ſed aliquod eſt ad meliùs

ſeù

ſeù perfectiùs conſervare charitatem, ideò de naturà ſuà non obligat ſub mortali, ſed, ſolùm quando medium eſt tale, ut ſine eo non poſſet haberi charitas. Igitur peccata prudentiæ oppoſita de naturà ſuà non ſunt mortalia. Similitèr liberalitas non obligat nos ſub mortali, quia poſſumus habere charitatem ergà proximum, etiamſi non ſimus liberales, dummodò exerceamus charitatem in caſibus particularibus, quando proximus eſt in extremà neceſſitate, aut gravi, vel habemus ſuperflua; quod autem obligat nos tantùm in caſibus particularibus, non obligat nos de naturâ ſuâ, & per conſequens peccata liberalitati oppoſita, de naturà ſuà non erunt mortalia. In *Inſtructione pro ordinandis* c. 40. n. 27. enumeravi ſingulas ſpecies peccatorum ſingulis quatuordecim prędictis virrutibus oppoſitas, ut novus Sacerdos memorię facilè commendaret, quæ peccata de naturà ſuà ſint mortalia; cæterùm hìc non eſt neceſſe illa repetere, quia de ſingulis agetur ſuo loco.

7. D. Plurlès dictum eſt, quod verba Ritualis *diſcernens inter lepram, & lepram*, important, ut Confeſſor ſciat diſtinctionem ſpecificam, & numericam peccatorum; quà ergo regulà uti debeo ad dignoſcendam hanc diſtinctionem?

M. In praxi hoc eſt præcipuum munus Confeſſarii, quà Judex eſt, ut à pœnitente faciat explicari ſpeciem, numerum, & circumſtantias explicatu neceſſarias peccatorum, juxtà Rituale ad-

ductum c. 7. n. 19. Sed in ſubſequentibus agetur de circumſtantiis, quæ ſunt accidentia, & de individuatione, ſeù numero; in præſenti danda eſt regula, ut cognoſcatur eſſentia (quæ eſt fundamentum cæterorum) ſeù ſpecies. Igitur præparans ſe ad confeſſiones utetur duabus regulis, quæ tamen in idem recidunt: primò: peccata ſunt diverſa ſpecie, quæ habent diverſum formale objectum; quæ eſt regula generalis ad diſtinguendum omnem actum. S. Thomas 1. p. q. 77. a. 3. Alia regula pro diſtinguendà particularitèr ſpecie peccatorum, eſt hujuſmodi: *Tùnc peccata diſtinguuntur ſpecie, quando opponuntur diverſis virtutibus, vel eidem virtuti per exceſſum, & defectum*. Ita odium, & furtum diſtinguuntur ſpecie, quia primum opponitur charitati: ſecundum opponitur juſtitię: Eſtò eidem liberalitati oppoſita prodigalitas, & avaritia, diſtinguuntur ſpecie, quia prima excedit in dando, ſecunda deficit: Furtum, & homicidium, licèt oppoſita eidem juſtitiæ commutativę, diſtinguuntur ſpecie, quia homicidium tollit vitam, quæ eſt bonum ſuperioris ordinis omni bono fortunæ. Idem dic de reliquis. Confeſſarius igitur à Pœnitente audiens, quòd peccavit contrà virtutem aliquam, ulteriùs inquirat ſpeciem, quia plura ſunt peccata ſpecie diverſa contrà eandem virtutem. S. Thomas 1. 2. q. 72. a. 8. Hæc regula duplex in rei veritate non ſolùm inſeruit ad diſtinguendas ſpecies peccatorum mortalium, ſed etiam venialium ad invicem.

8. D.Plu-

8. D. Plura inferiùs aſſignabis peccata contrà dona Spiritus Sancti: nam dices c.35. n. 18. Ignorantiam opponi dono Scientiæ. Par.2. ſuo loco. Hebetudinem ſenſus, & Cæcitatem mentis opponi dono Sapientiæ. Propptereà videntur non ex ſolâ oppoſitione ad virtutes diſtingui peccata?

M. Optimè peccata diſtinguuntur ex oppoſitione ad virtutes; eſtò aſſignentur peccata contrà dona Spiritus Sancti, inter quæ computari debent blaſphemiæ in Spiritum Sanctum, de quibus dicetur Par.2. ſuo loco. Notandum ex S. Thomâ 2.2.q. 159. art. 2. ad 1. quòd dona Spiritus Sancti apud Theologos, in ſuo actu perfectiſſimo correſpondent virtuti Heroicę apud Philoſophos, quam etiam vocabant divinam, quia excedit modum, quo ſolent operari homines. Theologi quærunt, an virtus Heroica diſtinguatur ſpecie à communi. De hoc non curet Confeſſor: poteſt enim ſatisfacere ſuo muneri Judicis, eſtò ignoret prædictam diſtinctionem. Loquendo autem de peccatis oppoſitis virtuti Heroicæ, ſeù donis, illa erunt talia, quæ à Philoſophis dicuntur beſtialia, inhumana, & contrà naturam. Hujuſmodi eſt in Luxuriâ peccatum Antonomaſticè dictum *Contrà naturam*: Hujuſmodi ſunt blaſphemiæ in Spiritum Sanctum, quas inter S. Thomas enumerat obſtinationem; & deinde 2.2.q. 88. a. 6. ait obſtinationem eſſe circumſtantiam notabilitèr aggravantem. Quæſt. 159. a. 12. ad. 1. Crudelitatem enumerat inter peccata oppoſita donis. Omnia porrò hæc

peccata ſaltem mediatè opponuntur virtutibus. Et vel differant ſpecie, vel tantùm aggravent, Confeſſor curabit explicari ex ratione dandâ num. 20.

9. D. Quia diſcernere lepram à leprà non ſolùm importat agnoſcere ſpeciem, ſed etiam numerum peccatorum, ideò detur mihi regula, ut diſcernam, quomodò peccata diſtiguantur numero?

M. Confeſſor non debet curare unitatem, & diſtinctionem numericam peccatorum in genere phyſico, ſed in genere moris, ut ſunt peccata. Hinc ex S. Thomà 1. 2. q. 20. a. 6. plures actiones phyſicè (etiam ſpecie) diverſæ, erunt unum numero peccatum, ſi ad eundem finem ordinentur v. g. Petrus ut occidat hoſtem in mane, citiùs ſolitò in veſperi vadit dormitum, ſurgit, induit ſe, arripit enſem, exit domo, ambulat per compita, ut hoſtem inveniat: Equidem phyſicè ſunt plures actiones diverſæ ſpecie, ſed in genere moris, quia unus eſt omnium finis, unum ſunt numero peccatum. E contrà, ſi dum continuè ambulat, incipiat curſum, primò propter vanam gloriam: ſecundò propter gloriam Dei, tertiò ut furetur: una phyſicè actio erit primò peccatum veniale: ſecundò actus bonus: tertiò peccatum mortale, quia eſt ordinata in tres fines: Secundò: ſicut ex diverſitate objecti formalis deſumitur diſtinctio ſpecifica, & formalis, ita ex diverſitate objecti materialis deſumitur diſtinctio materialis, & nu-

merica

merica peccatorum. Id niſi maximè attendat Confeſſor, milliès exponet ſacramentum pœnitentiæ periculo nullitatis: etenim Philoſophus, etiam lumine naturali, agnovit, quod *Injuria eſt in injuriato*: quare ſi uno ictu duos occidam, uno verbo duobus detraham, vel duobus ſim ſcandalo, quanquàm una ſit actio, tot erunt peccata homicidii, detractionis, & ſcandali, quot ſunt offenſi; & tamen plures Confeſſarii à pœnitentibus non ſufficientèr explicantibus fortè negligunt petere numerum offenſorum, ex quo pendet cognoſcete quot numero peccata commiſerit. Tertiò: etiam diſtinguuntur, ſeù multiplicantur numero peccata ex diverſitate temporis, quo commiſſa fuerunt, ut ſi hodiè, & cràs percutio inimicum, erunt duo peccata numero diſtincta. Porrò totum hoc videtur provenire, quia tanta intercapedo temporis facit mutare intentionem, ſeù quòd non remaneat virtualitèr prima illa intentio, ſed interrumpatur per actus, qui mediant, moralitèr. Hìnc tempus illud faciet diſtinctionem numericam peccatorum, quod moralitèr cenſetur ſufficere ad variandam intentionem. Et hoc debet hìc, & nunc determinari judicio prudentum; & Confeſſor in praxi, ubi poteſt eſſe dubium, provideat ſecuritati conſcientiarum.

10. D. Explicata eſt ſufficienter pro quanto pertinet ad Confeſſorem ordinarium, & eſſentia, ſeù diſtinctio ſpecifica, & individuatio, ſeù diſtinctio numerica peccatorum: explicentur nùnc

 acci-

accidentia, ſeù circumſtantiæ.

M. Confeſſarius, quà Judex, debet etiam ſcire circumſtantias peccati; nàm, quod ait Rituale adductum c. 7. n. 19. *Si Pœnitens ... circumſtantias peccatorum explicatu neceſſarias non expreſſerit, eum Sacerdos prudentèr interroget*; innuit officium Judicis, cujus eſt interrogare. De circumſtantiis actuum humanorum agit S. Thomas 1. 2. quæſt. 7. q. 18. a. 3. a. 10. & 11. & de circumſtantiis peccatorum q. 72. art. 9. q. 73. a. 3. & q. 88. a. 5. Porrò notandum, quòd accidentium aliqua verè ſunt in ſe talia, & aliqua ſunt in ſe ſubſtantiæ, ſed accidentia reſpectu ſubjecti, cui ſuperveniunt: albedo hominis v. g. in ſe verè eſt accidens: veſtis autem dicitur accidens reſpectu hominis, cui ſupervenit, ſeù accidit; cæterum in ſe eſt ſubſtantia; quæ applicando circumſtantiis peccatorum, aliæ ſunt verè accidentia, ita quòd cum actu conſtituant unicum peccatum: aliæ verò ſunt accidentia reſpectu iſtius actus, verè tamen in ſe habent rationem alterius peccati: primæ circumſtantiæ dicuntur aggravare, vel diminuere peccatum intrà eandem ſpeciem: ſecundæ verò dicuntur mutare, ſeù transferre ſpeciem peccati in aliam: Ut autem ſciamus, quando circumſtantiæ aggravent intrà eandem ſpeciem, & quando mutent ſpeciem, notanda eſt regula n. 7. tradita pro diſtinctione ſpecificà peccatorum: Ibi diximus peccata diſtingui ſpecie, ſi opponantur diverſis virtutibus, vel eidem virtuti per exceſſum, & defectum: ſi ergo

idem

idem actus phyſicus opponatur diverſis virtutibus, vel eidem per exceſſum, & defectum, erit in duplici ſpecie morali, eruntque duo peccata ſpecificè diſtincta: ſicut enim in uno actu dicuntur duo peccata numero diſtincta, ſi attingantur duo objecta materialia, ut firmatum eſt n. 9. ita, ſi uno actu attingantur duo objecta formalia, erunt duo peccata ſpecie diſtincta, & ita unum furtum rei ſacræ eſt duplex peccatum. Eodem modo ſi quis eodem actu furetur, & occidat, committit duplex peccatum contrà juſtitiam, quia ille actus eſt in duplici ſpecie.

11. D. Quæ ſunt circumſtantiæ peccatorum, ad quas præcipuè Confeſſor debet attendere?

M. Comprehenduntur illo verſu, quem 1. 2. q. 7. a. 3. recitat S. Thomas:

Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando.

cum hunc verſum vel pueri ferè decantent, gratior eſſe non potero præparanti ſe ad confeſſiones, quàm, ſi particularitèr explicem, quando circumſtantiæ in illo enumeratæ mutent ſpeciem: pro quo ante omnia ex n. 5. recolendæ ſunt quatuordecim virtutes, quæ nos obligant ſub mortali, ac differentia intèr præceptum negativum, & affirmativum, quòd illud obligat ſemper, & ad ſemper: iſtud ſemper, ſed non ad ſemper. Igitur.

12. Prima circumſtantia *Quis* importat perſonam peccantem, & perſonam, in quam peccatur. Circà peccantem mutabit ſpeciem, quando actus

uni-

univerſalitèr prohibitus ab unà virtute, ſpecialitèr prohibetur tali perſonæ per aliam virtutem, vel actus univerſalitèr hic, & nunc præceptus omittitur ab eo, qui hìc, & nùnc obligatur ad illum ex virtute: Hoc ſecundum dico quoad pręcepta affirmativa, quæ non obligant ad ſemper. Exemplo res erit clarior. Caſtitas univerſalitèr prohibet omne peccatum luxuriæ, & ſunt aliæ virtutes, quæ ſub alia ratione illud prohibent aliquibus perſonis ſpecialibus. Igitur quis peccet, primò conſiderandum eſt in omnibus peccatis contrà charitatem proximi; & debet conſiderari ſolùm quoad hæc duo; *ſi ſit conjunctus*; & *ſi ſit ſuperior*. tùnc enim quoad primum, illa peccata ſunt contrà Pietatem, & quoad ſecundum contrà obſervantiam; nec modò in peccatis contrariè oppoſitis, ſed etiam in peccato omiſſionis, ut ſi omittam ſubvenire patrem in extremà neceſſitate: ſecundò: ob eandem rationem utrumque eſt conſiderandum in juſtitià commutativà, ut ſi offendam patrem, vel Superiorem, vel Clericum juxtà c. *Si quis ſuadente* 17. q.4. tùnc enim, utpotè contrà Religionem, eſt ſacrilegium. Tertiò: in materià Caſtitatis, eſt conſiderandum, ſi ſit conjunctus, quia eſt contrà Pietatem: ſi ſit maritatus, vel ſub ejus cuſtodià ſit Virgo, quia utrumque eſt contrà Juſtitiam; ſi ſit voto adſtrictus, quia eſt contrà Religionem. Quis etiam ſit ille, in quem peccatur explicandum eſt in prædictis caſibus ob eaſdem rationes; & ſi contrà Caſtitatem ambo ſint maritati, tùnc erit du-

plex

plex numero peccatum in ſpecie adulterii:fit enim duplex injuriá: vir ſuæ uxori, & uxor ſuo marito.

13. Circumſtantia *quid* importat, quid ſequatur per ſe ex tali peccato. Scandalum poteſt ordinariè ſequi ad quodlibet peccatum exteriùs expreſſum; & conſequentèr hæc circumſtantia *quid* poteſt habere locum, ubi violatur quælibet ex prædictis quatuordecim virtutibus, etiam ubi violatur ipſa charitas: nàm v. g. qui omittit ſubvenire proximo in extremâ neceſſitate, ultrà peccatum omiſſionis contrà præceptum poſitivum eleemoſinæ, facit peccatum (ſi publicè omittat) de ſe ſcandaloſum, & inductivum ruinæ ſpiritualis proximi,contrà prę́ceptum negativum Charitatis; quare cum tali publicitate hoc peccatum habet duas malitias ſpecie diverſas, quia una eidem virtuti opponitur per exceſſum ſuprà aliam: inducere ad ruinam ſpiritualem eſt malum de ſe multò gravius, quàm non ſnſtentare vitam corporalem: quare in hoc caſu circumſtantia *quid* ponit peccatum in duplici ſpecie, totque numero peccata erunt,quot fuerint homines affecti ſcandalo. Alios malos eventus eſt opus conſiderare, præſertim in adulterio, ſi naſcantur filii, qui ſupponantur vero marito: etenim tùnc emergit damnum, & marito,& filiis legitimis:marito. nam educat filios alienos: legitimis autem, quorum hæreditas dividitur cum extraneis. Confeſſor in his caſibus interrogabit omnia, & imponet matri, ut de ſuo, vel de bonis adulteri alat filium illegitimum, cui

etiam

etiam conſulet ingredi Religionem tempore opportuno, ita quòd etiam cælet ſuam turpitudinem. Etiam erunt interrogandi pœnitentes hi, quando explicant expoſuiſſe filios in Hoſpitali an ſint pauperes. Hoſpitalia enim ſunt erecta pro pauperibus: quare ſi ſint divites, in conſcientià tenentur Hoſpitali de alimentis, licèt non exigantur ab Hoſpitalibus viâ juridicâ. Idem dic de infirmo habente competens patrimonium, & ex avaritiâ ſe conferens ad Hoſpitale in infirmitate.

14. Circumſtantia *Ubi* ſignificat locum, in quo committitur peccatum; Per conſtitutiones Eccleſiaſticas religio ſub mortali ſpecialitèr prohibet ſine debitis facultatibus extrahere delinquentes è loco ſacro, futari, rapere bona exteriora, vel inſultare alterius vitæ in loco ſacro; Religio etiam ſpecialitèr præcipit obſervantiam Caſtitatis in loco ſacro; Ubi Confeſſor audierit hujuſmodi peccata, prudentèr debebit interrogare circumſtantiam iſtam loci, ut quæ conſtituat illud peccatum etiam in ſpecie ſacrilegii. Ulteriùs ex circumſtantià *Ubi*, peccata contrà vitam proximi conſtituuntur in ſpecie contrà Virtntem Obſervantiæ Principi debitę, ſi offendatur proximus in ipſo Principis palatio, vel alio in loco, ratione cujus talis offenſio ſit crimen læſæ Majeſtatis.

15. Circumſtantia *quibus auxiliis* importat inſtrumenta, quibus utimur ad peccaıum, non quidem inſtrumenta phyſicè tantùm diverſa, ut ſi percutiam fuſte, vel enſe, ſed ſi ſint inſtrumen-

ta

ta moralitèr diverſa; Poſsũ uti homine tãquam inſtrumẽto in peccatis cõtrà ſingulas quatuordecim virtutes, ad diſſeminandam hæreſim v.g. ad inducendum in deſperationem alios, ad violandam fœminæ caſtitatem, ut ſeducatur &c. Poſſum uti dęmone, qnod eſt peccatum ſuperſtitionis religioni oppoſitum, & diſtinctum in varias ſpecies, ut ſuo loco dicetur. Poſſum uti, ſeù verius abuti ſacramentis; Peccatum paritèr oppoſitum Religioni, quod non habet nomen particulare; ſed vocatur ſacrilegium nomine ſui generis. Et ita interrogandus eſt prudentèr pœnitens, de ſingulis his, & aliis auxiliis, ſeù inſtrumentis, quæ hìc; & nùnc doctus Confeſſor agnoſcet, vel ſaltèm dubitabit poſſe conſtituere diverſitatem ſpecificam ex oppoſitione ad aliam virtutem; quæque cùm ſint infinita, & infinitè variabilia, non poſſunt hic ſingula emumerari.

16. Circumſtantia *Cur* denotat finem peccaminoſum, in quem dirigo aliud peccatum: Hæc etiam circumſtantia poteſt habere locum in peccatis contrà ſingulas quatuordecim virtutes: nam, eligere poſſum unum peccatum, ut medium ad aliud. Ita nonnulli amplectuntur hæreſim, ut libidini vacent: Alii furantur è terris Chriſtianorum, ut habeant, unde poſſint convolare ad partes infidelium pro hæreſi amplectendà &c.

17. Circumſtantia *Quomodo* importat qualitèr quis operetur, quali animo, an ex paſſione, an ex malitià, vel habitu, an intensè, an remiſsè &c.

Dica-

Dicamus etiam, quòd ad hanc circumſtantiam reducatur quantitas: nàm interroganti *qualis eſt injuria*, *qualis paſſio* &c. reſpondemus: *magna*, *vel parva*; eſtò philoſophicè, ac propriè loquendo quantitas ſit propria materiæ: qualitas verò propria formæ. Hæc circumſtantia ut explicata non habet mutare ſpeciem, ſed ſolùm aggravare intrà eandem ſpeciem: virtus enim, quæ prohibet abſolutè actum, prohibet ſimùl qualitatem, & quantitatem: qui enim tollit fundamentum, tollit multò magis, quæ ſolùm inniti poſſunt tali fundamento: & quando diximus peccata ſpecie diſtingui per exceſſum, & defectum, intelligitur exceſſus, & defectus ex parte objecti, non ex parte actus.

18. Circumſtantia *Quando* importat tempus, ut ſi quis in odio proximi duret per horam, vel per menſem &c. ſi peccatum committatur die feſtivo &c. Neque circumſtantia hæc mutat ſpeciem; quoad durationem actus valet eadem ratio, quæ in præcedenti: quoad tempus feſtivum nonnulli tenent quarto Decalogi præcepto cum operibus ſervilibus prohiberi ſimùl ſpecialitèr mortale peccatum; ſed communitèr nimis rigoroſa reputatur hæc opinio: cum tot peccata committantur in die feſto, nec Confeſſores, nec Pœnitentes etiam timorati, ſunt ſolliciti, ut explicent hanc circumſtantiam; & ratio eſt, quià tale præceptum formalitèr prohibet opera ſervilia, quæ ſervis propriè competunt per exercitium corporale, prop-

terèà

tereà ſi fur die feſto corporalitèr laboraret per horas, transferendo rem furto ablatam, peccaret duplex peccatum in confeſſione aperiendum.

19. Ex his ſeptem circumſtantiis, quæ transferunt peccatum in aliam ſpeciem, omninò ſunt aperiendæ in confeſſione. Tridentinum ita determinavit ſeſſ. 14. c. 5.

20. D. Tenemurnè in confeſſione aperire circumſtantias notabilitèr aggravantes, vel diminuentes intrà eandem ſpeciem?

D. Ex Catechiſmo adducto c. 6. n. 10. tenemur explicare quantitatem furti: ex 58. propoſitione Innocentii XI. tenemur explicare conſuetudinem peccati. Quià Sedes Apoſtolica nihil temerè definit, danda eſt ratio. Hæc autem utpotè univerſalis oſtendet generalitèr, quas circumſtantias teneamur aperire. Porrò illam non poteſt nos docere meliùs, quàm ipſa columna, & firmamentum veritatis, Eccleſia. Hæc in Tridentino ſeſſ. 14. c. 5. docet circumſtantias mutantes ſpeciem explicandas eſſe, quia *fieri nequit, ut de gravitate criminum rectè* Confeſſores *cenſere poſſint, & pœnam, quam oportet, imponere pœnitentibus pro illis*. Ponit concluſionem & tradit rationem. Concluſio eſt, quòd circumſtantiæ ſpeciem mutantes explicandę ſint: quare id eſt de fide, contrà hęreticos, qui negabant hoc præceptum. Circà circumſtantias notabilitèr aggravantes nihil definivit, quia controverſia erat inter Doctores Catholicos, conveneratque Synodus ad eliminandos errores Hæreticorum,

rum, non ad damnandas opiniones Catholicorum; tamen adduxit rationem, quæ mihi & aliis videtur generalitèr concludere pro omnibus circumſtantiis, etiam notabilitèr aggravantibus. Confeſſor enim has ignorans certè nequit judicare de gravitate criminum, nec imponere pœnitentiam convenientem. Furanti centum mille nummos imponenda eſt major pęnitentia, quàm furanti teſtonem: Ulteriùs furans teſtonem, ſi primâ vice promittat reſtituere, poteſt abſolvi ſtatim, antequam incipiat reſtitutionem, etiamſi commodè poſſit actu reſtituere: Furans centum mille, potenſque actu reſtituere, non eſt abſolvendus, niſi priùs ſaltèm reſtituat partem notabilem. Idem dic de conſuetudinario. Hic, ut dictum eſt c. 22. n. 4. niſi pręcedat notabilis emendatio, nequit abſolvi: quare ſit hæc regula generalis: Explicandæ ſunt circumſtantiæ notabilitèr aggravantes, quæ vel circà dandam abſolutionem, vel circà imponendam pœnitentiam notabilitèr variant judicium Confeſſarii. Diverſo modo tractandus eſt, qui per unum inſtans odio habet proximum, & qui odio habet per menſem uno actu continuato; & ſic diſſerendum de reliquis. Caſus, in quibus notabilitèr aggravetur peccatum, non poſſunt hìc omnes enumerari, quia ſunt infiniti; ſed tamen Confeſſor habens prę oculis prædictam regulam univerſalem, & illam applicans caſui particulari, ſecundum quod inuitur à pęnitente, poterit plus, vel minùs diſcernere, an ulterior explicatio

tio pœnitentis ſit exigenda; quòd ſi non adeò doctum ſe agnoſcat, ut poſſit ex ſe ſolo ſtatìm judicare, reducat in memoriam pœnitentis, quòd ipſe eſt Medicus, & quòd, in explicandà infirmitate corporali, abundare potiùs, quàm deficere, debent infirmi ex corde cupientes ſanari. Ubi caſus eſt dubius, non aſſerat certò notabilitèr aggravari peccatum, ut id non aſſerit Medicus corporalis, ſed oſtendat meritum humilitatis Chriſtianæ in vincendà erubeſcentià, quam fortè non tenemur vincere. Omnia verò peragat juxtà regulam Ritualis poſitam c.7. n.20. ſed præſertìm in circumſtantiis peccatorum contrà Caſtitatem. Meminerit quali cautelà, & honeſtate verborum, Medicus corporalis prudens interroget Virginem pudicam circà morbos interiorum membrorum.

CAPUT XXXV.

De Ignorantià, quæ habet cauſare, vel excuſare peccatum.

1. UBi ſufficientèr explicatum eſt peccatum in ſe, ſeù quoad cauſam formalem, quæ eſt ejus definitio, procedit S. Thomas ad inquirendum de aliis cauſis peccatorum à q. 73. ad 85. Sunt autem plures cauſę, de quibus videatur S. Doctor. Præparans ſe ad confeſſiones maximè debet ſcire duas: primam, an peccatum ſit ex malitià, ſive habitu, an ex paſſio-

ne, quia inde pendet, an ſtatìm poſſit abſolvere: ut enim totiès dictum eſt, conſuetudinariis, vel habituatis differenda eſt abſolutio. De hac causà ſufficientèr dictum eſt c. 22. n. 4. Secundam, an peccatum ſit ex ignorantiâ; & de hac tantò magis dicendum eſt, quia poteſt aliquandò cauſare peccatum, & aliquandò excuſare totalitèr, aliquandò diminuere gràvitatem peccati. Propriè autem loquendo, diſtingui debent hæc tria, *Inadvertentia*, *Ignorantia*, & *Error*, Inadvertentia eſt, cum quis habet habitum ſcientiæ, ſed actu ad illam non reflectit, neque applicat. Hoc pacto ſciens aliquis eſſe diem jejunii, ſed non reflectens, dùm dividit carnes pro infirmis, inadvertentèr proiicit fruſtum in os. Ignorans dicitur, qui non habet habitum ſcientię, quem aliàs natus eſt habere, ut quando quis ignorat eſſe diem jejunii. Utramque diſtinguebant damnati ab Alexandro VIII. c. 28. n. 2. ignorantiam in illis verbis, *qui Deum, vel ignorat:* Inadvertentiam in illis: *vel de Deo actu non cogitat:* Error eſt, quando quis habet habitum contrarium. Id videre eſt circà fidei myſteria: nàm ignorans tria principaliora, graviſſimè quidèm peccat, ſed non eſt hæreticus, neque denunciandus, niſi poſitivè credat, quod v. g. non detur Trinitas. Vide dicta c. 19. n. 3. De errore ſpecialiùs agetur c. 39. ubi de conſcientià n. 5. Hic agimus de ignorantià, proùt comprehendit Inadvertentiam: Utraque enim poteſt cauſare, & excuſare peccatum; & iſta eſt Ignorantia, de quà nùnc loqui-

mur;

mur; & de quà conſulatur S. Thomas 1. 2. q. 6. a. 8. q. 76. q. 88. a. 6. ad 2. & 2. 2. q. 59. art. 4. ad 1. & 3. p. q. 80. a. 4. ad 5.

2. D. Quotuplex eſt Ignorantia?

M. Plures Ignorantiæ diviſiones videbis apud S. Thomam, & Doctores paſsìm; quia tamen hoc opus eò tendit, ut ſit adjumento præparanti ſe ad confeſſiones pro diſcernendà leprà, & leprà, ideò brevitatis gratià omiſſis, quæ inſerviunt Theologo Scholaſtico, proponentur ſolùm, quæ poſſunt prodeſſe ad praxim. Igitur notandum ex S. Thomâ 1. 2. q. 76. a. 1. quòd homo per uſum rationis operans actum voluntatis, præmittit actum rationis, ſeù diſcurſum, qui habet duas prẹmiſſas, alteram univerſalem; & alteram particularem: v. g. præmittit hunc ſyllogiſmum: *Nullus homo eſt occidendus: ſed animal, quod movetur, eſt homo, ergo non eſt occidendum.* In vim cujus concluſionis retrahit ſe ab occidendo. Poſſum igitùr ignorare primam propoſitionem, & cognità ſufficientèr primà propoſitione, poſſum ignorare ſecundam, ſive per veram ignorantiam, quà neſciam tale animal eſſe hominem, ſive per inadvertentiam, quà ſciens eſſe hominem, hìc, & nùnc non advertam. Prima dicitur ignorantia juris; ſecunda dicitur ignorantia facti.

3. D. Videtur mihi, quod clariùs procedes, ſi diviſìm agas de ſingulis: quare primùm peto edoceri de primà, utrùm ſit peccatum, & utrùm excuſet à peccato?

 M. S. Tho-

M. S. Thomas q. 76. a. 2. ait: *Omnes communitèr tenentur ſcire, quæ ſunt fidei, & univerſalia Juris præcepta: ſingali autem, ea, quæ ad eorum ſtatum, vel officium ſpectant.* Notet hæc ultima verba præparans ſe ad confeſſiones; tùm propter ſe, tùm propter pœnitentes; propter ſe quidèm, quia tenetur ſcire, quæ ſpectant ad ſtatum Sacerdotis, & ad officium Judicis, Medici, ac Doctoris; propter pœnitentes verò, ut juxtà Rituale adductum cap. 7. n. 15. inquirat de eorum ſtatu, & an ſciat, agatque pertinentia ſuo ſtatui.

4. D. Ex illis verbis adductis cognoſco verè S. Thomam fuiſſe intellectus Angelici comprehendentis multa ſub unà ſpecie univerſali, ſed ego indigeo, ut particularitèr ſingula mihi proponantur; quare peto, quæ ſunt myſteria fidei communitèr ſcienda ab omnibus.

M. Vide hæc particularitèr enumerata, par. 2. c. 1. num. 19. & notà, quòd aliud eſt actu credere prædicta myſteria: aliud ſcire: ad credenda tenemur præcepto affirmativo virtutis Fidei; propterreà non obligante nos ad ſemper: Ad ſcienda tenemur præcepto negativo doni Scientię obligante nos ad ſemper: quare qui per annum ignoravit; addidit circumſtantiam *quando* notabilitèr aggravantem. Ad exequendum præceptum negativum Doni Scientię tenemur ponere actum addiſcendi, quem actum, utpotè præcepto affirmativo impoſitum, non tenemur ad ſemper eliciendum; quare qui per annum ignoravit niſi, renovaverit hunc

actum, quòd poſitivè velit ignorare (tùnc enim tot numero peccata committit, quot actus renovat) commiſit unum peccatum, ſed cùm circumſtantià temporis notabilitèr aggravante, contrà præceptum negativum: & quia omiſit frequentare Parochiam, ut inſtrueretur in fide Chriſtianà, commiſit aliud peccatum ſpecie diverſum, utpotè contrà præceptum affirmativum addiſcendi; quod peccatum totiès in illo anno multiplicavit numero, quotiès tenebatur frequentare Parochiam ſub mortali: Equidem Parochi quolibet die Dominico docent doctrinam Chriſtianam, ſed non crediderim ſub mortali obligatum ignorantem frequentare illam quolibet die Dominico ſub mortali; nec volo ex me determinare, ſi obligetur ſemèl, vel pluriès in menſe, quia id non determinavit Eccleſia; ſolùm dico, quòd Pœnitens debet explicare, ſe per annum neglexiſſe Parochiam, ut inde Confeſſor cognoſcat peccata *circumcircà*, quæ commiſit, & ſi deficiat Pœnitens, interrogandus eſt juxtà Rituale adductum c. 7. n. 19.

5. D. Tenemurnè omnes communitèr ſcire orationem Dominicam?

M. Utique tenemur, Eccleſià dicente in Miſsà *Præceptis ſalutaribus moniti, & divinà inſtitutione formati* &c. eritque peccatum ignorare illam, & aliud peccatum non addiſcere, & aliud non recitare ſuo tempore juxtà dicta numero præcedenti. Hoc ultimum contrà virtutem Religionis, & Donum Pietatis; prima duo contrà donum Scien-

tiæ. Contrà quod erit paritèr, ſi quis ignoret facere actum Spei, & Charitatis; & ſi quis negligat id addiſcere. In quibus tamen omnibus conſtituenda eſt graduatio, ut primò omnium ſciantur myſteria fidei: ſecundò quid ſit objectum Spei: tertiò quid ſit objectum Charitatis: quartò ut ſciamus à Deo petere per orationem Dominicam; & propterea eſtò jure divino præcepta ſit hæc oratio, tamen homo poſſet ſalvari abſolutè loquendo cum ejus ignorantià: ſi quis adultus conſtitutus in articulo mortis vellet baptizari, nèc adeſſet tempus docendi orationem Dominicam; in tali caſu inſtructus de tribus principalioribus myſteriis fidei, de objecto Spei, & Charitatis, poſſet baptizari, & ſi ita decederet, ſalvaretur.

6. D. Tenemurnè communitèr ſcire alia circà Fidem?

M. Tenemur ſcire virtutem Pœnitentiæ in genere, explicatam illis Symboli verbis *Remiſſionem peccatorum*, ita quòd infidelis adultus baptizandus tenetur ſcire pœnitentiam, quæ ex Tridentino ſeſs. 14. c. 1. eſt neceſſaria ante baptiſma. Notandum tamen, quòd non tenetur ſcire diſtinctè, ſed ſufficit, quòd ſciat baptiſmo juſtificari per merita Chriſti hominem ad ſalutem; ex hoc enim ſcit, quod debet. Ideò Eccleſia ſupponit, quòd ſciens, & volens baptiſmum, ſciat, & velit media neceſſaria pro ſuſcipiendo ritè baptiſmo: quare baptizat correptum apoplexià, qui priùs oſtendit deſiderium baptiſmi. Orationem Dominicam aliquandò

quandò tenemur ſcire poſt baptiſma, ut qui baptizatur infans, vel in articulo mortis: tenebitur enim diſcere, ſi convaluerit: aliquandò tenemur ſcire ante baptiſma, ut adultus, à quo pluriès Rituale exigit recitari orationem Dominicam, priùs quàm baptizetur. Peccator fidelis tenetur ſcire vim ſacramenti Pœnitentiæ, & quæ faciunt ad ejus legitimam ſuſceptionem.

7. D. Tenemurnè ſcire alià circà fidem?

M. Tenemur ſcire ſinguli, quæ ad noſtrum ſtatum, & officium ſpectant; qui proximus eſt, ut communicet, tenetur ſcire ſacramentum Euchariſtiæ, & quæ neceſſaria ſunt ad ejus legitimam ſuſceptionem, quilibet juxtà ſuum captum: alii magis, alii minus; & eodem modo differendum de reliquis ſacramentis. Conſtitutus in matrimonio, quę neceſſaria ſunt huic ſtatui, conſtitutus in ſacris ordinibus eorum obligationes; & ita differendum de uniuſcujuſque ſtatu.

8. D. Poteſt nè in aliquo dari ignorantia invincibilis eorum, quæ circà fidem tenemur ſcire communitèr?

M. Ignorantia eſt duplex, alia vincibilis, alia invincibilis: ſecunda nullatenus eſt peccatum, ſi explicetur, ut debet explicari: prima eſt peccatum, quando eſt de iis, quæ poſſumus, & tenemur ſcire, adeò quòd hæc duo ſimùl requirantur, & quòd poſſimus, & quòd teneamur ſcire: altero deficiente non eſt peccatum; ſi verò non poſſumus ſcire dicitur ignorantia invincibilis, quæ ut appareat,

an detur de myſteriis fidei etiam principalioribus; ita diſſero: Ex Apoſtolo Ro. 10. *Fides ex auditu*: quare qui nunquam potuit audire prædicatorem ſibi proponentem prædicta myſteria, nunquam illa potuit ſcire: Igitur invincibilis ignorantia fidei erit in illo, qui nunquam audivit Miſſionarios, nec per ſe, nec per alios amicos, qui retulerint adeſſe prædicatores fidei; Si quis extat hujuſmodi ruſticus in remotioribus orbis montibus, utique dicatur habere ignorantiam invincibilem de myſteriis fidei. At ſi quis inter Catholicos, etiam in ſylvis educatus, prætendat ſe habere ignorantiam invincibilem de hujuſmodi myſteriis, corripiatur acritèr: habet enim patrem, & matrem, habet Parochum, habet ſocios Chriſtianos, à quibus poteſt petere inſtructionem, præſertìm quia pauciſſima ſunt, & facili negotio addiſcibilia, quæ tenetur ſcire circà fidem, nempè, tria myſteria neceſſaria neceſſitate medii, incluſa in ſigno Crucis, ut dictum eſt in *Inſtructione pro ordinandis* cap. 8. n. 53.; quoad neceſſitatem pręcepti, Symbolum Apoſtolorum, & Orationem Dominicam.

9. D. Quid important illa verba S. Thomæ adducta n. 3. *univerſalia Juris præcepta*.

M. Important, quòd, ſaltèm quoad ſubſtantiam, ut ex Sancto Carolo dictum eſt cap. 11. num. 19. tenemur ſcire primò præcepta Decalogi, & de illorum ignorantià diſſerendum eſt, ut de ignorantià myſteriorum fidei diſſeruimus numer. 4.

10. D. Po-

10. D. Poteſt nè in aliquo eſſe ignorantia invincibilis præceptorum Decalogi?

M. Ex dictis n. 8. poteſt in aliquo eſſe invincibilis ignorantia eorum, quæ ſunt fidei; nàm hæc proponuntur, utpotè ſupernaturalia, ex revelatione Dei, quam nos acquirimus audiendo Prædicatores: At præcepta Decalogi nobis innoteſcunt naturæ lumine. Equidem Decalogus fuit Dei lege traditus; verè tamen dici debet renovatus, non primò datus; ejus enim præcepta ſunt naturalia; Deuſque renovavit, non quia nobis nulla eorum eſſet cognitio ex lumine naturæ, ſed quia multùm erat obſcurata. Igitur ex S. Thomâ 1. 2. q. 100. a. 3. præcepta naturæ primò ſunt hæc duo: *Quod tibi vis fieri, feceris alteri*, &, *Quod tibi non vis fieri, nè feceris alteri*. Hæc ſunt principia univerſaliſſima, ex quibus majoris claritatis gratià ſunt deducta Decalogi præcepta, etiam ipſa lumine naturæ cognita, & obvia cuilibet ex primâ apprehenſione terminorum. Ex illis principiis Decalogi univerſalibus deducuntur alia minùs univerſalia: verb. gr. diſputabatur ante Concilium Lateranenſe, an Montes Pietaris eſſent liciti; & nonnulli aſſerebant illicitos contrà ſeptimum Decalogi præceptum, conſequentèr volebant hanc univerſalem *Montes Pietatis ſunt illiciti*, deduci ex illo univerſaliori *Non furaberis*. Ex dictis c. 31. n. 7. in delectatione morosà nonnulli volunt explicandum eſſe ſtatum fœminę, alii negant; quare diſputant, an ſit contrà nonum præceptum

naturæ

naturæ lumine cognitum in univerſali. Explicato ita ſtatu quæſtionis, reſpondetur cum S. Thomà citato, quòd præceptorum Decalogi *homo habet à Deo notitiam per ipſum Deum*, & *ſcripta in ratione naturali, quaſi per ſe nota*. De his propterea dari nequit ignorantia invincibilis. Alia deducuntur ex ipſis, ſed *ſtatìm ex primis principiis communibus cognoſci poſſunt modicà conſideratione*, v.g. uſuram eſſe illicitam, & contrà ſeptimum præceptum, quia eſtò non formalitèr, & expreſsè videatur ibi prohibita, tamen modicà conſideratione, per unum, vel alterum diſcurſum, quem quilibet homo, ut rationalis, ex ſe facilè poteſt elicere, apparet uſura comprehenſa in illo præcepto; & de his neque dari poteſt ignorantia invincibilis; quia per ſe illorum homo facilè poteſt habere notitiam. Alia verò ſunt, *quæ per diligentem inquiſitionem ſapientum inveniũtur convenire rationi* naturali, vel eſſe contrà Decalogum, & horum, etiamſi aliàs prohibita ſint lumine naturæ in præceptis Decalogi, dari poteſt ìgnorantia invincibilis; Exemplo innegabili poſſunt eſſe plures contractus olìm frequentati, quos deinde, ut in ſe uſurarios damnavit Sedes Apoſtolica. Certè hi erant contrà ſeptimum Decalogi præceptum; quod tamen invincibilitèr ignorabant (nec tùnc peccabant) contrahentes, quia illorum notitiam non poterat habere quilibet, ſed uſuraria pravitas innotuit *per diligentem inquiſitionem Sapientum*. Sic ergo habes, de quibus prohibitis lege naturæ, &

de

de quibus dari non poſſit ignorantia invincibilis. Ut magis inſtruaris, lege ſæpiùs S. Thomam 1. 2. quæſt. 94.

11. D. Sunt nè alia univerſalia juris præcepta, quæ teneamur ſcire communiter?

M. Præter præcepta naturalia Decalogi, tenemur ſcire præcepta juris divini promulgata in lege gratiæ, quę ſunt circà exercitium trium Virtutum Theologicarum, & circà ſuſceptionem Baptiſmi, Euchariſtiæ, & Pœnitenttæ quoad peccatores, & prætereà ſinguli, quæ ad ſuum ſtatum, & officium pertinent.

12. D. Dari nè poteſt ignorantia invincibilis præceptorum juris divini?

M. Vide dicta n. 8. de articulis fidei; nàm æquè diſſerendum eſt de illis, & de iſtis.

13. D. Tenemur nè ſcire communitèr aliqua præcepta univerſalia, quæ ſint juris humani?

M. Tenemur ſcire communitèr quinque pręcepta Eccleſiæ. S.Carolus adductus c. 11. n. 19. De anno 1656. quæſita fuit Apoſtolica Sedes, *utrum Miſſionarii novis Chriſtianis* Sinenſibus, *quàm primùm baptizantur, debeant intimare jus poſitivum, tanquam obligatorium ſub mortali, quantùm ad jejunia, feſta ſervare, & confiteri ſemèl in anno, ac communicare?* Reſponſum eſt per ſanctam Inquiſitionem: *jus poſitivum Eccleſiaſticum, quoad jejunia, obſervationem feſtorum, ſacramentalem confeſſionem, & communionem ſemèl in anno eſſe à Miſſionariis notificandum Sinenſibus Chriſtianis, ut obligatorium ſub*

peccato

peccato mortali: poſſe tamen ſimùl explicare cauſas, propter quas excuſantur &c.

14. D. Darinè poteſt invincibilis ignorantia hujuſmodi præceptorum Eccleſiæ &c.

M. Dari poteſt: cæterùm propter obligationem, quę ineſt fidelibus frequentandi Parochiam, & propter obligationem illa explicandi, quam habent Parochi, an in facti contingentià, invincibilis, nec ne, cenſenda ſit ignorantia hujuſmodi, vide dicta n. 8.

15. D. Quæ pluribus numeris huc uſque dicta ſunt, videntur contraria communi adagio Juriſtarum unà voce clamantium, quòd *Ignorantia facti excuſat* à peccato, *non ignorantia Juris*: quod principium ex Philoſopho recipit etiam S. Thomas pluribus locis, & expreſsè 2.2. q. 59. a. 4. ad 1. Porrò nondum huc uſque diſſeruiſti de ignorantiâ facti, ſed juris tantùm.

M. Quòd per S. Thomam detur ignorantia invincibilis alicujus juris naturalis apparet ex dictis n. 11. quòd dari poſſit invincibilis ignorantia juris divini, & excuſans à peccato, apparet ex 2.2. q. 10. a. 1. Et de conſtitutionibus Pontificiis agens quodlib. 1. a. 19. ait: *Si quis neſciat propter negligentiam, non excuſatur à peccato, ſi contrà conſtitutionem Papæ agat: ſi verò aliquis habeat ſufficiens impedimentum, putà, ſi fuit in carcere, vel in terris extraneis, ad quas conſtitutio non pervenit, vel propter aliquod ſimile, talis ignorantia excuſat, ut non peccet contrà conſtitutionem Papæ agens*. Igitur ſunt caſus, in

qui-

quibus ignorantia eſt invincibilis, & ſine peccato Ut autem ſciatur, quando, ad differentiam ignorantiæ facti non excuſet ignorantia juris, recole nos dixiſſe n. 1. quòd nomine ignorantiæ venit etiam inadvertentia, & n. 2. quòd in operando facimus ſyllogiſmum, v. g. ut jejunemus, ita ratiocinamur: *In vigiliis eſt jejunandum, hodiè eſt vigilia, ergo hodiè eſt jejunandum*; & ſi comedam ſciens quidèm habitualiter vigiliam S. Bartholomæi, ſed non advertens, neque reflectens, quòd ſit hodiè, ignorantia facti excuſat me à peccato; At ſi advertens, hodiè eſſe vigiliam, non advertens ad primam præmiſſam univerſalem, quòd in vigiliis ſit jejunandum, tùnc ignorantia Juris non excuſat, quia poſſum, & teneor advertere: ſecundò dicitur ignorantia juris non excuſare, quatenùs in foro externo præſumitur potuiſſe habere ſcientiam illorum univerſalium præceptorum, quæ ſuperiores ubi volunt eſſe univerſalia, curant ſufficientèr promulgari; & Confeſſor in foro conſcientiæ, antequam excuſet pœnitentem à peccato, diligentiſſimè debet inquirere, an potuerit, vel immediatè, vel mediatè ſcientiam illorum habere juxtà ea, quæ dicta ſunt num. 8. Vide cap. 19. num. 45.

16. D. Deſcendiſti pedetentìm ad ignorantiam facti, ſeù præmiſſæ particularis, præcedentis operationem, nempè, in dato ſyllogiſmo. *Hodiè eſt Vigilia*; quæro igitur, an ignorantia hujus præmiſſæ totalitèr excuſet à peccato?

M. Mul-

M. Multiplex dari poteſt ignorantia facti, ſive iſtius præmiſſæ. Videatur S. Thomas 1.2. q.6. a.8. & q. 76. a. 3. & 4. Singularum notitia non eſt neceſſaria Confeſſori: ſufficit illum ſcire quòd tùnc ignorantia, vel juris, vel facti (in iis, in quibus extat ignorantia invincibilis) excuſat à peccato, cùm ex eà provenit actus, & ſine illà non proveniret: v.g. non pecco comedens ex ignorantià Vigiliæ, ſi ſum ita diſpoſitus, ut ſciens vigiliam, non comederem. Et hanc ignorantiam S. Thomas vocāt antecedentem.

17. D. Vellem mihi decidi caſum, de quo aliàs multi diſputant: Confeſſarius agnoſcit pœnitentem invincibilitèr ignorare, v.g. impedimentum dirimens, quod ſibi intercedit cum fœminà, quam ſibi conjunxit invalidè ob tale impedimentum; agnoſcit præntereà illum ita diſpoſitum, ut perſeveraret in ſtatu fornicario ſciens tale impedimentum; Confeſſor, ut mihi videtur, deberet illum relinquere in tali ignorantiâ, in quà non peccat, potiùs, quàm patefacere impedimentum dirimens, quo patefacto peccaret; & probo id ex reſolutione, quam dicitur dediſſe Sacra Pœnitentiaria: Annis elapſis dicitur filius inhoneſto amore ſuccenſus cognoviſſe matrem viduam, quæ concepit, & peperit fœminam. Graviſſimi inceſtus vix commiſſi horrore perculſus aufúgit è domo filius peregrinus in varias regiones per annos circiter quindecim; quo tempore mater peperit, & filiam in domo educavit. Hujus non modò

nativitatem, ſed neque conceptum ſuſpicans filius, ubi redux vidit cum matre, quæſivit, quęnam Virgo eſſet: Reſpondit mater fuiſſe ſibi aſſumptam in ſolamen ſuæ ſolitudinis; & ita ignorans filius invincibilitèr, quæ eſſet, proceſſu temporis exardeſcens in ejus amore, ſibi deſpondit factus jàm pater, frater, & maritus, matre crimen omnimodis tacente; ſed tandèm agitata ſcrupulis, poſt matrimonium celebratum in facie Eccleſiæ, & conſumatum, aperuit negotium Confeſſario, qui conſulens Sacram Pœnitentiariam, obtinuit reſcriptum, ut relinqueret conjuges in bonà fide.

M. Agis perſonam Magiſtri, quando in confirmationem tuorum dictorum affers exempla, & probationes ita apparentes, ut certè tales non adducantur ab omnibus. Ut ordinatim reſpondeam dubio, quod multum poterit inſtruere pręparantem ſe ad confeſſiones: dico primò, non ita facilè credendum in facto, quòd ille caſus contigerit, nec deciſioni, quæ dicitur emanaſſe: etenim de ordine Urbani VIII. nulla fides eſt adhibenda deciſionibus Sacrarum Congregationum, quæ non authenticè conſtent, quantò minùs eſt habenda deciſioni Pœnitentiariæ, apud quam nullum ſervatur regiſtrum. Sed Theologus, exemplo S. Thomæ ſuppl. q.71. a.5. ad 5. de animâ Trajani, ſæpè ſupponit factum minùs authenticum, ut afferat rationem univerſalem pro ſimilibus, quæ poſſunt contingere; dico igitur

ſe-

ſecundò (ſi verum eſt factum) Sacrum Tribunal proceſſiſſe rationabilitèr: quia matrimonium erat contractum in facie Eccleſiæ, adeò legitimè, ut cenſuris poſſet compellere conjuges ad illud, contrà quod nihil valere poterat unicum teſtimonium matris, infamiſſimæ (ac ideò repellendæ) ſi proderet ſuam turpitudinem adeò horrendam. Cæterùm ſi ſupponamus, quòd impedimentum potuiſſet legitimè detegi, aliud conſultum fuiſſet, eſtò præviderentur conjuges velle in eo ſtatu perſeverare. Atque ita debet procedere Confeſſor, agens non modò Judicis, ſed & Doctoris officium: qui ex charitate docet, non tenetur ad correctionem, niſi probabilitèr ſperet fructum; At qui ex officio, ſeù ex juſtitià docet, tenetur implere ſuum munus. Ignorantiam, de quâ in dubio, ego neque invincibilem, neque antecedentem judico: Non invincibilem: quia poteſt vinci facilè per Confeſſarium, cujus conſilio debet ſtare: Non antecedentem, quia ex num. 16. antecedens eſt ita cauſa actus, ut eſſet diſpoſitus illum relinquere, ſi ſciret eſſe peccatum.

18. D. Contrà quam virtutem agit, qui peccat ex ignorantiâ vincibili?

M. Quando ignorantia ipſa eſt peccatum, illa tùnc eſt contrà donum ſcientiæ ex dictis n. 4. At ſi loquamur de ipſo peccato per ignorantiam commiſſo, ſpectat ad eandem ſpeciem, cujus eſt actus commiſſus cum ſcientiâ, & talem ſpeciem cũ numero, & circumſtãtiis debet explicare pęnitens.

19. D. Ex

19. D. Ex dictis c.34. n.8. Peccatum contrà donum eſt beſtiale, inhumanum &c. Ignorantia autem non videtur adeò grave peccatum?

M. Ignorantia vincibilis neceſſariorum eſt omninò inhumana: etenim natura hominis habet apprehendere prima principia: nec homo eſt, qui illa ignorat ex apprehenſione purà terminorum. Eſtò enim articuli fidei ſint ſupernaturales, tamen proponuntur modo humano, tanquàm prima principia, ut non indigeamus diſcurſu ad illos.

CAPUT XXXVI.

An peccatum aliàs mortale, quia contrà legem, reddi poſſit veniale, & quomodo?

1. EX Rituali adducto cap. 7. n. 6. Confeſſor conſtituitur *à Deo Miniſter divinæ juſtitiæ ſimùl, & miſericordiæ, ut tanquàm arbiter inter Deum, & homines honori divino, & animarum ſaluti conſulat.* Porrò Arbiter, ſeù Judex non debet declinare ad dexterã, reſtringendo conſcientias, neque ad ſiniſtram, relaxando, ſed judicare, quod juſtum eſt, habendo præ oculis, quod S. Thomas 2.2. q. 60. a. 5. commendat cuicunque Judici, ut nunquam judicet ex ſuo arbitratu, ſed ſemper ſecundum leges, & rationem petitam è viſceribus legis; Propterea toties commendavimus in hoc opere, ſed nunquam ſatis inculcavimus,

mus, ut Confeſſor quòad leges, perſæpè recoleret Tridentinum, ordinationes Pontificias, conſtitutiones ſuæ Diæceſis &c.; quòad rationem verò Doctores probatos, præcipuè S. Thomam; etenim ſi id facit Judex unius diurnæ mercedis inter famulum, & dominum, quantò magis faciat Arbiter æternæ beatitudinis inter hominem, & Deum.

2. Ex S. Thomâ 2. 2. q. 60. a. 4. ad 2. audiens confeſſiones poteſt exercere triplex judicium; primùm de ipſis actionibus, utrùm ſint peccata, nec nè: ſecundum de pœnitentibus, utrùm peccaverint: tertium veluti Medicus applicando remedia efficaciſſima ad tollendum peccatum. In ſingulis procedet juxtà doctrinam Angelici: etenim ad medendum efficacitèr pœnitenti, abſolvet pœnitentem, eſtò non ſit certus, quòd peccaverit mortalitèr; eſtò proptèr varias Doctorum opiniones, indubiè non poſſit affirmare talem actionem eſſe peccatum, candidè tamen conſulet, ut teneat certum, dimittat incertum, exemplo Medici corporalis, qui nunquam conſulit remedia inter Doctores controverſa, utrùm ſint ſalubria, ſed ſempèr præcipit abſtinere ab his. In judicio de Pœnitente; utrùm peccaverit, inclinabit ſempèr, quantum fieri poteſt, omnibus conſideratis, ut potiùs bonum, quàm ut malum judicet Pœnitentem. In judicio autem de ipſis actibus, quos accuſat, judicabit actionem, qualis ſibi ex confeſſione ſincerà pœnitentis apparet, illius ſubſtantià in ſe

Theo-

Theologicè conſideratà, ad quod neceſſaria eſt quanta maxima ſcientia, atque prudentia petita tùm aſſiduis ad Deum precibus, tùm ſtudio probatorum Auctorum, tùm conſilio peritiorum, præcipuè Epiſcoporum, quos Deus dedit Eccleſiæ ſuæ Doctores; quare mala judicabit ut mala, bona, ut bona, dubia, ut dubia, omnibus hìc, & nùnc juſtitiæ ſanctuariique ſemper lance ponderatis.

3. Hìnc vides, quàm neceſſarium ſit præparanti ſe ad confeſſiones in praxi audiendas præſens caput; etenim, ad munus Judicis, Medici, & Doctoris ritè obeundum in praxi, non ſufficit ſcire, an in ſe, ſeù ex genere ſuo, actio aliqua ſit peccatum, ſed requiritur ſcire, an hìc, & nùnc, ut facta eſt à tali pœnitente, ſit peccatum. Ut autem Confeſſor id judicet, priùs in univerſali debet habere principia, ex quibus eliciat, quomodo peccatum mortale reddatur veniale: nàm, ut deducitur ex c. 35. n. 2. judicium hoc, quo Confeſſor judicat hìc, & nùnc me peccaſſe mortalitèr, ſubſequi debet ad ſyllogiſmum confectum ex alterà præmiſsà univerſali, & alterà particulari: *Ubi peccatum proceſſit cum omnibus requiſitis, ut ſit mortale fuit, verè mortale, ſed hoc ita proceſſit, ergo &c.* primam igitur præmiſſam debet ſcire in univerſali, ut deinde, quoad ſecundam, applicet illa huic actioni, & videat, nùm concurrant.

4. D. Optimè diſſeris; & video id maximè neceſſarium præparanti ſe ad confeſſiones; & credo,

do, quòd univerſalitèr loquaris non ſolùm de peccato ex genere ſuo mortali, ſed etiam de peccato, quod eſt mortale proptèr prohibitionem legis poſitivæ. Igitur dà mihi regulas, unde poſſim diſcernere, quomodò unum peccatum aliàs mortale, reddatur veniale?

M. Primò omnium, ignorantia (ſive ſit neſcientia, ſive inadvertentia) ut dictum eſt c. præcedenti, actionem de ſe peccaminoſam mortalitèr poteſt reddere nullatenùs peccaminoſam, neque venialitèr, dummodò neſcientia ſit invincibilis, qualis dicta eſt ibi, & paritèr inadvertentia; tales ſunt motus primò primi: quòd ſi adſit aliqua advertentia, ſed ſemiplena, & non perfecta, qualis plerumque eſt in ſemivigilantibus, tùnc dicuntur motus ſecundò primi, & actio aliàs peccaminoſa mortalitèr, tùnc redditur veniale peccatum ex inadvertentià non plenà. Contingit hoc ſæpiſſimè in peccatis contrà caſtitatem, apud viros timoratæ conſcientiæ, quibus fervet ſanguis, adeò ut ſint aliqualitèr negligentes in repellendis hujuſmodi cogitationibus; cum tamen perfectè advertunt, mori malunt, quàm fædari. Cum his eſſe debet ſummè charitativus Confeſſor, ut illos patientèr audiat, inducatque ſincerè totam aperire conſcientiam. Hic enim morbus, præſertìm in junioribus, ſanatur primò per gratiam ſacramentalem Pœnitentiæ ſacramenti, & deinde per ſpirituales alias medicinas; quare per Confeſſarium prudentem, ac diſcretum, confortandi ſunt, ut

ſuam

ſuam conſcientiam candidè aperiant, accuſantes ſe tùm in genere, tùm in ſpecie, de quàlibet circumſtantià, & proponentes majorem cautelam in poſterum. Pariformitèr differendum de reliquis. S. Thomas 1. 2. q. 88. a. 6.

5. D. Quia dixiſti *primò omnium*: iſta particula videtur habere ordinem ad ſecundum: quare crediderim præter ignorantiam, dari alias cauſas, ex quibus peccatum de ſe mortale reddatur veniale?

M. Optimè differis: quare ſecundò peccatum de ſe mortale reddi poteſt veniale ex parvitate materiæ. Circà materiæ parvitatem maximè debet inſtrui præparans ſe ad confeſſiones, quia ſæpiſſimè ſuper illà fideles interrogant Confeſſarium, & quia plurimi caſus contingunt, in quibus pœnitentes prætendunt excuſari à mortali ob parvitatem materiæ, quando non habet locum; è contrà in aliis habet locum, & debent excuſari. Quando Theologicè tractandum eſſet hoc punctum, certè longior evaderem, nèc facilè poſſem percipi ab iis præparantibus ſe ad confeſſiones, qui non feciſſent grandes progreſſus in Theologià Scholaſticà, Adde, quòd S. Thomas nunquam ſpecialitèr agit de hoc puncto: nam tùnc temporis cognoſcentes actum aliquem de ſe eſſe prohibitum, accuſabant illum in confeſſione pœnitentes, cum firmo propoſito non ampliùs committendi venialia hujuſmodi procedentia ex plenà deliberatione. Igitur in hoc itinere non habens pro duce, brevem,

& claram S. Doctoris methodum, curans eſſe brevis, obſcurus fierem; quare, ut magis me componam captui multitudinis; omiſsà ratione fundamentali, referam, quod acceptatur communitèr in hac materià: In moralibus, multa ſecuriùs deciduntur ex communi conſenſu, quàm ex ſubtiliori ratione, quando maximè conſenſus eſt fidelium timoratorum, quos debemus credere à Deo non deſerendos in vià ſalutis. De ratione autem, etiam inter viros magni nominis, atque pietatis non adeò verſatos in ſcholis, eſt illud adagium, nonnullos uti ratione, ſicuti Sutores utuntur pelle, quam dentibus extendunt, quouſque ſufficiat calceo formando; & ita rationem Confeſſor aliquando nimis indulgens pœnitenti, ſuà ſpeculatione extendit, quouſque illius conſcientiam efformet juxtà ſuas inclinationes.

6. D. Utinam hæc nunquam in praxi contigiſſent, ſed unuſquiſque conſulat ſuam conſcientiam; interìm, nè ſcientiæ neceſſariæ defectu, exponam me huic periculo, dic mihi, in quibus peccatis de ſe mortalibus dari poſſit parvitas materiæ, cujus ratione reddantur venialia; id enim ubi agnovero, aſſiduis orationibus Deum rogabo, nè in Confeſſionali permittat me declinare à vià rectà, timore perdendi pœnitentem nobilem, aut nimio amore complacendi eidem?

M. Ubi tota deformitas reperitur ſive in parvò, ſive in magno, hujuſmodi peccata nunquam redduntur venialia ratione parvitatis materiæ. ubi

verò

verò in parvo minor eſt deformitas, tùnc ratione parvitatis materiæ peccatum aliàs de ſe mortale redditur veniale. Regula hæc paucis verbis comprehenſa eſt generaliſſima, nihilominùs illam fortè quilibet non facilè percipiet abſque ſubſidio exemplorum particularium. Igitur primò loquamur de peccatis, quæ ex genere ſuo, & ab intrinſeco ſunt mortalia. Cap. 34. n. 5. audiſti quatuordecim virtutes ibi enumeratas (quas nùnc relege) obligare nos ſub mortali: quare peccata illis oppoſita ex genere ſuo ſunt mortalia. Ut autem videas, quæ ex illis peccatis non admittant parvitatem materię, applicà prędictam regulam. Prima Virtus eſt Fides innixa ſummæ veracitati Dei loquentis Eccleſiæ Catholicæ, & per hanc nobis. Peccata interna fidei oppoſita non admittunt parvitatem materiæ: ſi enim diſcredis canem Tobiæ moviſſe caudam, jàm tollis ſummam veracitatem Dei, & conſequentèr totum Deum, qui non poteſt eſſe Deus, niſi in omnibus, & ſummè ſit verax. Eodem modo nō datur parvitas materiæ in peccatis contrà Spē, & Charitatem Dei. Omnia ferè peccata contrà charitatem proximi admittunt parvitatem materiæ. Poſſum v. g. per odium velle malum proximi, aut triſtari de levi ejus bono. In hoc levi odio non reperitur tota deformitas, ac in odio gravi; nàm amicitia, quam intendit charitas, non rumpitur, per hoc, quòd levitèr contriſtem amicum. Aliqua peccata religioni oppoſita admittunt, alia non admittunt parvitatem materiæ. Peccata con-

trà quamcumque juſtitiam admittunt parvitatem materiæ,ſicut etiam peccata oppoſita Pietati,Obedientiæ, Obſervantiæ, Sobrietati, & Humilitati. Peccata autem oppoſita Caſtitati non admittunt parvitatem materiæ, ſi ſint plenè deliberata: Poſſum quidèm intenſiùs, vel remiſſiùs delectari: cæterùm in actu intenſo, & remiſſo eſt tota delectatio, quam prohibet Caſtitas. Quòd ſi hæc ratio generalis non tibi plenè ſatisfaciat, memento me jàm dixiſſe in hoc magis me adhæſurum communi ſenſui, quàm rationi, & pro communi ſenſu negante parvitatem materiæ in peccatis contrà Caſtitatem,ſufficiat tibi,quòd inclyta *Societas* Jeſu ferax virorum ſummè excellentium,& in doctrinà,& in praxi audiendi confeſſiones, ſub excommunicatione prohibuit omnibus ſuis docere parvitatem materiæ in hujuſmodi peccatis, vel ad praxim reducere opinionem, quæ admittit.

7. D. Si enumerares ſingula peccata, quæ non admittunt materiæ parvitatem, ego illa memoritèr addiſcerem, ad quæ reflectens in Confeſſionali, ſtatìm judicare poſſem de gravitate peccati?

M. Commodior locus id explicandi erit, cùm agemus in particulari de ſingulis peccatis: quare ubi, explicatis virtutibus, enumerabimus ſingula peccata illis oppoſita, dicetur etiam, quæ admittant, vel non admittant parvitatem materiæ.

8. D. Dixiſti de peccatis, quæ ex genere ſuo, & ab intrinſeco ſunt mortalia, quæro nùnc, an admittant parvitatem materiæ omnia peccata,

quæ

quæ ſunt talia proptèr prohibitionem Eccleſiæ.

M. Pręceptum Eccleſię affirmativum ordinariè admittit parvitatem materiæ, ſi non ſit in ſignificationem, vel ſi ejus tranſgreſſio non involvat contemptum præcepti, quod involvitur, quando res præcepta debet poni per virtutem Obedientiæ. Eccleſia præcipit Sacerdoti apponere aquam in Calice ob ſignificationem adductam in *Inſtructione pro ordinandis* c. 39. n. 38., & quanquàm debeat apponi aquæ gutta, peccatur mortaliter tranſgrediendo præceptum, quia perit tota ſignificatio non apponendo. Vide n. 6. Paritèr ſumere, vel ſemèl tabachum in Eccleſia S. Petri eſt mortale peccatum, quia prohibitum ſub excommunicatione, quæ ex dictis c. 17. n. 14. infertur ſolùm per contumacià, & contemptu. Præcepta negativa Eccleſiæ ſunt pauciſſima. Extat præceptum negativum jejunii naturalis quòad communionem. In hoc omnes conveniunt non dari parvitatem materiæ. Igitur eſtò biberis unam aquæ guttam, peccas mortalitèr, ſi communices. Extat præceptum negativum circà cibos Paſchales in jejuniis. Authores diſſident, an hoc admittat parvitatem materiæ, ita ut à mortali excuſetur, qui comederet advertentèr ſine ullà neceſſitate, aut utilitate filum carnis. In hoc diſſidio tu juxtà noſtrum principium, ſi quis comediſſet, curà ſuavitèr, ut ſubiiciat clavibus hoc peccatum qualecunque ſit; & quòad futurum, hortare, ut neque illud filum comedat.

9. D. Quę

9. D. Quæ dicetur materiæ parvitas, ratione cujus excuſabitur quis à peccato mortali?

M. Sacra Congregatio Interpres Tridentini, referente Fagnano in cap. Nulli, de reb. Eccl. non alien. n. 24. reſpondit non eſſe tutum definire, quę ſint res parvæ; quòd ſi non eſt tutum reſpectu Congregationis habentis authoritatem Apoſtolicam, multò minus erit tutum reſpectu ſimplicis Theologi proferentis non authoritativum, ſed tantùm doctrinale judicium, quod in omnibus debet ſequi authoritativum Sedis Apoſtolicę, maximè in hoc loco, ubi generalitèr loquimur; cum materiæ quantitas eſſe poſſit parva in uno genere, quæ magna erit reſpectu alterius.

CAPUT XXXVII.

An peccatum de ſe veniale, reddi poſſit mortale.

1. EX dictis c. 36. n. 1. Confeſſor conſtituitur Arbiter inter Deum, & homines, ut honori divino, & animarum ſaluti conſulat; & quidèm ſaluti animarum conſulit, ſi non aggravet pœnitentes conſtituendo reos peccati mortalis eos, qui vel nihil, vel tantùm venialitèr peccarunt; è contrà conſulit honori divino, ſi declaret reos peccati mortalis, qui credunt ſe tantùm venialitèr peccaſſe, cum re verà peccaverint mortalitèr, quod multotiès poteſt contingere conſi-

deranti

deranti peccatum in ſe, & abſque ullà ratione circumſtantiarum annexarum; videatur S. Thomas 1.2.q.73.a.7.8.& 9.& q. 88.a. 4. & 5.

2. D. Ex quot capitibus peccatum aliàs de ſe veniale, poteſt reddi, & fieri mortale?

M. Ex pluribus, ratione illarum, circunſtantiarum.

Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando.

per circumſtantiam *quis* offendens: primò: ſi ex conſcientià erroneà, operans credat eſſe mortale, quod eſt veniale: ſecundò: ſi ex conſcientià dubià dubitet eſſe mortale, quod eſt veniale tantùm: tertiò: per circumſtantiam *quis* offenſus, ſi ratione perſonæ offenſę, injuria de ſe levis reddatur gravis: quartò: ſi per circumſtantiam *quid*, ſequatur grave nocumentum ex tali actione: quintò: per circumſtantiam *Ubi*, ſi talis actio de ſe levitèr peccaminoſa, fiat grave peccatum ratione loci: ſextò: per circumſtantiam, *quibus auxiliis*, ſi utamur mediis ſub mortali prohibitis: ſeptimò: per circunſtantiam *Cur*, ſi operemur illud ex fine gravitèr prohibito: octavò: ex circumſtantià *quomodo* ſi fiat modo gravitèr prohibito: nonò: ex circumſtantià *quando*, ſi fieret in tempore; quo gravitèr prohiberetur; quæ prohibitio non extat nùnc.

3. D. Explicà mihi magis in particulari ſingula capita; & primò quidèm conſcientiam erroneam?

M. Peccaret mortalitèr, qui committeret aliquod

quod peccatum veniale, certò ſibi perſuadens illud eſſe mortale; nàm opus tale redditur, quale judicatur ab intellectu operantis: quæ ratio eſt univerſaliſſima, quare peccaret etiam mortalitèr, ſi id crederet de actione indifferenti, vel ampliùs de actione, quæ aliàs de ſe eſſet bona,

4. D. Explicà mihi ſecundum caput, nempè conſcientiam dubiam?

M. Eodem modo, & ob eandem rationem univerſalem, peccaret mortalitèr, ſi dubitaret, nùm actio illa prohibeatur ſub mortali; nàm *qui amat periculum, peribit in illo* Eccl. 3. Et ob hanc rationem peccaret mortalitèr, ſi dubitaret id de actione indifferenti, vel aliàs bonà.

5. D. Explicà tertium caput, vi cujus veniale reddi poteſt mortale, ratione perſonæ offenſæ?

M. Perſona offenſa poteſt eſſe tantæ dignitatis, ut injuria, quæ reſpectu alliorum eſſet venialis, reſpectu illius ſit mortalis. Maledicentià, quæ ſine interno deſiderio illius mali jacta in alium quemcumque, de ſe eſt venialis, ſi à filio jaciatur in patrem, eſt irreverentia gravis, & contrà pietatem.

6. D. Explicà quartum caput ex circumſtantià *quid* ratione nocumenti?

M. Hoc eſt clarum in furto, v. g. acus, quod ratione parvitatis materiæ eſt veniale; pecco tamen mortaliter, ſi furor prævidens ex illius uſu, ſuſtentandam hodiè familiam integram. Ita peccat mortalitèr Religioſus, qui ſuorum collegarum leves defectus revelat, quando prævidet, vel prævi-

dere

dere poteſt ex tali revelatione proventura gravia, & longa diſſidia in totà communitate.

7. D. Explicà quintum caput ex circumſtantià *Ubi*.

M. Communitèr dicunt, quòd actus matrimonialis exercitus abſque urgenti neceſſitate in Eccleſià, ſit peccatum mortale, quia ſub mortali Eccleſia præcepit hunc actum religionis ergà loca ſacra, ut, ſcilicet, fideles in illis abſtinerent à tali actu.

8. D. Explicà ſextum caput ex circumſtantià *quibus auxiliis*?

M. Exemplum non eſt ita obvium: finge tamen ſub mortali prohibitum Fratribus Minoribus vehi rheda, ſi ego velim cum illis vehi abſque neceſſitate, hæc actio mihi indifferens, redditur peccatum mortale ob media, quibus utor, ut cooperans alieno mortali peccato.

9. D. Explicà mihi ſeptimum caput, quando ex circumſtantià *Cur* veniale reddatur mortale?

M. Omne peccatum veniale, & quælibet actio de ſe indifferens, imò bona ex naturà ſuà, erit peccatum mortale, ſi operans in eà conſtituat finem ultimum, qui conſtituendus eſt ſolùm in actibus patriæ tanquam illi, quibus conſequimur (quilibet ex illis ſuo modo, & ordine) Deum finem ultimum omnium.

10. D. Explicà octavum caput, quando ex circumſtantià *quomodo* veniale reddatur mortale?

M. Peccatum veniale, ſicut & alia quælibet

actio,

actio, ſi fiat ex contemptu, redditur mortale peccatum, in quo contemptu non datur parvitas materiæ. Porrò S. Thomas 2. 2. q. 186. a. 9. ad 3. explicat, quid ſit peccare ex contemptu, inquiens: *Tùnc tranſgreditur ex contemptu, quando voluntas renuit ſubjici ordinationi legis; & ex hoc procedit ad faciendum contrà legem: quando autem propter particularem cauſam, putà, concupiſcentiam, vel iram, inducitur ad aliquid faciendum contrà legem, non peccat ex contemptu, etiamſi frequentèr ex eâdem causà, vel ſimili peccatum iteret: ſicut & Auguſtinus dicit....... Frequentia tamen peccati diſpoſitivè inducit ad contemptum*. Ex prioribus verbis agnoſce, quando peccatum ſit ex contemptu: ex ultimis ſume argumentum, ut abſterreas pœnitentem à frequentatione peccati.

11. Quæ omnia ſunt particulariter explicata in gratiam Confeſſoris ordinarii; nàm Theologo ſufficiebat innuere generalitèr, quòd veniale, & mortale, utpotè ſummo genere diverſa, nunquam poſſunt convenire, ſed dicitur mortale reddi veniale, vel è contrà veniale reddi mortale, quatenùs illa actio, quæ ſecundùm ſe conſiderata eſt venialis, per aliquam cauſam, vel circumſtantiam conſtituitur ſub aliquà ſpecie, cujus actus nobis prohibentur ſub mortali, & è contrà loquere, quando ex capite præcedenti mortale redditur veniale.

CA-

CAPUT XXXVIII.

De Legibus in generali.

1. SAnctus Thomas poſtquam conſideravit actus humanos, bonos, & malos, in ſe, & ſecundum omnia ſua principia intrinſeca, ordine ſcientifico procedit ad conſideranda bonorum principia extrinſeca, quorum aliud eſt conjunctum ipſi voluntati, nempè, intellectus per leges regulans, & dirigens voluntatem: aliud eſt omninò ſeparatum, nempè, Deus per ſuam gratiam intrinſecè movens ipſam voluntatem, non modò faciens opera bona cùm ipsà voluntate, ſed faciens illam facere, juxtà illud Ezech. 36. *faciam, ut in præceptis meis ambuletis*. Circà ſecundum hoc principium delibavimus aliquid c. 33. n. 4. quantum erat neceſſarium præparanti ſe ad confeſſiones, ut ſciret gratiam Dei: nèc plura judicavimus addenda: nàm cętera ſpectant ad Theologum, qui cùm hæreticis congrediatur, non ad Confeſſorem ordinarium. Super primo principio extrinſeco, ſeù ſuper intellectu voluntatem dirigente per leges, dèbet magis informari Confeſſor ex duplici capite: primò: quia Deus quotidiè Confeſſori dicit, quod olim c. 1. dixit Jeremiæ: *Ecce conſtitui te supèr Gentes, ut evellas, & deſtruas, ædifices, & plantes*. Debet ergo plantare virtutes, quas nunquam plantabit, niſi ſciat leges, ex quarum directione homo

homo evadit virtuoſus: ſecundò: quia Confeſſor habet principalitèr tollere peccata, juxtà illud Iſ. 27. *Iſte omnis fructus, ut auferatur peccatum*, & Apoſtolis, quorum vices gerunt Confeſſores, dictum eſt Matth. 18. *Quæcumque ſolveritis ſuper terram* &c. Ex hoc igitur duplici capite Confeſſor debet ſcire plurima de legibus.

2. Dictum eſt cap. 35. num. 2. quòd intellectus voluntatem ad operandum dirigit per ſyllogiſmum, cujus altera præmiſſa eſt univerſalis, altera verò particularis. Id magis nùnc explicatur addendo, quòd operans benè utitur vero, & bono ſyllogiſmo conſtante tribus tantùm terminis; & operans malè utitur paralogiſmo, ſeù malo ſyllogiſmo conſtante quatuor terminis: v.g. operans benè, ſic arguit: *Ex quinto præcepto privatus non poteſt occidere proximum, ſed hæc actio eſſet occiſio hominis ergo* &c. Sed operans malè ſic arguit: *Injuria eſt omninò delenda, etiam per mortem injuriantis; at proximus injuriam mihi intulit, ergo delenda eſt hæc injuria, etiam per mortem proximi*. Quatuor terminis conſtat iſte ſyllogiſmus: etenim prima præmiſſa univerſalis deſumitur ex directione juſtitiæ vindicativæ. Porrò hæc utitur prædictà propoſitione cum pluribus reſtrictionibus neceſſariis ad omnem actum virtutis in genere, & præcipuè cum reſtrictione proprià ipſius juſtitiæ vindicativæ, quòd, ſcilicèt, actum exteriorem offenſus exerceat non per ſe, ſed per legitimum ſuperiorem. Ex hac autem propoſitione univerſali, quæ intel-

lecta ſub his terminis eſt veriſſima, concludit mortem inimici, ſub aliis terminis, nempè, ut inferendam à ſe ipſo, atque ita ex malà operatione rationis dirigitur ad malam operationem voluntatis. Quæ notata ſunt (clarè, quantùm fieri potuit) pro plenà inſtructione præparantis ſe ad confeſſiones: etenim ſciens ordinem, & proceſſum actuum interiorum, omnemque motum voluntatis dirigi per ſyllogiſmum, agnoſcet principale ſuum munus eſſe, ut rectificet intellectum pœnitentis, curando, ut percipiat præmiſſas, in ſuis terminis, & reſtrictionibus, non ampliando &c., quod continget in dato caſu, ſi oſtendat, quid competat juſtitiæ Vindicativæ, quà Virtus eſt, & quà talis virtus eſt, ſcilicet, non exercere proprium actum externum per ſe ipſum.

3. Sed hæc ſunt dicta ratione particularis exempli propoſiti, reducendo ad generalia; cum duplex præmiſſa conſtituat ſyllogiſmum, quo voluntas dirigitur ad operandum; altera univerſalis, & altera particularis: præparans ſe ad confeſſiones videt operantem indigere duplici cognitione practicà, quarum altera ſit univerſalis, & altera particularis. Prima dicitur actus Syndereſis, & ſecunda dicitur Conſcientia. Majoris claritatis gratià, de utràque diſſerendum eſt diſtinctè, & in præſenti quidem capite diſſeretur de Syndereſi; in ſequenti verò de ipsà Conſcientià, & ita præparans ſe ad confeſſiones habebit quidquid ex parte intellectus eſt neceſſarium, ut voluntas dirigatur ad opera-

tiones bonas ; & prætereà facilè cognoſcet , quando pœnitens peccet non ſequendo directionem intellectus.

4. De Synderesi agit S. Thomas 1.p.q. 79 a.12. & illam vocat habitum naturalem primorum principiorum practicabilium. Intellectus hominis eſt multùm diverſus ab Angelico: Deus creavit Angelos, & illis indidit ſpecies rerum. Intellectus autem hominis eſt in ſui creatione tanquàm tabula raſa, nec ullas tùnc habet ſpecies à Deo, quibus poſſit cognoſcere aliquid ; ſed, ubi cognoſcit ſucceſſivè ſenſibilia per ſenſus, tùnc utitur ſpeciebus materialibus, ſeù phantaſmatibus relictis ab objecto ſenſibili, & ſimùl cum his per intellectum agentem efformat ſpecies ſpirituales, adjutorio quarum informatur intellectus, qui dicitur poſſibilis, ut valeat elicere cognitionem ſpiritualem, etiam de objectis inſenſibilibus, & ſpiritualibus, etiam de Deo: quare infans primò videt matrem: ſecundò eam cognoſcit per ſenſus internos: tertiò intellectus agens infantis cum illis ſpeciebus ſenſibilibus efformat ſpecies ſpirituales de matre; ut eſt homo: quartò intellectus poſſibilis cognoſcit hominem. Porrò aliqua ſunt, quæ ex ſolà apprehenſione terminorum cognoſcit ſtatìm eſſe talia; alia verò ut talia eſſe cognoſcat, indiget edoceri magìs vel minùs, ſecundùm quod ſunt magìs, vel minùs obſcura: longo tempore addiſcit ſcientias: At hoc ptincipium: *omne totum eſt majus ſuà parte* cognoſcit eſſe verum ſtatìm, ac explicantur termi-

ni *totum*, & *pars*, & frequentando actus, quibus affirmet totum eſſe majus ſuà parte, acquirit facilitatem, ſeù habitum ad actus ſimiles. Hic autem habitus judicandi de principiis univerſalibus ſpeculativis naturalitèr notis ex ſolà apprehenſione terminorum vocatur *Intellectus* eodem nomine, quo ipſa potentia intellectiva. Sicut homo cognoſcit ex ſolâ apprehenſione terminorum principia univerſalia ſpeculativa, ita naturalitèr ex ſolâ apprehenſione terminorum, cognoſcit, & judicat de hoc principio univerſali practico *Non occides*, & de reliquis Decalogi præceptis, quæ in operabili ſunt principia univerſalia, & frequentando hujuſmodi actus, acquirit facilitatem, ſeù habitum ad eliciendos ſimiles actus; qui habitus vocatur *Syndereſis*.

5. Ex legibus aliæ ſunt naturales, aliæ divinæ, & aliæ humanæ. Ex quàlibet harum formari poteſt prima univerſalis præmiſsà. Ex naturali formatur in hoc ſyllogiſmo: *Non eſt occidendum, ſed hæc actio eſſet occiſio, ergo* &c. Ex divinà in hoc: *In articulo mortis eſt mihi communicandum, ſed nùnc mihi imminet articulus mortis, ergo* &c. Ex humanà in hoc: *Pro impetrandà gratià, vel juſtitià à Sede Apoſtolicà, nihil eſt conferendum Mediatoribus, ſed hìc eſt Mediator, ergo nihil huic eſt conferendum*. Sicut ergo ſunt plures leges, ita plures habitus inclinantes ad cognitionem talium legum. Habitus inclinans ad leges naturales dicitur Syndereſis, illiuſque actus eſt prima præmiſſa. Habitus incli-

nans ad leges divinas, eſt ſecundum donum Spiritus Sancti, qui dicitur *Intellectus*, habens ſimùl judicare de myſteriis Fidei ſpeculativis, & de legibus divinis practicis. S.Thomas 2. 2. quæſt. 8. a. 3. Habitus autem inclinans ad leges humanas, dicitur Juriſprudentia, & aliqui eorum actus imperfecti, ut eſt actus de unà vel alterà lege, poteſt haberi ſine ipſis habitibus, juxtà dicta c. 33. n. 2. Præparans ſe ad confeſſiones, ut ritè poſſit efformare has præmiſſas univerſales, debet ſcire ſaltèm in confuſo leges ipſas principaliores, quarum notitiam nullatenùs deſerat, eſtò ſibi videatur difficile, imò impoſſibile penetrare decurſum noſtrorum ſyllogiſmorum in operando, qui ſanè non ita facile percipietur, tùm quia eſt de actibus internis, tùm quia nec per umbram attingitur vel in ſcholis, vel in libris, ſed quaſi marceſcit inter opera S. Thomæ.

Quando igitur ſibi videatur imperceptibilis iſte decurſus, eo omiſſo, percipiat, quantum poteſt, ſequentia de legibus.

6. D. Quia habitus, & actus ultimò ſpecificantur ab objectis, ideò præparans ſe ad confeſſiones, debet optimè ſcire, quid ſit lex, cujus cognitio requiritur ad formandum illum ſyllogiſmum: benè enim voluntas operabitur, ſi benè ſyllogizet?

M. Lex à S. Thomà 1. 2. q. 90. art. 4. dicitur: *Ordinatio rationis ad bonum commune, ab eo, qui curam habet communitatis, promulgata*. Singulas autem definitionis particulas vide mirabilitèr explicatas

catas in articulis præcedentibus. Legem naturalem promulgat Deus in corde hominum juxtà dicta cap. 35. n. 10. Legem divinam Chriſtus promulgavit in Evangelio, & per Prædicatores deducitur in cognitionem gentium, adeò ut non obligentur, qui ejus notitiam habere non poſſunt juxtà dicta cap. 35. n. 8. legem humanam promulgant Principes, ſervatâ per quemlibet formâ promulgandi, quam leges antiquæ, vel conſuetudo, vel ipſa voluntas Principis ſanxerunt; Summus Pontifex perſępè declarat, ſuas leges promulgari ſufficientèr ex hoc, quòd ſint affixæ in locis conſuetis Urbis, eſtò non publicentur in ſingulis Provinciis. Alias vult, ut obligent, promulgari in ſingulis Provinciis. Hoc ſecundum conſuevere Principes temporales. Ubi Pœnitens excuſet tranſgreſſionem legis ex defectu promulgationis, examinet ante omnia, ipſius legis verba: nàm ex ejus tenore diſcernet, quæ promulgatio requiratur; ubi rem clarè non exprimit lex, conſulat intelligentiam illi datam per Doctores, & alios Judices, præſertìm in Judiciis, & in ipsâ Metropoli Principis, in cujus facie lex uno modo intellecta cenſetur eſſe juxtà mentem Principis. Ubi verò his omnibus conſideratis, res eſt dubia, Confeſſor ex ſe nihil decidat, quia ejus eſt legem interpretari, cujus eſt condere. Confeſſor circà promulgationem ſæpè conſulitur de caſu ſequenti, vel ſimili. Mercator ſcit à Principe diminuendum eſſe pretium tritici v.g. (Idem dic de valore pecu-

niæ &c.) per legem cràs promulgandàm ſuper diminutione pretii. Quà determinatione cognitâ Mercator petit, nùm ante promulgationem poſſit vendere triticum pretio currenti. Confeſſor autem reſpondeat non peccare contrà juſtitiam, licet in aliquo caſu poſſit peccare contrà charitatem. Hæc pro praxi videntur ſcienda Confeſſori ordinario circà particulas in definitione legis adductas. De reliquis nihil eſt ſpeciale pro hujuſmodi Confeſſario.

7. D. Sunt nè idem omninò lex, & præceptum?

M. Ex S. Thomâ 1. 2. q. 90. art. 1. ad 1. non ſunt idem omninò; nàm lex fit communitèr pluribus: præceptum verò applicat legem communem huic ſingulari, & ideò præceptum imponi poteſt etiam uni, ita tamen, quòd huic uni detur ad bonum commune. Igitur nec ipſa præcepta imponi poſſunt particularibus, niſi per ordinem ad bonum commune; quia imponuntur per authoritatem Superioris, & Superior eſt quis, ut ſervet bonum commune. Si aliquid ordinetur pluribus, ita ut in poſterum ſinguli debeant dirigi per illud, talis ordinatio tùnc erit ſimùl lex, & præceptum. Hoc modo ſe habet Decalogus, lex divina de Baptiſmo, Euchariſtià, & Pœnitentià, nec non quinque præcepta Eccleſiæ.

8. D. Habent nè leges vim obligandi in conſcientià?

M. Super hac queſtione implentur volumnia,
diſtin-

diſtinguuntque Authores legem in realem, quæ aliquid ordinat: pœnalem, quæ conſtituit: *fiat hoc ſub tali pœnà*: & mixtam, quæ conſtituit: *fiat hoc, & qui non fecerit, mulctetur tali pœnà*. Præparans ſe ad confeſſiones ſciat omnem legem Principis juſtam poſſe in conſcientià obligare ſubditos: Ità deducitur ex propoſitione 28. damnatà per Alexandrum VII.; & ex S. Thomâ q. 96. art. 4. etiam legem pœnalem: Cùm id Princeps poſſit, videndum eſt, an hìc, & nùnc voluerit: etenim aliquandò ſufficit Principibus per legem realem obligare nos quoad externam politiam, vel per mixtam, aut pœnalem, obligare ſolum ad talem pœnam; & hoc modo procedere legem, ſeù Regulam Patrum Prædicatorum expreſsè docet Sanctus Thomas 2. 2. q. 186. a. 9. ad 1., & ferè omnes Congregationes in Eccleſiâ natę poſt Dominicanos. Dari igitur nequit regula generalis, ſed Confeſſor in facti contingentià ſemper conſulat verba legis in particulari, ex quarum attentà lectione (ſæpiùs, ſi eſt neceſſe, repetità) colliget ſenſum proprium, & obvium: quòd ſi ex ſe non poſſit, conſulet Doctores, præſertìm inſigniores, qui ſuper illà ſcripſerunt, ut dictum eſt n. 6. adhibens præ cæteris aſſiduas ad Deum preces juxtà Rituale adductum c. 7. n. 7.

9. D. Suppoſito, quòd importetur obligatio in conſcientià, vel ex verbis legis, vel ex conſuetudine optimà Interprete legis, vel ex alio capite obligabitnè lex ſub mortali?

M. S. Thomas 2. 2. quęſt. 186. art. 9. ad 2. ait: *Non omnia, quæ continentur in lege, traduntur per modum pręcepti, ſed quædam proponuntur per modum ordinationis cujuſdam, vel ſtatuti obligantis ad certā pęnam ... ita nèc in lege Eccleſię omnes ordinationes, vel publica ſtatuta obligant ad mortale.* In quibus verbis ſtabilit concluſionem, & affert rationem. Concluſio eſt, quòd non omnia Edcleſiæ ſtatuta obligant ad mortale. Ut cognoſcas autem, quæ obligent ad mortale, ponit rationem univerſalem, diſtinguendo præceptum à ſtatuto, & præcepta quidèm obligant ſub mortali; ſed hæc pro totà univerſitate fidelium ſunt pauciſſima. Quòad credenda, extat obligatio tantùm credendi ſymbolum: quòad operabilia, quinque ſunt Eccleſiæ præcepta. Cætera, quæ traduntur per modum ſtatuti, non per hoc, quòd ſint ordinata, obligant ſub mortali, ſed juxtà materiæ gravitatem.

10. D. Quomodò diſtinguemus ea, quæ traduntur per modum præcepti ab iis, quæ traduntur per modum ſtatuti.

M. In Clem. *Exivi de Paradiſo* dantur plures regulæ ad dignoſcendum id, ſed quia longior eſt, nequit adduci in hoc compendio, nec eſt omninò neceſſaria Confeſſori ordinario, qui tamen optimè faciet, ſi eam ſæpius attentè relegat, petito priùs frequentèr Dei adjutorio, ut intelligat: pręcipuè autem conſiderabit, quando conſulitur ſuper lege particulari, conferens utramque, ut videat, nùm in lege ſit particula, quæ in illà Clem.

ſit

ſit declarata obtinere vim præcepti; quare nunquam in Confeſſionali decidet momento temporis prò unà, vel alterà parte: Memor erit, quòd Bartholus, Archivium legum omnium, *conſultus in manè reſpondebat in veſperi, & conſultus in veſperi reſpondebat in manè:* quòd ſi Pœnitens debeat accedere ad Euchariſtiam, Confeſſor illum excitet ad intimum dolorem de offensà Dei, caſu, quo violans legem peccaſſet mortaliièr: confortet ad propoſitum non ampliùs violandi, caſu quo, vel alii doctiores Theologi, poſt diligens ſtudium, ferventeſque ad Deum orationes, judicarent peccari mortalitèr in hujuſmodi violatione; aſſiguet tempus, quo debeat redire pro certà deciſione, & ita abſolvat.

11. D. Peregrini tenentur nè legibus locorum, per quos tranſeunt?

M. Authores plura congerunt circà hunc articulum. In univerſali dicendum, non poſſe dari regulam generalem. Eſt certum quòd quædam leges obligant etiam peregrinos, & certum eſt, quòd aliæ quædam non obligant. Ex c. 9. num.5. peregrinus tenetur lege reſervationis. Commiſit peccatum in Diœceſi, in quà non erat reſervatam; tranſit per diœceſim, in quà eſt reſervatum: in hac non poteſt abſolvi: Committit homicidium, vel furtum, ſubjacet legibus pœnalibus loci, per quem tranſiens peccavit, contrà homicidas, & fures. Tenetur emere pretio per leges in tali loco ſtatutas &c. E contrà non tenetur Sacerdos

cerdos recitare officium Eccleſiæ, per quam tranſit. Ideò erit optimum, ſi nihil Confeſſor in generali determinet, ſed omnia in particulari conſideret juxtà obſervationem traditam numero præcedenti: Solum illud notet in genere, quòd ex n. 6. lex eſt *ordinatio rationis in bonum commune*. Nemo tenetur velle ſemper bonum alterius privatum, tenetur tamen ſemper nihil agere contrà bonum alterius privatũ; & ita nemo tenetur velle ſemper bonum alterius commune, ſed tamẽ tenetur ſemper nihil agere contrà bonum commune alterius corporis myſtici, ſeù Reipublicæ. Igitur erunt diſtinguendæ leges, quarũ obſervantia promovet bonum commune, ſed tamen earum inobſervantia nihil dicit poſitivè contrà bonum commune. Tales ſunt leges officii, jejuniorum, feſtorum &c. quibus promovetur bonum commune talis Reipublicæ, tenenturque membra invicèm conformari, ita ut participantes fructum boni operis, habeant etiam onus illud operandi; hæc tamen omittere eſt privari bono, non facere malum bono communi; &, quod non eſt membrum talis Reipublicæ, non tenetur de ſe illius bonum promovere. Aliæ ſunt leges, quarum inobſervantia infert damnum poſitivum bono communi; ut ſi homicida non puniatur ita ſeverè, prout exigunt leges illius Reipublicæ. Reſervatio ex Tridentino ſeſs. 14. c. 7. fit, ut ex difficultate abſolutionis coerceantur graviora crimina; quare ſi peregrinus non ſubjaceret legibus loci, delicta jàm eſ-

ſent

ſent impunita eo rigore, quo merentur, & crimina atrociora eſſent magis frequentia; Igitur ex hac ratione leges ſecundi generis videntur obligare peregrinos magis, quàm leges primi generis; Tutius erit nihilominùs habere ſemper ante oculos intentionem legiſlatoris per verba expreſſam cum praxi communi timoratorum, & ſemper tenere certum, dimittere incertum.

12. D. Tollinè poſſunt leges per conſuetudinem contrariam?

M. Utique lex aliqua poteſt tolli, ſed non omnis. Lex naturalis nequit mutari. Videatur S. Th. 1.2. q.94. a.4.5. & 6. ubi ponit rationes univerſales ad decidendos mille caſus. Neque lex divina poteſt mutari. Idem q.96.a.4 quare quidquid contrà utramque inducunt homines, eſt abuſus, non uſus. q.97. a. 3. ad 1. Lex humana poteſt abrogari per conſuetudinem contrariam; quando autem dicatur uſus, non abuſus, ita explicat S. Thomas q.97. a. 3. ad 2. *Si adhùc maneat ratio eadem, propter quam prima lex utilis erat, non conſuetudo legem, ſed lex conſuetudinem vincit*. Exemplificando in particulari; Conſuetudo collationis ſerotinæ in die jejunii potuit tollere præceptum unicæ comeſtionis; etenim non durat eadem ratio, propter quàm utilis erat unica comeſtio. Hæc præcipiebatur ad exercendum actum virtutis Abſtinentiæ, qui ut verè ſit virtuoſus, eſſe debet ordinatus, & moderatè, non nimis affligere. Quæ tempore S. Thomæ affligebat moderatè unica

ca comeſtio, nunc, debilitatà hominis complexione, nimis affligeret. Ideò ſerotina collatio non dicitur abuſus. E contrà dicitur abuſus conſuetudo recitandi officium divinum contrà Canones præcipientes recitari *attentè*, *ac devotè*, quia durat idem finis, ob quem præcepta fuit attentio, & devotio. Tamen præparans ſe ad Confeſſiones notet, quòd ſuperior ex pluribus finibus, unius tantùm meminit in promulgatione legis; imò aliquando nullum memorat, quià ita convenit Superiori: Non ergo judicet legem illegitimè promulgatam, ubi finis non exprimitur, vel ceſſaſſe omnem finem, quando ceſſat, qui exprimitur; ſed conſulat praxim approbatam, Doctores de illà ſcribentes &c. juxtà dicta n.6.

13. Secundò notet verba ad 3. *Multitudo, in quà conſuetudo introducitur, duplicis conditionis eſſe poteſt. Si enim ſit libera, quæ poſſit ſibi legem facere, plus eſt conſenſus totius multitudinis ad aliquid obſervandum, quod conſuetudo manifeſtat, quàm authoritas Principis.. Si multitudo non habeat liberam poteſtatem condendi ſibi legem, tamen ipſa conſuetudo in multitudine prævalens obtinet vim legis, in quantum per eos toleratur, ad quos pertinet multitudini legem imponere: hoc enim ipſo videntur approbare, quod conſuetudo introduxit.* Ex his habes conſuetudinem derogare legi Pontificię, quamquam immediarè à Chriſto Pontifex habeat juriſdictionem. Quià tamen tunc derogat, quando Pontifex *videtur approbare* conſuetudinem contrariam,

riam, propterea primò requiritur, ut ſciat conſuetudinem contrariam: quod enim ignoratur, non approbatur: ſecundò, quod talem conſuetudinem toleret, non tolerantiâ tantùm permiſſivâ, ſed approbativâ: dicitur tolerare permiſſivè, quando permittit inobſervantiam ſuæ legis, quando ſi vellet coercere, ſequerentur plura mala, & ideò permittit minus malum, ne ſequatur majus. Ubi autem in ſuà lege Pontifex exprimit, quòd non cenſeatur derogata per quancunque tolerantiam, exprimit jam ſe nolle approbare. Igitur in facti contingentiâ Confeſſor ante omnia conſiderabit attentè legem; in quà ſi extet talis aperta declaratio, nihil valebit uſus quicunque contrarius, ſed erit abuſus: Ubi non extet illa declaratio, quidquid aſſerat Pœnitens, conſiderabit, an Pontifex veroſimilitèr ſciat uſum contrarium; & ſi neſciat, erit abuſus; tertiò ſi ſciat, videbit, an toleret ad vitandum majus malum &c.

14. D. Audivi, quòd conſuetudo diſtinguatur in plures ſpecies, vellem ſcire illas?

M. Conſuetudo alia legitimè inducitur per decem annos: alia per trigintâ: quædam conſuetudo dicitur immemorabilis: Ut iſta legitimetur, requiritur uſus excedens memoriam hominum, ſcilicèt, aſcendens ad annos ſexagintà. Alia eſt conſuetudo centenaria; & hanc voluit Urbanus Octavus, ut poſſet dici toleratus approbativè cultus eorum Dei Servorum, quos non

cano-

canonizaverat Apoſtolica Sedes; Alia eſt ducentenaria; & hanc requiſivit Pius Quintus, ut legitimus diceretur uſus non recitandi officium divinum juxtà Breviarium Romanum. quæ ex his ſufficiat ad abrogandam legem, non poteſt generalitèr definiri; ſed benè conſiderandum, quid cuilibet legi in particulari ſit congruum, ſive ex gravitate materiæ, circà quam eſt lex, ſive ex intentione legis latoris &c. Quia autem cognoſcere hæc omnia munus eſt Juriſtarum, caveat Theologus Confeſſor, ne falcem mittat in meſſem alienam, ex ſe, ſive cum auxilio alicujus liberculi Caſuiſtarum definiendo, quòd in tali caſu ſufficiat decennalis conſuetudo, & non requiratur tricennalis &c.

15. D. Poteſtnè conſuetudo aliqua obligare ſubditos, ut illam ſequantur ſub peccato mortali?

M. Quia conſuetudo habet vim legis, ideò in iis terminis, in quibus n. 9. dictum eſt legem nos obligare, dicendum erit, quòd etiam obliget ipſa conſuetudo.

16. D. Audivi, quòd ex legibus, & conſuetudinibus aliæ nos per ſe obligant; aliæ per accidens. Vellem ſcite, an hæc diſtinctio relinquenda ſit Scholaſticis, vel potius, quià conferat aliqualitèr ad praxim, ſit etiam, imperfectè ſaltèm, agnoſcenda Confeſſori.

M. Ita utique diſtinguuntur: diciturque ſex obligare per ſe, quando tenemur ad aliquid ratione

tione ipſius præcepti, vel legis, de faciendo tali actu virtutis: dicitur autem obligare per accidens, quando obligat ratione alterius præcepti. Res exemplo fiet clarior. Præceptum, ſeù lex eliciendi actum fidei juxtà dicta in *Inſtructione pro ordinandis* c.8. n.18. per ſe nos obligat: primò, cum pervenimus ad uſum rationis: ſecundò, cum ſumus in articulo mortis: tertiò, quinquies vel ſexiès in anno. Per accidens verò nos obligat in multis aliis caſibus, v.g. cum tentamur ad aliquod peccatum, ita quod ſine actu fidei non poſſemus reſiſtere tentationi: tùnc per ſe non obligat, ſed ratione alterius præcepti, nè ſuccumbamus tali tentationi: Paritèr in die feſto tenemur per accidens ad actum fidei, ratione præcepti Eccleſiaſtici audiendi ſacrum; cui non poſſumus obtemperare, niſi credamus Chriſtum verum Deum, eſſe ſub hoſtià, quàm, audientes miſſam adoramus. Hæc autem diſtinctio eſt maximè notanda Confeſſori ad dignoſcenda quot peccata ſæpè committat pœnitens: etenim fidelis omittens in die feſto audire ſacrum, & elicere actum fidei circà Euchariſtiam, quia ad hunc per accidens obligatur, committit unicum peccatum, & ſufficit, ſi ſe accuſet in confeſſione, quòd omiſerit ſacrum, non accuſando, quòd omiſerit actum fidei. At ſupponamus, quòd per bimeſtre omiſerit audire ſacrum, & elicere actum fidei, ad quem per ſe tenetur in quolibet bimeſtri, tùnc in ultimà Dominicà omittens ſacrum, & actum fidei,

non

non ſufficit, ſi ſe accuſet in confeſſione, quòd per octo Dominicas omiſerit ſacrum, ſed inſupèr debet explicare, quòd in ultimà Dominicà, in quà tenebatur per ſe, omiſerit actum fidei, quia tùnc duo peccata commiſit. Confeſſor igitur debet ſcire hanc diſtinctionem, ut, quando opus eſt, imponat tale onus pænitenti: debet ſcire etiam ex alio capite, ut non aggravet pœnitentem, quando opus non eſt: etenim elicientes actum, quando obligamur per accidens, etiam ſatisfacimus obligationi per ſe, v.g. per bimeſtre omiſi audire ſacrum, & omnem actum fidei: in die ultimà ſecundi menſis audio ſacrum, & elicio unicum actum fidei, ad quem obligor ratione ſacri: per hunc actum fidei ſatisfactio obligationi per ſe provenienti ex virtute fidei pro quolibet bimeſtri: quare in confeſſione accuſabo me, quòd ſepties omiſerim ſacrum; & quia per illum unicum fidei actum ſatisfeci obligationi, quæ mihi proveniebat ex præcepto fidei, quia contrà hoc non peccavi, non teneor me accuſare. Hæc omnia probè ſciat Confeſſor, ut neminem obliget ſuprà quàm per eſt: neminem deobliget miùus, quàm par eſt. Et iſtam regulam obſervet in præceptis quarumlibet virtutum.

17. D. Noſtris temporibus plurimæ ſunt leges, quas certè non omnes tenetur obligatione ſtrictiſſimà ſcire Confeſſor ordinarius, indicà igitur mihi, quas teneatur ſcire principalitèr; etenim in iis habendis ponam meum principale ſtudium,

dium,

dium, nec unquam audebo me examini audiendarum confeſſionum exponere, niſi probè ſim ſuper illis inſtructus?

M. Confeſſor, utpotè exercens munus, Judicis, Doctoris, & Medici, animadvertat, ad hujuſmodi officia, in Republicà civili non admitti indifferentèr omnes, levitèr inſtructos de prædictis muniis, ſed eos tantùm, qui poſſint inſupèr commnnicare aliis, quæ ipſi ſciunt. In naturalibus, non omne calidum calefacit, ſed major calor requiritur, ut calefaciat, quàm ut caleat. S. Bernardus conchæ aſſimilat Confeſſores, quæ, ut in alios aquam refundat, debet eſſe in ſe ſuper plena. Confeſſor igitur debet ita ſcire aliquas leges, ut, ex redundantiâ ſcientię in ſe, poſſit alios edocere. Hujuſmodi eſt primò lex naturalis contenta in præceptis Decalogi: ſecundò lex divina, ut præcipit actus internos Fidei, Spei, & Charitatis, ſecundum tempus, circumcircà, quo obligant juxtà dicta n. 16., & ut præcipit ſumptionem trium ſacramentorum ſuo tempore, ſcilicet, Baptiſmi, Euchariſtiæ, ac Pœnitentiæ: tertiò quinque præcepta Eccleſiæ, ita quòd interrogatus de illis poſſit reſpondere, quæ contingunt ordinariè. Hæc debet ſcire ut Doctor: quartò ut Judex debet ſcire caſus reſervatos (præſertìm in Bullà Cœnę) ut præcipit Rituale adductum cap. 7. num. 8. quintò caput *Omnis utriuſque* adductum c. 8. ubi explicantur qualitates bonæ confeſſionis: quintò Bullam Gregorii XV. *contrà ſollicitantes*

diſtinguens quoſcunque caſus in eà contentos: ſextò edictum Sanctæ Inquiſitionis: ſeptimò doctrinam Tridentini de ſacramento Pœnitentiæ: octavò Ritualis Romani Inſtructionem de hoc ſacramento, ſimùl cum ordine illud adminiſtrandi: nonò leges ſibi præcipuè ſtabilitas ab Epiſcopo in litteris patentibus pro audiendis confeſſionibus: decimò ut Medicus debet ſcire, quæ pro excidendis occaſionibus proximis ex Sancto Carolo tradita ſunt c. 11. à n. 19.

18. Hæc generalitèr debet maximè ſcire quilibet Confeſſor ordinarius. Prudens autem Confeſſor ulteriùs notet vitia, quæ magis regnant in ſuà Diœceſi, & leges ſpeciales ſuper illis: etenim ex Sancto Thomà 2. 2. quæſt. 2. articul. 7. cætera debet ſcire *magìs, vel minùs, ſecundum quod competit ſtatui, & officio uniuſcujuſque*; propterea prudens Confeſſor notabit, an ad ſuum Confeſſionale ſoleant, ut in pluribus, accedere Nobiles, Negotiatores, Artifices, Ruſtici, Clerici, Judices, Potentes &c. Si in Parochià ruſticanà accedat pœnitens nobilis, id omninò poteſt eſſe per accidens, nèc imputabitur Parocho, ſi ignoret leges, ex quarum cognitione poterit ſtatìm judicare, nùm peccaverit in caſu non ita obvio. At qui ſolet audire negotiatores v. g. tenetur ſcire leges communes, quæ conpetunt negotiatoribus, In Urbe præſertìm neceſſe eſt, ut ſemper ante oculos habeant Bullam, quæ dicitur *de Datis, & acceptis ob impetrandam gratiam, vel juſtitiam à*

Sede

Sede Apoſtolicà; ob frequentiſſimum periculum violandi illam. Idem dic de reliquis ſtatibus, & officiis. Vide S. Carolum c. 11. à n. 31.

19. Ulteriùs Confeſſor ordinarius habeat præ oculis illud Eccl. 7. *Noli quærere fieri Judex, niſi virtute valeas irrumpere iniquitates: ne fortè extimeſcas faciem potentis, & ponas ſcandalum in æquitate tuà*. Confeſſario, qui eſt verè Judex, non prohibet Spiritus Sanctus exercere miniſterium, ſed quærere divites, aut nobiles, ut exerceat hoc miniſterium: experientia enim docet, quòd quærens hujuſmodi pœnitentes, extimeſcit faciem eorum, nec fortis eſt in redarguendo peccata, in excidendà occaſione proximà &c. ſed imò quærit *excuſationes in peccatis*, opiniones, quas, ut illis placeat, judicat probabiles &c. Qui ſe agnoſcit ſufficientèr inſtructum, modeſtè quidèm poteſt petere, ut admittatur ad confeſſiones pro illis, quibus abſolvendis cognoſcit ſe ſufficientèr inſtructum, ſed non pro aliis. Illud avidiùs quærendum, quod ait Sanctus Auguſtinus lib. 10. de Civ. Dei: *Otium ſanctum quærit charitas veritatis: negotium juſtum ſuſcipit neceſſitas charitatis: quam ſarcinam ſi nullus imponit, percipiendæ, atque intuendæ vacandum eſt veritati: ſi autem imponitur, ſuſtinenda eſt propter charitatis neceſſitatem*. Verbum *quæro*, & apud Sapientem, & apud Auguſtinum importat avidiùs affectare. Vide c. 11. n. 5.

CAPUT XXXIX.

De Conſcientiâ

1. DIximus c. præcedenti, quæ neceſſaria ſunt ad intelligentiam legum in genere, pro efformandâ primâ univerſali præmiſsâ ſyllogiſmi operativi, & apparet, quòd ſit actus ſynderesis, ſi ſit circà leges naturales, actus doni Intellectus, ſi ſit circà leges divinas; actus verò Jurisprudentiæ; ſi ſit circà leges humanas; dicendum reſtat de ſecundâ præmiſsâ, & de concluſione. Concluſio eſt actus illius virtutis, quam infero eſſe operandam. Sanctus Thomas 2. 2. quæſt. 60. art. 1. præſertim ad 1. & 2. Igitur agemus de concluſione, dùm agemus de quàlibet virtute in particulari. Reſtat igitur agere de ſecundâ præmiſsâ particulari v. g. *hæc actio eſt occiſio*. Vides ad eliciendam hanc præmiſſam concurrere multos habitus; Sanctus Thomas 1. p. q. 79. a. 13. ad 3. In primis concurrit habitus Syndereſis: nàm illa particularis prĕmiſſa, utpotè contenta in univerſali, debet etiam dependere ab habitu præmiſſæ univerſalis. Concurrit etiam habitus Theologię Moralis, qui tractat de juſtitiâ, & alii partiales habitus ejuſdem Theologię, ſi ſit circà alias virtutes. Porrò hæc ſecunda præmiſsà dicitur haberi per conſcientiam; quæ ut rectè inſtituatur, præparans ſe ad confeſſiones primò

ſciet,

ſciet, quid in ſe ſit conſcientia; ſecundò, quia jàm ex cap. 36. præcedenti ſcivit habitum ſynderesis, à quo principalitèr informatur, ſciet etiam alias virtutes in particulari, à quibus informatur, & de his diſſeremus in ſubſequentibus, nùnc de ipſo actu, qui dicitur Conſcientia, eſt diſſerendum.

2. Circà conſcientiam vide Sanctum Thomam 1. part. quæſt. 79. a. 3. ex quo habes, quòd ſit actus procedens à ſynderesi, ſeù habitu primorum principiorum, & propterea unum quandoque ponitur pro alio, quia ſæpè nomen proprium cauſæ tribuimus effectui, & nomen proprium effectus tribuimus cauſæ. Cum diverſimodè apud Patres, & Doctores nomen conſcientiæ accipiatur, in preſenti ſumitur, ut conſciẽtia *eſt dictamen rationis practicum*, ſeù *dictans aliquid hic, & nùnc, eſſe faciendum, vel fugiendum:* dictat enim, quòd talis actio in particulari conſiderata ſit v.g. homicidum.

3. D. Quotuplex eſt Conſcientià.

M. Eſt quintuplex, Recta, Erronea, Dubia, Probabilis, & Scrupuloſa. Recta eſt, quæ dictat hìc, & nùnc id eſſe bonum, vel malum, faciendum, vel fugiendum, quod ita eſt in rei veritate. Erronea eſt, quæ dictat hìc, & nùnc eſſe faciendum, quod in rei veritate eſt fugiendum, vel è contrà. Dubia eſt, quando remaneo ſuſpenſus, circà utranque partem contradictorii, quia non poſſum me determinare, an talis actio ſit bona, vel mala, facienda, vel fugienda. Probabilis eſt, quando judico eſſe bonam, vel malam, faciendam,

vel fugiendam, ſed ex fundamentis, quæ ex ſe relinquunt formidinem oppoſiti. Scrupuloſa eſt, quando judico aliquid malum, vel bonum, fugiendum, vel faciendum ex levibus omninò fundamentis.

4. D. Conſcientia recta eſt nè regula ſufficiens humanorum actuum, ſeù, quod idem eſt, poſſum nè ſequi conſcientiam rectam?

M. Utique poſſum ſequi: imò quilibet curare debet, ut in agendis agat, quod in rei veritate eſt agendum, & fugiat, quod in rei veritate eſt fugiendum.

5. D. Conſcientia erronea poteſt nè eſſe regula ſufficiens humanorum actuum, ſeù, quod idem eſt, poſſum nè ſequi conſcientiam erroneam?

M. Differentia inter ignorantiam, & errorem tradita eſt cap. 35. num. 1. quòad reliqua, diſſerendum eſt de utroque pariformitèr: quare poſſum ſequi conſcientiam erroneam invincibilitèr; imò teneor aliquando ſequi, v. g. credo invincibilitèr hodie eſſe diem feſtum, teneor audire ſacrum. Idem dic in reliquis caſibus: tùnc enim eſt error materialitèr, & in ſe, ſed formalitèr, & mihi eſt recta; quando autem dicenda ſit vincibilitèr, vel invincibilitèr erronea, vide dicta cap. 35. num. 8. de ignorantià vincibili, & invincibili. S. Thomas 1. 2. q. 59. a. 5.

6. D. Conſcientia dubia eſt nè regula ſufficiens humanorum actuum, ſeù, poſſum nè ſequi conſcientiam dubiam?

M. In

M. In nullo caſu poſſum ſequi conſcientiam dubiam: nèc enim me poſſum exponere periculo peccandi; & ſi ſequerer conſcientiam dubiam, peccarem eo genere, ſeù ſpecie peccati, cujus periculo me expono: v. g. ſi dubitans, an talis actio ſit peccatum veniale, illam operor, pecco venialitèr: ſi dubitans, an talis actio ſit contrà caſtitatem, illam operor, pecco contrà caſtitatem: Idem dic de reliquis: quare ſi pœnitens ſe accuſet aliquid feciſſe cum conſcientià dubià, Confeſſor ſit ſollicitus, ut, pro integritate confeſſionis, explicet omnia, quę forent explicanda, ſi certò peccaſſet contrà Caſtitatem &c. (Idem dic quòad hoc de ſequente conſcientiam erroneam. Sanctus Thomas 1.2. quæſt. 19. art. 5. ad 3.) Dubitans ergo, nùm actio aliqua ſit peccatum, debet, antequam operetur, adhibere diligentias debitas ad indagandam veritatem; quòd ſi, diligentiis adhibitis, veritas non appareat, juxtà commune proloquium, *In dubiis tutior pars eſt eligenda* (quod eſt tenendum pro regulà generali) eliget id, quod apparet non eſſe peccatum. Dubitat, nùm ſit dies feſtus, audiat ſacrum, quia in hoc certum eſt nullum eſſe peccatum.

7. D. Dubitat, quòd utraque pars contradictorii ſit peccatum, v. g. nùm ſit dies jejunii, & quòd obligetur: ex alià parte dubitat, nùm ſibi jejunare ſit peccatum, quid agat in tali caſu?

M. Hoc idem poteſt contingere per conſcientiam erroneam; & in utroque caſu pars tutior

eſt eligenda. Dictum eſt cap. 14. num. 4. quòd de duobus malis minus eſt eligendum: quare tutius eſt eligere minus. Ergo videat in tali dubio, ſeù errore, an minus malum ſit jejunare, vel non jejunare, & eligat minus; ſi non poſſit abſtinere ab utroque.

8. D. Si deberemus eligere tutiorem, quia tutius eſt ad ſalutem ſequi conſilia Evangelica, deberemus omnes profiteri Religionem, obligantes nos ad tria vota?

M. Hoc argumentum magni faciunt, & amplificant, qui impugnant aſſerentes nos debere ſequi opinionem probabiliorem in conſpectu minùs probabilis; Coacervant alia exempla, dicunt quòd dubitans, nùm in collatione ſerotinâ octo unciæ violent jejunium, deberet nihil omninò comedere in veſperi, quia tutiùs eſt obſervari jejunium nihil comedendo, quàm comedendo aliquid: nihilominùs dicendum eſt, nos debere ſequi tutiorem ex illis partibus, de quibus dubitatur: v. g. dubito, nùm poſſim attingere octo uncias, ſi certum eſt moralitèr, quòd ſufficiant ſex, non teneor ad quinque, vel nullam, ſed teneor non excedere ſex: cumque certò ſufficiat ad ſalutem obſervantia præceptorum, non teneor ad conſilia.

9. D. Extat etiam aliud proloquium: *In dubiis melior eſt conditio poſſidentis*; cum tamen tutius eſſet reſtituere?

M. Poſſeſſor bonæ fidei (de quo loquitur hæc

regula

regula juris, non de poſſeſſore malæ fidei) etiam ipſe, retinens in dubio rem, eligit partem tutiorem: eſtò enim utrinque dubitet æquè, nùm res ſit ſua, vel Petri v. g. ex rationibus intrinſecis; tamen juvatur ad illam retinendam ex principio extrinſeco, nempè, ex authoritate Superiorum, qui potuerunt ſtatuere, & de facto ſtatuerunt, ut res remaneret pœnès poſſeſſorem bonæ fidei factà ſufficienti diligentià (bona enim exteriora fortunę, de quibus loquitur tale proloquium ſubjacent ordinationi Principis) cujus *melior*, ideſt, tutior eſt conditio ob dictam legem. Si verò ſimus extrà materiam juſtitię, ſempèr eligi debet pars tutior. Id adeò eſt verum, ut inſigniores Theologi, & Canoniſtę, imò communitèr Doctores doceant, ſi dubitem me occidiſſe, debere me gerere tanquam irregularem, ſed Judicem non poſſe me ut irregularem damnare: debeo me gerere ut Irregularem, abſtinendo ab exercitio Ordinum, & petendo diſpenſationem, ſed Judex non poteſt me damnare, quia in Judicio, quod eſt actus juſtitię, ſtat poſſeſſio pro meà indemnitate. Confeſſor, qui conſcientiarum curam habet, ſemper conſulat tutiorem ex partibus hinc inde controverſis.

10. Conſcientia probabilis eſt nè regula ſufficiens humanorum actuum, ſeù poſſum nè ſequi conſcientiam, & opinionem probabilem, præſertìm relictà probabiliore?

M. Quæſtio hæc noſtris temporibus maximè

agi-

agitatur inter celebriores Theologos, & volumina edita ſuper illà implerent vaſtam Bibiiothecam, quare non poteſt compendio redigi pro Confeſſore ordinario. Porrò hujus directioni ſufficiet, ſi proponantur, quæ jam Sedes Apoſtolica ſuper hàc materià definivit ab omnibus tenenda: quare primò ex primâ propoſitione Innocentii XI. relegenda cap. 26. ubi agitur de valore ſacramentorum, ſi offerantur duæ opiniones probabiles, Confeſſor, ſeù quicunque alius, nihil curans de probabilitate, debet examinare, quænàm illarum opinionum ſit tutior, & illam ſequi in conferendo ſacramento. Fac probabilitèr ſuſtineri, quòd aqua roſacea ſit materia ſufficiens baptiſmi, quia agitur de valore ſacramenti, tu in baptizando non debes examinare probabilitatem; ſed videndo, quòd tutius ſit uti aquà naturali, debes illà uti, ſi habes, vel potes habere, antequam moriatur infans; quòd ſi deſit aqua naturalis, tùnc non es in conflictu opinionum quòad praxim, ſed uteris omni medio tibi poſſibili pro æterna ſalute infantis; quòd ſi convaleſceret, iterùm eſſet ſub conditione baptizandus aquà naturali; ſecundò ex ſecundà ejuſdem, Judex non poteſt judicare juxtà ſententiam minùs probabilem. Tu conſidera, nùm hæc damnatio afficiat etiam Confeſſores, qui non poſſint judicare abſolvendo pœnitentem, quem probabilitèr opinantur diſpoſitum, ſed magìs probabilitèr opinantur indiſpoſitum: tertiò ex tertià ejuſ-

dem,

dem, qui aliquid judicat qualitercumque probabile, non propterea prudentèr agit, operans illud, innixus tali utcunque probabilitati; ex quartâ infidelitas non excuſatur, ſi ſequar opinionem, quæ eſt verè probabilis, ſed minùs probabilis: quintò ex 21. Aſſenſus fidei ſupernaturalis non ſtat cum notitià ſolùm probabili revelationis, tu conſidera, nùm id proveniat, quia ſupernaturalis eſt, vel ex alià causà: ſextò ex 27. Alex. VII. non eſt cenſenda probabilis opinio ex hoc, quòd impreſſa eſt in libro moderno, nondùm rejecto quòad illam ab Apoſtolicà Sede: ſeptimò ex tertià Alexandri VIII. licet ſequi opinionem inter probabiles probabiliſſimam. Hæc circà probabiliſmum ſufficiunt Confeſſori ordinario. In reliquis caſibus, qui ſanè pauci erunt, procedat cum his cautelis: primò, non proponat probabiliſmum, ut damnatum ab Eccleſià, quandò ſolùm damnavit illum in caſibus prædictis; ſecundò, ex regulà Auguſtini epiſt. 19. non credat verum, aut probabile, quia id alii tale dicunt, ſed credat verum, & probabile, quod ſibi per Scripturas ſacras, vel rationes perſuadetur tale: locus enim ab authoritate Caſuiſtarum, præcipuè Modernorum infirmiſſimus eſt, niſi fundent ſe in ratione: Cum his obſervationibus crediderim, quòd poterit ritè exercere ſuum triplex munus Judicis, Doctoris, & Medici, abſque eo quòd tempus inſumat in illà, hodiè ob tot libros redditâ difficillimâ queſtione, implexà

aliis

aliis mille queſtionibus, an poſſim ſequi opinionem minùs probabilem, relictà probabiliore, & tutiore.

11. D. Conſcientia ſcrupuloſa eſt nè ſufficiens regula humanorum actuum, ſeù pecconè, aliquid operans, de quo habeo ſcrupulum, quòd ſit peccatum mortale?

M. Si non ſit error, ſed merus ſcrupulus, non peccabo mortalitèr; levia enim indicia, ex quibus, ut dictum eſt num. 3. movetur ſcrupuloſus ad timendum, ne aliquid ſit peccatum mortale, non cogunt prudentem, ut ab opere illo abſtineat; imò dicitur Eccl. 19. *Qui citò credit, levis cörde eſt*, ſcilicèt, levitas eſt animi, *citò*, hoc eſt, ex levibus indiciis credere aliquid eſſe peccatum mortale?

12. D. Quomodò Confeſſor agnoſcet eſſe ſcrupulum, non errorem?

M. Agnoſcet primò ex levitate indiciorum, quibus movetur, & per hoc diſtinguitur etiam à conſcientià dubià: ſecundò formidat, & titubat etiam, poſtquam viri prudentes, ut alius Confeſſor, teſtati ſunt, nullum in actione illà eſſe periculum peccati: tertiò agnoſcet conferens, nùm aliàs ille pœnitens timoratæ ſit conſcientiæ, qui fugiat in reliquis vel umbram peccati mortalis.

13. D. Quomodò Confeſſor exercebit ſuum officium ergà hujuſmodi verè ſcrupuloſos?

M. Nonnulli ſunt, qui à multo tempore vi-
tam

tam liberiorem agentes, dùm redeunt ad cor, maximis anguntur ſcrupulis, timentes, nùm aliquod vitæ præteritæ peccatum prætererint, vel circumſtantiam explicatu neceſſariam. Ergà hos officium Judicis præcipuè Confeſſor exercebit. Juxtà monitum Sancti Caroli adductum cap. 11. num. 15. invitabit ad confeſſionem generalem ab eo tempore ſaltèm, quo cæperunt liberiùs vivere; ad quam præparabuntur maturo, ac diligenti examine conſcientiæ. Porrò Confeſſor illos patientiſſimè audiens, ad ſingula peccatorum genera, quæ accuſant, interrogabit non modò ſpecies, numerum, atque circumſtantias; verùm, & illa peccata, quæ ut plurimùm, licèt non ſemper, conjungi ſolent accuſatis, ut, ſi peccavit contrà caſtitatem, explicatà ſpecie, numero, ac circumſtantiis actuum externorum, quæ quilibet ſolet explicare, interrogetur, nùm ergà eandem, vel alias fœminas habuerit deſideria merè interna, nùm ſimplices delectationes moroſas, ſi accuſet confeſſiones ſacrilegas, inducat, ut non modò repetat peccata in illis confeſſa, ſed numerum confeſſionum ſacrilegarum, ſi fuerint in confeſſione annuà ex præcepto Eccleſiæ: tùnc enim ſunt duo peccata: ſi poſt confeſſionem, communicavit ſacrilegè: quod ordinariè ſolet contingere, ut intelligat etiam in hoc numerum ſacrilegiorum, & duplex peccatum in communione Paſchali, &c. (quæ omnia præſertìm meminerit petere in examine Romano,

ubi

ubi ſuper ſimilibus examinetur approbandus) Hac generali confeſſione taliter factâ, Confeſſor præcipiat ſcrupuloſo non ampliùs inquirere in particulari vitam præteritam, etiam ut confiteatur aliquam ſpeciem, vel circumſtantiam: debet enim præſumere omnia ritè narrata, ſed ſolùm, ſi aliquod peccatum meminerit omninò intactum, tùnc petat conſilium Confeſſoris, nùm ſuper illo debeat inquirere. Alii Scrupuloſi ſunt, qui timent peccare mortalitèr in omni opere (circà hos exercebit præcipuè officium Doctoris, oſtendens peccatum mortale, non eſſe, niſi ſit omninò voluntarium, clara eſſe ex Decalogo, lege divinà, & præceptis Eccleſiæ peccata mortalia, quæ committi poſſunt frequentèr &c. Sunt alii tertiò, qui, opere peracto, timent peccaſſe. Circà hos exercebit præcipuè officium Medici. Ut eos ſanet, inducet contemnere ſcupulos, operari contrà ſcrupulum, nec in confeſſione accuſare actionem ullam, in quà non poſſit jurare ſe mortalitèr peccaſſe, reſpectu aliquorum Pœnitentium. Præ omnibus utatur oratione, ſtudio Authorum, & conſilio Doctiorum juxtà Rituale adductum c. 7. n. 7.

14. Hæc in univerſali propoſita, meo videri, ſufficere poſſunt, Confeſſori ordinario, ut abſque peccato exerceat ſuum triplex munus Judicis, Doctoris, & Medici: nàm primò inſtructus de damnis mali, ac utilitatibus boni Confeſſoris curabit evellere vitia, & plantare in Pœnitente virtutem: ſecundò inſtructus de ipſo Pœnitentiæ ſacra-

cramento, ex Doctrinà Eccleſiæ in Tridentino, Rituali, Catechiſmo, ex S. Carolo, probatiſque Authoribus, quales præcipuè ſunt S. Thomas, & Magiſter Sententiarum, ſi quod hi docent, opere curet implere, nunquam porriget pro pane venenum: tertiò, quia principalitèr debet iuſiſtere, ut Pœnitentes forment rectum judicium de ſuis actionibus; quod judicium efformatur per ſyllogiſmum operabilem, habet primò cognitionem ſufficientem, ut illum poſſit dirigere in primà univerſali præmiſsà prædicti ſyllogiſmi, quæ procedit ex ſyndereſi, quando verſatur circà operabile notum naturæ lumine; à Dono Intellectus, quando verſatur circà operabile notum lumine fidei; à Juriſprudentià verò, quando verſatur circà operabile inductum lege humanà; de quibus omnibus ut inſtrueretur præparans ſe ad confeſſiones, data eſt omnis doctrina magis neceſſaria Morali Theologo, quam S. Thomas inſerit in ſuà 1. 2. Inſinuatum eſt etiam aliquid circà efformandam ſecundam præmiſſam particularem prædicti ſyllogiſmi operabilis, quæ efformatur per actum Conſcientiæ.

15. Reſtat agere de ipsà concluſione, quæ præmittitur ab intellectu, ut excitet voluntatem, quæ numquam vellet hoc particulare, niſi priùs illud cognoſceret: nàm nihil volitum, quin præcognitum; ſed iſta conduſio, ex S. Thomà adducto, eſt actus illius virtutis, cujus eſt ipſa operatio. Et cùm circà omnes Virtutes Pœnitens ſit dirigendus,

dus, & in omnibus vitiis poſſit peccare, Virtutum, ac Vitiorum ſingulorum notio debet conſtare præparanti ſe ad Confeſſiones. Igitur nùnc eſt differendum de his. Attamèn hìc finit prima pars hujus operis: & remitto ad ſecundam tractatum de Virtutibus, & Vitiis, ex duplici capite: primò ne nimis creſcat moles Tomi: ſecundò, & principalitèr, ne in minimo deflectam ab aureà Methodo mei Præceptoris Angelici, qui etiam diviſit Theologiam Moralem in duas partes, agens in primà de iis, quæ ſpectant ad efformandas præmiſſas ſyllogiſmi operabilis; & in ſecundà de ipsà concluſione, in omni materià, tractans Angelicè virtutes omnes, Dona Spiritus Sancti correſpondentia, & Vitia oppoſita. Adſit ſuà gratià Deus, & ſuà prece S. Præceptor, ut, quæ docenda ſunt, conſpiciam, & quæ agenda ſunt, ipſe omnium primus opere compleam.

Inſtructionis pro Præparantibus ſe ad Confeſſiones, Partis Primæ.

FINIS.

INDEX

INDEX
Rerum Memorabilium
PRIMÆ PARTIS.

A

ABſolutionis Sacerdotalis virtus 26. 14. *qui ſint illius capaces*. 64. 26. *illi preces adjunctæ qualitèr recitandæ. Epiſcopus punit deficientem in illis* 65. 30. *Invalida eſt abſolutio approbati, ſed nondùm habentis juriſdictionem, uti; & injuſtè reprobati.* 81. 12. *A venialibus abſolvere priùs licebat cuilibet Sacerdoti; nùnc non licet.* 80. 3. *quibus in caſibus differenda ſit Abſolutio ex S. Carolo.* 95. *à n.* 19. *ubi uſque ad n.* 41. *habes multos caſus inparticulari elucidatos. Ut ſit valida, ex parte Miniſtri requiruntur quatuor, quòd ſit Sacerdos, habeat juriſdictionem, intentionem, & proferat formam.* 110. 4. *Vide verbo* Confeſſor, & Pœnitentia. *Propoſitiones probibitæ circà Abſolutionem*. 145. 6. *nunquam poteſt ſimulari.* 144. 5.

Actus interni Animæ noſtræ dantur. 392. 1. & *ſeqq. principalitèr ſunt quatuor, Simplex Complacentia, Deſiderium, Intentio, & Electio.* 393. 3. *eorum duplex principium, intrinſecum, & extrinſecum: utriuſque differentia* 407. 1. *Actuum virtuoſorum alii*

*perfecti, & alii imperfecti.*409.2. *etiã in lineâ Donorum* 409.3.*Hi ſunt pręambula(nè litigatur de nomine) ad actus perfectos donorum; & eſſe poſſunt in peccatore ibid. Actuum bonorum extrinſecum principium Deus per ſuamgratiam.*410.4.

Amare eſt velle bonum, & Odire velle malum. 393.2. *Amare, & Odire ſunt genera; quare quid ulteriùs faciat Pœnitens, ut peccati ſpeciem explicet in confeſſione.* 393.2.

Annus diſcretionis quando incipiat. 68.5. *Deus in illo amandus ibid. & ideò etiam credendum tùnc, & ſperandum in Deum, ſine quâ fide, & ſpe nequit amari.*

Appetitus hominis dulpex: Intellectivus, qui dicitur Voluntas, & ſenſitivus. 400.2. *Hujus duæ Potentiæ Iraſcibilis, & Concupiſcibilis; objectum utriuſque.*401.3.*Utriuſque actus vocantur Paſſiones, & quare? ibid.*

In Articulo mortis, multa retrahunt ab amore Dei, ſine quo nequit eſſe vera pœnitentia. 30. 17. *quomodo conferenda tùnc abſolutio.*64.27.*ſeqq.*

2. *Attritionem pro ſacramentis mortuorum volui ſemper ego conjunctam initiali amori Dei.* 122. 2. *Vide* Dolor, Confeſſio *&c.*

1. Attentè perlegas,& accuratè obſerves; *hæc verba quid importent.*82.13.

*Ab Authoritate locus infirmiſſimus.*490.10.

Bar-

B

Bartoli cautela in reſpondendo, quam debeat imitari Confeſſor. 473.10.
Beatitudines ſunt actus perfecti Donorum. 410.3.
Benedictio, ſeù Abſolutio Generalis, quæ datur Confratribus SS. Trinitatis importat participationem ſuffragiorum Ordinis, & dari poteſt in Anno Sancto. 313.24.
Bullæ Cœnæ Canônes. 213. & *ſeqq. in quarto non comprehenditur ſurripiens bona Hæreticorum.* 215. 11. *in ſeptimo comprehenditur mittens ad Hæreticos, quæ dicuntur* Avviſi *ordinariè plena mendaciis, in damnum Religionis Chriſtianæ.* 217. 17. *qui Princeps non includatur in octavo.* 218. 19. *in decimo includitur vexans accedentem ad Urbem, ſi ad id vexet: ſecùs ſi caſu.* 218. 24. *Hæc Bulla tollit facultatem Epiſcopi à Tridentino conceſſam.* 226. 43. *excommunicatur abſolvens à cenſuris in illâ contentis ibid.* 44. *quæ ignorantia excuſet.* 227. 45. *ab omnibus debet haberi, legi, & percipi.* 227. 45.

C

Canones antiqui Pœnitentiales dantur. 145. & *ſeq. non ſemper juxtà eos regulandus Pœnitens.* 181. 1. *ſæpiùs enunciandi, non injungendi.* 183. 5. *quare zelaverit notitiam illorum S. Carolus.* 183. 6.
Cardinalis Caſanate affectus in doctrinam litteralem S. Thomæ. 389. 2.

Ex Charitate tenemur proximo in ejus verâ neceſſitate, non quando voluntariè in illâ perſeverat; & explicatur exemplis. 141. 3.

S. Caroli monita recepta in Diœceſi Romanâ 88. 1. *illa redegit in Rituale Romanum Paulus V.* 89. 1. *datur eorum ſumma.ibid.& ſeqq. S. Caroli oratio pro Confeſſoribus* 92.11.

*Caſtitas non admittit parvitatem materiæ.*456.6.

Caſus, quos in Italiâ, extrà Urbem, Privilegiati non poſſunt abſolvere. 78. 6. *Papales reſervantur ratione cenſuræ: duo ratione ſui, & quæ hæc ſint.*79.7. *quid importet reſervari ratione cenſuræ* 80. 7. *Caſuum Conferentiæ ſunt conſilium Peritorum.*82.14.

*Catechiſmus Romanus ſæpè legendus.*44.1.

*Cauſa univerſalis influit in particularem motum, ut actu hæc cauſet.*410.4.*etiam in particularem contingentem, cui propterea non tollit potentialitatem ad utrumlibet.*411. 5.*quod probatur ex illo principio,* Concluſio ſequitur debiliorem partem.412.5.

Cautio quid ſit. 60.12.

Cenſurarum, Irregularitatum, & aliarum pœnarum Eccleſiaſticarum Catalogus, à pag. 228.*& ſeqq.*

Circumſtantiæ peccati conſiderandæ à Pœnitente. 21. 7.*circumſtantia notabilitèr aggravans in furto, ex Catechiſmo aperienda in confeſſione.* 50. 10. *quæ ex ſui ratione opponuntur alteri virtuti, aut eidem per exceſſum, vel defectum, transferunt in aliam ſpeciem.*424. 10. *quas in peccatis conſiderabit Confeſſor, & dantur p.*425. 11.*diſſeriturque particularitèr de illis in ſeqq. Notabilitèr aggravantes aperien-*

riendæ in confeſſione, ſi variant notabilitèr judicium Confeſſoris. 432.30.

Claves duæ: altera ſcientiæ: altera ligandi, & ſolvendi. 23.11.*& ſeqq. Prima confert poteſtatem judicandi.* 28. 16.

Collatio ſerotina in jejunio introducta, ex conſuetudine. 475.12.

Complacentia: : Vide Delectatio.

Conditio de futuro invalidat ſacramentum; non ita conditio de præſenti, & præterito. 139 3. *Hæ ultimæ conditiones, etiam licitè apponuntur ad evitandum majus malum; explicatur, quòd nàm ſit hoc malum.* 140. 4.

1. *In Concionatoribus quid exigendum ab Epiſcopis.* 5. 4.

De Confeſſione decretum Lateranenſe. 66.1.*& ſeqq. quare non ſatisfacimus præcepto Eccleſiæ per confeſſionem voluntariè nullam.* 68.7. *de conſilio Sacerdotis differri poteſt ultrà tempus Paſchale.* 69. 10. *nequit fieri in domo privatâ.* 77. 3. *confeſſiones audiendi licentià quiſque debet uti juxtà limitationem Ordinarii.* 90. 3. *ad confeſſionem generalem qui inducendi.* 94.15.*& quomodo in illa tractandi.* 494. 13. *Confeſſionis ſexdecim conditiones.* 124.4. *duplex illius integritas materialis, & formalis explicatur.* 125 5. *Vide* Sacramentum Pœnitentiæ; Sigillum.

Confeſſor quomodo dignoſcatur moveri ſtipendio. 2.1. *peccata, quibus ſe exponit, ſi inſufficiens velit audire confeſſiones.* 2. 2. *ejus ſcientia debet eſſe Theori-*

ca, & practica. 3. 4. univerſalis; at quæ magis ſcienda ſint in Urbe. 5. 4. debet eſſe, qualis Juriſtarum. 6. 6. qui ſit malus ſibi, non aliis. 9. 1. damna mali Confeſſoris. 10. 2. utilitates boni. 11. 3. habeat bonitatem, & ſcientiam, ſed præcipuè bonitatem. 15. 12. 90. 6. indoctus quando abſolvat invalidè quando illicitè, quando licitè. 29. 16. qualitèr peccet nolens audire pœnitentem. 58. 10. ubi, & qualitèr debeat audire. 58. 11. & ſeqq. 91. 9. quid inculcet pœnitenti. 59. 17. de quibus illum interroget. 61. 19. ſit cautus in interrogando juniores. 61. 20. ſibi non applicet pœnitentias pecuniarias. 63. 24. pro peccatis occultis non det pœnitentias publicas. 63. 25. quando præcipuè adſiſtet Confeſſionali. 91. 7. Regularis ad infirmos vocatus conveniat cum Parocho. 91. 8. præparet ſe oratione. 92. 11. Confeſſor ſtabilis eſt conſulendus. 92. 12. Exercet officium Judicis, Medici, & Doctoris. 108. 2. adaptet ſe capacitati Pœnitentium. 109. 4. ut licitè abſolvat, eſſe debet in gratiâ. 112. 8. Confeſſor excommunicatus, & vitandus, ut carens juriſdictione, omninò invalidè abſolvit, etiamſi pœnitens invincibilitèr ignoret excomunicationem. Toleratus in neceſſitate abſolvit validè Pœnitentem, eſtò ſciat excommunicationem, extrà neceſſitatem invalidè abſolvit ex defectu Pœnitentis cooperantis peccato Confeſſoris. 112. 9. Vide: Abſolutio: Sacramentum Pœnitentiæ &c.

Conjugalis actus in Eccleſiâ exercitus eſt peccatum mortale. 461. 7.

Ex Conſcientiâ erroneâ, vel dubiâ operãs, quòd de ſe

non eſt mortale, peccat mortalitèr. 460.4. *qui habitus illi efformandæ concurrant.* 484. 1. *quid ſit, & quotuplex.* 485.2.3 *quam ex illis poſſim ſequi vide in ſeqq.*

Conſenſus communis timoratorum magni faciendus. 454. 5.

Conſilium eſt inquiſitio mediorum ad finem. 397. 10.

Conſolatio ſpiritus quid importet. 12.6.

Conſtitutiones Prædicatorum, uti, & Regularium aliæ complures de ſe non obligant ad culpam. 471.8.

Conſuetudinarius eſt, qui peccat ex habitu. 300.2. *an explicare debeat conſuetudinem, vide* 301. 4. *ordinariè debet probari. ibid.*

Conſuetudo poteſt eſſe voluntaria directè, & indirectè, qui termini explicantur. 301.4. *an idem ſit cum exercitio, videndum apud Canoniſtas.* 304 8. *nequit tollere legem divinam, & naturalem.* 475.12. *quando tollat humanam, & datur regula dignoſcendi, an ſit uſus, an abuſus. ibid. recitare officium diſtractè eſt abuſus. ibid. quas leges humanas tollere poſſit.* 476.13. *quotuplex.* 477.14.

Ex Contemptu peccans peccat mortalitèr, nèc excuſatur ob parvitatem materiæ; & quando dicatur quis operari ex contemptu. Regula S. Thomæ. 462. 10.

Contractus illicitos exercenti abſolutio neganda, niſi priùs reſcindat. 102.39.

Contritio duplex, perfecta, & imperfecta: illa juſtificat ante abſolutionem, ſed cum voto abſolutionis. 23. 10. *Vis hujus explicanda populo, ut poſſit ſemper eli-*

cere.47.8.ut ſit perfectiſſima, debet eſſe ſuper omnia appretiativè, & intenſivè, ſed eſt vera, & efficax, eſtò non ſit ſuper omnia intenſivè; tamen debemus eniti ad hanc intenſionem.47.8. non poteſt reprobari à Deo.49.8.includit dolorem, & propoſitum; utrumque ſuper omnia ſaltèm appretiativè: ſenſibilis, & per quid reddatur talis: univerſalis, & per quid talis: ſupernaturalis; & quomodo talis dignoſcatur. 121.3.ſerotina ſufficit ad confeſſionem ſequentis dici, ſi hæc procedit in virtute illius.123.3.

Credere actu, & ſcire ſunt duo diverſa: ad illud tenemur præcepto affirmativo Fidei, ad hoc negativo doni ſcientiæ 436.4.

Crudelitas eſt peccatum.

Crudelitas eſt peccatum oppoſitum dono Spiritus Sancti, ſcilicèt, Pietati.421.8.ubi ex errore citatur Sanctus Thom.a.12.cum ſit a.2.

D

DAmna, quæ Peccator incurrit, enumerantur 23.11.quæ reparentur per gratiam ſanctificantem, & quæ per ſacramentalem. 24.12.

Decretalium volumen collectum ex caſibus, quos Epiſcopi verentes per ſe decidere, mittebant ad Sedem Apoſtolicam.116.11.

Delectatio eſt ſimplex complacentia de objecto cogitato abſque ordine ad opus . 394.4. ſequitur naturam actus: 395.5.quare de actu conjugali eſt licita maritatis abſque periculo ulteriori, ſed illicita viduis, &

ſponſis

ſponſis de futuro; & ratio: ibid. de re malà, quia probibità, non eſt peccatum. 496.6.*unde dicatur delectatio moroſa.* 495. 5. *in delectatione moroſà contrà Caſtitatem explicandæ ſunt circumſtantiæ ſubjecti, & objecti.* 396.7.

Deſiderium eſt actus tendens ad opus. 397. 8. *de re malâ tantùm, quia probibità, eſt malum ib.*

Diſcretio quid ſit. 70.12.

Doctor, qui ex profeſſo, & diffusè rem tractat, pluris faciendus. 388.1.*ad quid adbibendi, qui Moralem compendio redegerunt. ibid.*

Dolor peccatorum debet eſſe univerſalis in motivo ſaltèm. 21.7 *convenit dolere particularitèr de ſingulis. ibid.* 48. 8. 103. 42. *erit motivum univerſale, ſi doleat ob metum gebennæ: ſed particulare, ſi doleat ob turpitudinem peccati contrà determinatam virtutem. Ratio.* 121. 2. *Doloris motivum pro ſacramento nequit eſſe pœna temporalis.ibid. Doloris efficaciam interrumpens novo peccato, ut abſolvatur validè, novum dolorem debet elicere.* 122.3.*Vide:* Contritio, Sacramentum Pœnitentiæ &c.

Dona Spiritus Sancti ſeptem. 408.2.

In Dubiis melior eſt conditio poſſidentis, & in Dubiis tutior pars eſt eligenda, *quomodo intelligatur.* 488.9.

E

E*Lectio, eſt mediorum in finem.* 397. 10. *eligere parato duo mala, poſſum ſuadere minus: non ita, ſi*

non eſt paratus ad utrumque. 141.3.

Eleemoſina qualis eſſe debeat, ut proſit. 20.6. *eleemoſinis Deo ſatisfaciendum.* 21.8.

Emendare futura quid importet. 20.6. *Emendatus eſt notabilitèr, qui prius peccans quadrageſiès in menſe, nùnc peccat quatèr tantùm.* 301.4.

Epiſcopi à quibus cenſuris, & quos abſolvere poſſint, & à quà Irregularitate diſpenſare. 293. *ut Doctores à Deo Eccleſiæ dati, maximè ſunt conſulendi Confeſſario.* 451.2.

Epiſtola Eminentiſ. Cardinalis de Carpineo Confeſſoribus Urbis. 83.17. *ſeqq.*

Erubeſcentia in confitendo diminuit aliquid pœnæ temporalis. 31.19.

Examinatorum Urbis methodus. 3.3. *eorum prudentia.* 107.1.

2. *Examen conſcientiæ ad confeſſionem præexigitur, & quare* 50. 10. *Confeſſio erit ſacrilega, ſi ſit nimis remiſſum.* ibid. *quantum in eo temporis ponendum.* 94.15 *præmittendum, ne quis ſe exponat periculo omittendi peccata.* 124.4.

Eucbariſtiam aliqui dicunt non poſſe probiberi ob venialia, ſed convincuntur. 187.4.

Excommunicationis effectus. 27 15. *duplex, major, & minor: hæc incurritur ob veniale peccatum, & quãdo.* 185.3. *major infligitur ob mortale peccatum contumaciæ, quid ſuper boc dicant Tridentinũ, & Angelicus.* 196.14. *differentia inter excommunicationem nullam, & injuſtam.* 194.12. *quando incurratur ſtatìm commiſſo delicto.* 196.13. *propoſitiones circa il-*

lam

lam prohibitæ. 198.16.*prohibitæ circà illius abſolutionem.* 212.23.*pœnæ abſolventis abſque legitimâ facultate.* 212.24.299.7. *excommunicatio à jure, niſi reſervetur, poteſt abſolvi per quemcunque Confeſſorem.*294.1. *nulla reſervatur pro articulo mortis.* 295.2. *quid premittendum ab eo, qui petit abſolvi.* 295.2. *Occultam, ſi grave ſcandalum immineat, abſolvet Confeſſor; ſed indirectè pœnitens remanebit abſolutus.*295.3. *& quomodo tùnc procedet Confeſſor. ibid.*

Excommunicati poſt Martinum V. juriſdictione non privantur, niſi ſint vitandi. 188.5.*adminiſtrantes ſacramenta committunt duplex peccatum explicandum in confeſſione.*189.5. *quando cum illo communicans incurrat majorem excommunicationem.* 191.7.8.*quando nullam.*192.9.*qualitèr in uno loco poſſimus communicare cum excommunicato in alio.*193.10.

F

*Fidelitas pertinet ad veracitatem.*68.7.

Fides confeſſionis relinquenda infirmo, etiam ſi confiteatur ſacrilegè, dummodò non ſimulet confeſſionem. 80.8.

Finis prævalere ſemper debet mediis. 142.4.5.*finem ultimum conſtituens in creaturis peccat mortalitèr; nèc in hoc excuſat materiæ parvitas.*461.9.

Flagellat Deus quinque modis. 19.5.

Fœminæ honoratiores cum quanto periculo ſe accuſant de peccatis contrà Caſtitatem; niſi ſubveniat Con-

Con-

Confeſſoris prudentia. 399. 3.

Forma naturalitèr introducitur mediantibus diſpoſitionibus. 25. 13.

Fructus Spiritus Sancti ſunt actus perfecti Donorum. 410. 4.

G

GRatiæ neceſſitas ex Catechiſmo. 410. 4. *major poſt peccatum primi hominis*. 412. 6. *illuminato intellectu, adhùc requiritur gratia ex parte voluntatis*. 413. 6.

H

HÆreſis in Jubilæo non poteſt abſolvi, & decretum ſuper hoc. 297. 5.

Hæreticus ut dicatur Chriſtianus, quid requiritur. 214. 3. *Hæretici naufragantis bona ſurripiens non incidit in Bullam Cœnæ*. 215. 11.

I

IGnorantia quęndm excuſet ab incurſu cenſuræ. 194. 11. *Ignorantia, Inadvertentia, & Error quomodo diſtinguantur*. 334. 1. *Ignorantia Juris eſt, ſi ignoro præmiſſam univerſalem ſyllogiſmi operabilis. Ignorantia facti eſt, ſi ignoro particularem*. 335. 2. *ignorantia invincibilis, quando adſit*. 439. 8. *non eſt peccatum*. ibid. *poteſt dari de myſteriis Fidei, ſed*

quando, & in quibus. 440. 8. *an dari poſſit invincibilis ignorantia Juris naturæ*. 441. 10. *ubi extat regula S. Th. poteſt dari talis circà jus divinum*. 443. 12. *& Eccleſiæ*. 444. 14.

Ignorantia facti, non Juris excuſat, *hoc adagium quomodo intelligendum*. 444. 15. *Ignorans aliquid eſſe peccatum, quod ſi ſciret, adhùc faceret, an admonendus à Confeſſore*. 446. 17. *Ignorantia vincibilis neceſſariorum ad ſalutem eſt peccatum contrà donum Scientiæ*. 448. 18. *peccatum beſtiale* 449. 19. *ex ignorantiâ, ſeù inadvertentiâ ſemiplenâ operans peccat venialitèr*. 452. 4.

Impedimenta nonnulla referuntur, per quorum aliqua confeſſio adhuc eſt integra, & per alia non eſt. 126. 4.

Indulgentia delet pœnam debitam peccato jàm deleto quoad maculam. 136. 12. *Differentia inter plenariam, ad tempus, & Jubilæum*. 137. 13. *illam Papa concedit ex plenâ poteſtate à Chriſto ſibi traditâ*. 305. 1. *ad Indulgentias acquirendas Confeſſor incitabit Pœnitentem*. 306. 2. *innuuntur conceſſæ Confratribus Sanct. Trinitatis recognitæ à Sede Apoſtolicâ*. 308. 5. *& ſeqq. quid faciendum, ut illas conſequantur*. 312. 23. *quid reſpondeat Confeſſor, ubi petitur, quæ pro illâ conſequendâ ſint faciendæ orationes*. 313. 23. *illam lucraturus ponet opera cum ordine indicato quoad ſubſtantiam*. 314. 25. *declaratur clauſula quædam apponi ſolita in Indulgentiis, ex S. Congregatione*. 314. 26. *ad Indulgentias pro defunctis excitandus Pœnitens*. 315. 27. *Privilegiati Altaris Indulgentia quot Miſſas*

exigat, & dubia ſuper hoc declarata per S. Congregationem. ibid.
Injuria de ſe venialis jacta in patrem à filio, redditur peccatum mortale, ob gravem irreverentiam. 460. 5.
Injuſtè approbans, & reprobans Confeſſores, peccat contrà Juſtitiam. 82. 12.
Inſtructiones variæ à S. Carolo, traditæ quibus Confeſſor debet dirigere Pœnitentes. 104. 49. *Inſtructionum aliæ ſunt authoritativæ, aliæ doctrinales, & in quo differant.* 106. 5.
Intellectus hominis in quo differat ab Angelico. 460. 4. *Intellectus etiam vocatur habitus primorum principiorum ſpeculabilium* 467. 4. *Intellectus, Donum Spiritus Sancti, eſt habitus judicans de myſteriis Fidei, & legibus divinis.* 46. 85.
Intentio de abſolvendum eſt faciendi, quod facit Eccleſia, hoc eſt, faciendi ſacramentum, ſed non producendi effectum ſacramenti. 112. 7. *eſt voluntas circà finem* 397. 9.
S.S. JOANNIS de Mathâ, & FOELICIS Valeſii breve elogium ex Bullâ Innocentii XI. 307. 12.
P. Joſephus de Monier laudatur 308. 3.
Ex Irâ procedens opus, v. g. blaſphemia, non eſt peccatum, ſi blaſphemans prorumpat in verba imaginata, non conſiderans eorum ſignificationem; ſecus eſt peccatum, eſtò in irâ commiſſum. 404. 7.
Jubilæi formula priùs conſideranda, ut ſciat Sacerdos, quæ poſſit abſolvere. 210. 21. *datur hæc formula.* 296. 4.

Judex

Judex debet judicare ſecundum leges, & rationes petitas è viſceribus legis. 449.1.

Judicium authoritativum, & doctrinale, quomodo differant. 28.16. *triplex haberi poteſt de re, de perſona, & de remedio applicando, quomodo in quolibet procedendum.* 450.2.

Juriſdictio ad abſolvendum, ordinaria, & delegata. 110.5.

Ad Juſtificationem Tridentinum, requirit treſdecim diſpoſitiones, quarum ultima eſt voluntaria ſuſceptio gratiæ, & donorum. 34.2. *& ſeqq. omnes in Pœnitente curabit Confeſſor.* 38.16.

L

LEx humana eſt imago naturalis impreſſæ in nobis à Deo. 417.5. *Legum notitia Confeſſori neceſſaria.* 468. 6. *datur legis definitio.* 468.6. *qualitèr promulgetur.* 469.7. *illam interpretatur, qui condit. ib.* 6. *diſtinguitur à præcepto, & quomodo.* 470.7. *Tam Realis, quam Pœnalis, & Mixta poſſunt in conſcientiâ obligare: An autem obligent de facto, nequit dari regula.* 471.8. *lex, & præceptum diverſimodè obligant.* 472.9. *legibus loci, an Peregrinus teneatur, nequit determinari generalitèr, datur regula ad dignoſcendum, quibus teneatur, & quibus non:* 473.11. *Alia lex obligat per ſe, alia per accidens, quæ diſtinctio eſt maximè attendenda Confeſſori.* 476.16. *Confeſſor quas primariò teneatur ſcire.* 480. 17. *Vide* Conſuetudo.

Li-

Libertatis Eccleſiaſticæ, violatores quid præmittere debeant, ut abſolvantur. 295. 2.

Libri à Confeſſori legendi. 115. 11.

Luxuria contrà naturam eſt peccatum in Spiritum Sanctum. 421. 8.

M

EX *Magiſtro Sententiarum hauſere Theologi.* 16. 1.

Materiæ parvitas diminuit peccatum, de illâ Theologi antiqui non tractarunt fugientes omne peccatum ex plenâ deliberatione. 453. 5. *datur regula generalis, quæ peccata excuſari poſſint à mortali ob parvitatem materiæ.* 454. 6. *quædam enumerantur, quæ non admittunt.* 455. 6. *quæ peccata contrà legem humanam admittant parvitatem materiæ.* 457. 8. *quæ ſit materiæ parvitas nequit generaliter definiri.* 458. 9.

Matrimonium qui contraxit cum impedimento dirimente occulto, potius quam reddere, debet ſuſtinere mortem, & excommunicationem. 195. 12. *etiam dum expectatur Apoſtolica diſpenſatio; & hujus ratio.* 205. 14. *quâ obtentâ, renovandus eſt mutuus conſenſus, ſed, ne prodatur crimen, innuitur modus renovandi. ibid.*

Medicus debet relinquere curam infirmi, quando in tertiâ die non videt fidem confeſſionis. 80. 8. *Jurat hoc: quare delinquens dupliciter peccat. ibid.*

Mendacium in confeſſione, quando invalidet ſacramentum. 31. 10.

Meritum de condigno, & de congruo, explicantur. 130. 8.

N

N*Icolai Antonii Cuggiò zelus, & labor.* 197. 15.

O

O*Bſtinatio eſt peccatum in Spiritum Sanctum.* 421. 8.
Occaſio proxima eſt, in quâ quis poſitus ſæpè peccat. 98. 29 *quando differenda in iis abſolutio.* 99. 29. *eſt duplex voluntaria, & involuntaria, & quomodo in illà conſtituti Pœnitentes tractandi.* 99. 30 *Occaſio proxima ratione particularis perſonæ quomodo tollenda.* 100. 31. *& ſeqq. occaſioni proximæ peccandi ſe exponere eſt peccatum ejuſdem ſpeciei cum illo, cui ſe exponit.* 303. 5. *ita ſe exponere eſt peccatum, eſtò non ſequatur peccatum, cui me expono ib.*
Odire eſt velle malum, quod eſt genus habens ſub ſe plures ſpecies. 392. 2.
Operans benè utitur bono ſyllogiſmo: At operans malè utitur ſyllogiſmo quatuor terminorum. 464. 2. *quilibet ad operandum movetur ſyllogiſmo cum primâ præmiſſæ univerſali, & ſecundâ particulari.* 451. 3.
Ex Opere operato qualitèr in ſacramentis conferatur gratia major uni, quàm alteri. 13. 7.
Opus mortuum, & mortificatum qualiter differant. 183. *elicitum ſine charitate, licèt bonum, non eſt ſatisfactorium.* 20. 6. *qualiter aliquod opus de ſe ſatisfactorium, debeat præcedere confeſſionem.* 58.

cere.47.8.ut ſit perfectiſſima, debet eſſe ſuper omnia appretiativè, & intenſivè, ſed eſt vera, & efficax, eſtò non ſit ſuper omnia intenſivè; tamen debemus eniti ad hanc intenſionem.47. 8. non poteſt reprobari à Deo.49.8.includit dolorem, & propoſitum; utrumque ſuper omnia ſaltèm appretiativè: ſenſibilis, & per quid reddatur talis: univerſalis, & per quid talis: ſupernaturalis; & quomodo talis dignoſcatur. 121. 3. ſerotina ſufficit ad confeſſionem ſequentis dici, ſi hæc procedit in virtute illius.123.3.

Credere actu, & ſcire ſunt duo diverſa: ad illud tenemur præcepto affirmativo Fidei, ad hoc negativo doni ſcientiæ 436.4.

Crudelitas eſt peccatum.

Crudelitas eſt peccatum oppoſitum dono Spiritus Sancti, ſcilicèt, Pietati.421.8.ubi ex errore citatur Sanctus Thom.a.12.cum ſit a.2.

D

D*Amna, quę Peccator incurrit, enumerantur 23. 11.quæ reparentur per gratiam ſanctificantem, & quæ per ſacramentalem. 24.12.*

Decretalium volumen collectum ex caſibus, quos Epiſcopi verentes per ſe decidere, mittebant ad Sedem Apoſtolicam.116.11.

Delectatio eſt ſimplex complacentia de objecto cogitato abſque ordine ad opus. 394. 4. ſequitur naturam actus: 395.5.quare de actu conjugali eſt licita maritatis abſque periculo ulteriori, ſed illicita viduis, &

ſponſis

ſponſis de futuro; & ratio: ibid. de re malà, quia probibità, non eſt peccatum. 496.6.*unde dicatur delectatio moroſa.* 495. 5. *in delectatione moroſà contrà Caſtitatem explicandæ ſunt circumſtantiæ ſubjecti, & objecti.* 396.7.

Deſiderium eſt actus tendens ad opus. 397. 8. *de re malâ tantùm, quia probibità, eſt malum ib.*

*Diſcretio quid ſit.*70.12.

Doctor, qui ex profeſſo, & diffusè rem tractat, pluris faciendus. 388.1.*ad quid adbibendi, qui Moralem compendio redegerunt. ibid.*

*Dolor peccatorum debet eſſe univerſalis in motivo ſaltèm.*21.7 *convenit dolere particularitèr de ſingulis. ibid.* 48. 8. 103. 42. *erit motivum univerſale, ſi doleat ob metum gebennæ: ſed particulare, ſi doleat ob turpitudinem peccati contrà determinatam virtutem.Ratio.*121. 2.*Doloris motivum pro ſacramento nequit eſſe pœna temporalis.ibid. Doloris efficaciam interrumpens novo peccato, ut abſolvatur validè, novum dolorem debet elicere.*122.3.*Vide:* Contritio, Sacramentum Pœnitentiæ &c.

*Dona Spiritus Sancti ſeptem.*408.2.

In Dubiis melior eſt conditio poſſidentis, & in Dubiis tutior pars eſt eligenda, *quomodo intelligatur.* 488.9.

E

E*Lectio, eſt mediorum in finem.* 397. 10. *eligere parato duo mala, poſſum ſuadere minus: non ita, ſi non*

*non eſt paratus ad utrumque.*141.3.

*Eleemoſina qualis eſſe debeat, ut proſit.*20.6. *eleemoſinis Deo ſatisfaciendum.*21.8.

*Emendare futura quid importet.*20.6. *Emendatus eſt notabilitèr, qui prius peccans quadrageſiès in menſe, nùnc peccat quatèr tantùm.*301.4.

Epiſcopi à quibus cenſuris, & quos abſolvere poſſint, & à quà Irregularitate diſpenſare. 293. *ut Doctores à Deo Eccleſiæ dati, maximè ſunt conſulendi Confeſſario.* 451.2.

*Epiſtola Eminentiſ. Cardinalis de Carpineo Confeſſoribus Urbis.*83.17. *ſeqq.*

*Erubeſcentia in confitendo diminuit aliquid pœnæ temporalis.*31.19.

*Examinatorum Urbis methodus.*3.3. *eorum prudentia.* 107.1.

2. *Examen conſcientiæ ad confeſſionem præexigitur, & quare* 50. 10. *Confeſſio erit ſacrilega, ſi ſit nimis remiſſum. ibid. quantum in eo temporis ponendum.*94.15 *præmittendum, ne quis ſe exponat periculo omittendi peccata.* 124.4.

Eucharistiam aliqui dicunt non poſſe prohiberi ob venialia, ſed convincuntur. 187.4.

*Excommunicationis effectus.*27 15. *duplex, major, & minor: hęc incurritur ob veniale peccatum, & quãdo.* 185.3. *major infligitur ob mortale peccatum contumaciæ, quid ſuper hoc dicant Tridentinũ, & Angelicus.* 196.14. *differentia inter excommunicationem nullam, & injuſtam.* 194.12. *quando incurratur ſtatìm commiſſo delicto.* 196.13. *propoſitiones circa il-*

lam

lam probibitæ. 198.16.*probibitæ circà illius abſolutionem.* 212.23.*pœnæ abſolventis abſque legitimâ facultate.* 212.24.299.7. *excommunicatio à jure, niſi reſervetur, poteſt abſolvi per quemcunque Confeſſorem.*294.1.*nulla reſervatur pro articulo mortis.* 295.2.*quid premittendum ab eo, qui petit abſolvi.* 295.2.*Occultam, ſi grave ſcandalum immineat, abſolvet Confeſſor; ſed indirectè pœnitens remanebit abſolutus.*295.3. *&* *quomodo tùnc procedet Confeſſor. ibid.*

Excommunicati poſt Martinum V. juriſdictione non privantur, niſi ſint vitandi. 188. 5.*adminiſtrantes ſacramenta committunt duplex peccatum explicandum in confeſſione.*189.5.*quando cum illo communicans incurrat majorem excommunicationem.* 191.7. 8.*quando nullam.*192.9.*qualitèr in uno loco poſſimus communicare cum excommunicato in alio.*193.10.

F

*FIdelitas pertinet ad veracitatem.*68.7.

Fides confeſſionis relinquenda infirmo, etiam ſi confiteatur ſacrilegè, dummodò non ſimulet confeſſionem. 80. 8.

Finis prævalere ſemper debet mediis. 142.4.5.*finem ultimum conſtituens in creaturis peccat mortalitèr; nèc in boc excuſat materiæ parvitas.*461.9.

Flagellat Deus quinque modis. 19.5.

Fœminæ bonoratiores cum quanto periculo ſe accuſant de peccatis contrà Caſtitatem; niſi ſubveniat

Con-

Confeſſoris prudentia . 399. 3.
Forma naturalitèr introducitur mediantibus diſpoſitionibus. 25. 13.
Fructus Spiritus Sancti ſunt actus perfecti Donorum. 410. 4.

G

GRatiæ neceſſitas ex Catechiſmo. 410. 4. *major poſt peccatum primi hominis* . 412. 6. *illuminato intellectu, adhuc requiritur gratia ex parte voluntatis* . 413. 6.

H

HÆreſis in Jubilæo non poteſt abſolvi, & decretum ſuper hoc . 297. 5.
Hæreticus ut dicatur Chriſtianus , quid requiritur . 214. 3. *Hæretici naufragantis bona ſurripiens non incidit in Bullam Cœnæ* . 215. 11.

I

IGnorantia quęnàm excuſet ab incurſu cenſuræ. 194. 11. *Ignorantia, Inadvertentia, & Error quomodo diſtinguantur*. 334. 1. *Ignorantia Juris eſt , ſi ignoro præmiſſam univerſalem ſyllogiſmi operabilis*. *Ignorantia facti eſt , ſi ignoro particularem*. 335. 2. *ignorantia invincibilis , quando adſit*. 439. 8. *non eſt peccatum*. ibid. *poteſt dari de myſteriis Fidei , ſed* quan-

quando, & in quibus. 440. 8. *an dari poſſit invincibilis ignorantia Juris naturæ*. 441. 10. *ubi extat regula S.Th. poteſt dari talis circà jus divinum*. 443. 12. & *Eccleſiæ*. 444. 14.

Ignorantia facti, non Juris excuſat, *hoc adagium quomodo intelligendum*. 444. 15. *Ignorans aliquid eſſe peccatum, quod ſi ſciret, adhùc faceret, an admonendus à Confeſſore*. 446. 17. *Ignorantia vincibilis neceſſariorum ad ſalutem eſt peccatum contrà donum Scientiæ*. 448. 18. *peccatum beſtiale* 449. 19. *ex ignorantiâ, ſeù inadvertentiâ ſemiplenâ operans peccat venialitèr*. 452. 4.

Impedimenta nonnulla referuntur, per quorum aliqua confeſſio adbuc eſt integra, & per alia non eſt. 126. 4.

Indulgentia delet pœnam debitam peccato jàm deleto quoad maculam. 136. 12. *Differentia inter plenariam, ad tempus, & Jubilæum*. 137. 13. *illam Papa concedit ex plenâ poteſtate à Chriſto ſibi traditâ*. 305. 1. *ad Indulgentias acquirendas Confeſſor incitabit Pœnitentem*. 306. 2. *innuuntur conceſſæ Confratribus Sanct. Trinitatis recognitæ à Sede Apoſtolicâ*. 308. 5. & *ſeqq. quid faciendum, ut illas conſequantur*. 312. 23. *quid reſpondeat Confeſſor, ubi petitur, quæ pro illâ conſequendâ ſint faciendæ orationes*. 313. 23. *illam lucraturus ponet opera cum ordine indicato quoad ſubſtantiam*. 314. 25. *declaratur clauſula quædam apponi ſolita in Indulgentiis, ex S. Congregatione*. 314. 26. *ad Indulgentias pro defunctis excitandus Pœnitens*. 315. 27. *Privilegiati Altaris Indulgentia quot Miſſas*

exigat,

exigat, & dubia ſuper hoc declarata per S. Congregationem. ibid.

Injuria de ſe venialis jacta in patrem à filio, redditur peccatum mortale, ob gravem irreverentiam. 460. 5.

Injuſtè approbans, & reprobans Confeſſores, peccat contrà Juſtitiam. 82. 12.

Inſtructiones variæ à S. Carolo, traditæ quibus Confeſſor debet dirigere Pœnitentes. 104. 49. *Inſtructionum aliæ ſunt authoritativæ, aliæ doctrinales, & in quo differant.* 106. 5.

Intellectus hominis in quo differat ab Angelico. 460. 4. *Intellectus etiam vocatur habitus primorum principiorum ſpeculabilium* 467. 4. *Intellectus, Donum Spiritus Sancti, eſt habitus judicans de myſteriis Fidei, & legibus divinis.* 46. 85.

Intentio de abſolvendum eſt faciendi, quod facit Eccleſia, hoc eſt, faciendi ſacramentum, ſed non producendi effectum ſacramenti. 112. 7. *eſt voluntas circà finem* 397. 9.

SS. JOANNIS de Mathâ, & FOELICIS Valeſii breve elogium ex Bullâ Innocentii XI. 307. 12.

P. Joſephus de Monier laudatur 308. 3.

Ex Irâ procedens opus, v. g. blaſphemia, non eſt peccatum, ſi blaſphemans prorumpat in verba imaginata, non conſiderans eorum ſignificationem; ſecus eſt peccatum, eſtò in irâ commiſſum. 404. 7.

Jubilæi formula priùs conſideranda, ut ſciat Sacerdos, quæ poſſit abſolvere. 210. 21. *datur hæc formula.* 296. 4.

Judex

Judex debet judicare ſecundum leges, & rationes petitas è viſceribus legis. 449.1.

Judicium authoritativum, & doctrinale quomodo differant. 28.16. *triplex haberi poteſt de re, de perſona, & de remedio applicando, quomodo in quolibet procedendum.* 450.2.

Juriſdictio ad abſolvendum, ordinaria, & delegata. 110.5.

Ad Juſtificationem Tridentinum, requirit treſdecim diſpoſitiones, quarum ultima eſt voluntaria ſuſceptio gratiæ, & donorum. 34.2. *& ſeqq. omnes in Pœnitente curabit Confeſſor.* 38.16.

L

LEx humana eſt imago naturalis impreſſæ in nobis à Deo. 417.5. *Legum notitia Confeſſori neceſſaria.* 468. 6. *datur legis definitio.* 468.6. *qualitèr promulgetur.* 469.7. *illam interpretatur, qui condit. ib.* 6. *diſtinguitur à præcepto, & quomodo.* 470.7. *Tam Realis, quam Pœnalis, & Mixta poſſunt in conſcientiâ obligare: An autem obligent de facto, nequit dari regula.* 471.8. *lex, & præceptum diverſimodè obligant.* 472.9. *legibus loci, an Peregrinus teneatur, nequit determinari generalitèr, datur regula ad dignoſcendum, quibus teneatur, & quibus non:* 473.11. *Alia lex obligat per ſe, alia per accidens, quæ diſtinctio eſt maximè attendenda Confeſſori.* 476.16. *Confeſſor quas primariò teneatur ſcire.* 480. 17. *Vide* Conſuetudo.

Li-

Libertatis Eccleſiaſticæ, violatores quid præmittere debeant, ut abſolvantur. 295. 2.

Libri à Confeſſori legendi. 115. 11.

Luxuria contrà naturam eſt peccatum in Spiritum Sanctum. 421. 8.

M

EX Magiſtro Sententiarum hauſere Theologi. 16. 1.

Materiæ parvitas diminuit peccatum, de illâ Theologi antiqui non tractarunt fugientes omne peccatum ex plenâ deliberatione. 453. 5. *datur regula generalis, quæ peccata excuſari poſſint à mortali ob parvitatem materiæ.* 454. 6. *quædam enumerantur, quæ non admittunt.* 455. 6. *quæ peccata contrà legem humanam admittant parvitatem materiæ.* 457. 8. *quæ ſit materiæ parvitas nequit generaliter definiri.* 458. 9.

Matrimonium qui contraxit cum impedimento dirimente occulto, potius quam reddere, debet ſuſtinere mortem, & excommunicationem. 195. 12. *etiam dum expectatur Apoſtolica diſpenſatio; & hujus ratio.* 205. 14. *quâ obtentâ, renovandus eſt mutuus conſenſus, ſed, ne prodatur crimen, innuitur modus renovandi. ibid.*

Medicus debet relinquere curam infirmi, quando in tertiâ die non videt fidem confeſſionis. 80. 8. *Jurat hoc: quare delinquens dupliciter peccat. ibid.*

Mendacium in confeſſione, quando invalidet ſacramentum. 31. 10.

Meritum de condigno, & de congruo, explicantur. 130. 8.

N

N*Icolai Antonii Cuggiò zelus, & labor.* 197. 15.

O

O*Bſtinatio eſt peccatum in Spiritum Sanctum.* 421. 8.

Occaſio proxima eſt, in quâ quis poſitus ſæpè peccat. 98. 29 *quando differenda in iis abſolutio.* 99. 29. *eſt duplex voluntaria, & involuntaria, & quomodo in illà conſtituti Pœnitentes tractandi.* 99. 30 *Occaſio proxima ratione particularis perſonæ quomodo tollenda.* 100. 31. *& ſeqq. occaſioni proximæ peccandi ſe exponere eſt peccatum ejuſdem ſpeciei cum illo, cui ſe exponit.* 303. 5. *ita ſe exponere eſt peccatum, eſtò non ſequatur peccatum, cui me expono ib.*

Odire eſt velle malum, quod eſt genus habens ſub ſe plures ſpecies. 392. 2.

Operans benè utitur bono ſyllogiſmo: At operans malè utitur ſyllogiſmo quatuor terminorum. 464. 2. *quilibet ad operandum movetur ſyllogiſmo cum primâ præmiſſæ univerſali, & ſecundâ particulari.* 451. 3.

Ex Opere operato qualitèr in ſacramentis conferatur gratia major uni, quàm alteri. 13. 7.

Opus mortuum, & mortificatum qualiter differant. 183. *elicitum ſine charitate, licèt bonum, non eſt ſatisfactorium.* 20. 6. *qualiter aliquod opus de ſe ſatisfactorium, debeat præcedere confeſſionem.* 58.

15. *Operis boni fructus triplex, Meritum, Impetratio, & Satisfactio: Ultimi duo fundantur in primo.* 130. 7. *Utiliſſimum eſt opus bonum à peccatore factum ibid.*

Orare qualitèr poſſimus, vel non poſſimus pro excommunicatis 189. 6.

Ornatus vanus fœminarum quando ſit peccatum mortale. 96. 24. *& ſeqq.*

P

PArochi obligatio ad explicandum Pœnitentiæ Sacramentum. 44. 2. 46. 5.

Paſſiones Animæ in iis præſertim moderandæ, qui frequentant ſacramenta. 400. 1. *ſunt cum immutatione corporis.* 401. 4. *ſunt undecim, & referuntur.* 402. 4. *ſex pertinent ad Iraſcibilem, quinque ad Concupiſcibilem.* 403. 5. *de ſe non ſunt peccata, ſed à Deo inſertæ, ut nobis auxilientur ad bonum.* 404. 6. *quando ſint peccata. ibid. ſunt genera; ideò ulterius in confeſſione perquirenda ſpecies.* 408. 8.

Remedium ad illarum moderationem ibid.

Pax quid importet. 12. 4.

Peccator petens confeſſionem, & moriens ante Confeſſoris adventum, juvandus Eccleſiæ ſuffragiis. 30. 17.

Peccati mortalis reatus, quòad culpam, non dimittitur poſt banc vitam, ſed ſolùm quoad pœnam. Venialis reatus quoad culpam dimittitur etiam poſt banc vitam per actus ferventis charitatis. 30. 18. *leviora venialia dimittuntur, dicendo* Confiteor, *ſi adjungatur*

gatur

gatur alicui diſplicentiæ. 31. 19. *peccati macula ſemèl dimiſſa, non ampliùs redit*. 32. 22. *Peccatum dubium materia neceſſaria, non ſufficiens Sacramenti*. 118. 1. *aliquid eſt peccatum ſub unâ circumſtantiâ, quod non eſt ſub alia, & declaratur*. 140. 3. *peccatum externum confitens fatetur & actus internos, non è contrà*. 394. 3. *ordinariè, non ſemper contingit, quia concupiſcentia trahit voluntatem*. 401. 2. *omiſſionis, & commiſſionis diſtinguuntur ſpecie; ideò particularitèr explicanda*. 416. 3. *mortale eſt contrà legem charitatis: veniale præter*. 417. 4. *ex quâ ratione peccata ſpecie diſtinguantur*. 420. 7. *etiam peccata contrà dona Spiritus Sancti*. 421. 8. *hæc ſunt, quæ Philoſophus dixit beſtialia*. ibid. *diſtinctio numerica peccati unde habeatur*. 422. 9. *dicitur mortale ex ſuo genere, quod opponitur charitati, vel mediis neceſſariis ad conſervandam charitatem*. 418. 6. *ex genere ſuo mortale, quotupliciter poſſit reddi veniale*. 452. 4. & *ſeqq. de ſe veniale quotuplicitèr poſſit reddi mortale*. 459. 2. *ſeqq. de ſe veniale, ſi inde prævideatur grave damnum fit mortale*. 460. 6. *ſicut ſi ad illud adhibeam media ſub mortali prohibita*. 461. 8. *Peccati Philoſophici inſubſiſtentia ex ratione adducta* p. 376. 2.

Peregrini. vide Lex.

Periculum proximum explicatur. 301. 2. *illi ſe exponens peccat eàdem peccati ſpecie, cui ſe exponit*. 303. 6. *etiamſi non ſequatur peccatum*. ibid.

S. Philippi Nerii Congregationis ſtudium in audiendis confeſſionibus. 14. 10. *Sanctus ſuis unicè voluit*

prælegi textum Doctoris Angelici. 389. 2.

Pœnitentia quid ſit . 16.2. *duplex, interior, & exterior: hæc eſt ſacramentum: illa virtus. ibid. poſt pœnitentiam adhùc poſſumus peccare, & fundamenta opinionis contrariæ*. 17. 3. *an poſſit eſſe de uno peccato ſine alio*. 18. 4. *quæ ſit digna pœnitentia*. 19. 6. *poſt pœnitentiam non ſtatim accedendum ad communionem* 21. 8. *Pœnitentia falſa quæ*. 22. 8. *verę pœnitentiæ ſpecies*. 22. 9. *nulli deneganda in fine vitæ, ſed non differenda tùnc*. 29. 17. *Pœnitentiæ virtus ex Catechiſmo eſt, quâ* unius Dei causà *dolemus de peccatis, &* ad Deum nos ex animo convertimus *&c*. 45. 3. *quid importet: ibid*. 4. *Ut virtus eſt habitus inclinans ad dolendum de peccato &c. elicit actus perfectos: imperfecti autem ſunt per actuale auxilium Dei ante habitum*. 117. 13.

Pœnitentiæ ſacramenti effectus. 11. 3. *cura ponenda in eo explicando*. 14. 9. *tres illius partes*. 20. 7. *remittit indirectè peccata inculpabilitèr oblita*. 31. 19. *dogmata circà illud à Tridentino ſtabilita*. 39. *& ſeq. non differendum*. 44. 2. *eſt reiterabile*. 46. 5. *illius effectus*. 46. 6. *ejus Miniſter, Sacerdos habens juriſdictionem*. 51. 11. *qualis eligendus*: *ibid*. humaniſſimis verbis *tractet Pœnitentem*. 52. 11. *illius cauſæ à Rituali aſſignatæ*. 55. 2. 3. 4. *Pœnitentia, & Eucbariſtia qualitèr conſulenda Pœnitentibus*. 63. 23. *circà hujus adminiſtrationem decreta Clementis X*. 71. 2. *& ſeqq. Patentes Eminentiſſimi Vicarii*. 76. 2. *ſeqq. diſtinguitur à virtute, ut totum à parte*. 118. 13. *remota materia illius, peccata*. 118.

118.1. *materia proxima, Contritio, Confeſsio, &* *Satisfactio.* 119. 2. *De ſingulis vide ſuo loco. inſtitutum ad ſublevandam infirmitatem: quare conſuetudo ut tollatur, indiget majoribus fletibus* 301. 4. *præcipitur nobis jure divino, & Eccleſiaſtico.* 318. 2. *& reducitur ad primum Decalogi præceptum.* 319. 3. *quando teneamur ad illud.* 319. 4. *illud uno anno omittens tenetur quàm primùm in ſequenti.* 320. 5. *Violatio bujus præcepti opponitur religioni.* 321. 6. *faciens confeſſionem voluntariè nullam non ſatisfacit.* 321. 7. *Pœnæ contrà violantes.* 322. 8. *Vide* Abſolutio, Confeſſio, Contritio, Sacramentum, *&c.*

Pœnitentia ſolemnis eſt unica. 18. 3. *ſub mortali tenemur adimplere pœnitentiam nobis impoſitam.* 27. 15. *Vide* Satisfactio.

Præceptum de ſe obligat ſub mortali, non ita lex. 472. 9. *pauciſsima ſunt præcepta pro totâ Chriſtianitate, & quæ ibid. quomodò dignoſcitur à lege.* 472. 10.

Circà Probabiliſmum quomodo ſe gerat Confeſſor. 489. 10.

Propoſitiones in materiâ morum probibitæ à Romanis Pontificibus dantur, cum unicâ ratione, ob quam apparent dignæ probiberi. 322. *& ſeqq. ordinariè damnantur in proprio verborum ſenſu.* 385. 2. *quomodò dicantur in praxim deduci, ut quis violet præceptum illas non reducendi.* 386. 3. *ſciens ab alio ſuſtineri propoſitionem probibitam, quomodò dignoſcet, an teneatur illum denunciare.* 386. 4.

Pueri ante uſum rationis benedicendi; & ſuo tempore

inſtruenda ad ſacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ. 93. 14.

R

R*Ationi adductæ, ob quam innuitur propoſitiones probibitas potuiſſe damnari, non eſt fidendum, quia Pontifex magis movetur à Spiritu Sancto, quam à ratione.* 324. 2. *ratione utuntur aliqui, ſicut pelle Sutores.* 454. 5.

Recidivus eſt, qui relabitur in eadem ex infirmitate. 400 2. *quæ huic applicanda remedia.* 401. 3.

Regularium integridas teſtanda à Superioribus Epiſcopo juxtà Conſtitutiones cujuſque Ordinis. 81. 11. *Privilegiati, quos in particulari caſus non poſſint abſolvere.* 208. 20. *& ſeqq. privilegiis uti non poſſunt, quæ ante decretum Clementis non erant in uſu.* 209. 20. *nec ab iis, à quibus non poteſt abſolvere Major Pœnitentiarius; & aſſignantur. ibid. neque caſus dubiè contentos in Bullâ Cœnæ.* 299. 7.

Reſervatio caſuum quàm ſit conveniens. 198. 1. *eſt reſtrictio juriſdictionis &c.* 199. 2. *Inſtructio Sacræ Pœnitentiariæ, pro Sacerdote, ad quem accedit Pœnitens cum caſu reſervato.* 200. 4. *& ſeqq. inferior Sacerdos, ad quem Pœnitens accedit cum reſervatis, ubi ſcandalum immineat, audiat omnia peccata, & abſolvat: unde remaneat directè abſolutus à non reſervatis, & indirectè à reſervatis.* 204. 14. *confitens invalidè reſervata Superiori non ampliùs tenetur comparere, ſed confitens invalidè cum delegatis, iterum tenetur comparere,*

ſi vult

ſi vult abſolvi. 205. 15. *dubitans de reſervatione an poſſit abſolvere.* 206. 16. *reſervatus caſus ratione cenſuræ, ſi extrà ſacramentum tollatur cenſura, poteſt abſolvi à quocunque.* 207. 17. *reſervatum committens in unâ Diœceſi, utrùm in aliâ poſſit abſolvi. ibid. reſervata non eſt excommunicatio Papalis, niſi exprimatur.* 208. 19. *Vide:* Caſus.

Rituale Romanum ſummi faciendum. 55. 1.

Romana Eccleſia tenax dogmatum; non ita diſciplinæ: Greca è contrà, & propterea erravit. 182. 4.

S

Sacerdos ligat primò ad pœnitentiam: ſecundò per excommunicationem. 27. 15.

Sacramentorum formis, quæ verba poſſint addi, quæ detrahi. 137. 2. *Proferendæ graviter. ibid.*

Sanctificatio noſtra non eſt ſine diſpoſitione præviâ. 25. 13. *ultima diſpoſitio ad illam voluntaria ſuſceptio gratiæ.* 26. 13.

Satisfaciendum Deo per remiſſionem injuriarium proximo. 22. 9. *quid veniat nomine Satisfactionis.* 52. 12. *ſacramentalis nequit expleri per alium.* 53. 12. *non poſſumus illam recuſare, prætextu ſatisfaciendi Deo in Purgatorio.* 128. 6. *remittit pœnam ex opere operato.* 129. 6. *ordinariè Pœnitens non eſt audiendus, niſi præcedentem adimpleverit, commodè potens adimplere. ibid. facta in peccato mortali ſatisfacit obligationi contractæ à Pœnitente cum Confeſſore, ſed non remittit pœnam Purgatorii debitam peccato, pro quo fuerat impoſita.* 129. 7. *tria ſatisfactio-*

factionis opera, Jejunium, Oratio, Eleemoſina: primum includit ſecundum, & tertium utrumque: 131. 9. *illam prudenter injungat Confeſſor.* 131. 10. *recenſentur aliquæ omninò imponendæ.* 132. 10. 11. *Hortandi, non obligandi fideles à Confeſſore privato ad antiquas pœnitentias.* 133. 11. *publicam pro peccato publico in ſecretam ſolus mutare poteſt Epiſcopus.* 133. 10. *non imponenda levis pro peccatis gravibus.* 180. 1. *aptanda ut medicina, cujus tantùm ſumitur, quantùm confert.* 181. 2. *ut prudenter injungatur, extat ſimilitudo S. Aug.* 182. 4. *hodiè pro occultis peccatis non eſt injungenda publica.* 182. 5. *ubi excommunicatus abſolvitur, imponenda, quam præcipiunt Canones.* 211. 22.

Sauli diſpoſitiones, ut fieret Paulus: credidit tria prima myſteria, virtutem baptiſmi, & voluntariè ſuſcepit gratiam. 26. 13.

Scandalo qualiter obviandum, ubi communicaturus peccator occultus accedit cum reſervatis; examinantur plures caſus. 203. 14.

Scientia quædam requiritur in Confeſſore, ut validè abſolvat: quædam, ut licitè: quædam ut perfectius: non poteſt determinari, quæ ſit præcisè neceſſaria; ſtudendum habere quam maximam. 113. 10. *tria illam acquirendi media.* 115. 11. *cum gravamine pœnitentis non poſſumus uti ſcientiâ in confeſſione habitâ, eſtò non revelaretur perſona.* 128. 5.

Scire tenetur Chriſtianus, quæ ſunt Fidei, & univerſalia Juris præcepta. 436. 4. *Orationem Dominicam.* 437. 4. *virtutem Pœnitentiæ.* 438. 6. *ſacramentum*

Eu-

Euchariſtiæ. 429. 7. *Decalogum*. 440. 9 *præcepta Juris divini*. 443. 11. & *Eccleſiæ*. *Decretum ſuper hoc S. Cong.* 443. 13. *Confeſſor debet ſcire, an hic, & nunc actio ex genere ſuo ſit peccatum*. 451. 3.
Scriptura Sacra eſt verbum Dei. 25. 13.
Scrupulum quomodo agnoſcat Confeſſor. 492. 12. *quomodò medebitur ſcrupuloſis*. 492. 13.
Serenum quid ſit. 12. 5.
Sigillum confeſsionis quid importet. 126. 5. *obligat, eſtò ſacrilega ſit confeſsio, non tamen ſi confeſsio ſimuletur*. *ibid*. *pœna violantis ſigillum*. 67. 4.
Signa tria conjectandi, quando Pœnitens ſit imparatus. 93. 13.
Simulare dicimur, quando cum eo, quem loquimur, utimur aliis ſignis ab uſitatis, ut non intelligat. 144. 5.
Societas Jeſu ſub excommunicatione prohibuit docere opinionem admittentem materiæ parvitatem in peccatis contrà Caſtitatem, & illam deducere in praxim; quanti ſit faciendum hoc judicium. 456. 6.
Status quatuor maximè conſiderandi in Pœnitente, Recidivi, Conſuetudinarii, Conſtituti in occaſione proximà, & Conſtituti in periculo proximo: & *qui ſint hi*. 300. 1. & *ſeqq. propoſitiones prohibitæ circà hujuſmodi ſtatus*. 304. 8.
Studendum nobis hoc ordine, ut primò diſcamus doctrinam Eccleſiæ: ſecundò: Doctorum ab Eccleſiâ approbatorum poſitivè: tertiò: permiſſorum. 388. 1.
Superior ſit indulgentior in concedendo ſubditis, quòd alteri confiteantur. 69. 11.

Su-

Supernaturalis: dicitur actus, ſi dirigatur lumine fidei. 121. 3.

Synderesis dirigit præmiſſam univerſalem ſyllogiſmi operabilis. 465. 3. *eſt habitus primorum principiorum practicorum.* 466. 4.

T

SAncti Thomæ operibus qualitèr ſtudendum. 77. *ejus rationes, principia plurium concluſionum.* 8. 9. *Eccleſia orat intelligere, quod docuit.* 116. 11. *ejus doctrinam ſequendam præceperunt plures Academiæ.* 389. 2. *illum in Theologiâ Morali ſequitur etiam ſchola Scoti.* 389. 3. *quid faciat, qui non percipit ejus textum.* 390. 3.

Timorem gehennæ, ſine reſpectu ad Deum plures jam Eccleſiæ damnarunt, ut inſufficientem ſacramento Pœnitentiæ. 122. 2.

Tolerantia duplex, permiſſiva, & approbativa: hæc requiritur in Principe, ut tollat vim legis. 477. 13.

Tridentinum oſtendit neceſſitatem motionis in voluntate, poſt excitationem intellectus. 413. 6. *collectum ad damnandos errores Hæreticorum, non opiniones Catholicorum.* 431. 20.

V

VEndens rem pretio currenti, quod ſcit cras ex lege diminuendum an peccet. 470. 6.

Verecundia eſt juſta cauſa, ut Superior concedat ſubdito licentiam confitendi alteri. 69. 11.

Emminentiſs. Vicarius, in ſuis Patentibus Confeſſionum

num, non tollit privilegia Regularium. 78.6.

Virtutes invicem ſunt connexæ, & cum charitate: in peccatore nulla eſt plenè perfecta. 408.3. *Enumerantur quatuordecim, quæ nos obligant ſub mortali.* 418.6.

Univoca prius definiuntur, deinde dividuntur: Analoga è contrà 41.1.

Voluntas, & movet ſe, & movetur à Deo. 408.2.

Volitum nihil, quin præcognitum. 491.15.

Vota qualitèr commutanda. 94.17. *quæ in vim Bullæ Siſtinæ commutare non poſſunt Regulares Privilegiati.* 209.20.

Uſurpare & furari quomodo differant.

FINIS.

VITTOR. EMAN.

MAG 2005336